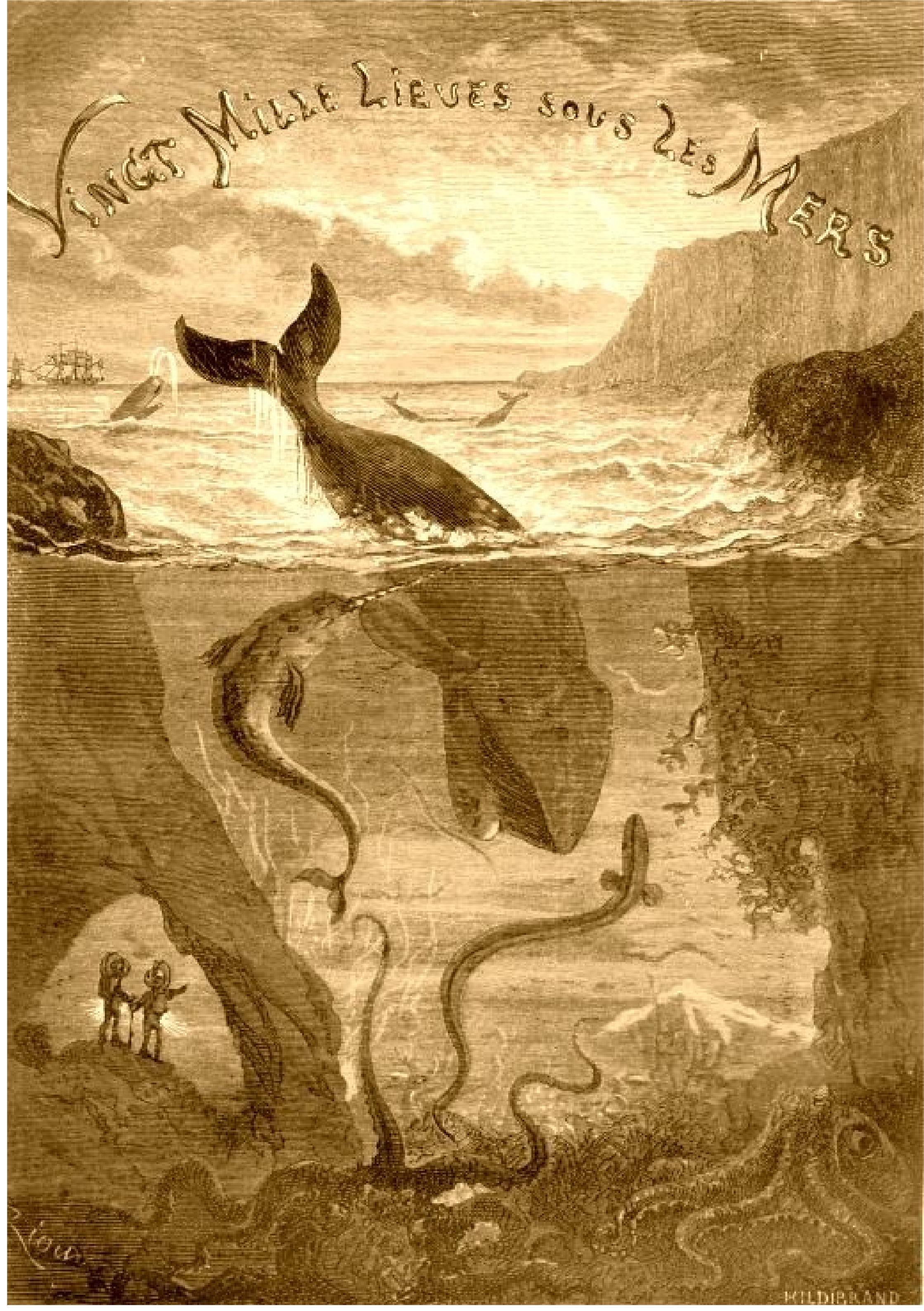
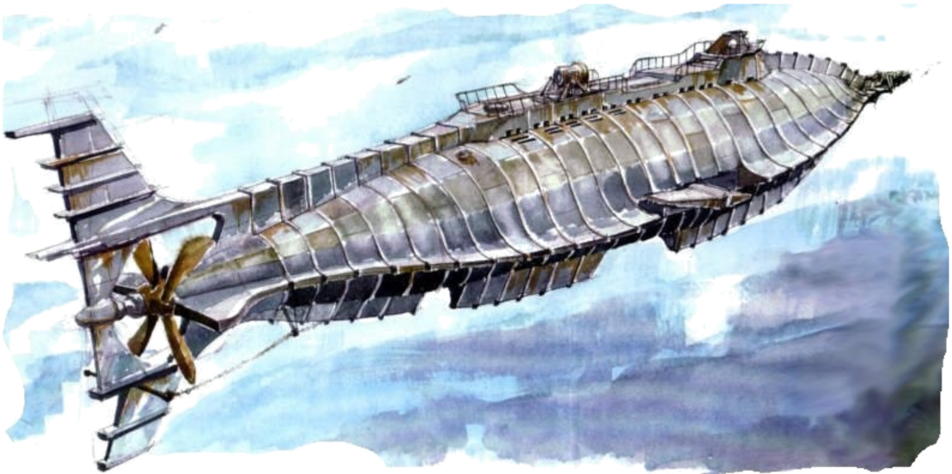

ES VERN
VOY
XTRA
INAIRES

Vingt Mille Lieues sous les Mers

Jules Verne

Douazeci de mii de Leghe sub Mari

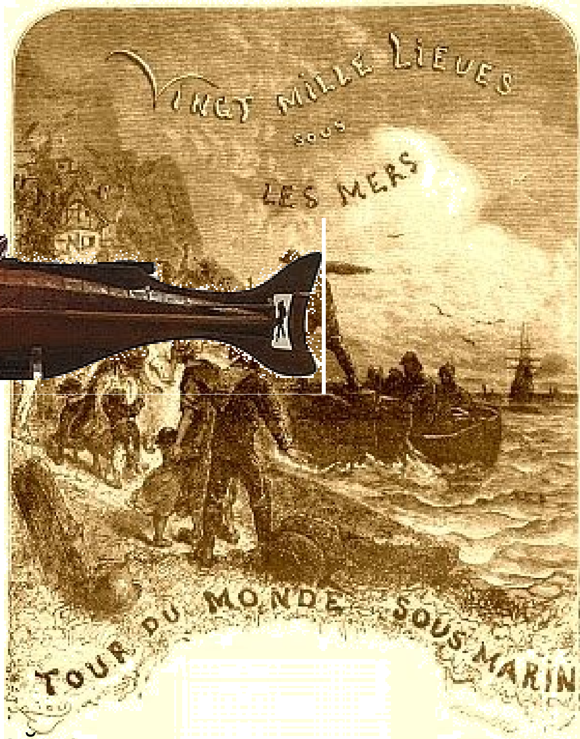
În Româneşte de
LUCIA DONEA SADOVEANU şi GELLU NAUM

Titlul original
JULES VERNE
VINGT MILLE LIEUES SOUS LES MERS
Paris - J. Hetzel et Cie

Ilustratii originale de Alphonse de Neuville şi Edouard Rion
gravate de Hildebrand - ediţia Hetzel

Partea Întîi

Capitolul I O STÎNCĂ MIŞCĂTOARE

În anul 1866 s-a petrecut o întîmplare ciudată, un fenomen nelămurit şi neînţeles, pe care fără îndoială că nimeni nu l-a uitat. Dacă lăsăm la o parte zvonurile care-i nelinişteau pe locuitorii porturilor şi frămîntau opinia publică de pe întregul glob, trebuie să spunem că întîmplarea aceea i-a tulburat îndeosebi pe marinari. Ea a dat foarte mult de gîndit negustorilor, armatorilor, comandanţilor de vapoare, skipperilor şi masterilor din Europa şi America, ofiţerilor din marina militară a tuturor ţărilor şi, odată cu ei, guvernelor din diferitele state ale celor două continente. În adevăr, de cîtva timp, mai multe vase întîlniseră pe mare «ceva uriaş», un fel de obiect lunguieţ, în formă de fus, cîteodată fosforescent, şi cu mult mai mare şi mai rapid decît o balenă.

Toate faptele în legătură cu această apariţie, consemnate în diferite jurnale de bord, se potriveau destul de bine între ele în ceea ce priveşte structura lucrului ori fiinţei aceleia, viteza incalculabilă a mişcărilor sale, puterea uimitoare cu care înainta, vitalitatea rară cu care părea înzestrată.

Dacă ar fi fost un cetaceu, el ar fi întrecut în mărime pe toţi cei cunoscuţi de ştiinţă pînă atunci. Nici Cuvier, nici Lacépède, nici Dumeril, nici de Quatrefages n-ar fi admis existenţa unui asemenea monstru, afară de cazul cînd l-ar fi văzut ei înşişi cu propriii lor ochi de savanţi.

Luînd media observaţiilor făcute în diferite rînduri, înlăturînd evaluările timide, care atribuiau acestui obiect o lungime de două sute de picioare, respingînd părerile exagerate care îl descriau lat de o mie şi lung de trei mii de picioare, se putea afirma că această fiinţă nemaipomenită, dacă ea exista totuşi, întrecea cu mult toate dimensiunile admise pînă atunci de către ihtiologi.

Or, ea exista; faptul în sine nu mai putea fi tăgăduit şi, ţinînd seama de înclinarea care îmboldeşte creierul omenesc spre supranatural, se va putea înţelege emoţia stîrnită în întreaga lume de această apariţie de necrezut. Iar ca să o treci în rîndul basmelor era cu neputinţă.

Într-adevăr, la 20 iulie 1866, vaporul Governor-Higginson, aparţinînd Companiei «Calcutta and Burnach steam navigation», întîlnise această namilă mişcătoare la cinci mile spre răsărit de coastele Australiei. La început căpitanul Baker crezu că se găseşte în faţa unei stînci necunoscute. El se pregătea chiar să-i determine poziţia exactă, cînd două coloane de apă, zvîrlite de ciudatul obiect, se înălţară şuierînd la o sută cincizeci de picioare în aer. Deci, afară de cazul că prin stîncă ar fi putut străbate ţîşnirile intermitente ale vreunui gheizer, Governor-Higginson avea de-a face, fără doar şi poate, cu un mamifer acvatic, necunoscut pînă atunci, care arunca prin nările sale coloane de apă amestecată cu aer şi aburi.

Un fapt asemănător a mai fost observat în ziua de 23 iulie a aceluiaşi an, în apele Pacificului, de către vasul Cristobal-Colon al Companiei «West India and Pacific steam navigation». Deci, acest cetaceu neobişnuit putea să se mişte dintr-un loc într-altul cu o iuţeală uimitoare, dat fiind că Governor-Higginson şi Cristobal-Colon îl întîlniseră într-un răstimp de trei zile în două puncte diferite ale globului, despărţite unul de altul printr-o distanţă de peste şapte sute de leghe marine.

Cincisprezece zile mai tîrziu, la două mii de leghe de acolo, Helvetia al «Companiei Naţionale» şi Shannon al Companiei «Royal-Mail», mergînd în direcţii opuse, prin partea Atlanticului

cuprinsă între Statele Unite şi Europa, îşi semnalară reciproc apariţia monstrului la 42°15' latitudine nordică şi 60°35’ longitudine vestică de la meridianul Greenwich. În urma acestei observaţii simultane, se crezu că lungimea minimă a mamiferului poate fi evaluată la peste trei sute cincizeci de picioare englezeşti[1], prin faptul că Shannon şi Helvetia erau mai mici decît el, deşi fiecare din cele două vase avea cîte o sută de metri de la prova la pupa. Or, cele mai mari balene, acelea care trăiesc prin apele insulelor Aleutine, Kulammak şi Umgullik, n-au depăşit niciodată lungimea de cincizeci şi şase de metri — dacă o ating şi pe aceasta.

Rapoartele sosite unul după altul, noile observaţii făcute pe bordul transatlanticului Pereire, o ciocnire între Etna, de la linia Inman, şi monstru, un proces-verbal încheiat de ofiţerii fregatei franceze Normandie, o foarte serioasă dare de seamă obţinută de statul-major din partea comandantului Fitz-James, de pe bordul vasului Lord-Clyde, tulburară adînc opinia publică. În ţările cu locuitori veseli din fire se făcură glume pe seama fenomenului, dar ţările serioase şi cu spirit practic, ca Anglia, America, Germania, fură viu preocupate de această problemă.

Pretutindeni în marile oraşe, monstrul ajunsese la modă. A fost cîntat în cafenele, prezentat în teatre şi luat în batjocură în ziare. Ştirile fanteziste au avut de asemenea un prilej minunat să se răspîndească în fel de fel de variante. În ziare apărură din nou toate fiinţele uriaşe născocite de mintea omului, de la balena albă, îngrozitoarea Moby Dick din regiunile hiperboreene, şi pînă la uriaşul Kraken, ale cărui tentacule pot să înlănţuie un vas de cinci sute de tone şi să-l tragă în adîncurile oceanului. Au fost reproduse chiar şi mărturii din vremuri vechi, părerile lui Aristotel şi ale lui Pliniu, care admiteau existenţa unor asemenea monştri, apoi povestirile episcopului norvegian Pontoppidan, descrierile lui Paul Eggede şi în sfîrşit rapoartele domnului Harrington, care trebuie crezut cînd afirmă că a văzut de pe bordul lui Castillan, în 1857, şarpele uriaş ce bîntuise pînă atunci numai mările vechiului «Constitutionnel»[2].

Atunci izbucni nesfîrşita polemică în rîndul societăţilor şi al ziarelor ştiinţifice, între cei ce credeau în existenţa monstrului şi cei care nu voiau să o recunoască. «Problema monstrului»

---

[1] Aproximativ 106 metri. Piciorul englez arc 30- 40 cm. (n.a.)

[2] Probabil că autorul se referă la un vechi ziar care purta acest nume

înflăcăra spiritele. Ziariştii care ţineau parte ştiinţei, în luptă cu cei care mînuiau subtilităţile spiritului, vărsară valuri de cerneală în timpul acestei campanii de neuitat; unii vărsară chiar şi două sau trei picături de sînge, fiindcă de la şarpele de mare se ajunse şi la insulte dintre cele mai jignitoare.

Războiul acesta ţinu şase luni, în care timp izbînda păru că trece cînd de o parte, cînd de alta. Articolelor de fond publicate de Institutul geografic al Braziliei, de Academia regală de ştiinţe din Berlin, de Asociaţia britanică sau de Institutul Smithsonian din Washington, discuţiilor din «Indian Archipelago», din «Cosmos»-ul abatelui Moigno, din «Mitteilungen» al lui Petermann sau cronicilor ştiinţifice ale marilor ziare din Franţa şi străinătate, tuturor acestora le răspundeau ziarele mai mărunte, cu o vervă nesecată. O mînă de ziarişti inteligenţi, parodiind un cuvînt al lui Linn6, pe care nişte adversari ai monstrului îl citaseră, susţineau cu tărie că «natura nu face prostii» şi îşi rugau stăruitor contemporanii să nu o facă de ocară dînd crezare povestirilor despre Krakeni, despre şerpi de mare, despre Moby Dick sau despre alte năluciri ale marinarilor în delir.

În sfîrşit, cel mai iubit dintre redactorii unui ziar satiric foarte temut, într-un articol de-al său, trecînd peste toţi şi toate, se năpusti asupra monstrului, ca Hippolyt[1], îi aplică o ultimă lovitură şi îl dădu gata în mijlocul unui hohot de rîs universal. Spiritul învinsese ştiinţa.

În timpul primelor luni ale anului 1867, toate acestea păreau a fi înmormîntate şi nu se credea că ar mai putea renaşte, cînd o serie de fapte noi fură aduse la cunoştinţa publicului. Acum nu mai era vorba de a rezolva o problemă ştiinţifică, ci de a se înlătura un pericol real şi serios. Problema luă o înfăţişare cu totul nouă. Monstrul deveni iarăşi insulă, stîncă, dar o stîncă mişcătoare, care nu putea fi nici determinată, nici atinsă.

La 5 martie 1867, vasul Moravian al Companiei «Montreal Ocean», găsindu-se în timpul nopţii la 27°30’ latitudine şi 72°15’ longitudine, izbi cu tribordul o stîncă a cărei existenţă prin meleagurile acelea nu era semnalată de nici o hartă. Datorită puterii vîntului şi a celor patru sute de cai putere, vasul Moravian înainta cu o viteza de treisprezece noduri. Nu încape

[1] Erou din mitologia greaca.

îndoială că, fără calitatea superioară a blindajului său, Moravian, nepregătit pentru această izbitură, s-ar fi scufundat, împreună cu cei două sute treizeci şi şapte de pasageri pe care îi aducea din Canada.

Accidentul se întîmplase în zori, către orele cinci dimineaţa. Ofiţerii de cart se năpustiră înspre partea de dinapoi a vasului. Ei cercetară oceanul cu cea mai desăvîrşită atenţie. Nu văzură însă altceva decît o vîltoare puternică la vreo şase sute de metri depărtare, unde se părea că valurile fuseseră lovite cu o forţă neobişnuită. După ce stabili poziţia exactă a locului, Moravian îşi continuă drumul, fără stricăciuni vădite. Se lovise oare de o stîncă submarină, sau de resturile uriaşe ale unui vas naufragiat? Aceasta nu s-a putut afla. Dar mai tîrziu, pe şantierele de reparaţii, examinîndu-i-se carena, se văzu că o parte din chila vasului era sfărîmată.

Accidentul, deşi deosebit de grav, ar fi fost poate uitat ca atîtea altele, dacă, după trei săptămîni, nu s-ar fi ivit un altul asemănător. Numai că, de data asta, datorită naţionalităţii vasului căzut victimă cît şi renumelui companiei căreia îi aparţinea, evenimentul avu un răsunet deosebit.

Toată lumea cunoştea numele celebrului armator englez Cunard. Industriaşul acesta inteligent a înfiinţat, în 1840, un serviciu poştal între Liverpool şi Halifax, folosind trei vase de lemn cu zbaturi, care aveau o putere de patru sute de cai şi o capacitate de o mie o sută şaizeci şi două de tone. După opt ani, inventarul companiei crescuse cu alte patru vase de şase sute cincizeci de cai putere şi cu o mie opt sute douăzeci de tone, iar doi ani mai tîrziu, cu încă două vase, superioare ca putere şi tonaj. În 1853, Compania «Cunard», al cărei privilegiu pentru transportul scrisorilor fusese tocmai reînnoit, îşi mări pe rînd inventarul cu navele Arabia, Persia, China, Scoţia, Iava, Rusia — toate de primă categorie şi totodată cele mai mari vase, care, după Great-Eastern, străbătuseră vreodată mările. Astfel că în 1867, compania avea douăsprezece vase, dintre care opt cu zbaturi şi patru cu elice.

Dacă dau aceste amănunte, foarte restrînse dealtfel, o fac pentru ca fiecare să cunoască importanţa acestei companii de transporturi maritime, vestită în întreaga lume pentru activitatea ei iscusită. Nici o întreprindere de navigaţie transoceanică n-a fost condusă cu mai multă destoinicie, nici o

afacere nu s-a bucurat de un succes mai deplin. Timp de douăzeci şi şase de ani, vasele Companiei «Cunard» au străbătut de două mii de ori Atlanticul. Datorită muncii fără răgaz a echipajelor, nici o călătorie n-a fost întreruptă sau oprită, nu s-a întîmplat niciodată vreo întîrziere, nu s-a pierdut niciodată vreo scrisoare, vreun om sau vreun vapor. După cum reiese dintr-o dare de seamă întocmită după documentele oficiale din ultimii ani, călătorii preferă şi astăzi Compania «Cunard» oricărei alteia, cu toată concurenţa puternică pe care i-o face Franţa. Acestea fiind spuse, nimeni nu se va mira de răsunetul pe care l-a stîrnit accidentul întîmplat unuia dintre cele mai frumoase vase ale sale.

La 13 aprilie 1867, pe o mare liniştită, bătută de un vînt uşor, vasul Scoţia se găsea la 15°12’ longitudine şi 45°37’ latitudine. El mergea cu o viteză de treisprezece noduri şi patruzeci şi trei de sutimi, împins de cei o mie de cai putere ai săi. Zbaturile loveau marea cu o regularitate perfectă. Corpul vasului era afundat cu şase metri şi şaptezeci de centimetri, deplasînd un volum de şase mii şase sute douăzeci şi patru metri cubi.

La ora patru şi şaptesprezece minute, spre seară, pe cînd călătorii se strînseseră în salonul cel mare să ia gustarea, se simţi o uşoară zguduitură, urmare a unei lovituri pe care Scoţia o primi în coastă, cam în spatele zbatului de la babord.

Scoţia nu lovise ceva, ci fusese lovită de un corp ce părea mai degrabă a fi ascuţit sau sfredelitor decît strivitor. Atingerea păruse atît de neînsemnată, încît pe bord nu s-ar fi neliniştit nimeni, dacă oamenii din cala vasului n-ar fi dat buzna pe punte strigînd: «Ne scufundăm, ne scufundăm!»

La început călătorii se înspăimîntară, dar căpitanul Anderson se grăbi să-i liniştească. Într-adevăr, nimic grav nu se putea întîmpla îndată după ciocnire, deoarece Scoţia, împărţită în şapte compartimente prin pereţi care nu lăsau să pătrundă apa, era în stare să facă faţă fără nici o grijă unei spărturi în corpul său.

Căpitanul Anderson coborî imediat în cală. El îşi dădu seama că al cincilea compartiment fusese inundat, iar repeziciunea cu care creştea apa îi dovedi că spărtura era foarte mare. Din fericire, cazanele nu erau instalate în acest compartiment, altfel focul s-ar fi stins de îndată.

Căpitanul Anderson opri numaidecît vasul, şi unul dintre marinari se scufundă în apă ca să vadă ce stricăciuni s-au produs. Cîteva clipe mai tîrziu se constată existenţa unei spărturi de doi metri în carena vaporului.

O asemenea spărtură nu putea fi astupată pe loc şi Scoţia trebui să-şi urmeze drumul, cu zbaturile aproape înecate. Toate acestea se petrecuseră cam la 300 mile depărtare de Capul Clear, de aceea vasul sosi în port cu o întîrziere de trei zile, fapt care nelinişti foarte mult populaţia din Liverpool.

Cercetînd vasul pe şantierele de reparaţii, inginerii abia putură să-şi creadă ochilor văzînd spărtura în formă de triunghi isoscel, deschisă la doi metri şi jumătate sub linia de plutire. Spărtura în placa de fier era atît de perfectă, încît nici cu un instrument special n-ar fi putut fi făcută mai bine. Se vede că unealta care străpunsese fierul era de un fel neobişnuit şi că, după ce fusese aruncată cu o forţă extraordinară, perforînd un blindaj de patru centimetri grosime, ea se retrăsese de la sine, printr-o mişcare de neînţeles.

Acesta a fost faptul care a pasionat din nou, pentru multă vreme, opinia publică. De atunci, toate naufragiile ale căror cauze n-au putut fi cunoscute au fost puse pe seama monstrului marin; şi, din nenorocire, ele sînt în număr foarte mare: din trei mii de vase, a căror pierdere este semnalată în fiecare an Biroului «Veritas», numărul celor care dispar în mod misterios cu toată încărcătura lor nu este mai mic de două sute de vase, cu aburi sau cu pînze.

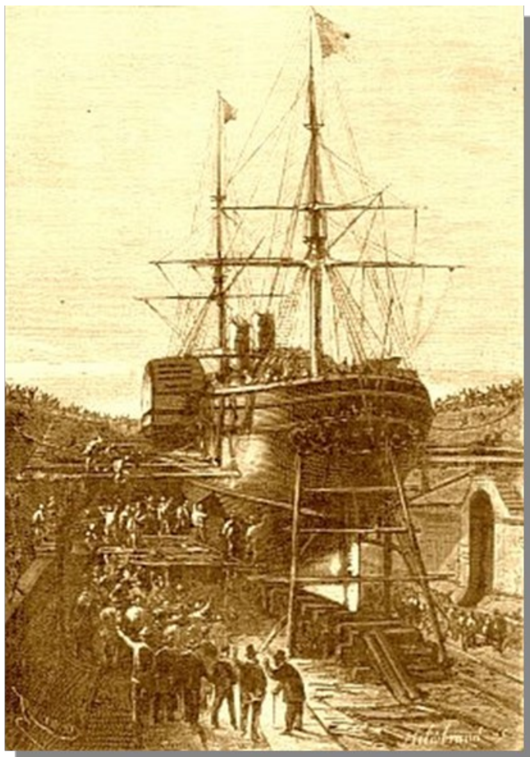
Pe drept sau pe nedrept, de dispariţia acestor vase a fost acuzat «monstrul» şi, datorită lui, comunicaţiile între diferitele continente devenind din ce în ce mai periculoase, publicul călător ceru, în mod hotărît, ca mările să fie scăpate cu orice preţ de îngrozitorul cetaceu.

Capitolul II PENTRU ŞI CONTRA

În vremea cînd se petreceau toate acestea, eu mă întorceam dintr-o explorare ştiinţifică pe care o făcusem în ţinuturile pline de primejdii din Nebraska, în Statele Unite. Fusesem trimis acolo de guvernul francez în calitatea mea de

profesor suplinitor la Muzeul de istorie naturală din Paris. După şase luni petrecute în Nebraska, către sfîrşitul lui martie m-am întors la New York, aducînd cu mine colecţii preţioase. Plecarea spre Franţa îmi era fixată pentru începutul lunii mai. În aşteptarea ei, mă ocupam cu clasarea bogăţiilor mineralogice, botanice şi zoologice, pentru muzeu. Atunci avu loc accidentul vasului Scoţia.

Cunoşteam toate discuţiile în legătură cu monstrul marin; şi cum s-ar fi putut să nu le cunosc? Citisem şi recitisem pe rînd toate ziarele americane şi europene, fără însă a mă lămuri prea mult. Taina aceasta îmi dădea de gîndit, şi pentru că nu puteam să-mi formez o părere, treceam de la o extremă la alta. Fără îndoială că la mijloc era ceva neobişnuit; neîncrezătorii puteau merge să vadă spărtura misterioasă a vasului Scoţia. Cînd am ajuns la New York, faptele erau discutate cu înflăcărare. Părerea că ar fi vorba de o insulă plutitoare sau de o stîncă invizibilă, aşa cum susţineau necunoscătorii, fusese părăsită. Într-adevăr, în afară de cazul cînd stînca aceasta ar fi avut în ea o maşină, cum s-ar fi putut deplasa cu o viteză atît de mare?

De asemenea, tot pe baza uimitoarei viteze de deplasare fusese respinsă şi ideea existenţei unei epave marine uriaşe. Rămîneau deci numai două explicaţii posibile, şi partizanii lor se împărţiseră în două tabere: de o parte, cei care susţineau teoria existenţei unui monstru de o forţă colosală, de cealaltă parte, cei care vorbeau cu convingere despre un vas «submarin», de o forţă motrice extraordinară.

Or, această ultimă ipoteză, admisibilă la urma urmelor, căzu în faţa cercetărilor făcute în cele două continente. Nu prea

era cu putinţă ca un simplu particular să aibă un asemenea aparat. Unde şi cînd l-ar fi putut construi şi cum ar fi reuşit el să păstreze secretul construcţiei ?

Numai un guvern putea avea o astfel de maşină distrugătoare, pentru că în vremurile acestea nenorocite, în care omul se străduieşte să mărească puterea armelor de război, e de crezut ca un stat să încerce, fără ştirea celorlalte, o maşină atît de groaznică. După puştile cu tragere rapidă, torpilele; după torpile, berbecii submarini; apoi — cel puţin aşa sper — mijloacele de apărare împotriva lor. Dar ipoteza unei maşini de război căzu şi ea în urma declaraţiilor guvernelor. Pentru că era vorba de un interes public — doar sufereau comunicaţiile transoceanice — sinceritatea guvernelor nu putea fi pusă la îndoială. Dealtfel, cine ar fi fost în stare să creadă că construcţia unui vas submarin s-ar fi putut face în secret? A păstra secretul în asemenea împrejurări e foarte greu pentru un particular şi cu siguranţă că este imposibil pentru un stat, ale cărui acţiuni sînt supravegheate cu deosebită atenţie de către puterile rivale.

Deci, după cercetări făcute în Anglia, Franţa, Rusia, Prusia, Italia, America şi chiar în Turcia, ipoteza unui vas submarin fu definitiv îndepărtată.

Monstrul marin reveni astfel la ordinea zilei, în ciuda nenumăratelor glume şi atacuri ale ziarelor de mîna a doua. Porniţi pe această cale, oamenii îşi dădură frîu liber imaginaţiei, făurind cele mai nesăbuite şi mai năstruşnice închipuiri în domeniul ihtiologiei.

La sosirea mea în New York, mai multe persoane îmi făcură onoarea de a-mi pune întrebări cu privire la monstru. Publicasem în Franţa o lucrare în două volume intitulată «Misterele din adîncul mărilor». Cartea, foarte bine primită în lumea savanţilor, mă făcea să trec drept un specialist în acest domeniu destul de puţin cunoscut al istoriei naturale. Mi se ceru părerea. Atîta timp cît am putut să neg realitatea faptului, am tăcut cu îndîrjire. Curînd însă, «strîns cu uşa», a trebuit să dau explicaţii. Deci, «onorabilul Pierre Aronnax, profesor la Muzeul din Paris», a fost somat de ziarul «New York Herald» să-şi spună părerea. Fiindcă nu puteam să tac, am vorbit. Am discutat chestiunea sub toate aspectele ei politice şi ştiinţifice; dau mai jos un extras dintr-un articol bine documentat pe care l-am publicat în numărul din 30 aprilie:

Prin urmare, spuneam eu, după ce am cercetat una cîte una diferitele ipoteze, după ce a fost înlăturată orice altă presupunere trebuie să admitem neapărat existenţa unui animal de o putere neobişnuită.

Marile adîncimi ale oceanului ne sînt cu totul necunoscute. Sondele cercetătorilor n-au ajuns încă pînă la ele. Ce se petrece oare în aceste abisuri? Ce fel de fiinţe trăiesc şi ar putea trăi la douăsprezece sau cincisprezece mile sub apă? Ce fel de organism au aceste animale? Cu greu ne putem închipui.

Totuşi, soluţia problemei pe care o am de rezolvat poate să ia forma unei dileme; sau cunoaştem toate varietăţile de fiinţe care trăiesc pe planeta noastră, sau nu le cunoaştem.

Dacă nu le cunoaştem pe toate, dacă natura mai are încă pentru noi secrete în ihtiologie, nimic nu e mai uşor decît să admitem existenţa unor peşti sau a unor cetacei de specii sau de genuri necunoscute, cu un organism parcă anume făcut ca să «perforeze», locuind în abisurile de nepătruns, şi pe care o întîmplare oarecare, o fantezie sau o toană îi ridică din cînd în cînd, la mari intervale de timp către suprafaţa oceanelor.

Dacă, dimpotrivă, cunoaştem toate speciile existente trebuie neapărat să căutăm animalul de care e vorba printre acelea care sînt determinate, şi în cazul acesta m-aş simţi îndemnat să admit existenţa unui narval uriaş.

Narvalul obişnuit sau licornul de mare atinge adesea o lungime de şaizeci de picioare. Înmulţiţi cu cinci sau chiar cu zece această mărime, daţi cetaceului nostru o putere proporţională cu mărimea sa, sporiţi-i armele de atac şi veţi obţine animalul dorit. El va avea proporţiile determinate de ofiţerii de pe Shannon, va avea unealta trebuincioasă pentru străpungerea vasului Scoţia şi puterea necesară pentru a sparge blindajul unei nave. Într-adevăr, narvalul este înarmat cu un fel de spadă de fildeş, cu o halebardă — după cum îi spun unii naturalisti — un dinte principal care are tăria oţelului. Asemenea dinţi s-au găsit înfipţi în corpul balenelor pe care narvalul le atacă totdeauna cu succes. Alţii au fost smulşi cu foarte mare greutate din carenele vaselor pe care le sfredeliseră dintr-o parte într-alta, aşa cum un burghiu sfredeleşte un butoi. La muzeul Facultăţii de Medicină din Paris se găseşte unul dintre

aceşti dinţi, lung de doi metri şi douăzeci şi cinci de centimetri şi avînd la bază patruzeci şi opt de centimetri!

Ei bine, închipuiţi-vă această armă de zece ori mai tare şi animalul de zece ori mai puternic, zvîrliţi-o cu o viteză de douăzeci de mile pe oră, înmulţiţi greutatea ei cu pătratul vitezei şi veţi obţine o lovitură în stare să dea naştere catastrofei despre care vorbim. Deci, pînă la informaţii mai amănunţite, părerea mea este că avem de-a face cu un cetaceu de o mărime uriaşă, înarmat nu cu o halebardă, ci cu un adevărat pinten ca al fregatelor cuirasate, cu care s-ar asemăna atît în ceea ce priveşte volumul cît şi puterea de mişcare.

Astfel s-ar explica acest fenomen inexplicabil — afară de cazul în care, în ciuda celor văzute, simţite şi resimţite, nimic nu ar fi adevărat, ceea ce iarăşi este cu putinţă!

Ultimele cuvinte erau o laşitate din partea mea; dar voiam să-mi apăr pînă la un anumit punct demnitatea de profesor şi să nu mă fac de rîs în faţa americanilor, care ştiu să rîdă atunci cînd au de ce. Îmi păstram astfel o ieşire. Dar, în fond, admiteam existenţa monstrului.

Articolul meu fu discutat cu multă aprindere, fapt care-l făcu foarte cunoscut şi îmi aduse un număr oarecare de partizani. Dealtfel, soluţia propusă lăsa frîu liber imaginaţiei. Spiritului omenesc îi place să-şi plăsmuiască tot felul de făpturi supranaturale, şi marea este cel mai bun loc în care pot să se nască şi să se dezvolte aceşti uriaşi pe lîngă care animalele de pe pămînt, ca elefanţii sau rinocerii, nu sînt decît nişte pitici. Întinderile de apă poartă în adîncurile lor cele mai mari specii de mamifere cunoscute şi ascund poate moluşte de mărimi nemaipomenite, crustacee înspăimîntă-toare la ve<iere, cum ar fi, de pildă, homari avînd o sută de metri, sau crabi cîntărind două sute de tone! Şi de ce nu? Pe vremuri, animalele de pe pămînt, vieţuitoare ale erelor geologice, patrupedele, quadrumanele, reptilele şi păsările erau făcute pe măsuri uriaşe, pe care timpul le-a micşorat puţin cîte puţin. De ce oare marea n-ar fi păstrat în adîncurile ei necunoscute aceste probe gigantice ale vieţii unei alte epoci, ea care niciodată nu se schimbă, pe cîtă vreme sîmburele pămîntesc se schimbă întruna? De ce oare n-ar ascunde în sînul ei ultimele varietăţi ale

acestor specii de titani, ce trăiesc secole în locul anilor şi milenii în locul secolelor?

Dar prea mă las dus de visuri care n-ar trebui să mă preocupe într-o asemenea măsură. Să pun deci capăt închipuirilor pe care timpul mi le-a schimbat ulterior în realităţi de necrezut. Repet: se formase atunci o părere despre natura fenomenului, şi oamenii credeau pe de-a-ntregul în existenţa unei fiinţe uimitoare care nu avea nimic comun cu fabuloşii şerpi de mare. Dar dacă unii n-au văzut în aceasta decît o problemă pur ştiinţifică, alţii, mai practici, mai ales din America şi din Anglia, erau de părere că oceanul trebuie curăţat de periculosul monstru, pentru ca astfel să se asigure comunicaţiile transoceanice. Ziarele industriale şi comerciale, mai ales, insistară asupra acestui lucru. «Shipping and Mercantile Gazette», «Lloyd», şi «Paquebot», «Revue maritime et coloniale», toate ziarele devotate companiilor de asigurare, care ameninţau să ridice taxele de asigurare, au fost în unanimitate de acord asupra acestui punct.

După ce opinia publică şi-a dat astfel verdictul. Statele Unite luară, primele, o hotărîre. La New York se organiză o expediţie destinată urmăririi cetaceului. O fregată de mare viteză, numită Abraham Lincoln fu pregătită să cerceteze în cel mai scurt timp apele. Arsenalele au fost deschise comandantului Farragut, care grăbi echiparea fregatei.

Şi, după cum se întîmplă totdeauna, din clipa în care se luă hotărîrea ca monstrul să fie urmărit, el nu mai apăru. Timp de două luni nu se mai auzi nimic despre el. Nici o navă nu-l mai întîlni. Se părea că cetaceul aflase de comploturile care se urzeau împotriva lui. Se vorbise atîta despre monstru, chiar şi prin cablul transatlantic! De aceea unii glumeţi pretindeau că,

printr-un şiretlic, monstrul oprise în drum vreo telegramă, aflînd astfel de toate uneltirile şi punîndu-se la adăpost.

Deci acum nu se mai ştia în ce parte să fie trimisă fregata, pregătită pentru o lungă călătorie şi echipată cu unelte de pescuit din cele mai bune. Şi nerăbdarea crescu mereu, pînă cînd, la 2 iulie, se află că un vas, care naviga pe ruta San Francisco—Şanhai, văzuse animalul cu trei săptămîni mai înainte în apele nordice ale Pacificului.

Ştirea aceasta dădu naştere unei emoţii de nedescris. Comandantului Farragut nu i se mai îngădui nici măcar un răgaz de douăzeci şi patru de ore. Proviziile erau încărcate. Cazanele de cărbuni erau pline pînă la refuz. Toţi oamenii din echipaj se găseau la posturi. Căpitanului nu-i mai rămînea decît să-şi aprindă cuptoarele, să le încingă şi să pornească. Nu i s-ar fi iertat nici măcar o jumătate de zi întîrziere. Dealtfel, comandantul Farragut nu dorea nici el altceva decît să plece cît mai curînd.

Cu trei ore înainte ca Abraham Lincoln să părăsească cheiul din Brooklyn, am primit o scrisoare redactată în felul următor:

Domnului Aronnax
Profesor la Muzeul din Paris
Hotel «Fifth-Avenue»
New York

Domnule,

Dacă doriţi să faceţi parte din expediţia de pe Abraham Lincoln, guvernul Statelor Unite ar fi încîntat ca Franţa să fie reprezentată prin dv. în această expediţie. Comandantul Farragut vă ţine la dispoziţie o cabină.

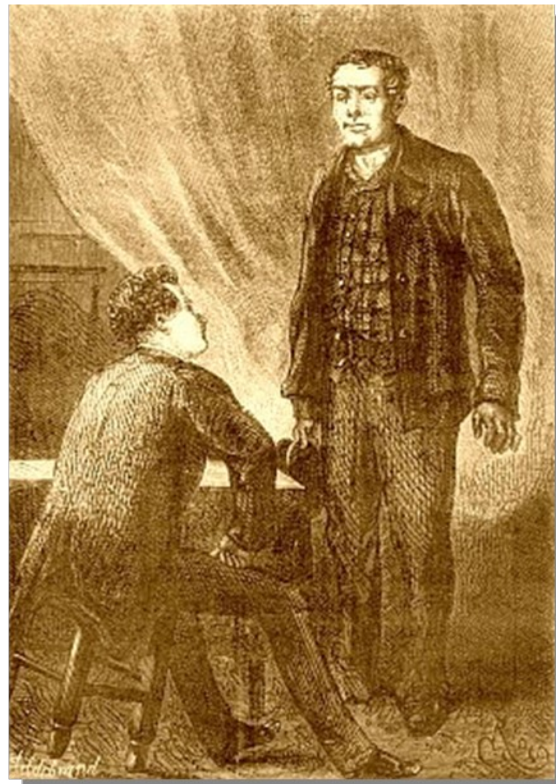
Cu cele mai bune sentimente
J.B.HOBSON,
secretarul Ministerului Marinei

Capitolul III CUM DOREŞTE DOMNUL!

Cu trei secunde înainte de a sosi scrisoarea lui J. B. Hobson, nu mă gîndeam la urmărirea narvalului, cum nu mă gîndeam la

nici o altă călătorie fără rost. Trei secunde după ce am citit scrisoarea onorabilului secretar al Marinei, mi-am dat în sfîrşit seama că adevărata mea chemare, singurul scop al vieţii mele era să vînez monstrul acela primejdios şi să scap lumea de el.

Dar, pentru că abia mă întorsesem dintr-o călătorie grea şi obositoare, aş fi vrut nespus de mult să mă odihnesc. Tînjeam de dorul de a-mi revedea ţara, prietenii, mica mea locuinţă din Jardin des Plantes şi dragele, preţioasele mele colecţii! Nimic însă nu m-a putut opri. Am uitat de toate — de oboseală, de prieteni, de colecţii — şi am primit, fără să mai stau pe gînduri, oferta guvernului american.

«Oricum, mă gîndeam, toate drumurile duc spre Europa, şi monstrul are să fie atît de cumsecade încît să mă ducă spre coastele Franţei. Animalul acesta de treabă se va lăsa prins în mările Europei pentru plăcerea mea personală, şi nu vreau să aduc Muzeului de istorie naturală din Paris mai puţin de jumătate de metru din halebarda lui de fildeş».

Dar pînă una-alta, trebuia să caut narvalul în nordul Oceanului Pacific, ceea ce însemna că trebuia să pornesc pe un drum opus aceluia care duce spre Franţa.

— Conseil! am strigat cu o voce nerăbdătoare.

Conseil, servitorul meu, era un tînăr cinstit care mă întovărăşea în toate călătoriile; un flamand cumsecade, pe care-l iubeam şi care la rîndul său mă iubea, un om de un sînge rece puţin obişnuit, ordonat din principiu, harnic din deprindere, nemirîndu-se niciodată de nimic, foarte îndemînatic, priceput la

orice, şi care, în ciuda numelui său, nu dădea niciodată sfaturi[1] — nici măcar atunci cînd nu-i erau cerute.

Avînd mereu de-a face cu savanţii care trăiau cu noi în Jardin des Plantes, Conseil începuse să ştie cîte ceva. Devenise un specialist în clasificările biologice, putînd să străbată cu o uşurinţă de acrobat toate încrengăturile, grupele, clasele, subclasele, ordinele, familiile, genurile, subgenurile, speciile şi varietăţile. Dar ştiinţa lui se oprea aici. Clasificarea era viaţa lui şi altceva nu-l mai interesa. Foarte priceput în teoria clasificării, dar foarte puţin priceput în practică, el n-ar fi putut deosebi, cred, un caşalot de o balenă! Şi totuşi, ce băiat cumsecade şi vrednic!

Timp de zece ani, Conseil mă urmase pretutindeni unde mă chemase ştiinţa. Şi niciodată n-am auzit de la el vreo vorbă despre lungimea sau despre oboseala vreunei călătorii. Niciodată nu se codea cînd îşi închidea valiza ca să plece într-o ţară oarecare, China sau Congo, oricît de îndepărtată ar fi fost acea ţară. Mă urma oriunde, fără să stea pe gînduri. Se bucura de o sănătate de fier, de muşchi solizi, şi era de un calm desăvîrşit.

Avea treizeci de ani şi vîrsta lui faţă de a mea era ca cincisprezece faţă de douăzeci. Cer iertare dacă spun în felul acesta că aveam patruzeci de ani.

Totuşi, Conseil avea un cusur: fiind de un formalism îndrăcit, nu mi se adresa niciodată decît la persoana a treia, fapt care uneori mă cam scotea din sărite.

— Conseil! am strigat din nou, începînd plin de nerăbdare să mă pregătesc de călătorie.

Fireşte, nu puneam la îndoială devotamentul acestui tînăr. De obicei nu-l întrebam dacă vrea sau nu să mă urmeze în călătoriile mele; de data aceasta însă era vorba de o expediţie care putea să se prelungească la nesfîrşit, de o călătorie plină de primejdii, în urmărirea unui animal în stare să scufunde o fregată ca pe o coajă de nucă. Toate acestea puteau să dea de gîndit chiar omului cel mai calm din lume. Oare ce avea să spună Conseil?

— Conseil! am strigat pentru a treia oară.

— Domnul m-a chemat? întrebă el intrînd.

---

[1] în limba franceza «conseil» înseamnă sfat

— Da, băiete! Fă-mi bagajele şi pregăteşte-te de plecare. Peste două ore pornim.

— Cum doreşte domnul, răspunse liniştit Conseil.

— N-avem nici o clipă de pierdut. Pune în geamantanul meu tot ce trebuie pentru călătorie: haine, cămăşi, ciorapi, fără să le numeri, cît poţi mai multe, şi grăbeşte-te!

— Şi colecţiile domnului? se interesă Conseil.

— O să ne ocupăm mai tîrziu de ele.

— Cum? Şi arhioterium, hiracoterium, oreodon, heropotamus şi toate celelalte schelete...

— Vor fi păstrate la hotel.

— Şi babirussa[1] ?

— Are să fie hrănită cît timp o să lipsim. Dealtfel, am să dau ordin ca toată menajeria noastră să fie trimisă în Franţa.

— Nu ne întoarcem la Paris? întrebă Conseil.

— Ba da... desigur... am răspuns şovăind. Facem însă un ocol.

— Ocolul care îi va plăcea domnului.

— A! Nu va fi mare lucru! Un drum mai puţin direct, atîta tot. Vom călători pe Abraham Lincoln.

— Cum doreşte domnul, răspunse liniştit Conseil.

— Ştii, prietene, este vorba de monstrul acela... de faimosul cetaceu... mergem să curăţim mările!... Autorul unei lucrări în două volume despre «Misterele din adîncul mărilor» nu poate să lipsească de la expediţia aceasta interesantă pe care o conduce comandantul Farragut. E o misiune glorioasă... dar plină de primejdii! Nu se ştie încotro mergem. Animalele astea pot fi pline de toane. Totuşi vom pleca. Avem un comandant care nu se teme de nimic.

— Ce va face domnul voi face şi eu, răspunse Conseil.

— Gîndeşte-te bine! Nu vreau să-ţi ascund nimic. E vorba de una din acele călătorii din care poţi să nu te mai întorci.

— Cum doreşte domnul.

Peste un sfert de ceas bagajele noastre erau gata. Deşi Conseil le făcuse la repezeală, eram sigur că nu lipsea nimic, căci băiatul acesta se pricepea să aranjeze cămăşile şi hainele tot atît de bine pe cît ştia să claseze păsările şi mamiferele.

---

[1] Babirussa un fel de mistreţ, cu colţii dc pe falca superioara foarte puternici. Trăieşte în insulele Moluce.

Ascensorul hotelului ne lăsă în vestibulul cel mare. Am coborît cîteva trepte care duceau la parter. Aici am achitat nota de plată la biroul veşnic asaltat de o mulţime imensă şi am dat ordin să fie expediate la Paris baloturile cu animale împăiate şi cu plante uscate. Nu am uitat nici să las banii necesari pentru hrana babirussei şi, urmat de Conseil, am sărit într-o trăsură.

Pentru douăzeci de franci cursa, trăsura coborî Broadway-ul la Union Square, merse pe Fourth-Avenue, pînă la întretăierea cu Bowery-street, o luă pe Katrin-street şi se opri pe cheiul treizeci şi patru. Acolo, bacul Katrin ne transportă, oameni, cai şi trăsură, la Brooklyn, periferia cea mare a New York-ului, aşezată pe malul stîng al rîului, în partea de răsărit, şi în cîteva minute am ajuns la cheiul lîngă care Abraham Lincoln vărsa nori negri de fum prin cele două coşuri ale sale.

Bagajele ne-au fost duse îndată pe puntea fregatei. Am alergat pe bord şi am întrebat de comandantul Farragut. Unul din marinari mă conduse pe dunetă. Acolo am dat de un ofiţer cu înfăţişare plăcută, care mi-a întins mîna.

— Domnul Pierre Aronnax? mă întrebă el.

— Chiar el, am răspuns. Comandantul Farragut ?

— În persoană. Fiţi binevenit, domnule profesor! Cabina dumneavoastră este pregătită.

Am salutat şi, lăsîndu-l pe comandant la treburile lui, m-am îndreptat spre cabina ce-mi fusese destinată.

Abraham Lincoln fusese bine ales şi pregătit pentru noua sa misiune. Era o fregată de mare viteză, prevăzută cu aparate de supraîncălzire care puteau ridica puterea aburilor pînă la şapte atmosfere. La presiunea aceasta, Abraham Lincoln atingea o viteză mijlocie de optsprezece mile şi trei zecimi pe oră, viteză foarte mare, ce e drept, dar nu de ajuns pentru a lupta cu giganticul cetaceu.

Interiorul vasului corespundea însuşirilor sale nautice. Cabina mea, aflată la prova şi dînd spre careul ofiţerilor, mi-a plăcut.

— Ne vom simţi foarte bine aici, i-am spus lui Conseil.

— Tot aşa de bine, nu vă fie cu supărare, răspunse Conseil, pe cît se simte un crustaceu în scoica unei moluşte.

L-am lăsat pe Conseil să orînduiască bagajele şi m-am urcat pe punte, ca să urmăresc pregătirile de plecare. În clipa aceea, comandantul Farragut dăduse ordin să fie desfăcute ultimele odgoane care-l mai legau pe Abraham Lincoln de cheiul Brooklyn. Prin urmare, dacă aş fi întîrziat cu un sfert de oră sau chiar cu mai puţin, fregata ar fi plecat fără mine şi n-aş fi putut lua parte la această expediţie neobişnuită, supranaturală şi de necrezut, care, deşi povestită aşa cum s-a întîmplat, va găsi totuşi cîţiva neîncrezători.

Dar comandantul Farragut nu voia să piardă nici un minut măcar, nerăbdător să ajungă în mările în care fusese semnalat animalul.

El îl chemă pe inginer.

— Avem presiune?

— Da, domnule, răspunse acesta.

— Go ahead! strigă comandantul Farragut.

Cînd auziră ordinul, transmis în sala maşinilor cu ajutorul unui aparat cu aer comprimat, mecanicii puseră în mişcare roata de pornire. Se auzi un şuierat, datorită aburilor care intrară cu iuţeală în sertăraşele întredeschise. Pistoanele orizontale şi lungi gemeau şi împingeau bielele. Aripile elicei băteau din ce în ce mai repede valurile şi Abraham Lincoln

înainta măreţ printre cel puţin o sută de ferryboat-uri şi pilotine pline de spectatori, care alcătuiau alaiul.

Cheiurile Brooklyn-ului şi cartierele oraşului New York, care se întind pe malul de răsărit al rîului, erau înţesate de curioşi. De trei ori la rînd izbucniră strigăte de «ura!», din peste cinci mii de piepturi. Mii de batiste fluturau deasupra mulţimii şi continuară să-l salute pe Abraham Lincoln pînă ce vasul pătrunse în apele Hudsonului, pe la vîrful peninsulei lunguieţe pe care e aşezat New York-ul.

Atunci fregata, plutind spre New Jersey pe lîngă malul drept al fluviului, acoperit de vile, trecu printre forturi, care o salutară cu salve de tun. Abraham Lincoln răspunse înălţînd şi coborînd de trei ori pavilionul american, pe care străluceau cele treizeci şi nouă de stele; apoi, schimbîndu-şi direcţia ca să intre în canalul ce se curbează spre golful format de istmul Sandy Hook, trecu de-a lungul ţărmului nisipos de pe care miile de spectatori îl aclamară încă o dată.

Alaiul de bacuri si de pilotine continua să urmeze fregata şi n-o părăsi decît în dreptul vasului-far, care arăta cu cele două ochiuri de lumină ale sale căile de acces ale New York-ului.

Era ora trei. Pilotul coborî în barcă şi se îndreptă îndată spre goeleta care îl aştepta. Cuptoarele fură înteţite; elicea bătu mai repede valurile; fregata trecu pe lîngă Long Island, de-a lungul coastei joase şi gălbui, şi, la ora opt seara, după ce luminile din Fire Island se pierdură înspre nord-vest, se îndreptă cu toată viteza către apele întunecate ale Atlanticului.

Capitolul IV NED LAND

Comandantul Farragut era un marinar priceput, demn de fregata pe care o comanda. El era sufletul vasului şi împreună cu echipajul său forma un tot de nedespărţit. Comandantul nu se îndoia de existenţa cetaceului şi nici nu îngăduia ca vreunul dintre oamenii de pe bord să pună la îndoială acest fapt. Credea în el, aşa cum unele femei bătrîne cred în Leviathan[1] — cu inima, nu cu judecata. Monstrul exista cu siguranţă, şi

[1] Monstru marin legendar.

comandantul îşi jurase că are să scape mările de ticăloşiile lui, pornind să-l înfrunte ca legendarul cavaler de Rhodes sau ca neînfricatul Dieudonne de Gozon, care se luptase cu şarpele ce-i pustia insula. Farragut era hotărît să lupte pe viaţă şi pe moarte. Altă cale nu exista.

Ofiţerii de pe bord împărtăşeau părerea comandantului lor. Trebuia să-i auzi vorbind, discutînd, certîndu-se, cîntărind posibilităţile întîlnirii şi cercetînd întinderea nesfîrşită a oceanului. Mulţi stăteau de pază cocoţaţi pe catarge fără ca nimeni să le-o ceară, făcînd astfel o corvoadă pe care în orice altă împrejurare ar fi blestemat-o. Atîta timp cit soarele era pe cer, catargele erau pline de mateloţi care nu puteau răbda să stea liniştiţi pe punte. Şi cu toate acestea, Abraham Lincoln nu apucase încă să despice apele suspecte ale Pacificului.

Cît despre echipaj, n-avea altă dorinţă decît să întîlnească monstrul, să-l prindă cu cangea, să-l tragă pe bord şi să-l taie în bucăţi. Oamenii supravegheau marea cu o atenţie încordată. Dealtfel, comandantul Farragut pomenise de o sumă de două mii de dolari, destinată oricărui marinar sau ofiţer care va semnala primul apariţia animalului. Înţelegeţi, deci, cu cît zel scrutau marea cei de pe Abraham Lincoln.

Nici eu nu mă lăsam mai prejos decît ceilalţi, făcîndu-mi, la rîndul meu, partea de observaţii zilnice. Pentru că toţi cei de pe vas erau «numai ochi», cred că fregata ar fi putut mai curînd să se numească Argus. Singur Conseil, prin nepăsarea lui. nu se potrivea deloc cu entuziasmul care domnea pe bord.

Spuneam că Farragut îşi înzestrase vasul cu aparate potrivite pentru pescuitul uriaşului cetaceu. În privinţa aceasta nu l-ar fi întrecut nici chiar un vas de vînat balene. Avea toate uneltele cunoscute, de la cangea care se aruncă cu mîna, pînă la săgeţile dinţate şi gloanţele explozive. Pe bord se afla chiar şi un tun perfecţionat care se încărca pe la chiulasă şi care avea pereţii groşi şi gura îngustă; cred că modelul lui trebuie să se găsească la Expoziţia universală din 1867. Instrumentul acesta preţios, venit din America, zvîrlea la o distanţă de vreo 16 km un proiectil conic care cîntărea 4 kg. Deci vasului nu-i lipsea nici un mijloc de distrugere. Dar asta nu era totul; pe vas se afla şi Ned Land, regele vînătorilor cu cangea.

Ned Land era un canadian uimitor de îndemînatic; nimeni nu-l întrecea în primejdioasa lui meserie. Pe lîngă îndemînare, avea sînge rece, îndrăzneală şi viclenie, aşa că trebuia ca o balenă să fie tare isteaţă sau un caşalot din cale afară de şiret, ca să scape de lovitura cangei sale.

Ned Land avea vreo patruzeci de ani. Era un bărbat înalt, puternic, cu o înfăţişare serioasă, tăcut şi cîteodată violent, mai cu seamă atunci cînd îl nemulţumea cineva. El atrăgea privirile tuturor, iar ochii săi pătrunzători îi dădeau o înfăţişare şi mai gravă.

Comandantul Farragut dăduse dovadă de multă înţelepciune atunci cînd îl angajase pe omul acesta care, datorită ochilor şi braţelor sale, făcea cît tot echipajul la un loc. N-aş putea să-l asemăn mai bine decît cu un telescop puternic, care ar fi totodată şi un tun gata oricînd de tragere.

Cine zice «canadian», zice «francez» şi, oricît de puţin vorbăreţ era Ned Land, trebuie să mărturisesc că prinsese pentru mine o oarecare simpatie. Pesemne că îl atrăgea naţionalitatea mea. Era pentru el un prilej de a vorbi, iar mie îmi dădea putinţa să aud limba veche a lui Rabelais, care e folosită încă în unele provincii canadiene. Familia lui trăia în Quebec şi era atît de numeroasă încît forma un întreg trib de pescari îndrăzneţi, încă de pe vremea cînd oraşul acesta ţinea de Franţa. Încetul cu încetul, Ned prinse gust de vorbă; mie îmi plăcea să-l ascult istorisindu-şi întîmplările petrecute în mările polare. Era nespus de multă poezie în povestirile sale despre pescuitul de balene şi despre lupta cu uriaşele mamifere. Punea în ele atîta viaţă, încît mi se părea că ascult vreun Homer

canadian care îmi cîntă o nouă Iliadă, petrecută în regiunile Nordului. Îl descriu pe tovarăşul acesta îndrăzneţ aşa cum îl cunosc eu astăzi, cînd am devenit prieteni buni, legaţi cu acea dragoste nezdruncinată care se naşte şi se întăreşte în împrejurările cele mai înfricoşătoare. Ah, viteazule Ned! Aş vrea să mai trăiesc încă o sută de ani, numai ca să-mi amintesc cît mai mult timp de tine!

Şi acum, care era părerea lui Ned Land despre monstrul marin? Trebuie să mărturisesc că, dintre toţi oamenii de pe bord, el singur era acela care nu credea deloc în existenţa monstrului. Ba chiar se ferea să vorbească despre aceasta; dar într-o zi am căutat să aflu ce gîndea.

La 30 iulie, deci cam la trei săptămîni după plecarea noastră, fregata se găsea în dreptul Capului Blanc, la treizeci de mile sub vîntul care bătea dinspre coastele Patagoniei. Era o seară minunată. Trecuserăm de Tropicul Capricornului. Pînă la Strîmtoarea lui Magellan, în sud, nu mai aveam de străbătut nici şapte sute de mile. În mai puţin de opt zile, nava Abraham Lincoln trebuia să brăzdeze valurile Pacificului.

Stăteam pe punte unul lingă altul, Ned Land şi cu mine, vorbind vrute şi nevrute şi privind apele acestei mări misterioase, ale cărei adîncuri nu fuseseră străpunse pînă atunci de privirile oamenilor. Am adus în mod firesc vorba despre cetaceul uriaş, cîntărind sorţii de izbîndă sau de nereuşită ai expediţiei noastre; văzînd însă că Ned mă lasă să vorbesc fără ca el să spună mare lucru, l-am întrebat de-a dreptul:

— Cum se poate, Ned, să nu crezi în existenţa cetaceului pe care-l căutăm? Ai oare motive deosebite ca să fii atît de neîncrezător?

Vînătorul cu cangea mă privi cîteva clipe fără să-mi răspundă, îşi lovi fruntea largă cu palma, aşa cum îi era obiceiul, închise ochii ca şi cum ar fi vrut să se gîndească şi, în sfîrşit, îmi spuse:

— Tot ce se poate, domnule Aronnax.

— Cu toate acestea, Ned, un vînător de balene ca dumneata, un om obişnuit cu mamiferele din apele oceanelor, ar trebui să creadă fără să stea prea mult pe gînduri că există cetacei uriaşi; dumneata s-ar cuveni să fii ultimul dintre oamenii de pe bord care să te îndoieşti de asta, în împrejurările de faţă!

— Vă înşelaţi, domnule profesor! răspunse Ned. Se prea poate ca unii oameni nepricepuţi să creadă în comete extraordinare care străbat cerul sau în monştri antediluvieni care sălăşluiesc în inima pămîntului; dar nici astronomul şi nici geologul nu va admite asemenea născociri. Aşa e şi cu vînătorul de balene. Am urmărit mulţi cetacei, am vînat cu cangea şi am ucis destui. Dar oricît ar fi fost ei de puternici şi de bine înarmaţi, n-ar fi putut numai cu cozile şi cu colţii lor să găurească plăcile de fier ale unui vapor.

— Şi totuşi, Ned, ştim că sînt vapoare care au fost străpunse de colţul narvalului.

— Corăbii de lemn s-ar putea să fie, îmi răspunse canadianul, cu toate că eu nu le-am văzut niciodată. Aşa că pînă una, alta, nu cred că balenele, caşaloţii sau narvahi ar putea săvîrşi asemenea isprăvi.

— Ascultă-mă, Ned...

— Nu, domnule profesor, asta n-o cred nici în ruptul capului. Poate să fie altceva... vreo meduză uriaşă...

— Ba nu, Ned, meduza nu e decît o moluscă şi însuşi numele ei arată cît de moale îi este carnea; chiar dacă ar avea lungimea de cinci sute de picioare şi tot ar fi nevătămătoare pentru nave ca Scoţia sau Abraham Lincoln, aşa că isprăvile monştrilor de teapa Krakeni-lor nu sînt decît poveşti.

— Atunci, domnule naturalist, îmi spuse Ned Land cu un ton cam ironic, dumneata continui să crezi că există un cetaceu uriaş?

— Da, Ned, ţi-o repet, şi credinţa mea se sprijină pe logica faptelor. Cred în existenţa unui mamifer puternic din încrengătura vertebratelor, ca balenele, caşaloţii sau delfinii, înzestrat cu un colţ în formă de corn, a cărui putere de pătrundere este extraordinară.

— Hm! făcu vînătorul de balene, scuturînd din cap ca un om care nu vrea să se lase convins.

— Gîndeşte-te, bravul meu canadian, că dacă un asemenea animal există şi trăieşte în fundul oceanului la o adîncime de cîteva mile, apoi trebuie să aibă un organism cu o putere de rezistenţă fără seamăn.

— Pentru ce? întrebă Ned.

— Pentru că este necesară o forţă nemaipomenită ca să te menţii în straturile de apă de mare adîncime şi să rezişti la presiunea lor.

— Adevărat? făcu Ned, clipind din ochi.

— Sigur. Şi cifrele ţi-o vor dovedi îndată.

— Ei, cifre! o întoarse Ned. Cu cifrele poţi să faci ce vrei!

— Asta cînd e vorba de afaceri, Ned, dar nu cînd e vorba de matematică. Ascultă-mă: să zicem că presiunea unei atmosfere este cît a unei coloane de apă înaltă de treizeci şi două de picioare. De fapt, înălţimea coloanei de apă ar trebui să fie mai mică, pentru că e vorba de apa de mare, care are o densitate mai mare decît a apei dulci. Prin urmare, Ned, cînd te scufunzi, la fiecare treizeci şi două de picioare de apă pe care le ai deasupra suporţi o presiune egală cu cîte o atmosferă, adică tot atîtea kilograme pe fiecare centimetru pătrat al suprafeţei corpului. De aici urmează că la trei sute douăzeci de picioare presiunea este de zece atmosfere, la trei mii două sute de picioare este de o sută de atmosfere şi că ea ajunge de o mie de atmosfere la treizeci şi două de mii de picioare, adică la aproape două leghe şi jumătate. Aşa că, dacă ai putea ajunge la această adîncime în ocean, fiecare centimetru pătrat de pe suprafaţa corpului dumitale ar suferi o apăsare de o mie de kilograme. Şi ştii dumneata, dragă Ned, ce suprafaţă ai în centimetri pătraţi?

— Habar n-am, domnule Aronnax!

— Cam vreo şaptesprezece mii.

— Atît de mult?

— Şi cum în realitate presiunea atmosferică este mai mare decît apăsarea unui kilogram pe centimetru pătrat, cei şaptesprezece mii de centimetri pătraţi ai dumitale suportă în această clipă o presiune de şaptesprezece mii cinci sute şaizeci şi opt de kilograme.

— Fără să bag de seamă?

— Fără să bagi de seamă. Şi dacă nu eşti turtit de o asemenea apăsare, aceasta e din pricină că aerul care-ţi pătrunde în interiorul corpului are o presiune egală. Există un echilibru desăvîrşit între apăsarea exterioară şi cea interioară, care se neutralizează şi care îţi îngăduie să le suporţi fără greutate pe amîndouă. Dar în apă lucrurile stau altfel.

— Da, înţeleg, răspunse Ned, care începuse să fie ceva mai atent, apa mă înconjoară, dar nu mă pătrunde.

— Întocmai, Ned. De aceea, la treizeci şi două de picioare sub apă ai suferi o apăsare de şaptesprezece mii cinci sute şaizeci şi opt de kilograme; la trei sute douăzeci, o presiune de zece ori mai mare, deci o sută şaptezeci şi cinci de mii şase sute optzeci de kilograme; la trei mii două sute de picioare, de o sută de ori această presiune, adică un milion şapte sute cincizeci şi şase de mii opt sute de kilograme; la treizeci şi două de mii de picioare, în sfîrşit, de o mie de ori această presiune, deci şaptesprezece milioane cinci sute şaizeci şi opt de mii de kilograme, adică ai fi turtit, ca şi cum ai fi scos dintr-o presă hidraulică.

— Drace! se miră Ned.

— Ei bine, dragul meu vînător, dacă nişte vertebrate lungi de cîteva sute de metri şi proporţional de groase pot să stea la asemenea adîncimi, ele a căror suprafaţă reprezintă milioane de centimetri pătraţi, înseamnă că apăsarea pe care o suportă ajunge şi ea la miliarde de kilograme. Socoteşte şi dumneata acum ce rezistenţă trebuie să aibă scheletul lor şi cît de puternic trebuie să le fie organismul, ca să reziste la o asemenea presiune.

— Ar trebui să fie făcute din plăci de fier groase de opt degete, ca fregatele cuirasate, răspunse Ned Land.

— Aşa e, Ned, şi gîndeşte-te numai ce stricăciuni poate produce o asemenea namilă, care vine asupra unei nave cu iuţeala unui expres.

— Da... e adevărat... se poate, răspunse canadianul, a cărui neîncredere era zdruncinată de aceste cifre, dar care tot nu voia să se dea bătut.

— Ei bine, te-am convins ?

— Nu m-aţi convins decît de un lucru, domnule naturalist, anume că, dacă în fundul mărilor există asemenea animale, ele trebuie să fie atît de puternice cît spuneţi dumneavoastră.

— Dar dacă n-ar exista, încăpăţînatule, cum îţi explici accidentul întîmplat Scoţiei?

— Ştiu eu?... Poate că... zise Ned, şovăind.

— Hai, spune!

— Poate că... nu este adevărat, răspunse canadianul, repetînd fără voie un răspuns celebru al lui Arago.

Dar răspunsul acesta nu dovedea decît încăpăţînarea vînătorului de balene şi nimic altceva. În ziua aceea l-am lăsat în

pace. Accidentul vasului Scoţia nu putea fi negat. Spărtura a existat şi a trebuit să fie astupată; cred că existenţa ei nu putea fi demonstrată mai lămurit. Spărtura aceasta nu se făcuse singură; şi cum nu fusese pricinuită de stînci sau de maşini submarine, fără îndoială că se datora armei perforatoare a vreunui animal.

După mine, pentru toate motivele arătate mai sus, animalul acesta aparţinea încrengăturii vertebratelor, clasei mamiferelor, grupului pisciformelor, în sfîrşit, ordinului cetaceelor. Cît despre familia din care făcea parte, balenă, caşalot sau delfin, sau genul şi specia în care se cuvenea să fie aşezat, aceasta era o chestiune pe care trebuia s-o lămuresc mai tîrziu. Pentru a o lămuri, trebuia mai întîi să disec monstrul necunoscut; pentru a-l diseca, trebuia să-l prindem; pentru a-l prinde, trebuia să-l vînăm cu cangea, şi asta era treaba lui Ned Land; pentru ca Ned să-l vîneze, trebuia să-l vedem, şi asta era treaba echipajului; iar pentru a-l vedea, trebuia să-l întîlnim — şi asta nu depindea decît de întîmplare.

Capitolul V LA ÎNTÎMPLARE

Cîtva timp, Abraham Lincoln călători liniştit, pînă într-o zi cînd o împrejurare neaşteptată scoase la iveală dibăcia neîntrecută a lui Ned Land şi ne dovedi cîtă încredere trebuia să avem în el. În apropierea insulelor Maluine, la 30 iunie, fregata întîlni cîteva baleniere americane, care, după cum am aflat, nu aveau nici o ştire despre narval. Căpitanul vasului Monroe, ştiind că Ned Land se afla pe bordul lui Abraham Lincoln, îl rugă să-i ajute la prinderea unei balene ce se găsea prin apropiere. Comandantul Farragut, dornic să-l vadă pe Ned la lucru, îi dădu voie să treacă pe Monroe. Norocul îl ajută atît de bine pe canadianul nostru, încît, printr-o dublă lovitură, în loc de o balenă, el lovi două; pe una o atinse drept în inimă, iar pe cealaltă o prinse după cîteva minute de urmărire!

Hotărît lucru, dacă monstrul nostru va avea vreodată de-a face cu cangea lui Ned Land, n-am să pun rămăşag că victoria va fi de partea cetaceului.

Fregata dădu ocol cu o viteză uimitoare coastei de sud-est a Americii. La 3 iulie ne găseam la intrarea Strîmtorii Magellan, aproape de Capul Fecioarelor. Dar comandantul Farragut nu voia să ia acest drum întortocheat şi manevră astfel încît ocoli Capul Horn. Întregul echipaj se declară de acord cu hotărîrea lui. S-ar fi putut oare să întîlnim cetaceul într-un loc atît de îngust? Mulţi dintre mateloţi erau de părere că monstrul n-ar fi putut trece pe acolo, pentru că «era prea mare pentru strîmtoarea asta!»

La 6 iulie, pe la ora trei după-amiază, Abraham Lincoln, găsindu-se la cincisprezece mile mai spre sud, dădu ocol singuraticei insule, acelei stînci pierdute la marginea continentului american, căreia nişte marinari olandezi i-au dat numele oraşului lor natal, Capul Horn. Pornirăm spre nord-vest şi a doua zi elicea fregatei bătea în sfîrşit apele Pacificului.

«Fiţi cu ochii în patru! Fiţi cu ochii în patru!» spuneau întruna marinarii de pe Abraham Lincoln.

Şi toţi îi deschideau peste măsură de mari. În faţa nădejdii de a cîştiga două mii de dolari, ochii şi lunetele nu mai aveau o clipă de răgaz. Zi şi noapte se cerceta suprafaţa oceanului, iar nictalopii, care puteau să vadă şi în întuneric, aveau o dată mai mult, faţă de ceilalţi, putinţa de a cîştiga premiul.

Cu toate că pe mine nu mă atrăgeau banii, cercetam totuşi cu cea mai mare atenţie întinderea oceanului. Eram în stare să nu părăsesc nici o clipă puntea vasului; mîncam repede, dormeam puţin şi nu-mi păsa nici de soare, nici de ploaie.

Stăteam aplecat peste parapet cînd în partea din faţă a vasului, cînd în partea de dinapoi, cercetînd cu lăcomie dîra pufoasă care albea marea spre orizont. Şi de cîte ori n-am simţit aceeaşi strîngere de inimă laolaltă cu ofiţerii şi cu echipajul, cînd vreo balenă plină de toane îşi arăta spinarea neagră deasupra valurilor! Atunci, puntea fregatei se umplea într-o clipă cu mateloţi şi cu ofiţeri care, cu răsuflarea întretăiată, cu ochii tulburi, urmăreau fiecare mişcare a cetaceului. Priveam şi eu pînă-mi obosea vederea, în timp ce Conseil, tot atît de netulburat ca de obicei, îmi spunea liniştit:

— Dacă domnul ar avea bunăvoinţa să nu-şi holbeze ochii atît de tare, ar vedea mai bine!

Emoţii zadarnice! Abraham Lincoln îşi schimba direcţia, urmărea animalul semnalat, o simplă balenă sau vreun caşalot obişnuit, care dispărea curînd în mijlocul unui cor de blesteme.

Călătoria se desfăşura în cele mai bune condiţii. Timpul se menţinea frumos. Cu toate că eram în cel mai rău anotimp din Emisfera Australă, unde luna iulie corespunde lunii ianuarie din Europa, marea rămînea liniştită şi putea fi cercetată cu uşurinţă, pînă la mari depărtări.

Ned Land arăta încă cea mai dîrză neîncredere; se prefăcea chiar că nu se uită în larg decît atunci cînd era de serviciu sau cînd se zărea vreo balenă. Şi de cît ajutor ne-ar fi putut fi privirea lui atît de pătrunzătoare! Dar canadianul acela încăpăţînat citea sau dormea în cabina lui timp de opt ore din douăsprezece. De o sută de ori l-am dojenit pentru nepăsarea pe care o arăta.

— Ei şi! răspundea el. Nu-i nimic, domnule Aronnax; chiar dacă ar fi vreun animal, cum am putea noi să-l descoperim? Nu mergem oare la întîmplare? Animalul acesta invizibil a fost văzut, după spusele unora, în apele de nord ale Pacificului. Să zicem că-i aşa; dar au trecut de atunci două luni şi, dacă ţinem seama de obiceiurile cetaceului dumneavoastră, trebuie să nu uităm că lui nu-i place să mucezească mult timp prin aceleaşi meleaguri! Se mişcă dintr-un loc într-altul cu o uşurinţă nemaipomenită. Şi dumneavoastră ştiţi mai bine decît mine, domnule profesor, că natura nu face nimic pe dos şi că n-ar fi dat ea unui animal greoi de felul lui putinţa de a se mişca atît de repede, dacă el n-ar avea nevoie de asta. Deci, dacă animalul există, acum e departe!

La asemenea argumente nu aveam ce să mai răspund, într-adevăr, mergeam la întîmplare. Dar cum am fi putut face altfel ? Aşa că sortii noştri de izbîndă erau foarte puţini. Totuşi, încă nu se îndoia nimeni de succesul expediţiei şi nici un marinar de pe bord n-ar fi pus rămăşag împotriva existenţei narvalului sau împotriva apropiatei lui apariţii. În ziua de 20 iulie am tăiat Tropicul Capricornului pe la 105° longitudine, iar la 27 ale aceleiaşi luni am trecut Ecuatorul pe la meridianul 110. Fregata se îndreptă spre apus şi intră în apele centrale ale Pacificului. Comandantul Farragut gîndea, pe bună dreptate, că e mai bine să intrăm în apele cele mai adînci şi să ne îndepărtăm de continente sau de insule, de care monstrul părea că se fereşte întotdeauna — «fără îndoială pentru că nu era destulă apă pentru dînsul!» după cum spunea şeful echipajului. Trecurăm deci pe lîngă insulele Pomotu, Marchize şi Sandwich, tăiarăm Tropicul Cancerului la longitudinea 132° şi ne îndreptarăm către mările Chinei.

Eram în sfîrşit în locurile unde monstrul îşi săvîrşise ultimele isprăvi! Şi pot spune că pe bord nu se mai ducea o viaţă normală. Inimile băteau să spargă piepturile, pregătindu-se parcă pentru viitoare boli fără leac. Întregul echipaj se găsea într-o stare de nervi pe care cu greu aş putea s-o descriu. Nimeni nu mai mînca, nimeni nu mai dormea. De douăzeci de ori pe zi, o alarmă falsă sau o închipuire a vreunui matelot care scruta valurile ne producea emoţii atît de puternice, încît, repetîndu-se întruna, ele ne ţineau într-o încordare prea mare ca să nu aibă urmări.

Şi într-adevăr, urmările se văzură curînd. Vreme de trei luni în care fiecare zi ni se păru un secol, în care timp Abraham Lincoln străbătu toate apele de nord ale Pacificului, alergînd după toate balenele semnalate, schimbîndu-şi fără veste direcţia, oprindu-se pe neaşteptate, mărindu-şi sau micşorîndu-şi viteza, cu primejdia de a strica maşinile vasului, nici un petic de apă, începînd de la malurile Japoniei pînă la coastele Americii, nu rămase necercetat. Şi nu zărirăm nimic, nimic altceva decît imensitatea valurilor pustii! Nimic asemănător unui narval gigantic, nici unei insule submarine, nici unei epave naufragiate, nici unei insule mişcătoare, nimic care să pară supranatural!

Consecinţele nu întîrziară să se arate. Mai întîi descurajarea puse stăpînire pe gîndurile oamenilor, apoi ea făcu loc neîncrederii. Un simţămînt nou, amestec de ruşine şi mînie se ivi pe bord. Oamenii se simţeau ruşinaţi că s-au lăsat «duşi» de o închipuire, dar mai cu seamă erau furioşi! Dovezile adunate una cîte una, timp de un an, se prăbuşiră dintr-o dată şi fiecare nu se mai gîndi decît să recîştige, odihnindu-se şi dormind, timpul pe care îl sacrificase prosteşte.

Şi cu nestatornicia firească sufletului omenesc, oamenii căzură dintr-o extremă în cealaltă. Cei ce fuseseră partizani înflăcăraţi ai expediţiei deveniră acum aprigii ei bîrfitori. Împotrivirea porni din pînteceie corăbiei, ajunse pînă la careul ofiţerilor şi, desigur că, fără încăpăţînarea neobişnuită a comandantului Farragut, fregata s-ar fi îndreptat definitiv către sud.

Totuşi, cercetarea aceasta nefolositoare nu mai putea fi mult timp prelungită. Fregatei nu i se putea aduce nici o vină; făcuse tot ce fusese cu putinţă ca să izbutească. Nicicînd echipajul vreunui vas al marinei americane nu dovedise mai multă răbdare şi mai multă tragere de inimă. Nereuşita expediţiei nu putea fi pusă pe seama oamenilor. Nu ne mai rămînea altceva de făcut decît să ne întoarcem.

Lucrul acesta a fost adus la cunoştinţa comandantului, dar el se împotrivi. Mateloţii nu-şi ascundeau nemulţumirea şi asta se vedea după munca lor care începuse să nu mai meargă aşa cum trebuie. Nu vreau să spun prin asta că s-ar fi ivit vreo revoltă pe bord. După o scurtă perioadă de încăpăţînare, comandantul Farragut ceru trei zile de răgaz, aşa cum altădată ceruse Columb. Dacă-n aceste trei zile monstrul nu s-ar fi ivit, cîrmaciul trebuia să învîrtă de trei ori roata şi Abraham Lincoln avea să pornească spre mările europene.

Ca primă urmare a acestei făgăduieli, făcută la 2 noiembrie, poate fi socotit faptul că ea a reînsufleţit echipajul. Lăsînd la o parte nepăsarea, oamenii cercetară din nou cu atenţie oceanul. Fiecare voia să-i mai arunce o ultimă privire. Lunetele intrară din nou în funcţiune. Era sfidarea cea de pe urmă adusă narvalului uriaş, care, după toate socotelile, nu se putea să nu răspundă acestei somaţii.

Mai trecură două zile. Abraham Lincoln înainta cu viteză redusă. Oamenii foloseau tot felul de mijloace ca să trezească atenţia monstrului sau să-l scoată din amorţeală, în cazul cînd el s-ar fi găsit prin aceste meleaguri. Pentru asta au fost atîrnate în partea de dinapoi a vasului nişte bucăţi mari de slănină, care, trebuie să spun, au făcut nespusă plăcere rechinilor. Abraham Lincoln se opri de cîteva ori şi bărcile străbătură apele în toate direcţiile împrejurul său, astfel încît nici un colţ de mare n-a rămas necercetat. Dar veni şi seara de 4 noiembrie, fără ca taina abisurilor marine să fie descoperită.

A doua zi, 5 noiembrie, la amiază, urma să ia sfîrşit termenul fixat. După aceea, comandantul Farragut, potrivit făgăduielii sale, trebuia să îndrepte fregata spre sud-est şi să părăsească cu totul regiunile nordice ale Pacificului.

Fregata se afla atunci la 31°15' latitudine nordică şi 136°42' longitudine estică. Ţărmurile Japoniei erau la mai puţin de două sute de mile de noi. Se apropia noaptea. Trecuse de ora

opt. Nori groşi acoperiseră luna, care se găsea în primul ei pătrar. Fregata despica cu uşurinţă valurile liniştite.

În clipa aceea stăteam în partea din faţă a vasului, sprijinit de parapetul tribordului. Conseil se afla lîngă mine, privind şi el valurile. Echipajul, cocoţat pe catarguri, cerceta zarea care se îngusta şi se întuneca încetul cu încetul. Din cînd în cînd oceanul sclipea sub razele lunii, strecurate printre spărturile norilor. Apoi, orice urmă luminoasă se pierdea în întunecime.

Uitîndu-mă la Conseil, mi se păru că şi pe el îl cuprinsese, cît de cît, starea de spirit a celorlalţi. Cel puţin aşa am crezut! Poate că pentru prima dată era stăpînit de oarecare curiozitate.

— Ce zici, Conseil ? îl întrebai. Mi se pare că asta este ultima ocazie de a pune mîna pe cei două mii de dolari.

— Ba, dacă domnul îmi permite, răspunse Conseil, eu n-am pus niciodată temei pe premiul acesta şi, după mine, guvernul Statelor Unite ar fi putut făgădui o sută de mii de dolari, că tot n-ar fi pierdut nimic.

— Ai dreptate, Conseil. La urma urmei e o prostie treaba asta în care ne-am vîrît cu atîta uşurinţă. Cît timp pierdut, cîte emoţii zadarnice! încă de acum şase luni puteam fi în Franţa...

— În căsuţa dumneavoastră, adăugă Conseil, în muzeul dumneavoastră! Pînă acum aş fi terminat de clasificat şi fosilele. Iar babirussa ar fi fost instalată în cuşca ei din Jardin des Plantes şi ar fi atras pe toţi curioşii din capitală.

— Ai dreptate, Conseil, şi unde mai pui că acum toată lumea o să rîdă de noi!

— Aşa este, răspunse liniştit Conseil, lumea o să cam rîdă de domnul. Şi dacă mi-e îngăduit să spun...

— Spune, Conseil.

— Ei bine, domnul nu va primi decît ceea ce merită!

— Adevărat!

— Cînd are cineva norocul să fie un savant ca domnul, nu-i este îngăduit...

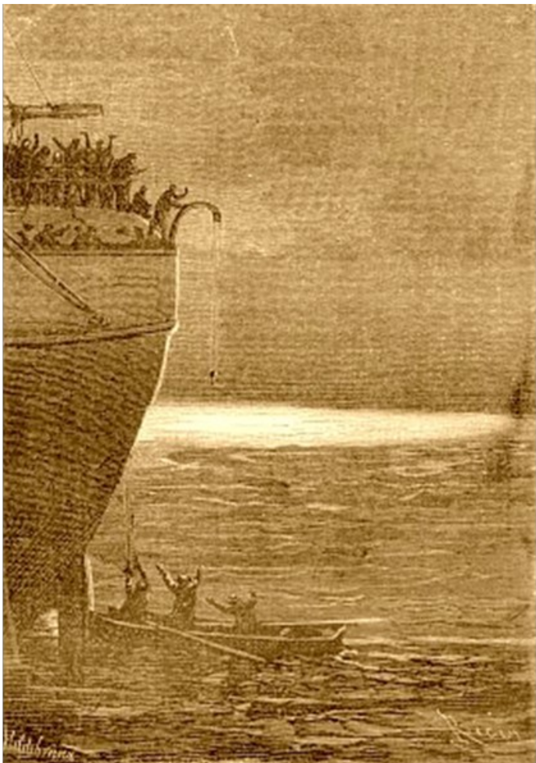
Conseil n-a mai avut cînd să isprăvească complimentul, pentru căÎn mijlocul tăcerii generale se auzi o voce. Era vocea lui Ned Land:

— Hei! Obiectul cu pricina în direcţia vîntului, în faţa noastră!

Capitolul VI CU TOATĂ VITEZA

La strigătul acesta, întregul echipaj alergă spre Ned Land: comandantul, ofiţerii, maiştrii, mateloţii, mecanicii, care lăsară maşinile, şi chiar fochiştii, care părăsiră cazanele. Se dădu ordin de oprire şi fregata nu mai înainta decît datorită vitezei avute pînă atunci.

Era un întuneric atît de adînc, încît, oricît de buni ar fi fost ochii canadianului, mă întrebam cum a văzut şi ce a putut el să vadă. Inima îmi bătea să se spargă.

Dar Ned Land nu se înşelase şi curînd zărirăm cu toţii obiectul pe care ni-l arăta cu mîna. La vreo patru sute de metri de Abraham Lincoln, în coasta tribordului, marea părea a fi luminată pe dedesubt. Fără îndoială că nu putea fi vorba de un simplu fenomen fosforescent. Monstrul scufundat la cîţiva metri de la suprafaţa apei arunca această lumină puternică şi ciudată, de care pomeniseră în rapoartele lor mai mulţi căpitani. O strălucire atît de minunată nu putea fi produsă decît cu o mare putere de luminare. Partea luminoasă apărea din mare ca un oval uriaş foarte alungit, avînd în mijloc focarul, a cărui strălucire orbitoare slăbea treptat.

Unul dintre ofiţeri strigă:

— Nu-i decît o îngrămădire de molecule fosforescente!

— Nu, domnule, i-am spus eu convins; nici foladele, nici salpele nu dau o lumină atît de puternică. Strălucirea aceasta este fără doar şi poate de natură electrică... Dar ia uitaţi-vă! Se mişcă! Se apropie! Dă înapoi! Se aruncă asupra noastră!

Din toate colţurile fregatei izbucniră strigăte.

— Tăcere! spuse comandantul Farragut. Bara la vînt, iute! înapoi! Mateloţii alergară spre bară, mecanicii la maşini. Se dădu drumul aburilor şi Abraham Lincoln, virînd spre babord, se întoarse în semicerc.

— Bara dreaptă, maşina înainte! strigă din nou comandantul Farragut.

Ordinele fură executate şi fregata se depărta cu viteză de focarul luminos.

Ba, mă înşel! Voi să se îndepărteze, dar monstrul se apropia cu o viteză de două ori mai mare decît a vasului.

Toţi gîfîiam, stînd muţi şi nemişcaţi, mai mult de uimire decît de teamă. Animalul se apropia de noi, parcă în joacă. Dădu ocol fregatei, care alerga cu paisprezece noduri pe oră, şi o învălui în lumina sa, ca într-un nor de praf strălucitor. Apoi se depărta cu vreo două sau trei mile, lăsînd în urma lui o dîră fosforescentă, asemenea aburului pe care-l lasă în urmă locomotiva unui expres. Deodată, din marginea orizontului, monstrul se năpusti cu o iuţeală înspăimîntătoare asupra lui Abraham Lincoln, se opri brusc la douăzeci de picioare de el, se stinse, nu scufundîndu-se în apă, pentru că atunci strălucirea i-ar fi scăzut treptat, ci dintr-o dată, de parcă i-ar fi secat într-o clipă izvorul de lumină! Apoi reapăru de cealaltă parte a fregatei, ca şi cum ar fi înconjurat-o sau ar fi trecut pe sub ea. Oricînd ne puteam ciocni, şi aceasta ar fi însemnat pentru noi sfîrşitul.

Dar ce mă uimea mai mult erau manevrele fregatei. Ea fugea şi nu ataca. Era urmărită tocmai ea, care avea misiunea să urmărească. I-am spus aceasta comandantului Farragut. Chipul său, de obicei atît de nepăsător, arăta o mirare fără margini.

— Domnule Aronnax, îmi spuse el, nu ştiu cît este de îngrozitoare fiinţa cu care am de-a face şi nu vreau să-mi pun în primejdie fregata pe bezna asta. Şi, dealtfel, cum poţi lupta cu ceva necunoscut şi cum poţi să te aperi ? Să se facă ziuă şi atunci rolurile au să se schimbe.

— Domnule comandant, nu mai aveţi acum nici o îndoială în privinţa animalului, nu-i aşa?

— Nu, domnule, cu siguranţă este un narval gigantic şi totodată un narval electric.

— Tare mi-e teamă că nu-i chip să te apropii de el, aşa cum nu-i chip să te apropii de un tipar sau de o torpilă!

— Aşa este, răspunse comandantul; iar dacă are şi puterea de a trăsni, atunci fără îndoială că este cel mai grozav animal care a existat vreodată. Din pricina asta sînt prevăzător, domnule.

Toată noaptea echipajul rămase de pază. Nimănui nu-i dădu prin minte să doarmă. Abraham Lincoln, neputînd să-şi întreacă în viteză adversarul, îşi încetinise mersul. La rîndul său, narvalul, imitînd fregata, se lăsa legănat de valuri şi părea hotărît să nu-şi părăsească poziţia.

Totuşi, către miezul nopţii, el dispăru, sau, ca să întrebuinţez un cuvînt mai potrivit, se «stinse», ca un uriaş vierme luminos. Fugise? Ne temeam că da. Dar la ora unu fără şapte minute se auzi o şuierătură asurzitoare, asemănătoare cu aceea produsă de un şuvoi de apă împins cu o putere grozavă. Comandantul Farragut, Ned Land şi cu mine ne aflam în clipa aceea pe punte, străpungînd cu privirea întunericul de nepătruns.

— Ned Land. Întrebă comandantul, dumneata desigur că ai auzit de multe ori balenele mugind?

— De multe ori, domnule, dar niciodată n-am auzit balene care să mă facă să cîştig două mii de dolari de la prima vedere.

— Aşa este, ai dreptul la premiu. Dar ia spune-mi, Ned, zgomotul care se aude nu seamănă cu acela pe care-l fac cetaceele cînd aruncă apa afară?

— E la fel, domnule, doar că ăsta este de o mie de ori mai puternic, aşa că nu ne putem înşela; avem în faţa noastră un cetaceu, şi, cu voia dumneavoastră, adăugă vînătorul, mîine, în zori, am să-i spun o vorbă la ureche.

— Numai să aibă poftă să te asculte, meştere Land! am adăugat eu cu oarecare îndoială în glas.

— Să mă apropii numai cît trebuie de dînsul, îmi tăie vorba canadianul, şi o să trebuiască să mă asculte.

— Şi pentru asta, întrebă comandantul, vrei să-ţi pun la dispoziţie o balenieră?

— Fără îndoială, domnule.

— Şi viaţa oamenilor mei de pe balenieră va fi în pericol ?

— Tot atît cît şi a mea! răspunse simplu vînătorul de balene.

Către ora două dimineaţa, focarul luminos reapăru la fel de puternic şi la cinci mile depărtare de Abraham Lincoln. Cu toată distanţa, cu tot zgomotul vîntului şi al mării, se auzeau limpede grozavele bătăi de coadă ale animalului şi chiar respiraţia sa gîfiitoare.

În clipa în care monstrul ieşea la suprafaţa oceanului ca să respire, părea că aerul năvăleşte în plămînii săi, aşa cum aburii năvălesc în cilindrii uriaşi ai unei maşini de două mii de cai putere.

«Hm! mă gîndeam eu, straşnică balenă mai trebuie să fie aceea care are puterea unui regiment de cavalerie!»

Am rămas de veghe pînă-n zori şi ne-am făcut pregătirile de luptă. Uneltele de pescuit au fost aşezate în lungul bastingajului. Secundul puse să se încarce tunuleţele, care aruncă o cange pînă la distanţa de o milă, şi puştile lungi, ale căror gloanţe explozive pot ucide cele mai mari animale. Ned Land se mulţumi să-şi ascută numai cangea care, ce e drept, în mîna sa era o armă grozavă.

La ora şase se lumină de ziuă şi, odată cu primele luciri ale zorilor, dispăru şi strălucirea electrică a harvalului. La şapte se făcu ziuă de-a binelea, dar o ceaţă deosebit de deasă, pe care cele mai bune ocheane nu puteau s-o străbată, împiedica vederea, stîrnind dezamăgire şi furie.

M-am urcat pe catargul dinapoi. Cîţiva ofiţeri se căţăraseră pînă-n vîrful catargelor mari.

La opt, ceaţa se rostogoli greoi deasupra valurilor şi coloanele ei răsucite se ridicară şi se împrăştiară încetul cu încetul. Zarea se curaţi, limpezindu-se în acelaşi timp. Deodată se auzi vocea lui Ned Land:

— Obiectul cu pricina la babord, înapoi! Toate privirile se îndreptară într-acolo.

La o milă şi jumătate de fregată, un corp lung şi negricios ieşea pînă la un metru deasupra valurilor. Coada lui, care se zbătea cu putere, stîrnea un adevărat vîrtej. Niciodată o coadă de animal marin nu lovise apa cu o asemenea forţă. O dîră imensă de spumă, de o albeaţă strălucitoare, arăta drumul străbătut de animal şi descria o curbă alungită.

Fregata se apropie de cetaceu. L-am cercetat cu cea mai mare atenţie. Rapoartele date de Shannon şi de Helvetia îi cam exageraseră dimensiunile; lungimea, după socoteala mea, nu-i

trecea de două sute cincizeci de picioare. Cît despre grosime, n-am putut decît cu greu să o măsor; în general, însă, corpul animalului mi s-a părut minunat de bine proporţionat.

Pe cînd cercetam această fiinţă neobişnuită, ea zvîrli două coloane de aburi şi de apă, care se ridicară pînă la o înălţime de patruzeci de metri, ceea ce m-a lămurit asupra modului său de respiraţie. Am tras concluzia definitivă că făcea parte din încrengătura vertebratelor, clasa mamiferelor, subclasa monodelfilor, grupul pisciformelor, ordinul cetaceelor, familia... În privinţa aceasta nu mă puteam pronunţa încă. Ordinul cetaceelor, cuprinde trei familii: balenele, caşaloţii şi delfinii, iar narvalii se găsesc tocmai printre aceştia din urmă. Fiecare dintre cele trei familii se împarte în mai multe genuri, fiecare gen — în specii, fiecare specie — în varietăţi, îmi mai lipseau, aşadar, varietatea, specia, genul şi familia. Dar nu mă îndoiam că îmi voi completa clasificaţia cu ajutorul Cerului şi al comandantului Farragut.

Echipajul aştepta cu nerăbdare ordinul comandantului. Acesta, după ce observă animalul cu atenţie, îl chemă pe mecanicul şef, care veni în grabă.

— Domnule, îl întrebă comandantul, aveţi presiune suficientă?

— Da, răspunse mecanicul.

— Bine, înteţiţi focul şi daţi-i drumul cu toată viteza!

Trei urale întovărăşiră ordinul comandantului. Ceasul luptei sosise. Peste cîteva clipe, ambele coşuri ale fregatei aruncau valuri de fum negru şi puntea se cutremură de vîjîitul cuptoarelor.

Abraham Lincoln, împins înainte de elicea sa puternică, se îndrepta în direcţia animalului. Acesta, nepăsător, îl lăsă să se apropie pînă la vreo sută de metri, apoi, fără să caute să se scufunde, se prefăcu că o ia la fugă şi se mulţumi să-şi menţină distanţa. Urmărirea ţinu vreo trei sferturi de ceas, fără ca fregata să se apropie cît de cît de cetaceu. Era limpede că, mergînd astfel, nu-l va putea ajunge niciodată.

Comandantul Farragut îşi răsucea nervos firele de păr din barba-i stufoasă.

— Ned Land, strigă el. Canadianul apăru.

— Spune, meştere Land, mă mai sfătuieşti să dau drumul bărcilor?

— Nu, domnule, răspunse Ned Land, căci lighioana nu o să se lase prinsă decît atunci cînd va avea ea poftă.

— Atunci ce-i de făcut?

— Dacă puteţi, măriţi viteza, domnule. Eu, cu voia dumneavoastră, se-nţelege, mă voi aşeza lîngă bompres şi, odată ajuns aproape de fiară, am să arunc cangea.

— Du-te, Ned, răspunse comandantul. Mecanici, strigă el, măriţi presiunea!

Ned Land se duse la postul său. Focurile fură înteţite şi mai mult; elicea se învîrti de patruzeci şi trei de ori pe minut, aburi ieşiră prin supapă. Indicatorul de viteză fu pus în funcţiune şi văzurăm că Abraham Lincoln alerga cu optsprezece mile şi cinci zecimi pe oră.

Timp de o oră fregata înainta astfel, fără a cîştiga cît de puţin din distanţa ce-o despărţea de animal! Lucrul acesta era umilitor pentru unul dintre cele mai rapide vase ale marinei americane. Echipajul se înfuriase de-a binelea. Mateloţii înjurau monstrul, care, dealtfel, nu binevoia să le răspundă. Comandantul Farragut nu se mai mulţumea să-şi răsucească barba, ci şi-o muşca.

Mecanicul şef fu chemat din nou.

— Aţi atins maximum de presiune? îl întrebă comandantul.

— Da, domnule, răspunse acesta.

— Supapele sînt încărcate ?

— La şase atmosfere şi jumătate.

— Încarcă-le la zece atmosfere!

Iată un ordin cît se poate de americănesc. Nici pe Mississippi nu s-ar fi putut organiza o cursă mai grozavă pentru a lăsa în urmă un «concurent».

— Conseil, îi spusei vrednicului meu ajutor, care se găsea în apropiere, ştii că s-ar putea să sărim în aer?

— Cum doreşte domnul!... răspunse Conseil.

Ei bine, mărturisesc că doream să fac o asemenea încercare.

Supapele au fost încărcate, cărbunii umplură cuptoarele. Ventilatoarele trimiseră curenţi de aer asupra cărbunilor aprinşi. Viteza lui Abraham Lincoln crescu. Catargele se cutremurau de sus pînă jos, iar coloanele de fum abia puteau să iasă prin coşurile prea strimte.

Indicatorul de viteză fu aruncat încă o dată.

— Ei, cum stăm, cîrmaciule?... întrebă căpitanul Farragut.

— Nouăsprezece mile şi trei zecimi, domnule comandant.

— Înteţiţi focurile!

Mecanicii se supuseră ordinului. Manometrul arăta zece atmosfere. Dar cetaceul se «încălzi» şi el, fără doar şi poate, fiindcă porni, la rîndul său, fără să-i pese, tot cu nouăsprezece mile şi trei zecimi.

Ce urmărire! Nu, nu pot să descriu emoţia care făcea să-mi tremure toate fibrele fiinţei mele. Ned Land stătea la postul său, cu cangea în mînă. De mai multe ori mi se păru că ne apropiem de animal.

— Îl ajungem, îl ajungem! striga canadianul.

Dar în clipa în care se pregătea să-l lovească, cetaceul o lua la goană cu o iuţeală ce putea fi socotită la treizeci de mile pe oră. Şi chiar cînd fregata gonea cu cea mai mare viteză, îşi rîse de noi, dîndu-ne tîrcoale. Pe drept cuvînt, oamenii erau furioşi.

La amiază ne găseam în aceeaşi situaţie ca la ora opt dimineaţa. Comandantul Farragut se hotărî să întrebuinţeze mijloace mai tari.

— Ei, spuse el, animalul acesta aleargă mai repede decît Abraham Lincoln! Bine! Vom vedea dacă o să întreacă şi ghiulelele noastre. Oamenii să treacă la tunul din faţă!

Tunul fu îndată încărcat, gata de tragere. Lovitura porni, dar ghiuleaua trecu la cîteva picioare deasupra cetaceului, care era la o distanţă de o jumătate de milă.

— Altul mai îndemînatic! strigă comandantul. Pun la bătaie cinci sute de dolari pentru acela care va nimeri lighioana asta drăcească!

Un tunar bătrîn, cu barba albă — parcă îl văd şi acum — cu privirea liniştită şi cu o înfăţişare hotărîtă veni lîngă tun, îl potrivi bine şi ochi îndelung. Izbucni o detunătură, căreia i se adăugară uralele echipajului.

Ghiuleaua îşi atinse ţinta, dar lovi pieziş şi, alunecînd pe suprafaţa rotundă a animalului, se pierdu la două mile mai departe în mare.

— Al naibii! scrîşni plin de furie bătrînul tunar. Dobitocul ăsta e acoperit cu plăci de metal de şase degete grosime!

— Fir-ar blestemat! strigă comandantul Farragut. Urmărirea reîncepu şi, aplecîndu-se spre mine, comandantul îmi spuse: Mă voi ţine după el, să ştiu de bine că sar în aer cu fregată cu tot!

— Da, i-am răspuns, aveţi dreptate.

Speram că animalul va obosi cîndva, deoarece era o fiinţă şi nu o maşină cu aburi. Dar nu s-a întîmplat aşa. Orele se scurgeau fără ca el să dea vreun semn de oboseală.

Totuşi, trebuie să spun, spre lauda lui Abraham Lincoln, că vasul a luptat cu o dîrzenie neistovită. Cred că în timpul acelei nenorocite zile de 6 noiembrie el a străbătut o distanţă de cel puţin cinci sute de kilometri! Dar noaptea se lăsă curînd, învăluind cu umbrele sale întinderea furtunoasă a oceanului.

Atunci am crezut că expediţia noastră s-a încheiat şi că nu vom mai întîlni niciodată animalul acela nemaipomenit. Mă înşelam însă.

Cam pe la orele zece şi cincizeci de minute seara, lumina electrică apăru din nou, la distanţă de trei mile în faţa fregatei, tot atît de puternică, tot atît de limpede ca şi noaptea trecută.

Narvalul părea nemişcat; poate era ostenit de goana din timpul zilei şi acum dormea, legănat de valuri. Lucrul acesta însemna pentru noi un noroc peste care puteam să nu mai dăm a doua oară, de aceea comandantul Farragut se hotărî să-l folosească.

Se făcură toate pregătirile. Abraham Lincoln fu ţinut sub presiune mică şi înainta cu cea mai mare băgare de seamă, ca nu cumva să trezească duşmanul. În largul oceanului se pot întîlni adesea balene adormite, care pot fi atacate cu succes; şi

Ned Land răpusese multe dintre acestea. Canadianul îşi luă postul în primire, agăţat de partea de jos a bompresului.

Fregata se apropie fără zgomot şi, oprindu-şi motorul la patru sute de metri de animal, înainta apoi împinsă numai de viteza rămasă. Pe bord nu se mai mişca nimeni. O linişte adîncă domnea peste tot. Ne găseam cam la o sută de picioare depărtare de focarul arzător, a cărui strălucire creştea mereu, luîndu-ne vederea. În clipa aceea, aplecat peste balustrada punţii, îl vedeam pe Ned Land sub mine, ţinîndu-se cu o mînă de martingală, iar cu cealaltă învîrtind grozava lui cange. Numai douăzeci de picioare îl mai despărţeau de animalul nemişcat.

Deodată, Ned Land întinse braţul şi zvîrli cu putere cangea. Am auzit arma izbindu-se cu zgomot, ca şi cum ar fi nimerit într-un corp tare.

Lumina electrică se stinse brusc şi două enorme coloane de apă se abătură peste puntea fregatei, curgînd ca un şuvoi de la un capăt la altul, răsturnînd oameni şi distrugînd tot ce întîlneau în cale.

Se produse o ciocnire înfiorătoare şi, aruncat peste balustradă, fără să mai am vreme să mă agăţ de ceva, căzui în mare.

Capitolul VII O BALENĂ DE SPECIE NECUNOSCUTĂ

Cu toate că m-a buimăcit căderea aceea neaşteptată, tot ce am simţit atunci mi-a rămas foarte limpede întipărit în minte.

Mai întîi m-am scufundat la o adîncime de vreo douăzeci de picioare. Sînt un bun înotător, deşi nu mă pot măsura cu Byron sau cu Edgar Poe, care au fost aşi în arta nataţiei — astfel că nu mi-am pierdut cumpătul. Din cîteva lovituri puternice de picioare m-am ridicat la suprafaţa apei.

Prima mea grijă a fost să văd ce s-a întîmplat cu fregata. Îmi observase cineva dispariţia ? îşi schimbase oare Abraham Lincoln direcţia ?

Trimisese comandantul Farragut o barcă după mine? Puteam să nădăjduiesc că voi fi salvat?

Prin întunericul de nepătruns, se întrezărea o umbră neagră dispărînd spre răsărit. Luminile ei se pierdură în depărtare. Era fregata. Mă socoteam pierdut.

— Ajutor! Ajutor! strigai, înotînd cu disperare spre Abraham Lincoln.

Hainele mă stinghereau. Apa mi se lipea de corp, zădărnicindu-mi orice mişcare. Mă cufundam, mă sufocam.

— Ajutor!

A fost ultimul meu strigăt. Gura mi se umplu de apă. Mă zbăteam tîrît spre adîncuri.

Deodată cineva mă apucă de haină, mă trase la suprafaţa apei şi am auzit, da, am auzit cuvintele acestea:

— Dacă domnul ar avea bunăvoinţa să se sprijine de umărul meu, ar putea să înoate mult mai uşor.

M-am agăţat de braţul credinciosului Conseil:

— Tu eşti, Conseil, tu?

— Chiar eu, îmi răspunse Conseil. Sînt la ordinele dumneavoastră.

— Ciocnirea te-a aruncat în apă odată cu mine?

— Deloc. Dar fiind în serviciul domnului, l-am urmat. Conseil găsea că toate acestea sînt foarte fireşti!

— Şi fregata? îl întrebai eu.

— Fregata, răspunse Conseil întorcîndu-se pe spate, sînt de părere că domnul nu trebuie să se mai bizuie pe ea.

— Ce spui?

— În clipa în care mă aruncam în mare, am auzit oamenii de la cîrmă strigînd: «Elicea şi cîrma sînt sfărîmate».

— Sfărîmate?

— Da, sfărîmate de dinţii monstrului. Cred că e singura stricăciune pe care a suferit-o Abraham Lincoln. Dar, din nenorocire pentru noi, fregata nu mai poate fi cîrmită.

— Atunci sîntem pierduţi!

— Poate, răspunse liniştit Conseil. Totuşi mai avem cîteva ore înaintea noastră şi în acest timp se pot întîmpla încă multe lucruri.

Calmul de neclintit al lui Conseil mă îmbărbăta. Am înotat cu mai multă vigoare; însă din cauza hainelor care mă strîngeau ca într-un cleşte, abia mă puteam ţine la suprafaţă. Conseil băgă de seamă lucrul acesta.

— Să-mi dea voie domnul să-i fac o tăietură la haină, îmi spuse el. Şi strecurînd un cuţit sub hainele mele, le despică de sus pînă jos.

Apoi mi le scoase cu dibăcie. În timp ce eu înotam pentru amîndoi.

I-am făcut, la rîndul meu, aceeaşi operaţie lui Conseil, continuînd să «navigam» unul lîngă altul.

Totuşi, situaţia nu era mai puţin gravă. Poate că dispariţia noastră nici nu fusese observată, şi chiar dacă ar fi fost, fregata nu putea să se întoarcă spre noi din cauza cîrmei rupte. Nu puteam nădăjdui decît în trimiterea unei bărci.

Conseil se gîndi cu sînge rece la această presupunere şi îşi făcu un plan. Ciudată fiinţă! Băiatul acesta era atît de liniştit, de parcă s-ar fi aflat la el acasă!

Am hotărît, dat fiind că singura noastră scăpare nu putea fi decît o barcă de pe Abraham Lincoln, să ne pregătim s-o aşteptăm cît mai mult timp. Şi pentru ca în aşteptarea bărcii să nu ne sleim puterile, ne-am gîndit la următoarea soluţie: în timp ce unul dintre noi va pluti pe spate, nemişcat, cu braţele încrucişate, cu picioarele întinse, celălalt va înota împingîndu-l înainte. Rolul acesta de remorcher nu trebuia să dureze mai mult de zece minute şi în felul acesta aveam putinţa să înotăm încă vreo cîteva ore, poate chiar pînă la răsăritul soarelui.

Slabă nădejde! Dar speranţa este atît de adînc înrădăcinată în sufletul omului! Şi apoi, eram doi. În sfîrşit, deşi pare de necrezut, trebuie să spun că dacă aş fi vrut chiar să-mi nimicesc orice nădejde şi să mă las cuprins de desperare, tot n-aş fi putut!

Ciocnirea dintre fregată şi cetaceu avusese loc cam pe la unsprezece noaptea. După socoteala mea, trebuia deci să rezistăm încă opt ore pînă la răsăritul soarelui — lucru care ar fi fost cu putinţă dacă puneam în practică planul nostru. Marea, destul de liniştită, nu ne obosea prea tare. Din cînd în cînd încercam să străbat cu privirea întunericul adînc, pe care-l întrerupea doar fosforescenţa provocată de mişcările noastre. Priveam valurile luminoase care se spărgeau sub mîna mea şi a căror fişie sclipitoare era acoperită de umbre plumburii. Am fi putut crede că sîntem cufundaţi într-o baie de mercur.

Pe la unu noaptea mă simţii foarte obosit. Braţele şi picioarele îmi înţepeniseră din pricina unor cîrcei puternici. Conseil mă sprijini, şi salvarea noastră nu mai atîrna acum decît de el. Curînd îl auzii gîfiind: respiraţia îi era scurtă şi repede. Am înţeles că nu va mai putea să reziste multă vreme.

— Lasă-mă! Lasă-mă! îi spusei.

— Să părăsesc pe domnul? Niciodată! strigă el. Sper să mă înec eu mai întîi.

Chiar atunci, printre norii groşi, pe care vîntul îi mîna spre răsărit, se ivi luna. Sub razele ei, marea străluci. Lumina aceea binefăcătoare ne împrospăta puterile. Ridicai capul şi privii în toate părţile. Fregata abia se mai zărea, ca o masă întunecată, cam la vreo cinci mile de noi. De bărci însă nici urmă!

Am vrut să strig, dar la ce bun, cînd ne găseam la o asemenea depărtare! Buzele mele umflate nu mai erau în stare să scoată nici un sunet. Conseil bîigui cîteva cuvinte şi mi se păru că-l aud repetînd de mai multe ori:

— Ajutor! Ajutor!

Oprindu-ne o clipă, am ascultat. Mi se părea că mai aud ceva. Şi nu puteam să fiu sigur dacă era sîngele care-mi vîjîia în urechi sau dacă era un strigăt care răspundea chemării lui Conseil.

— Ai auzit? şoptii eu.

— Da! Da!

Şi Conseil strigă din nou, cu desperare.

De data aceasta nu mă puteam înşela! O voce omenească ne răspunse. Era oare vocea unui nenorocit părăsit în mijlocul oceanului, a unei alte victime de pe vasul nostru, sau mai degrabă ne chema din întuneric o barcă trimisă de fregată ?

Conseil făcu o ultimă sforţare şi, sprijinindu-se de umărul meu, în timp ce eu rezistam cu cele din urmă puteri, ieşi pe jumătate din apă, după care căzu iar, istovit.

— Ce-ai văzut?

— Am văzut... şopti el, am văzut... dar să nu mai vorbim... să ne păstrăm puterile!...

Ce văzuse oare ? în clipa aceea, nu ştiu de ce, amintirea monstrului îmi reveni pentru prima oară în minte... Dar vocea?... S-au dus de mult vremurile cînd de-alde Ionas îşi găseau adăpost în pîntecele balenelor! În acest timp, Conseil mă trăgea mereu după el, ridicînd din cînd în cînd capul, privind înainte şi scoţînd cîte un strigăt, căruia îi răspundea o voce din ce în ce mai apropiată. Abia îl mai auzeam. Puterile mă părăsiseră; degetele mi se răsfirau; mîinile nu-mi mai erau de nici un ajutor, gura mereu deschisă mi se umplea de apa sărată a mării; mă cuprinse frigul. Ridicai capul pentru ultima oară, apoi mă scu-fundai... În clipa aceea m-am lovit de ceva tare, de care m-am agăţat. Am simţit că sînt tras la suprafaţa apei, că pieptul mi se dezumflă şi am leşinat. Îmi revenii curînd, datorită frecţiunii straşnice care mi se făcea. Am întredeschis ochii...

— Conseil! am şoptit.

— Domnul m-a sunat? răspunse Conseil.

Atunci, la lumina ultimelor raze ale lunii care apunea, am zărit o figură care nu era a lui Conseil, dar pe care am recunoscut-o îndată.

Ne găseam pe spatele unui vas submarin..

— Ned! am strigat.

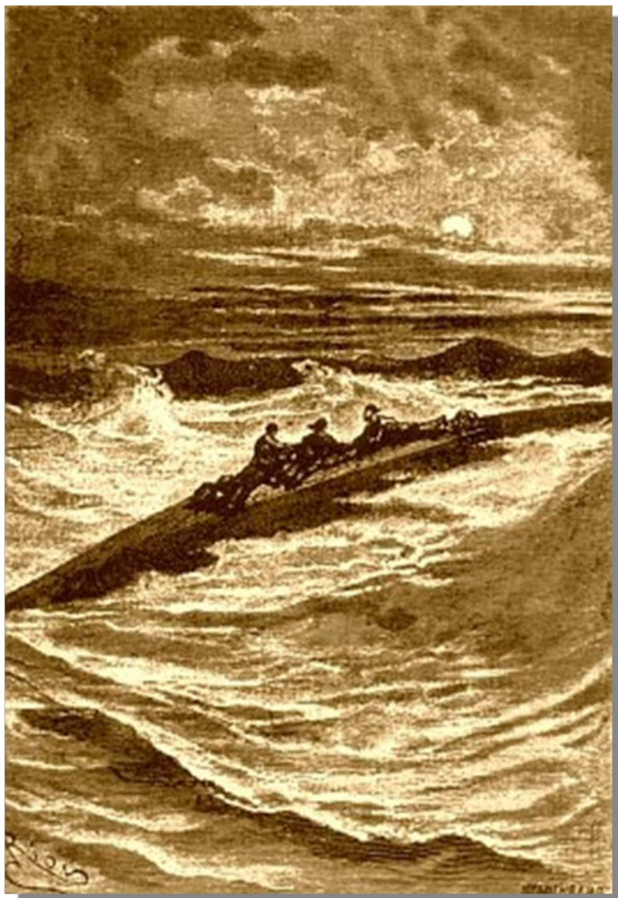
— Da, domnule, Ned, în persoană, alergînd încă după premiu! îmi răspunse canadianul.

— Ai fost aruncat în mare cînd s-a ciocnit fregata?

— Da, domnule profesor, dar fiindcă sînt mai norocos decît dumneavoastră, am nimerit îndată pe o insulă plutitoare.

— O insulă?

— Da, sau, şi mai exact, am nimerit pe cetaceul dumneavoastră uriaş.

— Vorbeşte mai limpede, Ned.

— Numai acum am înţeles de ce cangea mea nu 1-a putut pătrunde şi s-a tocit de pielea lui.

— De ce, Ned, de ce?

— Pentru că monstrul ăsta, domnule profesor, e făcut din plăci de oţel!

Aici trebuie să mă opresc puţin, să-mi reîmprospătez amintirile şi să-mi controlez spusele.

Ultimele cuvinte ale canadianului pricinuiră o schimbare bruscă în mintea mea. M-am căţărat repede deasupra fiinţei sau obiectului pe jumătate ieşit din apă, care ne servea de adăpost; l-am încercat cu piciorul. Aveam de-a face, fără îndoială, cu un corp tare, de nepătruns, şi nu cu acea substanţă moale din care sînt făcute marile mamifere marine.

Dar acest corp tare putea să fie o carapace osoasă, asemeni aceleia pe care o aveau animalele antediluviene, şi aş

fi putut foarte bine să clasez monstrul printre reptilele-amfibii, cum sînt broaştele ţestoase sau aligatorii.

Dar nu! Spatele negricios pe care stăteam era neted, lucios, fără solzi. Cînd îl loveai, scotea un sunet metalic şi — mă credeţi sau nu — părea că este, dar ce spun eu, nu părea, ci chiar era făcut din plăci nituite.

Nu mai încăpea nici urmă de îndoială! Animalul, monstrul, fenomenul care dăduse de gîndit întregii lumi savante, care tulburase şi înşelase închipuirea marinarilor de pe cele două continente, trebuia s-o recunosc, era un fenomen mai uimitor încă, un fenomen ieşit din mîna omului.

Descoperirea existenţei unei fiinţe mitologice, de necrezut, nu m-ar fi uimit atît de mult. Dar să te pomeneşti dintr-o dată în faţa ochilor cu un lucru atît de uluitor, făurit de mîna omului într-un mod misterios, era ceva care te putea face să-ţi pierzi minţile!

Cu toate acestea, nu mai încăpea nici o îndoială! Ne găseam pe spatele unui fel de vas submarin, care avea, după cum am putut să-mi dau seama, forma unui imens peşte de oţel. Ned Land avusese dreptate. Conseil şi cu mine ne-am văzut siliţi să ne alăturăm părerii lui.

— Bine, spusei eu, dar atunci aparatul acesta trebuie să aibă într-însul maşini şi un echipaj care să le manevreze...

— Nici vorbă că da, îmi răspunse Ned, şi totuşi, de trei ore, de cînd stau pe insula asta plutitoare, n-a dat nimeni nici un semn de viaţă.

— Va să zică, vasul nu s-a mişcat din loc.

— Nu, domnule Aronnax, se lasă legănat în voia valurilor, dar nu porneşte mai departe.

— Totuşi ştim că e înzestrat cu o mare iuţeală. Şi, pentru că e nevoie de o maşină care să producă viteza aceasta şi de un mecanic care să conducă maşina, e sigur că sîntem salvaţi.

— Hm! făcu Ned cu îndoială. În clipa aceea, vrînd parcă să întărească cuvintele mele, se auzi o bolboroseală în partea dinapoi a acestui aparat ciudat, al cărui propulsor era cu siguranţă o elice. Vasul porni. Abia am avut timp să ne agăţăm de partea sa care se ridica cu optzeci de centimetri deasupra apei. Din fericire, însă, viteza nu era prea mare.

— Atît timp cît merge la suprafaţă, bodogăni Ned Land, n-am nimic de zis. Dar dacă îi dă prin minte să se scufunde, atunci pielea mea nu mai face nici doi bani!

«Ba încă şi mai puţin!» ar fi putut spune canadianul. Trebuia deci să intrăm numaidecît în legătură cu cei ce se aflau înăuntrul aparatului. Am cercetat partea de deasupra, căutînd o deschizătură, un capac, un «loc de trecere», ca să zic aşa; însă plăcile erau atît de bine prinse una de alta, încît totul părea neted şi uniform.

Dealtfel dispăruse şi luna şi se făcuse întuneric beznă. Acum trebuia să aşteptăm să se lumineze de ziuă, ca să găsim un mijloc de a pătrunde în interiorul vasului submarin.

Aşadar, scăparea noastră era în mîna misterioşilor cîrmaci care conduceau aparatul, şi dacă ei ar fi dorit să-l scufunde, eram pierduţi! Dar dacă aceasta nu avea să se întîmple, atunci era sigur că vom face cunoştinţă cu dînşii. Fără îndoială că dacă nu găsiseră un sistem de a-şi produce singuri aerul, trebuiau să se ridice din cînd în cînd la suprafaţa apei, ca să-l ia. Deci trebuia să existe o deschizătură care să pună în legătură interiorul vasului cu aerul.

Cît despre nădejdea de a fi salvaţi de către comandantul Farragut, trebuia să renunţăm cu totul la ea. Ne îndreptam spre apus. După socotelile noastre, viteza cu care înaintam era destul de potrivită, cam de douăsprezece mile pe oră. Elicea bătea valurile cu o regularitate desăvîrşită, ieşind din cînd în cînd la suprafaţă şi făcînd să ţîşnească apa fosforescentă la o mare înălţime.

Pe la patru dimineaţa, aparatul îşi mări viteza. Rezistam cu greu la iuţeala sa ameţitoare, mai ales cînd valurile ne şfichiuiau faţa. Din fericire, Ned descoperi sub mîna sa un inel de prins odgoane, fixat în partea de sus a învelişului, şi izbutirăm să ne agăţăm de el.

Astfel se scurse întreaga noapte. Amintirile mele nelămurite mă împiedică să descriu pe rînd tot ce s-a întîmplat. Îmi amintesc bine de un singur amănunt: în timpul cînd marea şi vîntul se potoliseră, mi s-a părut de mai multe ori că aud nişte sunete nelămurite, un fel de armonie nedesluşită, formată din acorduri îndepărtate. Care era misterul acestui vas submarin, căruia întreaga lume îi căuta în zadar o explicaţie? Ce fel de fiinţe locuiau pe vasul acesta misterios? Care era mecanismul

ce-i dădea putinţa să se mişte cu o viteză atît de uimitoare? În sfîrşit se iviră zorile. Ceaţa dimineţii ne învălui, apoi se risipi curînd. Eram gata să încep o cercetare amănunţită a învelişului care alcătuia, în partea de sus, un fel de punte, cînd am simţit că ea se scufundă încetul cu încetul.

— Ei, la naiba! strigă Ned Land, lovind cu piciorul în plăcile sonore, deschideţi odată, navigatori neospitalieri!

Dar din pricina zgomotului asurzitor al elicei, era greu să-l audă cineva. Din fericire, însă, mişcarea de scufundare încetă.

Deodată, dinăuntrul vasului se auzi un zăngănit puternic de fiare. O placă fu ridicată şi un om îşi făcu apariţia. La vederea noastră el scoase un strigăt ciudat şi dispăru.

După cîteva clipe, opt voinici cu faţa acoperită apărură pe tăcute şi ne traseră în maşina lor fantastică.

Capitolul VIII MOBILIS ÎN MOBILE

Răpirea noastră atît de neaşteptată se săvîrşise cu iuţeala fulgerului, fără ca vreunul dintre noi să-şi poată da seama de ceea ce se întîmplă. Nu ştiu ce vor fi gîndit tovarăşii mei, văzîndu-se tîrîţi în această închisoare plutitoare, dar eu am simţit cum mă trec fiorii. Cu cine aveam de-a face? Fără îndoială că era vorba de nişte piraţi de o specie nouă, care foloseau metode proprii pentru a jefui pe mare.

De abia se închise capacul îngust de deasupra noastră, cînd m-am pomenit într-o întunecime de nepătruns. La început, ochii mei, obişnuiţi cu lumina de afară, n-au putut desluşi nimic în jur. Simţii sub tălpile goale treptele unei scări de fier. Ned Land şi Conseil, împinşi cu putere din spate, veneau în urma mea. O uşă se deschise la capătul scării şi se închise apoi repede, cu zgomot, după noi. Eram singuri. Unde? N-aş fi putut spune şi nici nu-mi puteam închipui, întunericul era atît de adînc, încît nici după cîteva minute ochii nu mi se obişnuiseră cu el. Nu se zărea nici o licărire, cît de slabă, cum se zăreşte de obicei chiar în nopţile cele mai întunecoase.

Ned Land, înfuriat de felul cum se purtau cu noi, îşi dădu frîu liber mîniei:

— Lua-i-ar naiba! strigă el. Grozave gazde am mai nimerit! Parcă ar fi caledonieni! N-ar mai lipsi decît să fie şi mîncători de oameni! N-ar fi de mirare, dar, în ce mă priveşte pe mine, vă spun că n-am să mă las mîncat cu una, cu două...

— Linişteşte-te, Ned, linişteşte-te! vorbi Conseil care, ca de obicei, îşi păstra sîngele rece. Nu-ţi pierde cumpătul de pe acum. Nu ne-au pus încă la frigare.

— La frigare nu, dar la cuptor ne-au pus, răspunse canadianul. E groaznic de întuneric. Noroc că am «bowie-knife-ul»[1] la mine şi, cu toată bezna asta, am să ştiu să-l mînuiesc. Primul dintre bandiţi care va încerca să pună mîna pe mine...

— Nu te enerva degeaba, Ned, i-am spus eu. Şi nu ne face de rîs cu ieşirile astea de prisos. Poate că cineva ascultă tot ce vorbim. Mai bine am încerca să vedem unde sîntem.

Am păşit bîjbîind. După cinci paşi am dat cu mîna de un perete făcut din plăci de fier nituite. Apoi, întorcîndu-mă, m-am izbit de o masă de lemn şi de nişte scaune. Podeaua închisorii noastre era acoperită cu o rogojină de formium, care înăbuşea zgomotul paşilor. Pe pereţi n-am găsit nici urmă de uşă sau de fereastră. Conseil, care îşi începuse cercetarea pornind în partea cealaltă, se ciocni de mine, şi astfel ne-am întors amîndoi în mijlocul cabinei, care părea să aibă douăzeci de picioare lungime şi zece lăţime. Cît despre înălţimea ei, nici chiar Ned Land, cît era de înalt, n-o putea măsura.

[1] Bowie-knife — cuţit cu lamă lată.

Trecuse vreo jumătate de oră fără ca să se schimbe ceva, cînd deodată ochii noştri trecură de la întunericul de nepătruns la o lumină atît de puternică, încît în prima clipă aproape că ne orbi. Am recunoscut, după limpezimea şi după strălucirea ei, acea lumină electrică a cărei minunată fosforescenţă o văzusem în jurul vasului submarin. După ce ochii mi s-au închis fără voie, i-am redeschis şi am văzut că lumina pornea dintr-o jumătate de glob mat aşezat în tavanul cabinei.

— În sfîrşit putem vedea! strigă Ned Land, care stătea cu cuţitul în mînă, gata de apărare.

— Da, răspunsei eu, dar cu asta n-am făcut nimic, fiindcă situaţia noastră e tot atît de sumbră ca şi pînă acum.

— Ar fi bine ca domnul să aibă puţină răbdare, mă sfătui netulburatul Conseil.

Lumina apărută pe neaşteptate îmi îngădui să cercetez încăperea pînă în cele mai mici amănunte. N-am văzut altceva decît o masă şi cinci scaune fără spătar. Uşa invizibilă prin care intrasem era închisă ermetic. Nu se auzea nici un zgomot; totul părea mort. Vasul stătea oare pe loc, era încă la suprafaţă sau coborîse în adîncuri? Nu puteam să-mi dau seama. Totuşi, globul luminos nu se aprinsese degeaba. Eram sigur că oamenii vasului aveau să apară în curînd. Doar cînd e vorba să fii dat uitării, nu mai este nevoie să ţi se lumineze temniţa.

Nu mă înşelasem. Se auzi un zgomot de zăvoare trase, uşa se deschise şi doi oameni îşi făcură apariţia.

Unul din ei era scund, cu muşchi puternici, lat în spate, cu mîinile şi picioarele mari, cap zdravăn, păr negru şi des, mustaţa stufoasă, privirea vie şi pătrunzătoare, iar din întreaga sa făptură se desprindea acea agerime proprie populaţiilor provensale din sudul Franţei; omul acesta mărunt era dovada vie a înţeleptelor cuvinte spuse de Diderot, după care mişcările îl arată pe om aşa cum este. Fără îndoială că vorbirea îi era plină de prosopopei, metonimii şi hiperbole, lucru de care cu greu mi-aş fi putut da seama, căci faţă de mine el întrebuinţa numai o limbă ciudată, cu totul de neînţeles.

Celălalt necunoscut merită o descriere mai amănunţită. Un discipol al lui Gratiolet sau al lui Engel ar fi putut citi în înfăţişarea lui ca într-o carte deschisă. Eu însumi mi-am dat seama numaidecît de însuşirile-i de căpetenie: portul semeţ al capului şi privirea rece şi sigură a ochilor negri dovedeau încrederea în sine; pielea sa, mai mult palidă decît colorată, arăta o fire potolită, care ştie să se stăpînească; mişcarea repede a sprîncenelor sale ce se încruntau des era semn de energie şi, în sfîrşit, respiraţia puternică, pe care de obicei o au oamenii plini de viaţă, arăta, fără greş, curajul său.

Adaug că omul acesta era mîndru, că privirea-i hotărîtă şi senină oglindea gîndiri înalte şi că potrivirea desăvîrşită dintre gesturi şi expresie — cum spun fizionomiştii — vădea o sinceritate de netăgăduit.

Privindu-l, mă simţii «fără să vreau» liniştit şi sigur că întîlnirea noastră se va sfirşi cu bine. În privinţa vîrstei sale, n-aş fi putut spune sigur dacă avea treizeci şi cinci sau cincizeci de ani. Statura îi era înaltă, fruntea largă, nasul drept, gura frumos desenată, dinţii minunaţi, mîinile fine, cu degete lungi, mîini cît se poate de «psihice», cum ar spune cei ce se ocupă cu ghicitul în palmă, potrivite unei inimi pasionate. Hotărît lucru, niciodată nu mai întîlnisem un om atît de minunat. O trăsătură deosebită a feţei o formau ochii săi, oarecum depărtaţi unul de altul, şi care puteau cuprinde dintr-o dată în raza lor vizuală mai mult de un sfert din orizont. Pe lîngă însuşirea aceasta — pe care am verificat-o mai tîrziu — omul avea şi o vedere extraordinară, mai ageră decît a lui Ned Land. Cînd îşi aţintea privirea asupra unui lucru, linia sprîncenelor se frîngea, pleoapele-i grele se apropiau, înconjurînd pupilele ochilor şi strîmtînd astfel cîmpul vizual. Ce privire! Cum mărea orice lucru micşorat de depărtare şi cum te pătrundea pînă în adîncul sufletului! Cu cîtă uşurinţă străpungea pînzele de apă, de nepătruns pentru ochii noştri, şi cum vedea pînă în adîncul mărilor!

Cei doi necunoscuţi purtau pe cap berete făcute din blană de lutru, aveau picioarele încălţate în cizme din piele de focă şi erau îmbrăcaţi în haine făcute dintr-o ţesătură specială, care nu le împiedica cu nimic mişcările. Cel mai înalt dintre ei — desigur comandantul — ne privi foarte atent, fără să spună o vorbă.

Apoi, întorcîndu-se spre tovarăşul său, i se adresă într-o limbă necunoscută, folosind un dialect sonor şi plăcut, în care vocalele erau rostite cît se poate de felurit.

Celălalt îi răspunse printr-o mişcare a capului şi adăugă două-trei cuvinte de neînţeles pentru mine, după care mă privi, ca şi cum m-ar fi întrebat ceva.

I-am răspuns, în franţuzeşte, că nu pricep nimic din ce spune; dar omul păru că nu mă înţelege şi din pricina aceasta situaţia deveni destul de încurcată.

— Domnul ar face bine să povestească totuşi păţania noastră, spuse Conseil. Poate că domnii vor înţelege ceva.

Am povestit toată aventura noastră, foarte răspicat şi fără să las nimic la o parte. Am spus cum mă cheamă şi care îmi este profesiunea, l-am prezentat pe Conseil şi pe vînătorul de balene Ned Land.

Omul cu privirea calmă mă ascultă liniştit, politicos, chiar şi cu o deosebită atenţie. Nimic pe faţa sa însă nu arăta că mi-a înţeles istorisirea. Cînd am sfîrşit, n-a spus o vorbă măcar.

Mă gîndii să-i vorbesc englezeşte. Poate că în limba aceasta, care este aproape universală, voi reuşi să comunic cu el. O cunoşteam pe cît cunoşteam şi limba germană, de ajuns ca să pot citi, dar nu ca s-o vorbesc fără greşeli. Or, acum trebuia să mă fac cît mai bine înţeles.

— Meştere Land, îi spusei vînătorului, e rîndul dumitale. Vorbeşti în cea mai curată englezească pe care a vorbit-o vreodată un anglo-saxon. Poate că vei fi mai norocos decît mine.

Ned nu se lăsă rugat şi începu de la capăt povestirea, pe care în parte am înţeles-o şi eu. Erau aceleaşi fapte, dar înfăţişate altfel. Din pricina firii sale iuţi, canadianul povesti cu multă însufleţire. Mai întîi protestă cu tărie împotriva faptului că a fost închis fără nici un drept, întrebînd în virtutea cărei legi era ţinut sub zăvor, aminti de habeas corpus[1], ameninţă cu urmărirea pe acei care îl închiseseră pe nedrept, se zbătu, gesticula, strigă, se înfurie şi în cele din urmă dădu să se înţeleagă, printr-un gest grăitor, că muream de foame.

Lucrul acesta era cu totul adevărat, deşi noi aproape că îl uitasem.

---

[1] Lege engleza datînd din sec. XVII, conform căreia nici o persoană nu putea fi arestată fără o hotărîre judecătorească.

Spre marea noastră uimire, ni se păru că nici Ned Land n-a fost înţeles. Vizitatorii noştri nici nu clipiră măcar; era vădit că nu înţelegeau nici limba lui Arago, nici pe aceea a lui Faraday.

Mă simţeam cît se poate de încurcat după ce desfăşurasem zadarnic toate cunoştinţele noastre filologice şi nu mai ştiam ce să fac, cînd Conseil îmi spuse:

— Dacă domnul îmi îngăduie, aş povesti şi eu întîmplarea, în limba germană.

— Cunoşti germana?

— Ca orice flamand, dacă nu vă supăraţi.

— Dimpotrivă, dă-i drumul, băiete!

Cu vocea sa liniştită, Conseil povesti pentru a treia oară peripeţiile expediţiei noastre. Dar, cu toate întorsăturile elegante ale frazelor, cu toate intonaţiile frumoase ale povestitorului, nici germana nu avu mai mult succes. În sfîrşit, am încercat să-mi reamintesc de latineasca pe care o învăţasem în liceu şi am început să povestesc în această limbă. Cred că dacă m-ar fi auzit Cicero, şi-ar fi astupat urechile şi m-ar fi trimis la bucătărie. Totuşi am scos-o la capăt. Insă cu acelaşi rezultat.

După ce şi această ultimă încercare dădu greş, cei doi necunoscuţi schimbară cîteva cuvinte în limba lor neînţeleasă şi se retraseră, fără să ne dea măcar un semn de încurajare. Uşa se închise.

— Asta-i mişelie! strigă Ned Land, înfuriindu-se pentru a douăzecea oară. Ce înseamnă asta? Li se vorbeşte ticăloşilor ăstora franţuzeşte, englezeşte, nemţeşte, latineşte, şi ei n-au nici măcar buna-cuviinţă să răspundă!

— Linişteşte-te, Ned, îi spusei eu, furia ta nu ne ajută cu nimic.

— Dar nu vă daţi seama, domnule profesor, strigă Ned, mînios, că putem muri de foame în cuşca asta de fier?

— Ei, făcu Conseil, cu puţină filozofie o putem duce încă multă vreme!

— Prieteni, le spusei eu, nu trebuie să ne pierdem nădejdea. Ne-am mai găsit noi altă dată în situaţii şi mai grele. V-aş ruga să mai aveţi puţină răbdare, înainte de a vă face o părere despre comandant şi despre echipajul său.

— Eu mi-am şi făcut-o, răspunse Ned. Sînt nişte ticăloşi...

— Bine! Dar din ce ţară?

— Din ţara ticăloşilor!

— Dragul meu Ned, nu prea ştiu pe unde vine ţara despre care vorbeşti, şi-ţi mărturisesc că mi-e foarte greu să-mi dau seama de ce naţionalitate sînt aceşti doi necunoscuţi. Nu sînt nici englezi, nici francezi, nici germani — iată tot ce ştim despre ei. Eu aş crede însă că atît comandantul cît şi secundul sînt născuţi în ţări sudice. Au ceva meridional în ei. Dar n-aş putea fi sigur, numai după înfăţişarea lor, dacă sînt spanioli, turci, arabi sau indieni, iar limba pe care o vorbesc îmi este cu totul necunoscută.

— Iată neajunsul de a nu cunoaşte toate limbile, spuse Conseil, sau, mai degrabă, iată ce rău este că nu se vorbeşte peste tot o singură limbă!.

— Asta nu ne-ar sluji la nimic! răspunse Ned Land. Nu vedeţi că ăştia vorbesc o limbă a lor, inventată de ei, ca să ducă la desperare nişte bieţi oameni care mor de foame? Doar în toate ţările de pe glob se înţelege ce vrei să spui cînd căşti gura, clămpăni din fălci şi din dinţi şi plescăi din buze. De la Quebec pînă la Pomotu, de la Paris pînă în partea cealaltă a Pămîntului. semnele acestea nu spun oare: «Mi-e foame, dă-mi să mănînc!?»

— Ei, făcu Conseil, unii oameni sînt mai grei de cap!

Nici nu-şi isprăvise bine vorba cînd uşa se deschise şi intră un steward. Ne aducea îmbrăcăminte şi pantaloni din aceeaşi stofă curioasă despre care am mai vorbit. Mă grăbii să le îmbrac; tovarăşii mei făcură la fel. În timpul acesta, stewardul — care părea şi mut şi surd — pregăti o masă cu trei tacîmuri.

— Iată în sfîrşit un lucru mai serios, spuse Conseil; mi se pare că începe să fie bine!

— Pe dracu! răspunse plin de ciudă Ned. Ce crezi că o să putem mînca aici? Ficat de broască ţestoasă, muşchi de rechin sau friptură de focă!

— Vom vedea îndată, spuse Conseil.

Farfuriile acoperite cu capace de argint fură orînduite frumos şi ne aşezarăm la masă. Fără doar şi poate că aveam de-a face cu oameni civilizaţi şi, dacă n-ar fi fost lumina electrică, m-aş fi crezut la «Hotel Adelphi» din Liverpool, sau la «Grand-Hotel» din Paris. Trebuie să spun totuşi că pe masă nu se găsea nici pîine şi nici vin. Apa era limpede şi proaspătă, dar era apă, lucru care lui Ned Land nu-i făcu deloc plăcere. Printre felurile de mîncare care ne-au fost aduse, am recunoscut unele specii

de peşti, gătite minunat; dar celelalte mîncări, deşi aveau un gust foarte bun, nu mi-am dat seama ce sînt şi n-aş fi putut măcar să spun dacă sînt din carne sau din legume. Tacîmurile şi tot ce se găsea pe masă erau de o eleganţă şi de un gust desăvîrşit.

Fiecare obiect — lingură, furculiţă, cuţit, farfurie — era însemnat cu o literă înconjurată de următoarea inscripţie:

N MOBILIS IN MOBILE

«Mişcător în elementul mişcător!» Deviza se potrivea întru totul acestui aparat submarin, cu condiţia să traduci în prin în nu prin pe. Litera N era, fără îndoială, iniţiala numelui misteriosului personaj care domnea în fundul mărilor!

Nici Ned şi nici Conseil nu-şi băteau capul cu asemenea probleme. Ei înfulecau de zor şi curînd făcui şi eu la fel. Mă liniştisem în privinţa soartei noastre, fiindcă îmi dădusem seama că gazdele n-aveau intenţia să ne lase să murim de foame.

Dar toate au un sfîrşit, toate trec, chiar şi foamea unor oameni care n-au mîncat de cincisprezece ore. După ce ne-am săturat bine, ne-a cuprins un somn de neînvins. Lucrul acesta era, dealtfel, firesc după o noapte întreagă în care ne luptasem cu moartea.

— Ah! Ce-aş mai dormi! spuse Conseil.

— Eu chiar dorm! îi răspunse Ned.

Amîndoi se lungiră pe covorul din cabină şi în cîteva clipe adormiră adînc.

Cît despre mine, am adormit mai greu; prea multe gînduri mă năpădeau, prea multe probleme mă frămîntau, prea multe imagini îmi treceau prin faţa ochilor şi nu mă lăsau să dorm! Unde ne aflam? Ce putere necunoscută ne conducea? Simţeam — sau mai curînd credeam că simt — cum aparatul se scufundă tot mai mult în adîncuri. Începui să am vise groaznice. Mi se părea că văd tot felul de animale ciudate înconjurînd vasul, cu care semănau atît de bine! Deodată m-am liniştit. M-a cuprins o toropeală plăcută şi curînd m-am cufundat într-un somn adînc.

Capitolul IX FURIILE LUI NED LAND

Nu ştiu cît am dormit; pesemne că multă vreme, fiindcă somnul ne-a alungat toată oboseala. M-am trezit cel dintîi. Tovarăşii mei dormeau buştean în colţurile în care se culcaseră.

De îndată ce m-am ridicat de pe aşternutul acela destul de tare, mi-am simţit creierul odihnit, mintea limpede şi am început să cercetez cu atenţie încăperea. Nimic nu se schimbase.

Închisoarea rămăsese închisoare, iar prizonierii, prizonieri. Atîta doar că în timpul somnului nostru stewardul strînsese masa. Nimic nu lăsa să se întrezărească o schimbare apropiată a situaţiei noastre, de aceea am început să mă întreb, plin de îngrijorare, dacă nu cumva eram sortiţi de acum înainte să trăim în cuşca aceasta.

Un asemenea gînd mă îngrozea, mai ales pentru că, deşi creierul mi se eliberase de toate închipuirile chinuitoare din ajun, simţeam în schimb cum ceva îmi apăsa tot mai mult pieptul. Aerul devenise înăbuşitor pentru plămînii noştri. Cu toate că încăperea era mare, mi-am dat seama că în timpul somnului consumaserăm o bună parte din oxigenul ei. Ştiam destul de bine că orice om respiră într-o oră oxigenul cuprins într-o sută

de litri de aer, şi că aerul, încărcîndu-se cu o cantitate aproape egală de acid carbonic, devine atunci de nerespirat.

Se cerea deci fără întîrziere primenirea aerului atît din închisoarea noastră, cît şi din întregul submarin.

Mă întrebam ce face comandantul în asemenea cazuri? Obţine aerul prin procedee chimice, eliberînd cu ajutorul căldurii oxigenul din clorat de potasiu şi absorbind acidul carbonic prin potasă caustică? în acest caz, trebuia să mai aibă oarecari legături cu continentele, ca să-şi poată procura materialul necesar. Se mărginea să înmagazineze aerul la presiuni înalte în rezervoare şi să-i dea drumul apoi după cum simţea echipajul nevoia? Şi asta era posibil. Sau, folosind un mijloc mai uşor şi mai economic, şi prin urmare mai cu putinţă, se mulţumea să se ridice ca să respire la suprafaţa apei, ca un cetaceu, şi îşi reînnoia provizia de aer pentru douăzeci şi patru de ore? Orice mijloc ar fi fost ales, mi se părea că trebuie pus fără întîrziere în aplicare.

Şi pe cînd mă sileam să trag cît mai des aerul în piept, ca să pot folosi cît mai bine puţinul oxigen ce mai rămăsese, simţii deodată un val rece, îmbibat de mireasma sărată a apei. Era chiar adierea mării, încărcată de iod, care te readucea la viaţă. Am deschis gura cît am putut mai mult şi mi-am umplut plămînii cu aer curat. Atunci am simţit o uşoară clătinare, un ruliu slab, dar care se simţea totuşi. Pesemne că vasul, monstrul de fier, se ridicase la suprafaţa oceanului ca să respire, asemeni balenelor. Ghicisem deci foarte bine în ce fel se făcea aerisirea.

După ce absorbii cu nesaţ aerul, am căutat tubul de aerisire şi l-am descoperit curînd. Deasupra uşii se deschidea o gaură prin care pătrundea aerul proaspăt, primenind atmosfera încărcată din celulă.

Ajunsesem aici cu observaţiile mele, cînd Ned şi Conseil, simţind adierea binefăcătoare a mării, se treziră aproape în acelaşi timp. Se frecară la ochi, se întinseră şi se ridicară în grabă.

— Domnul a dormit bine? mă întrebă Conseil cu politeţea lui obişnuită.

— Foarte bine, i-am răspuns. Dar dumneata, meştere Land?

— Am dormit adînc, domnule profesor. Dar ce-i asta? Simt aer de mare.

Un marinar nu se putea înşela în privinţa asta, şi i-am povestit canadianului ce se întîmplase în timp ce dormise.

— Asta, spuse el, explică foarte bine mugetele pe care le auzeam cînd aşa-zisul narval se găsea aproape de Abraham Lincoln.

— Sigur, Ned, era respiraţia lui!

— Numai că, domnule Aronnax, habar n-am cît este ceasul. Nu cumva ştiţi, o fi timpul să luăm masa de seară?

— Masa de seară ? Mai degrabă prînzul, dragul meu Ned, pentru că de ieri şi pînă acum a trecut cu siguranţă o zi.

— Va să zică am dormit douăzeci şi patru de ore? se miră Conseil.

— Cred şi eu...

— N-am nimic împotrivă, vorbi Ned. Prînz sau cină, ce o fi, aştept cu plăcere pe steward, cu oricare dintre ele.

— N-ar fi rău să le aducă pe amîndouă, îşi dădu părerea Conseil.

— Adevărat, întări canadianul, avem dreptul la două mese şi sînt gata să le mănînc pe amîndouă.

— Să aşteptăm, spusei eu. Cu siguranţă că necunoscuţii aceştia nu au de gînd să ne lase să murim de foame, pentru că altfel masa de ieri nu ar fi avut nici un rost.

— Numai dacă nu cumva vor să ne pună la îngrăşat, făcu Ned.

— Nici gînd, îi răspunsei. Doar nu sîntem în mîinile canibalilor!

— Cine poate şti? spuse cu seriozitate canadianul. S-ar putea ca oamenii aceştia să jinduiască de multă vieme după o bucăţică de carne proaspătă şi atunci trei bărbaţi sănătoşi şi voinici ca domnul profesor. Conseil şi cu mine...

— Sfîrşeşte cu prostiile, meştere Land, şi mai ales nu fi pornit împotriva lor, căci s-ar putea să ne înrăutăţim situaţia!

— La urma urmei, spuse vînătorul, eu plesnesc de foame şi uite că prînzul sau cina asta nu mai vine odată!

— Meştere Land, îi răspunsei eu, trebuie să ţinem seama de regulile vasului şi mi se pare că stomacul nostru a luat-o înaintea ceasului de la bucătărie.

— Bine, să-l potrivim atunci după bucătărie, spuse liniştit Conseil.

— Ştiam că n-o să vorbeşti altfel, prietene Conseil, se supără nerăbdătorul canadian. Nu vrei să-ţi strici nici nervii, nici ficatul. Totdeauna eşti liniştit! Ai fi în stare să mulţumeşti înainte de a mînca şi să mori mai bine de foame decît să te plîngi!

— La ce mi-ar ajuta dacă m-aş plînge?

— Ei, vezi bine că ţi-ar ajuta! Măcar ai face ceva, n-ai sta cu mîinile în sîn. Dacă piraţii ăştia — şi spun piraţi din respect şi ca să nu mă pun contra domnului profesor, care nu-mi dă voie să-i numesc canibali — dacă piraţii ăştia îşi închipuie că mă vor putea ţine închis într-o cuşcă în care mă sufoc, fără să audă blestemele cu care îmi însoţesc mînia, se înşeală!... Credeţi că o să ne ţină multă vreme în cutia asta de fier?

— Ca să fiu cinstit, nu ştiu mai mult decît dumneata, Ned.

— Dar ce credeţi dumneavoastră despre toate astea?

— Cred că întîmplarea a făcut să aflăm un secret cumplit. Or, dacă echipajul submarinului are interesul să-l păstreze şi dacă acest interes este mai important decît viaţa a trei oameni, cred că existenţa noastră este în pericol. Dacă lucrurile nu stau aşa, atunci, cu primul prilej, monstrul care ne-a înghiţit ne va reda lumii locuite de semenii noştri.

— Numai dacă între timp nu ne vor înrola în echipaj, spuse Conseil, şi nu ne vor ţine astfel aici...

— Pînă în clipa în care, grăi Ned Land, vreo altă fregată mai rapidă sau mai îndemînatică decît Abraham Lincoln va pune mîna pe acest cuib de bandiţi şi ne va înălţa şi pe noi, odată cu echipajul, în vîrful catargului cel mare, ca să ne dăm suflarea din urmă.

— Ai dreptate, meştere Land! răspunsei eu. Dar, după cîte ştiu eu, nu ne-a cerut nimeni pînă acum să facem parte din echipaj, şi mi se pare că este de prisos să discutăm dinainte asupra hotărîrii pe care am lua-o dacă ar fi vorba vreodată despre aşa ceva. Vă repet, trebuie să aşteptăm deocamdată şi să nu facem nimic, pentru că nu este nimic de făcut.

— Dimpotrivă, domnule profesor, spuse Ned, care nu voia să se dea bătut; trebuie să facem ceva!

— Şi ce anume, meştere Land?

— Să ne salvăm.

— De multe ori e greu să evadezi dintr-o închisoare «pămîntească», dar să scapi dintr-o închisoare submarină asta mi se pare cu neputinţă.

— Ei, prietene Land, întrebă Conseil, ce mai ai de spus acuma? N-aş crede ca un american să se dea bătut aşa, cu una, cu două...

Vînătorul de balene tăcea, vădit încurcat. De o evadare, în împrejurările în care ne aruncase soarta, nici nu putea fi vorba. Dar un canadian este pe jumătate francez, şi meşterul Land ne dovedi aceasta prin răspunsul său.

— Deci, domnule Aronnax, începu el după cîteva clipe de gîndire, nu vă trece prin minte cam ce trebuie să facă nişte oameni care nu pot cu nici un chip să scape din închisoare?

— Nu, prietene.

— Foarte simplu; trebuie să facă pe dracu-n patru şi să rămînă în ea.

— Straşnic! zise Conseil. Tot mai bine e să fii înăuntrul vasului, decît deasupra sau dedesubtul lui.

— Da, dar numai după ce-ai aruncat afară temnicierii, paznicii şi gardienii, adăugă Ned Land.

— Ce tot spui, Ned? Te gîndeşti cu tot dinadinsul să pui stăpînire pe vas?

— Desigur, răspunse canadianul.

— Cu neputinţă!

— De ce, domnule profesor? S-ar putea să ni se ivească vreo împrejurare prielnică şi nu văd ce ne-ar împiedica să ne folosim de ea. Dacă pe vas nu sînt decît vreo douăzeci de oameni, n-o să stea în calea a doi francezi şi a unui canadian!

Mi s-a părut că e mai bine să-l las pe Ned să se scalde în apele lui decît să-l contrazic. Aşa că m-am mulţumit să-i spun:

— Să aşteptăm împrejurarea aceea, meştere Land, şi vom vedea noi ce-i de făcut. Pînă atunci, însă, te rog, mai stăpîneşte-ţi nerăbdarea, în situaţia noastră nu putem folosi decît şiretenia, fiindcă furia nu ne va duce la nimic bun. Făgăduieşte-mi deci că ai să laşi mînia la o parte.

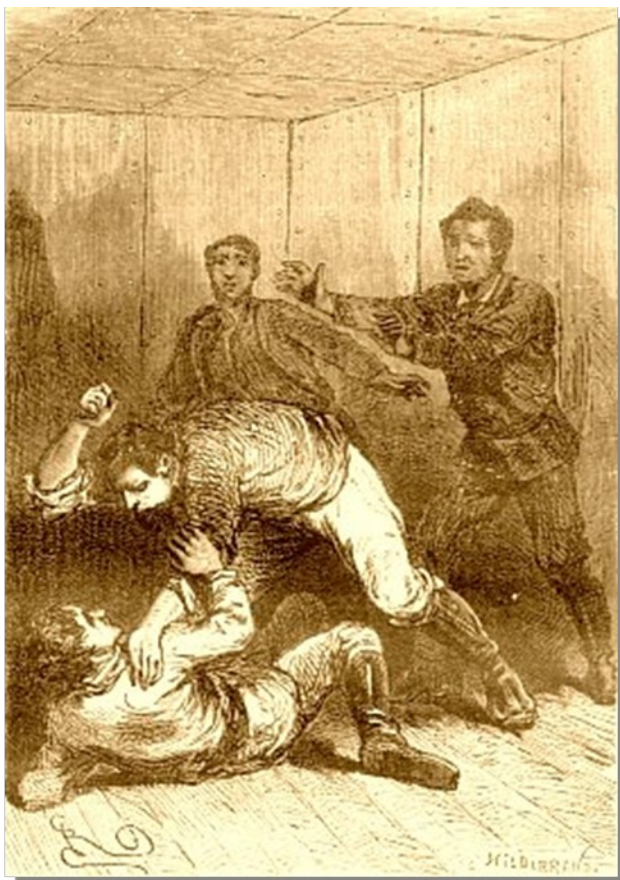
— Vă făgăduiesc, domnule profesor, îmi răspunse Ned Land, dar felul în care rosti cuvintele acestea nu mă linişti deloc. De acum n-o să-mi mai iasă din gură nici o vorbă de mînie, n-o să mai fac nimic care să mă trădeze, chiar dacă mesele nu ne vor fi aduse la timp.

— Ţi-ai dat cuvîntul, Ned! îi aminti încă o dată canadianului.

Cu asta, discuţia noastră luă sfîrşit şi toţi trei căzurăm pe gînduri. În ceea ce mă priveşte, mărturisesc că, cu toate

asigurările lui Ned, nu prea vedeam cum am putea scăpa. Nu credeam în acele împrejurări prielnice despre care vorbise Ned Land. Ca să poată fi atît de bine condus, vasul trebuia să aibă un echipaj numeros, şi asta însemna că în cazul unei lupte am fi avut prea mulţi oameni împotriva noastră. Apoi, mai înainte de toate, ar fi trebuit să fim liberi, şi noi nu eram. Nu vedeam nici cea mai mică putinţă de a fugi din cuşca aceea, atît de bine închisă. Şi dacă mă gîndeam că ciudatul comandant al acestui vas avea un secret de păstrat — ceea ce părea neîndoielnic — puteam să-mi dau seama că nu ne va lăsa să ne mişcăm liberi pe bord. Va căuta să se scape de noi prin cine ştie ce mijloace violente, sau ne va azvîrli într-o bună zi pe vreun colţ uitat al pămîntuiui? Asta nu ştiam. Toate presupunerile mi se păreau însă posibile şi trebuia să fii vînător de balene ca să poţi spera să-ţi recucereşti libertatea.

Privindu-l pe Ned Land, băgai de seamă că pe măsură ce se gîndea devenea tot mai nervos. Auzeam cum tot mai mult i se umplea gîtlejul de înjurături şi vedeam cum mişcările îi devin tot mai ameninţătoare. Se ridica şi se învîrtea ca o fiară în cuşcă, lovind pereţii cu picioarele şi cu pumnii. Iar timpul trecea, foamea ne rodea de-a binelea, stewardul nu dădea nici un semn de viaţă şi ni se părea că dacă într-adevăr avea cineva vreo intenţie bună în privinţa noastră, apoi acela uitase de noi.

Ned Land, chinuit de foame, se înfuria şi înjura tot mai mult, şi, cu toate că-mi dăduse

cuvîntul, mă temeam că va izbucni în clipa în care se va găsi faţă în faţă cu vreunul din oamenii echipajului.

Mai trecură două ore, în care timp furia canadianului crescu. Chema şi striga zadarnic. Pereţii de metal erau surzi. N-auzeam nici un sunet înăuntrul acelui vas, care părea mort. Dacă s-ar fi mişcat, măcar aş fi simţit bătăile elicei. Dar pesemne că vasul se scufundase în adîncul apelor, de aceea liniştea era atît de mare, încît devenise înspăimîntătoare!

Şi cum îmi dădeam din ce în ce mai mult seama că sîntem părăsiţi, uitaţi în fundul celulei noastre, nici nu mai îndrăzneam să mă gîndesc cît timp va ţine starea aceasta. Nădejdile, pe care întîlnirea cu comandantul vasului mi le trezise, se năruiră una cîte una. Privirea calmă a omului aceluia, înfăţişarea lui mărinimoasă, nobleţea purtării sale, toate mi se şterseră din minte. Începusem să văd cu alţi ochi personajul acela ciudat, să mi-l închipui aşa cum poate era: neîndurător, crud. Simţeam că nu are în el nimic omenesc, că nu cunoaşte mila, că este un duşman înverşunat al semenilor săi, cărora le jurase o ură veşnică.

Dar avea oare să ne lase să pierim închişi în cuşca asta strîmtă, pradă nălucirilor îngrozitoare spre care te împinge foamea înverşunată? Gîndul acesta groaznic se întări atît de mult, încît simţii cum mă cuprinde o spaimă de neînchipuit. Conseil rămînea liniştit; Ned Land era în culmea furiei.

Deodată se auzi un zgomot. Pe podeaua de metal răsunară paşi, zăvoarele fură trase, uşa se deschise şi apăru stewardul. Înainte de-a putea face vreo mişcare ca să-l opresc, canadianul se şi aruncase asupra lui; îl trîntise şi-l strîngea cu putere de gît. Stewardul se înăbuşea sub mîna-i puternică.

Tocmai cînd Conseil se căznea să îndepărteze mîinile vînătorului de pe gîtul victimei, aproape sufocată, şi cînd eu mă pregăteam să fac acelaşi lucru, am rămas încremenit auzind aceste cuvinte pronunţate în limba franceză:

— Linişteşte-te, meştere Land, iar dumneavoastră, domnule profesor, aveţi bunătatea de a mă asculta.

Capitolul X OMUL MĂRILOR

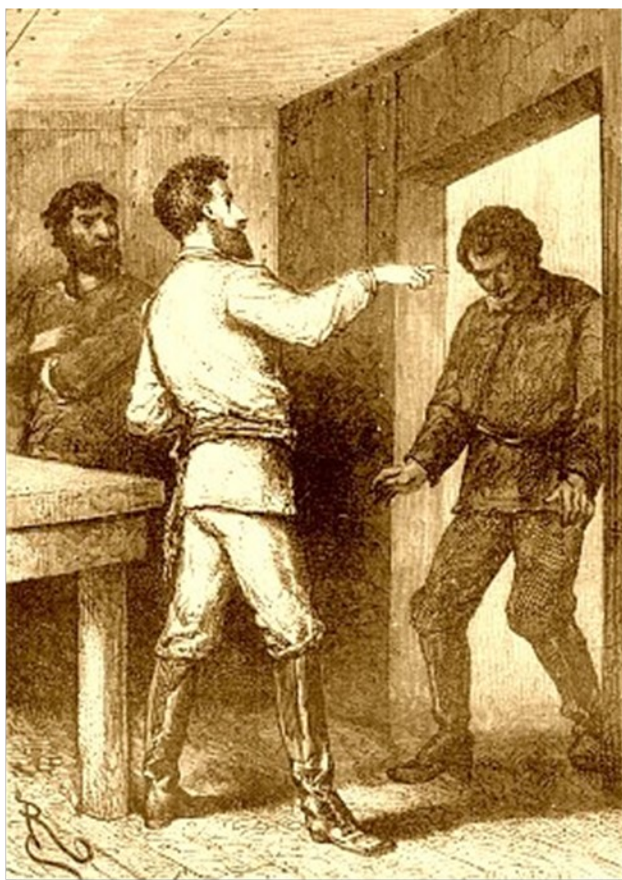
Cel care vorbise era comandantul vasului.

Auzindu-l, Ned Land se ridică. De îndată ce stăpînul său îi făcu un semn să plece, stewardul ieşi, aproape sugrumat şi abia ţinîndu-se pe picioare. Atît de mare era autoritatea comandantului asupra oamenilor săi, încît stewardul nu făcu nici un gest prin care să lase să se vadă ura ce o simţea împotriva canadianului. Conseil, de data asta curios, fără să-şi dea seama, iar eu, uimit, aşteptam tăcuţi deznodămîntul acestei scene.

Sprijinit de colţul mesei, cu braţele încrucişate, comandantul ne privi cu cea mai mare atenţie. Stătea oare în cumpănă dacă să ne vorbească sau nu? îi părea rău de cuvintele rostite în franţuzeşte? S-ar fi putut crede că da.

După cîteva clipe de linişte, pe care nimeni dintre noi nu se gîndea să o tulbure, comandantul ne spuse cu o voce calmă şi pătrunzătoare:

— Domnilor, cunosc la fel de bine franceza, engleza, germana şi latina. Aş fi putut deci să vă răspund chiar de la prima noastră întîlnire, dar am vrut mai întîi să vă cunosc şi apoi să chibzuiesc. Povestea dumneavoastră, pe care am ascultat-o de patru ori, şi care de fiecare dată a avut un conţinut cu totul asemănător, mi-a arătat cine sînteţi. Ştiu acum că întîmplarea m-a pus în faţa domnului Pierre Aronnax, profesor de istorie naturală la Muzeul din Paris, trimis într-o misiune ştiinţifică în străinătate, a lui Conseil, omul său de serviciu, şi a lui Ned

Land, canadian prin naştere, vînător de balene pe fregata Abraham Lincoln, din flota Statelor Unite ale Americii.

Mă înclinai, în semn de aprobare; întrucît comandantul nu-mi pusese nici o întrebare, n-aveam ce-i răspunde. Omul acesta vorbea franceza curent, fără accent străin. Frazele sale erau limpezi, cuvintele exacte, uşurinţa de a se exprima remarcabilă. Dar cu toate astea «am simţit» că nu aveam în faţa mea un compatriot. El urmă:

— Socotiţi, fără îndoială, domnilor, că a trecut cam multă vreme de la prima vizită pe care v-am făcut-o. Însă, după ce am aflat cine sînteţi, am dorit să chibzuiesc asupra hotărîrii pe care o voi lua în privinţa dumneavoastră. Am stat mult la îndoială. Împrejurări nenorocite v-au adus în faţa unui om care a rupt orice legătură cu omenirea. Aţi venit să-mi tulburaţi liniştea...

— Fără voia noastră, spusei eu.

— Fără voie? întrebă necunoscutul, ridicînd puţin vocea. Cum, Abraham Lincoln mă urmăreşte fără voie în toate mările? Fără voie v-aţi îmbarcat dumneavoastră pe fregată? Fără voie mi-aţi bombardat vasul şi tot fără voie Ned Land şi-a aruncat cangea asupra lui?

Am înţeles că sub vorbele lui se ascunde o mînie abia stăpînită. Desigur însă că aveam de dat un răspuns la toate aceste învinuiri, ceea ce şi făcui:

— Domnule, i-am spus, fără îndoială că nu cunoaşteţi discuţiile care au avut loc în America şi Europa în privinţa dumneavoastră. Nu ştiaţi că numeroasele accidente, datorită ciocnirilor cu aparatul dumneavoastră submarin, au alarmat opinia publică de pe cele două continente. Nu vă mai înşir presupunerile fără număr prin care se încerca lămurirea acestui fenomen ciudat, căruia numai dumneavoastră îi cunoaşteţi taina. Dar să ştiţi că, urmărindu-vă pînă la marginile Pacificului, Abraham Lincoln credea că vînează un monstru marin puternic, de care oceanul trebuia curăţat cu orice preţ.

Un zîmbet uşor apăru pe chipul comandantului; apoi el spuse pe un ton liniştit:

— Domnule Aronnax, aţi putea afirma că fregata dumneavoastră n-ar fi urmărit şi bombardat chiar şi un vas submarin, nu numai un monstru? Întrebarea aceasta mă puse în încurcătură, fiindcă comandantul Farragut n-ar fi şovăit, ci ar fi

socotit că este de datoria lui să nimicească un asemenea aparat, cum ar fi nimicit, dealtfel, şi un narval gigantic.

— Acum înţelegeţi, domnule, reluă necunoscutul, de ce am dreptul să vă privesc ca pe nişte duşmani.

N-am mai spus nimic. Ce rost mai are o discuţie, cînd forţa poate să distrugă cele mai bune dovezi?

— Am şovăit multă vreme, reluă comandantul. Nimic nu mă obligă să vă dau ospitalitate. Dacă ar fi trebuit să mă despart de dumneavoastră, nu mai aveam de ce să vă revăd. Puteam să vă urc pe puntea vasului care v-a servit de adăpost, să mă scufund în apă şi să uit că aţi existat cîndva. N-ar fi fost dreptul meu?

— Ar fi fost poate dreptul unui sălbatic, îi răspunsei, nu al unui om civilizat.

— Domnule profesor, replică cu vioiciune comandantul, eu nu sînt ceea ce dumneavoastră numiţi un om civilizat. M-am rupt de întreaga lume pentru motive pe care numai eu am dreptul să le judec; nu mai ascult deci de regulile lumii şi vă poftesc să nu mi le mai amintiţi niciodată.

Cuvintele acestea mi-au fost spuse răspicat. Ochii necunoscutului scăpărară fulgere de mînie şi dispreţ şi mi-am dat seama că omul acesta trebuie să fi avut un trecut înfricoşător. Nu numai că trăia în afara legilor omeneşti, dar se afla în afara oricărei putinţe de a fi tras la răspundere. Cine ar fi îndrăznit să-l urmărească în fundul mărilor cînd, chiar la suprafaţa lor, el putea să zădărnicească orice s-ar fi încercat împotriva lui? Ce navă ar fi fost în stare să ţină piept atacurilor submarinului? Ce cuirasă, oricît ar fi fost ea de solidă, ar fi rezistat loviturilor monstrului de metal? Nici un om nu putea să-i ceară socoteală pentru faptele sale. Toate acestea îmi trecură fulgerător prin minte, pe cînd ciudatul comandant tăcea, cufundat în gîndurile sale. Mă uitam la el cu un amestec de spaimă şi de curiozitate, aşa cum, fără îndoială, Edip se uitase la Sfinx. După o tăcere destul de îndelungată, comandantul începu din nou să vorbească:

— După cum vă spuneam, întîi am şovăit; dar m-am gîndit că propriul meu interes ar putea să se împace cu acea milă firească, la care orice făptură omenească are dreptul. Fiindcă soarta v-a aruncat pe vasul meu, veţi rămîne aici. Veţi fi liberi, dar în schimbul acestei libertăţi, care dealtfel nu va fi deplină,

vă cer o singură condiţie, îmi este de ajuns cuvîntul dumneavoastră de onoare că vă veţi supune ei.

— Spuneţi-ne despre ce este vorba, domnule; îmi închipui că este o condiţie pe care orice om cinstit o poate primi.

— Da, domnule. Iat-o: s-ar putea ca unele întîmplări neprevăzute să mă silească să vă ţin închişi cîteva ceasuri sau cîteva zile în cabinele dumneavoastră! Deoarece doresc să nu folosesc niciodată forţa, aştept de la dumneavoastră, într-un asemenea caz, mai mult decît în toate celelalte, o ascultare absolută. Făcînd aşa, vă scutesc de orice răspundere, fiindcă eu sînt acela care trebuie să vă împiedice să vedeţi ceea ce nu trebuie să fie văzut. Primiţi condiţia mea?

Pe bord se petreceau deci lucruri destul de ciudate, care nu trebuiau să fie văzute de cei ce nu se aflau în afara legilor societăţii! Aceasta nu avea să fie cea mai mică dintre surprizele pe care mi le pregătea viitorul!

— Primim, răspunsei eu. Dar v-aş cere îngăduinţa să vă pun o întrebare; una singură.

— Vorbiţi, domnule.

— Mi-aţi spus că vom fi liberi pe bord.

— Cu desăvîrşire.

— Aş dori să vă întreb: ce înţelegeţi prin această libertate?

— Libertatea de a străbate vasul în lung şi în lat, de a privi, de a observa chiar tot ceea ce se petrece aici, în afara unor rare împrejurări, în sfîrşit, libertatea de care ne bucurăm noi înşine, tovarăşii mei şi cu mine.

Vedeam bine că nu ne înţelegem deloc.

— Daţi-mi voie, reluai eu, dar această libertate nu e alta decît aceea pe care o are orice prizonier de a-şi străbate închisoarea! Ea nu ne ajunge.

— Va trebui totuşi să vă mulţumiţi cu ea.

— Cum, să nu ne mai vedem niciodată ţara, prietenii, rudele?

— Da, domnule.

— Ei, asta-i! strigă Ned Land. Dacă e vorba aşa, atunci pentru nimic în lume nu-mi dau cuvîntul că nu voi încerca să scap de aici.

— Nici nu ţi-l cer, meştere Land! răspunse cu răceală comandantul.

— Domnule, spusei eu, neputîndu-mi stăpîni mînia, dumneavoastră abuzaţi de situaţia în care ne aflăm! Asta-i cruzime!

— Nu, domnule, asta este bunătate! Nu sînteţi decît prizonierii mei, în urma unei lupte! Deşi aş putea, cu un singur cuvînt, să vă scufund în adîncurile oceanului, vă ţin lîngă mine. Dumneavoastră sînteţi cei care m-aţi atacat! Dumneavoastră sînteţi cei care aţi venit să smulgeţi taina vieţii mele, pe care nici un om pe lume nu trebuie să o pătrundă! Şi credeţi că am să vă trimit iarăşi pe pămînt, unde nimeni nu trebuie să mă cunoască? Niciodată! Dacă vă ţin aici, nu o fac din plăcere, ci din nevoia de a mă apăra pe mine însumi.

Cuvintele acestea vădeau din partea comandantului o încăpăţînare împotriva căreia nu era nimic de făcut.

— Prin urmare, domnule, îl întrebai eu, ne siliţi pur şi simplu să alegem între viaţă şi moarte?

— Întocmai!

— Dragi prieteni, le spusei tovarăşilor mei, în situaţia aceasta, nu mai avem ce răspunde. Dar nici un cuvînt nu ne leagă de stăpînul acestui vas.

— Într-adevăr, nici unul, domnule! spuse necunoscutul. Apoi, cu o voce mai blîndă, adăugă: Şi acum, daţi-mi voie să isprăvesc ceea ce voiam să vă spun. Pe dumneavoastră, domnule Aronnax, vă cunosc. Cel puţin dumneavoastră, dacă nu şi tovarăşii dumneavoastră, nu veţi avea poate să vă plîngeţi prea mult de întîmplarea care v-a legat de soarta mea. Printre cărţile care mă ajută în studiile ce mă atrag îndeosebi, veţi găsi şi lucrarea pe care aţi publicat-o despre adîncurile mărilor. Am citit-o de multe ori. Aţi dus cercetările pînă unde v-a îngăduit ştiinţa pămîntească. Dar nu ştiţi totul, n-aţi văzut totul. Daţi-mi voie să vă spun că nu veţi regreta timpul pe care îl veţi petrece pe bordul vasului meu. Veţi călători prin ţara minunilor. Veţi fi de-acum înainte uluit. Vă veţi plictisi cu greu de priveliştea pe care o veţi avea neîncetat în faţa ochilor. Am de gînd să fac din nou înconjurul lumii submarine, pentru a revedea — cine ştie, poate pentru ultima dată — tot ce am putut să studiez în fundul mărilor pe care le-am străbătut de atîtea ori, şi dumneavoastră veţi fi tovarăşul meu de studii. De astăzi înainte veţi intra într-o lume nouă, veţi vedea ce n-a văzut încă nici un om — fără a mă

pune la socoteală pe mine şi pe tovarăşii mei — şi datorită mie planeta noastră vă va dezvălui ultimele ei taine.

Nu pot tăgădui că vorbele comandantului mă mişcară adînc. Îmi ghicise slăbiciunea, aşa că uitai pentru o clipă că vederea acelor lucruri minunate nu putea să preţuiască nici pe departe cît libertatea pierdută. Dealtfel, mă bizuiam pe viitor care putea să descurce lucrurile. De aceea mă mulţumii să-i răspund:

— Domnule, deşi aţi rupt-o cu omenirea, nădăjduiesc că nu sînteţi lipsit de orice simţire omenească. Noi nu sîntem decît nişte naufragiaţi, primiţi de milă pe bordul vasului dumneavoastră; lucrul acesta nu-l vom uita. Cît despre mine, îmi dau seama că dacă interesul pentru ştiinţă ar putea nimici pînă şi nevoia de libertate, atunci întîlnirea noastră ar putea să-mi aducă o mare răsplată.

Credeam că acum comandantul îmi va întinde mîna pentru a pecetlui înţelegerea noastră. Dar n-a făcut-o. Îmi păru rău pentru el. În clipa cînd omul acesta ciudat voia să plece, i-am spus:

— Îngăduiţi-mi încă o întrebare. Cum vă numiţi ?

— Pentru dumneavoastră, domnule, nu sînt decît căpitanul Nemo. Iar dumneavoastră şi tovarăşii dumneavoastră nu sînteţi pentru mine decît nişte călători de pe Nautilus.

Căpitanul Nemo chemă un steward şi îi dădu diferite ordine, în limba aceea ciudată pe care n-o cunoşteam. Apoi, întorcîndu-se către canadian şi Conseil, le spuse:

— Vă rog să-l urmaţi pe omul acesta, care vă va conduce în cabina dumneavoastră unde vă aşteaptă masa.

— Bucuroşi! răspunse vînătorul de balene.

Apoi, împreună cu Conseil, părăsi încăperea în care fusesem închişi mai mult de treizeci de ore.

— Şi acum, domnule Aronnax, dejunul nostru este gata. Daţi-mi voie să merg înainte, ca să vă arăt drumul.

— La ordinele dumneavoastră, domnule căpitan. Îl urmai pe căpitanul Nemo şi, de cum am trecut pragul, am pătruns într-un coridor luminat electric, asemănător celor de pe vapoare. După vreo zece metri, o a doua uşă se deschise în faţa mea.

Am intrat atunci într-o sufragerie mobilată şi împodobită cu gust, dar şi cu sobrietate. În cele două capete ale sălii străjuiau bufete înalte de stejar cu încrustaţii şi ornamente de abanos; pe

rafturile lor străluceau faianţe, porţelanuri şi sticlării nepreţuite. Vesela licărea sub razele pornite dintr-un plafon luminos, ale cărui picturi minunate cerneau şi îndulceau totodată lumina prea orbitoare. În mijlocul sălii se afla o masă încărcată cu bunătăţi. Căpitanul Nemo îmi arătă scaunul.

— Luaţi loc, vă rog, îmi spuse el, şi mîncaţi; trebuie să vă fie tare foame.

Dejunul era alcătuit din cîteva feluri de mîncare, făcute numai din alimente care se puteau găsi în mare, şi din alte cîteva feluri a căror natură şi provenienţă n-am putut-o ghici. Trebuie să mărturisesc că erau bune, deşi aveau un gust deosebit cu care, dealtfel, m-am deprins destul de repede. Mîncărurile acestea mi s-au părut bogate în fosfor, de aceea mă gîndii că sînt tot de origine marină.

Căpitanul Nemo mă privea. Nu l-am întrebat nimic, dar pesemne că mi-a ghicit gîndurile, pentru că mi-a răspuns singur la întrebările pe care aş fi dorit neapărat să i le pun:

— Cu toate că o mare parte din mîncăruri vă este necunoscută, îmi zise el, puteţi să luaţi fără nici o teamă: sînt cît se poate de sănătoase şi de hrănitoare. Eu am renunţat de mult la hrana de pe pămînt şi, iată, mă simt foarte bine. Echipajul se hrăneşte la fel ca mine şi se simte minunat.

— Va să zică, toate aceste alimente sînt roadele mării ?

— Da, domnule profesor, marea îmi dă tot ce am nevoie. Uneori întind plasele în urma vasului şi le scot atît de pline, încît

sînt gata să se rupă. Alteori vînez în locuri care par de neatins pentru om şi gonesc vînatul prin păduri submarine. Turmele mele, ca şi acelea ale legendarului Neptun, pasc fără teamă pe cîmpiile nesfîrşite ale oceanului.

Privindu-l pe căpitanul Nemo cu oarecare uimire, îi răspunsei:

— Înţeleg foarte bine, domnule, că prindeţi cu plasele peşti minunaţi; înţeleg ceva mai puţin cum puteţi să vînaţi în pădurile submarine; dar nu pricep deloc cum puteţi să n-aveţi la masă o cît de mică bucăţică de carne.

— Şi totuşi, domnule, îmi răspunse căpitanul Nemo, nu mănînc niciodată carnea animalelor terestre.

— Dar asta ce este? îl întrebai, arătîndu-i farfuria pe care mai erau cîteva felii de muşchi.

— Nu-i altceva decît muşchi de broască ţestoasă de mare. Iar ceea ce aţi crezut că este o tocană făcută din carne de porc nu e în realitate decît ficat de delfin. Am un bucătar neîntrecut, mai cu seamă cînd e vorba de conservat produsele oceanului. Vă rog să gustaţi din toate. Iată aici nişte conserve de holoturii, despre care un malaez ar spune că n-au egal în lume; iată o smîntînă făcută din lapte de cetaceu şi zahăr scos din fucusul uriaş care creşte în Marea Nordului; în sfîrşit, încercaţi dulceaţa asta de anemone care nu e cu nimic mai prejos decît aceea făcută din cele mai plăcute fructe.

Gustam pe rînd, mai mult din curiozitate decît de poftă, în timp ce căpitanul Nemo mă încînta cu nemaipomenitele-i povestiri.

— Marea, domnule Aronnax, urmă el, marea aceasta nespus de darnică şi nesecătuită, pe care aş asemăna-o cu o doică bună, nu numai că mă hrăneşte, dar mă şi îmbracă. Stofele noastre sînt ţesute din byssusul unor anumite scoici; culoarea le-o dă purpura, pe care o cunoşteau cei din vremurile de demult, şi violetul scos din aplysiile Mediteranei. Parfumurile pe care le veţi găsi pe masa de toaletă din cabina dumneavoastră sînt obţinute din distilarea unor plante marine. Patul vă este făcut din cea mai moale iarbă de mare. Condeiul cu care veţi scrie este un fanon de balenă, iar cerneala nu-i altceva decît lichidul pe care îl produce sepia sau encornetul. Marea ne dă acum de toate, şi într-o bună zi va primi înapoi toate darurile ei!

— Se vede că vă place mult marea, domnule căpitan!

— Da, o iubesc! Pentru mine marea este totul! Ea acoperă şapte zecimi din globul pămîntesc. Adierea ei este curată şi sănătoasă.

E un deşert nemărginit, în care omul nu este niciodată singur, căci viaţa freamătă în jurul lui. Marea este purtătoarea unei vieţi nemaivăzute şi minunate; e mişcare şi dragoste; este infinitul viu, cum a spus unul dintre poeţii dumneavoastră. Şi într-adevăr, domnule profesor, în ea natura se arată în cele trei regnuri — mineral, vegetal şi animal. Ultimul este bogat reprezentat prin patru grupe de zoofite, prin trei clase de artropode, cinci clase de moluşte, prin trei clase de vertebrate, mamiferele, reptilele şi nenumăratele legiuni de peşti, ordin nesfîrşit de animale care numără mai mult de treisprezece mii de specii, dintre care abia o zecime trăieşte în apele dulci. Marea este rezervorul uriaş al naturii. În mare găseşti liniştea desăvîrşită. Nici un despot nu o stăpîneşte. La suprafaţa ei, tiranii mai pot să-şi folosească drepturile nelegiuite, mai pot să se bată, să se mănînce unul pe altul, să aducă toate grozăviile de pe pămînt. Dar la treizeci de picioare sub nivelul mării, puterea lor încetează şi influenţa lor piere. Ah, domnule, trăiţi, trăiţi aici, în sînul mărilor! Aici nu am nici un stăpîn, aici mă simt cu adevărat liber!

Căpitanul Nemo tăcu dintr-o dată, copleşit de înflăcărarea care-l cuprinsese. Trecuse oare dincolo de cumpătarea sa obişnuită? Spusese prea multe? Timp de cîteva minute el se plimbă foarte agitat. Apoi, nervii i se liniştiră, iar chipul său îşi recapătă răceala obişnuită. Şi întorcîndu-se spre mine, căpitanul Nemo îmi spuse:

— Acum, domnule profesor, dacă doriţi să vizitaţi vasul Nautilus, vă stau la dispoziţie.

Capitolul XI NAUTILUS

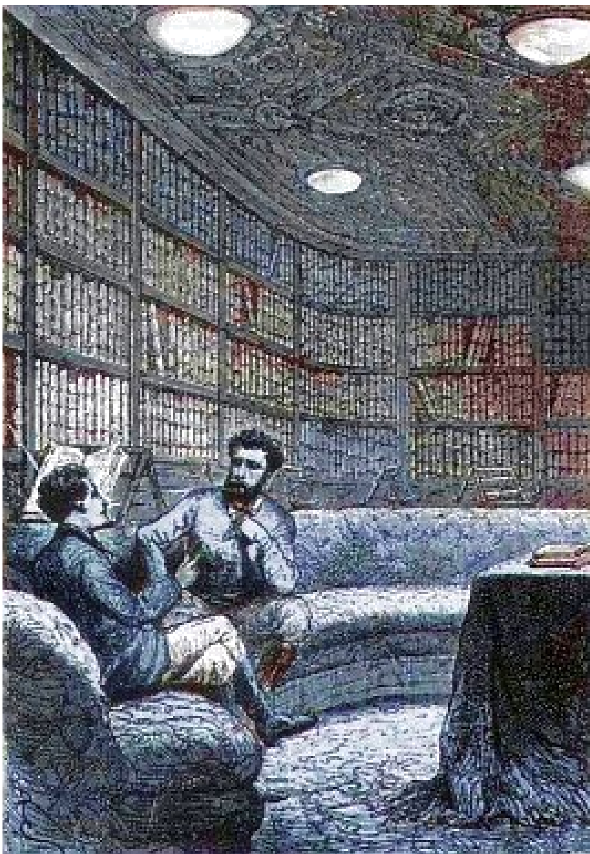
Căpitanul Nemo se ridică. Îl urmai. O uşă dublă se deschise în cealaltă parte a sălii şi intrarăm într-o cameră la fel de mare ca aceea pe care o părăsisem.

Era biblioteca. Dulapurile înalte de palisandru negru, cu încrustaţii de aramă, cu rafturi foarte mari, erau pline de cărţi, toate legate în acelaşi fel. Rafturile se întindeau de-a lungul pereţilor, terminîndu-se în partea de jos cu divane largi, nespus de odihnitoare, îmbrăcate în piele cafenie. Pe lîngă divane erau aşezate pupitre uşoare, care se mişcau după cum voiai, apropiindu-le sau depărtîndu-le ca să poţi pune cărţile pe ele în timpul cititului. În mijlocul camerei se înălţa o masă enormă, plină cu broşuri, printre care se vedeau şi cîteva ziare cam vechi. Patru globuri mate, aproape pierdute printre ornamentele plafonului, scăldau în lumina lor electrică unitatea atît de armonioasă şi cu atîta măiestrie orînduită a încăperii. Priveam toate mut de admiraţie şi nu-mi venea să-mi cred ochilor.

— Căpitane Nemo, îi spusei gazdei mele, care se întinsese pe un divan, biblioteca dumneavoastră ar putea face cinste oricărui palat de pe glob, şi mă gîndesc cu uimire cum de aţi putut-o aduce pînă în adîncul mărilor.

— Unde aş putea găsi mai multă singurătate, mai multă linişte, domnule profesor? răspunse căpitanul Nemo. În cabinetul dumneavoastră de lucru de la Muzeu găsiţi o linişte atît de deplină?

— Nu, domnule, şi trebuie să vă spun că este cu mult mai sărac decît al dumneavoastră. Aveţi aici şase sau şapte mii de volume...

— Douăsprezece mii, domnule Aronnax. Sînt singurele mele legături cu pămîntul. Dar lumea a încetat să mai existe pentru mine în clipa în care Nautilus s-a afundat pentru prima oară în adîncul apelor. În ziua aceea mi-am cumpărat ultimele volume, ultimele broşuri, ultimele ziare, şi de atunci îmi spun că omenirea n-a mai gîndit şi n-a mai scris nimic. Aceste cărţi, domnule profesor, vă stau la dispoziţie şi le puteţi folosi oricînd doriţi. Îi mulţumii căpitanului şi mă apropiai de rafturile bibliotecii. Erau acolo, din belşug, cărţi ştiinţifice, de morală şi de literatură, scrise în toate limbile, dar n-am văzut nici un tratat de economie politică; se părea că acestea sînt interzise cu străşnicie pe vas. Un amănunt m-a mirat: cărţile se găseau clasate fără a se ţine seama de limba în care erau scrise, şi amestecul lor dovedea că Nemo obişnuia să citească orice volum îi cădea în mînă.

Printre ele am văzut capodoperele maeştrilor vechi şi moderni, adică tot ceea ce omenirea a produs mai frumos în istorie, poezie, roman şi ştiinţă de la Homer pînă la Victor Hugo, de la Xenofon pînă la Michelet, de la Rabelais pînă la George Sand. Dar lucrările ştiinţifice erau cu mult mai numeroase decît toate celelalte; cărţile de mecanică, de balistică, hidrografie, meteorologie, geografie, geologie etc. ocupau un loc la fel de însemnat ca şi cele de ştiinţe naturale, şi mi-am dat seama că ele formau principala preocupare a căpitanului. Am găsit acolo întreaga operă a lui Humboldt şi a lui Arago, lucrările lui Foucault, Henry Sainte-Claire Deville, Chasles, Milne-Edwards,

Quatrefages, Tyndall, Faraday, Berthelot, abatele Secchi, Petermann, ale comandantului Maury, ale lui Agassis etc, memoriile Academiei de Ştiinţe, buletinele societăţilor de geografie etc, şi la loc de cinste cele două volume ale mele cărora le datoram, poate, această primire destul de omenească din partea comandantului Nemo. Printre operele lui Joseph Bertrand am găsit cartea intitulată «Fondatorii astronomiei»; şi cum ştiam că ea apăruse în cursul anului 1865, am putut deduce că Nautilus nu putuse fi construit înaintea acelei epoci.

Deci căpitanul Nemo îşi începuse viaţa submarină de cel mult trei ani. Mă gîndeam, dealtfel, că lucrări mai recente îmi vor îngădui să fixez data exactă. Dar aveam tot timpul să le cercetez şi nu voiam să întîrzii plimbarea, printre minunăţiile de ţe Nautilus.

— Domnule, îi spusei căpitanului, vă mulţumesc foarte mult că mi-aţi pus la dispoziţie biblioteca. În ea se află comori de ştiinţă de care mă voi folosi.

— Aici nu este numai biblioteca, ci şi camera de fumat.

— Camera de fumat?! mă mirai eu. Aşadar, se poate fuma pe vas?

— Fără îndoială.

— Atunci, domnule, trebuie să cred că mai păstraţi încă legături cu Havana.

— Deloc! răspunse căpitanul. Luaţi ţigara asta, domnule Aronnax, şi, cu toate că nu vine din Havana, are să vă placă foarte mult, dacă sînteţi cunoscător.

Am luat ţigara oferită, a cărei formă amintea de ţigările englezeşti, cu singura deosebire că părea fabricată din foi de aur. Am aprins-o la jeraticul aflat pe un frumos suport de bronz şi am tras primele fumuri cu nesaţul unui pătimaş care n-a fumat de două zile.

— E minunat, am spus, dar nu-i tutun.

— Nu, acest tutun nu e adus nici din Havana şi nici din Orient. E un soi de algă, bogată în nicotină, pe care ne-o dă marea, cu destulă zgîrcenie. Vă mai pare rău după tutunul englezesc?

— Domnule căpitan, începînd de astăzi, îl dispreţuiesc.

— Fumaţi cîte ţigări vreţi, fără să vă mai gîndiţi la originea tutunului. Nu le-a controlat nici o regie, dar cred că nu sînt rele.

— Dimpotrivă.

În clipa aceea căpitanul Nemo deschise uşa ce se găsea în faţa celei prin care intrasem în bibliotecă şi am păşit într-un salon imens, iluminat cum nu se poate mai frumos.

Era o vastă încăpere, lungă de zece metri, lată de şase şi înaltă de cinci. Din plafonul ei împodobit cu arabescuri fine, se răspîndea o lumină limpede şi blîndă deasupra tuturor minunăţiilor care se aflau în acest muzeu. Căci ne găseam cu adevărat într-un muzeu, în care o mînă pricepută şi darnică adunase toate comorile naturii şi artei, amestecîndu-le între ele cu acel gust artistic, care este propriu atelierelor de pictură.

Vreo treizeci de tablouri ale marilor maeştri, în rame asemănătoare, despărţite unul de altul prin panoplii strălucitoare, împodobeau pereţii acoperiţi de tapiserii cu un desen sobru. Am văzut acolo pînze de cea mai mare valoare, dintre care pe unele le admirasem în colecţiile particulare din Europa şi la expoziţiile de pictură. Din diferitele şcoli ale vechilor maeştri, am văzut o madonă de Rafael, o fecioară de Leonardo da Vinci, o nimfă de Correggio, o femeie de Tizian, o adoraţie de Veronese, o înălţare de Murillo, un portret de Holbein, un călugăr de Velasquez, un martir de Ribeira, o serbare cîmpenească de Rubens, două peisaje flamande de Teniers, trei tablouri mici în genul lui Gerard Dow, Mestu şi Paul Potter, două pînze de Gericault şi Prudhon, cîteva peisaje marine de Backuysen şi Vernet. Printre operele pictorilor moderni, se vedeau tablouri semnate de Delacroix, Ingres, Decamp, Troyon, Meissonier, Daubigny etc. Cîteva miniaturi admirabile de statui în marmură şi bronz, după cele mai frumoase modele ale antichităţii, se înălţau pe piedestale în colţurile acestui minunat muzeu. Uimirea pe care mi-o prezisese comandantul lui Nautilus începuse să mă cuprindă.

— Domnule profesor, îmi spuse el, iertaţi-mă că vă primesc aşa, în neorînduiala care domneşte aici.

— Domnule căpitan, deşi nu încerc să ştiu cine sînteţi, îmi daţi voie să recunosc în dumneavoastră un artist?

— Un amator, cel mult, domnule. Pe vremuri îmi plăcea să colecţionez aceste frumoase opere create de mîna omului. Eram un cercetător nesăţios, un scormonitor neostenit şi astfel am izbutit să adun cîteva lucruri de mare valoare. Sînt ultimele mele amintiri dintr-o lume care pentru mine e moartă. În ochii mei, artiştii dumneavoastră moderni au devenit tot atît de vechi

ca şi cei care au cîte două sau trei mii de ani de viaţă şi am început să-i confund. Marii maeştri nu au vîrstă.

Dar muzicienii aceştia? l-am întrebat, arătîndu-i partituri de Weber, Rossini, Mozart, Beethoven, Haydn, Meyerbeer, Herold, Wagner, Gounod şi mulţi alţii, împrăştiate pe un mare pian-orgă, ce se găsea într-un colţ al salonului.

— Aceşti muzicieni, îmi răspunse căpitanul Nemo, sînt contemporani cu Orfeu, căci pentru morţi nu există timp, iar eu sînt mort ca şi ei, domnule profesor, tot atît de mort cît şi acei dintre prietenii dumneavoastră care se odihnesc acum la şase picioare sub pămînt.

Căpitanul tăcu, pierzîndu-se într-o visare adîncă. Îl priveam tulburat, cercetîndu-i, fără să scot un cuvînt, înfăţişarea ciudată.

Sprijinit de colţul unei minunate măsuţe de mozaic, cu privirea pierdută, el nu mă mai vedea, părînd că mă uitase.

Respectîndu-i starea de reculegere, am început să privesc curiozităţile care îmbogăţeau salonul.

Pe lîngă operele de artă, rarităţile naturii ocupau un loc foarte însemnat. Se găseau acolo îndeosebi plante, scoici şi alte roade ale oceanului, descoperite fără îndoială de însuşi căpitanul Nemo. În mijlocul salonului, o fîntînă arteziană, iluminată electric, îşi trimitea apa într-o scoică imensă. Scoica aceasta, care adăpostise cea mai mare moluscă acefală, măsura aproape şase metri jur împrejurul marginilor ei rotunjite cu fineţe. Întrecea deci în mărime frumoasele tridacne, pe care Francisc I le primise în dar din

partea republicii veneţiene şi din care biserica Saint-Supplice din Paris şi-a făcut două agheazmatare uriaşe. În preajma bazinului, în vitrine elegante, ţintuite cu armături de arama, erau clasificate şi etichetate cele mai preţioase produse ale mării pe care le-a putut vedea vreodată un naturalist. Vă închipuiţi cît am fost de fericit în calitatea mea de profesor.

Se găseau acolo specimene foarte curioase de polipi şi echinoderme, cele două grupe ale încrengăturii zoofitelor.

Un conchiliolog[1] mai pasionat s-ar fi extaziat, desigur, şi în faţa altor vitrine, şi mai numeroase, în care erau clasate specimenele din încrengătura moluştelor. Am văzut acolo o colecţie nepreţuită, pe care însă timpul nu-mi îngăduie s-o descriu. În afara acestora, în despărţituri speciale, se desfăşurau şiraguri de perle nespus de frumoase, care străluceau sub lumina electrică, perle trandafirii, smulse din «pinele» Mării Roşii, perle verzi din haleotidul «iris», galbene, albastre, negre, produse curioase ale diverselor moluşte din toate oceanele şi ale unor scoici de apă dulce din nord; în sfîrşit, cîteva piese a căror valoare nu poate fi socotită şi care au fost produse de pintadinele cele mai rare. Unele dintre perle erau mai mari decît oul de porumbel; ele preţuiau cu mult mai mult decît aceea pe care călătorul Tavernier o vînduse cu trei milioane şahului Persiei şi întreceau perla imamului din Mascat, pe care o credeam fără seamăn în lumea întreagă.

Mi-am dat seama că valoarea acestei colecţii este cu neputinţă de calculat. Căpitanul Nemo trebuie să fi cheltuit milioane ca să strîngă asemenea obiecte de preţ, şi tocmai mă întrebam de unde avea atîţia bani ca să-şi poată mulţumi dorinţele sale de colecţionar, cînd el îmi întrerupse gîndurile:

— Îmi cercetaţi scoicile, domnule profesor? într-adevăr, ele pot să intereseze pe un naturalist; dar pentru mine au un farmec în plus, căci le-am cules pe toate cu mîna mea şi pot să vă spun că nici o mare de pe glob nu a rămas necercetată.

— Îmi dau seama, căpitane, îmi dau seama cîtă plăcere simţiţi plimbîndu-vă printre asemenea comori, mai ales că vi le-aţi adunat singur. Nici un muzeu din Europa nu se poate mîndri cu o asemenea colecţie de produse ale oceanului. Dar dacă am atîta admiraţie pentru ele, nu am mai puţină nici pentru nava

---

[1] specialist în cunoaşterea cochiliilor de moluşte.

care le poartă. Departe de mine gîndul de a pătrunde în tainele dumneavoastră, însă mărturisesc că acest Nautilus, forţa motrice pe care o are în el, aparatele cu ajutorul cărora este manevrat şi care îi dau viaţă, toate acestea îmi stîrnesc o curiozitate fără margini. Văd atîrnînd pe pereţii acestui salon nişte instrumente a căror întrebuinţare îmi este necunoscută. Aş putea şti?...

— Domnule Aronnax, îmi răspunse căpitanul Nemo, v-am făgăduit că veţi fi liber pe bord şi, prin urmare, întregul Nautilus vă stă la dispoziţie. Puteţi deci să-l vizitaţi cu de-amănuntul şi, dacă doriţi, voi fi cu cea mai mare plăcere ghidul dumneavoastră.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc, domnule, dar nu vreau să abuzez de bunăvoinţa dumneavoastră. Aş dori numai să vă întreb la ce pot fi întrebuinţate aceste instrumente de fizică.

— Domnule profesor, instrumente asemănătoare se găsesc şi în camera mea, şi acolo voi avea onoarea să vă explic întrebuinţarea lor. Dar mai întîi să mergem să vedeţi cabina care vă este pregătită. Trebuie să ştiţi cum veţi locui pe bordul lui Nautilus.

L-am urmat pe căpitanul Nemo, şi prin una din uşile ce se aflau în fiecare perete al salonului am reintrat în coridoarele vasului. Căpitanul mă conduse într-o cabină, care era, de fapt, mai mult o cameră elegantă, cu pat, toaletă şi alte mobile felurite.

Am mulţumit gazdei mele.

— Camera dumneavoastră este alături de a mea, îmi spuse el deschizînd o uşă, iar a mea dă în salonul din care am ieşit.

Am intrat în camera căpitanului. Avea o înfăţişare severă, aproape monahală: un pat de fier, o masă de lucru şi cîteva mobile pentru toaletă. Totul era luminat slab. Nimic confortabil; numai strictul necesar.

Căpitanul Nemo îmi arătă un scaun şi mă îndemnă:

— Luaţi loc, vă rog.

M-am aşezat, iar el începu să-mi vorbească.

Capitolul XII TOTUL CU AJUTORUL ELECTRICITĂŢII

— Domnule, spuse căpitanul Nemo, arătîndu-mi instrumentele atîrnate pe pereţii camerei sale, iată aparatele necesare pentru navigaţia lui Nautilus. Aici, ca şi în salon, le am toată vremea sub ochi şi ele îmi arată poziţia şi direcţia exactă a vasului, în mijlocul oceanului. Unele din ele vă sînt cunoscute, cum este de pildă termometrul, care arată temperatura vasului; barometrul, care măsoară presiunea aerului şi prezice schimbarea vremii; higrometrul, care indică gradul de uscăciune al atmosferei; stormglasul, care anunţă furtunile; busola, care îmi arată direcţia; sextantul, cu care, după înălţimea soarelui, îmi dau seama de latitudinea la care ne aflăm; cronometrul, cu ajutorul căruia pot să calculez longitudinea şi, în sfîrşit, lunetele de zi şi noapte, prin care scrutez orizontul cînd Nautilus se ridică la suprafaţă.

— Acestea sînt instrumente obişnuite, îi răspunsei eu, şi le cunosc întrebuinţarea. Dar mai văd altele care folosesc fără îndoială nevoilor speciale ale vasului. Cadranul acesta cu un ac mobil nu e un manometru?

— Da, e un manometru. Pus în contact cu apa, el arată presiunea ei şi îmi dă totodată adîncimea la care ne aflăm.

— Dar sondele acestea de tip nou?

— Sînt sonde termometrice, care îmi măsoară temperatura diferitelor straturi de apă.

— Dar instrumentele acestea, a căror întrebuinţare n-o cunosc?

— Aici, domnule profesor, trebuie să vă dau cîteva lămuriri, spuse căpitanul Nemo. Fiţi bun şi mă ascultaţi. El tăcu cîteva clipe, apoi începu: Există un element puternic, ascultător, rapida uşor de mînuit, bun la toate şi care domneşte pe vas ca un stăpîn. Totul se face cu ajutorul lui. El mă luminează, mă încălzeşte şi e sufletul marinarilor de pe Nautilus. Acest element este electricitatea.

— Electricitatea? întrebai eu, nedumerit.

— Da, domnule.

— Totuşi aveţi o foarte mare viteză de mişcare, care nu se potriveşte deloc cu puterea electricităţii. Pînă acum, puterea ei dinamică e încă destul de redusă şi n-a putut să dea decît puţină energie!

— Domnule profesor, electricitatea mea nu se aseamănă cu aceea a oamenilor. Mai mult nu vă pot spune.

— Nici nu insist, domnule; mă uimeşte însă faptul că aţi putut obţine un asemenea rezultat. Aş vrea să vă mai pun doar o întrebare, la care puteţi să nu-mi răspundeţi dacă socotiţi că nu trebuie. Elementele pe care le folosiţi pentru a produce electricitatea cred că se uzează repede. Zincul, de pildă, cum îl înlocuiţi, dacă nu mai aveţi nici o legătură cu pămîntul?

— Am să vă răspund. Mai întîi însă vreau să vă spun că în fundul mărilor există mine de zinc, de fier, de argint şi de aur,

care sînt sigur că ar putea fi exploatate. Dar eu nu folosesc metalele pămîntului şi cer mării însăşi mijloacele de a produce electricitatea.

— Mării ?

— Da, domnule profesor, şi mijloacele nu mi-au lipsit. Aş fi putut, stabilind un circuit între mai multe fire cufundate la adîncimi diferite, să obţin electricitate prin variaţiile de temperatură la care erau supuse firele; am preferat însă să folosesc un sistem mai practic.

— Care anume ?

— Cunoaşteţi compoziţia apei de mare. Într-o mie de grame se află nouăzeci şi şase şi jumătate de sutimi apă şi aproape două sutimi şi două treimi clorură de sodiu; apoi, o cantitate mică de clorură de magneziu şi potasiu, bromură de magneziu, sulfat de magneziu şi carbonat de calciu. După cum vedeţi, se găseşte destul de multă clorură de sodiu. Tocmai din acest sodiu, pe care îl extrag din apa mării, îmi compun elementele de care am nevoie.

— Sodiu?

— Da, domnule. Amestecat cu mercur, dă un amalgam care ţine locul zincului în elementele Bunsen. Mercurul nu se uzează niciodată. Numai sodiul se isprăveşte, dar marea îmi dă altul. Trebuie să vă mai spun că pilele de sodiu sînt socotite ca fiind cele mai puternice şi că forţa lor electrometrică este de două ori mai mare decît a pilelor de zinc.

— Înţeleg foarte bine, căpitane, calităţile sodiului pentru condiţiile lui Nautilus. Se găseşte în mare. Bun. Dar trebuie produs, trebuie extras. Cum faceţi? Pilele dumneavoastră vă pot servi la această extracţie; dar, dacă nu mă înşel, consumul de sodiu necesar aparatelor electrice ar întrece cu mult cantitatea extrasă şi atunci ar însemna să consumaţi mai mult decît puteţi produce.

— Întocmai, domnule profesor, numai că eu nu-l extrag prin pile, ci întrebuinţez pur şi simplu căldura cărbunilor de pămînt.

— De pămînt? întrebai eu, apăsînd asupra ultimului cuvînt.

— Să le spunem cărbuni de mare, dacă doriţi, răspunse căpitanul Nemo.

— Şi puteţi exploata minele submarine de huilă?

— Domnule Aronnax, mă veţi vedea la lucru. Nu vă cer decît puţină răbdare, fiindcă timp aveţi de ajuns de acum

înainte. Amintiţi-vă numai atît: eu datorez tot oceanului; el îmi produce electricitatea, şi electricitatea dă vasului căldură, lumină, mişcare, într-un cuvînt — viaţă.

— Sper că nu şi aerul pe care îl respiraţi ?

— O, aş putea să-mi fabric aerul necesar pentru respiraţie! Deocamdată însă este de prisos, pentru că mă urc la suprafaţa apei ori de cîte ori e nevoie. Totuşi, dacă electricitatea nu-mi procură aerul pentru respirat, ea pune cel puţin în mişcare pompe puternice, care îl înmagazinează în rezervoare speciale, şi asta face ca la nevoie să-mi prelungesc şederea în adîncurile apelor atît cît doresc.

— Domnule căpitan, răspunsei eu, nu pot decît să vă admir. Aţi descoperit ceea ce oamenii vor descoperi şi ei, fără doar şi poate, cîndva, adevărata putere dinamică a electricităţii.

— Nu ştiu dacă o vor descoperi vreodată, îmi răspunse cu răceală căpitanul Nemo. Oricum ar fi, dumneavoastră cunoaşteţi de pe acum prima întrebuinţare pe care am dat-o acestei preţioase forţe. Ea ne luminează cu o egalitate şi o continuitate pe care lumina soarelui nu o are. Şi acum uitaţi-vă la ceasul acesta: este electric şi merge cu o regularitate ce întrece pe aceea a celor mai bune cronometre. I-am împărţit cadranul în douăzeci şi patru de ore, ca la ceasurile italieneşti, căci pentru mine nu există nici zi, nici noapte, nici soare, nici lună, ci numai lumina artificială pe care o duc cu mine în fundul mărilor. Priviţi, în clipa asta este ora zece dimineaţa.

— Într-adevăr.

— Să vă arăt o altă aplicare a electricităţii. Cadranul acesta, agăţat în faţa noastră, arată viteza lui Nautilus. Un fir electric îl pune în legătură cu elicea, şi acul său îmi indică viteza reală a vasului. Iată, în clipa aceasta mergem cu o viteză mijlocie de cincisprezece mile pe oră.

— Minunat! răspunsei. Acum înţeleg, domnule căpitan, de ce întrebuinţaţi această energie, care poate înlocui vîntul, apa şi aburii.

— N-am isprăvit încă, domnule Aronnax, spuse căpitanul, ridicîndu-se. Dacă binevoiţi să mă urmaţi, vom vizita partea de dinapoi a lui Nautilus. Într-adevăr, cunoşteam numai partea din faţă a submarinului, a cărei împărţire exactă, mergînd dinspre centru spre vîrful care semăna cu un pinten, era următoarea: sufrageria de cinci metri, despărţită de bibliotecă printr-un

perete etanş, adică un perete prin care nu putea pătrunde apa, biblioteca de cinci metri, salonul cel mare de zece metri, despărţit de camera căpitanului printr-un al doilea perete etanş, camera căpitanului de cinci metri, a mea de doi şi jumătate şi, în sfîrşit, un rezervor de aer de şapte metri şi jumătate, care se întindea pînă la prova. În total, o lungime de treizeci şi cinci de metri. Pereţii etanşi aveau uşi care se închideau ermetic cu ajutorul unor dopuri de cauciuc, în aşa fel încît dădeau vasului siguranţă deplină în cazul cînd s-ar fi produs o inundaţie. Îl urmai pe căpitanul Nemo prin mai multe coridoare, pînă în centrul lui Nautilus. Acolo se afla un fel de fintînă aşezată între doi pereţi etanşi. O scară de fier fixată în perete urca spre partea de sus a vasului. Am întrebat pe căpitan la ce servea scara aceea.

— Duce la luntre, îmi răspunse el.

— Cum, aveţi o luntre? mă mirai eu.

— Fără îndoială. O luntre cît se poate de bună, uşoară şi făcută în aşa fel, încît să nu se poată scufunda. Ea ne serveşte la plimbare şi pescuit.

— Desigur că atunci cînd vreţi să o folosiţi trebuie să reveniţi neapărat la suprafaţa apei?

— Deloc. Luntrea este lipită de partea superioară a învelişului lui Nautilus, fixată cu buloane solide, şi ocupă o cavitate făcută anume ca s-o adăpostească. Ea este acoperită în întregime: apa nu poate pătrunde deloc într-însa. Scara duce la o deschizătură prin care poate trece un om, făcută în peretele vasului, şi care corespunde cu o deschizătură asemănătoare, făcută în coasta luntrii. Prin această dublă deschizătură se poate intra în luntre. Cînd deschizătura de pe Nautilus se închide, o închid şi pe cea a luntrii cu ajutorul unor aparate de presiune; dau drumul buloanelor şi luntrea se ridică cu o iuţeală uimitoare la suprafaţa mării; atunci deschid panourile, care pînă atunci au fost închise cu grijă, îmi instalez catargul, ridic pînzele sau iau vîslele şi pornesc la plimbare.

— Dar cum vă întoarceţi la bord?

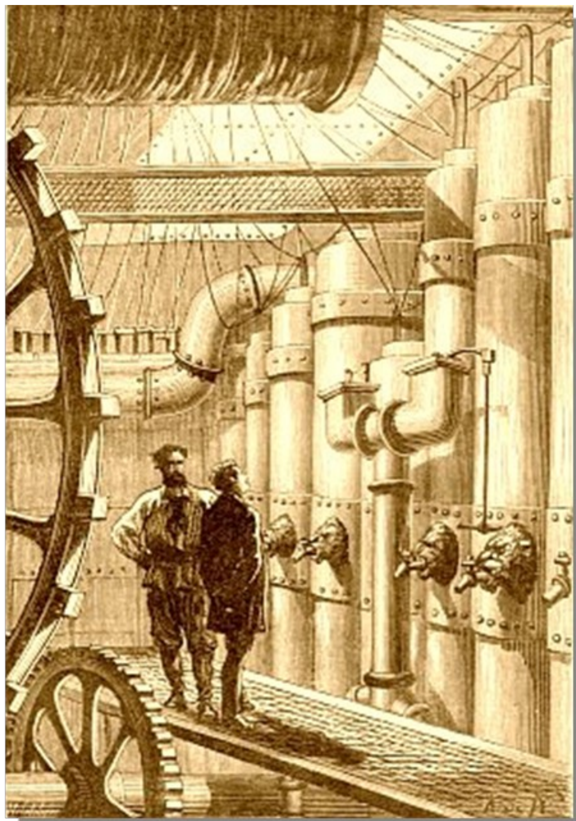
— Nu mă întorc, domnule Aronnax. Nautilus vine să mă ia.

— Cînd vreţi dumneavoastră?

— Da, cînd vreau eu. Sînt legat de el printr-un fir electric. Trimit o telegramă şi gata.

— Într-adevăr, spusei eu, ameţit de atîtea minuni, e foarte simplu! După ce am trecut pe lîngă scara ce ducea pe punte, am văzut o cabină lungă de doi metri, în care Conseil şi Ned Land erau foarte ocupaţi să înfulece mîncărurile care tocmai li se serviseră. Am ajuns apoi la uşa unei bucătării lungi de trei metri, situată între încăpătoarele săli de mese ale vasului.

Electricitatea, mai puternică şi mai ascultătoare chiar decît aburul, făcea aici toate operaţiile necesare. Firele întinse pînă sub cuptoare încălzeau nişte plăci de platină, ce dădeau o căldură constantă.

Ele încălzeau de asemenea aparatele de distilat, care, prin vaporizare dădeau o apă de băut minunată. Lîngă bucătărie se afla o sală de baie confortabilă, din ale cărei robinete curgea apă rece sau caldă, după dorinţă.

După bucătărie venea sala echipajului, lungă de cinci metri. Uşa însă era închisă; dacă aş fi putut privi înăuntru, mi-aş fi putut da seama, după modul în care fusese amenajată, de cîţi oameni era nevoie pentru manevrarea vasului. În fund se ridica un al patrulea perete etanş, despărţind sala echipajului de sala maşinilor. Am deschis o uşă şi m-am pomenit în compartimentul în care căpitanul Nemo — inginer neîntrecut — instalase cu dibăcie aparatele de locomoţie.

Sala maşinilor, viu luminată, avea o lungime de cel puţin douăzeci de metri. Ea era, fireşte, împărţită în două; prima parte cuprindea elementele producătoare de electricitate, iar cea de a doua, mecanismul care punea în mişcare elicea.

La început am fost surprins de mirosul deosebit care umplea încăperea. Căpitanul Nemo băgă de seamă lucrul acesta:

— Miroase gazul, produs din pricină că întrebuinţăm sodiu; este un neajuns fără însemnătate. Dealtfel, în fiecare dimineaţă ridicăm vasul la suprafaţă pentru a-l aerisi.

Vă închipuiţi cu cît interes am cercetat maşinile lui Nautilus,

— După cum vedeţi, îmi spuse căpitanul Nemo, folosesc elementele Bunsen şi nu Ruhmkorff, care sînt prea slabe. Elementele Bunsen nu sînt numeroase, dar sînt mari şi puternice, ceea ce e mult mai bine, după cum m-a convins experienţa proprie. Electricitatea produsă este îndrumată către partea de dinapoi a vasului, unde, prin nişte electromagneţi mari, acţionează un anumit sistem de pîrghii şi de angrenaje care pun în mişcare arborele elicei. Elicea are un diametru de şase metri şi calcă şapte metri şi jumătate, putînd să facă pînă la o sută douăzeci de turaţii pe secundă.

— Şi ce viteză obţineţi?

— Cincizeci de mile pe oră.

Vedeam bine că mă aflu în faţa unei taine, dar n-am stăruit s-o aflu. Cum putea electricitatea să acţioneze cu atîta putere? De unde se năştea forţa aceasta aproape nemărginită? Nu cumva dintr-o tensiune excesivă obţinută cu ajutorul unor bobine de tip nou? Sau poate că taina era cuprinsă în modul de transmitere a forţei, care putea fi sporită la infinit printr-un sistem de pîrghii încă necunoscut?[1] Nu puteam înţelege.

— Căpitane Nemo, spusei eu, constat rezultatele, dar nu încerc să mi le explic. Am văzut cum manevra Nautilus în faţa lui Abraham Lincoln. În ce priveşte viteza lui, sînt cu totul lămurit. Dar nu-i de ajuns să înaintezi cu viteză, trebuie să ştii şi încotro porneşti! Trebuie să te poţi îndrepta la dreapta, la stînga, în sus, în jos! Şi mă întreb: cum puteţi oare atinge marile adîncimi, unde întîlneşti o rezistenţă crescîndă, care ajunge la sute de atmosfere? Cum puteţi apoi să vă urcaţi din nou la suprafaţa oceanului? Şi, în sfîrşit, cum vă puteţi menţine la adîncimea care vă convine? Sînt poate prea curios întrebîndu-vă toate acestea?

---

[1] Intr-adevăr. se vorbeşte tocmai despre o invenţie de felul acesta, în care un nou sistem de pîrghii produce o forţă considerabilă. Oare s-o fi întîlnit cîndva inventatorul cu căpitanul Nemo? (n.a.)

— Deloc, domnule profesor, îmi răspunse căpitanul, după o uşoară şovăire, căci tot nu veţi mai părăsi niciodată vasul acesta. Poftiţi în salon — el este adevăratul nostru cabinet de lucru — şi acolo, veţi afla tot ce trebuie să ştiţi despre Nautilus!

Capitolul XIII CÎTEVA CIFRE

O clipă mai tîrziu eram aşezaţi pe un divan în salon şi fumam. Căpitanul îmi arătă un desen, care înfăţişa schema vasului în secţiune transversală şi longitudinală, şi-şi începu astfel expunerea:

— Iată, domnule Aronnax, diferitele dimensiuni ale acestui vas. După cum vedeţi, el este ca un cilindru foarte alungit, ale cărui capete sînt conice. Are forma unei ţigări de foi, formă folosită, dealtfel, la Londra pentru mai multe construcţii de acelaşi gen. Lungimea cilindrului de la un capăt la celălalt este de şaptezeci de metri, iar diametrul său în partea cea mai umflată este de opt metri. Nu este deci construit întru totul ca vasele de cursă lungă, dar liniile sînt destul de alungite şi curbele destul de îndulcite pentru a putea străbate apa cu cea mai mare uşurinţă.

Cunoscînd aceste dimensiuni, puteţi afla printr-un calcul foarte simplu suprafaţa şi volumul lui Nautilus. Suprafaţa are o mie şi unsprezece metri pătraţi şi patruzeci şi cinci de sutimi; volumul, o mie cinci sute de metri cubi şi două zecimi — ceea ce înseamnă că, atunci cînd este scufundat în întregime, el deplasează sau cîntăreşte o mie cinci sute de metri cubi sau tone.

Cînd am făcut planurile acestui vas destinat navigaţiei submarine, am vrut să se scufunde în apă în proporţie de nouă zecimi, rămînînd afară numai cu o zecime. Prin urmare, el nu trebuia să dislocuiască în aceste condiţii decît nouă zecimi din volumul său, adică, să zicem, o mie trei sute cincizeci şi şase metri cubi şi patruzeci şi opt de sutimi, ceea ce înseamnă tot atîtea tone. A trebuit deci să-l construiesc după dimensiunile arătate mai sus, în aşa fel încît să nu depăşească această greutate.

Nautilus are două învelişuri, unul interior şi celălalt exterior, legate între ele prin traverse de fier în formă de T, care îi dau o tărie extraordinară. Datorită acestui fapt vasul rezistă ca un bloc, ca şi cum ar fi plin; marginea lui nu se poate rupe; ea e unită prin însăşi felul în care e făcută şi nu prin strîngerea unor nituri; omogenitatea construcţiei vasului, datorită îmbinării perfecte a materialelor, îi dă putinţa să înfrunte mările cele mai furtunoase.

Atît învelişul dinafară cît şi cel dinăuntru sînt fabricate din plăci de oţel, a căror densitate în raport cu apa este de şapte pînă la opt zecimi. Primul are cinci centimetri grosime şi cîntăreşte trei sute nouăzeci şi patru de tone şi optzeci şi şase sutimi. Al doilea înveliş, împreună cu chila, înaltă de cincizeci de centimetri şi lată de douăzeci şi cinci, şi care cîntăreşte ea singură şaizeci şi două de tone, la care se adaugă maşinile, lestul, diferitele accesorii şi amenajamente, ca şi panourile

interioare, cîntăreşte laolaltă nouă sute şaizeci şi una de tone şi şaizeci şi două de sutimi, care, adunate cu cele trei sute nouăzeci şi patru de tone şi optzeci şi şase de sutimi, dau totalul cerut de o mie trei sute cincizeci şi şase de tone şi patruzeci şi opt de sutimi. E limpede?

— Da, răspunsei eu.

— Deci, reluă căpitanul, cînd Nautilus pluteşte, el iese la suprafaţă cu o zecime. Aşa că, dacă am prevăzut rezervoare cu o capacitate egală cu această zecime, deci care să conţină o sută cincizeci de tone şi şaptezeci şi două de sutimi, şi dacă le umplu cu apă, vasul, care dislocuieşte sau cîntăreşte atunci o mie cinci sute şapte tone, se scufundă. Aşa se şi întîmplă, domnule profesor. Aceste rezervoare se află în partea de jos a vasului. Deschid robinetele, rezervoarele se umplu şi vasul se scufundă, plutind la o adîncime mică sub nivelul apei.

— Bine, domnule căpitan, dar abia acum ajungem la adevărata problemă. Că vă puteţi coborî la o mică adîncime sub nivelul apei, înţeleg. Dar cînd vreţi să vă scufundaţi la o adîncime mai mare, nu întîmpină vasul o presiune crescîndă şi deci nu suferă o apăsare de jos în sus, care poate fi evaluată la o atmosferă pentru fiecare treizeci de picioare de apă, deci un kilogram pe centimetru pătrat?

— Într-adevăr, domnule, aşa e.

— Deci numai dacă ar avea o greutate egală cu presiunea apei, vasul ar putea să se coboare în adînc.

— Domnule profesor, nu trebuie să confundaţi statica cu dinamica, fiindcă puteţi face greşeli mari. Nu este greu deloc să atingi adîncurile oceanului, dat fiind că corpurile au tendinţa de a coborî. Vă rog să fiţi atent la explicaţiile mele.

— Sînt cît se poate de atent, domnule căpitan.

— Cînd am calculat greutatea pe care trebuia să o dau vasului pentru a-l scufunda, m-am gîndit mai ales la reducerea de volum pe care o suferă apa mării pe măsură ce păturile devin mai adînci.

— Foarte adevărat! răspunsei eu.

— După cum ştiţi, apa se comprimă foarte puţin. După calculele cele mai recente, comprimarea ei atinge abia patru sute treizeci şi şase zecimi de milionimi la o atmosferă, adică la fiecare treizeci de picioare adîncime. Dacă este vorba să cobor la o mie de metri, socotesc reducerea volumului la o presiune

echivalentă cu aceea a unei coloane de apă de o mie de metri, adică o presiune de o sută de atmosfere. Această reducere va fi atunci de patru sute treizeci şi şase de sutimi de miimi. Trebuie deci să măresc greutatea în aşa fel, încît vasul să cîntărească o mie cinci sute treisprezece tone şi şaptezeci şi şapte de sutimi, în loc de o mie cinci sute şapte tone şi două zecimi. Adăugirea nu va fi decît de şase tone şi cincizeci şi şapte de sutimi.

— Numai atît?

— Numai atît, domnule Aronnax. Calculul este foarte uşor de verificat. Am rezervoare suplimentare, care pot să cuprindă o sută de tone. Nimic nu mă împiedică deci ca, fără nici o grijă, să cobor la mari adîncimi. Cînd vreau să mă urc la suprafaţa apei, e de ajuns să scot această cantitate de apă, golind complet toate rezervoarele şi astfel Nautilus menţine la suprafaţă numai o zecime din capacitatea sa totală.

La toate aceste raţionamente bazate pe cifre, nu mai aveam ce răspunde.

— Calculele dumneavoastră sînt juste, domnule căpitan, îi spusei eu, şi ar însemna să fiu de rea-credinţă ca să le tăgăduiesc, fiindcă practica de zi cu zi le întăreşte. Dar abia acum întrevăd adevărata dificultate.

— Care, domnule?

— Cînd sînteţi la o mie de metri adîncime, pereţii vasului suportă o presiune de o sută de atmosfere. Or, dacă atunci vreţi să goliţi rezervoarele suplimentare, ca să uşuraţi vasul şi să-i daţi putinţa să se urce la suprafaţă, pompele trebuie'să învingă presiunea aceasta de o sută de atmosfere, care este de o sută de kilograme pe fiecare centimetru pătrat... Ar trebui deci o forţă...

— O forţă pe care numai electricitatea putea să mi-o dea! se grăbi să răspundă căpitanul Nemo. Vă repet, domnule, că puterea dinamică a maşinilor mele este aproape nemărginită. Pompele lui Nautilus au o forţă extraordinară, pe care aţi avut ocazia să o verificaţi cînd am azvîrlit acele enorme trombe de apă asupra lui Abraham Lincoln. Dealtfel, nu mă servesc de rezervoarele suplimentare decît pentru adîncimi de la o mie cinci sute la două mii de metri, ca să-mi cruţ aparatele. Cînd vreau să cobor la adîncimi mari, la două sau trei leghe sub apă, folosesc mijloace mai complicate, însă tot atît de bune.

— Care, domnule căpitan ?

— Ca să înţelegeţi, trebuie să vă explic mai întîi cum este manevrat Nautilus.

— Sînt foarte nerăbdător s-o aflu.

— Pentru a îndrepta vasul către tribord sau spre babord, cu alte cuvinte pentru a-l mişca pe un plan orizontal, mă servesc de o cîrmă obişnuită, cu safranul[1] larg, fixată îndărătul etamboului[2] şi care este pusă în mişcare de o roată şi de palancuri[3]. Dar Nautilus poate fi mişcat şi de jos în sus şi de sus în jos, în linie verticală, cu ajutorul a două planuri înclinate, fixate pe laturile lui la centrul de plutire, planuri mobile care pot lua toate poziţiile şi care se manevrează din interior cu ajutorul unor pîrghii puternice. Dacă planurile sînt menţinute paralel cu vasul, acesta se mişcă orizontal. Dacă sînt înclinate, atunci vasul, după înclinare şi sub impulsul elicei, sau se scufundă urmînd o diagonală pe care o pot alungi după voie, sau se urcă după aceeaşi diagonală. Cînd vreau să revin mai repede la suprafaţă, opresc elicea, şi presiunea apei face ca Nautilus să se ridice vertical, ca un balon umplut cu hidrogen care se înalţă cu iuţeală în aer.

— Minunat, domnule căpitan! exclamai eu. Dar cum poate cîrmaciul să urmeze, în mijlocul apelor, calea pe care o doriţi?

— Cîrmaciul este aşezat într-o cabină de sticlă, în partea superioară a vasului; cabina aceasta este prevăzută cu sticle lenticulare.

— Dar cum poate rezista sticla la asemenea presiuni?

— Foarte bine! Cristalul, care se sparge uşor cînd este lovit, are totuşi o rezistenţă considerabilă. Cu ocazia unor încercări de a pescui la lumină electrică, făcute în 1864 în mările Nordului, s-a văzut că unele plăci din cristal, care n-aveau decît şapte milimetri grosime, au rezistat la presiuni de şaisprezece atmosfere, lăsînd totodată să treacă prin ele raze calorice puternice, a căror căldură era repartizată inegal. Or, sticlele de care mă servesc eu au douăzeci şi unu de centimetri la centru, deci sînt de treizeci de ori mai groase.

---

[1] Safran — partea exterioară a cîrmei. care spintecă valurile.

[2] Etambou — piesă la pupa navei, care susţine cîrma.

[3] Palanc — instrument alcătuit din două rînduri de macarale, întrebuinţat la ridicarea greutăţilor pe vapoare.

— Înţeleg, căpitane Nemo, dar ca să poţi vedea, trebuie ca lumina să alunge întunericul şi mă întreb cum se poate ca în întunecimea apelor...

— În spatele cabinei cîrmaciului se află un reflector electric foarte puternic, ale cărui raze luminează marea pe o distanţă de o jumătate de milă.

— Straşnic! Acum îmi explic fosforescenţa aşa-zisului cetaceu, care a dat atîta bătaie de cap savanţilor! Aş mai vrea să vă întreb dacă ciocnirea lui Nautilus cu Scoţia, care a făcut atîta vîlvă, s-a datorat unei întîmplări…

— Numai întîmplării, domnule Aronnax. Mă aflam la doi metri adîncime cînd a avut loc ciocnirea. Dealtfel, am văzut că nu s-a produs nici o nenorocire.

— Este adevărat. Dar întîlnirea cu Abraham Lincoln?…

— Domnule profesor, îmi pare rău de nava aceasta, care era una din cele mai bune nave ale marinei americane, dar am fost atacat şi a trebuit să mă apăr! Totuşi m-am mulţumit doar să o scot din luptă şi trag speranţa că îşi va putea repara stricăciunile destul de uşor, în portul cel mai apropiat.

— Ah, domnule căpitan, strigai eu entuziasmat, într-adevăr Nautilus este un vas extraordinar!

— Da, domnule profesor, răspunse cu emoţie căpitanul Nemo, şi pot spune că-l iubesc ca şi cum ar fi copilul meu! Dacă pe vasele dumneavoastră, supuse toanelor oceanului, primejdia te ameninţă în orice clipă, dacă navigînd pe ele apele te fac din capul locului să simţi sub tine abisul, după cum a spus-o aşa de bine olandezul Jansen, în schimb pe Nautilus nu te mai temi de nimic. Nu te mai temi că nava poate fi turtită, pentru că învelişurile ei au tăria fierului; nu-ţi mai pasă că s-ar putea şubrezi catargele, nici că pînzele ar putea fi luate de vînt; nu mai tremuri de grija cazanelor care ar putea plesni din pricina presiunii aburului; nici de teama vreunui incendiu, fiindcă Nautilus e făcut din metal şi nu din lemn; lipsa cărbunelui nu mai e o problemă, fiindcă Nautilus e condus cu electricitate; nu mai poate fi vorba de ciocniri cu alte vase, fiindcă el singur poate naviga la asemenea adîncimi; nu te mai temi să înfrunţi furtunile, pentru că la cîţiva metri sub apă poţi găsi o linişte desăvîrşită. Iată, domnule, ce înseamnă un vas adevărat. Se spune că inginerul are mai multă încredere într-o navă decît constructorul ei, iar acesta are mai multă încredere în ea decît

căpitanul; vă daţi seama cîtă încredere am în Nautilus eu, care îi sînt în acelaşi timp şi căpitan, şi constructor, şi inginer!

Căpitanul Nemo vorbea cu o însufleţire convingătoare. Strălucirea ochilor, căldura gesturilor sale îl făcuseră de nerecunoscut; cu adevărat îşi iubea submarinul, aşa cum un tată îşi iubeşte copilul!

— Fără voie îmi trecu prin minte o întrebare, care poate nu trebuia pusă; dar nu m-am putut stăpîni:

— Atunci sînteţi inginer ?

— Da, domnule profesor, am studiat la Londra, la Paris şi New York, pe vremea cînd eram locuitor al pămîntului.

— Şi cum l-aţi putut construi pe minunatul Nautilus, fără ca nimeni să afle?

— Domnule Aronnax, fiecare bucată a vasului mi-a sosit din altă parte a globului şi pe adrese false. Scheletul a fost turnat de «Creusot», în Franţa; arborele elicei la «Pen et Co», din Londra; plăcile de metal ale învelişurilor la «Leard», din Liverpool; elicea la «Scott», din Glasgow. Rezervoarele au fost fabricate de «Cail et Cie», din Paris, maşina la «Krupp», din Prusia, pintenul în atelierele «Motala», în Suedia, instrumentele de navigaţie la «Fraţii Hart», din New York etc, şi fiecare furnizor a primit planurile mele sub nume diferite.

— Dar piesele fabricate au trebuit să fie montate şi ajustate, spusei eu.

— Mi-am instalat atelierele într-o insuliţă pustie, în mijlocul oceanului. Acolo, lucrătorii mei, sau mai bine-zis tovarăşii mei de lucru, pe care i-am învăţat şi i-am format, au desăvîrşit vasul împreună cu mine. Apoi, cînd totul a fost gata, focul a mistuit orice urmă a şederii noastre în insula pe care, dacă aş fi putut, aş fi aruncat-o în aer.

— Atunci îmi închipui că vasul v-a costat nemaipomenit de mult.

— Un vas de fier, domnule Aronnax, costă o mie o sută douăzeci şi cinci de franci tona; or Nautilus are o mie cinci sute de tone. Montatul mă mai costă o mie şase sute optzeci şi şapte de mii de franci — să spunem, deci, două milioane, şi, dacă adăugăm operele de artă şi colecţiile, ajungem la patru sau cinci milioane.

— V-aş mai pune o întrebare, domnule căpitan.

— Vă rog.

— Sînteţi atît de bogat?

— Neînchipuit de bogat, domnule profesor; aş putea să achit, fără să simt, cele douăsprezece miliarde care formează datoriile Franţei.

Mă uitam încremenit la omul acesta ciudat, care îmi vorbea astfel. Oare îşi bătea joc de mine? Viitorul avea să mă lămurească.

Capitolul XIV FLUVIUL NEGRU

Partea globului pămîntesc acoperită de ape măsoară trei milioane opt sute treizeci şi două de mii cinci sute cincizeci şi opt de miria-metri pătraţi. Această masă lichidă cuprinde două miliarde două sute cincizeci de milioane de metri cubi şi ar putea să formeze o sferă cu un diametru de şaizeci de leghe, a cărei greutate ar fi de trei quintilioane de tone. Pentru a înţelege o asemenea cifră, să ne gîndim că un quintilion este faţă de un miliard ceea ce miliardul este faţă de unitate, va să zică într-un quintilion se află tot atîtea miliarde cîte unităţi se află într-un

miliard. Ca să se adune o cantitate de apă atît de mare, ar trebui ca toate fluviile pămîntului să curgă timp de patruzeci de mii de ani. În decursul erelor geologice, după perioada focului a urmat perioada apei. La început a fost apă pretutindeni. Apoi, rînd pe rînd, în timpurile siluriene, au apărut crestele munţilor, s-au ivit insule, care au dispărut apoi înecate de potopuri parţiale şi au apărut din nou, s-au lipit strîns unele de altele, au format continente şi în sfîrşit pămînturile s-au fixat din punct de vedere geografic aşa cum le vedem astăzi. Pămîntul ieşit deasupra apelor măsura treizeci şi şapte de milioane şase sute cincizeci şi şapte de mii de mile pătrate, sau douăsprezece mii nouă sute şaisprezece milioane de hectare.

Configuraţia continentelor îngăduie împărţirea apelor în cinci părţi: Oceanul îngheţat de Nord, Oceanul îngheţat de Sud, Oceanul Indian, Oceanul Atlantic şi Oceanul Pacific.

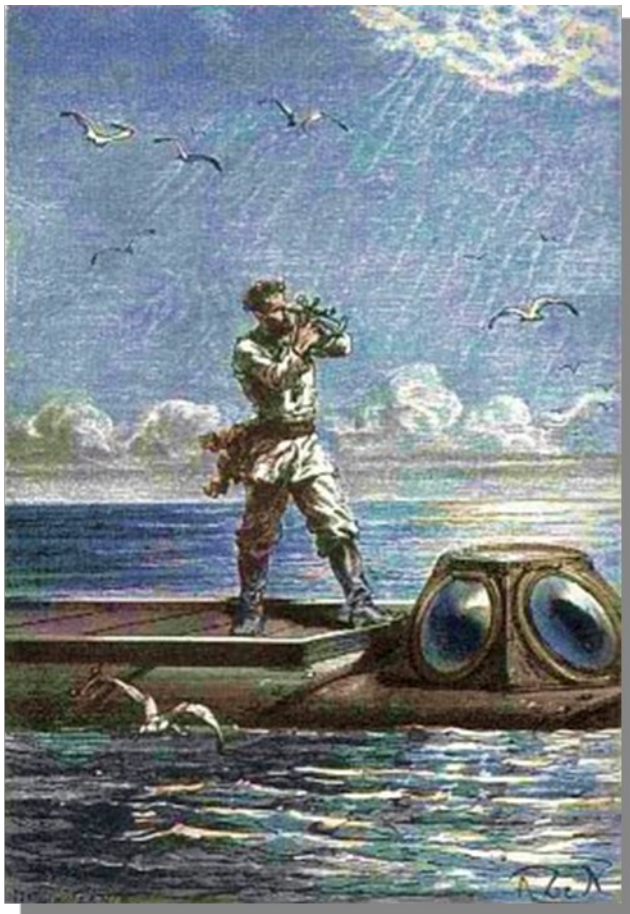
Pacificul se întinde de la nord la sud între cele două cercuri polare şi de la vest la est între Asia şi America, pe o întindere de 115° în longitudine. Este cel mai liniştit dintre oceane; curenţii săi sînt largi şi liniştiţi; mareele — nu prea puternice şi ploile bogate. Acesta este oceanul pe care soarta m-a făcut să-l străbat mai întîi, în împrejurările cele mai ciudate.

— Dacă n-aveţi nimic împotrivă, domnule profesor, îmi spuse căpitanul Nemo, vom stabili punctul în care ne aflăm, ca să fixăm astfel începutul călătoriei noastre. Este ora douăsprezece fără un sfert. Să urcăm la suprafaţa apei.

Căpitanul apăsă de trei ori o sonerie electrică. Pompele începură să scoată apa din rezervoare; acul manometrului arătă, prin presiunile sale diferite, mişcarea de ridicare a lui Nautilus, apoi se opri.

— Am ajuns, spuse căpitanul.

Mă îndreptai spre scara centrală, care ducea pe punte. Am urcat treptele de metal şi, prin capacele deschise, am ajuns pe partea de deasupra a lui Nautilus. Puntea ieşise din apă cu numai optzeci de centimetri. Am privit vasul care, datorită formei sale de fus, semăna într-adevăr cu o ţigară de foi. Am băgat de seamă că plăcile de metal semănau cu solzii care acoperă corpul celor mai mari reptile terestre şi am înţeles atunci de ce, privindu-l chiar cu cele mai bune ocheane, oamenii îl luau totdeauna pe Nautilus drept un animal marin.

Către mijlocul punţii, luntrea, pe jumătate intrată în învelişul vasului, forma o uşoară bulbucătură. Înaintea şi înapoia ei se aflau două cabine nu prea înalte, cu pereţii înclinaţi, acoperiţi în parte cu lentile groase; una pentru cîrmaci, alta pentru puternicul far electric care îi lumina calea.

Marea era minunată şi cerul senin. Nava se legăna uşor pe valurile oceanului. O briză, venind dinspre răsărit, încreţea suprafaţa apei. Zarea, limpezită de ceţuri, putea fi cercetată cum nu se poate mai bine. În calea noastră nu se vedea nimic; nici un colţ de stîncă, nici o insuliţă. Nici urmă de Abraham Lincoln, nimic altceva decît o nemărginită întindere pustie.

Cu ajutorul sextantului, căpitanul Nemo luă înălţimea soarelui, ca să determine latitudinea. Aşteptă cîteva minute ca astrul să ajungă la marginea orizontului. În timp ce observa, nu-i tresări nici măcar un muşchi şi cred că sextantul n-ar fi putut să stea mai neclintit nici într-o mînă de marmură.

— Amiază, spuse el. Dacă doriţi, domnule profesor... Aruncai o ultimă privire asupra acestei mări gălbui din preajma ţărmurilor japoneze şi coborîi în salonul cel mare.

Acolo, căpitanul calculă cronometric longitudinea, pe care o controla cu ajutorul observaţiilor unghiurilor orare făcute mai înainte. Apoi îmi spuse:

— Domnule Aronnax, ne aflăm la 137° şi 15' longitudine vestică.

— A cărui meridian ? am întrebat repede, sperînd că răspunsul căpitanului îmi va dezvălui poate naţionalitatea sa.

— Domnule, răspunse el, am mai multe cronometre, reglate după meridianele Parisului, Greenwichului şi Washingtonului. Dar în cinstea dumneavoastră mă voi servi de cel parizian.

Răspunsul acesta nu-mi spunea nimic. M-am înclinat şi comandantul reluă:

— Ne găsim la 137°15’ longitudine la apus de meridianul Parisului şi la 30°7' latitudine nordică, adică la vreo trei sute de mile de coastele Japoniei. Astăzi, 8 noiembrie, la amiază, începem călătoria noastră de explorare a fundului apelor.

— Domnul să ne aibă în paza sa, răspunsei eu.

Căpitanul Nemo luă înălţimea soarelui.

— Şi acum, domnule profesor, vă las să studiaţi. Am hotărît ca ruta noastră să fie est-nord-est, la cincizeci de metri adîncime. Iată hărţile pe care veţi putea urmări drumul. Salonul vă stă la dispoziţie; cît despre mine, vă cer îngăduinţa de a vă părăsi.

Căpitanul Nemo mă salută şi astfel rămăsei singur, cufundat în gînduri. Iar aceste gînduri se îndreptau toate spre comandantul lui Nautilus. Oare voi şti vreodată cărei naţionalităţi aparţine omul acesta straniu, care se laudă că nu aparţine nici uneia ? Ura sa împotriva întregii omeniri, ură care îl poate împinge la răzbunări grave, cine o dezlănţuie? Era căpitanul Nemo vreunul din acei savanţi necunoscuţi, un geniu, «cu care s-au purtat rău», cum ar fi spus Conseil, vreun Galileu al timpurilor noastre, sau poate unul din acei oameni de ştiinţă ca, de pildă, americanul Maury, a cărui carieră a fost zdrobită prin manevre politice ? Încă nu puteam să-mi dau seama. Mă gîndeam că, deşi întîmplarea mă aruncase pe bordul vasului său, deşi viaţa îmi era în mîinile lui, căpitanul Nemo m-a primit cu răceală, dar cu ospitalitate. Totuşi el nu-mi strînsese niciodată mîna pe care i-o dădusem şi niciodată nu mi-o întinsese pe a sa.

Am stat o oră întreagă cufundat în gînduri, căutînd să pătrund misterul care mă înconjura. Apoi, privirile mi se opriră pe harta întinsă şi am pus degetul pe punctul unde se întîlneau longitudinea şi latitudinea la care ne găseam. Marea, ca şi

continentele, îşi are şi ea fluviile ei. Aceştia sînt curenţii care pot fi recunoscuţi după temperatura şi culoarea lor, şi dintre care cel mai important este cel cunoscut sub numele de Golf-Stream. Ştiinţa a stabilit pe glob direcţiile a cinci curenţi principali: unul în nordul Atlanticului, al doilea în sudul Atlanticului, al treilea în nordul Pacificului, al patrulea în sudul Pacificului şi al cincilea în sudul Oceanului Indian. Se pare că a existat şi un al şaselea curent în nordul Oceanului Indian, pe vremea cînd Marea Caspică şi Marea de Aral, unite cu marile lacuri din Asia, nu formau decît o singură întindere de apă. În punctul arătat pe hartă se desfăşura unul dintre aceşti curenţi, şi anume Curo-Sivo al japonezilor sau Fluviul Negru, care, ieşind din Golful Bengal, unde îl încălzesc razele fierbinţi ale soarelui tropical, străbate Strîmtoarea Malacca, merge de-a lungul coastei asiatice, se întinde în nordul Pacificului pînă în insulele Aleutine, tîrînd cu el trunchiuri de camfor şi alte produse din părţile acelea şi deosebindu-se de valurile oceanului prin apele sale calde, prin culoarea sa liliachie. Curentul acesta avea să-l parcurgă Nautilus. L-am urmat cu privirea; îl vedeam pierzîndu-se în imensitatea Pacificului şi mă simţeam dus odată cu el, cînd Ned Land şi Conseil se iviră în uşa salonului.

Cei doi tovarăşi ai mei rămaseră împietriţi la vederea minunăţiilor îngrămădite în faţa lor.

— Unde sîntem? Unde sîntem? strigă canadianul. La muzeul din Quebec?

— Dacă nu-i cu supărare, îşi dădu cu părerea Conseil, cred că ne aflăm mai degrabă la Hotelul «Sommerard»!

— Prieteni, le răspunsei eu făcîndu-le semn să intre, nu sînteţi nici în Canada, nici în Franţa, ci pe bordul lui Nautilus, la cincizeci de metri sub nivelul mării.

— Trebuie să credem, dacă domnul o spune, admise Conseil; dar vă spun drept că un asemenea salon poate uimi chiar şi pe un flamand ca mine.

— Priveşte şi miră-te, prietene, căci pentru un clasificator de talia ta e mult de lucru aici!

N-aş fi avut nevoie să-l încurajez pe Conseil, fiindcă se şi aplecase peste vitrinele în care descoperise cîteva specii interesante şi murmura expresii din limbajul naturaliştilor: clasa gasteropodelor, familia buccinidelor, genul «porcelan», specia «cyprea-madagas-cariensis» etc. În timpul acesta, Ned Land, pe

care studiul scoicilor nu-l interesa, mă întrebă ce vorbisem cu căpitanul Nemo. Am putut cumva să descopăr cine era, de unde venea, unde mergea, spre ce adîncuri ne mînă? În sfîrşit, îmi puse o mie de întrebări fără să-mi lase măcar timp să-i răspund. Îi spusei tot ce ştiam, sau mai bine-zis tot ce nu ştiam, întrebîndu-l, la rîndul meu, ce văzuse sau auzise.

— N-am văzut şi n-am auzit nimic, îmi răspunse canadianul. N-am zărit nici măcar echipajul acestui vas. Nu cumva o fi şi el electric?

— Cum electric?

— Pe legea mea dacă nu-mi vine să cred una ca asta! Dar dumneavoastră, domnule Aronnax, n-aţi putea să-mi spuneţi cîţi oameni sînt pe vas: zece, douăzeci, cincizeci, o sută?

— N-aş putea să-ţi spun, meştere Land. Dealtfel, crede-mă, trebuie să laşi la o parte pentru un timp gîndul de-a pune mîna pe Nautilus sau de-a fugi. Vasul acesta e una din capodoperele industriei moderne şi mi-ar fi părut rău dacă nu l-aş fi văzut! Mulţi oameni ar primi să fie în locul nostru, numai ca să se poată plimba printre minunăţiile de aici. Aşa că uită-te liniştit şi caută să nu scapi nimic din ce se petrece în jurul nostru.

— Să mă uit! strigă Ned Land. Dar nu se poate vedea nimic şi nici nu vom vedea nimic în afară de închisoarea de fier! Mergem, plutim, ca nişte orbi…

Tocmai cînd Ned Land rostea cuvintele acestea, se făcu deodată întuneric desăvîrşit. Luminile se stinseră, însă atît de repede, încît am simţit cum mă dor ochii, ca atunci cînd treci de la o lumină puternică la un întuneric deplin.

Stăteam tăcuţi şi nemişcaţi, neştiind ce surpriză plăcută sau neplăcută ne mai aşteaptă. Apoi se auzi un zgomot, ca şi cum învelişurile lui Nautilus s-ar fi deschis de o parte şi de alta.

— E sfîrşitul sfîrşitului! şopti Ned Land.

— Ordinul hidromeduzelor! murmură Conseil.

Dintr-o dată, salonul se lumină din ambele părţi. Prin două deschizături alungite se vedeau acum valurile, luminate puternic de electricitate. Două plăci de cristal ne despărţeau de apă. M-am cutremurat mai întîi la gîndul că aceşti pereţi fragili ar putea să se spargă; dar cristalurile erau prinse în armături puternice de aramă, care le dădeau o rezistenţă de neînfrînt.

Marea se vedea pe o distanţă de o milă împrejurul vasului. Ce privelişte! Cine ar putea să o descrie? Ce mînă meşteră ar fi putut să prindă pe o pînză frumuseţea luminii care străbătea prin apele limpezi şi bogăţia culorilor care se pierdeau spre adîncuri sau spre suprafaţa apei?

Se ştie cît de străvezii sînt apele mărilor. Ele întrec în limpezime apele de munte. Şi chiar substanţele minerale şi organice care se găsesc în ele le măresc transparenţa. În unele părţi ale oceanului, de pildă în Antile, nisipul de pe fund se vede la o adîncime de o sută patruzeci şi cinci de metri, iar razele soarelui se pare că pătrund pînă la o adîncime de peste trei sute de metri. Dar în mediul fluid pe care îl străbătea Nautilus, strălucirea electrică se producea chiar în sînul valurilor. Acolo nu mai era o apă luminată, ci o lumină lichidă.

Dacă admitem presupunerea lui Ehremberg, care crede într-o luminaţie fosforescentă a fundului mărilor, atunci apare neîndoios că natura a destinat locuitorilor mării una din cele mai minunate privelişti. De lucrul acesta mi-am putut da seama privind miile de jocuri ale luminii. Aveam, de o parte şi de alta, cîte o fereastră deschisă spre adîncurile neexplorate. Întunecimea salonului făcea ca lumina de afară să fie şi mai puternică, iar noi priveam ca şi cum cristalurile limpezi din faţa noastră ar fi fost geamurile unui acvariu imens.

Nautilus părea că nu se mişcă. Şi asta, din pricină că ne lipseau punctele de reper. Uneori, totuşi, valurile despicate de pintenul vasului fugeau pe dinaintea ochilor noştri cu o viteză extraordinară.

Priveam fermecaţi, strînşi unul lîngă altul în faţa geamurilor, muţi de uimire, cînd Conseil spuse:

— Ai vrut să vezi, prietene Ned; ei, iată, acuma vezi!

— Grozav! Grozav! şoptea întruna canadianul, care, uitîndu-şi pentru o clipă mînia şi planurile de evadare, privea încremenit. Face să vii din cele mai depărtate colţuri ale lumii pentru o asemenea privelişte!

— Da, spusei, eu, înţeleg acum viaţa căpitanului Nemo! Şi-a făcut o lume a lui, în care găseşte cele mai uimitoare minuni!

— Dar peştii? întrebă canadianul. Nu văd peştii!

— La ce bun, prietene Ned, răspunse Conseil, tot nu-i cunoşti.

— Cum! Nu-i cunosc eu, care sînt pescar?! strigă Ned Land. Şi între cei doi începu o discuţie pe tema aceasta, dat fiind că amîndoi cunoşteau peştii, dar fiecare în felul lui. Toată lumea ştie că peştii formează clasa a patra şi ultima din încrengătura vertebratelor. Ei au fost definiţi astfel: «vertebrate cu circulaţia dublă şi cu sîngele rece, care respiră prin branhii şi sînt adaptate la viaţa din apă». Ei formează două categorii deosebite: categoria peştilor osoşi, adică a acelor peşti care au coloana vertebrală formată din vertebre osoase, şi a doua categorie, a peştilor cartilaginoşi, adică a acelora a căror coloană vertebrală este formată din vertebre cartilaginoase.

Canadianul cunoştea poate aceste deosebiri, dar Conseil ştia mult mai multe decît el şi acum, fiind prieteni, ar fi dorit din toată inima ca Ned să nu fie mai puţin instruit. De aceea îi spuse:

— Tu eşti un ucigător de peşti, prietene Ned, un pescar cît se poate de dibaci şi pesemne că ai prins foarte multe dintre aceste animale interesante. Dar aş pune rămăşag că nu ştii să-i clasifici.

— Ba ştiu, răspunse cu seriozitate vînătorul de balene. Peştii sînt de două feluri: unii care se mănîncă şi alţii care nu se mănîncă.

— Asta e o clasificare de mîncăcios, zise Conseil. Dar ia spune-mi: ştii care e deosebirea dintre peştii osoşi şi peştii cartilaginoşi?

— Poate că da, Conseil.

— Şi cum se subîmpart aceste două mari clase ?

— Bănuiesc, răspunse canadianul.

— Atunci, prietene Ned, ascultă şi bagă bine la cap! Peştii osoşi se subîmpart în şase ordine: întîi acantopterigienii, care au falca de sus întreagă şi mobilă, iar branhiile în formă de pieptene. Acest ordin cuprinde cincisprezece familii, adică trei sferturi dintre toţi peştii cunoscuţi. Ca exemplu: bibanul.

— Destul de bun la gust, spuse Ned.

— În al doilea rînd, urmă Conseil, vin abdominalii care au înotătoarele ventrale sub pîntec, fără a fi prinse de oasele umerilor, ordin împărţit în cinci familii şi cuprinzînd cea mai mare parte a peştilor de apă dulce. Ca exemplu: crapul şi ştiuca.

— Mda! mormăi canadianul cu dispreţ. Peşti de apă dulce.

— În al treilea rînd, spuse Conseil, avem subbranchienii, ale căror aripioare ventrale sînt prinse sub aripioarele pectorale şi agăţate de oasele umerilor. Acest ordin cuprinde patru familii, din care fac parte: cambula, limanda, calcanul, limba de mare etc...

— Foarte buni, foarte buni! strigă canadianul, care nu putea să privească peştii decît ca pe ceva care poate sau nu poate fi mîncat.

— În al patrulea rînd, urmă Conseil, fără a-şi pierde cumpătul, avem apodele cu corpul alungit, fără aripioare ventrale, acoperite cu o piele groasă şi de multe ori cleioasă, ordin care nu cuprinde decît o familie. Ca exemplu: tiparul de mare şi gimnotus.

— Nu tocmai bun, făcu Ned.

— În al cincilea rînd vin lofobranhii, care au fălcile întregi şi libere, dar ale căror branhii sînt formate din mici tufe aşezate

perechi de-a lungul arcurilor branhiale. Acest ordin cuprinde o familie. Ca exemplu: calul de mare şi pegasul-dragon.

— Rău! Foarte rău! răspunse Ned.

— În sfîrşit, în al şaselea rînd avem plectognaţii. Ei au osul maxilar fixat pe latura intermaxilarului care formează falca, cu arcada palatină lipită de craniu, ceea ce o face imobilă — ordin care nu are aripioare ventrale adevărate şi care se compune din două familii. Ca exemplu: tetrodonul şi peştele-lună.

— Buni ca să facă de rîs cratiţa în care îi pui! strigă canadianul.

— Ai înţeles, prietene Ned? întrebă atotştiutorul Conseil.

— N-am înţeles nimic, prietene Conseil, dar dă-i înainte, fiindcă-mi placi!

— Cît despre peştii cartilaginoşi, urmă Conseil fără să se tulbure, ei cuprind numai trei ordine.

— Cu atît mai bine! făcu Ned.

— Primul ordin este al ciclostomilor, ale căror fălci sînt unite de un inel mobil şi ale căror branhii se deschid prin numeroase găuri. Acest ordin cuprinde o singură familie; din ea face parte chişcarul.

— Poate să-ţi placă, spuse Ned.

— Vine apoi ordinul selacienilor, cu branhiile asemănătoare ciclostomilor, dar a căror falcă inferioară este mobilă. Acest ordin, cel mai însemnat din întreaga clasă, cuprinde două familii. Ca exemplu: pisica de mare şi rechinul.

— Ce, strigă Ned, pisicile de mare şi rechinii la un loc!? Prietene Conseil, te sfătuiesc, în interesul pisicilor de mare, să nu-i pui în aceeaşi oală.

— Al treilea ordin este al sturionilor, ale căror branhii sînt deschise în mod obişnuit printr-o singură tăietură, avînd un opercul — ordin care cuprinde patru genuri. Ca exemplu: nisetrul.

— Aha, l-ai păstrat pentru la urmă pe cel mai bun, aşa îmi închipui, cel puţin! Asta-i tot?

— Da, şi bagă de seamă că, ştiind toate astea, tot nu ştii mare lucru, fiindcă familiile se împart în genuri, în subgenuri, în specii, în varietăţi...

— Ia te uită, Conseil, spuse canadianul, aplecîndu-se spre geam, tocmai trec nişte «varietăţi»!

— Da, peşti! strigă Conseil. Parcă am fi în faţa unui acvariu!

— Nu-i acelaşi lucru, îi răspunsei eu. Acvariul nu e decît o cuşcă, pe cîtă vreme peştii pe care îi privim acum sînt liberi ca pasărea în aer.

— Hai. Conseil, zi-le pe nume, zi-le pe nume! făcu Ned Land.

— Asta e prea greu pentru mine, răspunse Conseil. Însă domnul ar putea.

Şi într-adevăr, dacă Conseil era un clasificator neîntrecut, în schimb nu era naturalist, şi nu ştiu dacă ar fi putut să distingă un thon de o bonită. Într-un cuvînt, se deosebea cu totul de canadian, care putea să spună pe nume, fără urmă de şovăială, tuturor acestor peşti.

— Un balist! spusei eu.

— Şi încă unul chinezesc, adăugă Ned Land.

— Genul baliştilor, familia sclerodermelor, ordinul plectognatelor, şopti Conseil.

— Fără doar şi poate că împreună — Ned şi Conseil — ar fi întruchipat un naturalist de seamă.

Canadianul nu se înşelase. Un grup de balişti, cu corpul turtit, cu pielea zgrunţuroasă, cu cîte un ghimpe ascuţit pe aripioara dorsală, se juca în preajma lui Nautilus, mişcîndu-şi cele patru rînduri de ţepi din jurul cozii. Nimic nu putea fi mai frumos decît să le vezi pielea, cenuşie deasupra, albă dedesubt, ale cărei pete aurii sclipeau în viitoarea întunecată a valurilor. Printre ei fîlfiiau vulpile de mare, asemenea unor pînze luate de vînt, şi între acestea am zărit, spre marea mea bucurie, o vulpe de mare chinezească avînd spinarea galbenă, pîntecele roz şi trei ţepuşe dinapoia ochilor; o specie foarte rară şi de a cărei existenţă se îndoiau mulţi pe vremea lui Lacépède, care nu o văzuse decît într-o culegere de desene japoneze.

Timp de două ore o întreagă armată de peşti îl însoţi pe Nautilus. Îi priveam cuprinşi de o încîntare fără margini. Strigătele noastre de uimire nu mai conteneau. Ned numea peştii, Conseil îi clasifica, iar eu le admiram vioiciunea mişcărilor şi frumuseţea formelor. Niciodată nu-mi fusese dat să văd aceste animale mişcîndu-se vii şi libere în elementul lor.

N-am să numesc aici toate varietăţile care au trecut prin faţa ochilor noştri, toată colecţia mărilor Japoniei şi Chinei. Peştii se strîngeau în jurul vasului, mai numeroşi decît păsările cerului, atraşi fără îndoială de strălucitorul focar al luminii electrice.

Deodată în salon se făcu lumină. Obloanele metalice se închiseră şi priveliştea minunată dispăru. Am stat aşa, gîndindu-mă la cîte văzusem, pînă cînd privirea mi s-a oprit pe instrumentele atîrnate de pereţi. Busola arăta tot direcţia est-nord-est, manometrul indica o presiune de cinci atmosfere, deci o adîncime de cincizeci de metri, iar indicatorul mă făcu să văd că înaintam cu o viteză de cincisprezece mile pe oră.

L-am aşteptat pe căpitanul Nemo. Dar el n-a venit. Orologiul bătu ora cinci.

Ned Land şi Conseil se întoarseră în cabina lor. Am pornit şi eu spre camera mea. Acolo am găsit gata pregătită masa, care se compunea dintr-o supă de broască ţestoasă, apoi dintr-un fel de barbun cu carnea albă, puţin înfoiată, al cărui ficat, gătit separat, mi s-a părut foarte gustos, şi din muşchi de holocantă imperială, al cărei gust mi se păru mai bun decît al somonului.

Mi-am petrecut seara citind, scriind, gîndind. Apoi, cuprins de somn, m-am întins pe patul meu de iarbă de mare şi-am adormit adînc, în timp ce Nautilus aluneca prin repedele curent al Fluviului Negru.

Capitolul XV O INVITAŢIE SCRISA

M-am trezit a doua zi, 9 noiembrie, după un somn de douăsprezece ore. Conseil veni ca de obicei să întrebe «cum a dormit domnul» şi dacă am nevoie de ceva. Îl lăsase pe canadian să doarmă, ca pe unul care toată viaţa lui n-ar fi avut altceva de făcut. Îl ascultam pe Conseil cum îndruga vrute şi nevrute, şi abia dacă îi răspundeam cu cîte o vorbă. Mă gîndeam la căpitanul Nemo; nu venise să ne vadă în ajun şi nădăjduiam să-l întîlnesc astăzi. În cîteva clipe mi-am îmbrăcat hainele de byssus; materialul din care erau făcute îi dădu lui Conseil destulă bătaie de cap. I-am spus că e o ţesătură din fibrele lucioase şi mătăsoase pe care le lipeşte pe stînci un soi de moluşte ce trăiesc în mare număr pe ţărmurile Mediteranei. Din fibrele acestea, care sînt foarte moi şi călduroase, se ţeseau pe vremuri stofe, ciorapi, mănuşi. Echipajul de pe Nautilus putea

deci să se îmbrace după plac, fără ajutorul bumbacului, al oilor sau al viermilor de mătase de pe pămînt.

După ce m-am îmbrăcat, m-am dus în salon. Acolo nu era nimeni.

M-am afundat în studiul comorilor de scoici aflate din belşug în vitrine. Am frunzărit de asemenea ierbarele pline de cele mai rare plante marine, care, cu toate că erau uscate, îşi păstraseră minunatele lor culori. Îmi petrecui astfel întreaga zi, fără să-l întîlnesc pe căpitanul Nemo. Obloanele salonului nu s-au deschis nici ele, poate pentru ca să nu ne plictisim prea repede de frumuseţile pe care le-am putea vedea.

Nautilus înainta mereu spre est-nord-est, cu o viteză de douăsprezece mile, la o adîncime între cincizeci şi şase şi şaizeci de metri.

A doua zi, 10 noiembrie, am stat din nou singuri. N-am zărit nici un om din echipaj. Ned şi Conseil îşi petrecură întreaga zi cu mine. Lipsa de neînţeles a căpitanului îi mira şi pe ei. Se îmbolnăvise, oare, omul acela neobişnuit? Sau voia să-şi schimbe planurile în privinţa noastră?

După părerea lui Conseil, ne bucuram de o libertate deplină şi aveam o hrană aleasă. Gazda noastră nu-şi călca cuvîntul. Nu aveam de ce ne plînge, şi, dealtfel, chiar ciudăţenia sorţii noastre ne despăgubea cu peripeţii atît de straşnice, încît nu aveam încă nici un drept să-l învinuim pe căpitan. În ziua aceea am început să scriu jurnalul întîmplărilor prin care treceam, ceea ce mi-a dat posibilitatea să povestesc totul cu cea mai mare exactitate şi, amănunt curios, îl scriam pe o hîrtie fabricată din zosteră marină. În zorii zilei de 11 noiembrie, aerul proaspăt care se răspîndise în vas mă făcu să înţeleg că ne-am ridicat din nou la suprafaţa apei pentru reîmprospătarea proviziilor de oxigen. Mă îndreptai către scara principală de unde urcai pe punte.

Era ora şase. Cerul se acoperise de pîclă, apele cenuşii, dar liniştite, abia dacă se clătinau ici, colo. Îl voi întîlni oare pe căpitanul Nemo? Nu l-am zărit decît pe cîrmaci, închis în cabina sa de sticlă. Aşezat pe bulbucătura făcută de învelişul luntrii, am respirat cu nesaţ aerul proaspăt şi sărat. Încetul cu încetul, pîcla se topi sub razele soarelui, care se revărsau dinspre răsărit. În lumina lor, marea păru că se aprinde, ca o dîră de pulbere. Norii, împrăştiaţi pe cer, prinseră să se coloreze în tonuri minunate. Privind «limbile de pisică», nouraşii aceia albi şi încreţiţi, mi-am dat seama că va bate vîntul pînă seara.

Dar ce putea să însemne vîntul pentru Nautilus, căruia nu-i păsa nici de furtuni!

Admiram deci răsăritul soarelui, atît de vesel şi de înviorător, cînd auzii paşii cuiva care se urca pe punte.

Mă pregăteam să-l salut pe căpitanul Nemo, dar nu era el, ci secundul său, pe care-l mai văzusem cu prilejul primei vizite a căpitanului. Acesta înainta fără să pară cît de cît că mă vede, după care, potrivindu-şi la ochi o lunetă puternică, scrută cu cea mai mare atenţie orizontul. Cînd îşi termină cercetarea, se apropie de panou şi rosti o frază pe care o redau întocmai. O ţin minte, fiindcă am mai auzit-o apoi de nenumărate ori, rostită în aceleaşi împrejurări. Iat-o:

Nautron respoc lorni virch.

N-am priceput niciodată ce voiau să spună cuvintele acestea.

Secundul coborî. Pentru că îmi închipuiam că Nautilus îşi va reîncepe călătoria pe sub ape, am coborît şi eu, mergînd apoi de-a lungul coridoarelor spre camera mea.

Aşa se scurseră cinci zile. Mă urcam în fiecare dimineaţă pe punte unde auzeam aceeaşi frază, rostită de acelaşi om. Pe căpitanul Nemo nu-l întîlnii însă.

Credeam că n-am să-l mai revăd, cînd, în dimineaţa de 16 noiembrie, intrînd împreună cu Ned şi Conseil în camera mea, am găsit pe masă o scrisoare.

Am deschis-o nerăbdător. Literele puţin ascuţite şi amintind oarecum scrierea gotică arătau firea cinstită a celui care le scrisese.

Am citit următoarele:

Domnului profesor Aronnax,
de pe bordul lui Nautilus
16 noiembrie 1867.

Căpitanul Nemo invită pe domnul profesor Aronnax la o vînătoare, care va avea loc mîine dimineaţă în pădurile sale din insula Crespo. Sperăm că nimic nu-l va împiedica pe domnul Aronnax să ia parte, împreună cu tovarăşii săi, la această vînătoare la care este aşteptat cu multă plăcere.

Comandantul vasului Nautilus
Căpitanul NEMO

— O vînătoare! se miră Ned.

— Şi încă în pădurile sale din insula Crespo! adăugă Conseil.

— Deci individul binevoieşte să pună piciorul şi pe pămînt? reluă Ned Land.

— Aşa se pare, spusei eu, recitind scrisoarea.

— Bine, trebuie să primim, mormăi canadianul. După ce punem piciorul pe pămînt, vom vedea noi ce e de făcut. Dealtfel, mi-ar prinde bine să mănînc nişte vînat proaspăt.

Fără să caut a înţelege cum se putea împăca ura arătată de căpitanul Nemo pentru continente şi insule cu invitaţia sa la o vînătoare în pădure, mă mulţumii să spun:

— Să vedem mai întîi ce-i cu insula Crespo.

Căutînd pe hartă, am găsit insula între 32°40' latitudine nordică şi 167° longitudine vestică. Fîşia aceasta de pămînt,

care pe vechile hărţi spaniole purta numele de Roca de la Plata, adică «Insula de argint», a fost cercetată în anul 1801 de căpitanul Crespo. Ne depărtasem, aşadar, cu o mie opt sute de mile de punctul nostru de plecare, iar direcţia puţin schimbată a lui Nautilus ne ducea spre sud-est.

Am arătat tovarăşilor mei pe hartă insuliţa aceea, pierdută în mijlocul Pacificului de Nord.

— Dacă uneori căpitanul Nemo merge pe pămînt, le-am spus, cel puţin are grijă să-şi aleagă insulele cele mai pustii.

Ned Land clătină din cap fără să răspundă, apoi plecă împreună cu Conseil. După ce stewardul, liniştit şi mut, îmi servi masa, m-am culcat cu gîndul la ce avea să mai urmeze.

Cînd m-am trezit a doua zi, 17 noiembrie, am simţit că Nautilus stă nemişcat. M-am îmbrăcat în grabă şi am intrat în salonul cel mare.

Căpitanul Nemo mă aştepta acolo. Cînd m-a văzut, m-a întîmpinat salutîndu-mă, după care m-a întrebat dacă vrem să-l însoţim.

Pentru că n-a pomenit nici un cuvînt despre cele opt zile în care lipsise, nu i-am spus nici eu nimic, răspunzîndu-i doar că eram gata să-l urmez împreună cu tovarăşii mei.

— Aş dori însă, adăugai, să vă pun o întrebare.

— Vă ascult, domnule Aronnax, şi, dacă pot, am să vă răspund.

— Cum se face că dumneavoastră, care aţi rupt orice relaţii cu pămîntul, aveţi păduri în insula Crespo?

— Pădurile mele, domnule profesor, nu cer soarelui nici lumină, nici căldură. Nici leii, nici tigrii, nici panterele şi nici alt fel de patrupede nu le străbat. Numai eu le cunosc existenţa. Ele nu cresc decît pentru mine. Nu sînt păduri pămînteşti, ci păduri submarine.

— Păduri submarine?! îl întrebai eu, mirat.

— Da, domnule profesor.

— Şi acolo vreţi să mă duceţi ?

— Întocmai.

— Pe jos?

— Da, şi chiar fără să ne udăm măcar picioarele.

— Şi vom vîna ?

— Desigur.

— Cu arma în mînă?

— Da, cu arma în mînă.

L-am privit pe căpitanul Nemo cu un aer nu prea măgulitor pentru el.

«Pesemne că e cam nebun, îmi spuneam eu. A avut o criză care a ţinut opt zile şi care mai ţine încă. Păcat! îmi plăcea mai mult atunci cînd era ciudat decît acum cînd e nebun.»

Gîndul acesta mi se citea limpede pe faţă, dar căpitanul Nemo păru că nu-l observă şi mă pofti să-l urmez. Am pornit după el, cu aerul unui om care se aşteaptă la orice. Intrarăm amîndoi în sufragerie, unde ni se aduse masa.

— Domnule Aronnax, îmi spuse căpitanul, vă rog să luaţi masa cu mine. În timp ce mîncăm, o să putem sta de vorbă. Ştiţi, dacă v-am făgăduit o plimbare prin pădure, asta nu înseamnează că o să găsim şi un restaurant acolo. Mîncaţi bine acum, pentru că pînă la masa viitoare cine ştie cît timp va mai trece.

Am mîncat cu poftă. Ni s-au adus diferite mîncăruri de peşte, felii de holoturia, zoofite foarte bine gătite cu alge, care le dădeau un gust deosebit, ca de pildă: porfiria laciniata şi laurentia prima-fetida. Ca băutură am avut apă curată în care, urmînd exemplul căpitanului, am turnat cîteva picături dintr-un lichior fermentat, extras, după metode folosite în Kamciatka, dintr-o algă cunoscută sub numele de «rodomenia palmata».

La început, căpitanul Nemo mîncă în tăcere. Apoi îmi spuse:

— Domnule Aronnax, cînd v-am invitat să veniţi ca să vînaţi în pădurile mele din Crespo, v-aţi spus că mă contrazic, iar cînd v-am explicat că e vorba de păduri submarine, m-aţi socotit

nebun. Vedeţi, domnule profesor, nu trebuie niciodată să judecaţi oamenii cu uşurinţă.

— Dar, credeţi-mă...

— Vă rog mai întîi să mă ascultaţi şi veţi vedea apoi dacă trebuie să mă învinuiţi de nebunie sau de inconsecvenţă.

— Vă ascult.

— Ştiţi tot atît de bine ca şi mine că omul poate trăi sub apă, dacă îşi ia cu el o provizie de aer respirabil. În lucrările submarine, muncitorul se îmbracă într-un costum impermeabil şi îşi acoperă capul cu o cască de metal. Aerul îl primeşte de afară cu ajutorul pompelor şi al regulatoarelor de scurgere.

— Mi-aţi descris costumul scafandrilor, spusei eu.

— Întocmai, dar ţin să adaug că în condiţiile astea omul nu mai este liber. E legat de pompa care-i trimite aer printr-un tub de cauciuc, un adevărat lanţ care-l leagă de pămînt. Dacă şi noi am fi la fel de legaţi de Nautilus, n-am putea merge prea departe.

— Şi ca să fim liberi?... Îl întrebai.

— Vom folosi aparatul Rouquayrol-Denayrouze, inventat de doi compatrioţi de-ai dumneavoastră, dar pe care eu l-am perfecţionat. Cu el vă veţi mişca destul de bine sub apă, fără ca organismul dumneavoastră să aibă ceva de suferit. Aparatul e format dintr-un rezervor de metal gros, în care înmagazinez aer sub o presiune de cincizeci de atmosfere. Rezervorul se prinde pe spate, cu nişte bretele, ca o raniţă. Partea sa de deasupra formează un fel de cutie, în care aerul este menţinut printr-un mecanism de foale şi nu poate să iasă decît la presiunea obişnuită. Aparatul Rouquayrol are două tuburi de cauciuc care, pornind de la cutie, se termină cu un fel de trompă ce acoperă nasul şi gura. Un tub serveşte pentru introducerea aerului pe care îl inspiri, celălalt — pentru ieşirea aerului expirat, şi limba le închide cînd pe unul, cînd pe celălalt, după nevoie. Eu, însă, care înfrunt în adîncul mărilor presiuni din cele mai mari, a trebuit să-mi bag capul, ca şi scafandrii, într-o cască de aramă, de care sînt legate cele două tuburi.

— Înţeleg, domnule căpitan. Dar aerul pe care îl luaţi cu dumneavoastră nu ţine mult şi, de îndată ce nu mai are cincisprezece la sută oxigen, devine irespirabil.

— Fără îndoială; dar, după cum v-am spus, pompele de pe Nautilus îmi dau putinţa să înmagazinez aerul la o presiune

extrem de mare, aşa că rezervorul aparatului poate să-mi dea aer respirabil timp de nouă sau zece ore.

— Acum înţeleg totul, îi răspunsei. Aş dori să mai ştiu doar cum vă luminaţi drumul în fundul oceanului.

— Cu aparatul Ruhmkorff, domnule Aronnax. Dacă aparatul pentru respirat se duce în spate, cel pentru luminat se poartă prins la centură şi e compus dintr-o pilă Bunsen, pe care o pun în funcţiune nu cu bicromat de potasiu, ci cu sodiu, de care marea e plină. O bobină de inducţie primeşte electricitatea produsă şi o îndreaptă spre o lanternă de o formă deosebită. În lanternă se găseşte o serpentină de sticlă, care conţine doar un reziduu de gaz carbonic. Cînd pun aparatul în funcţiune, gazul acesta dă o lumină albicioasă şi neîntreruptă. Iată cum pot să respir şi să văd în adîncul apelor.

— Căpitane Nemo, mi-aţi dat nişte răspunsuri atît de zdrobitoare, încît nu mă mai îndoiesc de nimic. Totuşi, dacă sînt silit să admit totul despre aparatele Rouquayrol şi Ruhmkorff, nu prea ştiu ce să cred despre puşca cu care vreţi să mă înarmaţi.

— Dar nu-i o puşcă cu pulbere, îmi răspunse căpitanul.

— Atunci e o puşcă cu aer comprimat?

— Fără îndoială. Cum credeţi că aş putea fabrica praf de puşcă pe vas, fără salpetru, fără sulf şi fără cărbune?

— Dealtfel, ca să ocheşti sub apă, care e de opt sute cincizeci şi cinci de ori mai densă decît aerul, ar trebui să învingi o rezistenţă extraordinară.

— Ăsta n-ar fi un motiv. Există arme perfecţionate mai întîi de Fulton, apoi de englezii Philippe Coles şi Burley, de francezul Furcy şi de italianul Landi, prevăzute cu un sistem de închidere, care pot fi folosite şi sub apă. Eu, însă, pentru că nu am praf de puşcă, l-am înlocuit cu aer comprimat la presiune înaltă, pe care pompele lui Nautilus mi-l pot da din belşug.

— Dar aerul acesta nu ţine cine ştie cît.

— Ei şi? Nu am rezervorul meu Rouquayrol, care poate să mi-l înlocuiască la nevoie? Îmi e de ajuns pentru asta un sistem de robinete. Dealtfel, domnule Aronnax, vă veţi convinge singur că în timpul vînătorii submarine nu se face prea mare risipă nici de aer, nici de gloanţe.

— Totuşi, cred că în lumina aceea slabă şi în mijlocul lichidului, care e cu mult mai dens decît aerul, gloanţele nu pot merge prea departe şi nu pot fi mortale.

— Dimpotrivă, domnule profesor, cu arma asta toate loviturile sînt mortale, iar vînatul, oricît de uşor ar fi atins, cade ca lovit de trăsnet.

— Cum se poate ?

— Trebuie să vă spun că arma nu trage cu gloanţe obişnuite, ci cu nişte capsule mici de sticlă, inventate de chimistul austriac Leniebrock, şi din care am pe bord o cantitate uriaşă. Capsulele acestea de sticlă, acoperite cu un înveliş de oţel şi îngreuiate cu puţin plumb, sînt nişte adevărate butelii de Leyda încărcate cu electricitate la foarte mare tensiune. Ele se descarcă la cea mai mică atingere şi animalul, oricît ar fi de puternic, cade mort. Trebuie să adaug că aceste capsule nu trec de calibrul patru şi că ar putea să încapă zece dintr-o dată în încărcătura unei puşti obişnuite.

— M-aţi convins pe deplin, spusei eu, ridicîndu-mă de la masă. Nu-mi rămîne decît să-mi iau puşca şi să vă urmez oriunde aţi merge.

Căpitanul mă conduse către partea de dinapoi a vasului şi, trecînd prin dreptul cabinei în care se găseau Ned şi Conseil, i-am chemat şi pe ei.

Ne-am oprit într-o cameră aflată aproape de sala maşinilor. Acolo urma să ne îmbarcăm pentru plimbare.

Capitolul XVI O PLIMBARE PE CÎMP

Camera aceea era de fapt arsenalul şi totodată vestiarul lui Nautilus. De-a lungul pereţilor ei erau atîrnate vreo douăsprezece costume de scafandru.

Cînd Ned Land dădu cu ochii de ele, se văzu cît de colo că îi este silă să le îmbrace.

— Dragul meu Ned, îi spusei eu, pădurile din insula Crespo sînt păduri submarine.

— Aşa? făcu dezamăgit canadianul, care îşi vedea spulberat visul de a gusta carne proaspătă. Şi dumneavoastră, domnule Aronnax, aveţi de gînd să vă vîrîţi în hainele astea?

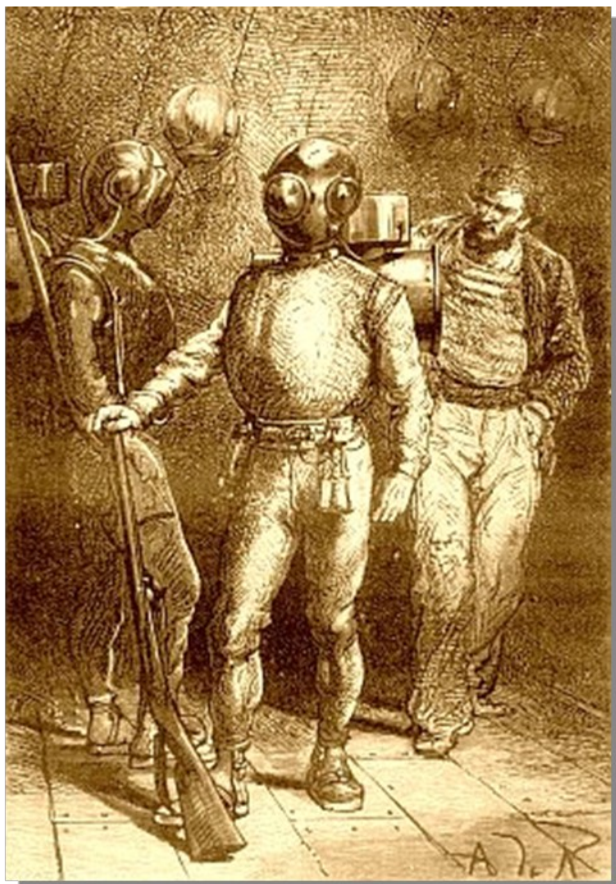
— N-am încotro, meştere Ned.

— Dacă vă place, n-aveţi decît! răspunse vînătorul de balene ridicînd din umeri. Cît despre mine, nici prin gînd nu-mi trece să mă vîr în ele, afară doar dacă m-ar sili cineva.

— Nu te sileşte nimeni, meştere Ned, îi spuse căpitanul Nemo.

— Tu ai curaj, Conseil? întrebă Ned.

— Eu îl urmez pe domnul oriunde s-ar duce, răspunse Conseil. La chemarea căpitanului, doi oameni din echipaj veniră ca să ne ajute să îmbrăcăm costumele acelea greoaie şi impermeabile, făcute din cauciuc, fără cusături, bune ca să ţină la presiuni cît mai mari. Costumele semănau cu nişte armuri mlădioase şi rezistente şi se compuneau din pantaloni şi bluză. Pantalonii se sfîrşeau la capătul de jos printr-un fel de bocanci solizi, cu tălpi de plumb. Ţesătura bluzei era prinsă de nişte obezi de aramă, care înconjurau pieptul şi îl apărau împotriva presiunii apei, lăsînd plămînii să respire liber; mînecile aveau la capete mănuşi elastice, care nu împiedicau deloc mişcările mîinilor.

Eram cu totul departe, după cum ne puteam da seama, de aşa-zisele aparate perfecţionate pentru scufundare, cu îmbrăcămintea lor fără nici o formă, cu platoşele lor de plută, vestele lor fără mîneci, hainele de mare, ancorele plutitoare şi toate celelalte lucruri născocite şi atît de lăudate în secolul al XVIII-lea.

Căpitanul Nemo, împreună cu unul din tovarăşii săi — un fel de Hercule, nemaipomenit de voinic — Conseil şi cu mine ne-am pus îndată îmbrăcămintea de scafandru. Ne mai rămînea doar să ne punem căştile metalice pe cap. Atunci am cerut voie căpitanului Nemo să examinez puştile cu care trebuia să ne înarmăm.

Unul dintre oamenii vasului îmi înmînă o puşcă simplă, cu un pat destul de mare, făcut din oţel. În golul patului se păstra aerul comprimat, pe care o supapă manevrată de un trăgaci îl lăsa să pătrundă în ţeava. Un încărcător scobit în grosimea patului închidea în el vreo douăzeci de gloanţe electrice, care, cu ajutorul unui arc, intrau automat în ţeava puştii. Cum se trăgea un glonţ, altul îi şi lua locul.

— Căpitane Nemo, spusei eu, arma este cît se poate de bună şi lesne de mînuit. Abia aştept s-o încerc. Dar cum vom ajunge în fundul mării?

— În clipa de faţă, domnule profesor. Nautilus s-a lăsat pe fundul apei, la zece metri adîncime, aşa că putem pleca.

— Şi cum vom ieşi din submarin?

— Veţi vedea îndată.

Căpitanul Nemo îşi vîrî capul în casca de metal. Conseil şi cu mine îi urmarăm exemplul, în timp ce canadianul ne spuse cu ironie «vînătoare bună»! Partea de sus a îmbrăcămintei se sfîrşea printr-un guler de aramă cu ghiventuri în care se prindea casca de metal. Trei deschizături, apărate de sticle groase, ne îngăduiau să privim încotro doream, şi pentru asta era de ajuns doar să întoarcem capul pe sub învelişul căştii. De cum ne-am pus pe umeri aparatele Rouquayrol, ele şi începură să funcţioneze, iar eu am simţit că pot respira în voie.

Cu lanterna Ruhmkorff prinsă de centură, cu puşca în mînă, eram gata de drum, deşi, la drept vorbind, închis în haine atît de grele şi ţintuit de podea din pricina tălpilor de plumb, nu mă simţeam în stare să fac nici o mişcare.

Dar lucrul acesta se vede că era cunoscut şi altora, pentru că cineva mă împinse într-o cămăruţă lipită de vestiar. Tovarăşii mei, împinşi şi ei, mă urmau. Am auzit cum se închide ermetic o uşă în urma noastră, apoi ne învălui un întuneric de nepătruns.

Peste cîteva clipe răsună un şuierat puternic. Pentru că un curent rece, abia simţit, începuse să mă cuprindă de la picioare în sus, înţelesei că, printr-un robinet, se dăduse drumul apelor

oceanului. Curînd, întreaga cameră se umplu de apă. Atunci se deschise o a doua uşă, de data aceasta în învelişul dinafară al lui Nautilus. Se ivi o lumină slabă şi, o clipă mai tîrziu, picioarele noastre atinseră fundul mării.

Cum să descriu cele văzute în timpul călătoriei noastre sub apă? Cuvintele îmi par neputincioase ca să redea asemenea minuni. Şi, cînd nici pensula nu este în stare să le zugrăvească frumuseţea, cum ar putea biata peniţă să le înfăţişeze? În frunte mergea căpitanul Nemo, iar la cîţiva paşi în urma noastră venea tovarăşul său. Conseil şi cu mine rămăseserăm unul lîngă altul, ca şi cum am fi putut vorbi prin carapacele noastre metalice.

Nu mai simţeam nici greutatea hainelor, nici pe cea a ghetelor sau a rezervorului de aer şi nici apăsarea căştii metalice în care mi se bălăbănea capul ca un sîmbure în coaja lui. Toate aceste lucruri, scufundate în apă, îşi pierduseră din greutatea lor o parte egală cu greutatea lichidului dislocuit, după cum ne învaţă legea descoperită de Arhimede, pe care o simţeam destul de bine. Nu mai eram o bucată neînsufleţită, ci mă mişcăm cu destulă uşurinţă.

Puterea luminii care ajungea pînă în fundul mării, la o adîncime de treizeci de picioare, m-a uimit. Razele soarelui străbăteau cu uşurinţă grosimea apei, împrăştiind pretutindeni culori. Pînă la o sută de metri puteam să desluşesc limpede orice obiect. Mai încolo, adîncurile se colorau treptat în tonuri azurii de o gingăşie fără seamăn, apoi se albăstreau departe şi se pierdeau într-un întuneric nedesluşit. Mi se părea că apa care mă înconjura ar fi un fel de aer mai dens decît atmosfera pămîntească, dar aproape tot atît de străveziu. Deasupra zăream întinderea liniştită a mării.

Mergeam pe un nisip mărunt şi neted, altfel decît nisipul încreţit al plajelor, care păstrează urme de valuri. Covorul acela orbitor respingea razele soarelui cu o tărie neobişnuită, părînd un adevărat reflector. Răsfrîngerea puternică a luminii pătrundea apa pînă în cele mai mici părticele ale ei. Voi fi oare crezut dacă am să vă spun că la o adîncime de treizeci de picioare vedeam ca în miezul zilei?

Timp de un sfert de oră am călcat peste nisipul acela arzător, în care pulberea scoicilor era presărată în straturi neînchipuit de fine. În urma noastră Nautilus, care părea o stîncă lungă, se pierdu încetul cu încetul în depărtare; dar farul

lui trebuia să ne înlesnească întoarcerea pe bord, trimiţîndu-ne razele-i puternice, atunci cînd întunericul avea să cuprindă apele. Pentru cine n-a străbătut mările e greu să-şi închipuie cum arată acolo fişiile alburii de lumină. Pe uscat, praful din aer le face să semene cu o ceaţă luminoasă; dar pe mare, ca şi în mare, dealtfel, luminile se văd cu o limpezime neobişnuită.

Mergeam mereu şi uriaşa întindere de nisip ni se părea fără de margini. Înlăturam cu mîinile straturi lichide care se închideau după mine, iar urma paşilor mi se ştergea cît ai clipi, sub presiunea apei.

Curînd îmi apărură în faţa ochilor cîteva forme pe care depărtarea le învăluia ca într-o negură. Am desluşit faţade măreţe de stînci, acoperite cu cele mai frumoase zoofite din lume. Dar cel mai mult m-a tulburat o privelişte pe care numai acolo aş fi putut-o vedea.

Era ora zece dimineaţa. Razele soarelui cădeau pieziş pe suprafaţa apei şi din pricina luminii descompuse de refracţie ca de o prismă, florile, stîncile, scoicile, polipii purtau pe margini toate culorile curcubeului. Îmbinarea culorilor era o adevărată minune, o încîntare a ochilor, un adevărat caleidoscop verde, galben, portocaliu, violet, indigo, albastru, într-un cuvînt o întreagă paletă de pictor. Aş fi vrut din toată inima să-i pot împărtăşi lui Conseil simţămintele de care eram stăpînit, să ne întrecem amîndoi în strigăte de

admiraţie. Aş fi dorit să ne putem înţelege măcar prin semne, aşa cum se înţelegea căpitanul Nemo cu tovarăşul său. Dar, fiindcă n-aveam cum face, vorbeam singur şi strigam în cutia de aramă care-mi acoperea capul, risipind în cuvinte zadarnice mai mult aer decît ar fi trebuit. În faţa acestei privelişti minunate, Conseil se oprise ca şi mine. Dar dînd peste zoofite şi moluşte, vrednicul flăcău începu să le clasifice. La tot pasul se aflau polipi şi echinoderme din belşug.

Toate acestea le-am zărit pe o întindere de un sfert de milă, abia oprindu-mă din cînd în cînd, pentru că trebuia să merg după căpitanul Nemo, care mă chema prin semne. Curînd, natura fundului mării se schimbă. După cîmpia de nisip urmă un strat de nămol vîscos, numit de americani «oaze», format numai din scoici silicoase sau calcaroase. Am trecut apoi printr-o cîmpie de alge, plante pelagice pe care apele nu le smulseseră încă şi care se înmulţesc cu repeziciune. Cîmpia aceasta, ca o ţesătură deasă foarte moale, s-ar fi putut lua la întrecere cu cele mai minunate covoare ţesute de mîna omului. Verdeaţa se întindea nu numai sub picioare, ci şi deasupra noastră; nenumărate plante marine din familia algelor, din care se cunosc mai mult de două mii de specii, se încîlceau la suprafaţa apei.

Algele acestea sînt adevărate minuni ale creaţiei, o mîndrie a florei universale. În familia lor se găsesc şi cele mai mici şi cele mai mari plante din lume, căci după cum s-au putut număra într-un spaţiu de cinci milimetri pătraţi patruzeci de mii din plantele acestea care abia se văd, tot aşa s-au descoperit fucuşi a căror lungime trecea de cinci sute de metri.

Se scursese vreo oră şi jumătate de cînd plecasem de pe Nautilus. Razele soarelui cădeau perpendicular pe apă şi nu se mai refractau. Privindu-le, mi-am dat seama că amiaza este aproape. Magia culorilor dispăru puţin cîte puţin şi nuanţele de smarald şi safir se şterseră din faţa ochilor noştri. Mergeam cu pas regulat, care răsuna uimitor de tare. Cel mai mic zgomot se transmitea cu o iuţeală neobişnuită pe pămînt. Într-adevăr, în apă, care este un conducător mai bun decît aerul, sunetul se propagă de patru ori mai repede.

Ajunsesem tocmai la un povîrniş. Lumina avea acum o singură culoare. Eram la o adîncime de o sută de metri şi suportam o presiune de zece atmosfere. Dar îmbrăcămintea

mea de scafandru era făcută atît de bine, încît apăsarea nu mă stînjenea. Simţeam doar o uşoară amorţeală la încheieturile degetelor, dar şi aceasta dispăru curînd. Cît despre oboseala pe care ar fi trebuit să mi-o cauzeze o plimbare de două ore, cu un echipament cu care nu eram deprins, aproape că nici nu merită să vorbim. Datorită apei mă mişcăm cu o uşurinţă surprinzătoare.

Ajuns la o adîncime de trei sute de picioare, mai puteam zări încă razele soarelui, deşi foarte slab. După strălucirea puternică de la început, urmase un amurg roşiatic, ceva care nu semăna nici a noapte şi nici a zi. Cu toate astea vedeam destul de bine drumul şi n-aveam încă nevoie să folosim lanternele Ruhmkorff.

Deodată, căpitanul Nemo se opri. Mă aşteptă să-l ajung din urmă şi îmi arătă o îngrămădire întunecoasă ce se ivea din umbră, la o mică depărtare de acolo.

«E pădurea din insula Crespo», gîndii; şi nu mă înşelasem.

Capitolul XVII O PĂDURE SUBMARINĂ

Ajunserăm în sfîrşit la marginea pădurii, care era, fără îndoială, unul dintre cele mai frumoase colţuri ale nemărginitului domeniu al căpitanului Nemo. El o socotea proprietatea sa. Dealtfel, cine s-ar fi putut gîndi să-şi însuşească aceste domenii din fundul mărilor? Ce alt pionier mai îndrăzneţ ar fi venit, cu toporul în mînă, să taie drum prin tufişurile întunecate de acolo?

Pădurea era formată din plante mari, arborescente. Cînd am pătruns pe sub bolţile ei înalte, privirile mi-au fost atrase de ciudata aşezare a crengilor — aşezare cum nu mai văzusem încă pînă atunci.

Nici una dintre plantele care creşteau pe solul acestei păduri, nici una dintre ramurile arbuştilor nu se tîra, nu se îndoia şi nici nu se întindea orizontal. Toate se înălţau spre suprafaţa oceanului. Nu era fir, nu era panglică, oricît de subţire ar fi fost ea, care să nu stea dreaptă ca o sîrmă. Fucuşii şi lianele se întindeau urmînd o linie ţeapănă, perpendiculară, aşa cum le obliga densitatea elementului care le crease; dacă le îndepărtam cu mîna, ele reveneau la poziţia de la început, de

cum le dădeam drumul. Aici era domnia verticalităţii. În scurtă vreme mă deprinsei cu aşezarea aceasta neobişnuită, ca şi cu întunericul care ne învăluia. Solul pădurii era presărat cu stînci ascuţite de care cu greu ne puteam feri. Flora submarină mi s-a părut destul de bogată, mai bogată chiar decît a zonelor arctice sau tropicale. Dar la început am amestecat fără să vreau regnurile între ele, luînd hidrofitele drept zoofite, animalele drept plante. Dar cine nu s-ar fi înşelat? Fauna şi flora sînt atît de apropiate în lumea submarină!

Am observat că toate exemplarele acestea ale regnului vegetal erau prinse foarte uşor de fund. Lipsite de rădăcini, nepăsătoare faţă de nisipul, scoicile, pietrişul sau alte corpuri solide pe care stau — ele nu cer hrană, ci doar un punct de sprijin. Plantele acestea se întreţin singure, şi principiul existenţei lor se găseşte în apa care le susţine şi care le hrăneşte. Cea mai mare parte dintre ele aveau, în loc de frunze, un fel de plăcuţe de forme ciudate, de un colorit mărginit doar la cîteva culori: roz, carmin, verde, măsliniu, roşcat şi brun. Am revăzut acolo — e drept că mai puţin uscate decît exemplarele de pe Nautilus — padine-păuni desfăşurate ca nişte evantaie care parcă aşteptau suflarea vîntului, ceramii stacojii, laminarii întin-zîndu-şi vrejii buni de mîncat, nereociste filiforme care ajungeau la o înălţime de cincisprezece metri, pilcuri de acetabule, ale căror tulpini cresc mai mari spre vîrf, şi o mulţime de plante pelagice, toate fără flori. «Curioasă abatere de la legile naturii şi uimitor mediu mai e acesta, în care regnul animal înfloreşte iar regnul vegetal, nu!» a spus un naturalist inteligent.

Printre arbuştii mari cît copacii din zonele temperate, la umbra lor udă, se îngrămădeau adevărate tufişuri de flori vii, pajişti întregi de zoofite, pe care se răsfăţau meandrine tărcate cu dungi sucite, caryofile galbene cu tentacule străvezii, tufe ierboase de zoantere şi, ca să întregească priveliştea, peştii-muscă zburau din creangă în creangă ca nişte colibri, în timp ce lepissacante de culoare galbenă, cu fălcile ţepoase, cu solzii ascuţiţi, dactiloptere şi monocentre fugeau din calea noastră asemenea unui stol de sitari.

Pe la ora unu, căpitanul Nemo dădu semnalul de oprire. Eu, unul, n-am putut decît să mă bucur cînd ne-am culcat cu toţii

sub un leagăn de alarice, ale căror crengi ascuţite semănau cu săgeţile.

Popasul acesta scurt a fost o adevărată desfătare. Nu ne lipsea decît plăcerea unei convorbiri. Dar nu era cu putinţă nici să vorbeşti, nici să răspunzi. Totuşi mi-am apropiat casca mea mare, de aramă, de capul lui Conseil. Am văzut cum ochii îi străluceau de mulţumire şi, ca să-şi arate bucuria, bietul băiat se zbuciuma în carapacea lui într-un fel nespus de caraghios.

Mă miram că după patru ore de drum nu eram lihnit de foame. Care să fi fost pricina acestei neobişnuite stări a stomacului, n-aş putea spune. În schimb simţeam o nevoie grozavă să dorm, aşa cum li se întîmplă tuturor scafandrilor. Ochii mi se închiseră curînd îndărătul sticlei groase şi căzui într-o amorţire de neînvins, pe care numai mişcarea făcută în timpul mersului îmi dăduse pînă atunci putinţa să o înfrunt. Căpitanul Nemo şi vînjosul său tovarăş, întinşi în cristalul limpede al apei, se culcară şi ei.

N-aş putea spune cît timp am dormit, dar cînd m-am trezit mi s-a părut că soarele coboară spre orizont. Căpitanul Nemo se şi sculase. Tocmai mă gîndeam să-mi dezmorţesc puţin corpul, cînd o apariţie neaşteptată mă făcu să sar în picioare.

La cîţiva paşi, un păianjen de mare monstruos, înalt de un metru, mă privea cu ochii săi tulburi, gata să se repeadă spre mine. Cu toate că haina de scafandru era destul de groasă ca să mă apere de muşcăturile fiarei, nu mi-am putut stăpîni o mişcare de groază.

Conseil şi marinarul de pe Nautilus se treziră în aceeaşi clipă. Căpitanul Nemo făcu un semn însoţitorului său şi acesta doborî păianjenul dintr-o lovitură dată cu patul puştii. Groaznicele braţe ale monstrului se zgîrciră în spasme înfiorătoare. Întîlnirea cu păianjenul mă tăcu să-mi amintesc că şi alte animale, mai de temut încă, trebuiau să bîntuie prin fundurile acelea întunecoase. Împotriva lor, haina mea de scafandru nu mă putea apăra. Pînă acum nu-mi trecuse prin minte că aş putea să am asemenea întîlniri, aşa că m-am hotărît să fiu cît mai atent. Dealtfel, credeam că popasul însemna şi sfîrşitul drumului nostru, dar mă înşelam, fiindcă, în loc să ne reîntoarcem pe Nautilus, căpitanul Nemo îşi urmă îndrăzneaţă expediţie.

Coboram mereu de-a lungul povîrnişului care se apleca tot mai mult, ducîndu-ne spre adîncimi din ce în ce mai mari. Cred că era ora trei cînd am intrat într-o trecătoare, tăiată între două stînci înalte şi ascuţite, cam la o sută cincizeci metri adîncime. Datorită perfecţiunii aparatelor noastre, trecuserăm cu nouăzeci de metri hotarul pe care natura părea că-l impusese pînă atunci omului în încercările sale de a pătrunde în adîncuri.

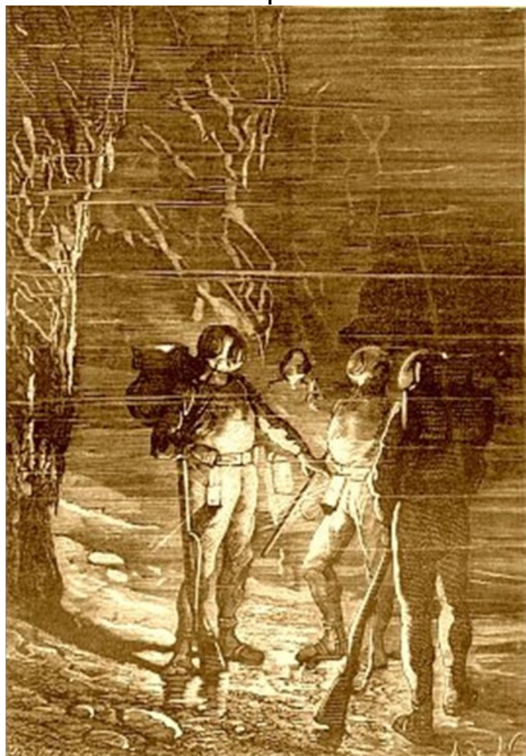
Spun o sută cincizeci de metri, cu toate că nu aveam la mine nici un instrument de măsurat adîncimea. Totuşi ştiam că pînă şi în mările cele mai limpezi razele soarelui nu pot pătrunde mai jos de această adîncime. În jurul nostru era întuneric deplin. Nu mai vedeam nimic la zece paşi înainte. Mergeam bîjbîind, cînd deodată străluci o lumină albă, puternică. Căpitanul Nemo îşi pusese aparatul electric în funcţiune; tovarăşul său făcu acelaşi lucru, iar Conseil şi cu mine le urmarăm exemplul. Întorcînd un şurub, am făcut legătura între bobină şi serpentina de sticlă, şi marea, străpunsă de lumina celor patru lanterne, se învăpăie pe o rază de douăzeci şi cinci de metri.

Căpitanul Nemo continuă să se afunde tot mai adînc în întunecimea pădurii ai cărei copaci se răreau din ce în ce. Urmîndu-l, am observat că vegetalele dispăreau mai repede decît animalele. În timp ce plantele pelagice se împuţinau pe fundul care devenise sterp, animalele-zoofite — moluşte şi peşti — se găseau din belşug.

Mergînd, mă gîndeam că lumina aparatelor noastre va trebui neapărat să-i atragă pe locuitorii acestor adîncuri întunecate. Dar chiar dacă vreunul dintre ei s-a apropiat, a avut grijă să se ţină la o distanţă destul de mare de noi. L-am văzut de mai multe ori pe căpitanul Nemo oprindu-se şi ducînd puşca la ochi, pentru ca după cîteva clipe de aşteptare să o coboare şi să pornească mai departe. În sfîrşit, pe la ora patru, minunata călătorie luă sfîrşit. În faţa noastră se înălţa un zid de stînci măreţe, o îngrămădire de blocuri uriaşe, un mal de granit peste măsură de mare, scobit de numeroase peşteri, dar fără nici o potecă prin care să se poată trece.

Acolo începeau povîrnişurile insulei Crespo, începea pămîntul.

Căpitanul Nemo se opri deodată, şi la un semn al său n-am mai înaintat mei noi, deşi eu aş fi dorit să trec peste zidul acela de piatră. Aici se sfirşeau domeniile căpitanului Nemo şi el nu voia să mergem mai departe. Dincolo începea pămîntul, pe care se jurase să nu mai pună piciorul. Începu întoarcerea. Căpitanul Nemo îşi reluă locul în fruntea coloanei, înaintînd fără şovăire. Mi-am dat seama că nu ne întoarcem pe acelaşi drum pe care venisem. Locul pe care îl străbăteam acum, prăpăstios şi deci greu de urcat, ne apropia de suprafaţa apei. Totuşi întoarcerea aceasta spre straturile de deasupra a fost destul de înceată, astfel că presiunea apei, scăzînd treptat, nu ne-a făcut nici un rău şi nici nu ne-a cauzat acele răni interne care ucid uneori pe cei ce se cufundă la mari adîncimi. În scurtă vreme lumina se ivi din nou, crescu repede, şi soarele, gata să apună, puse iar cununi colorate, datorită refracţiei, în jurul tuturor obiectelor din calea noastră.

La zece metri adîncime am trecut printr-un roi de

peştişori de toate soiurile, mai numeroşi decît păsările cerului şi mai vioi decît ele. Dar n-am întîlnit nici un vînat care să merite o împuşcătură.

Deodată l-am văzut pe căpitan ridicînd arma şi urmărind cu ea o umbră ce se mişca printre tufe. Glonţul porni, se auzi o şuierătură slabă şi un animal se prăbuşi la cîţiva paşi de noi.

Era o minunată vidră de mare, o anhidră, singurul patruped care trăieşte numai în mare. Vidra aceasta, lungă de un metru şi jumătate, cred că trebuie să fi avut un preţ destul de ridicat. Blana ei, cu fire de culoare castanie închisă la vîrf şi cu fire argintii la rădăcină, ştiam că este mult căutată pe pieţele ruseşti şi chinezeşti. Fineţea şi luciul părului o făceau să valoreze cel puţin două mii de franci. Am privit încîntat mamiferul acela curios, cu cap rotunjit şi cu urechi scurte, cu ochi rotunzi, cu mustăţi albe ca de pisică, cu coadă stufoasă şi cu labele palmate, terminate cu gheare. Dar preţioasele vidre de mare, vînate şi urmărite cu înverşunare de pescari, au mai rămas foarte puţine. Ele s-au refugiat mai ales în părţile nordice ale Pacificului, dar şi acolo specia lor se pare că se va stinge curînd.

După ce însoţitorul căpitanului Nemo îşi încarcă vînatul pe umăr, am pornit mai departe.

Timp de o oră am străbătut o cîmpie nisipoasă. De multe ori ea se ridica pînă la doi metri sub apă, şi atunci ne puteam vedea imaginea, care se oglindea desluşit pe faţa apei, în aşa fel încît deasupra noastră părea că mergem noi înşine, cu capul spre fund şj cu picioarele spre cer. Şi am mai văzut ceva care merită să fie amintit: am văzut cum treceau nori groşi care se înfiripau şi se destrămau nespus de repede. Dar gîndindu-mă mai bine, am înţeles că aşa-zişii nori nu sînt altceva decît umbra lăsată de talazurile mai groase sau mai subţiri. De unde ne găseam, se vedea destul de bine chiar spuma valurilor spărgîndu-se la suprafaţa apei, se vedea pînă şi umbra păsărilor mari care treceau pe deasupra, atingînd uşor apa.

Tot atunci am fost martorul uneia dintre cele mai frumoase împuşcături de care s-a putut bucura vreodată un vînător. Deasupra apelor se vedea limpede cum zboară o pasăre mare, cu aripile larg deschise. Cînd pasărea ajunse la o depărtare de cîţiva metri, însoţitorul căpitanului Nemo ochi şi trase. Pasărea se prăbuşi ca trăsnită şi căzu chiar lîngă vînător, care o luă îndată. Era un albatros de o frumuseţe rară, minunat specimen de pasăre pelagiană. Întîmplarea aceasta nu ne opri în drum. Am mers timp de două ore prin şesuri nisipoase şi cîmpii acoperite cu iarbă de mare, greu de străbătut. Simţeam că nu mai pot, cînd zării cam la o jumătate de milă depărtare o lumină pîlpîind în întunericul apelor. Era farul lui Nautilus. Mai aveam deci douăzeci de minute de mers pînă la vas, unde aş fi putut să respir în voie, fiindcă mi se părea că oxigenul din rezervorul meu e pe sfîrşite. Dar, făcînd socoteala aceasta, nu puteam şti că vom mai avea o întîlnire care ne va întîrzia puţin sosirea.

Rămăsesem cu vreo douăzeci de paşi în urmă, cînd l-am văzut pe căpitanul Nemo întorcîndu-se brusc şi alergînd spre mine. Cu mîna lui puternică mă trînti la pămînt, în timp ce tovarăşul său făcea acelaşi lucru cu Conseil. La început n-am ştiut ce să cred, dar m-am liniştit văzînd că şi căpitanul se culcă lîngă mine. Stăteam deci întins pe spate, la adăpostul unei tufe, cînd, ridicînd capul, am zărit nişte forme enorme, trecînd cu zgomot şi aruncînd lumini fosforescente.

Îmi îngheţase sîngele în vine! Mi-am dat seama că ne ameninţau doi rechini fioroşi, cu cozi uriaşe, cu privirile tulburi şi sticloase. Din găurile pe care le aveau în jurul botului se răspîndea o lumină fosforescentă. Păreau două insecte monstruoase făcute din flăcări şi care ar fi

putut zdrobi un om întreg în fălcile lor de fier! Nu ştiu dacă Conseil s-a gîndit să le claseze, dar eu, unul, privindu-le pîntecul argintiu şi gura imensă înţesată cu dinţi puternici, aveam un punct de vedere foarte puţin ştiinţific şi mă simţeam mai degrabă victimă decît naturalist. Din fericire, animalele acestea lacome nu văd bine. Ele trecură fără să ne zărească, atingîndu-ne doar cu înotătoarele lor cafenii. Astfel am scăpat ca prin minune de o primejdie mai mare decît întîlnirea cu un tigru în mijlocul junglei.

O jumătate de oră mai tîrziu, călăuziţi de razele electrice, am ajuns pe Nautilus. Uşa exterioară rămăsese deschisă şi căpitanul Nemo o închise de îndată ce am intrat în prima cabină. Apoi apăsă pe un buton şi înăuntrul vasului pompele intrară în funcţiune. Am simţit apa scăzînd şi în cîteva clipe cabina se goli. Uşa interioară se deschise şi trecurăm în vestiar.

Aici ne-am scos cu oarecare greutate îmbrăcămintea de scafandru şi, foarte obosit, mort de foame şi de somn, m-am dus în camera mea, ameţit şi fermecat de uluitoarea călătorie făcută în fundul mărilor.

Capitolul XVIII PATRU MII DE LEGHE SUB PACIFIC

A doua zi, în 18 noiembrie, simţindu-mă pe deplin refăcut după oboseala din ajun, mă urcai pe punte în clipa în care secundul de pe Nautilus rostea fraza obişnuită. Atunci mi-a trecut prin minte că vorbele acelea aveau o legătură cu starea mării sau mai degrabă că însemnau: «Nu se vede nimic». Într-adevăr, oceanul era pustiu. La orizont nu se zărea nici o pînză. Înălţimile insulei Crespo dispăruseră în timpul nopţii. Marea absorbea toate culorile spectrului solar, lăsînd doar razele albastre pe care le împrăştia în toate direcţiile, învăluindu-se în tonuri liliachii de cea mai mare frumuseţe. Dungi largi, uşor încreţite, se iveau mereu deasupra undelor line.

Tocmai admiram priveliştea încîntătoare a oceanului, cînd apăru căpitanul Nemo. Părea că nici nu mă vede şi începu să facă o serie de observaţii astronomice. Apoi, cînd isprăvi, se rezemă de cuşca farului, cu privirile pierdute în depărtare. În timpul acesta vreo douăzeci de marinari de pe Nautilus, unul

mai voinic decît altul, se urcară pe punte ca să scoată plasele aruncate de cu noapte. Fiecare dintre ei se născuse, desigur, în altă ţară, dar toţi păreau a fi europeni. Am recunoscut printre ei, fără nici o îndoială, irlandezi, francezi, cîţiva slavi şi un grec sau cretan. Dealtfel, oamenii aceştia erau cumpătaţi la vorbă şi se înţelegeau între ei în limbajul acela ciudat, căruia nu eram în stare nici măcar să-i bănuiesc originea, aşa că am renunţat să-i mai întreb ceva.

Plasele fură trase pe bord. Erau un fel de prostovoale, asemănătoare celor de pe coastele Normandiei, ca nişte pungi mari, ţinute întredeschise la gură printr-o vargă plutitoare şi un lanţ trecut prin ochiurile de pe margini. Pungile acestea, trase pe fundul oceanului, mătură şi strîng tot ce întîlnesc în cale. În ele se adunaseră tot felul de probe ale vietăţilor de pe meleagurile acelea pline de peşti.

Cred că erau acolo peste o mie de livre de peşte. Pescuitul fusese rodnic şi lucrul acesta n-avea de ce să mă mire. Asemenea plase sînt trase prin apă ceasuri întregi şi prind în închisoarea lor de sfoară o întreagă lume acvatică. Nu aveam deci nici o grijă în privinţa hranei, care era cît se poate de bună şi pe care viteza lui Nautilus şi atracţia luminii electrice o puteau împrospăta fără încetare.

Toate aceste roade ale mării fură împinse prin nişte deschizături spre sălile de mese, unele pentru a fi gătite proaspete, iar altele pentru a fi conservate.

Odată pescuitul sfîrşit şi provizia de aer reînnoită, credeam că Nautilus îşi va reîncepe călătoria submarină şi mă pregăteam să merg spre camera mea cînd, întorcîndu-se spre mine, căpitanul Nemo îmi spuse fără nici o altă introducere:

— Priviţi oceanul, domnule profesor; nu e aşa că pare însufleţit? Nu-şi are şi el clipele lui de mînie şi de înduioşare? Ieri a adormit ca şi noi şi acum iată-l că se trezeşte după o noapte liniştită.

Nici bună ziua, nici bună seara! Ai fi spus că omul acesta continua cu mine o discuţie începută cîndva.

— Priviţi-l, urmă el, s-a trezit sub mîngîierile soarelui. Îşi va retrăi viaţa de fiecare zi! Nici nu vă daţi seama cît este de interesant să studiezi cum îi funcţionează organismul. Oceanul are puls, artere, spasme, îi dau dreptate savantului Maury care

i-a descoperit o circulaţie tot atît de reală ca şi circulaţia sîngelui la animale.

Era vădit că Nemo nu aştepta nici un răspuns de la mine şi mi s-a părut de prisos să-i dau zor cu «fireşte», «desigur» sau «aveţi dreptate». Vorbea mai mult cu el însuşi, făcînd pauze lungi după fiecare frază. Cugeta cu voce tare.

— Da, spuse el, oceanul are o circulaţie adevărată şi, ca să fie pusă în mişcare, a fost înzestrat din belşug cu căldură, sare şi vietăţi microscopice. Căldura creează densităţi diferite, care stîrnesc curenţii şi contra-curenţii. Evaporarea, inexistentă în regiunile hiperboreene şi foarte activă în zonele ecuatoriale, dă naştere unui schimb statornic între apele tropicale şi apele polare. Chiar eu am observat aceşti curenţi de sus în jos şi de jos în sus, care seamănă cu o adevărată respiraţie a oceanului. Am văzut molecula de apă de mare încălzindu-se la suprafaţă, coborînd spre adîncuri şi atingînd maximum de densitate, la două grade sub zero, apoi răcindu-se şi mai tare, devenind mai uşoară şi ridicîndu-se din nou. Veţi vedea la pol urmările acestui fenomen şi veţi înţelege cum natura, atît de prevăzătoare, a făcut ca apa mării să nu poată îngheţa decît la suprafaţă.

În timp ce căpitanul Nemo îşi sfîrşea fraza, eu mă gîndeam: «La pol! Oare omul acesta îndrăzneţ are de gînd să ne ducă pînă acolo?»

Căpitanul tăcuse, privind cîteva clipe oceanul pe care îl studiase atît de amănunţit şi fără răgaz. Apoi urmă:

— Sarea se găseşte în mare în cantităţi uriaşe, domnule profesor, şi dacă ai scoate-o din apă şi ai usca-o, ai face din ea un bulgăre de patru milioane şi jumătate de leghe cubice, care, împrăştiat pe suprafaţa globului, ar forma o pătură de mai bine de zece metri înălţime. Şi să nu credeţi că prezenţa sării în apă e datorită numai unei toane a naturii! Nu. Sarea face ca apa mării să se evapore mai puţin, împiedică vîntul să-i ia o parte prea mare de aburi care, condensîndu-se, ar îneca zonele temperate. Rol însemnat, rol de regulator în economia generală a globului! Căpitanul Nemo tăcu, se ridică şi făcu cîţiva paşi pe punte, apoi se întoarse spre mine: Cît despre infuzorii, urmă el, miliardele acestea de vietăţi microscopice care există cu milioanele într-o picătură de apă şi ar trebui opt sute de mii dintre ele ca să cîntărească un miligram, rolul lor este tot atît de însemnat. Ele absorb sărurile, asimilează elementele solide din

apă şi, ca nişte adevăraţi constructori de continente calcaroase, fabrică coralii şi madreporarii. Atunci, picătura de apă, pierzînd elementul mineral, se ridică la suprafaţă, absoarbe sărurile rămase din evaporare, se îngreunează, coboară din nou şi aduce animalelor microscopice noi elemente de absorbit. De aici se naşte un dublu curent, ascendent şi descendent, acea veşnică mişcare, într-un cuvînt — viaţa. Viaţa asta, mult mai puternică decît pe continente, mai îmbelşugată, mai nemărginită, înflorind în toate părţile oceanului, pe care omul îl priveşte ca pe un mormînt, dar care întreţine miliarde de vietăţi, după cum mă întreţine şi pe mine!

Pe cînd vorbea, chipul căpitanului Nemo părea iluminat ca de un foc lăuntric. Ascultîndu-l, mă simţeam, la rîndul meu, adînc tulburat.

— Aşadar, adăugă el, în mări sălăşluieşte adevărata viaţă! Şi mă gîndesc că s-ar putea clădi oraşe nautice, nenumărate case submarine care, ca şi Nautilus, s-ar ridica în fiecare zi la suprafaţa apelor ca să ia aer, oraşe libere, dacă ar fi aşa, de sine stătătoare. Şi cine ştie, dacă vreun despot... Căpitanul Nemo îşi isprăvi fraza c-un gest de mînie. Apoi, adresîndu-mi-se direct, ca pentru a alunga un gînd rău: Domnule Aronnax, mă întrebă el, ştiţi care este adîncimea oceanului?

— Ştiu numai adîncimile pe care le-au arătat principalele sondaje, domnule căpitan.

— Puteţi să mi le spuneţi, ca să le pot controla la nevoie?

— Iată cîteva pe care mi le amintesc: dacă nu mă înşel, o adîncime mijlocie de opt mii două sute de metri a fost găsită în nordul Atlanticului, şi alta, de două mii cinci sute de metri, în Mediterana. Cele mai importante sondaje au fost făcute în sudul Atlanticului, lîngă latitudinea 37º, unde s-au găsit adîncimi de douăsprezece mii de metri, de paisprezece mii nouăzeci şi unu de metri şi de cincisprezece mii o sută patruzeci şi nouă de metri. În general se crede că dacă fundul mării ar fi neted, ar avea o adîncime medie cam de şapte kilometri.

— Bine, domnule profesor, răspunse căpitanul Nemo, sper să vă arătăm mai mult decît atît. Cît despre adîncimea mijlocie a acestei părţi a Pacificului, am să vă spun că e de numai patru mii de metri.

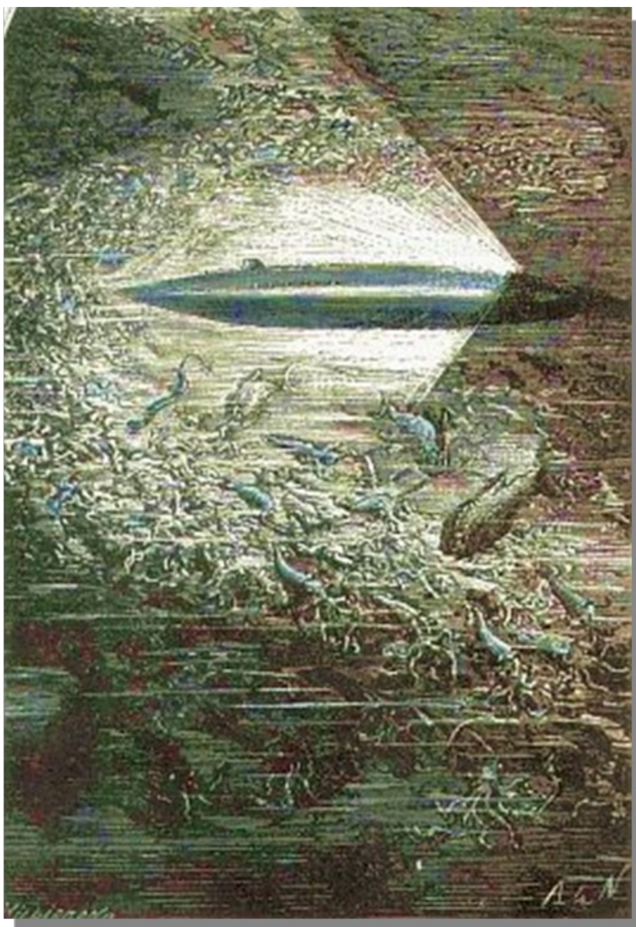
Spunînd acestea, căpitanul Nemo se îndreptă spre deschizătura punţii şi dispăru pe scări. L-am urmat, coborînd în

salon. Elicea fu pusă numaidecît în mişcare şi vasul porni cu o iuţeală de douăzeci de mile pe oră. În zilele şi săptămînile ce urmară, l-am întîlnit foarte rar pe căpitanul Nemo. Secundul lui însemna regulat pe hartă punctul în care ne aflam, aşa că puteam să urmăresc cu precizie mersul lui Nautilus.

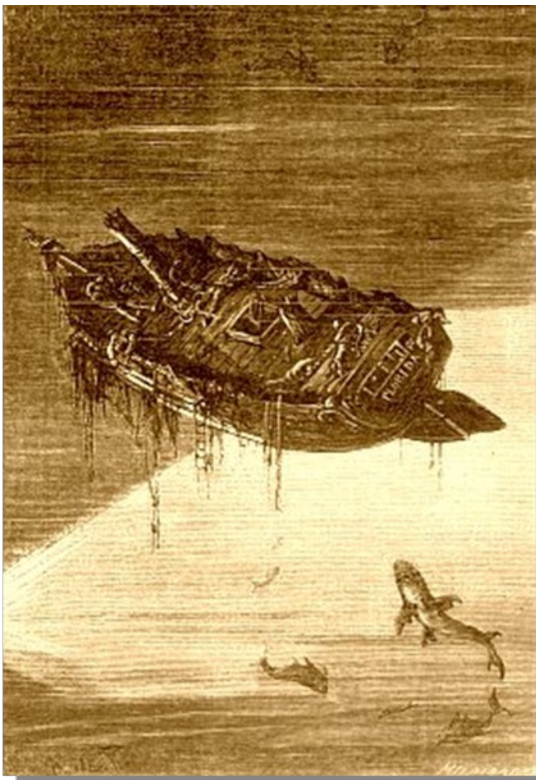
Conseil şi Ned Land îşi petreceau mai toată ziua cu mine. Conseil povestise prietenului său cît de minunată fusese plimbarea noastră şi canadianului îi păru tare rău că nu ne-a întovărăşit. Dar nădăjduiam că vom mai avea prilejul să vizităm pădurile oceanice. Aproape în fiecare zi obloanele salonului se deschideau timp de cîteva ore şi nu ne mai săturam cercetînd misterele lumii submarine.

Vasul se îndrepta spre sud-est, păstrînd o adîncime de o sută, o sută cincizeci de metri. Cu toate acestea, într-o zi, prin nu ştiu ce întîmplare, împins pieziş cu ajutorul planurilor sale înclinate, el atinse o adîncime de două mii de metri. Termometrul arăta 4° şi 25 centigrade, temperatură obişnuită la adîncimea asta la orice latitudine. În noaptea de 26 noiembrie, la ora trei, Nautilus trecu peste Tropicul Cancerului la 172º longitudine. La 27 noiembrie ne aflam în dreptul insulelor Sandwich, unde vestitul Cook îşi pierduse viaţa la 14 februarie 1779. Străbătuserăm pînă acolo patru mii opt sute şaizeci de leghe. Dimineaţa, urcîndu-mă pe punte, am zărit la o depărtare de două mile insula Hawai, cea mai mare din cele şapte insule ale arhipelagului ce poartă acelaşi nume. Se vedeau limpede ţărmurile înverzite, lanţurile de munţi care merg paralel cu coasta şi vulcanii, străjuiţi de Muna Rea, înalt de cinci mii de metri. Am aruncat plasele, în care s-au prins, printre alte specimene, flabelarii pavonate, polipi turtiţi, cu forme plăcute, care trăiesc în această parte a oceanului.

Nautilus înainta mereu către sud-est. La 1 decembrie am tăiat Ecuatorul la longitudinea 142º iar la 4 ale aceleiaşi luni, după un drum parcurs cu mare iuţeală şi în care nu s-a petrecut nimic deosebit, am ajuns în apropierea insulelor Marchize. La trei mile depărtare, între latitudinea 8º57' şi longitudinea 139º32', am zărit Capul Martin din Nuka Hiva, insula cea mai însemnată din acest grup care aparţine Franţei. Nu am putut vedea decît munţi împăduriţi care se iveau în zare, căci căpitanului Nemo nu-i plăcea să se apropie de ţărmuri. Aici plasele scoaseră soiuri frumoase de peşti, toţi buni de gătit.

Între 4 şi 11 decembrie, după ce părăsise insulele acelea încîntătoare, stăpînite de Franţa, Nautilus parcurse aproape două mii de mile. În drumul nostru am întîlnit un stol uriaş de calmari, un fel de moluşte înrudite de-aproape cu sepiile. Pescarii francezi le numesc «encornets». Ele fac parte din clasa cefalopodelor, familia dibranhiatelor, care mai cuprinde şi sepiile şi argonauţii. Animalele acestea, studiate în amănunţime de către naturaliştii antichităţii, erau folosite de oratorii din Agora în numeroase figuri de stil; dar totodată ele foloseau ca mîncare de soi la masa cetăţenilor bogaţi — dacă ar fi să-l credem pe Ateneu, medic grec, care a trăit înaintea lui Galen. Întîlnirea dintre Nautilus şi calmari, care nu umblă niciodată ziua, a avut loc în noaptea de 9 spre 10 decembrie. Aceste moluşte, care puteau fi numărate cu milioanele, formau o adevărată armată şi emigrau din zonele temperate către zonele mai calde, urmînd drumul scrumbiilor şi al sardelelor. Le priveam prin geamurile groase de cristal cum înotau de-a-ndaratelea, cu o iuţeală uluitoare, mişcîndu-se cu ajutorul tubului locomotor, urmărind peştii şi moluştele, mîncînd peştii cei mici şi căzînd la rîndul lor pradă peştilor mari, frămîntîndu-şi, într-o învălmăşeală de nedescris, cele zece picioare cu care natura le-a împodobit capetele şi care se aseamănă cu un fel de plete formate din şerpi pneumatici. Nautilus, cu toată viteza sa, trebui să plutească timp de mai

multe ore prin mijlocul stolului de moluşte din care năvoadele scoseseră cantităţi însemnate. Printre ele am recunoscut cele nouă specii determinate de d'Orbigny în Oceanul Pacific. După cum se vede, în timpul acestei călătorii, marea ne-a dezvăluit privelişti minunate, mereu altele. Părea că ea îşi schimbă întruna decorul şi actorii pentru plăcerea noastră, care eram chemaţi nu numai să privim, ci şi să pătrundem în cele mai înfricoşătoare taine ale oceanului. În cursul zilei de 11 decembrie citeam în salon. Ned Land şi Conseil priveau apa luminoasă prin obloanele întredeschise. Nautilus stătea nemişcat, cu rezervoarele pline. Eram la o adîncime de o mie de metri, unde vietăţile sînt rare şi numai peştii cei mari îşi mai fac din cînd în cînd apariţia.

Citeam o carte plăcută de Jean Mace, intitulată «Slujitorii stomacului», urmărind poveţele năstruşnice ale autorului, cînd Conseil îmi întrerupse lectura.

— Domnul binevoieşte să vină o clipă? îmi spuse el, cu o voce de nerecunoscut.

— Dar ce s-a întîmplat, Conseil ?

— Rog pe domnul să privească.

M-am ridicat şi, apropiindu-mă de geam, am privit.

La lumina farului electric, o matahală negricioasă stătea neclintită în mijlocul apelor. Mă uitai cu atenţie, căutînd să recunosc ce fel de cetaceu uriaş aveam în faţa ochilor. Dar un gînd îmi fulgeră prin minte.

— O navă! strigai.

— Da, răspunse canadianul, o navă care s-a scufundat.

Ned Land nu se înşela. Aveam în faţa noastră un vas de ale cărui catarge mai atîrnau încă odgoanele rupte. Corpul vasului părea să fie în bună stare şi naufragiul trebuie că a avut loc numai cu cîteva ore mai înainte. Trei frînturi de catarge, tăiate la două picioare deasupra punţii, arătau că oamenii de pe bord fuseseră siliţi să le sacrifice înaintea scufundării. Culcat pe o parte, vasul se umpluse cu apă şi era şi acum aplecat la babord. Tristă privelişte, epava aceea pierdută sub ape, dar şi mai trist era să vezi puntea pe care încă mai zăceau cîteva cadavre agăţate de frînghii! Am numărat patru — patru bărbaţi, dintre care unul se ţinea încă pe picioare la cîrmă, şi o femeie cu un copil în braţe, pe jumătate ieşită printre gratiile dunetei. Femeia aceea era tînără. La lumina puternică a farurilor lui Nautilus, am putut să-i desluşesc trăsăturile pe care apa nu le descompusese încă. Cu o ultimă sforţare, îşi săltase copilul deasupra capului. Sărman micuţ, cu braţele înlănţuite după gîtul mamei! înfăţişarea celor patru marinari mi se păru înspăimîntătoare, aşa cum erau închirciţi din pricina spasmelor morţii, încercînd să facă o ultimă sforţare ca să se smulgă din frînghiile cu care erau legaţi de vas. Singur, mai liniştit, cu faţa gravă, cu părul alb lipit de frunte, cu mîna încleştată pe cîrmă, timonierul părea că îşi conduce încă vasul naufragiat prin adîncurile oceanului!

Ce privelişte! Stăteam tăcuţi, cu inima grea, în faţa acelui dezastru prins la faţa locului şi, ca să zic aşa, fotografiat în ultima clipă. Şi vedeam parcă de pe acum rechinii uriaşi, cu ochii aprinşi, înaintînd, atraşi de nada aceea de carne omenească!

Nautilus făcu înconjurul navei scufundate, pe a cărei placă prinsă în partea dinapoi am putut citi într-o clipă: FLORIDA SUNDERLAND

Capitolul XIX VANIKORO

Spectacolul înfiorător la care asistasem era numai începutul seriei de catastrofe marine pe care Nautilus avea să le întîlnească în drum. De cînd am intrat în mările mai umblate, am zărit adesea, plutind sub apă, schelete de vase putrezite şi, în

adîncuri, pe fund, tunuri, ghiulele, ancore, lanţuri şi multe alte obiecte de fier roase de rugină.

Astfel, purtaţi înainte de Nautilus, pe care trăiam ca şi izolaţi, la 11 decembrie am ajuns în apropierea arhipelagului Pomotu, vechi grup de insule primejdioase pomenit de Bougainville, care se întinde pe o lungime de cinci sute de leghe de la est-sud-est la vest-nord-vest, între 13°30' şi 23°50' latitudine sudică şi 125°30' şi 151°30' longitudine vestică, de la insula Ducie pînă la insula Lazaref. Arhipelagul Pomotu are o suprafaţă de trei sute şaptezeci de leghe pătrate şi este format din vreo şaizeci de grupuri de insule, printre care şi grupul Gambier, căruia Franţa i-a impus protectoratul său. Insulele acestea de mărgean cresc încet, dar necontenit, şi se vor uni într-o zi datorită înmulţirii polipilor. Apoi, noua insulă se va uni la rîndul ei cu arhipelagurile vecine, formînd al cincilea continent, care se va întinde de La Noua Zeelandă şi Noua Caledonie pînă la insulele Marchize. În ziua în care îi expuneam căpitanului Nemo teoria aceasta, el îmi răspunse rece:

— Pămîntul ar avea nevoie de oameni noi, nu de continente noi! Întîmplarea făcuse ca Nautilus să ajungă tocmai în dreptul insulei Clermont-Tonnerre, una din cele mai curioase, din grupul care a fost descoperit în 1822 de căpitanul Bell, comandantul vasului Minerva. Am putut astfel să studiez sistemul madreporic căruia i se datoresc insulele din acest ocean. Madreporarii, care nu trebuie confundaţi cu mărgeanul, au un ţesut învelit în calcar. Prefacerile structurii ţesutului l-au făcut pe ilustrul meu profesor M. Milne-Edwards să-i claseze în cinci secţiuni. Vietăţile mici care secretă scheletul trăiesc cu miliardele în cîte o căsulie. Depunerile lor calcaroase devin roci, recife, insuliţe şi insule. Ele formează cînd un inel împrejurul unei lagune sau lac interior, care comunică prin cîteva spărturi cu marea, cînd o barieră asemănătoare acelor de pe coastele Noii Caledonii şi de pe diferitele insule din arhipelagul Pomotu. În unele locuri, de pildă în insulele Reunion sau în insulele Mauriciu, madreporarii înalţă recife care par încărcate de ciucuri, adevărate ziduri drepte şi înalte, în preajma cărora oceanul este foarte adînc. Înconjurînd la o depărtare de numai cîteva sute de metri malurile rîpoase ale insulei Clermont-Tonnerre, am putut să admir munca uriaşă îndeplinită de lucrătorii aceia microscopici. Pereţii insulei se datoresc mai cu seamă unor madreporari care poartă numele de

milepore, porite, astre şi meandrine. Polipii aceştia cresc mai ales în apele agitate de la suprafaţa mării, de aceea ei încep mai întîi să clădească partea de sus, care se adînceşte apoi, încetul cu încetul, odată cu sfărîmăturile secreţiunilor pe care se reazemă. Aşa este cel puţin teoria lui Darwin. care explică în felul acesta formarea atolilor — teorie după mine superioară aceleia care pune la temelia construcţiilor madreporice vîrfuri de munţi sau de vulcani cufundate la cîteva picioare sub nivelul mării.

Am putut să cercetez de foarte aproape zidurile acestea ciudate, căci lîngă ele sondele arătau o adîncime mai mare de trei sute de metri, iar farurile noastre electrice făceau să scînteieze calcarul strălucitor. Întrebîndu-mă de cît timp au avut nevoie barierele uriaşe din faţa noastră ca să se formeze, Conseil a rămas uimit cînd i-am spus că, după cercetările savanţilor, durata lor de creştere este de aproape trei milimetri şi jumătate într-un secol.

Cînd Nautilus se reîntoarse la suprafaţa oceanului, am cuprins cu privirea întreaga insulă Clermont-Tonnerre, joasă şi împădurită. Pe stîncile ei madreporice au putut creşte plantele numai datorită vîrtejurilor marine şi furtunilor. Cîndva, demult, cîteva seminţe aduse de uragan de pe pămînturi învecinate căzură pe straturile calcaroase amestecate cu rămăşiţele descompuse ale peştilor şi plantelor marine, din care s-a format humusul vegetal. O nucă de cocos, aruncată de valuri, ajunse pe noile ţărmuri. Sămînţa prinse rădăcini.

Crescînd, arborele opri vaporii de apă. Astfel se născu un pîrîu. Încetul cu încetul vegetaţia se întinse. Cîteva animale mici, viermi, insecte sosiră pe trunchiuri smulse de vînt din alte insule. Broaştele ţestoase veniră să-şi clocească aici ouăle. Păsările şi-au făcut cuib în arborii tineri. În chipul acesta, viaţa animală se dezvoltă şi, atras de verdeaţă şi rodnicie, apăru omul. Astfel s-au format aceste insule, operă uriaşă a vietăţilor microscopice.

Spre seară, insula Clermont-Tonnerre pieri în depărtare, şi Nautilus îşi schimbă vădit direcţia. După ce atinse Tropicul Capricornului la o sută treizeci şi cinci grade longitudine, vasul se îndreptă spre vest-nord-vest, străbătînd toată zona intertropicală. Deşi soarele verii îşi revărsa cu dărnicie razele, nu sufeream deloc de căldură, fiindcă la treizeci sau patruzeci

de metri sub apă temperatura nu se ridica la mai mult de zece sau douăsprezece grade.

La 15 decembrie am lăsat spre răsărit fermecătorul Arhipelag al Societăţii şi încîntătoarea Tahiti, podoaba Pacificului. Dimineaţa zărirăm la cîteva mile depărtare vîrfurile înalte ale acestei insule, în apele ei am pescuit peşti dintre cei mai buni pentru masa noastră: scrumbii, bonite, albicore şi cîteva varietăţi ale unui şarpe de mare numit murenophis.

Nautilus străbătuse nouă mii şapte sute douăzeci de mile, cînd am ajuns între arhipelagul Tonga Tabu, unde au pierit echipajele vaselor Argo, Port-au-Prince şi Duke-of-Portland, şi Arhipelagul Navigatorilor, unde a fost ucis căpitanul de Langle, prietenul lui La Perouse. Am trecut apoi pe lîngă arhipelagul Viti, unde sălbaticii i-au măcelărit pe mateloţii de pe Union ca şi pe căpitanul Bureau din Nantes, comandantul vasului Aimable-Josephine.

Arhipelagul acesta, care se întinde pe o sută de leghe de la nord la sud şi pe nouăzeci de la est la vest, este cuprins între 6° şi 2° latitudine sudică şi 174° pînă la 179° longitudine vestică. Printre numeroasele insule, insuliţe şi stînci care îl formează, se numără şi insulele Viti Levu, Vanua Levu şi Kandubon.

Ele au fost descoperite în 1643 de Tasman, în acelaşi an în care Toricelli inventa barometrul şi Ludovic al XIV-lea se urca pe tron. Rămîne să vă gîndiţi care dintre aceste trei fapte au fost mai folositoare umanităţii. Au venit apoi Cook, în 1714, d'Entrecasteaux, în 1793 şi, în sfîrşit, în 1827, Dumont d'Urville, care descurcă tot haosul geografic al arhipelagului. Nautilus se apropie de Golful Wailea, unde s-au desfăşurat grozavele aventuri ale căpitanului Dillon, care a descoperit cel dintîi taina naufragiului lui La Perouse.

Golful acesta, în care am pescuit de mai multe ori, ne-a dat foarte multe stridii din cele mai bune. Le-am mîncat fără nici o socoteală, deschizîndu-le chiar la masa, după cum ne învaţă Seneca. Stridiile făceau parte din specia cunoscută sub numele de ostrea lamellosa, foarte obişnuită în Corsica. Bancul de stridii trebuie să fi fost uriaş şi fără îndoială că, dacă n-ar mai şi pieri din ele, ar ajunge să astupe golful, dat fiind că o singură stridie face pînă la două milioane de ouă.

Şi dacă meşterul Ned Land n-a păţit nimic de data asta, după lăcomia de care a dat dovadă, se datoreşte faptului că

stridia e singura hrană care nu provoacă niciodată indigestii. Într-adevăr, este nevoie de cel puţin şaisprezece duzini de stridii ca să avem cele trei sute cincisprezece grame de substanţe azotoase necesare hranei unui om.

La 25 decembrie, Nautilus naviga în mijlocul arhipelagului Noilor Hebride, pe care Quiros le-a descoperit în 1606, pe care Bougainville le-a explorat în 1768 şi cărora Cook le-a dat numele actual în 1773. Grupul acesta se compune mai cu seamă din nouă insule mari şi se întinde pe o lungime de o sută douăzeci de leghe, de la nord-nord-vest la sud-sud-est, între 15° şi 2° latitudine sudică şi 164° şi 168° longitudine. Am trecut pe aproape de insula Auru, care în lumina amiezii îmi apăru ca o pădure deasă şi verde, dominată de un pisc foarte înalt. În ziua aceea era Crăciunul, şi Ned Land regreta grozav «Christmas»-ul, sărbătoare de familie la care protestanţii ţin atît de mult.

Nu-l mai văzusem pe căpitanul Nemo de vreo opt zile, cînd, în dimineaţa zilei de 27, intră în salon, cu aerul unui om de care abia te-ai despărţit.

Tocmai mă uitam pe planisferă, urmărind ruta lui Nautilus; căpitanul se apropie şi, punînd degetul pe un punct al hărţii, spuse numai atît:

— Vanikoro.

Era numele insulelor pe care naufragiaseră vasele lui La Perouse. Am sărit în picioare.

— Ne îndreptăm spre Vanikoro? îl întrebai.

— Da, domnule profesor, răspunse căpitanul.

— Şi am să pot vizita insulele acelea vestite, unde s-au sfărîmat Boussole şi Astrolabe?

— Da, domnule profesor, dacă asta vă este dorinţa.

— Cînd ajungem la Vanikoro?

— Am şi ajuns.

M-am urcat pe punte, urmat de căpitanul Nemo, şi am scrutat cu nesaţ orizontul. Înspre nord-vest se ridicau din mare două insule vulcanice, una mai mare şi alta mai mică, înconjurate de un recif de corali, cu o circumferinţă de patruzeci de mile. Aveam în faţă însăşi insula Vanikoro, căreia Dumont d'Urville îi dăduse numele de Insula Căutării, şi ne găseam exact în faţa micului port Vanu, situat între 16°4' latitudine sudică şi 164°32" longitudine estică. Ţărmurile păreau acoperite de verdeaţă, începînd de la plajă şi pînă aproape de înălţimile dinlăuntrul insulei, deasupra cărora se ridica muntele Kapogo, înalt de aproape nouă sute cincizeci de metri.

Lăsînd în urmă primele şiruri de stînci. Nautilus pătrunse printr-o trecătoare îngustă, ajungînd acolo unde marea avea o adîncime de cincizeci pînă la şaptezeci de metri. La umbra unor mangrove am zărit vreo doisprezece sălbatici care priveau uimiţi cum ne apropiem de ei. Forma lunguiaţă şi neagră a lui Nautilus, înaintînd pe apă, nu semăna oare cu un cetaceu nemaivăzut de care trebuiau să se păzească?

Căpitanul Nemo mă întrebă ce ştiu despre naufragiul lui La Perouse.

— Ceea ce ştie toată lumea, căpitane, îi răspunsei eu.

— Şi puteţi să-mi spuneţi şi mie ce ştie toată lumea? adăugă el, pe un ton puţin ironic.

— Cu plăcere.

I-am povestit ce ştiam din ultima lucrare a lui Dumont d'Urville, al cărei rezumat îl redau în cele ce urmează. În 1785, Ludovic al XVI-lea îl trimise într-o călătorie în jurul pămîntului pe La Perouse împreună cu secundul acestuia, căpitanul de Langle. Ei se îmbarcară pe navele Boussole şi Astrolabe, care de atunci au dispărut. În 1791, guvernul francez, neliniştit de soarta celor două corvete, trimise în căutarea lor două bastimente: Recherche şi Esperance. Acestea părăsiră portul Brest la 28 septembrie, sub comanda lui Bruni d'Entrecasteaux. Două luni mai tîrziu, comandantul vasului Albermale, un anume Bowen, anunţa că întîlnise sfărîmături de vase pe coasta Noii Georgii. Dar d'Entrecasteaux, neştiind nimic despre vestea adusă de Bowen, veste care dealtfel era destul de nesigură, se îndreptă spre Insulele Amiralităţii pe care un raport al căpitanului Hunter le arăta ca fiind locul unde naufragiase La Perouse.

Cercetările sale au fost zadarnice. Esperance şi Recherche trecură chiar prin faţa insulei Vanikoro, fără a se opri, şi pînă la urmă această călătorie se dovedi a fi una din cele mai nenorocite, căci în ea îşi pierdu viaţa d'Entrecasteaux, doi secunzi şi mai mulţi marinari.

Mai tîrziu, căpitanul Dillon, un vechi navigator al Pacificului, a fost cel dintîi care a găsit urme neîndoielnice ale naufragiaţilor.

La 15 mai 1824, nava sa Saint-Patrik trecu pe lîngă Tikopia, una dintre insulele Noilor Hebride. Aici un marinar indian, ieşindu-i înainte într-o pirogă, îi vîndu un mîner de sabie din argint gravat. Indianul acela povestea printre altele că mai înainte cu şase ani, în timpul unui popas la Vanikoro, văzuse doi europeni ale căror vase naufragiaseră cu mulţi ani în urmă pe stîncile insulei.

Dillon, ghicind că e vorba de vasele lui La Perouse a căror dispariţie stîrnise atîta vîlvă, voi să pornească spre Vanikoro, unde, după spusele matelotului, se găseau numeroase urme ale naufragiului. Dar vînturile şi curenţii îl împiedicară.

Dillon se reîntoarse la Calcutta. Aici reuşi să capete ajutorul Societăţii asiatice şi al Companiei Indiilor. I se dădu un vas numit La Recherche şi, împreună cu un agent francez, plecă la 23 ianuarie 1827. La 7 iulie 1827, La Recherche ajunse în faţa insulei Vanikoro, în portul Vanu, în acelaşi loc în care se găsea acum Nautilus.

Aici, Dillon culese numeroase rămăşiţe ale naufragiului: unelte de fier, ancore, bucăţi de scripeţi, tunuleţe de bronz, o ghiulea, frînturi de instrumente astronomice şi un clopot de bronz cu următoarea inscripţie: «Bazin m-a făcut», marca turnătoriei Arsenalului din Brest, pe la 1785. Deci nu mai era cu putinţă nici o îndoială.

Dillon rămase acolo din mai pînă în octombrie, făcînd cercetări amănunţite. Apoi părăsi Vanikoro, se îndreptă spre Noua Zeelandă, poposi în 7 aprilie 1828 la Calcutta, de unde se întoarse în Franţa, fiind primit cu simpatie de Carol al X-lea. În vremea asta, Dumont d'Urville, care nu ştia nimic despre descoperirile lui Dillon, căuta prin alte părţi locul naufragiului. Şi, într-adevăr, echipajul unei baleniere îi aduse vestea că în mîinile sălbaticilor din Luisiada şi din Noua Caledonie se găsesc nişte medalii şi o cruce de Saint-Louis.

Dumont d'Urville, conducînd vasul Astrolabe, porni la drum şi, la două luni după plecarea lui Dillon din Vanikoro, el ancora în faţa lui Hobart-Town. Acolo luă cunoştinţă de rezultatele obţinute de Dillon şi află că un oarecare James Hobbs, secund pe nava Union din Calcutta, oprindu-se pe o insulă situată între 8°18' latitudine sudică şi 156°30' longitudine estică, găsise la indigenii de pe acele meleaguri bare de fier şi bucăţi de stofă roşie.

Dumont d'Urville, destul de nedumerit şi neştiind dacă trebuie să dea crezare sau nu veştilor anunţate de ziare, nu tocmai demne de încredere, se hotărî totuşi să pornească pe urmele lui Dillon.

La 10 februarie 1828, Astrolabe sosi în faţa insulei Tikopia, de unde îşi luă drept călăuză şi interpret pe un dezertor stabilit în insulă; se îndrepta apoi spre Vanikoro, merse de-a lungul recifelor pînă în ziua de 14 februarie şi abia la 20 ale aceleiaşi luni ancoră în portul Vanu.

La 23 februarie, cîţiva ofiţeri cercetară insula şi găsiră cîteva rămăşiţe neînsemnate. Băştinaşii se arătară răuvoitori; nu voiau să spună nimic şi refuzau să-i ducă la locul naufragiului. Purtarea lor lăsă să se nască bănuieli că ei ar fi ucis pe naufragiaţi. Acum, băştinaşii păreau să se teamă de Dumont d'Urville, ca de unul venit să-l răzbune pe La Perouse şi pe nefericiţii săi tovarăşi.

Totuşi, la 26 februarie, indigenii, momiţi cu daruri şi înţelegînd că nu aveau de ce se teme, îl conduseră pe Jacquinot, secundul vasului, la locul naufragiului.

Acolo, între recifele Pacu şi Vanu, zăceau împrăştiate ancore, tunuri, bucăţi de fier şi de plumb, înfipte în calcar. Şalupa şi baleniera lui Astrolabe se îndreptară spre locul acela şi, cu multă cazně, echipajul izbuti să smulgă o ancoră grea de o mie opt sute de livre, un tun de fier, o bucată de plumb şi două tunuri mici de bronz. Întrebînd pe indigeni, Dumont d’Urville află că La Perouse, după ce îşi pierduse amîndouă vasele în recifele insulei, îşi construise un vas mai mic, cu care dispăruse din nou... Unde? Nu se ştia. Comandantul lui Astrolabe ridică, sub un tufiş de manglieri, un monument de piatră în amintirea vestitului navigator şi a tovarăşilor lui. Era o piramidă simplă, dreptunghiulară, cu piedestalul de mărgean, fără nici un fel de podoabe de fier care ar fi putut să trezească lăcomia indigenilor.

După aceea, Dumont d'Urville se pregăti de plecare; dar întregul echipaj era bolnav de febra specifică acestor ţărmuri nesănătoase, îmbolnăvindu-se apoi şi el, nu putu porni pînă la 17 martie. În timpul acesta, guvernul francez, crezînd că Dumont d'Urville n-a aflat nimic despre descoperirea lui Dillon, trimise spre Vanikoro corveta Bayonnaise comandată de Legoarant de Tromelin, care se găsea atunci pe coasta vestică a Americii. Vasul acostă în faţa insulei Vanikoro la cîteva luni după plecarea lui Astrolabe; nu descoperi nimic nou, dar constată că sălbaticii respectaseră monumentul ridicat în amintirea lui La Perouse.

Iată, pe scurt, istoria pe care i-am povestit-o căpitanului Nemo.

— Aşadar, îmi spuse el, nu se ştie încă în ce parte a pierit al treilea vas, construit de naufragiaţii de la Vanikoro?

— Nu se ştie.

Căpitanul Nemo nu răspunse nimic şi-mi făcu semn să-l urmez în salon. Nautilus cobori la cîţiva metri sub apă şi obloanele se deschiseră.

M-am apropiat în grabă de geam şi sub desişul de corali acoperit de fongii, sifonule, alcione şi cariofilee, printre miliardele de peşti încîntători, julis, glyphisidoni, pompheride, seranizi, holocentri, am recunoscut unele resturi pe care dragele nu le putuseră scoate: bucăţi de fier, fărîme de ancore, de tunuri, de ghiulele, o garnitură de scripete, o parte din prova, toate aparţinînd vaselor naufragiate şi pe care acum crescuseră flori vii. În timp ce priveam epavele, căpitanul îmi povesti cu voce gravă:

— Comandantul La Perouse a plecat la 7 decembrie 1785 cu vasele Boussole şi Astrolabe. El s-a oprit mai întîi în Golful Botany, a vizitat Arhipelagul Prietenilor, Noua Caledonie, s-a îndreptat către Santa Cruz şi a poposit la Namuka, una din insulele arhipelagului Hapai. Apoi navele sale au ajuns la recifele încă necunoscute de la Vanikoro. Vasul Boussole, care mergea înainte, s-a lovit de coasta sudică. Astrolabe, voind să-i vină în ajutor, păţi acelaşi lucru. Primul vas se sfărîmă îndată. Al doilea, prins de nisipuri în bătaia vîntului, rezistă cîteva zile. Băştinaşii îi primiră destul de bine pe naufragiaţi, care se instalară în insulă şi îşi construiră un vas mai mic din resturile celorlalte două vase mari. Cîţiva dintre

marinari rămaseră pentru totdeauna, de bună voie, la Vanikoro. Ceilalţi, slăbiţi şi bolnavi, plecară cu La Perouse. Ei se îndreptară către insulele Salomon unde îşi găsiră sfîrşitul, pe coasta de apus a insulei celei mai mari din grup, între Capurile Deception şi Satisfaction.

— De unde ştiţi toate acestea? întrebai eu.

— Iată ce am găsit pe locul ultimului naufragiu!

Căpitanul Nemo îmi arătă o cutie de tablă, roasă de apa sărată a mării, pe care se afla stema Franţei. O deschise şi înăuntru am văzut un teanc de hîrtii îngălbenite, dar pe care se mai putea desluşi scrisul.

Erau chiar instrucţiunile ministrului marinei date comandantului La Perouse, cu însemnări pe margini făcute de mîna lui Ludovic al XVI-lea!

— Frumoasă moarte pentru un marinar! spuse căpitanul Nemo. Mormîntul său de mărgean e atît de liniştit, încît doresc din suflet ca eu şi tovarăşii mei să avem aceeaşi soartă!

Capitolul XX STRÎMTOAREA TORRES

În noaptea de 27 spre 28 decembrie, Nautilus se depărta cu cea mai mare viteză de insula Vanikoro. Ne-am îndreptat spre sud-vest şi în trei zile am străbătut cele şapte sute cincizeci de leghe care despart grupul insulelor La Perouse de punctul sud-estic al Papuasiei.

La 1 ianuarie 1868, dis-de-dimineaţă, Conseil se urcă pe punte şi, apropiindu-se de mine, îmi spuse:

— Să-mi dea voie domnul să-i urez un an nou fericit.

— Dragul meu Conseil, parcă am fi la Paris, în cabinetul meu de lucru din Jardin des Plantes! Îţi mulţumesc pentru urare, dar aş vrea să te întreb ce înţelegi tu printr-un «an fericit» în împrejurările de faţă? Un an care să ne aducă sfîrşitul captivităţii, sau unul în care să ne urmăm mai departe ciudata noastră călătorie?

— Pe legea mea dacă ştiu ce să vă spun, răspunse Conseil. E adevărat că descoperim lucruri noi şi că de două luni încoace

n-am avut cînd să ne «plictisim». Vedem minunăţii din ce în ce mai uimitoare şi, dacă lucrurile se vor desfăşura tot aşa, nu ştiu unde vom ajunge. Cred că niciodată n-o să mai găsim un asemenea prilej.

— Niciodată, Conseil.

— Pe de altă parte, căpitanul Nemo, căruia numele acesta latin i se potriveşte atît de bine[1], nu ne stinghereşte deloc; parcă nici n-ar exista.

— Ai dreptate, Conseil.

— De asta cred, dacă nu-i cu supărare, că un «an fericit» ar fi un an în care am putea să vedem totul...

— Chiar totul, Conseil? Ar ţine poate prea mult. Şi Ned Land ce părere are?

— Ned Land nici nu vrea să audă de una ca asta, răspunse Conseil. Are o fire practică şi un stomac nesăţios şi nu-i ajunge numai să privească şi să mănînce întruna la peşti. Ştiţi, lipsa de vin, de pîine, de carne nu-i vine deloc la socoteală unui saxon obişnuit cu biftecurile şi care nu se sperie de un păhăruţ de brandy ori de gin.

— Mie, Conseil, nu-mi pasă de toate astea şi mă simt foarte bine cu regimul de pe bord.

— Şi eu, răspunse Conseil, aşa că aş vrea să rămîn aici tot atît de mult pe cît ar vrea Ned să fugă. Deci, dacă anul care începe n-o să fie bun pentru mine, o să fie bun pentru el, şi invers. Aşa, măcar unul din noi va fi mulţumit. În sfîrşit, vă doresc tot ceea ce ar putea să vă facă mai multă plăcere.

— Mulţumesc, Conseil. Numai că aş vrea să amînăm pentru mai tîrziu darurile şi să le înlocuim deocamdată cu o strîngere de mînă. Atîta am la mine.

— Domnul n-a fost niciodată atît de darnic, îmi răspunse Conseil.

Acestea fiind zise, inimosul băiat plecă mulţumit.

La 2 ianuarie, străbătusem un drum de cinci mii două sute cincizeci de leghe de la plecarea noastră din mările Japoniei. În faţa pintenului lui Nautilus se întindeau ţinuturile primejdioase ale Mării de Mărgean de pe coasta nord-estică a Australiei. Vasul nostru ocoli, pe o distanţă de cîteva mile, punctul periculos de care erau să se sfărîme la 10 iunie 1770 vasele lui Cook. Nava pe care se afla Cook se ciocnise atunci de o stîncă, dar nu se

---

[1] în limba lalina «nemo» înseamnă «nimeni».

scufundase pentru că, din fericire, o bucată de mărgean ruptă în timpul ciocnirii rămăsese înfiptă în spărtura corăbiei.

Aş fi dorit mult să vizitez reciful acesta lung de trei sute şaizeci de leghe, de care marea veşnic mînioasă se izbeşte cu o furie nemaipomenită, făcînd un zgomot ca de tunet; dar chiar atunci planurile înclinate ale lui Nautilus ne duceau la mare adîncime, aşa că n-am putut să văd nimic din stîncile acelea înalte de mărgean. A trebuit să mă mulţumesc cu diferite specii de peşti prinşi în plasele noastre.

Două zile după ce străbătuserăm Marea de Mărgean, la 4 ianuarie, am ajuns lîngă coastele Papuasiei. Cu prilejul acesta, căpitanul Nemo îmi spuse că are intenţia să intre în Oceanul Indian prin strîmtoarea Torres. A fost singura explicaţie pe care mi-a dat-o. Ned se bucura că în sfîrşit ne apropiem de mările europene.

Strîmtoarea Torres este socotită ca fiind periculoasă, atît din pricina stîncilor ei ieşite în afară, cît şi din pricina sălbaticilor ce locuiesc pe ţărmuri. Ea desparte Noua Olandă de marea insulă a Papuasiei, numită şi Noua Guinee.

Aşadar, Nautilus intră în strîmtoarea cea mai de temut de pe glob, strîmtoare pe care cei mai curajoşi navigatori abia îndrăznesc s-o treacă, pe care Luis Paz de Torres a înfruntat-o venind din mările de sud spre Melanezia, şi unde, în 1840, corvetele lui Dumont d'Urville au fost cît pe ce să se scufunde. La rîndul său, Nautilus trebuia să facă acum cunoştinţă cu stîncile de mărgean.

Strîmtoarea Torres are o lăţime cam de treizeci şi patru de leghe, dar e înfundată de nenumărate insule, insuliţe şi stînci, care o fac impracticabilă pentru navigaţie; de aceea căpitanul Nemo luă toate măsurile ca să poată trece. Nautilus, plutind aproape de suprafaţa apei, înainta cu grijă; elicea, ca o coadă de cetaceu, bătea încet apa.

Ned, Conseil şi cu mine stăteam pe puntea pustie. În faţa noastră se afla cabina cîrmaciului în care cred că se găsea însuşi căpitanul Nemo, conducînd vasul.

Aveam dinainte o hartă foarte bună a strîmtorii Torres, alcătuită de inginerul hidrograf Vincendon Dumoulin împreună cu ofiţerul de marină Coupvent-Desbois, care acum e amiral si care în timpul ultimei călătorii în jurul Pămîntului a lui Dumont d'Urville făcea parte din statul major al acestuia. Harta de care vorbesc împreună cu cele întocmite de căpitanul King sînt cum nu se poate mai bune pentru descurcarea drumului atît de întortocheat al strîmtorii; le studiam deci cu cea mai mare atenţie. Împrejurul lui Nautilus marea fierbea mînioasă. Curentul, mergînd de la sud-est spre nord-est cu o iuţeală de două mile şi jumătate, îşi spărgea talazurile de stîncile de mărgean ieşite ici, colo, din apă.

— Ce mare afurisită! îmi spuse Ned Land.

— Groaznică! răspunsei eu. E periculoasă chiar şi pentru Nautilus.

— Pesemne că diavolul ăsta de căpitan cunoaşte foarte bine drumul, urmă canadianul, altfel ar fi de ajuns ca vasul să atingă cît de puţin grămezile astea de mărgean, ca să se facă praf şi pulbere.

Locul în care ne găseam era într-adevăr foarte primejdios, dar Nautilus se strecura cu o nemaipomenită dibăcie printre nenumăratele colţuri de stîncă bătute de valurile furioase. Mergeam pe alt drum decît cel străbătut de Astrolabe şi Zilie,

drum care dusese la pieire vasele lui Dumont d'Urville. Nautilus o luă mai spre nord, trecu pe lîngă insula Murray şi reveni spre sud-vest, către trecătoarea Cumberland. Credeam că va trece prin ea, dar vasul o luă spre nord-est, făcîndu-şi drum printre nenumăratele insule şi insuliţe puţin cunoscute, către insula Tund şi Canalul Mauvais. Tocmai mă gîndeam dacă nu cumva căpitanul Nemo, din cale-afară de neprevăzător, nu va intra cumva în strîmtoarea aceasta în care îşi găsiseră sfîrşitul corvetele lui Dumont d'Urville, cînd vasul îşi schimbă pentru a doua oară direcţia şi, tăind în linie dreaptă spre vest, se îndreptă către insula Gueboroar.

Era ora trei după-amiază. Valurile se izbeau de ţărm, fluxul crescuse aproape deplin. Nautilus se apropie de insulă. Parcă o văd şi acum cît era de frumoasă cu poiana ei de pendanus! Ne apropiaserăm la mai puţin de două mile de ţărm. Deodată, o izbitură mă răsturnă. Nautilus se lovise de o stîncă şi rămăsese nemişcat, aplecîndu-se puţin spre babord.

Cînd m-am ridicat, căpitanul Nemo şi secundul se urcaseră pe punte. Amîndoi cercetau situaţia vasului, vorbind în limba lor neînţeleasă despre cele întîmplate.

Iată cum stăteau lucrurile: spre tribord, la două mile depărtare, se vedea insula Gueboroar, al cărei ţărm se rotunjea de la nord la vest, ca un braţ uriaş. Spre sud şi est se şi iviseră cîteva colţuri de mărgean, pe care refluxul începuse să le descopere. Eşuaserăm în larg şi încă în una din acele ape în care mareele sînt slabe, ceea ce avea să îngreuneze mult despotmolirea lui Nautilus. Totuşi, vasul era atît de bine construit, încît nu suferise nici o stricăciune. Dar dacă nu se putea nici scufunda şi nici sfărîma, în schimb era în pericol să rămînă agăţat de stînci, şi în cazul acesta s-ar fi sfîrşit pentru totdeauna cu aparatul submarin al căpitanului Nemo.

Pe cînd mă gîndeam astfel, căpitanul, nepăsător şi liniştit ca totdeauna, se apropie de mine.

— Un accident? l-am întrebat.

— Nu, un incident, îmi răspunse el.

— Dar un incident care vă va sili poate să deveniţi din nou un locuitor al pămîntului, de care aţi fugit!

Căpitanul Nemo mă privi cu un aer ciudat şi clătină din cap. Prin asta îmi arăta destul de limpede că nimic pe lume nu-l va putea face să pună piciorul pe un continent.

— Dealtfel, domnule Aronnax, îmi spuse el. Nautilus nu-i pierdut. Are să vă mai poarte încă printre minunăţiile oceanului. Călătoria noastră e abia la început şi n-aş vrea să mă lipsesc atît de repede de cinstea pe care mi-o faceţi întovărăşindu-mă.

— Totuşi, căpitane Nemo, îi spusei eu, făcîndu-mă că nu bag de seamă întorsătura ironică a frazei, Nautilus a eşuat în timpul fluxului. Or, mareele nu sînt prea puternice în Pacific şi dacă nu uşuraţi vasul — lucru ce mi se pare cu neputinţă de făcut — nu văd cum veţi mai putea porni.

— E adevărat că mareele nu sînt puternice în Pacific, răspunse căpitanul, dar în strîmtoarea Torres există o diferenţă de un metru şi jumătate între flux şi reflux. Astăzi sîntem în 4 ianuarie; peste cinci zile vom avea lună plină şi m-aş mira grozav dacă astrul acesta binevoitor n-ar ridica de ajuns apele, făcîndu-mi un serviciu pe care nu l-aş putea primi decît de la el.

Spunînd acestea, căpitanul Nemo, urmat de secund, coborî în interiorul lui Nautilus. Vasul rămase nemişcat, ca şi cum polipii de mărgean l-ar fi cimentat pentru vecie.

— Ce facem, domnule profesor? mă întrebă Ned Land, care venise lîngă mine după plecarea căpitanului.

— Să aşteptăm liniştiţi fluxul din ziua de 9, prietene Ned; după cît se pare, luna va avea bunăvoinţa să ne urnească din loc.

— Asta-i tot ?

— Da, asta-i tot.

— Şi căpitanul n-are de gînd să arunce ancorele în larg, să tragă de lanţuri cu maşina, să încerce totul ca să se elibereze?

— Sînt de ajuns mareele, spuse cu simplitate Conseil.

Canadianul se uită la Conseil şi înălţă din umeri. El privea lucrurile ca un marinar adevărat.

— Domnule, credeţi-mă cînd vă spun că bucata asta de fier nu va mai naviga niciodată, nici pe mare, nici pe sub mare. Nu mai e bună decît ca să fie vîndută la fiare vechi. Cred că a venit vremea să-l părăsim pe căpitanul Nemo.

— Prietene Ned, îi răspunsei, eu tot mai am încredere în Nautilus. Peste patru zile vom şti ce ne pot aduce mareele Pacificului. Dealtfel, sfatul de-a fugi ar fi potrivit dacă ne-am găsi pe lîngă coastele Angliei sau ale Provenţei, dar pe meleagurile Papuasiei nici nu poate fi vorba de aşa ceva. Avem timp s-o

facem şi pe asta, dacă Nautilus nu izbuteşte să se elibereze; ceea ce aş socoti drept o mare nenorocire!

— Dar n-am putea măcar să călcăm puţin prin locurile astea? urmă Ned Land. Acolo e o insulă. Pe insulă sînt arbori. Sub arbori trăiesc animale de uscat din care poţi face cotlete şi fripturi, pe care le-aş mînca îndată cu mare poftă.

— Are dreptate Ned, făcu Conseil, şi eu sînt de aceeaşi părere. N-ar putea oare domnul să-l înduplece pe prietenul domniei sale, căpitanul Nemo, ca să ne învoiască să coborîm pe pămînt? Măcar să ne mai aducem aminte cum se calcă pe partea solidă a planetei noastre...

— Pot să i-o cer, răspunsei, dar va refuza.

— Domnul ar putea să încerce, stărui Conseil; aşa, cel puţin, o să ştim la cîtă bunăvoinţă ne putem aştepta din partea lui.

Spre marea mea uimire, căpitanul Nemo ne dădu învoirea cerută. Ba chiar, dînd dovadă de mai multă bunăvoinţă decît ne aşteptam, nu ne ceru nici măcar cuvîntul că ne vom întoarce pe bord. Dar ca să fugim în Noua Guinee ar fi fost foarte periculos şi nu l-aş fi sfătuit pe Ned Land să încerce o asemenea ispravă. Tot mai bine să fii prizonier pe Nautilus, decît să cazi în mîinile băştinaşilor din Papuasia.

Luntrea ne-a fost făgăduită pentru a doua zi dimineaţa. N-am încercat să aflu dacă ne va întovărăşi şi căpitanul Nemo. Mă gîndeam chiar că nu ne va însoţi nici un om din echipaj şi că Ned Land va conduce singur barca. Dealtfel, pămîntul se afla la cel mult două mile depărtare şi pentru canadian era o nimica toată să conducă luntrea uşoară printre recifele de mărgean, atît de periculoase pentru vasele mari.

A doua zi, la 5 ianuarie, luntrea fu scoasă din adăpostul ei şi coborîtă pe apă de doi oameni; vîslele erau pregătite şi n-am avut altceva de făcut decît să ne luăm locurile.

La ora 8, înarmaţi cu puşti electrice şi cu securi, am coborît de pe Nautilus. Marea era destul de liniştită. Dinspre uscat sufla un vînt slab. Conseil şi cu mine, aşezaţi la rame, vîsleam cu putere, iar Ned ne conducea prin trecătorile înguste dintre stînci. Luntrea era uşor de mînuit şi înainta cu repeziciune.

Ned Land nu mai putea de bucurie. Era ca un prizonier scăpat din închisoare, şi nici prin gînd nu-i trecea că va trebui să se întoarcă.

— Carne, spunea el mereu, o să mîncăm carne, şi de care credeţi? Vînat adevărat; şi încă fără pîine! Nu zic că peştele n-ar fi bun, dar am mîncat prea mult, de asta un vînat proaspăt, fript pe cărbuni, o să fie ceva straşnic.

— Mai taci din gură, mîncăule, rîse Conseil, că-mi lasă gura apă!

— Rămîne de văzut, îmi dădui eu părerea, dacă pădurile acestea au în ele vînat şi dacă nu cumva vînatul e în stare să-l vîneze el pe vînător.

— Cu atît mai bine, domnule Aronnax, îmi răspunse canadianul, ai cărui dinţi păreau mai ascuţiţi decît tăişul unui pumnal. Am să mănînc tigru, dacă pe insulă nu găsesc alt patruped.

— Ned, mă înfricoşezi! ţinu să adauge Conseil.

— Orice animal cu patru picioare şi fără pene, sau cu două picioare şi pene va fi salutat de primul meu foc de puşcă.

— Bun! răspunsei eu. Văd că meşterul Land începe din nou să nu se mai poată stăpîni!

— Nu vă temeţi, domnule Aronnax! mă linişti canadianul. Vîsliţi voiniceşte! Peste cel mult douăzeci şi cinci de minute am să vă servesc un fel de mîncare cum numai eu ştiu să gătesc.

La ora opt şi jumătate, luntrea lui Nautilus se opri cu bine pe un ţărm nisipos, după ce străbătuse inelul de mărgean care înconjura insula Gueboroar.

Capitolul XXI CÎTEVA ZILE PE USCAT

Coborîrea la ţărm m-a mişcat adînc. Ned Land încerca pămîntul cu piciorul, de parcă ar fi avut de gînd să-l ia în stăpînire. Şi cu toate astea, de abia trecuseră două luni de cînd eram «pasagerii» — ca să folosesc un cuvînt al căpitanului Nemo — sau mai exact prizonierii lui Nautilus. În cîteva minute am ajuns lîngă coastă. Pămîntul era aproape în întregime madreporic şi doar unele albii de torenţi, secate, presărate cu sfărîmături granitice, mai arătau că insula avusese o formaţie primordială. În faţa noastră se întindeau păduri minunate, acoperind zarea. Arbori uriaşi, atingînd înălţimea de două sute de picioare, îşi legau ramurile prin ghirlande de liane, formînd adevărate hamacuri legănate de vînt. Creşteau acolo, amestecîndu-se din belşug, mimoze, ficuşi, casuarine, hibiscuşi, pendanus şi palmieri, iar la adăpostul bolţilor verzi, pe lîngă tulpinile lor gigantice, se înălţau orhidee, plante leguminoase şi ferigi.

Dar canadianul nici nu luă măcar în seamă minunatele specii ale florei papuasiene. Pe el nu-l interesa frumuseţea acestora, ci folosul pe care ele l-ar fi putut aduce. Zărind un cocotier, doborî cîteva fructe pe care le desfăcu îndată; am băut împreună laptele şi am mîncat cu nespusă plăcere miezul.

— Straşnice! făcu Ned Land.

— Grozave! îi răspunse Conseil.

— Ce părere aveţi, ne întrebă apoi canadianul, oare Nemo al dumneavoastră s-ar supăra dacă am lua şi pe bord cîteva nuci?

— Nu cred, răspunsei eu, dar sînt sigur că n-o să guste din ele!

— Cu atît mai rău pentru el! zise Conseil.

— Şi cu atît mai bine pentru noi! adăugă Ned, aşa au să ne rămînă mai multe.

— Aşteaptă puţin, Ned, îi zisei canadianului, care se pregătea să mai despoaie un cocotier, nucile sînt bune, nimic de zis, dar înainte de-a ne umple luntrea cu ele, n-ar fi rău să ne uităm dacă nu mai creşte pe insulă şi altceva, la fel de bun. Nişte legume proaspete, de pildă, n-ar strica deloc pentru bucătăria lui Nautilus.

— Domnul are dreptate, fu de părere Conseil. Ar trebui să păstrăm în luntre trei locuri: unul pentru fructe, altul pentru legume şi altul pentru vînatul din care, fie vorba între noi — încă n-am zărit nici urmă.

— Niciodată să nu-ţi pierzi speranţa, Conseil! îl sfătui canadianul.

— Să mergem mai departe şi să fim cu ochii în patru, urmai eu. Insula pare pustie, dar am putea să întîlnim pe aici oameni care să nu se dea înapoi de la nici un fel de vînat.

— Hap! Hap! făcu Ned Land, mişcîndu-şi fălcile într-un fel care însemna multe.

— Ce-i, Ned? se miră Conseil.

— Pe legea mea, răspunse canadianul, încep să înţeleg plăcerile canibalismului!

— Ce tot spui? îl întrerupse Conseil. Ai devenit mîncător de oameni? Păi, cum o să mai dorm atunci în aceeaşi cabină cu tine? Te pomeneşti că am să mă trezesc într-o bună dimineaţă pe jumătate mîncat...

— N-ai grijă, dragul meu Conseil, ţin mult la tine, e adevărat, dar nu chiar atît, încît să te mănînc fără să-mi fie foame.

— Nu prea te cred, îi întoarse vorba Conseil. Mai bine haideţi la vînat, ca să potolim foamea canibalului ăstuia; altfel mă tem că într-o zi domnul nu va mai găsi decît fărîme din mine ca să-l servească.

Vorbind astfel, ne afundam tot mai mult în adîncul întunecos al pădurii, pe care timp de două ore am străbătut-o în lung şi în lat.

Spre norocul nostru, am descoperit unul din alimentele cele mai de preţ ale zonei tropicale şi de care aveam mare nevoie pe vas: am descoperit arborele de pîine, o varietate fără seminţe, numită în limba malaeză «rima», care se găseşte din belşug pe insula Gueboroar.

Arborele de pîine se deosebeşte de ceilalţi prin trunchiul său drept şi înalt de patruzeci de picioare. După vîrful frumos rotunjit şi format din frunze mari, multilobate, un naturalist putea lesne să vadă că are în faţa ochilor un «artocarpus», arbore ce creşte atît de bine în insulele Mascarene unde a fost plantat. Printre frunze se zăreau fructele mari, rotunde, late de un decimetru şi acoperite de o coajă plină de zbîrcituri aşezate în nenumărate hexagoane. Cu planta aceasta folositoare, care fără nici o îngrijire produce fructe timp de opt luni pe an, natura a înzestrat unele regiuni din care lipseşte grîul.

Ned Land îi cunoştea bine fructele. Mîncase din ele în nenumăratele lui călătorii şi ştia cum trebuiesc pregătite. Aşa că, văzîndu-le, nu se mai putu abţine.

— Domnule, să mor dacă nu gust chiar acum din miezul lor.

— Gustă, Ned, gustă cît vrei! Sîntem aici în căutare de alimente, deci să le încercăm.

— N-o să ne ia mult timp, mă asigură canadianul.

Şi cît ai clipi aprinse cu ajutorul unei lentile un foc de vreascuri care pîlpîi vesel. În timpul acesta, Conseil şi cu mine am cules cele mai frumoase fructe de artocarpus. Cîteva dintre ele nu erau îndeajuns de coapte, iar coaja lor groasă acoperea o pulpă albă şi puţin fibroasă. Cele mai multe însă, gălbui şi zemoase, nu aşteptau decît să fie culese.

Conseil îi aduse lui Ned Land o duzină din fructele acestea, care nu aveau nici un fel de sîmburi. După ce le tăie în felii groase, canadianul le puse pe jeratic, spunînd întruna:

— O să vedeţi, domnule, ce mai pîine bună!

— Mai ales cînd ţi-a lipsit atîta timp, adăugă Conseil.

— Asta nu e numai pîine, urmă canadianul, e o prăjitură cum nu mai există alta. Aţi gustat-o vreodată, domnule?

— Nu, Ned.

— Atunci, pregătiţi-vă. Dacă n-o să vă placă, să nu-mi mai spuneţi vînător de balene!

Peste cîteva minute, partea fructelor pusă pe jar se făcu scrum, înăuntrul ei se vedea miezul alb, al cărui gust aduce cu gustul de anghinare.

Mărturisesc că pîinea era minunată şi că am mîncat-o cu multă poftă.

— Păcat că miezul nu se poate păstra proaspăt, spusei eu. Aşa, n-are nici un rost să facem provizii pentru vas.

— Cum adică, domnule! strigă Ned. Astea sînt vorbe de naturalist; eu însă am să vă arăt ce poate un brutar. Conseil, adună tu o provizie serioasă de fructe. O vom lua-o cu noi la întoarcere.

— Şi cum ai să le prepari ? îl întrebai.

— Din miezul lor am să fac un aluat fermentat, care se poate păstra multă vreme fără să se strice. Cînd vom avea poftă, am să-l coc la bucătărie şi sînt sigur că o să vă placă, cu tot gustul lui acrişor.

— După cîte văd, meştere Land, nu ne mai lipseşte nimic...

— Ba da, domnule profesor, răspunse canadianul, ne lipsesc cîteva fructe dulci, sau măcar cîteva legume.

— Atunci să căutăm fructe şi legume!

După ce făcurăm destule provizii din fructele arborelui de pîine, am plecat mai departe să ne completăm masa «pămîntească».

Norocul ne-a ajutat, căci pînă la amiază am strîns o provizie serioasă de banane. Roadele acestea plăcute ale zonei tropicale se coc tot timpul anului, şi malaezii, care le numesc «pizang», le mănîncă fără să le gătească. Odată cu bananele am cules şi «jak»-uri uriaşe, al căror gust e foarte plăcut, fructe de mangifera deosebit de bune şi ananas de o mărime neobişnuită. Culesul lor ne-a luat mult timp, dar n-avea de ce să ne pară rău.

Conseil nu-şi mai lua ochii de la Ned. Canadianul mergea în frunte şi, în timp ce străbăteam pădurea, culegea cu dibăcie fructele care trebuiau să completeze provizia.

— Acum cred că nu ne mai lipseşte nimic, nu-i aşa, Ned ? întrebă Conseil.

— Hm! făcu canadianul.

— Cum, te mai poţi plînge?

— Toate proviziile astea nu sînt de ajuns pentru o masă, răspunse Ned. Sfîrşitul unei mese, adică desertul, îl avem, dar unde e supa? Unde e friptura?

— Adevărat, adăugai eu. Ned ne-a promis nişte fripturi care nu prea se văd.

— Domnule, îmi spuse canadianul, vînătoarea nu numai că nu s-a sfîrşit, dar nici n-a început măcar! Aveţi răbdare! O să dăm peste vreun animal cu pene sau cu blană, şi dacă nu este pe aici, îl întîlnim noi în altă parte...

— Iar dacă nu găsim nimic azi, poate găsim mîine, spuse Conseil. Dar părerea mea este să nu ne îndepărtăm prea mult. Cred că ar fi bine chiar să ne întoarcem la luntre.

— Să ne întoarcem de pe acum? strigă Ned.

— Trebuie să fim înapoi pînă nu se înnoptează, îi amintii eu.

— Dar cît e ceasul? întrebă canadianul.

— Cel puţin două, răspunse Conseil..

— Cît de repede trece timpul pe pămînt! oftă cu părere de rău Ned Land.

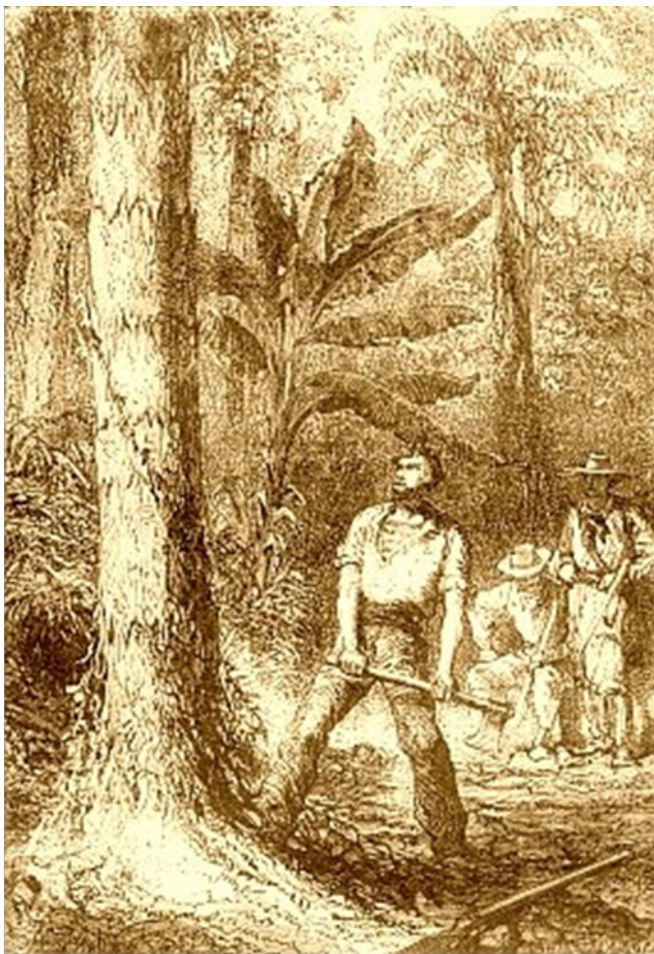
— La drum! îl îndemnă Conseil.

Ne-am întors prin pădure şi, din mers, am mai strîns muguri de palmier, pe care a trebuit să-i culegem din vîrful arborilor, un soi de fasole mică, căreia ştiam că malaezii îi spun «abru», şi ignami de o calitate deosebită.

Cu toate că am ajuns la luntre peste măsură de împovăraţi, Ned Land nu găsea că am făcut destule provizii. A avut însă noroc: tocmai în clipa în care se pregătea să se urce în luntre, a dat cu ochii de nişte arbori din specia palmierilor, înalţi de douăzeci şi cinci pînă la treizeci de picioare. Arborii aceştia, tot atît de preţuiţi ca şi artocarpus, sînt pe drept cuvînt socotiţi printre cele mai folositoare produse ale Malaeziei.

Ei poartă numele de «sagutieri» şi cresc fără a fi cultivaţi, înmulţindu-se, ca şi duzii, prin mlădiţe sau prin seminţe.

Ned Land ştia ce are de făcut. Apucînd toporul, lovi cu putere şi culcă la pămînt cîţiva sagutieri, care, după pulberea albă presărată pe frunze, se cunoştea că sînt ajunşi la maturitate. Îl priveam pe Ned mai mult cu un ochi de naturalist decît de om căruia îi este foame. Mai întîi el jupui de pe fiecare copac coaja groasă de un deget sub care se întindea o reţea de fibre alungite. Fibrele formau din loc în loc nişte noduri, chituite cu un fel de făină cleioasă numită «sagu». Făina aceasta este bună de mîncat şi formează unul din alimentele de bază ale populaţiei malaeziene.

Ned Land se mulţumi deocamdată să taie în bucăţi trunchiurile copacilor doborîţi, ca şi cum ar fi tăiat lemne pentru foc. Urma ca mai tîrziu să extragă făina, să o strecoare apoi printr-o pînză ca s-o separe de fibre şi s-o usuce la soare, întărind-o astfel în calupuri.

Pe la orele cinci după-amiază am părăsit ţărmul insulei, încărcaţi cu toate bogăţiile adunate, şi după o jumătate de oră am ajuns pe Nautilus. La sosirea noastră nu se ivi nimeni, ca şi cum vasul ar fi fost pustiu. După ce am aranjat proviziile, coborîi în camera mea, unde mă aştepta masa gata pregătită. Am mîncat, apoi m-am culcat.

A doua zi, la 6 ianuarie, nimic nou pe bord. Nici un zgomot, nici un semn de viaţă. Luntrea era tot lîngă Nautilus, în acelaşi loc în care o lăsasem în ajun. Ne-am hotărît să ne întoarcem pe insula Gueboroar. Ned Land spera că de data asta va avea mai mult noroc la vînat şi dorea să cercetăm o altă parte a pădurii.

La răsăritul soarelui pornirăm la drum. Luntrea, purtată de valurile care o împingeau spre ţărm, ajunse în scurtă vreme la insulă.

Am debarcat şi socotind că e mai bine să ne lăsăm conduşi de canadian, l-am urmat pe Ned Land care, cu picioarele lui lungi, mergea atît de repede, încît abia ne puteam ţine după el.

Ned Land urcă ţărmul spre est, apoi, trecînd prin vad cîteva albii de torenţi, ieşi într-o cîmpie mărginită de păduri minunate. Cîţiva pescăruşi, care dădeau tîrcoale de-a lungul apei, îşi luară zborul la apropierea noastră. Prudenţa păsărilor îmi dovedi că ele ştiu la ce se pot aştepta din partea oamenilor, de aceea mi-am zis că dacă insula nu era locuită, cel puţin fusese călcată din cînd în cînd de picior omenesc.

După ce străbătusem o cîmpie întinsă, am ajuns la marginea unei pădurici în care cîntau şi zburau numeroase păsări.

— Deocamdată nu sînt decît păsări, spuse Conseil.

— Dar sînt printre ele şi unele care se pot mînca! răspunse Ned.

— Nu prea cred, dragă Ned, îşi dădu părerea Conseil. Nu văd altceva decît papagali.

— Prietene Conseil, răspunse Ned cu seriozitate, cînd n-ai altceva mai bun, papagalul face cît un fazan.

— Şi mai trebuie să ştiţi că, atunci cînd e bine gătită, pasărea asta nu este deloc de aruncat, adăugai eu. Într-adevăr, pe sub frunzişul des zburau din creangă în creangă o mulţime de papagali, aşteptînd parcă să înceapă cineva să-i înveţe să vorbească în limba oamenilor. Deocamdată ei trăncăneau laolaltă cu rudele lor mai mici, împodobite în toate culorile, şi cu serioşii cacatoeşi, care păreau adînciţi în cine ştie ce probleme filozofice. Lorii cu pene roşii treceau ca nişte pînze purtate de vînt printre kalaoşii care fîlfîiau zgomotos din aripi, printre «papuaşii» coloraţi în cele mai frumoase nuanţe albăstrii şi printre alte nenumărate soiuri de păsări încîntătoare, în general însă nu prea bune de mîncat.

Dar, ca să putem vedea întreaga colecţie, mai lipsea o pasăre, care trăieşte numai prin meleagurile acelea şi care n-a trecut niciodată dincolo de insulele Arru şi de insulele Papuasia. Pe ea avea să mi-o scoată soarta în cale peste puţină vreme.

După ce am străbătut o rarişte, am dat într-o cîmpie plină de tufe. Acolo am văzut luîndu-şi zborul păsări minunate, pe care penele neobişnuit de lungi le sileau să se îndrepte numai împotriva vîntului. Zburau de parcă ar fi fost purtate de valuri, făcînd în aer curbe nespus de frumoase. Sclipirea minunată a penelor viu colorate atrăgea şi încînta privirea. Le-am recunoscut îndată.

— Păsările paradisului! strigai eu.

— Ordinul vrăbiilor, clasa clystomorelor, răspunse Conseil.

— Din familia potîrnichilor? întrebă Ned Land.

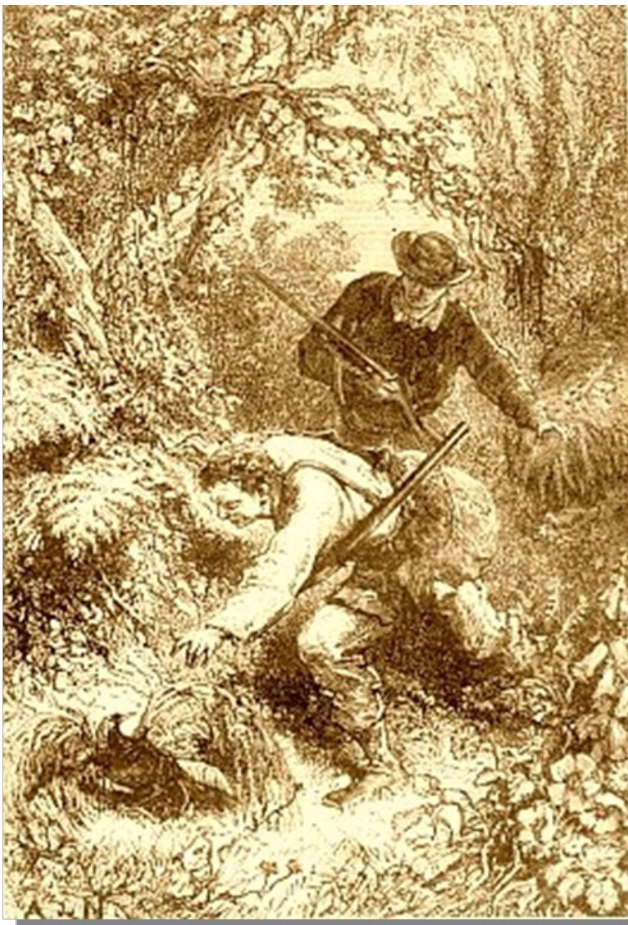
— Nu cred, meştere Land. Totuşi mă bizui pe îndemînarea dumitale ca să prindem una din vieţuitoarele acestea minunate ale tropicelor.

— Am să încerc, domnule profesor, cu toate că sînt obişnuit să mînuiesc mai curînd cangea decît puşca.

Malaezii, care vînd chinezilor un mare număr din aceste păsări, au, pentru a le prinde, felurite mijloace, pe care noi însă nu le puteam folosi. Uneori ei pun laţuri în vîrfurile copacilor celor mai înalţi, unde păsărilor acestora le place îndeosebi să-şi facă sălaş, alteori folosesc un fel de clei pentru a le paraliza mişcările, iar cîteodată merg pînă acolo încît otrăvesc fîntînile din care minunatele păsări obişnuiesc să bea apă. Cît despre noi, n-aveam altceva de făcut decît să le împuşcăm din zbor, ceea ce însemna că va fi nespus de greu să le atingem. Şi într-adevăr, ne-am risipit zadarnic o parte din muniţii.

Pe la 11 dimineaţa străbătuserăm prima parte a munţilor din mijlocul insulei, fără ca să fi reuşit să împuşcăm ceva. Foamea ne dădea ghes. Vînătorii se bizuiseră numai pe vînat şi se înşelaseră. Noroc că, spre mirarea sa, Conseil, printr-o împuşcătură dublă, ne asigură prînzul, doborînd un porumbel alb şi un guguştiuc. Am curăţat vînatul în grabă şi l-am pus să se rumenească într-o frigare, deasupra unui foc de vreascuri. Ned făcu o pîine din fructele artocarpusului. Am mîncat pe nerăsuflate porumbeii, care ni s-au părut cum nu se poate mai

buni. Muscada[1], cu care păsările acestea obişnuiesc să se îndoape, le parfumează carnea, dîndu-le un gust foarte plăcut.

— E ca şi cum ai îngraşă găinile cu trufe! spuse Conseil.

— Ei, acum ce-ţi mai lipseşte, Ned? întrebai pe canadian.

— Un vînat cu patru labe, domnule Aronnax. Porumbeii ăştia n-au fost decît o gustare. Pînă cînd nu vînez un animal cu costiţe, n-am să fiu mulţumit.

— Nici eu, Ned, pînă n-oi prinde o pasăre a paradisului.

— Atunci, fu de părere Conseil, să vînăm, mergînd înapoi spre mare. Am ajuns la poalele munţilor şi cred că e mai bine să ne întoarcem în regiunea pădurilor.

Sfatul ni s-a părut înţelept, de aceea l-am urmat întocmai. După o oră de mers, am dat peste o adevărată pădure de sagutieri. Cîţiva şerpi nevătămători fugiră din calea noastră. Păsările paradisului se ascundeau ori de cîte ori ne apropiam de ele şi pierdusem aproape orice nădejde că am să prind vreuna, cînd Conseil, care mergea înainte, se aplecă pe neaşteptate, scoase un strigăt de triumf şi alergă spre mine aducîndu-mi o pasăre a paradisului dintre cele mai frumoase.

— Eşti grozav, Conseil! strigai eu.

— Domnul mă măguleşte.

[1] Muscada — un soi de nuci parfumate, specifice regiunilor tropicale.

— Deloc, dragul meu! Ai dat o lovitură de maestru. Să prinzi vie o pasăre din asta şi încă s-o prinzi cu mîna!

— Dacă domnul ar vrea s-o privească mai de aproape, ar vedea că meritul meu nu e chiar atît de mare.

— De ce, Conseil ?

— Pentru că pasărea asta e beată criţă.

— Beată?

— Da, domnule. S-a îmbătat din pricina muscadelor pe care le mînca sub muscadierul unde am prins-o! Ia te uită, prietene Ned, unde duce beţia!

— Pe dracu'! răspunse Ned. Dacă te gîndeşti la ginul pe care l-am băut de vreo două luni încoace, nici n-ai măcar de ce să mă dojeneşti.

Pe cînd Ned şi Conseil vorbeau, eu mă uitam cu atenţie la pasărea aceea ciudată. Conseil nu se înşelase. Îmbătată de sucul ameţitor al muscadelor, pasărea devenise cu totul neputincioasă! Nu mai putea să zboare şi de abia se mai mişca. Dar mie puţin îmi păsa de toate astea, aşa că am lăsat-o să-şi mistuie în tihnă muscadele.

Pasărea aparţinea celei mai frumoase şi mai rare specii din cele opt existente în Papuasia şi în insulele vecine, şi anume, speciei «marele smarald». Ca lungime măsura vreo trei decimetri. Avea capul destul de mic, iar ochii aşezaţi lingă deschizătura ciocului îi erau de asemenea mici. Dar ciocul ei galben, picioarele şi ghearele cafenii, aripile de culoarea alunei, cu vîrfurile roşcate, capul de un galben deschis, gîtul verde ca smaraldul, pîntecele şi pieptul cafeniu-închis alcătuiau, toate laolaltă, o minunată îmbinare de culori. Două pene lungi şi pufoase, ridicîndu-se deasupra cozii, prelungite prin alte pene lungi şi uşoare, de o fineţe neobişnuită, întregeau înfăţişarea acestei păsări nespus de frumoase, căreia indigenii i-au dat numele poetic de «pasărea soarelui».

Aş fi dorit mult să pot duce la Paris modelul acesta de pasăre a paradisului, să-l dăruiesc pentru Jardin des Plantes care nu are nici un exemplar viu.

— E atît de rară? întrebă canadianul, cu tonul unui vînător care nu pune preţ pe frumuseţea vînatului.

— Foarte rară, prietene, şi mai ales foarte greu de prins vie! Şi chiar moarte, păsările acestea sînt foarte căutate. De asta

indigenii s-au gîndit să le facă ei, aşa cum se fac diamante sau perle.

— Cum adică? se minună Conseil. Se pot falsifica şi păsările paradisului?

— Da, Conseil.

— Şi domnul cunoaşte mijloacele pe care le folosesc indigenii?

— Desigur. Cînd bate musonul dinspre răsărit, pasărea paradisului îşi pierde penele măreţe din jurul cozii, pe care naturaliştii le numesc pene subalare. Penele acestea le culeg falsificatorii de păsări şi le potrivesc cu îndemînare pe trupul unui biet papagal jumulit. Apoi vopsesc cusăturile, lustruiesc pasărea şi trimit muzeelor şi amatorilor din Europa produsele neobişnuitei lor meserii.

— Foarte bine! făcu Ned Land. Dacă nu este pasărea, atunci sînt măcar penele ei; şi fiindcă nu e vorba să fie mîncate, nu văd ce rău ar fi în toate astea!

Dar în timp ce eu eram mulţumit că aveam pasărea, dorinţele canadianului rămăseseră tot neîndeplinite. Din fericire, pe la ora două, Ned doborî un porc mistreţ uriaş, din cei pe care indigenii îl numesc «bari-utang». Mistreţul pica tocmai la timp, ca să ne procure carne adevărată, şi noi l-am primit cum se cuvine. Ned Land era foarte mîndru de împuşcătura sa. Atins de glonţul electric, mistreţul căzuse ca trăsnit.

Canadianul îl jupui şi îl curaţi, avînd grijă să pună deoparte o jumătate de duzină de cotlete pentru masa de seară. Apoi ne-am urmat vînătoarea, în care aveau să se întîmple şi alte vitejii ale lui Ned Land şi ale lui Conseil. Cercetînd tufişurile, cei doi prieteni stîrniră un grup de canguri, care o luară la goană, dar nu destul de repede pentru ca gloanţele noastre electrice să nu-i poată ajunge.

— Ah, domnule profesor, strigă Ned Land, înfierbîntat, ce vînat straşnic! Nici nu mai spun cît de grozav o să fie, înăbuşit la cuptor! Ce aprovizionare pentru Nautilus. Doi, trei, cinci au căzut! Şi cînd mă gîndesc că o să mîncăm singuri toată carnea asta şi că dobitocii de pe vas n-au să primească nici o fărîmă din ea!

Ned Land se mulţumi cu o duzină de canguri

Cred că dacă Ned, înfierbîntat de bucurie, nu ar fi vorbit atît de mult, ar fi omorît toată ceata. Dar se mulţumi numai cu o duzină din aceste marsupiale care «fac parte din primul ordin al mamiferelor aplacentare». după cum ar fi spus Conseil. Vînatul acesta poartă denumirea de «canguri-iepuri», locuieşte de obicei în scorburile copacilor şi este neîntrecut la fugă. Mărimea sa este mijlocie. În schimb are o carne foarte gustoasă.

Eram foarte mulţumiţi de rezultatele vînătoarei noastre. Ned, bucuros, plănuia să ne reîntoarcem şi a doua zi pe insulă, unde avea de

gînd să nu mai lase nici un locuitor cu patru picioare pe care l-ar fi putut mînca. Dar în planurile sale uită să pună la socoteală întîmplările ce se mai puteau ivi pînă atunci.

La ora şase după-amiază am ajuns pe coastă. Luntrea se afla la locul obişnuit. Nautilus se zărea la două mile depărtare de ţărm, ieşind ca o stîncă lunguiaţă dintre valuri.

Fără să mai piardă timp, Ned Land începu să pregătească masa. Se pricepea de minune la gătit. Peste puţin timp cotletele de bari-utang, fripte pc cărbuni, răspîndeau un miros atrăgător care înmiresma aerul.

Dar văd că am început să calc pe urmele canadianului. Iată-mă în extaz în faţa unei fripturi de porc! Să mi se ierte lucrul acesta, aşa cum l-am iertat şi eu pe Ned Land. pentru aceleaşi motive!

În sfîrşit, masa a fost foarte bună. Doi porumbei întregiră bucatele. Pasta de sagu, pîinea de artocarpus, cîteva fructe de mangifera şi vreo şase ananaşi, împreună cu licoarea fermentată a unor nuci de cocos, ne-au mers drept la inimă. Ba, aş putea chiar să spun că unele idei ale tovarăşilor mei nu mi se mai păreau destul de limpezi...

— Ce-ar fi să nu ne mai întoarcem la noapte pe Nautilus? întrebă Conseil.

— Ce-ar fi să nu ne mai întoarcem niciodată? adăugă Ned Land. În clipa aceea, o piatră ne căzu la picioare. Întrerupînd propunerea canadianului.

Capitolul XXII TRĂSNETUL CĂPITANULUI NEMO

Am privit spre pădure, fără să ne ridicăm. Eu simţii pentru o clipă cum îmi încremeneşte mîna pe care tocmai o duceam la gură. Văzui oprindu-se pe loc şi mîna lui Ned Land.

— O piatră nu cade din cer, spuse Conseil. Sau, dacă se-ntîmplă să cadă, atunci nu mai e piatră, ci aerolit.

O a doua piatră, rotunjită cu grijă, îl făcu pe Conseil să scape din mînă un picior de porumbel, dînd şi mai multă greutate observaţiei sale.

Ne-am ridicat toţi trei, pregătindu-ne cu arma în mînă să facem faţă oricărui atac.

— N-or fi cumva maimuţe? întrebă Ned Land.

— Cît pe-aci să ghiceşti, răspunse Conseil. Sînt nişte sălbatici.

— Repede la luntre! spusei eu, îndreptîndu-mă spre mare. Era limpede că trebuia să ne retragem cît mai repede, pentru că în marginea pădurii, la cel mult o sută de paşi depărtare, îşi făcuseră apariţia vreo douăzeci de indigeni, înarmaţi cu arcuri şi praştii.

Luntrea era ancorată la douăzeci de metri de noi.

Sălbaticii se apropiau încet, dîndu-ne însă tot mai multe dovezi de duşmănie. Pietrele şi săgeţile plouau. Ned Land nu voise să-şi părăsească proviziile şi, cu tot pericolul apropiat, alerga destul de repede înspre barcă, ducînd porcul într-o mînă şi cangurii în cealaltă. În două minute am ajuns la mal. Ca să încărcăm în barcă proviziile şi armele, să-i facem vînt în mare şi să prindem vîslele, ne-a fost de ajuns o clipă. Nici nu ne depărtaserăm încă bine de mal, cînd vreo sută de sălbatici, urlînd şi ameninţîndu-ne, intrară în apă pînă la brîu. Mă uitai spre Nautilus, să văd dacă apariţia sălbaticilor fusese observată de cineva de pe bord. Dar n-am văzut nici o mişcare. Uriaşa maşinărie, culcată în larg, părea pustie.

Peste douăzeci de minute ne urcam pe vas. Capacele erau deschise. După ce am fixat luntrea la locul ei, am intrat în interiorul lui Nautilus.

Coborînd în salon, de unde se auzeau acorduri melodioase, îl găsii pe căpitanul Nemo aplecat deasupra orgii sale şi părînd cufundat într-o visare adîncă, pricinuită de muzică.

— Căpitane! spusei eu. El nu mă auzi.

— Căpitane, spusei din nou, atingîndu-l de data asta cu mîna. Căpitanul Nemo tresări şi se întoarse spre mine.

— A, dumneavoastră sînteţi, domnule profesor? îmi spuse el. Ei, a fost frumoasă vînătoarea? Aţi găsit plante interesante?

— Da, căpitane, răspunsei, dar, din nenorocire, am adus după noi o trupă de bipezi, a căror vecinătate mă nelinişteşte.

— Ce bipezi ?

— Sălbatici.

— Sălbatici! spuse cu ironie căpitanul Nemo. Vă mai miraţi, domnule profesor, că punînd piciorul pe unul din colţurile

pămîntului aţi dat peste sălbatici? Dar unde nu sînt sălbatici? Şi oare sînt mai răi decît alţii aceştia, pe care îi numiţi sălbatici?

— Dar, căpitane...

— Eu unul, domnule, am întîlnit sălbatici pretutindeni.

— Totuşi, dacă nu vreţi să vă pomeniţi cu ei pe Nautilus, ar fi bine să luaţi anumite măsuri.

— Liniştiţi-vă, domnule profesor, nu e nimic îngrijorător!

— Dar indigenii sînt mulţi.

— Cam cîţi?

— Cel puţin o sută.

— Domnule Aronnax, îmi răspunse căpitanul Nemo, ale cărui degete se aşezară din nou pe clape, nici dacă toţi indigenii din Papuasia s-ar aduna pe ţărm, Nautilus nu ar avea motive să se teamă de atacul lor.

Degetele căpitanului începură să se mişte cu uşurinţă de-a lungul claviaturii şi am observat că ele nu atingeau decît clapele negre, din care pricină melodiile sale păreau a fi cîntece scoţiene. Curînd, căpitanul Nemo uită de prezenţa mea şi se cufundă într-o visare, pe care n-am mai încercat să o tulbur.

Mă urcai din nou pe punte. Se înnoptase, pentru că la această latitudine soarele dispare dintr-o dată, fără amurg. Insula Gueboroar abia se mai zărea. Dar focurile numeroase de pe ţărm dovedeau că indigenii n-aveau de gînd să plece.

Am stat aşa, singur, timp de mai multe ore, cînd gîndindu-mă la indigeni — de data aceasta însă fără teamă, căci încrederea neclintită a căpitanului mă liniştise — cînd uitînd de ei pentru a admira splendoarea nopţii tropicale. Îmi aminteam de Franţa, privind stelele zodiacale care aveau s-o lumineze peste cîteva ore. Luna strălucea în mijlocul constelaţiilor zenitului. Mă gîndeam că acest satelit credincios şi cumsecade va fi din nou aici, iar poimîine va ridica apele şi-i va ajuta lui Nautilus să se smulgă dintre recifele de mărgean. Spre miezul nopţii, văzînd că e linişte pretutindeni, şi pe valurile întunecate ca şi sub arborii de pe ţărm, m-am dus în cabina mea şi am dormit liniştit.

Noaptea se scurse fără ca să se întîmple nimic deosebit. Se vede că papuaşii se speriaseră dînd cu ochii de monstrul naufragiat în golf, căci altfel capacele deschise le-ar fi dat putinţa să se strecoare cu uşurinţă în interiorul lui Nautilus.

A doua zi, 8 ianuarie, la ora şase dimineaţa, mă urcai pe punte. Se crăpa de ziuă. Curînd, printre ceţurile care se risipeau, începură să se vadă mai întîi plaja, apoi vîrfurile munţilor de pe insulă.

Indigenii erau tot acolo, mai numeroşi decît în ajun — aproape cinci sau şase sute de inşi. Unii dintre ei înaintaseră, folosind refluxul, căţărîndu-se pe recifele de mărgean, pînă la mai puţin de patru sute de metri de Nautilus. Îi puteam vedea cu uşurinţă. Erau papuaşi adevăraţi, cu trupul atletic, un neam de oameni frumoşi, cu fruntea lată, cu nasul gros, dar nu turtit, cu dinţii albi. Părul lor lînos, vopsit în roşu, contrasta cu corpul negru şi lucios ca al nubienilor. De loburile despicate ale urechilor spînzurau inele de os. Aproape toţi erau goi. Printre ei am văzut şi cîteva femei, acoperite de la şolduri în jos cu fuste largi făcute din ierburi şi susţinute cu centuri din plante. Unii dintre şefi îşi împodobiseră gîtul cu semilune şi coliere din sticlă, roşii sau albe. Cea mai mare parte dintre ei erau înarmaţi cu arcuri, săgeţi şi scuturi şi purtau pe umeri un fel de plasă pentru pietrele rotunjite pe care le aruncau cu praştia, cu o rară îndemînare.

Unul dintre şefi cerceta cu atenţie vasul, de care se apropiase foarte mult. Trebuie să fi fost un «mado», din clasa nobilă, căci se gătise cu un fel de rogojină din frunze de banan, dantelată pe margini şi prezentînd un amestec ţipător de culori.

Aş fi putut să-l dobor cu uşurinţă, fiindcă era foarte aproape de mine, dar m-am gîndit că e mai bine ca să aştept să dea vreo dovadă de duşmănie. Între europeni şi sălbatici se cuvine ca europenii să răspundă la atac, dar nu să atace.

Cît a ţinut refluxul, indigenii dădură tîrcoale vasului, fără să facă vreo încercare de a ataca. I-am auzit repetînd des cuvîntul «assai» şi după gesturile lor am înţeles că mă îndemnau să vin la ei. invitaţie pe care am crezut de cuviinţă să n-o primesc.

Deci, în ziua aceea, luntrea nu părăsi vasul, spre marea nemulţumire a lui Ned Land, care nu putu să-şi completeze proviziile. Îndemînaticul canadian îşi petrecu timpul preparînd carnea şi făina pe care le adusese de pe insula Gueboroar. Cît despre sălbatici, ei se retrăseseră pe la ora unsprezece dimineaţa spre ţărm, de îndată ce valurile fluxului începură să acopere recifele de mărgean. Dar am putut să văd cum pe plajă numărul lor creştea întruna.

Pesemne că soseau şi din insulele vecine sau din Papuasia propriu-zisă. Totuşi n-am zărit nici o pirogă de-a indigenilor.

Neavînd ceva mai bun de făcut, m-am gîndit să pescuiesc scoici în apa care era atît de limpede, încît se puteau vedea cu uşurinţă scoicile, zoofitele şi plantele pelagice. Era, dealtfel, ultima zi în care Nautilus mai avea să rămînă pe meleagurile acelea, dacă într-adevăr avea să poată porni a doua zi în larg, după cum ne făgăduise căpitanul Nemo. L-am chemat deci pe Conseil, care îmi aduse o dragă de prins scoici, destul de mică şi uşoară, asemănătoare celor care servesc la prinderea stridiilor.

— Şi sălbaticii? mă întrebă Conseil. Să nu se supere domnul, dar mie nu mi se par chiar atît de răi!

— Cu toate astea sînt antropofagi, dragul meu!

— Poţi să fii antropofag şi să fii totodată om de treabă, îmi răspunse Conseil, după cum poţi fi mîncăcios şi om cumsecade în acelaşi timp! Una nu înlătură pe cealaltă.

— Foarte bine, Conseil, să zicem că sînt antropofagi cumsecade şi că tot cum se cade îşi mănîncă prizonierii. Dar cum eu nu ţin deloc să fiu mîncat, nici chiar mîncat cum se cade, am să fiu prevăzător, fiindcă, după cum se pare, comandantul Nemo nu ia nici o măsură. Şi acum, la lucru!

Am pescuit cu rîvnă timp de două ore, dar n-am prins nimic deosebit. Draga se umplea cu «urechile lui Midas», harpe, melanii şi în special cu cele mai frumoase moluşte-ciocan pe care le-am văzut vreodată. Am prins şi cîteva holoturii, scoici care fac perle şi o duzină de broaşte ţestoase mici, pe care le-am păstrat pentru bucătăria vasului.

Dar tocmai cîna mă aşteptam mai puţin, am dat de o minunăţie sau mai bine zis de o greşeală a naturii, foarte rar întîlnită. Pe cînd Conseil ridica draga în care se prinseseră o mulţime de scoici obişnuite, mă văzu deodată scufundîndu-mi mîna în plasă şi luînd o scoică, apoi mă auzi scoţînd un strigăt de conchiliolog, cu alte cuvinte cel mai ascuţit strigăt pe care gîtlejul omenesc poate să-l producă.

— Ce-a păţit domnul? se miră Conseil. Domnul a fost muşcat de ceva?

— Nu, băiete, cu toate că aş fi dat şi un deget pentru descoperirea mea.

— Ce descoperire?

— Scoica asta! răspunsei eu, arătîndu-i pricina bucuriei mele.

— Dar nu-i decît o simplă oliva pofira, genul oliva, ordinul prectini-branhiatelor, clasa gasteropodelor, încrengătura moluştelor.

— Da, Conseil. Dar în loc să fie încolăcită de la dreapta la stînga, scoica asta e întoarsă de la stînga la dreapta!

— Cum se poate!? se minună Conseil.

— Da, dragul meu, e o scoică senestră.

— O scoică senestră, îngînă Conseil emoţionat.

— Uită-te la spirala ei.

— Ah, vă rog să mă credeţi, domnule, spuse Conseil, luînd cu o mînă tremurătoare preţioasa scoică, de cînd mă ştiu nu m-am simţit atît de emoţionat!

Şi avea, într-adevăr, de ce să se simtă emoţionat. Se ştie că, după cum au arătat naturaliştii, mişcarea de la dreapta spre stînga este o lege a naturii. În mişcarea lor de translaţie şi de rotaţie, astrele şi sateliţii se mişcă de la dreapta spre stînga. Omul, la fel, se slujeşte mai adesea de mîna dreaptă decît de mîna stînga, din care cauză instrumentele şi aparatele lui, scările, zăvoarele, arcurile de la ceas etc. sînt făcute în aşa fel, încît să se învîrtească de la dreapta spre stînga. Natura urmează şi ea aceeaşi lege în încolăcirea scoicilor. Toate se încolăcesc de la dreapta spre stînga, şi în cazuri deosebit de rare, cînd

spirala merge de la stînga spre dreapta, scoica preţuieşte cît greutatea ei în aur.

Eram amîndoi cufundaţi în cercetarea preţioasei scoici şi tocmai mă glndeam că voi îmbogăţi Muzeul cu raritatea aceasta, cînd o piatră azvîrlită de un indigen sfărîmă scoica rară, chiar în mîna lui Conseil.

Scosei un strigăt de desperare. Conseil apucă repede puşca mea şi ochi în sălbatic, care îşi legăna praştia cam la vreo zece metri de noi. Am vrut să-l opresc, dar lovitura pornise, sfărîmînd brăţara cu amulete de pe braţul indigenului.

— Ce faci, Conseil? strigai eu.

— Cum, domnul nu vede că acest canibal a început atacul ?

— O scoică nu preţuieşte cît viaţa unui om! îi răspunsei.

— Ah, ticălosul! strigă Conseil. Mai bine mi-ar fi sfărîmat umărul! Deşi Conseil era sincer, eu n-am fost de aceeaşi părere cu el. În timpul acesta, fără ca noi să ne dăm seama, situaţia se schimbase. Vreo douăzeci de piroge înconjuraseră vasul. Scobite în trunchiuri de arbori lungi şi înguste, bine potrivite pentru înaintat pe apă şi echilibrate cu ajutorul unor beţe de bambus care pluteau la suprafaţă, pirogile erau mînate de vîslaşi pe jumătate goi. Le priveam neliniştit cum se apropie de noi.

Se vedea cît de colo că papuaşii mai avuseseră de-a face cu europeni şi că le cunoşteau vasele. Dar ce or fi gîndit ei văzînd cilindrul acesta de fier, fără catarge, fără coş, care stătea nemişcat în golf? Fără îndoială că nimic bun, pentru că la început se opriră la o depărtare destul de mare de el. Totuşi, văzîndu-l că nu mişcă, curajul le reveni puţin şi încercară să vină cît mai aproape. Trebuia cu orice preţ să împiedicăm lucrul acesta. Dar puştile noastre fără detunător nu puteau să-i sperie, căci lor nu le e frică decît de armele zgomotoase. Dacă trăsnetul n-ar fi însoţit de tunet, oamenii s-ar teme mai puţin de el, cu toate că primejdia vine de la fulger şi nu de la tunet. Într-o clipă, pirogile se apropiară de Nautilus şi sute de săgeţi se abătură asupra lui.

— Afurisită grindină! strigă Conseil. Şi unde mai pui că s-ar putea să fie o grindină otrăvită!

— Trebuie să-l înştiinţăm pe căpitanul Nemo, spusei eu, intrînd în interiorul vasului.

Coborîi în salon. Nu era nimeni. Am bătut la uşa căpitanului.

— Intră! mi se răspunse. Intrai şi-l găsii pe căpitan cufundat în nişte calcule pline de X-uri şi de alte semne algebrice.

Buna-cuviinţă mă făcu să-l întreb:

— Vă stingheresc?

— Da, domnule Aronnax, îmi răspunse căpitanul, cred însă că aveţi motive serioase ca să mă căutaţi.

— Foarte serioase. Pirogile indigenilor ne înconjură şi în cîteva minute vom fi atacaţi, fără doar şi poate, de sute de sălbatici.

— Aha! făcu liniştit căpitanul Nemo. Au venit cu pirogile?

— Da, domnule.

— Ei bine, e de ajuns să închidem panourile.

— Tocmai. Şi venisem să vă spun...

— Nimic nu-i mai uşor, mă întrerupse căpitanul Nemo.

Şi apăsînd pe un buton electric, transmise un ordin echipajului.

— S-a făcut şi asta, domnule, îmi spuse el după cîteva clipe. Luntrea e la locul ei şi panourile sînt închise. Cred că nu vă e teamă de faptul că domnii ăştia ar putea sparge pereţii pe care ghiulelele fregatei dumneavoastră nu i-au putut străpunge.

— Nu, căpitane, dar mai e un pericol.

— Care, domnule ?

— Mîine vor trebui deschise panourile pentru ca Nautilus să-şi împrospăteze provizia de aer.

— Fără îndoială, domnule. Vasul nostru respiră ca un cetaceu.

— Şi dacă în timpul acela papuaşii vor fi pe punte, nu ştiu cum i-aţi putea împiedica să pătrundă.

— Dumneavoastră credeţi că se vor urca pe bord?

— Sînt sigur.

— Foarte bine, domnule, n-au decît să se urce. Nu văd de ce i-aş împiedica. La urma urmei nu sînt decît nişte bieţi papuaşi şi n-aş vrea ca vizita mea pe insula Gueboroar să coste viaţa măcar a vreunuia din nenorociţii aceştia!

Nemaiavînd ce spune, mă pregătii să plec, dar căpitanul Nemo mă opri poftindu-mă să iau loc lîngă el. Mă întrebă apoi despre excursia noastră pe insulă, despre felul cum a mers vînătoarea şi păru că nu înţelege nevoia de carne pe care o arăta canadianul. Am vorbit şi despre alte lucruri, iar căpitanul, fără să fie prea vorbăreţ, se arătă destul de prietenos.

Printre altele veni vorba şi despre situaţia lui Nautilus, naufragiat în acelaşi loc în care Dumont d'Urville fusese pe punctul de a pieri. Şi căpitanul îmi spuse:

— Acest d'Urville a fost unul dintre cei mai destoinici şi mai inteligenţi navigatori pe care i-aţi avut, un fel de căpitan Cook al dumneavoastră, al francezilor. Nefericit savant! Să înfrunţi banchizele de la Polul Sud, recifele de mărgean ale Oceaniei, canibalii din Pacific, şi să pieri apoi într-un nenorocit accident de cale ferată! Dacă omul acesta energic a mai putut gîndi în ultimele clipe ale vieţii sale, vă daţi seama care trebuie să fi fost acele gînduri!

Ţin minte şi acum, spre cinstea căpitanului Nemo, că, vorbind despre faptele lui d'Urville, el părea mişcat.

Apoi, cu harta în mînă, ne-am amintit de lucrările navigatorului francez, de călătoriile lui în jurul Pămîntului, de dubla sa încercare de a ajunge la Polul Sud, care 1-a dus la descoperirea de noi pămînturi numite Adelie şi Louis Philippe, şi în sfîrşit de hărţile hidrografice pe care le-a făcut în principalele insule ale Oceaniei.

— Ceea ce d'Urville a făcut la suprafaţa mărilor, îmi spuse căpitanul Nemo, eu am făcut înăuntrul oceanului, cu mai multă uşurinţă şi mai deplin decît el. Navele Astrolabe şi Zélée, hărţuite întruna de uragane, nu se puteau asemui cu Nautilus, care străbate oceanele liniştit, ca şi cum ar fi o adevărată cameră destinată studiului.

— Cu toate astea, căpitane, este ceva asemănător între navele lui d'Urville şi Nautilus.

— Ce anume, domnule ?

— Faptul că Nautilus a naufragiat ca şi ele!

— Nautilus nu a naufragiat, domnule, îmi răspunse cu răceală căpitanul Nemo. Nautilus este sortit să se odihnească pe apă şi eu n-am să folosesc niciodată muncile grele la care d'Urville îşi silea echipajul în clipele de impas, nici manevrele şi nici celelalte măsuri de despotmolire; Zélée şi Astrolabe au fost pe punctul de a pieri, pe cînd Nautilus e în afară de orice primejdie. Mîine, în ziua hotărîtă şi la ora hotărîtă, marea îl va ridica încetişor şi el va porni să străbată mai departe mările.

— Căpitane, începui eu, mă îndoiesc că...

— Mîine, spuse căpitanul Nemo ridicîndu-se, mîine la ora două şi patruzeci de minute după-amiază, Nautilus va părăsi

strîmtoarea Torres, fără să fi suferit nici o stricăciune.

După ce rosti cuvintele acestea foarte răspicat, căpitanul Nemo se înclină uşor. Am înţeles că e timpul să plec şi m-am înapoiat în camera mea.

Acolo mă aştepta Conseil, care voia să cunoască rezultatele întrevederii cu căpitanul.

— Cînd i-am arătat temerile mele că Nautilus ar putea fi ameninţat de papuaşi, căpitanul mi-a răspuns foarte ironic. Aşa că nici eu nu pot să-ţi spun decît un lucru: ai încredere în el şi du-te de te culcă liniştit.

— Domnul n-are nevoie de nimic?

— Nu, prietene. Ce mai face Ned Land?

— Domnul să mă ierte, răspunse Conseil, dar Ned face un pateu de cangur care cred că va fi minunat.

Rămas singur m-am culcat, dar n-am dormit bine deloc. Auzeam zgomotul pe care îl făceau sălbaticii tropăind pe punte şi scoţînd strigăte asurzitoare. Astfel se scurse întreaga noapte, fără ca cineva de pe vas să iasă din nepăsarea obişnuită.

Echipajului îi păsa tot atît de puţin de canibali, pe cît le păsa soldaţilor dintr-un fort întărit de furnicile care umblă pe întărituri.

Mă trezii la şase dimineaţa. Panourile erau tot închise. Aerul nu fusese deci primenit; rezervoarele erau însă pline, aşa că împrospătară cu cîţiva metri cubi de oxigen atmosfera înăbuşitoare a vasului. Am lucrat în camera mea pînă la amiază, fără să dau ochi nici măcar o clipă cu căpitanul Nemo. Pe bord părea că nu se face nici un fel de pregătire pentru plecare.

Am mai aşteptat un timp, pe urmă m-am dus în salonul cel mare. Pendula arăta orele două şi jumătate. În zece minute apele aveau să atingă maximum de înălţime, şi în cazul cînd căpitanul Nemo nu fusese prea îndrăzneţ în făgăduielile sale, Nautilus avea să fie scos atunci dintre recifele de mărgean. Altfel, trebuia să mai aştepte luni întregi pînă să poată ieşi de acolo.

Curînd se simţiră cîteva vibraţii prevestitoare în învelişul lui Nautilus, Apoi se auzi cum pîrîie calcarul recifelor.

La ora două şi treizeci şi cinci de minute, căpitanul Nemo apăru în salon. De cum mă văzu, îmi spuse:

— Plecăm.

L-am privit neîncrezător.

— Am dat ordin să se deschidă panourile, adăugă el.

— Şi cu papuaşii ce facem ?

— Cu papuaşii? Căpitanul Nemo ridică nepăsător din umeri.

— Vor pătrunde în interiorul vasului.

— Pe unde ?

— Prin panourile deschise.

— Domnule Aronnax, spuse liniştit căpitanul Nemo, nu se intră atît de uşor prin panourile lui Nautilus, chiar dacă sînt deschise. Apoi, văzîndu-mă nedumerit, mă întrebă: Nu înţelegeţi?

— Deloc.

— Bine, atunci veniţi şi veţi vedea.

M-am îndreptat către scara principală. Aici îi găsii pe Ned Land şi pe Conseil, care priveau neliniştiţi cum oamenii echipajului deschid panourile, în timp ce afară răsunau strigătele înspăimîntătoare ale sălbaticilor. În sfîrşit panourile fură deschise. În golul lor se iviră îndată douăzeci de capete ameninţătoare. Dar primul indigen care puse mîna pe rampa scării fu zvîrlit cu putere înapoi, prin nu ştiu ce forţă nevăzută; indigenul o luă la fugă, urlînd şi făcînd nişte salturi de uriaş. Alţi zece care îi luară locul păţiră acelaşi lucru.

Conseil rămăsese înmărmurit. Ned Land, îmboldit de firea sa nestăpînită, sui scara ca să vadă despre ce e vorba. Dar în clipa în care puse mîinile pe rampă, căzu la pămînt ca trăsnit.

— Mii de draci! strigă el. M-a lovit trăsnetul!

Strigătul lui mă lămuri: de-a lungul scării care ducea spre punte nu era o rampă obişnuită, ci un cablu de metal încărcat cu

electricitate. Oricine îl atingea simţea o zguduitură puternică, care ar fi putut fi mortală dacă s-ar fi dat drumul întregii electricităţi din aparate. Astfel, căpitanul Nemo pusese între el şi asediatori o adevărată reţea electrică, pe care nimeni n-o putea trece nepedepsit. În timpul acesta papuaşii o luaseră la fugă, cuprinşi de groază. Noi, abia stăpînindu-ne rîsul, îl împăcăm şi-l fricţionam pe bietul Ned, care, cuprins de furie, înjura ca un diavol.

Dar chiar atunci Nautilus, ridicat de valurile fluxului, se desprinse din recifele de mărgean şi porni. Era clipa exactă, anunţată de căpitan. Elicea bătea apa cu o încetineală plină de măreţie. Apoi viteza se mări puţin cîte puţin şi, înaintînd pe apele oceanului, Nautilus părăsi teafăr şi nevătămat primejdioasele trecători ale strîmtorii Torres.

Capitolul XXIII AEGRI SOMNIA[1]

În ziua următoare, la 10 ianuarie, Nautilus îşi reluă drumul pe sub apă cu o viteză de cel puţin treizeci de mile pe oră. Elicea bătea atît de repede apa, încît era peste putinţă să-i urmăreşti sau să-i numeri bătăile.

La gîndul că electricitatea dădea nu numai mişcare, căldură şi lumină vasului, dar îl şi apăra împotriva atacurilor din afară, făcînd din Nautilus un fel de arcă, pe care nimeni nu o putea atinge fără să fie lovit de trăsnet, mă simţeam cuprins de o admiraţie fără margini atît pentru aparat, cît mai ales pentru inginerul care îl construise. Înaintînd de-a dreptul către apus, la 11 ianuarie am înconjurat Capul Wessel, situat la 135° longitudine şi la 10° latitudine nordică, cap care formează punctul de răsărit al Golfului Carpentaria. Recifele, încă foarte numeroase, se găseau la distanţe mai mari unul de altul şi erau însemnate cu deosebită precizie pe hartă. Nautilus feri cu uşurinţă stîncile Money, la babord, şi recifele Victoria la tribord, aflate la 130° longitudine pe paralela a zecea, pe care o urmam fără abatere.

La 13 ianuarie, pătrunzînd în Marea Timor, Nautilus ajunse în insula cu acelaşi nume, situată la longitudinea 122°. Insula

[1] Somn neliniştit (în limba latina în text).

Timor are o suprafaţă de o mie şase sute douăzeci şi cinci leghe pătrate şi e condusă de către rajahi. Prinţii aceştia susţin că se trag din crocodili, adică din cea mai înaltă spiţă din care, după părerea lor, ar putea să descindă o fiinţă omeneasca. Aşa se face că numiţii strămoşi solzoşi mişună în rîurile insulei şi li se arată o cinste deosebită. Sînt ocrotiţi, răsfăţaţi, linguşiţi, hrăniţi, dîndu-li-se uneori chiar fete tinere; şi vai de străinul care ar îndrăzni să se atingă de reptilele sfinte!

Dar Nautilus n-a avut de-a face cu ele, fiindcă insula Timor nu s-a zărit decît o clipă, la amiază, cînd secundul lua poziţia soarelui. Tot pentru o clipă am zărit şi mica insulă Rotti, care face parte din acelaşi grup. Femeile de acolo sînt vestite pentru frumuseţea lor, pe toate pieţele malaeze.

Din dreptul insulei Rotti, Nautilus îşi schimbă direcţia, ca latitudine, îndreptîndu-se spre sud-vest, către Oceanul Indian. Încotro avea să ne ducă bunul plac al căpitanului Nemo? Va urca spre coastele Asiei ? Se va apropia de coastele Europei ? Nu prea credeam că va face asta, deoarece ştiam că fuge de continentele populate. Va înconjura Capul Bunei Speranţe, apoi Capul Horn şi o va lua spre Polul Sud? Se va întoarce oare în apele Pacificului, unde Nautilus putea să navigheze nestingherit? Viitorul avea să ne arate.

La 14 ianuarie eram departe de orice ţărm. Trecuserăm pe lîngă stîncile Cartier, Hibernia, Seringapatam şi Scott, ultimele bucăţi de pămînt, după care apa e atotstăpînitoare. Nautilus îşi încetini mersul şi începu să înainteze într-un fel plin de toane, cînd la suprafaţa apei, cînd pe sub apă. În această parte a călătoriei, căpitanul Nemo făcu experienţe interesante, măsurînd diferitele temperaturi ale mării la mai multe adîncimi. În mod obişnuit, măsurătorile se fac cu instrumente destul de complicate, care mai totdeauna dau rezultate îndoielnice, fie că e vorba de sonde termometrice a căror sticlă se sparge adesea sub presiunea apei, fie că e vorba de aparate bazate pe variaţia rezistenţei metalelor sub acţiunea electricităţii, care nici ele nu sînt prea exacte. Rezultatele astfel obţinute nu pot fi controlate cu precizie. Căpitanul Nemo folosea cu totul alte metode. Cobora el însuşi în adîncuri, iar termometrul pus astfel în legătură directă cu diferite straturi de apă îi arăta temperatura de îndată şi fără greş. Fie supraîncărcînd rezervele, fie coborînd oblic cu ajutorul planurilor înclinate. Nautilus atingea, una după

alta, adîncimile de trei, patru, cinci, şapte, nouă şi zece mii de metri. Rezultatul măsurătorilor arăta că marea are o temperatură statornică de 4° şi jumătate la adîncimea de o mie de metri, la toate latitudinile.

Urmăream cu cel mai viu interes experienţele în care căpitanul Nemo punea o adevărată pasiune. Adesea mă întrebam în ce scop le făcea. Pentru folosul omenirii? Nu prea îmi venea să cred, fiindcă într-o bună zi lucrările aveau să dispară împreună cu el, în fundul cine ştie cărei mări necunoscute! Sau poate că avea de gînd să-mi lase mie rezultatele experienţelor sale? Dar asta ar fi însemnat că ciudata mea călătorie va avea un sfîrşit, şi acest sfîrşit încă nu-l întrezăream.

Oricare i-ar fi fost scopul, căpitanul Nemo îmi împărtăşi unele cifre obţinute de el, prin care se putea stabili raportul de densitate al apei în principalele mări ale globului. Din cîte mi-a arătat, m-am ales cu o învăţătură personală ce n-avea nimic ştiinţific în ea.

În dimineaţa zilei de 15 ianuarie, pe cînd ne plimbam împreună pe punte, căpitanul mă întrebă dacă cunosc diferitele densităţi ale apelor mării. I-am răspuns că nu le cunosc, adăugînd că ştiinţa nu are date precise asupra lor.

— Eu am calculat aceste date şi pot să vă asigur că sînt temeinice, îmi spuse căpitanul Nemo.

— Bine, răspunsei eu, dar Nautilus formează o lume aparte şi secretele savanţilor săi nu ajung pe pămînt.

— Aveţi dreptate, domnule profesor, îmi spuse căpitanul Nemo, după cîteva clipe de tăcere. Nautilus formează o lume aparte. Este tot atît de străin de pămînt, pe cît sînt planetele care întovărăşesc globul pămîntesc în jurul soarelui, şi niciodată nu se vor cunoaşte lucrările savanţilor de pe Saturn sau de pe Jupiter. Cu toate acestea, pentru că soarta a hotărît să ne întîlnim, am să vă împărtăşesc rezultatul experienţelor mele.

— Vă ascult, căpitane.

— După cum ştiţi, domnule profesor, apa mării este mai densă decît apa dulce, însă densitatea ei nu este aceeaşi peste tot. De fapt, dacă reprezentăm prin unu densitatea apei dulci, găsim unu şi douăzeci şi opt de miimi în apele Pacificului, unu şi treizeci de miimi în Mediterana...

«Aşadar, mă gîndii eu, nu se teme să pătrundă şi în Mediterana».

— Unu şi optsprezece miimi în Marea Ionică şi unu şi douăzeci şi nouă miimi în Adriatica, continuă el.

Era limpede că Nautilus nu ocolea mările des străbătute de corăbii, cum sînt cele ale Europei, şi începui să nutresc nădejdea că ne va duce — poate în curînd — spre continente mai civilizate. Mă gîndii la bucuria lui Ned Land cînd va primi o asemenea veste. Timp de mai multe zile ne-am cufundat în experienţe de tot felul asupra gradului de salinitate a apei la diferite adîncimi, asupra încărcării ei electrice, a coloraţiei, a transparenţei; de fiecare dată căpitanul Nemo dădu dovadă de o pricepere deosebită şi se purtă cît se poate de prietenos. Apoi iar nu l-am mai revăzut cîteva zile şi mă simţii din nou singur şi părăsit.

La 16 ianuarie. Nautilus părea că doarme la o adîncime de cîţiva metri. Aparatele electrice nu mai funcţionau şi elicea nemişcată îl lăsa să rătăcească în voia valurilor. Îmi închipuiam că echipajul se îndeletniceşte cu cine ştie ce reparaţii interioare cerute de mecanismul maşinii. Împreună cu Ned Land şi Conseil, am văzut atunci o privelişte neobişnuită. Obloanele salonului erau deschise şi, pentru că farul de pe Nautilus nu era aprins, în mijlocul apei domnea o uşoară întunecime. Cerul posomorit şi acoperit de nori răspîndea o lumină palidă deasupra valurilor.

Priveam apa în care peştii cei mai mari abia se zăreau, ca nişte umbre nedesluşite, cînd dintr-o dată Nautilus se găsi în plină lumină. La început am crezut că a fost aprins farul şi că acesta îşi aruncă razele sale puternice asupra mării. Mi-am dat seama însă că mă înşelam.

Nautilus plutea în mijlocul unui strat fosforescent format din miliarde de mici animale luminoase, care străluceau orbitor din pricina întunericului. Lunecînd pe învelişul metalic al aparatului, ele îşi măreau şi mai mult scînteierea. Prin fişiile de lumină păreau că zvîcnesc fulgere, că se scurg valuri de plumb topit într-un cuptor fierbinte, sau şuvoaie de metal încinse pînă la alb. Datorită luminozităţii neegale, lumina însăşi avea ici, colo pete mai întunecate, în împărăţia aceasta a focului din care părea izgonită orice umbră. Nu! Nu mai erau razele liniştite ale farului! În faţa noastră se vădea o vigoare şi o mişcare cu totul neobişnuită. Simţeai că ai în faţă o lumină vie!

Ne găseam în mijlocul unei îngrămădiri nemărginite de infuzorii pelagice numite «noctiluca miliaris», adevăraţi stropi de gelatină străvezie, cu cîte un tentacul filiform, şi care au putut fi număraţi pînă la douăzeci şi cinci de mii în treizeci centimetri cubi de apă. Lumina lor părea şi mai puternică datorită strălucirii deosebite a meduzelor, asteriilor, aureliilor şi a altor zoofite fosforescente, îmbibate de grăsimea materiilor organice descompuse de apă şi poate şi de mucusul secretat de peşti.

Nautilus pluti timp de cîteva ore prin undele luminoase, şi încîntarea noastră crescu şi mai mult la vederea animalelor marine care spintecau apa ca nişte salamandre. Erau acolo, în mijlocul focului care nu ardea, marsuini iuţi şi fercheşi, părînd nişte clovni neobosiţi ai mării; istioforii, lungi de trei metri, prevestitori ai uraganelor, loveau din cînd în cînd cu botul lor uriaş sticla salonului. Apoi se iviră tot felul de peşti mai mici, balişti, feluriţi scomberozi săritori, nasoni-lupi şi alte cîteva sute de soiuri, care în goana lor brăzdau lumina orbitoare.

Eram fermecaţi de priveliştea cu adevărat uluitoare! Poate că şi unele condiţii atmosferice măreau intensitatea acestui fenomen; poate că la suprafaţa oceanului uraganul era gata să se dezlănţuie. Dar la o adîncime de numai cîţiva metri, Nautilus nu-i simţea mînia şi se legăna încet pe întinderea liniştită a apelor.

Am mers aşa, întîlnind mereu tot alte şi alte minuni! Conseil clasifica zoofitele, articulatele, moluştele şi peştii. Zilele se scurgeau pe nesimţite. Ned, ca de obicei, căuta să facă ceva ca să-şi alunge plictiseala. Ne obişnuiserăm, ca nişte adevăraţi melci, cu cochilia noastră şi pot spune că e cît se poate de uşor să devii un melc perfect.

Viaţa pe care o duceam ni se părea lipsită de griji, firească şi uitasem cu totul că mai există o altă lume undeva pe uscat, cînd o întîmplare neaşteptată ne reaminti de starea ciudată în care ne aflam. În ziua de 18 ianuarie, Nautilus se găsea la 105° longitudine şi 15º latitudine meridională. Timpul nu făgăduia nimic bun. Marea era mohorîtă şi frămîntată. Dinspre răsărit vîntul sufla cu putere. Barometrul, care de cîteva zile cobora întruna, vestea apropierea furtunii.

Ieşisem pe punte ca să privesc cum măsoară secundul unghiurile orare. Aşteptam să-l aud rostind fraza de fiecare zi. Dar în ziua aceea el pronunţă alte cuvinte, la fel de străine

pentru mine. Peste cîteva clipe îl văzui apărînd pe căpitanul Nemo. Cu o lunetă la ochi, el prinse să cerceteze orizontul.

Căpitanul privi neclintit un timp. Apoi, lăsă jos luneta, se întoarse spre secund şi îi spuse ceva. Secundul păru cuprins de o tulburare pe care încerca zadarnic să şi-o stăpînească. Căpitanul Nemo, mai sigur de sine, rămase liniştit. Mi se părea că pune unele întrebări secundului şi că acesta îi răspunde nesigur. Cel puţin atîta am înţeles din tonul şi din gesturile lor. Mă uitai şi eu, cu toată atenţia, spre punctul arătat în zare, dar nu văzui nimic deosebit. Cerul şi marea se uneau într-acolo, formînd o singură linie limpede şi neîntreruptă.

Un timp căpitanul Nemo se plimbă de la un capăt la altul al punţii, fără să mă privească sau poate chiar fără să mă vadă. Pasul îi era sigur, deşi părea poate mai puţin regulat decît de obicei. Uneori se oprea şi, cu braţele încrucişate pe piept, privea marea. Ce putea să caute oare pe întinderea nesfîrşită a valurilor? Doar Nautilus se găsea la o depărtare de cîteva sute de mile de coasta cea mai apropiată!

Secundul îşi reluase luneta şi cerceta cu încăpăţînare orizontul, mergînd de-a lungul punţii şi bătînd din picior, cuprins de-o tulburare ce nu se potrivea deloc cu liniştea şefului său. Dealtfel, misterul acesta avea să se lămurească în curînd, căci,

la un ordin al căpitanului Nemo, maşina, mărindu-şi forţa, imprimă elicei o rotaţie mai rapidă.

Deodată secundul se opri şi-i arătă din nou ceva căpitanului, care privi îndeaproape prin lunetă punctul indicat. La rîndul meu, neliniştit de toate aceste taine, coborîi în salon şi luai luneta pe care o foloseam de obicei; apoi, rezemîndu-mă de cuşca felinarului în partea din faţă a punţii, mă pregătii să cercetez cu atenţie toată linia cerului şi apei.

Nici n-am apucat să duc luneta la ochi, cînd cineva mi-o smulse din mîini cu putere. M-am întors. În faţa mea se afla căpitanul Nemo; trăsăturile îi erau atît de schimbate, încît mi se păru cu totul de nerecunoscut. Ochii, strălucind de un foc sumbru, i se ascundeau sub sprîncenele încruntate. Gura îi rînjea, pe jumătate întredeschisă. Trupul înţepenit, pumnii încleştaţi, capul vîrît între umeri dovedeau ura cumplită care îi cuprinsese întreaga făptură. Stătea neclintit. Luneta mea, scăpîndu-i din mînă, i se rostogolise la picioare.

Eu îi stîrnisem oare atîta mînie? Îşi închipuia cumva fiinţa aceasta de neînţeles că am pătruns vreuna din acele taine pe care oaspeţii de pe Nautilus nu trebuiau să le afle?

Nu! Ura aceasta nu i-o pricinuisem eu, pentru că Nemo nici nu mă mai privea măcar; ochii săi rămaseră aţintiţi asupra aceluiaşi punct din zare.

Apoi căpitanul se linişti. Chipul schimonosit de ură i se destinse. După ce schimbă cîteva cuvinte cu secundul în limba lor necunoscută, se întoarse către mine:

— Domnule Aronnax, îmi spuse el cu un ton poruncitor, vă cer să împliniţi unul din angajamentele pe care vi le-aţi luat faţă de mine.

— Despre ce-i vorba, căpitane?

— Trebuie să vă lăsaţi închişi, dumneavoastră şi tovarăşii dumneavoastră, atîta timp cît voi crede eu de cuviinţă.

— Sînteţi stăpîn aici, îi răspunsei privindu-l drept în ochi. Pot, însă, să vă pun o întrebare?

— Nici una, domnule!

Nu-mi rămînea, aşadar, decît să mă supun: orice împotrivire ar fi fost de prisos.

Am coborît în cabină, la Ned şi Conseil, şi le-am adus la cunoştinţă hotărîrea căpitanului. E lesne de închipuit cum a primit canadianul o asemenea ştire. Dealtfel, n-am avut timp să-

i dau alte lămuriri. Patru oameni din echipaj ne aşteptau la uşă şi ne-au condus în aceeaşi celulă în care petrecusem prima noapte pe bordul lui Nautilus. Zadarnic încercă Ned să protesteze. Drept orice răspuns, uşa se închise în urma noastră.

— Domnul este atît de bun să-mi spună ce înseamnă toate acestea? mă întrebă Conseil.

Am povestit tovarăşilor mei cele întîmplate. Se mirară tot atît de mult ca şi mine. dar rămaseră la fel de nelămuriţi.

Apoi m-au năpădit gîndurile, în timp ce în minte îmi stăruia ciudata nelinişte a căpitanului Nemo. Îmi era cu neputinţă să leg două idei ca lumea şi-mi făuream tot felul de presupuneri, care mai de care mai nesăbuite, cînd m-au trezit din această caznă a minţii cuvintele lui Ned Land:

— Ia te uită, ni s-a adus mîncarea! Într-adevăr, masa era gata. Căpitanul Nemo se vede că se gîndise la noi în acelaşi timp în care mărise şi viteza lui Nautilus.

Ochii săi rămăseseră aţintiţi asupra orizontului

— Domnul îmi îngăduie să-i dau un sfat? mă întrebă Conseil.

— Desigur, dragul meu.

— Ar fi bine ca domnul să ia masa. Nu-i rău să fim prevăzători, pentru că nu putem şti ce se va mai întîmpla.

— Ai dreptate, Conseil.

— Din nenorocire, spuse Ned Land, nu ne-au adus decît masa obişnuită.

— Prietene Ned, întrebă Conseil, ce-ai fi zis dacă nu ne-ar fi adus nimic?

Cuvintele lui Conseil, atît de îndreptăţite, îl siliră pe Ned Land să nu mai spună nimic.

Ne aşezarăm la masă. Nici unul dintre noi nu avea chef de vorba. Eu am mîncat puţin şi fără poftă. Conseil «se sili», din prudenţă, să nu rămînă flămînd, iar Ned Nand nu lăsă să-i scape nici o îmbucătură. Apoi ne-am ghemuit fiecare în cîte un colţ.

Deodată, lumina se stinse şi ne învălui un întuneric adînc. Ned Land adormi curînd şi, spre marea mea uimire, Conseil căzu şi el într-un somn greu. Tocmai mă întrebam de unde putea veni nevoia aceasta crîncenă de somn, cînd simţii o toropeală greoaie cuprinzîndu-mi creierul. Ochii, pe care mă străduiam să-i ţin deschişi, mi se închideau fără voie. Eram în prada unei năluciri dureroase. Cu siguranţă că ni se puseseră somnifere în mîncare. Aşadar, închisoarea nu era de ajuns ca să nu descoperim planurile căpitanului Nemo — trebuia să fim şi adormiţi.

Mi s-a părut apoi că aud panourile închizîndu-se. Legănarea uşoară, cauzată de apele mării, încetă. Coborîsem oare din nou în adîncuri ?

Am vrut să mă împotrivesc somnului. Mi-a fost însă cu neputinţă. Respiraţia mi se îngreuna. Simţeam un frig de moarte îngheţîndu-mi mîinile şi picioarele, care îmi încremeniseră. Pleoapele, ca de plumb, mi se închiseră fără voie. Mă zvîrcoleam chinuit de coşmaruri. Apoi nălucirile dispărură şi m-am prăbuşit într-un somn adînc.

Capitolul XXIV ÎMPĂRĂŢIA MĂRGEANULUI

M-am trezit a doua zi cu capul neobişnuit de limpede. Spre marea mea uimire, mi-am dat seama că nu mai sînt în celulă, ci în cameră, Fără îndoială că şi tovarăşii mei fuseseră duşi, ca şi mine, pe cînd dormeau, în cabina lor. Ceea ce se petrecuse în timpul nopţii avea să rămînă pentru ei ca şi pentru mine o taină, pe care numai întîmplarea ar fi putut să ne-o dezvăluie în viitor.

M-am gîndit atunci să ies din cameră. Eram oare din nou liber, sau mai eram prizonier? Da, liber cu desăvîrşire. Am deschis uşa, am pornit pe culoare şi am urcat scara centrală. Panourile, care în ajun fuseseră închise, erau acum deschise. M-am suit pe punte.

Ned Land şi Conseil mă aşteptau acolo. I-am întrebat despre cele petrecute, dar nu ştiau nimic. Dormiseră un somn greu şi nu-şi mai aminteau nimic, în afară de faptul că, spre mirarea lor, se treziseră în cabină. Cît despre Nautilus, mi s-a părut liniştit şi tainic ca totdeauna. Plutea la suprafaţa valurilor cu o iuţeală potrivită. Pe bord, totul părea neschimbat.

Ned Land cercetă marea cu privirea lui pătrunzătoare. Era pustie. Canadianul nu descoperi nimic nou în zare — nici corăbii, nici pămînt. O briză şuierătoare bătea dinspre asfinţit, şi valurile prelungi, destrămate de vînt, clătinau cu putere vasul.

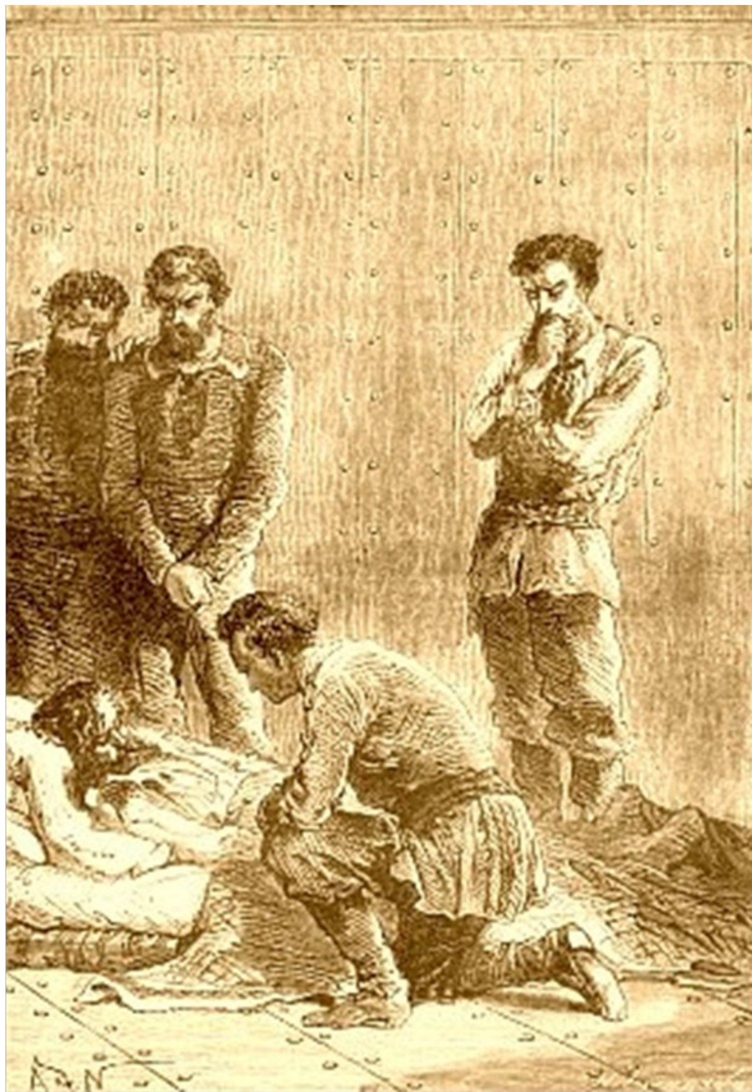
După ce îşi primeni aerul, Nautilus rămase la o adîncime de aproape 15 metri, în aşa fel încît să poată reveni cu uşurinţă la suprafaţa apei; manevra aceasta, deşi neobişnuită, a fost făcută de mai multe ori în timpul acelei zile de 19 ianuarie. De cîte ori vasul ieşea la suprafaţă, secundul se urca pe punte şi obişnuita frază răsuna pe întreg vaporul.

Căpitanul Nemo nu se arătă deloc. Dintre oamenii de pe vas l-am zărit numai pe nepăsătorul steward, care-mi aduse masa cu aceeaşi punctualitate şi, ca de obicei, fără să scoată o vorbă.

Pe la ora două mă aflam în salon, orînduindu-mi notele în carnet, cînd se deschise uşa şi apăru fără veste căpitanul. Îl salutai. El abia îmi răspunse, fără să-mi spună vreun alt cu vînt. Am început să lucrez din nou, sperînd că poate îmi va da vreo lămurire despre întîmplările din noaptea trecută. Nici gînd! L-am privit. Părea ostenit; somnul nu-i limpezise încă ochii înroşiţi; chipul său vădea o tristeţe adîncă, o mîhnire adevărată. Umbla de ici-colo, se aşeza, se ridica, lua vreo carte la întîmplare şi o lăsa numaidecît, cerceta aparatele fără să-şi facă însemnările obişnuite şi părea că nu poate sta o clipă locului. În sfîrşit, întorcîndu-se spre mine, îmi spuse:

— Sînteţi medic, domnule Aronnax?

Mă aşteptam atît de puţin la întrebarea asta, încît îl privii cîteva clipe fără să răspund.

— Sînteţi medic? mă întrebă el din nou. Mulţi dintre colegii dumneavoastră au studiat şi medicina: Gratiolet, Moquin-Tandon şi alţii.

— Într-adevăr, îi răspunsei eu, sînt doctor şi intern de spital. Înainte de a intra la Muzeu, am practicat cîţiva ani medicina.

— Bine, domnule.

Răspunsul meu se vedea că îl mulţumise pe căpitanul Nemo. Dar neştiind unde vrea să ajungă, am aşteptat să-mi pună şi alte întrebări, hotărît să răspund după împrejurări.

— Domnule Aronnax, îmi spuse el, aţi primi să îngrijiţi pe unul din oamenii mei?

— Aveţi un bolnav?

— Da.

— Sînt gata să vă urmez.

— Veniţi.

Mărturisesc că inima îmi bătea cu putere. Vedeam, nu ştiu de ce, o legătură între îmbolnăvirea unui om din echipaj şi

întîmplările din ajun. Taina care le învăluia îmi dădea de gîndit tot atît de mult cît şi bolnavul.

Căpitanul Nemo mă conduse în partea de dinapoi a vasului, într-o cabină aşezată lîngă postul de pază al mateloţilor. Acolo, pe un pat, era culcat un om de vreo patruzeci de ani, cu trăsături energice, un adevărat tip de anglo-saxon.

M-am aplecat asupra-i; nu era numai bolnav, ci şi rănit. Capul înfăşurat în cîrpe însîngerate i se odihnea pe o pernă. I-am desfăcut cîrpele, şi rănitul, privindu-mă cu ochii săi mari şi ficşi, nu scoase nici un geamăt.

Rana era groaznică. Craniul, zdrobit cu un instrument tare, lăsa creierul descoperit, iar substanţa cerebrală fusese strivită în adîncime. Cheagurile de sînge se formaseră în masa difluentă, care căpătase o culoare roşie-închisă. Aveam în faţă o contuzie şi o comoţie cerebrală totodată. Respiraţia bolnavului se încetinise. Chipul i se schimonosise din pricina tresăririlor spasmodice ale muşchilor. Phlegmazia cerebrală era deplină şi adusese cu ea paralizia simţurilor şi a mişcării.

Cercetai pulsul rănitului. Abia mai bătea. Extremităţile corpului începuseră să i se răcească. Vedeam că i se apropie sfîrşitul. După ce îl pansai pe bietul om, mă întorsei spre căpitanul Nemo:

— Cum a fost rănit? îl întrebai.

— Ce importanţă are! căută el să ocolească răspunsul. O ciocnire a vasului a zdrobit una dintre pîrghiile maşinii, care s-a prăbuşit peste acest om. Dar ce credeţi despre starea lui? Îmi venea greu să arăt ce credeam.

— Puteţi vorbi, mă îndemnă căpitanul. Bietul om nu cunoaşte limba franceză. Îl privii din nou pe rănit, apoi spusei:

— Mai are două ore de trăit.

— Şi nu-l mai poate salva nimic?

— Nimic.

Mîna căpitanului Nemo se încleşta şi cîteva lacrimi alunecară din ochii săi, pe care nu-i credeam făcuţi să plîngă.

Mă mai uitai un timp la bietul muribund; viaţa i se scurgea încetul cu încetul. Părea şi mai palid sub strălucirea luminii electrice, care îi scălda patul de moarte. Îi privii chipul inteligent, brăzdat de zbîrcituri timpurii, săpate de nenorocire sau poate de mizerie, cu multă vreme înainte. Căutam să-i prind taina vieţii din ultimele cuvinte pe care încerca să le rostească.

— Puteţi să plecaţi, domnule Aronnax, îmi spuse căpitanul Nemo.

Lăsîndu-l pe căpitan la căpătîiul muribundului, m-am dus în camera mea, tulburat de ceea ce văzusem. Pînă seara tîrziu m-au chinuit tot felul de presimţiri rele. Noaptea am dormit prost şi printre visele des întrerupte mi s-a părut că aud suspine îndepărtate şi cîntece de moarte. Era oare o rugăciune pentru morţi, murmurată în limba aceea pe care n-o puteam înţelege? A doua zi dimineaţa m-am urcat pe punte. Căpitanul Nemo era acolo. De cum mă zări, se îndreptă spre mine:

— Domnule profesor, îmi spuse el, aţi vrea să faceţi astăzi o călătorie pe fundul mării?

— Împreună cu tovarăşii mei? întrebai eu.

— Dacă le face plăcere!

— Sîntem la ordinele dumneavoastră, căpitane.

— Binevoiţi atunci să îmbrăcaţi costumele de scafandru. Despre muribund sau despre mort nu-mi pomeni nimic. M-am dus la tovarăşii mei ca să le aduc la cunoştinţă propunerea căpitanului Nemo. Conseil o primi cu bucurie, iar canadianul se arătă de data aceasta gata să ne urmeze.

Era ora opt dimineaţa. La opt şi jumătate eram îmbrăcaţi pentru noua plimbare şi înarmaţi cu aparate de luminat şi de respirat. Uşa dublă se deschise înaintea noastră şi, întovărăşiţi de căpitanul Nemo pe care îl urmau vreo doisprezece oameni din echipaj, am coborît la o adîncime de zece metri, pe fundul tare, unde se oprise Nautilus.

De acolo, un povîrniş nu prea mare ducea spre un loc plin de suişuri şi de coborîşuri, adînc cam de vreo cincisprezece braţe. Fundul acesta nu semăna deloc cu cel străbătut în prima călătorie, sub apele Oceanului Pacific. Nu se vedeau aici nici nisipuri mărunte, nici crînguri submarine, nici păduri pelagice. Am recunoscut îndată ţinutul acesta minunat pe care căpitanul Nemo ne făcea cinstea să ni-l înfăţişeze. Era împărăţia mărgeanului.

În încrengătura zoofitelor şi în clasa alcionarilor se numără ordinul gorgoniilor, care cuprinde trei grupe: gorgoniile, isidiile şi coralii. Din ultima grupă face parte mărgeanul, substanţă curioasă care, rînd pe rînd, a fost clasată în regnul mineral, vegetal şi animal. Socotit drept leac în vremurile vechi, drept

giuvaer în zilele noastre, el a fost abia în 1694 clasat definitiv în regnul animal de către marsiliezul Peysonnel.

Mărgeanul este o îngrămădire de animale mici, reunite pe un schelet fărîmicios şi pietros. Polipii aceştia au o substanţă comună, care le-a dat naştere prin înmugurire; fiecare îşi are viaţa lui proprie, luînd totodată parte la viaţa întregii colonii. Prin urmare, este un fel de socialism natural. Cunoşteam ultimele lucrări cu privire la zoofitele acestea ciudate, care se mineralizează arborizîndu-se în acelaşi timp, după cum foarte just au observat naturaliştii. De aceea nimic nu putea să fie mai atrăgător pentru mine decît cercetarea uneia din aceste păduri pietrificate, pe care natura le-a plantat în fundul mărilor.

Am pus în funcţiune aparatele Ruhmkorff şi am pornit de-a lungul unui banc de mărgean în plină formaţie, care cu timpul va închide partea aceasta a Oceanului Indian. Drumul era mărginit de tufişuri greu de trecut, alcătuite din încîlciturile arbuştilor ce adăposteau sub crengile lor floricele înstelate, cu raze albe. Numai că, spre deosebire de plantele de pe pămînt, aceste tufişuri fixate de stînci creşteau toate de sus în jos.

Lumina jucîndu-se prin ramurile lor viu colorate, stîrnea mii de scînteieri minunate. Mi se părea că văd tuburile acelea membranoase şi cilindrice tremurînd sub unduirea apelor. Mă simţeam ispitit să culeg corolele lor fragede împodobite cu tentacule plăpînde, unele abia îmbobocite, altele înflorite, pe care peştii sprinteni cu aripioare iuţi le atingeau în treacăt ca păsările în zbor. Dar de cum încercam să-mi apropii mîna de florile acestea vii, simţitoare şi însufleţite, se alarma întreaga colonie. Corolele albe se ascundeau în tecile lor roşii, florile se topeau sub ochii mei şi tufişul se preschimba într-un bloc de bulgări pietroşi. Întîmplarea mă adusese în faţa unora din cele mai rare specii de zoofite. Mărgeanul din părţile acelea era tot atît de preţios ca şi cel ce se pescuieşte în Mediterana, pe coastele Franţei, ale Italiei şi ale Barbariei. Pentru culorile sale vii, el merită pe drept numele poetic de «floarea sîngelui» sau «spuma sîngelui», cum li se spune în comerţ celor mai frumoase exemplare. Mărgeanul, care se vinde pînă la cinci sute de franci kilogramul, era atît de numeros sub straturile de apă unde ne aflam, încît ar fi putut îmbogăţi o întreagă lume de căutători de corali. Materia aceasta preţioasă, amestecată cu alte soiuri de

polipi, alcătuia mormane dese şi încîlcite, numite «macciota», printre care am văzut şi cîteva bucăţi minunate de mărgean roz.

Curînd tufişurile se îndesiră şi mai mult, iar ramurile deveniră tot mai mari. Înaintea noastră se înălţau acum adevărate crînguri pietrificate, printre care se deschideau bolţi largi cu forme curioase.

Căpitanul Nemo porni printr-o galerie întunecată, care cobora lin pînă la o adîncime de o sută de metri. Lumina farurilor noastre făcea să strălucească uneori, ca într-o vrajă, pereţii poroşi ai bolţilor naturale şi florile de mărgean spînzurate ca nişte candelabre cu luciri de foc în vîrf. În sfîrşit, după două ore de mers, am atins o adîncime de aproape trei sute de metri, adică limita de unde începe să se formeze mărgeanul. Acolo nu mai erau tufe singuratice şi nici crînguri joase, ci pădure întinsă, marea vegetaţie minerală, uriaşii arbori pietrificaţi uniţi între ei prin ghirlande graţioase de plumarii, liane ale mării, împodobite în culori şi sclipiri.

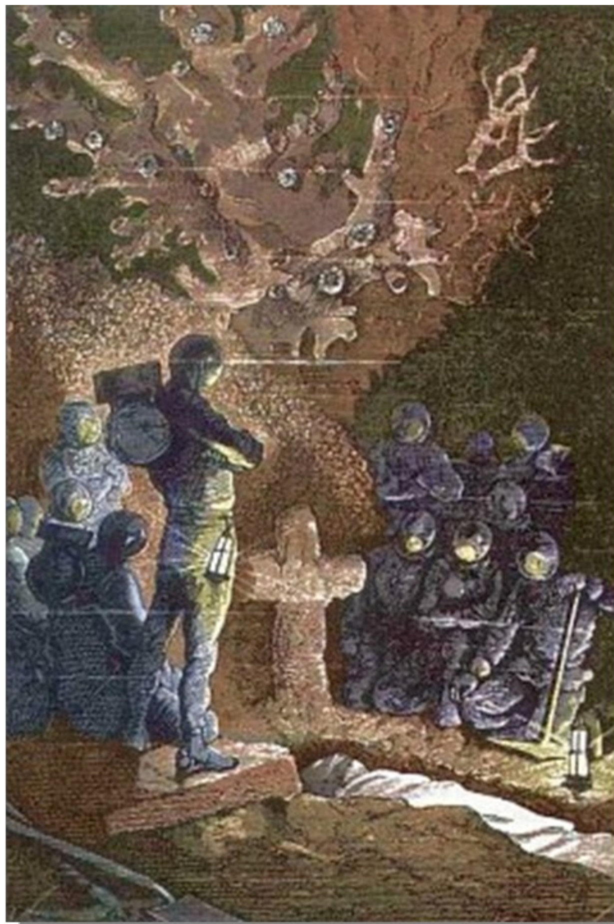
Ce privelişte de nedescris! Vai, de ce nu ne puteam împărtăşi ceea ce simţeam! De ce eram închişi sub casca aceea de metal şi sticlă! Pentru ce nu ne puteam vorbi unul altuia! De ce nu puteam măcar să trăim asemeni peştilor acestora care mişună, sau mai curînd asemeni amfibiilor care timp de ore întregi pot să parcurgă după bunul lor plac şi pămîntul, şi apele!

Căpitanul se oprise. Ne-am oprit si noi şi, întorcîndu-mă. am văzut că oamenii din echipaj stăteau în semicerc în jurul şefului lor. Privind cu mai multă atenţie, am observat că patru dintre ei purtau pe umeri un obiect de formă alungită.

Ne aflam în mijlocul unei poieni largi, împrejmuită de crengile înalte ale pădurii submarine. Farurile noastre aruncau o lumină blîndă, care alungea peste măsură umbrele. În marginea poienii se lăsase din nou întunericul adînc prin care nu licăreau decît pîlpîirile slabe ce le arunca mărgeanul.

Ned Land şi Conseil erau lîngă mine. Priveam şi dintr-o dată mi-a trecut prin minte că am să fiu martorul unui fapt neobişnuit. În faţa noastră, pe fundul mării, se ridicau ici-colo movile acoperite de depuneri calcaroase. Aşezarea lor arăta că sînt făcute de mîini omeneşti.

Deasupra unui piedestal de stînci puse una peste alta, în mijlocul poienii, se înălţa o cruce de mărgean, care îşi întindea lungile ei braţe ce păreau făcute din sînge pietrificat.

La un semn al căpitanului Nemo, unul din oamenii săi înainta şi începu să sape o groapă la cîţiva paşi de cruce, cu un tîrnăcop pe care-l scoase de la brîu.

Am înţeles totul! Poiana era un cimitir; groapa, un mormînt; obiectul prelung pe care îl purtau oamenii era corpul celui ce murise în noaptea trecuta! Căpitanul Nemo împreună cu ai săi veniseră să-şi înmormînteze tovarăşul în lăcaşul acesta comun, în adîncurile de nepătruns ale oceanului.

Niciodată nu m-am simţit atît de mişcat! Niciodată nu mi-au năvălit în minte idei mai tulburătoare! Nu voiam să văd ceea ce vedeam!În vremea asta, groapa se adîncea încet. Peştii fugeau, ici-colo din ascunzişurile lor. Auzeam cum izbeşte în calcar tîrnăcopul care sclipea din cînd în cînd, lovindu-se de vreo piatră de granit pierdută în fundul apelor. Groapa se lungea, se lărgea şj curînd fu destul de adîncă spre a primi corpul.

Atunci, cei ce purtau cadavrul se apropiară. Trupul, învelit într-o ţesătură de byssus alb, fu coborît în groapa umedă. Căpitanul Nemo, cu braţele încrucişate pe piept, şi toţi ceilalţi îngenunchează pentru rugăciune. Eu şi tovarăşii mei ne-am înclinat capetele.

Groapa fu acoperită cu bulgării smulşi de pe fund, care formară o uşoară ridicătură.

Cînd totul fu sfîrşit, căpitanul Nemo şi oamenii săi se ridicară, apoi, apropiindu-se încă o dată de mormînt, îşi plecară genunchii şi întinseră mîna luîndu-şi cel de pe urmă rămas bun.

Apoi cortegiul funebru porni spre Nautilus, trecînd din nou pe sub bolţile pădurii, prin mijlocul crîngului, de-a lungul tufişurilor de mărgean şi urcînd întruna. În cele din urmă, se iviră luminile vasului. Dîra lor luminoasă ne conduse pînă la Nautilus. La ora unu eram pe bord.

După ce mi-am scos costumul de scafandru, mă urcai pe punte, şi, în prada aceloraşi idei chinuitoare, mă aşezai lîngă far.

Căpitanul Nemo se apropie de mine. Ridicîndu-mă, i-am spus:

— Deci, după cum prevăzusem, omul acela a murit astă-noapte?

— Da, domnule Aronnax.

— Şi se odihneşte acum lîngă tovarăşii săi, în cimitirul de mărgean ?

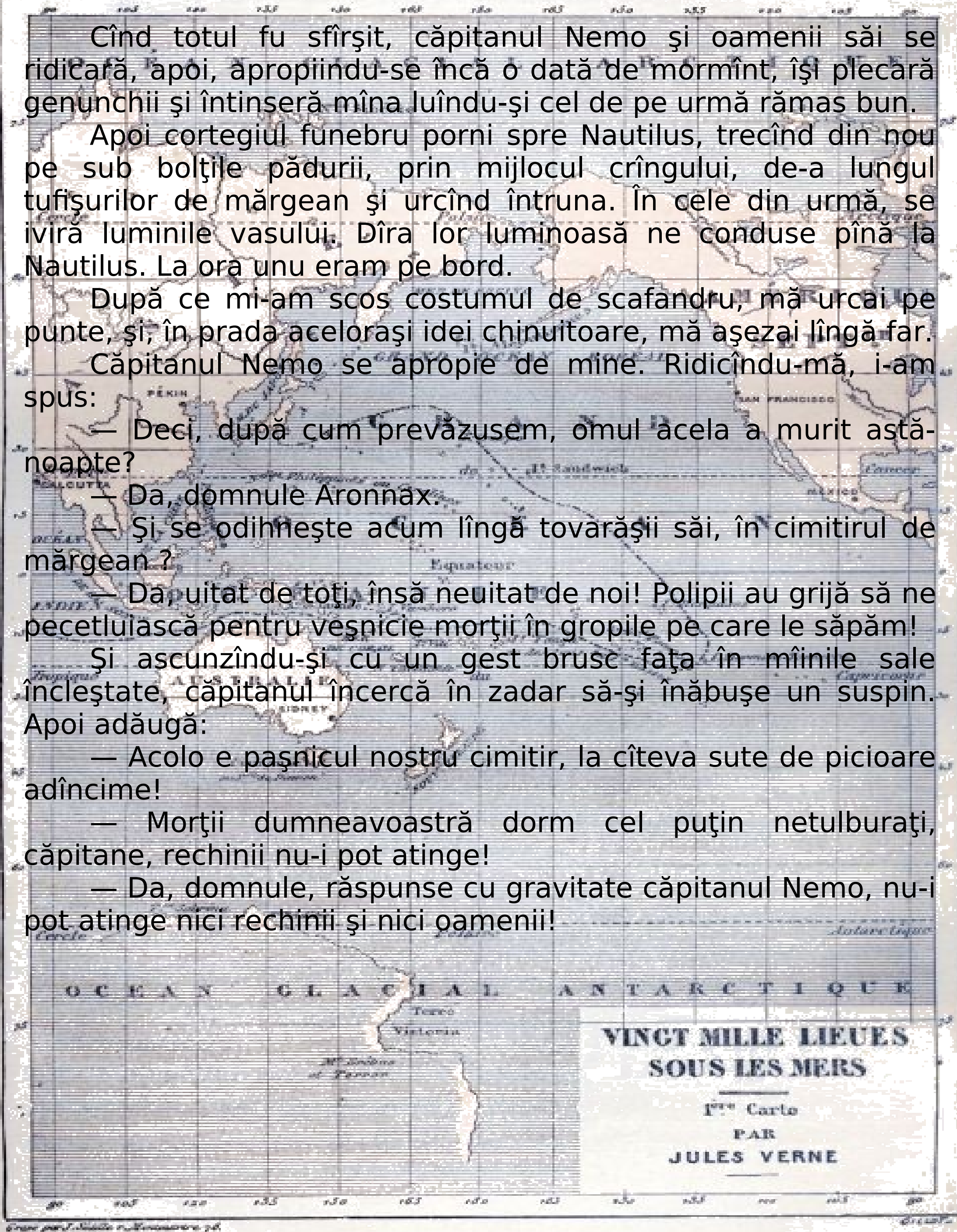
— Da, uitat de toţi, însă neuitat de noi! Polipii au grijă să ne pecetluiască pentru veşnicie morţii în gropile pe care le săpăm!

Şi ascunzîndu-şi cu un gest brusc faţa în mîinile sale încleştate, căpitanul încercă în zadar să-şi înăbuşe un suspin. Apoi adăugă:

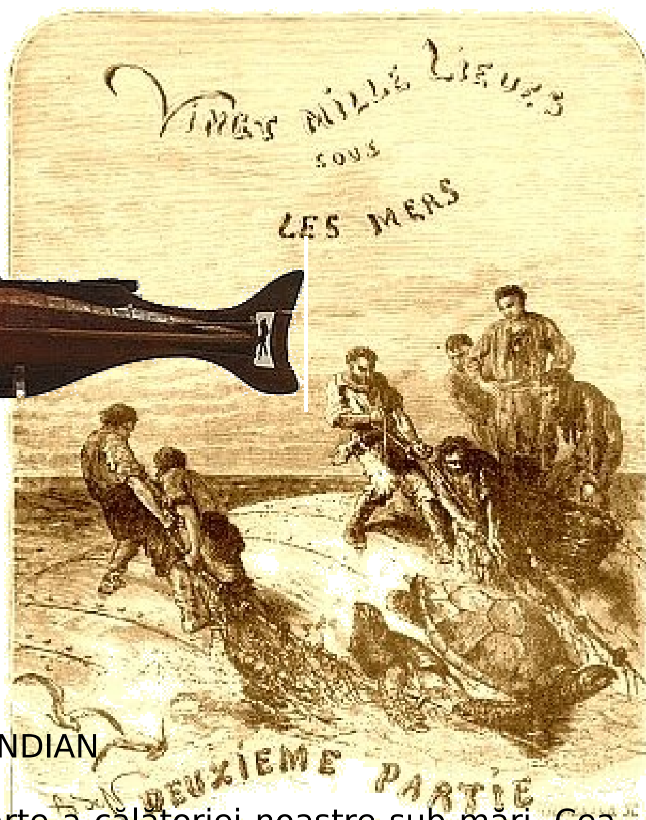
— Acolo e paşnicul nostru cimitir, la cîteva sute de picioare adîncime!

— Morţii dumneavoastră dorm cel puţin netulburaţi, căpitane, rechinii nu-i pot atinge!

— Da, domnule, răspunse cu gravitate căpitanul Nemo, nu-i pot atinge nici rechinii şi nici oamenii!

Partea a Doua

Capitolul I OCEANUL INDIAN

Aici începe a doua parte a călătoriei noastre sub mări. Cea dintîi luase sfîrşit prin tulburătoarea scenă din cimitirul de mărgean, care-mi lăsase urme adînci în suflet. Aşadar, întreaga viaţă a căpitanului Nemo se desfăşura în cuprinsul nemărginit al mărilor; în străfundurile lor de nepătruns îşi pregătise pînă şi mormîntul. Acolo, nici unul din monştrii oceanului n-ar fi putut să tulbure cel de pe urmă somn al călătorilor de pe Nautilus, al acestor prieteni strîns uniţi în moarte ca şi în viaţă! «Şi nici oamenii!» adăugase căpitanul.

Mereu aceeaşi neîncredere sălbatică, de nepotolit, faţă de societatea omenească!

Mie unuia nu îmi mai erau de ajuns presupunerile care îl mulţumeau pe Conseil. Băiatul acesta cumsecade credea cu tărie că Nemo ar fi unul din acei savanţi ale căror merite nu sînt preţuite cum trebuie şi care răspund prin dispreţul lor la nepăsarea oamenilor. Pentru el, comandantul lui Nautilus era un geniu neînţeles care, dezamăgit de viaţa de pe pămînt, se refugiase într-o lume de nepătruns ca să poată trăi nestingherit.

După părerea mea, însă, toate astea nu lămureau decît în parte firea căpitanului Nemo.

Ultimele întîmplări îmi dovediseră că e vorba de cu totul altceva! Taina ce învăluia încă noaptea în care fuseserăm închişi şi adormiţi, faptul că Nemo îmi smulsese cu forţa luneta cu care mă pregăteam să cercetez orizontul, rana mortală a omului aceluia, pusă pe seama unei ciocniri de neînţeles a lui Nautilus — toate acestea îmi arătau că lucrurile trebuie privite altfel. Nu! Căpitanul nu se mulţumea doar să fugă de oameni! Puternicul vas nu slujea numai unei dorinţe de neînfrînt pentru libertate, era poate şi o armă pentru cine ştie ce răzbunări cumplite.

Deocamdată nimic nu-mi este încă limpede; abia dacă întrezăresc cîteva pîlpîiri în bezna care ne înconjoară. Va trebui deci să mă mărginesc să scriu, ca să zic aşa, după cum îmi vor dicta evenimentele.

Dealtfel, nu sîntem legaţi cu nimic de căpitanul Nemo. El ştie că e cu neputinţă să scăpăm de pe Nautilus. Nu ne-am dat nici măcar cuvîntul de onoare că vom rămîne pe vas. Nu sîntem decît nişte captivi, nişte prizonieri care, oarecum din politeţe, sîntem numiţi oaspeţi. Ned Land n-a renunţat deloc la speranţa că-şi va recîştiga libertatea. E sigur că va folosi cel dintîi prilej pe care întîmplarea i-l va scoate în cale. Fără îndoială că şi eu am să fac la fel. Şi cu toate astea, mi-ar părea rău să plec ducînd cu mine tainele lui Nautilus pe care generozitatea căpitanului ne-a lăsat să le pătrundem. Dar, la urma urmei, trebuie să-l urîm sau să-l admirăm pe căpitanul Nemo? Trebuie să-l socotim victimă sau călău? Şi apoi, ca să fiu sincer, înainte de a mă despărţi de el pentru totdeauna, aş vrea să fac pînă la capăt înconjurul lumii submarine, ale cărui începuturi sînt atît de măreţe. Aş vrea să văd toate minunile îngrămădite sub mările globului. Aş vrea să văd ceea ce nu a mai văzut nimeni, chiar dacă va trebui să plătesc cu viaţa dorinţa aceasta nestinsă de a cunoaşte! Ce am descoperit pînă acum? Nimic sau aproape nimic, fiindcă de-abia am străbătut şase mii de leghe de-a lungul Pacificului!

Ştiam bine însă că Nautilus se apropie de pămînturi locuite şi, dacă ni s-ar ivi vreun prilej de scăpare, ar fi o cruzime din partea mea să-mi sacrific tovarăşii pentru dorinţa de a cunoaşte cît mai multe. Va trebui să-i urmez şi poate chiar să-i călăuzesc. Dar prilejul acesta se va ivi el vreodată? Ca om lipsit de

libertate, îl doresc din toată inima, dar ca savant, ca cercetător, mă tem de el. În ziua de 21 ianuarie 1868, la prînz, pe cînd ofiţerul secund lua înălţimea soarelui, m-am urcat pe punte şi, aprinzîndu-mi o ţigară, m-am dus lîngă el ca să privesc operaţia. Fără îndoială că omul acesta nu înţelegea limba franceză, pentru că, deşi am făcut de mai multe ori, cu voce tare, unele observaţii, secundul a rămas nepăsător şi mut. Dacă ar fi înţeles cuvintele mele, nu s-ar fi putut să nu dea, fără voia lui. măcar un semn de atenţie. În timp ce el îşi făcea măsurătoarea cu ajutorul sextantului, unul din mateloţii de pe Nautilus — voinicul acela care ne întovărăşise în prima călătorie submarină spre insula Crespo — veni să cureţe geamurile farului. Am cercetat şi eu instalaţia aparatului, căruia nişte inele lenticulare, asemănătoare cu ale farurilor de pe coastă, îi însuteau puterea şi-i trimiteau lumina în direcţia cerută. Lampa electrică era astfel construită încît dădea toată capacitatea ei de iluminare. Razele erau produse în vid, de aceea aveau asigurată şi regularitatea, şi intensitatea. Vidul cruţa de asemenea şi vîrfurile de grafit între care se desfăşoară arcul luminos. Asta însemna o economie importantă pentru căpitanul Nemo, deoarece vîrfurile n-ar fi putut fi înlocuite cu una, cu două.

Aşa cum erau construite, însă, uzarea lor devenise cu totul neînsemnată.

Cînd Nautilus se pregăti să-şi reia drumul submarin, coborîi în salon. Panourile se închiseră şi se dădu îndată ordinul de scufundare.

Brăzdam valurile Oceanului Indian, vastă cîmpie lichidă de cinci sute cincizeci milioane de hectare şi ale cărei ape sînt atît de limpezi încît ameţeşti dacă te apleci asupra lor. Nautilus pluti cîteva zile la o adîncime de o sută pînă la două sute de metri. Oricui, afară de mine, care eram stăpînit de o nesfîrşită dragoste pentru mare, ceasurile i s-ar fi părut lungi şi plictisitoare; dar plimbările zilnice pe punte, unde sorbeam cu nesaţ aerul dătător de viaţă al oceanului, priveliştea apelor bogate pe care o vedeam prin geamurile salonului, cititul cărţilor din bibliotecă, scrierea notelor mele zilnice îmi luau tot timpul, nelăsîndu-mi nici o clipă de oboseală sau de plictis.

Cu sănătatea toţi o duceam destul de bine. Regimul de pe bord era cît se poate de potrivit, şi în ce mă priveşte m-aş fi putut lipsi şi de schimbările pe care Ned Nand, din dorinţa de a

se împotrivi, se străduia să le facă. Temperatura constantă a vasului ne punea la adăpost de orice boală, în aşa fel încît nu ne puteam teme nici măcar de o răceală. Dealtfel, se afla pe bord o rezervă oarecare din madreporarul dendrophyllum, cunoscut în Provenţa sub numele de «mărar de mare», din care am fi putut face o pastă excelentă împotriva tusei.

Timp de cîteva zile am văzut numeroase păsări de apă, palmipede, pescăruşi mici şi mari. Cîteva dintre ele, vînate cu îndemînare şi preparate într-un anumit fel, ne-au dat o hrană destul de bună.

Plasele lui Nautilus au prins mai multe feluri de broaşte ţestoase de mare cu spatele bombat, a căror carapace este foarte preţuită. Reptilele acestea se cufundă cu uşurinţă şi pot sta multă vreme sub apă, închizîndu-şi supapa cărnoasă de la deschizătura exterioară a canalului nazal. Cînd au fost prinse, unele dintre ele dormeau încă în carapace, la adăpost de animalele marine. Carnea broaştelor ţestoase nu ni s-a părut tocmai bună, în schimb ouăle lor ne-au plăcut foarte mult.

Cît despre peşti, ei ne-au stîrnit admiraţia ori de cîte ori, privind prin ferestre, am putut pătrunde în tainele vieţii lor acvatice. Printre ei am observat mai multe specii pe care nu-mi fusese dat să le văd pînă atunci.

De la 21 la 23 ianuarie, Nautilus înainta cu două sute cincizeci de leghe în douăzeci şi patru de ore, ceea ce face tocmai douăzeci şi două de mile pe oră. Şi dacă în trecere puteam recunoaşte unele varietăţi de peşti, aceasta se datora luminii electrice care îi atrăgea ademenindu-i să ne însoţească. Cei mai mulţi însă rămîneau curînd în urmă, din pricina vitezei vasului. Cu toate acestea, unii izbuteau să se mai ţină un timp în preajma lui Nautilus.

În dimineaţa de 24 ianuarie, la 12°5' latitudine sudică şi 94°33' longitudine, am zărit insula Keeling, ridicătură madreporică plină de cocotieri minunaţi, care a fost vizitată de Darwin şi de căpitanul Fitz-Roy. Nautilus se ţinu la o mică depărtare de coastele rîpoase ale acestei insule nelocuite. Dragele aruncate prinseră numeroase specii de polipi şi de echinoderme şi cîteva exemplare ciudate din încrengătura moluştelor. Curînd, insula Keeling se pierdu în zare, iar vasul nostru luă direcţia nord-vest, spre vîrful Peninsulei indiene.

— Locuri civilizate! îmi spuse în ziua aceea Ned Land. Astea îmi plac mai mult decît insulele din Papuasia, în care sînt mai mulţi sălbatici decît căprioare! Pe ţărmul indian, domnule profesor, sînt drumuri, căi ferate, oraşe englezeşti, franceze şi indiene. N-ai nevoie să faci mai mult de cinci mile ca să dai de un compatriot! Hm! N-o fi venit cumva vremea să-i tragem chiulul căpitanului Nemo?

— Nu, Ned, nu! îi răspunsei eu hotărît. Să lăsăm lucrurile în voia lor. Nautilus se apropie de continente locuite. Se înapoiază spre Europa. Să-i îngăduim să ne ducă într-acolo. Cînd o să fim în mările noastre, vom vedea ce e de făcut. Dealtfel, nu-mi închipui că Nemo o să ne lase să vînăm pe coastele Malabarului sau ale Coromandelului, ca în pădurile din Noua Guinee.

— Şi adică fără voia lui nu putem pleca, domnule?

Nu i-am mai răspuns canadianului. Nu voiam să încep o discuţie pe tema aceasta, pentru că, de fapt, doream din toată inima să mă las pînă la capăt în voia sorţii care mă aruncase pe bordul lui Nautilus.

De pe insula Keeling, mersul nostru se mai încetini şi începu să se schimbe, ducîndu-ne adesea la mari adîncimi. Planurile înclinate, care puteau fi aşezate oblic faţă de linia de plutire cu ajutorul unor pîrghii din interior, au fost folosite de mai multe ori. Ne-am coborît astfel pînă la doi şi chiar trei

kilometri, fără ca să putem însă măsura adîncimea Mării Indiilor, al cărei fund n-a putut fi atins nici cu sonde de treisprezece mii de metri. În straturile mai adînci, termometrul arăta întotdeauna peste 4°. Am observat că numai în straturile apropiate de suprafaţă apa era totdeauna mai rece, acolo unde fundul se găsea la o adîncime mai mică. În ziua de 25 ianuarie, oceanul fiind cu totul pustiu, Nautilus pluti toată ziua la suprafaţă, lovind valurile cu elicea lui puternică şi aruncînd apa la o mare înălţime. Semăna atunci atît de bine cu un cetaceu uriaş, încît ar fi putut înşela pe oricine l-ar fi văzut. Trei sferturi de zi mi le-am petrecut pe punte, privind întinsul apelor. Nimic în zare, în afară de un steamer lung, care trecu pe la orele patru după-amiază în direcţie opusă nouă, spre vest. Catargele steamerului se zăriră o clipă; el însă nu-l putea vedea pe Nautilus care se ridica abia cu puţin deasupra apei. Mi-am închipuit că nava aceea aparţine Liniei peninsulare şi orientale care face serviciul de pe insula Ceylon la Sidney, trecînd prin Roy-Georges şi Melbourne.

Pe la cinci după-amiază, înaintea scurtei înserări care în zonele tropicale leagă ziua cu noaptea, am văzut, împreună cu Conseil, o privelişte ciudată.

Există un animal plăcut la vedere, a cărui întîlnire, după cum se credea în vechime, prevesteşte noroc. Aristotel, Ateneus, Plinius, Opianus îi studiaseră obiceiurile şi vorbiseră despre el cu toată arta poeţilor Greciei şi Romei. Ei îl numiseră «Nautilus» sau «pompilius». Dar ştiinţa modernă n-a păstrat denumirea aceasta: moluscă e cunoscută acum sub numele de «argonaut».

Un grup de cîteva sute de asemenea argonauţi, făcînd parte din specia argonauţilor tuberculaţi, specifică Mării Indiilor, călătorea tocmai atunci la suprafaţa oceanului.

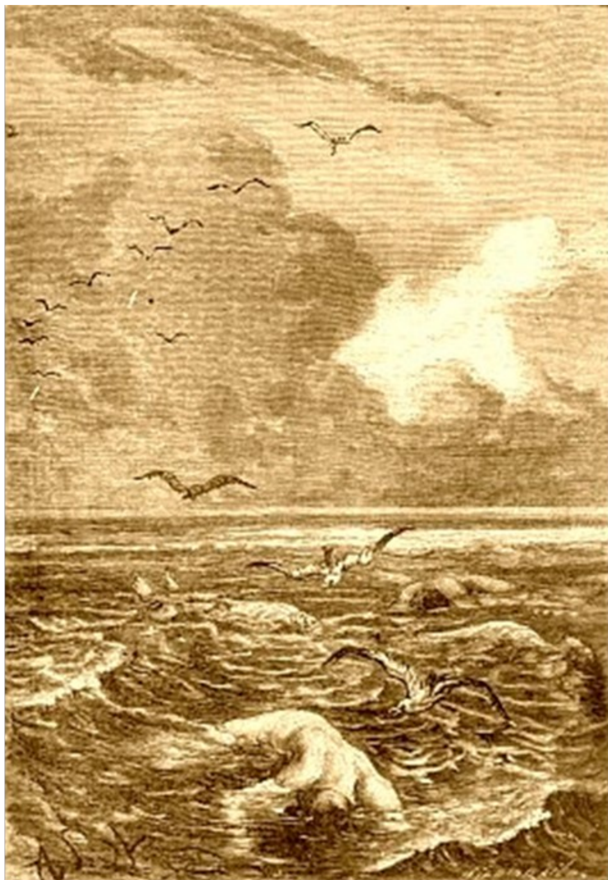
Moluştele acestea graţioase "mergeau cu spatele înainte, mişcîndu-se cu ajutorul unui tub locomotor, prin care aruncau afară apa pe care o aspiraseră. Din cele opt tentacule ale fiecărui argonaut, şase, lungi şi subţiri, pluteau pe apă, pe cînd celelalte două, lăţite ca nişte palme, erau întinse în vînt asemenea unor pînze uşoare. Le vedeam cît se poate de desluşit găoacea ondulată şi în formă de spirală, pe care Cuvier o asemuieşte pe drept cuvînt cu o corăbioară elegantă. În adevăr, găoacea poartă ca o navă animalul care a secretat-o, fără ca acesta să fie lipit de ea.

— Argonautul poate să-şi părăsească găoacea, i-am spus lui Conseil, dar n-o părăseşte niciodată.

— Ca şi căpitanul Nemo, îmi răspunse, pe bună dreptate, Conseil. De aceea ar fi făcut mai bine să-şi numească vasul Argonautul.

Nautilus pluti aproape o oră printre moluşte — apoi, nu ştiu de ce, ele se speriară toate deodată. Ca la un semn, pînzele fură trase, braţele se strînseră, corpurile se înghemuiră, găoacele se răsturnară schimbîndu-şi centrul de greutate şi întreaga flotilă dispăru sub valuri. Totul se petrecu într-o clipă şi nu cred ca

vreodată vasele vreunei escadre să fi manevrat cu mai multă punctualitate. În acelaşi timp, noaptea coborî dintr-o dată şi valurile, abia mişcate de vînt, se prelinseră liniştite pe sub învelişurile de fier ale lui Nautilus.

A doua zi, 26 ianuarie, am tăiat Ecuatorul pe la al optzeci şi doilea meridian, intrînd în Emisfera Boreală. În cursul zilei ne-a însoţit un alai fioros de rechini, fiare înspăimîntătoare care mişună prin mările acelea, făcîndu-le foarte periculoase, în scurtă vreme, însă, Nautilus, sporindu-şi viteza, îi lăsă în urmă chiar şi pe cei mai repezi dintre aceştia.

La 27 ianuarie, în largul Golfului Bengal, am văzut de mai multe ori o privelişte înfiorătoare: cadavre care pluteau la suprafaţa apei. Erau morţii oraşelor indiene, tîrîţi de Gange pînă în larg. Pentru că vulturii, singurii gropari ai ţinutului, nu isprăviseră de sfîrtecat cadavrele, rechinii se grăbeau să le dea o mînă de ajutor în funebra lor îndeletnicire.

Pe la orele şapte seara, Nautilus, pe jumătate cufundat, plutea într-o mare ca de lapte, ce părea că se întinde pînă dincolo de zări. Să fi fost efectul razelor lunii? Nu, pentru că luna nouă, abia de două zile, era încă sub orizont, în razele soarelui. Întregul cer, deşi luminat de stele, părea negru faţă de albeaţa apelor.

Conseil nu-şi credea ochilor; mă întrebă care sînt cauzele acestui fenomen ciudat. Din fericire am putut să-i răspund.

— Ai în faţă ceea ce se numeşte o mare de lapte, îi spusei, o întindere nesfîrşită de apă albă, care poate fi văzută adesea în apropierea ţărmurilor din Amboine ca şi prin meleagurile în care ne aflăm acum.

— N-ar putea domnul să-mi spună cauzele unei asemenea privelişti? Că doar nu s-o fi prefăcut apa în lapte!

— Nu, Conseil, albeaţa care te uimeşte e datorată numai nenumăraţilor infuzori, un fel de viermuşori[1] luminoşi, gelatinoşi şi fără culoare, subţiri cît firul de păr şi a căror lungime nu trece de-o cincime de milimetru. Parte din vietăţile acestea se lipesc între ele pe o întindere de cîteva leghe.

— Cîteva leghe! strigă Conseil.

— Da, băiete, şi nu încerca să socoteşti numărul infuzorilor! N-ai să izbuteşti, fiindcă, dacă nu mă înşel, unii navigatori au plutit pe asemenea mări de lapte chiar şi mai mult de patruzeci de mile.

Nu ştiu dacă Conseil a ţinut seama de sfatul meu, dar părea adîncit în gînduri, căuta pesemne să socotească cîte cincimi de milimetru sînt în 40 de mile. Cît despre mine, mă uitam în continuare la acest fenomen.

Timp de mai multe ore. Nautilus brazdă cu pintenul său valurile alburii, alunecînd fără zgomot pe apa ce părea săpunită, ca şi cum ar fi plutit prin viitoarea de spumă pe care curenţii şi contracurenţii din golfuri o lasă uneori între ei.

Spre miezul nopţii marea îşi reluă înfăţişarea obişnuită, dar în urma noastră, pînă la marginea orizontului, cerul, oglindind albeaţa valurilor, păru multă vreme cufundat în luminile nedesluşite ale unei aurore boreale.

Capitolul II O NOUĂ PROPUNERE A CĂPITANULUI NEMO

La 28 ianuarie, spre amiază, ieşind la suprafaţa apei, la 9°4' latitudine nordică, Nautilus se găsi în apropierea unui ţărm aflat la opt mile înspre vest. Am zărit mai întîi o îngrămădire de munţi, înalţi de aproape două mii de picioare, cu forme foarte

[1] Ca şi în alte pasaje ale textului original, unele clasificări de zoologie şi botanică sînt astăzi depăşite.

neregulate. După determinarea locului, m-am coborît în salon şi, cercetînd harta, mi-am dat seama că ne aflam în faţa insulei Ceylon, această perlă ce pare că atîrnă la urechea Peninsulei indiene.

Căutînd în bibliotecă vreo carte despre Ceylon, una din cele mai roditoare insule de pe glob, am dat de un volum scris de H. C. Sirr esq. şi avînd titlul: «Ceylon and the Cingalese». Reîntors în salon, mi-am notat mai întîi poziţia geografică a insulei, căreia cei din antichitate îi dăduseră atîtea nume.

Tocmai atunci intră în salon căpitanul Nemo urmat de secundul său. După ce privi harta, căpitanul se întoarse spre mine.

— Insula Ceylon, spuse el, e un loc vestit pentru pescuitul perlelor. V-ar plăcea, domnule Aronnax, să vizitaţi una din pescăriile ei?

— Fireşte, domnule căpitan.

— Bine. Asta-i foarte uşor. Numai că, dacă vom vedea pescăriile, în schimb nu vom vedea pescarii. Exploatarea anuală încă n-a început. Dar n-are a face. Voi îndrepta vasul spre Golful Manaar, unde vom ajunge în timpul nopţii.

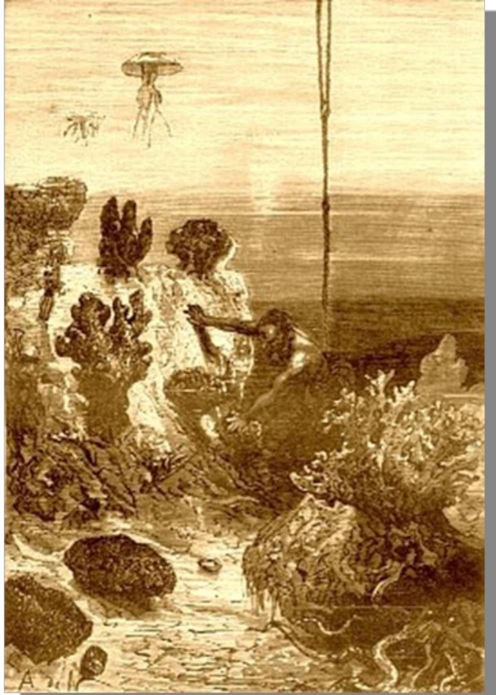
Căpitanul Nemo spuse cîteva cuvinte ofiţerului secund, care ieşi îndată. Nautilus începu să se scufunde şi curînd manometrul indică o adîncime de treizeci de picioare.

Cu harta în faţă căutai Golful Manaar. L-am găsit pe paralela a noua, pe coasta de nord-vest a Ceylonului, format dintr-o prelungire a micii insule Manaar. Pentru ca să ajungem acolo, trebuia să navigam de-a lungul întregii coaste apusene a Ceylonului.

— Domnule profesor, îmi spuse căpitanul Nemo, se pescuiesc perle în Golful Bengal, în Marea Indiilor, în mările Chinei şi Japoniei, în mările din sudul Americii, în Golful Panama, în Golful Californiei; dar nicăieri nu se obţin rezultate mai frumoase decît în Ceylon. Noi am sosit cam devreme, fără îndoială. Pescarii se adună abia în luna martie în Golful Manaar. Aici, timp de treizeci de zile, trei sute de corăbii de-ale lor se îndeletnicesc cu exploatarea fructuoasă a comorilor mării. Pe fiecare corabie sînt cîte zece vîslaşi şi zece pescuitori. Aceştia, împărţiţi în două grupuri, se scufundă rînd pe rînd pînă la doisprezece metri adîncime, cu ajutorul unor pietroaie pe care le ţin între picioare. Pietroaiele sînt legate de corăbii cu nişte funii.

— Va să zică se mai folosesc şi acum mijloace atît de rudimentare?

— Da, cu toate că pescăriile acestea aparţin englezilor, cărora le-au fost cedate încă din 1802, prin tratatul de la Amiens.

— Mi se pare totuşi că haina de scafandru pe care o întrebuinţaţi şi dumneavoastră ar fi de mare folos în munca asta.

— Desigur, pentru că bieţii pescuitori nu pot rămîne mult timp sub apă. Descriindu-şi călătoria făcută în Ceylon, englezul Perceval vorbeşte despre un cafru care a stat cinci minute fără să se urce la suprafaţă, dar faptul mi se pare cam îndoielnic. Ştiu că unii scufundători pot sta în apă pînă la cincizeci şi şapte de secunde, iar cei mai destoinici — şi ei sînt destui de rari — pot rămîne pînă la optzeci şi şapte de secunde. Cînd aceşti nefericiţi revin la suprafaţă, din nas şi din urechi li se scurge apă amestecată cu sînge. Cred că în medie un pescuitor poate sta sub apă treizeci de secunde, în care timp se zoreşte să strîngă într-o mică plasă cît mai multe scoici perlifere. De obicei însă scufundătorii nu trăiesc mult; vederea le slăbeşte, ochii li se acoperă de ulceraţii; pe trup le apar plăgi şi de multe ori chiar pier loviţi de apoplexie în fundul mării!

— Da, am spus, este o meserie nenorocită, care nu serveşte decît unor toane ale modei! Dar aţi putea să-mi spuneţi cam cîte scoici poate să strîngă într-o zi o corabie?

— Între patruzeci şi cincizeci de mii de bucăţi. Se spune chiar că în 1814 guvernul englez a tocmit scufundători să pescuiască pentru el; în douăzeci de zile au fost culese şaptezeci şi şase de milioane de scoici.

— Dar cel puţin pescuitorii sînt de ajuns de bine plătiţi? am întrebat.

— Abia dacă primesc ceva, domnule profesor. La Panama ei cîştiga un dolar pe săptămînă. De obicei li se dă un gologan pentru scoicile care au perle, dar îţi dai seama cîte adună ei fără perle!

— Un gologan pentru aceşti nefericiţi care îşi îmbogăţesc stăpînii Ce mîrşăvie!

— Aşadar, domnule profesor, îmi spuse căpitanul Nemo, o să vizitaţi împreună cu tovarăşii dumneavoastră bancul de scoici de la Manaar şi, dacă din întîmplare vom întîlni vreun pescar mai grăbit, îl veţi vedea cum lucrează.

— Ne-am înţeles, căpitane.

— Dar ia spuneţi, domnule Aronnax, vă temeţi cumva de rechini?

— De rechini? întrebai eu, încurcat, întrebarea mi se păru fără rost.

— De rechini, repetă căpitanul Nemo.

— Mărturisesc, domnule căpitan, că nu sînt încă obişnuit cu soiul acesta de peşti.

— Noi ne-am deprins cu ei şi cu timpul o să vă deprindeţi şi dumneavoastră. Dealtfel, vom fi înarmaţi şi, în drum, poate că vom putea vîna vreunul. E o vînătoare interesantă. Aşadar, ne vedem mîine în zori, domnule profesor.

Spusese acestea ca şi cum ar fi fost vorba de-o mică plimbare, apoi ieşi din salon.

Dacă aţi fi poftiţi la o vînătoare de urşi în munţii Elveţiei, aţi zice: «Foarte bine, mîine mergem la vînătoare de urşi!» Dacă aţi fi poftiţi la o vînătoare de lei în cîmpiile din Atlas sau de tigri în jungla indiană, aţi zice: «Aha, vom vîna lei şi tigri!». Dar dacă aţi fi invitaţi să vînaţi rechini sub apă, poate că v-aţi mai gîndi înainte de a accepta.

Mi-am trecut mîna peste fruntea îmbrobonită de o sudoare rece.

«Ia să mă gîndesc puţin, îmi spusei eu. Ca să vînezi vidre prin pădurile submarine, cum am făcut noi în insula Crespo, mai merge. Dar să cutreieri fundul mărilor cînd eşti sigur că ai să întîlneşti rechini, asta mi se pare că e cu totul altceva! Ştiu că în unele ţinuturi, mai ales în insulele Andamane, negrii nu şovăie să atace rechinul cu un pumnal într-o mînă şi cu un laţ în cealaltă; mai ştiu însă că mulţi dintre cei care înfruntă fiarele

acestea primejdioase nu se mai întorc vii. Dealtfel, nici nu sînt negru, şi chiar dacă aş fi, tot aş avea motive să şovăi .

Şi iată-mă numai cu gîndul la rechini, la fălcile lor înarmate cu multe şiruri de dinţi, în stare să taie un om în două. Începusem să şi simt că mă dor şalele. Apoi nu-mi plăcea nici felul în care căpitanul îmi făcuse invitaţia asta blestemată. Parcă ar fi fost vorba să mergem într-un huceag să urmărim vreo biată vulpe. «Nu-i nimic, mi-am zis, Conseil n-o să meargă nici în ruptul capului şi asta mă va scuti să-l însoţesc pe căpitan». În înţelepciunea lui Ned Land, trebuie să mărturisesc că nu prea aveam încredere. O primejdie, oricît de mare ar fi fost ea, însemna totdeauna un îndemn pentru firea lui războinică.

Am vrut să citesc mai departe cartea lui Sirr, dar n-am făcut decît să o răsfoiesc cu gîndul în altă parte. Printre rînduri vedeam deschizîndu-se fălci fioroase.

Tocmai atunci intrară Conseil şi canadianul, liniştiţi, ba chiar voioşi, neavînd habar de ce-i aşteaptă.

— Pe cinstea mea, domnule, îmi zise Ned Land, căpitanul Nemo al dumneavoastră— lua-l-ar dracu'! — ne-a făcut adineauri o propunere foarte plăcută.

— A! Va să zică ştiţi?

— Dacă nu-i cu supărare, răspunse Conseil, comandantul lui Nautilus ne-a invitat să vizităm mîine, în tovărăşia dumneavoastră, pescăriile minunate din Ceylon. Ne-a vorbit foarte politicos, ca un adevărat gentleman.

— Afară de asta nu v-a mai spus nimic?

— Nimic altceva, spuse canadianul, decît că şi dumneavoastră ştiţi despre plimbarea asta.

— Şi nu v-a spus nimic despre...?

— Nu, nimic, domnule naturalist. O să mergeţi cu noi, nu-i aşa?

— Eu... fireşte! Văd că eşti încîntat de asta, meştere Land.

— Da, fiindcă trebuie să fie ceva neobişnuit!

— Şi poate chiar primejdios! am adăugat eu, cu subînţelesuri.

— Cum poate fi primejdioasă o simplă plimbare pe un banc de scoici? se miră Ned Land.

Desigur, căpitanul Nemo socotise că e mai înţelept să nu le pomenească nimic despre rechini tovarăşilor mei. Eu îi priveam cu ochii împăienjeniţi, de parcă i-aş fi şi văzut sfirtecaţi. Ar fi

trebuit oare să-i înştiinţez? Desigur, numai că nu prea ştiam cum să încep.

— Domnul n-ar dori, spuse Conseil, să ne dea cîteva amănunte despre pescuitul perlelor?

— Chiar despre pescuit, am întrebat, sau despre întîmplările care... ?

— Despre pescuit, răspunse canadianul. Înainte de a-l vedea la faţa locului, e bine să-l cunoaştem.

— Atunci staţi jos, prieteni, şi am să vă spun tot ce-am aflat acum de la englezul Sirr.

Ned şi Conseil se aşezară pe un divan şi prima întrebare mi-a pus-o canadianul:

— Ce e perla, domnule?

— Dragă Ned, i-am răspuns, perla sau mărgăritarul este pentru poet o lacrimă a mării; pentru orientali e o picătură de rouă solidificată; pentru femei, un juvaer de formă lunguiaţă, cu strălucire sticloasă, făcut dintr-o materie sidefie, pe care ele îl poartă la deget, la gît sau la urechi; pentru chimist, este un amestec de fosfat şi carbonat de calciu cu puţină gelatină, iar pentru naturalist este o simplă secreţie bolnăvicioasă a organului care produce sideful la unele bivalve.

— Încrengătura moluştelor, spuse Conseil, clasa acefalelor, ordinul testaceelor.

— Dar, am continuat eu, dintre toate moluştele, aceea care mai ales produce perla este scoica perliferă numită «meleagrina margaritifera». Perla nu-i decît o concreţiune, o îngroşare a sidefului, în formă rotundă. Ea poate fi sau lipită de peretele scoicii, sau încrustată în cutele animalului. Atunci cînd stă pe scoică, perla se lipeşte de ea; cînd creşte în carne, e liberă. Totdeauna are însă drept centru un corp mic şi tare, fie un grăuncior oarecare, fie un fir de nisip, împrejurul căruia se depune sideful timp de cîţiva ani, treptat, în straturi subţiri şi concentrice.

— Se pot găsi mai multe perle într-o singură scoică ? întrebă Conseil.

— Da, băiete. Unele scoici, numite «pintadine», par nişte adevărate cutiuţe cu perle. Am auzit un lucru de care, e drept, mă cam îndoiesc că ar fi adevărat, totuşi am să vi-l spun: se zice că într-o scoică din acestea s-au găsit nu mai puţin de o sută cincizeci de rechini.

— O sută cincizeci de rechini? strigă Ned Land.

— Am zis rechini?! mă mirai eu. Vreau să zic o sută cincizeci de perle. Rechinii n-au ce căuta aici.

— Fireşte. Domnul e atît de bun să ne spună prin ce mijloace se scot perlele?

— Sînt mai multe metode, şi adesea, cînd perlele sînt lipite de valve, pescuitorii le smulg cu cleştele. De obicei, însă, scoicile sînt întinse pe rogojini la malul apei. Ele mor astfel în aer liber şi după zece zile sînt de ajuns de putrezite. Atunci sînt cufundate în rezervoare cu apă de mare, pe urmă sînt deschise şi spălate. Abia acum începe adevărata muncă. Se scot mai întîi plăcile de sidef, care se vînd în lăzi de cîte o sută douăzeci şi cinci şi o sută cincizeci de kilograme. Apoi se scoate parenchimu) scoicii, se fierbe şi se trece prin sită, ca să nu se piardă nici cele mai mici perle.

— Perlele sînt preţuite după mărimea lor? mă întrebă Conseil.

— Nu numai după mărime, i-am răspuns, ci şi după formă, după «apele» pe care le fac, adică după culoarea ca şi după luciul lor, după strălucirea pestriţă care ne încîntă ochiul. Cele mai frumoase dintre ele sînt numite perle-virgine sau parangone. Ele cresc libere în carnea moluştei, sînt albe, cel mai adesea opace, dar cîteodată au o transparenţă opalină. De cele mai multe ori sînt rotunde sau în formă de pară. Fiind cele mai preţioase, se vînd cu bucata. Celelalte perle cresc lipite de valvele scoicii; în sfîrşit, cele mai puţin preţioase sînt perlele mici, cunoscute sub numele de seminţe. Ele se vînd cu măsura şi sînt folosite mai ales la broderiile de pe odăjdiile bisericeşti.

— Trebuie să fie o muncă anevoioasă şi de durată să alegi perlele după mărime.

— Nu, prietene. Munca asta se face cu ajutorul a unsprezece site găurite după nevoie. Perlele care rămîn într-o sită cu 20 pînă la 24 de găuri sînt perle de cea mai mare valoare. Cele care rămîn în site cu 100 şi 800 de găuri sînt de calitatea a doua. Iar cele pentru care sînt folosite sitele cu 900 pînă la 1000 de găuri sînt numite seminţe.

— E un mijloc ingenios, spuse Conseil, si văd că împărţirea şi clasificarea perlelor se face în mod mecanic. Domnul ar putea să ne spună ce cîştig aduce exploatarea bancurilor de scoici cu perle?

— Dacă ne luăm după ce spune Sirr, pescăriile din Ceylon sînt arendate în fiecare an cu suma de 3 milioane de rechini.

— De franci, vreţi să spuneţi.

— Da, de franci, trei milioane de franci. Dar cred că pescăriile astea nu mai aduc aceleaşi venituri ca altădată. La fel se întîmplă şi cu pescăriile americane care odinioară aduceau 4 milioane de franci, iar acum cîştigul e redus la două treimi. Tot în tot, venitul general adus de exploatarea perlelor poate fi evaluat la 9 milioane de franci.

— Există cumva şi perle celebre care au fost cotate la un preţ foarte ridicat? întrebă Conseil.

— Da, băiete, se zice că Cezar a dăruit Servilliei o perlă în valoare de 20 000 de franci în moneda noastră.

— Am auzit chiar că una din cucoanele din antichitate bea oţet în care punea perle, vorbi canadianul.

— Cleopatra, răspunse Conseil.

— Trebuie să fi fost destul de rău la gust! se scutură Ned.

— Oribil, prietene Land, dar un păhărel cu oţet care costă 115 000 de franci, frumos preţ!

— Îmi pare rău că nu m-am însurat cu cucoana asta, rîse Ned.

— Cleopatra soţia lui Ned Land! exclamă Conseil.

— Era să mă însor cu adevărat şi nu e vina mea dacă nu s-a făcut, răspunse serios canadianul, l-am cumpărat chiar un şirag de perle lui Kat Tander — logodnica mea — care de fapt s-a măritat cu un altul. Ei bine, şiragul de perle nu m-a costat mai mult de un dolar jumătate şi cu toate astea — domnul profesor poate să mă creadă — perlele acelea n-ar fi trecut prin sita cu 20 de găuri.

— Dragul meu Ned, îi răspunsei rizînd, erau perle artificiale, simple boabe de sticlă unse în interior cu esenţă de Orient.

— Trebuie să coste mult esenţa asta de Orient!

— Aproape nimic! Nu e altceva decît o substanţă argintată din solzi de plătică şi amoniac. N-are nici o valoare.

— Poate de asta s-a măritat Kat cu un altul, filozofă Ned Land cu glas tare.

— Dar ca să ne întoarcem la perlele de mare valoare, am spus eu, nu cred ca un rege să fi avut una mai valoroasă decît aceea a căpitanului Nemo.

— Asta, arătă Conseil spre vitrina în care era închisă minunata bijuterie.

— Cu siguranţă că nu mă înşel dacă afirm că are o valoare de 2 milioane de...

— Franci, spuse iute Conseil.

— Da, două milioane de franci, şi pe căpitan nu 1-a costat decît oboseala de a o culege.

— Cine ştie, poate că mîine, în plimbarea noastră, o să găsim una la fel.

— Ei şi? spuse Conseil.

— Cum, ei şi ?

— La ce ne-ar servi 2 milioane pe Nautilus ?

— Pe Nautilus nu, dar poate... În altă parte! îi întoarse Ned vorba.

— În altă parte! oftă Conseil.

— Meşterul Land are dreptate. Dacă am aduce cu noi în Europa sau în America o perlă de cîteva milioane, acest fapt ar întări şi adeveri spusele noastre cu privire la călătoria pe sub mări.

— Aşa cred şi eu, încuviinţă Ned Land.

— Este primejdios pescuitul perlelor? întrebă Conseil, care se întorcea mereu la partea practică a lucrurilor.

— Deloc, am răspuns eu repede, mai cu seamă dacă se iau oarecari măsuri de prevedere.

— Ce primejdii pot fi în meseria asta? făcu Ned Land. Doar să înghiţi cîteva guri de apă de mare...

— Chiar asa, Ned. Dar ia spune, l-am întrebat eu, încercînd să imit tonul nepăsător al căpitanului Nemo, îţi este cumva teamă de rechini, bravul meu Ned?

— Mie, se miră canadianul, mie, care sînt de meserie vînător cu cangea? Nici nu-mi pasă de ei!

— Nu e vorba să-i pescuieşti cu cîrligul şi să-i urci pe bordul unui vas, unde să le tai coada cu toporul, să le deschizi pîntecele, să le scoţi inima şi să o arunci în mare.

— Atunci e vorba să...?

— Sigur că da.

— În apă ?

— În apă.

— Pe legea mea! Cu o cange bună n-am de ce mă teme. Ştiţi, domnule, rechinii ăştia sînt animale făcute cam fără

socoteală. Ca să te poată înşfăca, trebuie mai întîi să se întoarcă pe burtă şi în timpul ăsta...

Ned Land spunea «înşfăca» în aşa fel, încît te treceau fiori auzindu-l.

— Dar tu, Conseil, ce crezi despre rechini?

— Eu, zise Conseil, voi fi sincer cu domnul. «Semn bun», mi-am spus.

— Dacă domnul înfruntă rechinii, urmă Conseil, nu văd de ce nu i-am înfrunta împreună?

Capitolul III O PERLĂ DE ZECE MILIOANE

Veni şi noaptea. M-am culcat. Am dormit destul de prost. Rechinii jucară un rol însemnat în visele mele şi am găsit că-i foarte dreaptă şi foarte nedreaptă totodată etimologia după care cuvîntul rechin vine de la «requiem».

A doua zi, pe la patru dimineaţa, m-a trezit stewardul pe care căpitanul Nemo mi-l pusese la dispoziţie. Mă sculai în grabă, mă îmbrăcai şi intrai în salon.

Căpitanul Nemo mă aştepta.

— Sînteţi gata de plecare, domnule Aronnax? mă întrebă el.

— Sînt gata.

— Vă rog să mă urmaţi.

— Dar tovarăşii mei, căpitane?

— Au fost înştiinţaţi şi ne aşteaptă.

— Îmbrăcăm acum costumele de scafandri ? am întrebat.

— Nu încă. Nu l-am adus pe Nautilus prea aproape de coastă, aşa că sîntem destul de departe de bancul Manaar; dar am pregătit luntrea care ne va duce exact la locul de debarcare, scutindu-ne o bucată bună de mers prin apă. În ea sînt şi aparatele de scufundare, pe care le vom pune cînd va începe explorarea submarină.

Căpitanul Nemo mă conduse spre scara centrală care răspundea pe punte. Ned Land şi Conseil erau acolo, încîntaţi de «petrecerea» care se pregătea. Cinci marinari de pe Nautilus ne aşteptau gata de vîslit, în luntrea ce fusese trasă lîngă bord.

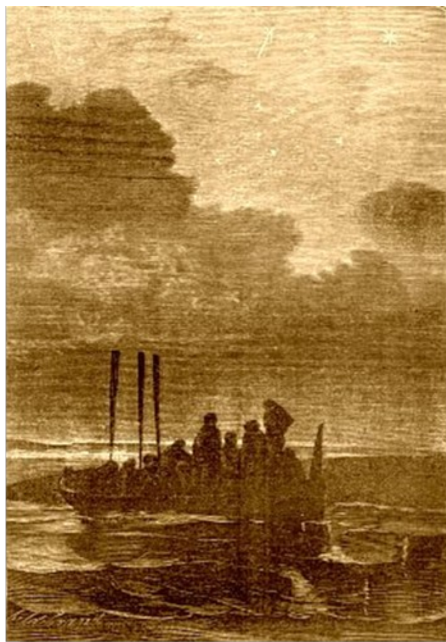
Era încă întuneric. Ici-colo printre norii care acopereau cerul, se zărea cîte o stea. Uitîndu-mă spre ţărm, văzui doar o linie nedesluşită cuprinzînd trei sferturi din orizont, de la sud-vest la nord-est. Nautilus, care în timpul nopţii înaintase de-a lungul coastei de apus a Ceylonului se găsea la vest de golful format de coastă şi de insula Manaar. Aici, sub apele întunecate, se întindea bancul de pintadine, nesecat izvor de perle, a cărui lungime trecea de douăzeci de mile.

Căpitanul Nemo, Conseil, Ned Land şi cu mine ne aşezarăm în partea de dinapoi a bărcii. Cîrmaciul îşi luă locul, ceilalţi patru tovarăşi ai lui prinseră vîslele şi pornirăm în larg.

Luntrea se îndrepta spre sud. Vîslaşii nu se grăbeau. Am observat că ei cufundau bine vîslele în apă, dar le trăgeau numai din zece în zece secunde, după metoda folosită de marina de război. În timp ce luntrea luneca uşor, picăturile dc apă loveau fundul negru al valurilor, sfîrîind ca nişte stropi de plumb topit; luntrea sălta uşor pe valurile venite din larg, ale căror creste plescăiau lovindu-i prova ascuţită.

Tăceam cu toţii. La ce s-o fi gîndind căpitanul Nemo? Poate la pămîntul spre care ne îndreptam şi care i se părea prea aproape, spre deosebire de canadian, căruia ţărmul i se părea încă prea departe. Cît despre Conseil, el se bucura de plimbare şi atîta tot.

Pe la cinci şi jumătate, în cele dintîi lumini ale dimineţii se desluşiră mai bine înălţimile coastei, care se arăta a fi mai turtită spre est şi mai ridicată spre sud. Aveam încă cinci mile de străbătut pînă la malul ei pierdut în apele acoperite de pîclă. Între noi şi ţărm se întindea marea pustie. Nici o barcă, nici un pescar. Singurătatea adîncă stăpînea peste locul de întîlnire al pescuitorilor de perle. După cum spusese căpitanul Nemo, ar fi trebuit să venim abia peste o lună pe meleagurile acestea.

Pe la ora şase se lumină dintr-o dată, aşa cum se luminează în regiunile tropicale, unde nu sînt nici zori, nici amurguri. Razele soarelui străpunseră perdeaua norilor îngrămădiţi pe orizontul răsăritean şi astrul lucitor se înălţă cu repeziciune.

Se vedea desluşit pămîntul, cu cîţiva copaci împrăştiaţi ici, colo. Luntrea înainta spre insula Manaar, care se rotunjea spre sud. Căpitanul Nemo se ridicase în picioare, cercetînd marea.

La un semn al lui fu coborîtă ancora, care abia de-şi tîrî puţin lanţul, pentru că fundul apei era doar la un metru adîncime, formînd în locul acela unul din punctele cele mai ridicate ale bancului de scoici. Luntrea se răsuci în jurul ancorei, împinsă de curentul ce o mîna spre larg.

— Iată-ne ajunşi, domnule Aronnax, spuse căpitanul Nemo. Vedeţi golfuleţul acesta? Aici, peste o lună, se vor aduna numeroasele corăbii ale exploratorilor şi scufundătorilor, care vor scotoci cu în-drăzneală apele. Golful este cît se poate de bine aşezat pentru un asemenea pescuit. E la adăpost de vînturile cele mai puternice şi marea aici nu-i niciodată prea agitată, fapt care înlesneşte munca scufundătorilor. Acum să îmbrăcăm costumele de scafandri şi să începem plimbarea.

N-am răspuns nimic şi, privind bănuitor valurile, am început să îmbrac hainele grele, ajutat de marinarii din luntre. Căpitanul Nemo şi cei doi tovarăşi ai mei se îmbrăcară şi ei. Nici unul dintre oamenii de pe Nautilus nu avea să ne întovărăşească în călătoria noastră.

Peste cîteva clipe eram închişi în îmbrăcămintea de cauciuc, purtînd pe spate, prinse de bretele, aparatele cu aer. Cît despre aparatele Ruhmkorff, nici urmă. Înainte de a-mi vîrî capul în casca de aramă, îi amintii căpitanului Nemo de ele.

— Aparatele Ruhmkorff ne-ar fi de prisos, îmi răspunse el. Nu mergem la mari adîncimi şi ca să avem calea luminată ne sînt de ajuns razele soarelui. Dealtfel, nici n-ar fi prudent să luăm cu noi acum lanterne electrice. Lumina lor ar putea atrage pe neaşteptate vreun locuitor primejdios de prin partea locului.

Pe cînd căpitanul Nemo îmi vorbea, m-am întors spre locul unde se găseau Conseil şi Ned Land; dar cei doi prieteni îşi şi vîrîseră capetele în căştile de metal şi nu mai puteau nici auzi, nici răspunde. Mai voiam să-i pun doar o întrebare căpitanului Nemo.

— Şi armele noastre, puştile?

— Puştile? La ce bun? Muntenii din ţara dumneavoastră nu atacă ursul doar cu un pumnal în mînă, şi oţelul nu e mai sigur decît plumbul? Iată un pumnal zdravăn. Prindeţi-l la cingătoare şi să plecăm.

Mă uitai la tovarăşii mei. Erau înarmaţi ca şi noi; Ned Land însă îşi mai luase cu el o cange uriaşă, pe care o pusese în luntre înainte de a pleca de pe Nautilus.

Apoi, urmînd pilda căpitanului, lăsai să mi se pună pe cap casca grea de aramă şi îndată rezervoarele de aer intrară în funcţiune.

După aceea marinarii ne debarcară unul cîte unul pe nisipul neted, la un metru şi jumătate sub apă. Căpitanul Nemo ne făcu un semn cu mîna şi noi îl urmarăm dispărînd sub valuri pe o pantă uşoară.

Ajunşi în apă, am uitat toate gîndurile care mă frămîntaseră pînă atunci. Mă simţeam nespus de liniştit. Uşurinţa cu care mă mişcăm îmi întări curajul, iar ciudăţenia priveliştii mă fermeca.

Soarele trimitea destulă lumină sub apă ca să putem desluşi şi cele mai mici obiecte. După zece minute de mers, ne aflam la cinci metri sub apă şi terenul devenise aproape neted. În mersul nostru stîrneam, aşa cum stîrnesc becaţinele în baltă, roiuri de peşti ciudaţi din genul monopterelor, care în afară de coadă n-au alte înotătoare. În timpul acesta, lumina soarelui care se înălţa străbătea tot mai mult adîncimea apei. Fundul se schimba încetul cu încetul; după nisipul mărunt urma o

adevărată şosea de pietre rotunjite, acoperite cu un covor de moluşte şi zoofite. De mai multe ori am întîlnit crabul uriaş, observat de Darwin, un animal hidos, înzestrat de natură cu instinctul şi puterea de a se hrăni cu nuci de cocos; el se caţără pe arborii de pe ţărm, dă jos nucile care se sparg căzînd şi le sfarmă cu cleştii lui puternici. Crabul acesta fugea cu o vioiciune neîntrecută prin apa limpede, în timp ce broaştele ţestoase, din specia care trăieşte pe coastele Malabarului se mişcau încet printre stîncile prăbuşite.

Pe la orele şapte, am ajuns în sfîrşit la bancul unde pintadinele se înmulţesc cu milioanele.

Moluştele acestea preţioase sînt strîns lipite de pietre printr-un byssus de culoare castanie, care nu le îngăduie să se mişte. În privinţa aceasta ele sînt inferioare altor moluşte, cărora natura le-a lăsat putinţa de-a se mişca.

Scoicile acestea, numite şi «meleagrine», adevărate mame ale perlelor, au valvele aproape egale şi rotunjite, cu pereţii groşi şi foarte aspri pe dinafară. Am văzut printre ele unele brăzdate de fîşii verzi, pornind dinspre vîrf. Acestea erau scoici tinere.

Altele, aspre şi negre pe deasupra şi care aveau zece ani sau chiar mai mulţi, ajungeau pînă la o lăţime de cincisprezece centimetri.

Căpitanul Nemo îmi arătă îngrămădirea uimitoare de pintadine; mi-am dat seama că am în faţă o mină nesecată, pe care puterea creatoare a naturii o tăcea să întreacă instinctul de distrugere al omului. Ned Land, împins de acest instinct de distrugere, se grăbea să umple cu cele mai frumoase moluşte plasa pe care o purta la briu.

Dar nu ne puteam opri. Trebuia să-l urmăm pe căpitan, care părea că se îndreaptă spre poteci cunoscute numai de el. Fundul oceanului urca uşor şi uneori braţul pe care-l ridicam ieşea deasupra apei. Apoi nivelul bancului cobora din nou. Treceam pe lîngă stînci asemănătoare unor piramide ascuţite. Din cotloanele lor întunecoase, crustacei mari, înălţaţi pe picioare lungi, ca nişte maşini de război, ne ţinteau cu privirea, în timp ce pe sub picioare ni se tîrau miriane, gliceride, viermi din genul aricia şi alte anelide, lungindu-şi peste măsură antenele şi tentaculele. În faţa noastră se deschise dintr-o dată o grotă uriaşă, scobită într-o îngrămădire pitorească de stînci

acoperite cu plante submarine. La început, grota mi s-a părut întunecoasă. Înăuntrul ei razele soarelui păreau că se sting treptat. Abia mai puteam zări prin lumina aceea înecată.

Căpitanul Nemo intră, iar noi îl urmarăm. Ochii mi se obişnuiră repede cu întunericul. Am început să desluşesc arcadele întortocheate ale bolţii care se sprijinea pe coloane naturale, înţepenite solid pe temelia de granit şi semănînd cu greoaiele coloane ale arhitecturii toscane. Pentru ce ne conducea tainicul nostru ghid spre fundul criptei aceleia submarine? Peste puţină vreme aveam să aflu.

După ce am coborît o pantă destul de abruptă, păşirăm pe fundul unui fel de fîntîni rotunde. Acolo, căpitanul Nemo se opri şi ne arătă un obiect pe care încă nu-l zărisem.

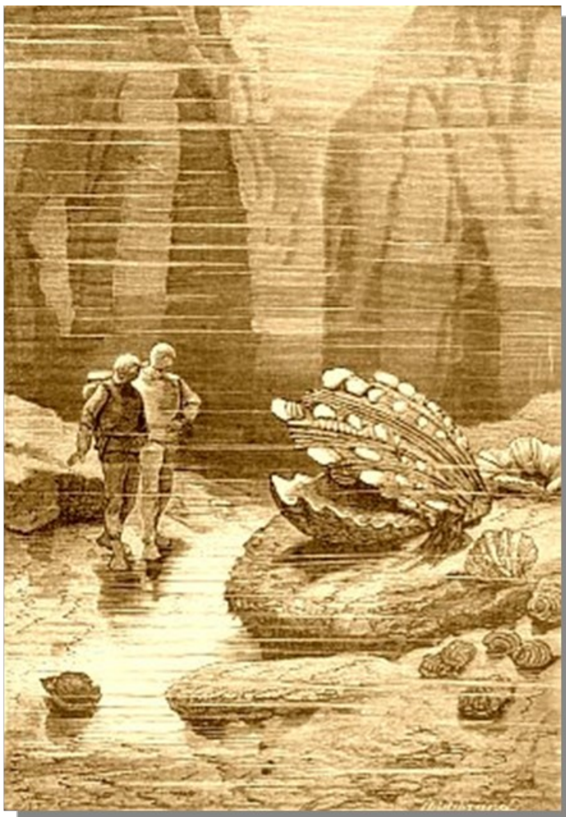
Era o scoică de o mărime extraordinară, o tridacnă uriaşă, ca un aghiazmatar care ar fi putut cuprinde un lac de apă sfinţită sau un bazin larg de peste doi metri. Tridacna aceasta o întrecea deci în mărime pe aceea care împodobea salonul lui Nautilus.

M-am apropiat de moluscă gigantică. Byssusul ei o lipea de o lespede de granit şi ea creştea acolo singură în apele liniştite ale grotei. Părea să aibă o greutate de vreo trei sute de kilograme. Astfel de scoici au cîte cincisprezece kilograme de carne şi numai stomacul unui Gargantua ar fi în stare să înghită cîteva duzini din ele.

Căpitanul Nemo cunoştea existenţa acestui bivalv. Fără îndoială că nu-l vizita acum pentru prima oară şi mi-am închipuit că ne adusese aici numai ca să ne arate o ciudăţenie a naturii. Mă înşelam însă. Căpitanul Nemo avea un interes anumit: să vadă cum îi merge tridacnei.

Cele două valve ale scoicii erau întredeschise. Căpitanul se apropie şi, punîndu-şi pumnalul între ele pentru a le împiedica să se închidă, ridică cu mîna învelişul membranos şi dantelat pe margini care forma mantaua animalului.

Acolo, între cutele ca nişte foi, am văzut o perlă de mărimea unei nuci de cocos. Rotunjimea, limpezimea desăvîrşită şi luciul ei minunat îi dădeau o valoare de nepreţuit. Împins de curiozitate, am întins mîna ca s-o apuc, să o cîntăresc, să o pipăi! Căpitanul însă mă opri cu un semn şi, retrăgîndu-şi repede pumnalul, cele două valve se închiseră deodată.

Am înţeles atunci planul căpitanului Nemo. Lăsînd perla în mantaua tridacnei, îi dădea putinţa să crească încetul cu încetul. An de an secreţiunile moluştei îi adăugau straturi concentrice. Numai căpitanul cunoştea grota în care «se cocea» acest minunat fruct al naturii; el singur îl creştea, ca să zic aşa, pentru ca să-l aducă într-o bună zi în muzeul său. Şi cine ştie dacă nu cumva, după pilda chinezilor şi indienilor, nu făcuse el însuşi să se nască perla punînd între cutele moluştei vreo bucăţică de sticlă sau de metal, care se acoperea încetul cu încetul în materia sidefie. Oricum, asemuind perla aceasta cu celelalte din colecţia căpitanului, am preţuit-o la cel puţin zece milioane de franci. Era o ciudăţenie a naturii, nespus de frumoasă, dar care nu putea fi socotită drept juvaer de purtat, pentru că nu ştiu care ureche de femeie ar fi putut-o ţine!

Vizita la tridacnă purtătoare de bogăţii luase sfîrşit. Căpitanul Nemo părăsi grota şi ne urcarăm din nou pe bancul de scoici în apa limpede, netulburată încă de munca scufundătorilor.

Mergeam despărţiţi unul de altul, hoinărind, oprindu-ne ici, colo, fiecare după cheful lui. Uitasem de primejdiile pe care închipuirea mea le exagerase cu atîta uşurinţă. Fundul apei urca simţitor şi curînd, adîncimea ajungînd numai de un metru, am ieşit cu capul deasupra nivelului oceanului. Conseil mă ajunse şi, apropiindu-şi casca metalică de a mea, mă salută prieteneşte, clipind din ochi. Podişul de pe fundul apei n-avea însă decît vreo cîţiva stînjeni, de aceea am reintrat curînd în «elementul nostru». (Cred că acum am dreptul să-l numesc astfel.)

După vreo zece minute, căpitanul Nemo se opri deodată. Credeam că se oprise pentru că voia să ne întoarcem. Dar nu era aşa. Printr-un semn, el ne porunci să ne ghemuim alături, în fundul unei adînciturі mari. Mîna sa întinsă arăta spre un punct al apei; am privit cu atenţie.

La cinci metri de mine o umbră se ivi şi se aplecă spre fund. Teama de rechini mă cuprinse din nou; dar mă înşelam, pentru că nici de data asta n-aveam de-a face cu monştrii oceanului.

Era un om, un om în carne şi oase, un indian, un negru, un pescuitor, un om sărman, desigur, care venise să culeagă scoici înainte de recoltă. Îi zăream fundul luntrei la cîteva picioare deasupra capului său. Omul se scufunda şi se urca întruna. Ca să poată coborî mai repede la fund, se ţinea cu picioarele de o piatră în formă de căpăţînă de zahăr, legată cu o funie de luntre. Asta era singura lui unealtă. Odată ajuns pe fund, la vreo cinci metri adîncime, se arunca în genunchi şi-şi umplea sacul cu scoici culese la întîmplare. Apoi urca, îşi golea sacul, - trăgea sus piatra şi reîncepea operaţia, care ţinea numai treizeci de secunde.

Scufundătorul nu ne vedea, fiindcă eram ascunşi în umbra stîncii. Dealtfel, cum i-ar fi putut da prin minte bietului indian că nişte oameni, semeni de-ai lui, sînt acolo, sub apă, pîndindu-i mişcările, nepierzînd nici un amănunt din pescuitul său. El se urcă şi coborî astfel de mai multe ori. La fiecare scufundare nu putea lua mai mult de zece pintadine; era nevoit să le smulgă de pe bancul unde se aflau înţepenite prin byssusul lor rezistent.

Şi cîte din scoicile acestea nu erau cu totul lipsite de perlele pentru care îşi punea el viaţa în primejdie!

Îl observam cu mare băgare de seamă. Îşi făcea manevra cu regularitate şi timp de o jumătate de oră nici o primejdie nu păru să-l ameninţe. Mă obişnuisem cu priveliştea acestui pescuit interesant, cînd deodată, în clipa în care indianul era îngenuncheat pe fund, îl văzui făcînd o mişcare de spaimă, ridicîndu-se şi luîndu-şi avînt ca să iasă la suprafaţa apei.

I-am înţeles spaima. O umbră uriaşă se ivise deasupra nenorocitului scufundător. Era un rechin, care venea pieziş, cu ochii strălucitori, cu fălcile căscate. Eram împietrit de groază, fără să mai pot face vreo mişcare.

Cu o puternică bătaie a înotătoarelor, fiara se aruncă lacomă asupra indianului. Acesta se feri în lături, scăpînd de muşcătură, dar nu şi de izbitura cozii care-l lovi în piept trîntindu-l la pămînt.

Totul durase doar cîteva secunde. Rechinul se întoarse şi, răsturnîndu-se pe spate, se pregătea să-l taie în două pe indian, cînd simţii cum căpitanul Nemo, care era lîngă mine, se ridică dintr-o dată. Cu pumnalul în mînă, el merse de-a dreptul spre fiară, gata să se lupte corp la corp cu ea. În clipa în care era gata să-l înşface pe nenorocitul pescar, rechinul îşi zări noul adversar şi, întorcîndu-se pe spate, se îndreptă cu repeziciune spre el.

Văd parcă şi acum înfăţişarea căpitanului Nemo. Se aplecase gata să sară, aşteptînd, cu un neîntrecut sînge rece, fiara; iar cînd aceasta se năpusti asupra lui, căpitanul Nemo, sărind în lături cu o iuţeală uluitoare, se feri de lovitura monstrului şi-i împlîntă pumnalul în

pîntece. Dar cu asta lupta nu se sfîrşi. Ea abia începea, pe viaţă şi pe moarte.

Rechinul mugi, ca să zic aşa. Sîngele îi curgea şiroaie din rană. Marea se înroşise şi prin lichidul opac n-am mai putut vedea nimic, pînă cînd într-un luminiş îl zării pe neînfricatul căpitan agăţat de una din înotătoarele animalului, luptînd corp la corp cu monstrul, spintecîndu-i burta cu lovituri de pumnal, fără a putea totuşi să-i dea lovitura de moarte, adică să-i atingă inima. Zbătîndu-se, rechinul frămînta apa cu furie şi vîrtejurile ameninţau să mă răstoarne.

Aş fi vrut să alerg în ajutorul căpitanului, dar, ţintuit de groază, nu mă mai puteam mişca.

Priveam cu ochii rătăciţi, vedeam cum se schimbă fazele luptei. Căpitanul căzu la pămînt, răsturnat de greutatea enormă care-l apăsa. Apoi rechinul deschise nişte fălci uriaşe, ca nişte foarfeci de uzină, şi căpitanul ar fi fost fără îndoială doborît dacă Ned Land, iute ca gîndul, nu s-ar fi repezit spre rechin, izbindu-l cu temuta lui cange.

Un puhoi de sînge umplu valurile agitate de mişcările monstrului, care se zvîrcolea cu o furie de nedescris. Ned Land nu-şi greşise ţinta. Fiara horcăia, lovită în inimă. Ea se zbătu în spasme atît de înspăimîntătoare, încît mişcarea apei îl trînti jos pe Conseil. În timpul acesta, Ned Land îl liberase pe căpitan. Nemo se ridică teafăr şi, mergînd drept spre indian, tăie repede frînghia care-l lega de piatră, îl luă în braţe şi-şi făcu vînt cu putere, urcînd la suprafaţa apei.

L-am urmat toţi trei şi în cîteva clipe, salvaţi ca prin minune, ne-am urcat în luntrea pescuitorului.

Prima grijă a căpitanului Nemo a fost să-l readucă la viaţă pe sărmanul om. Nu ştiam dacă va izbuti, dar puteam spera, pentru că acesta nu rămăsese prea mult timp sub apă. Mă temeam însă ca izbitura cozii rechinului să nu fi fost mortală.

Din fericire, după fricţiunile zdravene făcute de Conseil şi de căpitan, pescuitorul îşi reveni încetul cu încetul în simţiri şi deschise ochii. Cît de uimit şi chiar înspăimîntat trebuie să fi fost, văzînd aplecate deasupra lui patru mari capete de aramă.

Şi mai cu seamă ce-o fi gîndit cînd căpitanul Nemo, scoţînd dintr-un buzunar al hainei un săculeţ cu perle, i-l puse în mînă ?

Darul măreţ al omului apelor fu primit cu mîini tremurînde de bietul indian din Ceylon. Ochii lui înspăimîntaţi arătau,

dealtfel, că nu ştia cărui fel de fiinţe supraomeneşti le datora în acelaşi timp şi viaţa, şi bogăţia.

La un semn al căpitanului, ne-am întors pe bancul de pintadine şi, urmînd drumul pe care venisem, am dat, după vreo jumătate de oră de mers, peste ancora ce ţinea în loc luntrea lui Nautilus. După ce ne-am îmbarcat, fiecare dintre noi şi-a scos cu ajutorul marinarilor casca grea de aramă.

Cel dintîi cuvînt, căpitanul Nemo îl adresă canadianului:

— Mulţumesc, meştere Land! spuse el.

— E o revanşă, domnule căpitan, răspunse Ned Land. Vă eram dator...

Un zîmbet uşor apăru pe chipul căpitanului şi nimic altceva.

— Spre Nautilus, spuse el.

Luntrea parcă zbura pe valuri. După cîteva minute am întîlnit cadavrul rechinului plutind pe apă. După culoarea neagră a capetelor înotătoarelor am recunoscut melanopterul fioros al Mării Indiilor. Avea o lungime de mai bine de douăzeci şi cinci de picioare; botul lui uriaş se întindea pe o treime din corp. Era un adult — asta se vedea după cele şase rînduri de dinţi aşezaţi ca nişte triunghiuri isoscele pe maxilarul superior. În timp ce priveam grămada de carne neînsufleţită, se mai iviră deodată în jurul luntrii noastre încă vreo doisprezece rechini hulpavi. Fără să ne ia măcar în seamă, ei se aruncară asupra cadavrului, sfîşiindu-l în bucăţi.

La ora opt şi jumătate am ajuns pe bordul lui Nautilus. Acolo, gîndindu-mă la întîmplările din timpul călătoriei noastre pe bancul Manaar, două lucruri îmi veniră mai întîi în minte: pe de o parte curajul nemaipomenit al căpitanului Nemo, şi pe de altă parte faptul că el nu şovăise să se jertfească pentru un om, pentru unul dintre reprezentanţii speciei din pricina căreia se refugiase sub mări. Orice s-ar fi spus, fiinţa aceasta ciudată nu ajunsese încă să-şi înăbuşe cu totul simţămintele omeneşti.

Cînd îi spusei lucrul acesta, el îmi răspunse cu o uşoară tulburare în glas:

— Indianul, domnule profesor, era un locuitor din ţara asupriţilor, şi pînă la ultima mea suflare am să fiu de partea celor asupriţi.

Capitolul IV MAREA ROŞIE

În ziua de 29 ianuarie, insula Ceylon dispăru sub orizont şi Nautilus se strecură cu o viteză de douăzeci de mile pe oră prin labirintul de canaluri care desparte insulele Maledive de Lacadive. Astfel trecurăm şi pe lîngă Kittan, insulă de origine madreporică, descoperită de Vasco da Gama în 1499, şi una din cele nouăsprezece insule principale ale arhipelagului Lacadivelor, situată între 10° şi 14°30' latitudine nordică şi 69° şi 51°12' longitudine estică.

De la plecarea noastră din mările Japoniei şi pînă la Kittan străbătusem şaisprezece mii două sute douăzeci de mile, sau şapte mii cinci sute de leghe.

A doua zi, 30 ianuarie, cînd Nautilus se ridică la suprafaţă, nu se mai vedea nici urmă de pămînt. Ne îndreptam către nord-nord-vest spre Marea Oman, săpată între Arabia şi Peninsula indiană, în prelungirea Golfului Persic.

Marea aceasta era fără doar şi poate o înfundătură fără nici o ieşire. Încotro ne conducea oare căpitanul Nemo ? N-aş fi putut spune. Şi bineînţeles că asta îl nemulţumea pe Ned Land, care în aceeaşi zi mă întrebă încotro mergem.

— Mergem, dragă Ned, acolo unde ne duce fantezia căpitanului, i-am răspuns.

— În felul ăsta n-o să ajungem departe. Golful Persic n-are ieşire, şi dacă intrăm în el, o să ne întoarcem tot pe unde am venit.

— Nu-i nimic, o să ne întoarcem, meştere Land, iar dacă Nautilus va voi să viziteze după aceea Marea Roşie, n-are decît să treacă prin Strîmtoarea Bab-el-Mandeb.

— Ştiţi tot atît de bine ca şi mine, îmi răspunse Ned Land, că Marea Roşie e la fel de închisă ca şi golful. Istmul Suez nu-i încă tăiat pînă la capăt şi, chiar dacă ar fi, un vas misterios ca al nostru nu s-ar încumeta să-i străbată canalurile pline de stăvilare. Cu alte cuvinte, prin Marea Roşie n-o să ne putem întoarce în Europa.

— Nici n-am spus că ne întoarcem în Europa.

— Atunci ce credeţi ?

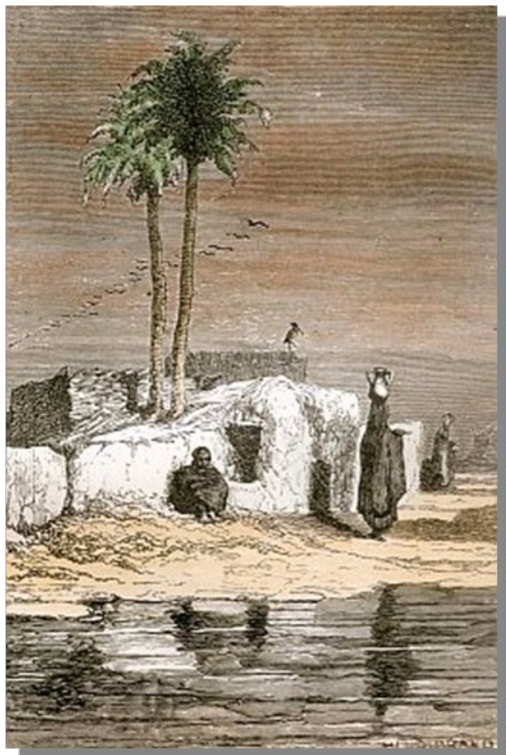
— Cred că după ce o să vizităm meleagurile ciudate ale Arabiei şi Egiptului, Nautilus va coborî în Oceanul Indian, poate

prin Canalul Mozambic, poate prin largul Mascarenelor, căutînd să ajungă la Capul Bunei Speranţe.

— Şi după ce va ajunge la Capul Bunei Speranţe ? stărui canadianul.

— Atunci va pătrunde în Atlanticul pe care nu-l cunoaştem încă. Ce, prietene Ned, te-ai şi plictisit să călătoreşti pe sub mări? Te-ai săturat de priveliştea veşnic nouă a minunilor submarine? Eu, îţi spun drept, aş fi mîhnit să văd sfirşindu-se călătoria asta pe care nu mulţi oameni pot s-o facă.

— Dar ştiţi, domnule Aronnax, că peste cîteva zile se împlinesc trei luni de cînd sîntem închişi pe bordul lui Nautilus?

— Nu, Ned, nu ştiu, nu vreau să ştiu şi nu socotesc nici zilele, nici orele.

— Atunci ce ne rămîne de făcut?

— O să vedem asta cînd va veni vremea. Acum nu-i nimic de făcut şi vorbim degeaba. Dacă tu, dragul meu, ai fi venit să-mi spui, de pildă: «Iată un prilej să evadăm», am mai fi putut discuta. Dar acum nu poate fi nici vorbă de aşa ceva şi, de fapt, nu cred că Nemo se va avînta vreodată prin mările europene.

Timp de patru zile, pînă la 3 februarie, Nautilus străbătu Marea Oman cu viteze diferite şi la adîncimi diferite. Părea că merge la întîmplare, ca şi cum nu se putea hotărî pe ce drum să apuce, dar nu trecu nici o clipă măcar de Tropicul Cancerului.

Părăsind această mare, am zărit oraşul Mascat, cel mai însemnat din întregul ţinut Oman. Am admirat aspectul lui ciudat, înconjurat cum era de stînci negre, cu casele şi forturile sale conturate în alb. Am zărit domul rotund al moscheelor, minaretele sale ascuţite şi elegante, acoperişurile învelite în

verdeaţă. Dar priveliştea n-a durat decît o clipă, căci Nautilus se cufundă curînd în apele meleagurilor acestora întunecate.

Am mers apoi, ţinîndu-ne la o depărtare de sase mile de ţărm, de-a lungul coastei arabe, de la Mahrah şi Hadramant, pe care se înălţau munţii împodobiţi cu ruini străvechi. La 5 februarie am intrat în sfîrşit în Golful Aden, care seamănă atît de bine cu o pîlnie vîrîtă în gîtlejul Bab-el-Mandeb-ului. Prin ele, apele indiene se scurg în Marea Roşie.

La 6 februarie am văzut de pe bordul lui Nautilus oraşul Aden, căţărat pe o limbă de pămînt legată de continent printr-un istm îngust. Eram sigur că, odată ajuns aici, căpitanul Nemo se va întoarce; dar mă înşelam, şi spre marea mea mirare n-a fost aşa.

A doua zi, 7 februarie, pătrunserăm în Strîmtoarea Bab-el-Mandeb, al cărei nume înseamnă în limba arabă «Poarta lacrimilor». Deşi e lată de douăzeci de mile, strîmtoarea are o lungime de numai cincizeci şi doi de kilometri, aşa că lui Nautilus i-a trebuit numai o oră de mers, cu toată viteza, ca să o străbată. Dar n-am putut vedea nimic, nici măcar insula Perim, cu care guvernul britanic a întărit poziţia oraşului Aden. Treceau pe acolo prea multe vapoare engleze şi franceze ale liniilor ce duc de la Suez la Bombay, Calcutta, Melbourne, Bourbon şi Maurice, şi, ca să nu fie văzut de ele. Nautilus pluti prevăzător tot timpul sub apă. În sfîrşit, aproape de amiază am intrat în apele Mării Roşii.

Marea Roşie, vestitul lac al tradiţiilor biblice, pe care ploile nu-l împrospătează niciodată, în care nu se varsă nici un fluviu mai de seamă, pe care o evaporare excesivă o seacă neîncetat şi care pierde în fiecare an un strat de apă înalt de un metru şi jumătate! Golf ciudat, care, dacă ar fi închis cu totul, ar seca poate în întregime.

N-aveam de gînd să-mi bat capul pentru a înţelege ce toană l-a împins pe căpitanul Nemo să ne aducă aici, dar eram foarte mulţumit că ne găsim acolo; Nautilus înainta cu o viteză mijlocie, cînd plutind deasupra apei, cînd afundîndu-se, aşa că am putut vedea şi dedesubturile, şi suprafaţa mării acesteia ciudate.

La 8 februarie, în zorii zilei, se ivi înaintea noastră oraşul Meca. acum numai ruine, ale cărui ziduri se prăbuşesc numai la zgomotul tunului şi unde mai vezi ici şi colo cîţiva curmali

înverziţi. Era un oraş însemnat odinioară, cu şase pieţe publice, cu 26 moschee şi ale cărui ziduri, apărate de 14 forturi, formau o centură de trei kilometri. Apoi Nautilus se apropie de ţărmurile africane, unde marea este mai adîncă. Acolo, privind prin geamurile salonului apele limpezi, ca de cristal, am admirat minunatele tufişuri de mărgean strălucitor şi pereţii uriaşi ai stîncilor ce păreau acoperiţi cu o blană verde, făcută din alge şi fucuşi. Ce privelişte de nedescris şi ce bogăţie de peisaje şi de poziţii pitoreşti la temelia stîncilor şi insuliţelor vulcanice de lîngă coasta libiana! Dar vegetaţia ne-a apărut în toată frumuseţea ei abia spre ţărmul răsăritean, pe coasta Tehama, unde Nautilus ajunse în scurtă vreme; acolo, zoofitele creşteau nu numai sub nivelul mării, ci formau împletituri nespus de frumoase chiar la cîţiva metri deasupra ei; împletiturile acestea mi s-au părut mai variate, dar totodată şi mai puţin colorate decît cele din apă, a căror prospeţime era întreţinută de umezeală.

Cîte ceasuri fermecătoare am petrecut astfel la fereastra salonului! Si cît de mulţi reprezentanţi noi ai florei şi faunei submarine am admirat la lumina farului nostru electric!

La 9 februarie. Nautilus plutea în partea cea mai largă a Mării Roşii. Acolo, marea atinge un diametru de o sută nouăzeci de mile.

În aceeaşi zi, la amiază, după determinarea locului, căpitanul Nemo se urcă pe punte, unde îl aşteptam. Aveam de gînd să nu-l las să plece pînă nu aflu ceva despre planurile sale

viitoare. De cum mă zări, el veni spre mine şi, oferindu-mi prietenos o ţigară, îmi spuse:

— Vă place Marea Roşie, domnule profesor? Aţi cercetat îndeajuns minunăţiile ei, peştii şi zoofitele, fundul plin de bureţi şi pădurile de mărgean? Aţi zărit oraşele de pe ţărm?

— Da, domnule căpitan, i-am răspuns. Nautilus este cum nu se poate mai potrivit pentru un astfel de studiu. E foarte priceput, ca să zic aşa.

— Priceput, îndrăzneţ şi de nevătămat! Nu se teme nici de furtunile groaznice ale Mării Roşii, nici de curenţii şi nici de stîncile ei.

— În adevăr, spusei eu, marea aceasta e socotită printre cele mai rele şi, dacă nu mă înşel, a avut şi în vechime o faimă proastă.

— Cum nu se poate mai proastă, domnule Aronnax! Istoricii greci şi latini o vorbesc de rău, iar Strabon spune că-i primejdioasă mai cu seamă în epoca vînturilor de nord din timpul verii şi în anotimpul ploilor. Arabul Edrisi, care o descrie sub numele de Golful Colzum, povesteşte că vasele piereau în mare număr izbite de bancurile ei de nisip şi că nimeni nu îndrăznea s-o străbată în timpul nopţii. După cum spune el, e o mare cu vijelii groaznice şi cu insule neprimitoare şi «care nu are nimic bun» nici în adîncime şi nici la suprafaţă.

— Se cunoaşte că istoricii aceştia n-au călătorit pe bordul lui Nautilus!

— Fără îndoială, îmi răspunse căpitanul zîmbind, dar în privinţa asta nici modernii nu stau mai bine decît cei vechi. Le-au trebuit secole ca să descopere puterea mecanică a aburului! Cine ştie dacă peste o sută de ani va mai exista un al doilea Nautilus! După cum vedeţi, se merge greu înainte, domnule Aronnax.

— Aşa este, am răspuns, vasul dumneavoastră a depăşit cu un secol sau poate cu mai mult epoca noastră. Păcat că un asemenea secret va trebui să piară odată cu inventatorul său!

Căpitanul Nemo nu răspunse.

— După mine, domnule Aronnax, spuse el, după un timp, numele Mării Roşii vine de la cuvîntul ebraic «Edrom», şi cei din vechime i-au spus aşa din pricina culorii deosebite a apelor ei.

— Pînă acum n-am văzut totuşi decît apă limpede, fără nici o culoare deosebită.

— Fireşte; dar înaintînd mai adînc în golf, veţi vedea că apa îşi schimbă culoarea. Mi-aduc aminte că am văzut Golful Tor roşu de tot, ca un lac de sînge.

— Şi culoarea asta o puneţi pe seama unei alge microscopice?

— Da, pe seama unei materii mucilaginoase, roşii, produsă de nişte plante mărunte, cunoscute sub numele de «tricodesmii», atît de mici, încît patruzeci de mii dintre ele încap într-un spaţiu de un milimetru pătrat. Poate că o să le vedeţi cînd vom fi la Tor.

— Aşadar, căpitane, nu-i prima oară cînd străbateţi Marea Roşie cu Nautilus?

— Nu, domnule. Din nefericire, urmă el, nu vă pot duce prin Canalul de Suez; dar veţi putea vedea mările zăgăzuite de la Port Said, poimîine, cînd vom fi în Mediterana.

— În Mediterana! strigai eu.

— Da, domnule profesor. Vă miraţi?

— Mă mir, căpitane, cu toate că de cînd sînt pe bordul vasului dumneavoastră m-am obişnuit să nu mă mai mir de nimic!

— Dar ce vă miră?

— Viteza nemaipomenită cu care va trebui să meargă Nautilus ca să ajungă poimîine în Mediterana, după ce va înconjura Africa, trecînd pe la Capul Bunei Speranţe!

— Dar cine v-a spus că vom face înconjurul Africii, domnule profesor?

— Atunci, numai dacă Nautilus poate pluti şi pe uscat, şi ar putea să treacă pe deasupra Istmului Suez...

— Sau pe dedesubt, domnule Aronnax.

— Pe dedesubt ?

— Fireşte, răspunse căpitanul Nemo. Natura a făcut de multă vreme sub limba aceasta de pămînt ceea ce oamenii fac acum la suprafaţa ei.

— Cum! Există o trecătoare?

— Da, o trecătoare subterană pe care am numit-o Arabian-Tunnel. Se deschide sub Canalul de Suez şi răspunde în Golful Peluza.

— Dar istmul e alcătuit din nisipuri mişcătoare.

— Pînă la o anumită adîncime. Incepînd de la cincizeci de metri, are o temelie tare, de piatră.

— Cum aţi descoperit trecătoarea aceasta? Din întîmplare? îl întrebai din ce în ce mai uimit.

— Întîmplare şi raţionament, domnule profesor, ba chiar mai mult raţionament decît întîmplare.

— Vă ascult, căpitane, deşi aproape că nu-mi vine să-mi cred urechilor.

— Aures habent et non audient[1]; totdeauna a fost aşa. Nu numai că trecătoarea există, dar am şi străbătut-o de mai multe ori. Altfel nu m-aş fi încumetat să intru azi în înfundătura asta a Mării Roşii.

— Vi s-ar părea prea mult dacă v-aş întreba cum aţi descoperit tunelul acesta?

— Între oameni care nu se vor despărţi niciodată nu mai pot fi secrete, îmi răspunse căpitanul Nemo.

Am tăcut, ca şi cum n-aş fi înţeles ultimele cuvinte ale căpitanului, şi am aşteptat să aud povestea.

— Domnule profesor, un simplu raţionament de naturalist m-a dus la descoperirea tunelului, pe care numai eu îl cunosc. Observasem că în Marea Roşie şi în Mediterana trăiesc mai multe specii de peşti absolut identici — ofidii, peşti din genul julis, lavraci sau lupi de mare, aterine, exoceţi etc. Fiind sigur de asta, m-am întrebat dacă nu cumva există vreo trecătoare între cele două mări. Dacă există, curentul subteran trebuia să meargă fără îndoială de la Marea Roşie spre Mediterana, din cauza diferenţei de nivel. Am pescuit deci o mulţime de peşti în preajma Suezului, le-am prins de coadă cîte un inel de aramă şi le-am dat drumul în mare. După cîteva luni am pescuit pe coastele Siriei cîţiva din aceşti peşti cu inele indicatoare. Astfel era dovedită comunicaţia între cele două mări. Am căutat cu Nautilus locul unde se afla, l-am descoperit, mi-am încercat norocul şi în curînd, domnule profesor, veţi trece şi dumneavoastră prin Tunelul meu arab!

Capitolul V ARABIAN-TUNNEL

[1] Au urechi si nu aud (în limba latina În text).

În aceeaşi seară am povestit lui Conseil şi lui Ned Land, ştiind că-i va interesa, ceea ce aflasem de la căpitan. Cînd le-am spus că peste două zile vom fi în apele Mediteranei, Conseil bătu din palme de bucurie, dar canadianul înălţă din umeri.

— Un tunel submarin, strigă el, o comunicaţie între cele două mări! Cine a mai pomenit una ca asta?

— Prietene Ned, îi tăie vorba Conseil, despre Nautilus ai mai auzit vreodată? Nu! Şi cu toate astea există. Aşa că nu mai ridica din umeri cu atîta uşurinţă şi nu te mai îndoi de existenţa unor lucruri numai fiindcă tu n-ai auzit vorbindu-se despre ele.

— O să vedem noi! spuse Ned Land, clătinînd din cap. Aş vrea din toată inima să cred în acest tunel, să-l cred pe căpitan, şi facă Cerul ca Nemo să ne conducă în Mediterana!

Chiar în seara aceea, Nautilus, plutind la suprafaţa mării, se apropie de coasta arabă, la 21°30' latitudine nordică. Pe ţărm se zărea Djedah, important centru comercial al Egiptului, Siriei, Turciei şi Indiilor.

A doua zi, la 10 februarie, ivindu-se cîteva nave care pluteau în preajmă, Nautilus se cufundă, dar la amiază, cînd trebuia determinat punctul în care ne aflam, marea fiind pustie, vasul nostru urcă din nou pînă la linia de plutire. Atunci am ieşit pe punte împreună cu Ned şi cu Conseil. Spre răsărit se zărea nedesluşit coasta învăluită într-o ceaţă umedă. Cum stăteam de vorbă despre una, despre alta, rezemaţi de luntre, Ned Land, arătînd cu mîna spre un punct al mării, îmi spuse pe neaşteptate:

— Vedeţi ceva acolo, domnule profesor?

— Nu, Ned, am răspuns, ştii că n-am ochii dumitale.

— Uitaţi-vă bine, zise Ned, acolo, în faţă, la tribord, aproape la înălţimea farului! Nu vedeţi ceva care parcă se mişcă?

— Adevărat, spusei, după ce m-am uitat cu atenţie, zăresc ceva lung şi negru plutind pe apă.

— N-o fi cumva încă un Nautilus? îşi dădu părerea Conseil.

— De unde! răspunse canadianul. Dar aş putea să jur că-i un animal marin.

— Balenele trăiesc în Marea Roşie? se interesă Conseil.

— Da, băiete, i-am răspuns, au fost întîlnite uneori şi pe aici.

— Nici vorbă nu poate fi de balenă! făcu Ned Land, care nu pierdea din ochi obiectul semnalat. Balenele îmi sînt cunoştinţe vechi, aşa că nu m-aş putea înşela cu una, cu două.

— Să avem răbdare! spuse Conseil. Nautilus se îndreaptă într-acolo şi o să ştim îndată despre ce-i vorba. În adevăr, pata neagră ajunse curînd la numai o milă de noi. Părea o stîncă mare, ieşită în mijlocul apelor. Dar ce anume era, încă n-aş fi putut spune.

— Ia te uită! Merge! Se cufundă! strigă Ned Land. Mii de draci! Ce animal o fi ăsta? N-are coada despărţită în două cum au balenele sau caşaloţii, iar înotătoarele lui par nişte membre ciuntite.

— Atunci... am spus.

— Aha, urmă canadianul, s-a întors pe spate şi i se văd mamelele.

— E o sirenă, strigă Conseil, o sirenă adevărată, dacă nu vă e cu supărare.

Cuvîntul «sirenă» m-a pus pe calea cea bună şi am înţeles că animalul acela făcea parte dintre vieţuitoarele mării pe care basmele le-au schimbat în sirene —jumătate femei şi jumătate peşti.

— Nu, i-am spus lui Conseil, nu-i o sirenă, ci o făptură ciudată, ai cărei semeni abia dacă au mai rămas cîţiva aici, în Marea Roşie. E un dugong.

— Ordinul sirenienelor, grupul pisciformelor, subclasa monodelfinelor, clasa mamiferelor, încrengătura vertebratelor, răspunse Conseil.

Şi cînd Conseil vorbea aşa, nu mai rămînea nimic de adăugat. În timpul acesta Ned Land urmărea animalul şi ochii îi sclipeau de poftă. Îşi ridicase mîna ca şi cum s-ar fi pregătit să arunce o cange. S-ar fi spus că abia aştepta clipa în care avea să se azvîrle în apă să-l atace.

— Ah, domnule, făcu el cu glas tremurînd de emoţie, n-am vînat încă niciodată un animal «din ăsta»...

Vorbea ca un adevărat vînător de balene.

Tocmai atunci căpitanul Nemo ieşi pe punte şi zări dugongul. Înţelegînd dorinţa canadianului, îl întrebă de-a dreptul:

— Dacă ai avea o cange în mînă, meştere Land, n-ai arde de nerăbdare s-o arunci?

— Nici nu mai încape vorbă, domnule căpitan!

— Ţi-ar plăcea să-ţi reiei pentru o zi mesena de vînător şi să adaugi cetaceul acesta la lista celor pe care i-ai doborît pînă acum?

— Nu m-aş da înapoi.

— Bine, atunci poţi să încerci!

— Vă mulţumesc, domnule, răspunse Ned Land, cu privirea înflăcărată.

— Numai că te sfătuiesc să nu dai greş, urmă căpitanul. Şi asta, spre binele dumitale!

— Dugongul este primejdios cînd îl ataci? am întrebat eu, cu toate că Ned Land ridica din umeri.

— Da, cîteodată, răspunse căpitanul. Animalul se întoarce spre cei ce-l atacă şi le răstoarnă luntrea. Dar pentru meşterul Land nu-i nici o primejdie. El ocheşte repede şi are mîna sigură. Dacă l-am sfătuit să nu-l scape, e fiindcă dugongul e foarte gustos şi ştiu că meşterul Land nu se dă în lături de la o bucată bună.

— A! făcu Ned Land. Animalul ăsta mai e şi bun de mîncat, pe deasupra!

— Da, meştere Land. Carnea lui este foarte preţuită şi este păstrată în întreaga Malaezie numai pentru mesele prinţilor. Din pricina asta dugongul e vînat cu înverşunare, încît, ca şi lamantinul, care-i este rudă, se împuţinează văzînd cu ochii.

— Atunci, domnule căpitan, se amestecă în vorbă, plin de seriozitate, Conseil, dacă din întîmplare acesta este ultimul supravieţuitor al speciei sale, n-ar trebui cruţat în folosul ştiinţei?

— Poate că da, îi tăie vorba canadianul; dar în folosul bucătăriei este mai bine să-l vînăm!

— Atunci, apucă-te de lucru, meştere Land! spuse căpitanul. În clipa aceea, şapte oameni din echipaj, muţi şi

netulburaţi ca întotdeauna, se urcară pe punte. Unul dintre ei ducea o cange şi o undiţă asemănătoare celor pe care le întrebuinţează vînătorii de balene. Luntrea fu scoasă de la locul ei şi coborîtă pe mare. Şase vîslaşi prinseră vîslele, cîrmaciul îşi luă locul său, iar Ned, Conseil şi cu mine ne aşezarăm în partea de dinapoi a luntrii.

— Dumneavoastră nu veniţi, căpitane? am întrebat.

— Nu, domnule, dar vă doresc vînătoare bună!

Împinsă de cele şase vîsle, luntrea se îndreptă repede spre dugongul care plutea la vreo două mile de Nautilus.

Cînd numai cîteva sute de metri ne mai despărţeau de cetaceu, luntrea îşi încetini mersul şi vîslele fură mînuite fără zgomot în apa liniştită. Ned Land, cu cangea în mînă, trecu în partea din faţă a luntrii, unde rămase în picioare. Cangea folosită la vînarea balenelor este legată de obicei cu o frînghie foarte lungă, care se desfăşoară repede cînd animalul rănit începe să fugă. Dar de data asta frînghia n-avea mai mult de douăzeci de metri, iar capătul ei era prins de un butoiaş care, plutind, trebuia să ne arate fuga dugongului pe sub apă.

Ridicîndu-mă în picioare, l-am văzut cît se poate de lămurit pe adversarul canadianului. Dugongul, căruia i se mai spune şi halicor, semăna foarte mult cu lamantinul. Corpul lui lung se termina cu o coadă foarte alungită, iar înotătoarele laterale se sfîrşeau prin nişte adevărate degete. Spre deosebire de lamantin, dugongul avea pe falca de sus doi colţi lungi şi ascuţiţi.

Exemplarul acesta, pe care Ned Land se pregătea să-l atace, era uriaş, avînd o lungime de cel puţin şapte metri. Plutea nemişcat, părînd că doarme la suprafaţa apei, lucru care nu putea decît să înlesnească prinderea lui.

Luntrea se apropie cu băgare de seamă pînă la cinci metri de el. Vîslele rămaseră nemişcate, afară din apă. Mă ridicai. Ned Land, puţin aplecat pe spate, îşi cumpănea cu dibăcie cangea.

Deodată se auzi o şuierătură şi dugongul dispăru. Fără îndoială că, deşi aruncată cu putere, cangea lovise numai apa.

233

— Mii de draci! strigă canadianul, furios. L-am scăpat.

— Nu, îi spusei eu, l-ai rănit, fiindcă se vede sînge, dar cangea n-a rămas înfiptă în corpul lui.

Marinarii vîsliră iarăşi şi cîrmaciul îndreptă luntrea spre butoiaşul care plutea pe apă. După ce cangea fu scoasă din apă, reîncepu urmărirea animalului.

Acesta se ridica din cînd în cînd la suprafaţă, ca să respire. Rana nu-l slăbise deloc, fiindcă fugea cu o viteză uimitoare. Luntrea, mînuită de braţe voinice, zbura pe urmele lui. De mai multe ori ea se apropia pînă la cîţiva metri de animal şi canadianul se pregătea să-şi arunce arma; dar dugongul se ferea, cufundîndu-se pe neaşteptate, şi nu mai putea fi atins.

E uşor de închipuit cît de furios şi nerăbdător era Ned Land. Îi trimitea bietului animal cele mai grozave înjurături ale limbii engleze. Cît despre mine, mi-era ciudă văzînd cum ştie dugongul să scape de toate şiretlicurile noastre.

L-am urmărit fără răgaz timp de o oră şi începusem să cred că va fi foarte greu să-l prindem, cînd animalului îi veni ideea nefericită de a se răzbuna, idee de care avea să se căiască mai apoi. Intenţia dugongului nu-i scăpă lui Ned Land.

— Atenţie! strigă canadianul.

Cîrmaciul rosti în limba lui neînţeleasă cîteva cuvinte, prin care fără îndoială că le spunea vîslaşilor să fie gata. Ajuns la douăzeci de picioare de luntre, dugongul se opri şi adulmecă fără de veste aerul cu nările lui largi aşezate nu pe marginile botului, ci deasupra lui. Apoi se avîntă, aruncîndu-se asupra noastră.

Luntrea, neputîndu-se feri de lovitură, se aplecă mult într-o parte, luînd o tonă sau două de apă; însă, datorită îndemînării cîrmaciului, fu lovită oblic şi nu în plin, astfel că nu se răsturnă. Ned Land, proptindu-se zdravăn, ciurui cu lovituri de cange animalul uriaş, care, înfigindu-şi dinţii în marginea de sus a

luntrii, o ridică aşa cum un leu ar ridica o căprioară. Căzuserăm de-a valma, unii peste alţii, şi nu prea ştiu cum s-ar fi sfîrşit întîmplarea aceasta, dacă pînă la urmă canadianul, lovindu-l cu îndîrjire, n-ar fi nimerit vînatul drept în inimă.

Se auzi hîrjîitul dinţilor pe tablă şi dugongul dispăru trăgînd după el cangea. Dar curînd butoiaşul reveni la suprafaţă şi după cîteva clipe se ivi corpul animalului răsturnat pe spate. Luntrea se apropie, îl remorcă şi apoi se îndreptă spre Nautilus. Ca să urcăm dugongul pe punte a fost nevoie de macarale puternice: vînatul cîntărea cinci mii de kilograme. Tăierea lui s-a făcut sub supravegherea canadianului, care ţinea să ia parte la toate amănuntele operaţiei. În aceeaşi zi stewardul îmi servi la prînz cîteva felii din carnea animalului pe care bucătarul bordului o gătise cu pricepere. Am găsit că era cum nu se poate mai bună, întrecînd chiar carnea de viţel sau de vacă.

A doua zi, 11 februarie, bucătăria lui Nautilus a avut parte de încă un vînat bun. Un stol de rîndunele de mare din specia «stera nilotica» s-a abătut peste Nautilus. Aceste păsări ce trăiesc în Egipt au ciocul negru, capul cenuşiu punctat, ochiul tivit cu puncte albe, spatele, aripile şi coada cenuşii, pîntecele şi gîtul alb, iar labele roşii. Au mai fost prinse şi cîteva duzini de raţe de Nil, păsări sălbatice, foarte bune la gust, care au gîtul şi partea de sus a capului albe, împestriţate cu negru.

Nautilus înainta cu o viteză potrivită. Hoinărea, cum s-ar spune. Am observat că, pe măsură ce ne apropiam de Suez, apa Mării Roşii devenea din ce în ce mai puţin sărată. Pe la cinci seara am ajuns în apropierea Canalului Ras Mohamed care formează extremitatea Africii pietroase, cuprinsă între Golful Suez şi Golful Acabah.

Nautilus pătrunse apoi în Strîmtoarea Jubal care duce la Golful Suez. În faţa noastră se înălţa un munte ce părea că stăpîneşte cele două golfuri ale Capului Ras Mohamed. Era muntele Oreb.

La ora şase, Nautilus, plutind cînd deasupra, cînd sub apă, trecu de-a lungul Tor-ului aflat în fundul unui golf ale cărui ape par vopsite în roşu, aşa după cum îmi spusese căpitanul Nemo. Veni apoi noaptea, cu liniştea ei adîncă, întreruptă doar din cînd în cînd de ţipătul pelicanului şi al unor păsări de noapte, de zgomotul valurilor ce se spărgeau în ţărmul stîncos sau de mugetul îndepărtat al vreunui steamer.

Între orele opt şi nouă, Nautilus rămase la cîţiva metri sub apă. După socoteala mea trebuia să fim foarte aproape de Suez. Prin geamul salonului vedeam funduri stîncoase viu luminate de farul nostru electric. Strîmtoarea părea că se îngustează din ce în ce mai mult.

La nouă şi un sfert, vasul se ridică din nou la suprafaţă. M-am urcat pe punte. Nerăbdător să străbat tunelul căpitanului Nemo, nu mai puteam sta locului şi am ieşit să respir aerul proaspăt al nopţii. Curînd se zări în întuneric o lumină ştearsă, decolorată de ceaţă, strălucind la o milă depărtare de noi.

— Un far plutitor, spuse cineva lîngă noi. M-am întors şi l-am recunoscut pe căpitan.

— E farul plutitor de la Suez, adăugă el. Peste puţin ajungem la intrarea tunelului.

— Cred că intrarea nu e uşoară.

— Nu, domnule. De aceea obişnuiesc să stau în cabina cîrmaciului, ca să conduc eu însumi manevra. Acum vă rog să coborîţi fiindcă Nautilus se va scufunda şi nu va mai ieşi la suprafaţă decît după ce vom străbate Arabian-Tunnel.

L-am urmat pe căpitan. Capacul se închise, rezervele de apă se umplură şi submarinul se cufundă la vreo zece metri adîncime. În clipa cînd mă pregăteam să pornesc spre camera mea, căpitanul mă opri.

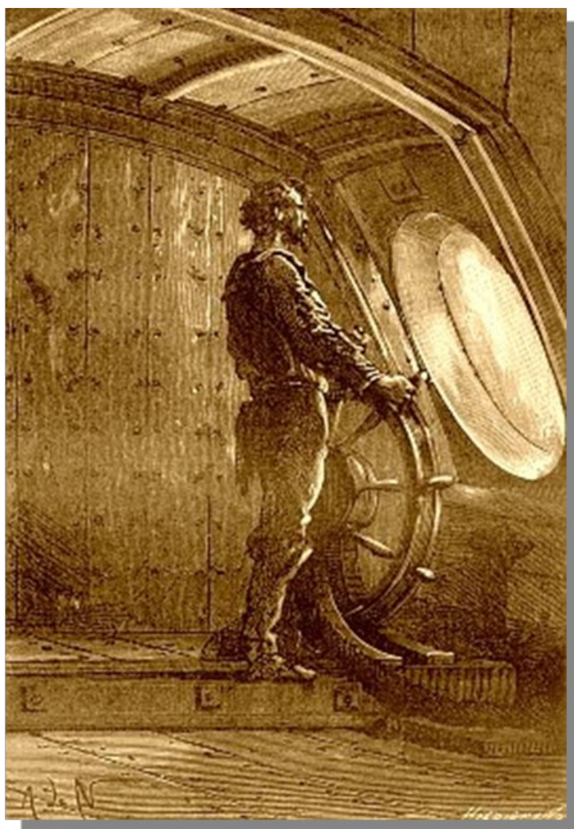
— Domnule profesor, mă întrebă el, v-ar plăcea să mă însoţiţi în cabina cîrmaciului?

— Desigur, dar nu îndrăzneam să vă spun…

— Poftiţi, atunci. Veţi vedea tot ce poate fi văzut într-o navigaţie subterană şi submarină în acelaşi timp.

Căpitanul mă conduse spre scara centrală. Pe la mijlocul ei deschise o uşă, merse de-a lungul culoarului de sus şi ajunse la cabina pilotului, care, după cum am arătat, era la capătul punţii.

Cabina aceasta măsura vreo şase picioare pe fiecare latură şi semăna întrucîtva cu cele în care stau cîrmacii vaselor cu aburi de pe Mississippi sau de pe Hudson. În mijloc se mişca roata aşezată vertical, legată de cablurile cîrmei care duceau în partea de dinapoi a lui Nautilus. Patru ferestre rotunde de sticlă, tăiate în pereţii cabinei, îngăduiau omului de la cîrmă să vadă în toate direcţiile. Încăperea era întunecoasă, dar în scurtă vreme ochii mi se deprinseră cu întunericul şi-l zării pe cîrmaci, un om voinic, cu mîinile sprijinite de obada roţii. Afară, apele erau viu luminate de farul care bătea dinspre spatele cabinei, în celălalt capăt al punţii.

— Acum să căutăm intrarea! spuse căpitanul Nemo.

Cabina cîrmaciului era legată prin fire electrice de sala maşinilor şi căpitanul putea astfel să comande în acelaşi timp şi direcţia, şi mişcarea vasului. Apăsînd pe un buton de metal, el micşoră îndată viteza elicei.

Priveam în tăcere zidul înalt şi foarte abrupt care ne mărginea drumul, formînd o temelie puternică masivului nisipos de pe coastă. Am mers astfel timp de o oră de-a lungul lui, la o depărtare de numai cîţiva metri. Căpitanul Nemo nu pierdea din ochi busola, fixată în cabină pe două cercuri concentrice de suspensie. Făcea doar cîte un semn şi cîrmaciul schimba în fiecare clipă direcţia lui Nautilus.

Stînd lîngă fereastra de la babord, puteam vedea minunatele îngrămădiri de mărgean, zoofite, alge şi crustaceii ce-şi mişcau labele uriaşe pe care le scoteau din scobiturile stîncilor.

La zece şi un sfert, căpitanul Nemo trecu el însuşi la cîrmă. În faţa noastră se deschidea o galerie întunecoasă şi adîncă. Nautilus pătrunse în ea cu îndrăzneală. Se auzi un zgomot neobişnuit. Erau apele Mării Roşii, pe care înclinarea tunelului le zvîrlea spre Mediterana. Nautilus urma curentul cu iuţeala unei săgeţi, în ciuda sforţărilor maşinii care bătea apa mişcînd elicea în sens contrar, ca să reziste.

De-a lungul pereţilor înguşti ai trecătorii, nu mai vedeam acum decît fişii strălucitoare, linii drepte, brazde de flăcări, datorite vitezei şi luminii electrice. Îmi apăsam inima cu mîna, încercînd să-i potolesc bătăile.

La zece şi treizeci şi cinci de minute, căpitanul Nemo, lăsînd cîrma, se întoarse spre mine:

— Mediterana, îmi spuse el.

Tîrît de curent. Nautilus străbătuse Istmul Suez în mai puţin de douăzeci de minute.

Capitolul VI ARHIPELAGUL GRECESC

A doua zi, 12 februarie, în zori, Nautilus se ridică la suprafaţa valurilor. Alergai într-un suflet pe punte. La trei mile spre sud se zăreau abia desluşit înălţimile Peluzei. Un curent ne purtase dintr-o mare într-alta. Dar tunelul acela, uşor de coborît, cred că era cu neputinţă de urcat.

Pe la ora şapte, Ned şi Conseil veniră să-mi ţină tovărăşie. Cei doi prieteni nedespărţiţi dormiseră liniştiţi, fără să se sinchisească de isprăvile lui Nautilus.

— Ei, domnule naturalist, mă întrebă canadianul, pe un ton oarecum ironic, cum e cu Mediterana?

— În clipa asta plutim pe apele ei, prietene Ned.

— Cum! strigă Conseil. Noaptea trecută...

— Da, noaptea trecută am străbătut în cîteva minute istmul acela de nestrăbătut.

— Nu cred nimic, răspunse canadianul.

— Să ştii că greşeşti, meştere Land, i-am spus eu. Vezi coasta aceea joasă care se rotunjeşte spre sud? E coasta egipteană.

— Astea-s poveşti, domnule! ripostă încăpăţînatul canadian.

— Odată ce domnul spune, nu poate fi altfel! îl contrazise Conseil.

— Dealtfel, Ned, însuşi căpitanul Nemo mi-a făcut cinstea de a-mi împărtăşi tainele tunelului său şi am stat lîngă el, în cabina cîrmaciului, cît timp l-a condus pe Nautilus prin strîmtoarea aceea îngustă.

— Auzi. Ned? facu Conseil.

— Dumneata, Ned, care ai ochii atît de buni, adăugai, ai putea zări uşor zăgazurile Port Said-ului, care se prelungesc în mare.

Canadianul se uită atent.

— În adevăr, aveţi dreptate, spuse el, iar căpitanul e un om şi jumătate. Iată-ne în Mediterana. Bun! Hai atunci să vorbim despre trebuşoara noastră, dar în aşa fel încît să nu ne audă nimeni.

Am înţeles unde voia să bată canadianul. M-am gîndit că tot mai bine e să stăm de vorbă dacă are chef, aşa că ne-am tras toţi trei sub far, unde nu ne puteau ajunge stropii valurilor.

— Şi acum, Ned, te ascultăm. Ce ai să ne spui?

— Ce am eu de spus e foarte simplu, răspunse canadianul. Acum sîntem în Europa; cer să plecăm de pe Nautilus, mai înainte ca toanele căpitanului Nemo să ne tîrască în fundul mărilor polare sau în Oceania.

Mărturisesc că discuţiile acestea cu Ned Land mă puneau totdeauna în mare încurcătură. N-aş fi vrut să fiu cît de cît o piedică a libertăţii tovarăşilor mei, dar, în acelaşi timp, nu simţeam deloc dorinţa să-l părăsesc pe căpitanul Nemo. Datorită lui şi aparatului său, îmi completam în fiecare zi studiile submarine şi-mi refăceam cartea despre adîncurile mărilor, la faţa locului. Voi mai găsi vreodată un asemenea prilej de-a cerceta minunile oceanului? Cu siguranţă că nu! Iată de ce nu mă puteam împăca cu gîndul plecării de pe Nautilus înainte de a se fi împlinit ciclul cercetărilor noastre.

— Prietene Ned, l-am întrebat, mărturiseşte cinstit, te plictiseşti pe bord? îţi pare rău că soarta te-a aruncat în mîinile căpitanului Nemo?

Canadianul rămase cîteva clipe tăcut.

— Să vă spun drept, îmi răspunse apoi, încrucişîndu-şi braţele pe piept, nu-mi pare rău de călătoria asta pe sub mări. Ba chiar voi fi totdeauna mulţumit că am făcut-o. Dar dacă am început-o, apoi odată trebuie s-o şi sfirşim, cel puţin aşa mi se pare.

— O vom sfirşi, Ned.

— Unde şi cînd?

— Unde? Habar n-am. Cînd? Nu ţi-aş putea spune, sau mai degrabă îmi închipui că se va sfirşi atunci cînd mările nu vor mai avea să ne arate nimic nou. Orice început trebuie să aibă şi un sfîrşit pe lumea asta.

— Sînt de aceeaşi părere cu domnul, interveni Conseil, şi cred că s-ar putea ca, după ce vom fi cutreierat toate mările globului, căpitanul Nemo să îngăduie ca să ne luăm zborul.

— Să ne luăm zborul! strigă canadianul. Poate vrei să zici să ne zboare creierii!

— Să nu vorbim fără rost, meştere Land, spusei eu. N-avem de ce ne teme din partea căpitanului, dar nu împărtăşesc nici părerea lui Conseil. Cunoaştem tainele lui Nautilus şi nu cred că Nemo ar primi să le afle toată lumea numai pentru plăcerea de a ne da nouă drumul.

— Atunci, ce mai nădăjduiţi? întrebă canadianul.

— Că se vor ivi anumite împrejurări, pe care le vom putea folosi şi pe care va trebui să le folosim poate peste şase luni, tot atît de bine ca şi azi.

— He-he! făcu Ned Land. Şi unde o să fim mă rog peste şase luni, domnule naturalist?

— Poate aici, poate în China. Ştii că Nautilus e un alergător sprinten. Străbate oceanele aşa cum străbate o rîndunică aerul sau un tren expres continentale. Nu ocoleşte mările umblate şi nu m-aş mira deloc dacă într-o bună zi s-ar apropia de coastele Franţei, ale Angliei sau ale Americii, de unde am putea încerca să fugim tot atît de bine ca şi de aici.

— Domnule Aronnax, răspunse canadianul, spusele dumneavoastră sînt greşite din capul locului. Vorbiţi mereu la viitor: «Vom fi acolo! Vom fi aici!» Eu, unul, vorbesc la prezent: «Sîntem aici şi nu trebuie să pierdem prilejul».

Strîns în chingi de judecata lui Ned Land, simţeam cum îmi fuge pămîntul de sub picioare. Ce să-i mai spun, ca să-l trag de partea mea ?

— Să ne închipuim, domnule,ceva imposibil, urmă Ned. Să ne închipuim, de pildă, că ar veni acum căpitanul Nemo şi v-ar oferi libertatea. Aţi primi-o?

— Nu ştiu, răspunsei.

— Şi dacă ar adăuga că a doua oară nu v-ar mai face hatîrul acesta ? Am rămas tăcut.

— Dar prietenul Conseil ce părere are? întrebă Ned Land.

— Prietenul Conseil, răspunse liniştit cel întrebat, n-are nimic de spus. E cu totul dezinteresat în chestiunea asta. Ca şi stăpînul său, ca şi prietenul său Ned, el e holtei. Nu-l aşteaptă acasă nici nevastă, nici copii, nici părinţi. Deoarece se află în slujba domnului profesor, gîndeşte şi vorbeşte ca el şi, spre marea lui părere de rău, nu trebuie să vă bizuiţi pe el ca să aveţi majoritatea. De faţă sînt numai două persoane: domnul profesor, de o parte, şi Ned Land, de cealaltă. Acestea fiind zise, prietenul Conseil ascultă, şi-i gata să ia note.

Am zîmbit fără să vreau cînd am văzut în ce măsură îşi nimiceşte Conseil personalitatea. La drept vorbind, însă, canadianul putea să se bucure că nu-l are împotriva lui.

— Atunci, domnule, zise Ned Land, fiindcă Conseil nu există, să discutăm numai noi doi. Eu am spus ce am avut de spus şi m-aţi auzit. Care vă este răspunsul?

Eram nevoit să ajung la o concluzie şi nu puteam suferi şiretlicurile.

— Prietene Ned, spusei, iată-mi răspunsul: dreptatea şi argumentele mele sînt slabe faţă de ale dumitale. Nu trebuie să ne bizuim pe bunăvoinţa căpitanului Nemo. Ar trebui să fie cu totul neprevăzător ca să ne redea libertatea. Pe de altă parte, pe noi, aceeaşi prevedere ne îndeamnă să folosim cel dintîi prilej ca să fugim de pe Nautilus...

— Bravo, domnule Aronnax! Astea zic şi eu că sînt cuvinte înţelepte.

— Numai că aş vrea să-ţi atrag atenţia asupra unui singur lucru: trebuie ca prilejul să fie serios, trebuie ca întîia noastră încercare de fugă să izbutească; dacă dă greş cumva, nu mai găsim al doilea prilej, iar căpitanul Nemo n-are să ne-o ierte niciodată.

— Asta e cît se poate de drept! răspunse canadianul. Dar e acelaşi lucru dacă încercăm să fugim peste doi ani sau peste

două zile. Deci problema rămîne aceeaşi: dacă împrejurările ne sînt prielnice, trebuie să le folosim.

— Ne-am înţeles! Şi acum te-aş ruga să-mi spui, Ned, ce înţelegi prin împrejurări prielnice?

— De pildă, dacă Nautilus s-ar apropia într-o noapte întunecoasă de ţărmul european.

— Ai încerca să scapi, înotînd?

— Da, dacă ţărmul ar fi de ajuns de aproape şi dacă vasul ar pluti la suprafaţa apei; nu, însă, dacă ţărmul ar fi departe şi vasul la adîncime.

— Şi în cazul acesta?

— Atunci aş încerca să pun mîna pe luntre. Mă pricep s-o conduc. Ne suim în ea, dăm drumul şuruburilor şi ne ridicăm la suprafaţă, fără ca măcar pilotul, care stă în partea de dinainte a vasului, să bage de seamă că am şters-o.

— Bine, Ned! Pîndeşte deci prilejul ăsta, dar nu uita că dacă dăm greş sîntem pierduţi.

— N-am să uit, domnule Aronnax.

— Şi acum, Ned, vrei să ştii tot ce cred eu despre planul dumitale?

— Fireşte, domnule.

— Ei bine, îmi închipui — nu spun nădăjduiesc — îmi închipui că prilejul despre care vorbeşti n-are să se ivească niciodată.

— Şi de ce. mă rog?

— Pentru că Nemo ştie prea bine că vom încerca să ne eliberăm, aşa că va fi cu ochii în patru, mai cu seamă cînd vom ajunge pe lîngă ţărmul european.

— Sînt de aceeaşi părere cu domnul! spuse Conseil.

— Vom vedea! se împotrivi Ned Land, scuturînd îndîrjit din cap.

— Şi acum, Ned, să ne oprim aici. Nici un cuvînt mai mult. În ziua cînd vei fi gata, dă-ne de veste şi te urmăm. Mă bizui cu totul pe dumneata.

Astfel se sfirşi o discuţie care avea să aibă mai tîrziu urmări dintre cele mai grave. Trebuie să arăt acum că faptele părură să adeverească prevederile mele, spre marea deznădejde a canadianului. N-avea oare căpitanul Nemo încredere în noi sau voia doar să se ferească de numeroasele nave ale tuturor naţiunilor, care brăzdau Mediterana ?

N-aş putea spune; dar Nautilus pluti aproape tot timpul sub apă şi departe de ţărmuri, cînd ridicîndu-se la suprafaţă, atît cît să se ivească deasupra valurilor numai cabina pilotului, cînd scufundîndu-se la adîncimi mari; între Arhipelagul grecesc şi Asia Mică n-am dat de fund nici la două mii de metri.

N-aş fi ştiut că trecem pe lîngă insula Carpathos, una din Sporade, dacă Nemo nu mi-ar fi arătat cu degetul un punct de pe hartă, amintindu-mi cunoscutul vers al lui Vergiliu:

Est în Carpathio Neptuni gurgite vates
Coeruleus[1].

Situată între Rodos şi Creta, insula aceasta, numită astăzi Scarpanto, se spune că a fost odinioară sălaşul lui Proteu, bătrînul păstor al turmelor lui Neptun. Prin ferestrele salonului n-am putut vedea decît temeliile ei de granit.

A doua zi, 14 februarie, mă hotărîi să-mi petrec cîteva ore studiind peştii din arhipelag. Nu ştiu însă din ce pricină obloanele rămaseră închise. Determinînd poziţia lui Nautilus, băgai de seamă că se îndrepta spre Candia, vechea insulă Creta. În clipa îmbarcării mele pe Abraham Lincoln, locuitorii acestei insule se ridicaseră de la mic la mare împotriva despotismului turcesc. Dar ce urmări avusese răscoala nu puteam şti, şi nici căpitanul Nemo, care n-avea nici o legătură cu uscatul, n-ar fi putut să mi-o spună.

De aceea, seara, cînd am rămas numai noi doi în salon, n-am pomenit nici o vorbă despre răscoală. Dealtminteri, căpitanul părea tăcut, îngrijorat. Apoi, împotriva obiceiului, el porunci să se deschidă ambele obloane ale salonului şi, mergînd de la o fereastră la alta, cercetă cu atenţie apele. Cu ce scop? Nu puteam ghici; aşa că, văzînd cum stau lucrurile, începui să studiez peştii care mi se perindau prin faţa ochilor. Nu-mi puteam desprinde privirea de la minunile mărilor cînd, deodată, am fost izbit de o apariţie cu totul neaşteptată.

---

[1] În insula Carpathos, într-o lagună a marii se afla un proroc (în limba latina în text).

Din mijlocul apelor se ivi un om, un scufundător, purtînd la cingătoare o pungă de piele. Nu era un trup dus de valuri, ci un om viu care înota voiniceşte, dispărînd din cînd în cînd ca să respire la suprafaţă şi scufundîndu-se apoi din nou.

M-am întors tulburat spre căpitanul Nemo.

— Un om, un naufragiat! strigai eu. Trebuie să-l salvăm cu orice preţ.

Căpitanul se apropie de fereastră, fără să-mi răspundă. Omul se apropiase şi ne privea, cu faţa lipită de geam.

Spre marea mea uimire, căpitanul Nemo îi făcu un semn. Scufundătorul îi răspunse mişcîndu-şi mîna, apoi se ridică la suprafaţa mării şi nu se mai ivi.

— Nu vă neliniştiţi, îmi răspunse căpitanul. E Nicolai, de la Capul Matapan, poreclit Peştele. E binecunoscut în toate Cicladele ca un scufundător fără pereche! Trăieşte mai mult în apă, unde se simte mai în elementul său decît pe pămînt, umblînd neîncetat de la o insulă la alta, pînă la Creta.

— Îl cunoaşteţi, domnule căpitan?

— De ce nu, domnule Aronnax?

După acest schimb de cuvinte, căpitanul Nemo se îndreptă spre un dulap de lîngă fereastra stînga a salonului. În apropierea acelui dulap se afla un cufăr legat în cercuri de fier, pe al cărui capac era prinsă o placă de aramă cu iniţiala lui Nautilus şi cu deviza: Mobilis în mobile.

Fără să pară stînjenit de faptul că mă aflam acolo, căpitanul deschise dulapul, care semăna cu o casă de bani. Înăuntrul lui se aflau numeroase lingouri de aur.

De unde venea metalul acela preţios, care reprezenta o sumă uriaşă ? De unde culesese căpitanul atîta bogăţie şi ce voia să facă cu aurul?

Priveam fără să scot un cuvînt. Căpitanul Nemo luă una cîte una bucăţile de metal şi le aşeză cu grijă în cufăr, pînă ce îl umplu. Am socotit că pusese acolo peste o mie kilograme de aur, adică cinci milioane de franci. Închizînd cu grijă cufărul, căpitanul scrise pe capac o adresă în greaca modernă, după cît mi-am dat seama. El apăsă apoi pe un buton, al cărui fir făcea legătura cu postul echipajului. Patru oameni intrară îndată în salon şi împinseră cu greu cufărul afară. Am auzit apoi cum îl urcau pe scara de fier cu ajutorul macaralei. În clipa aceea, căpitanu] Nemo se întoarse spre mine:

— Aţi spus ceva, domnule profesor? mă întrebă el.

— Nu, nimic, domnule căpitan.

— Atunci daţi-mi voie să vă urez noapte bună! Şi părăsi salonul.

Vă închipuiţi cît de nedumerit m-am întors în camera mea. Zadarnic am încercat să dorm. Căutam să fac o legătură între apariţia scufundătorului şi cufărul plin de aur. Curînd simţii, după legănarea vasului, că Nautilus se ridică la suprafaţă. Urmă un zgomot de paşi pe punte. Am înţeles că dezlegau luntrea şi o lăsau pe apă. Ea izbi o clipă învelişul lui Nautilus, apoi se făcu tăcere.

Două ore mai tîrziu, aceleaşi zgomote şi aceleaşi tropăituri răsunară din nou. Luntrea fu ridicată şi potrivită în găoacea ei, după care Nautilus se scufundă iar.

Aşadar, milioanele fuseseră trimise cuiva. În care punct al continentului? Cui le trimisese căpitanul Nemo?

A doua zi am povestit lui Conseil şi canadianului întîmplările din timpul nopţii care-mi stîrniseră atît de mult curiozitatea. Tovarăşii mei fură la fel de nedumeriţi.

— De unde o fi luînd atîtea milioane? se minună canadianul. La asta nu puteam să dau nici un răspuns. După dejun m-am dus să lucrez în salon. Mi-am scris însemnările pînă la cinci seara. Atunci — poate datorită unei stări personale — mi s-a părut că e atît de cald, încît a trebuit să-mi scot haina de byssus. Nu puteam înţelege de unde venea atîta căldură, căci nu ne aflam la latitudini înalte. Şi apoi, atîta timp cît Nautilus se afla sub apă, nu puteau avea loc schimbări de temperatură. M-am uitat la manometru. Arăta o adîncime de şaizeci de picioare, pe care căldura atmosferică n-ar fi putut să o atingă.

Am lucrat mai departe, dar căldura creştea din ce în ce, devenind de nesuferit.

«Nu s-o fi aprins ceva pe bordul vasului?» mă întrebai. Tocmai voiam să ies din salon, cînd intră căpitanul Nemo. Se apropie de termometru şi, după ce îl cercetă, se întoarse spre mine:

— Patruzeci şi două de grade, zise el.

— Văd, căpitane, răspunsei eu, şi dacă mai creşte căldura, s-a isprăvit cu noi.

— Ei, domnule profesor, căldura n-are să mai crească dacă n-o să vrem noi.

— Puteţi s-o micşoraţi cînd vreţi ?

— Nu, dar pot să mă îndepărtez de focarul care o produce.

— E un focar în afară?

— Fireşte. Plutim într-un curent de apă clocotită.

— E cu putinţă? strigai eu.

— Priviţi!

Obloanele se dădură în lături şi în faţa ochilor mei se ivi marea, în întregime albă. O pîclă de vapori sulfuroşi se desfăşura în mijlocul valurilor, care clocoteau ca apa dintr-un cazan. Mi-am sprijinit mîna pe geam, dar era atît de fierbinte, încît a trebuit să mi-o retrag numaidecît.

— Unde ne aflăm? am întrebat.

— Aproape de insula Santorin, domnule profesor; mai exact, în canalul care desparte Nea-Kamenni de Palea-Kamenni.

Am vrut să vă arăt priveliştea neobişnuită a unei erupţii submarine.

— Credeam că a luat sfîrşit formarea acestor noi insule, răspunsei eu.

— Nimic încă n-a luat sfîrşit pe meleagurile astea vulcanice, îmi răspunse căpitanul Nemo, şi globul nostru e veşnic frămîntat aici de focuri lăuntrice. După Pliniu şi Cassiodor, în anul nouăsprezece al erei noastre a apărut o insulă nouă, Theia cea sfîntă, chiar în locul pe care s-au format de curînd insuliţele acestea. Apoi ea s-a prăbuşit într-o bună zi sub valuri, ca să se ivească din nou în anul şaizeci şi nouă şi să se prăbuşească pentru a doua oară. Din vremurile acelea şi pînă în zilele noastre activitatea plutonică a fost întreruptă. Dar la 3 februarie 1866, o nouă insuliţă, numită insula George, răsări în mijlocul unui nor sulfuros lîngă Nea-Kamenni, cu care se uni în a şasea zi a aceleiaşi luni. După 7 zile, la 13 februarie, apăru insuliţa Aphroessa, lăsînd un canal de 10 metri între ea şi Nea-Kamenni. Eram în apele acelea cînd s-a produs fenomenul, aşa că i-am putut observa toate fazele. Insuliţa Aphroessa, de formă rotundă, avea un diametru de 300 de picioare, alcătuită fiind din lavă neagră, sticloasă, amestecată cu bucăţi de feldspat. În sfîrşit, la 10 martie, se ivi lîngă Nea-Kamenni încă o insulă, şi mai mică, numită Reka; de atunci, cele trei insuliţe, unite laolaltă, formează o singură insulă.

— Şi canalul în care ne aflăm acum? întrebai eu.

— Iată-l! răspunse căpitanul Nemo, arătîndu-mi o hartă a arhipelagului. Vedeţi, am însemnat aici şi insuliţele cele noi.

— Dar canalul se va astupa oare cîndva?

— S-ar putea, domnule Aronnax, fiindcă din 1866 au mai apărut opt insuliţe de lavă, în faţa portului Sf. Nicolae de pe Palea-Kamenni. E deci limpede că Nea şi Palea au să se unească în curînd. Dacă în mijlocul Pacificului insulele sînt formate de infuzori, aici ele iau naştere datorită fenomenelor eruptive. Iată, domnule, ce se petrece sub valuri.

M-am întors spre fereastră. Nautilus nu mai înainta. Căldura devenise de nesuferit. Marea se colorase din alb în roşu, datorită unor săruri de fier care se aflau acolo din belşug. Cu toate că salonul se închidea ermetic, înăuntru pătrunsese un miros nesuferit de pucioasă şi zăream flăcări purpurii, a căror strălucire întuneca lumina electrică.

Eram transpirat din cale-afară, mă înăbuşeam, simţeam că încep să fierb. Da, simţeam cu adevărat că fierb!

— Nu mai putem rămîne în apa asta clocotită, i-am spus căpitanului.

— Nu, n-ar fi prudent, îmi răspunse netulburat Nemo. Căpitanul dădu ordin şi Nautilus viră, îndepărtîndu-se de cuptorul pe care nu-l putea înfrunta. Un sfert de oră mai tîrziu, respiram deasupra valurilor.

Atunci m-am gîndit că dacă Ned Land ar fi ales meleagurile acelea să fugim, n-am fi scăpat cu viaţă din marea de foc!

A doua zi, la 16 februarie, Nautilus ieşi din bazinul care atinge adîncimi de trei mii de metri între Rodos şi Alexandria şi, trecînd prin faţa insulei Cerigo, părăsi Arhipelagul grecesc, după ce înconjurase Capul Matapan.

Capitolul VII MEDITERANA ÎN PATRUZECI ŞI OPT DE ORE

Mediterana, cea mai albastră dintre mări, împrejmuită de portocali, aloeşi, cactuşi şi pini maritimi, îmbălsămată de parfumul mirţilor, mărginită de munţi măreţi, binecuvîntată cu un aer limpede şi străveziu, dar frămîntată veşnic de focurile dinăuntrul pămîntului, este un adevărat cîmp de bătălie, pe care Pluton şi Neptun se luptă încă pentru împărţirea lumii. Pe ţărmurile şi pe apele ei, spunea Michelet, omul se căleşte trăind într-una din cele mai sănătoase clime de pe faţa pămîntului.

Dar, oricît de frumoasă ar fi fost, n-am putut să arunc decît o privire fugară asupra acestei mări, care se întinde pe o suprafaţă de două milioane de kilometri pătraţi. Nici de cunoştinţele căpitanului Nemo nu m-am putut folosi, pentru că omul acesta misterios nu se arătă deloc în tot timpul drumului. Nautilus a mers cu cea mai mare viteză, parcurgînd pe sub valurile mării şase sute de leghe în patruzeci şi opt de ore. Plecaţi din apropierea ţărmului grecesc în dimineaţa zilei de 16 februarie, în zori, am trecut prin Strîmtoarea Gibraltar.

Se vedea cît de colo că Mediterana, închisă între ţărmuri de care nu voia să se apropie, îi era nesuferită căpitanului Nemo. Valurile şi vînturile ei îi stîrneau prea multe amintiri, dacă nu

chiar păreri de rău. Aici nu se putea mişca în voie ca în largul oceanelor şi Nautilus se simţea la strîmtoare între malurile apropiate ale Africii şi Europei.

Din pricina asta am mers cu o viteză de douăzeci şi cinci de mile pe oră. E lesne de înţeles cît de necăjit a fost Ned Land, care se văzu silit să lase baltă planurile sale de fugă. De luntre nu se putea folosi, fiindcă ar fi fost tîrîtă de curent cu doisprezece pînă la treisprezece metri pe secundă. Să-l părăseşti pe Nautilus în asemenea împrejurări era ca şi cum ai fi vrut să te arunci din mersul unui tren în plină viteză, încercare deosebit de primejdioasă. Dealtfel, aparatul nostru nu ieşea la suprafaţă decît noaptea, ca să-şi împrospăteze provizia de aer, şi se orienta numai după busolă şi după indicatorul de viteză.

N-am văzut deci în Mediterana decît ceea ce zăreşte călătorul unui tren expres din priveliştea care-i fuge pe dinaintea ochilor, adică zările îndepărtate, fiindcă ceea ce era aproape de noi se pierdea cu viteza unui fulger. Totuşi, Conseil şi cu mine am putut privi cîţiva peşti din Mediterana, din cei ce se puteau menţine o vreme pe lîngă Nautilus, datorită puterii înotătoarelor. Şi dacă n-am fost în stare să urmăresc toate speciile comune oceanului Atlantic şi Mării Mediterane, aceasta se datoreşte doar uriaşei viteze cu care străbătea Nautilus aceste ape îmbelşugate.

Dintre mamiferele marine, cred că am recunoscut în dreptul Adriaticei vreo doi, trei caşaloţi cu înotătoare dorsale, din genul fizeterelor, cîţiva delfini din genul globicefalilor, specifici Mediteranei, avînd partea de dinainte a capului vărgată cu linioare deschise, şi o duzină de foce cu pîntecele alb şi blana neagră, cunoscute sub denumirea de călugări şi avînd în adevăr înfăţişarea unor călugări dominicani, lungi de vreo trei metri.

La rîndul său, Conseil credea că a zărit şi o broască ţestoasă lată de şase picioare, împodobită cu trei rînduri de creste ascuţite, aşezate de-a lungul spinării. Îmi părea rău că n-am văzut această reptilă, căci, după descrierea lui Conseil, trebuia să fi fost un «luth», specie rară.

Cît despre zoofite, am putut admira în treacăt un splendid exemplar portocaliu care se agăţase de geamul de la babord; era ca un filament lung ce se desfăcea în nenumărate rămurele, terminate la vîrf cu cea mai fină dantelă împletită vreodată de rivalele păianjenilor. Din păcate n-am putut pescui acel exemplar şi desigur că n-aş fi putut vedea nici un zoofit mediteranean dacă în seara zilei de 16 februarie Nautilus n-ar fi încetinit viteza. Şi iată în ce împrejurări:

Treceam atunci printre Sicilia şi coasta Tunisului, în spaţiul îngust dintre Capul Bon şi Strîmtoarea Messina, unde fundul mării se ridică aproape dintr-o dată. Aici s-a format o adevărată creastă, deasupra căreia sînt numai 17 metri de apă, în timp ce de-o parte şi de alta a crestei adîncimea ajunge la 70 de metri. Nautilus a fost silit să manevreze cu băgare de seamă, ca să nu se izbească de bariera submarină. Îi arătai lui Conseil, pe harta Mediteranei, locul unde se afla reciful.

— Dacă nu vă e cu supărare, seamănă foarte bine cu un istm care leagă Europa de Africa, observă Conseil.

— Da, băiete, îi răspunsei eu, reciful închide toată Strîmtoarea Libiei; sondajele lui Smith au dovedit că odinioară continentele erau unite între Capul Boco şi Capul Furina.

— Aşa cred şi eu, întări Conseil.

— Să ştii, adăugai eu, că între Gibraltar şi Ceuta mai există o barieră asemănătoare care, în timpurile geologice, închidea în întregime Mediterana.

— Şi dacă vreo erupţie vulcanică va ridica într-o bună zi aceste două bariere deasupra valurilor? întrebă Conseil.

— Aşa ceva nu se poate întîmpla, dragul meu. Între timp, Conseil se apucase să studieze liniştit fundul ridicat al mării, pe care Nautilus, mergînd cu viteză redusă, aproape că îl atingea.

După ce trecu de ridicătura din strîmtoarea Libiei, Nautilus îşi reluă viteza obişnuită în apele adînci. În noaptea de 16 spre 17 februarie am intrat în al doilea bazin mediteranean, a cărui adîncime maximă atinge trei mii de metri. Alunecînd sub impulsul elicei pe planurile lui înclinate. Nautilus se scufundă pînă la ultimele straturi ale mării.

Aici, în locul minunilor naturale, adîncurile îmi dezvăluiră privelişti tulburătoare şi groaznice. Străbăteam regiunea cea mai bogată în naufragii din Mediterana. De pe coasta algeriană pînă pe ţărmurile Provenţei, nenumărate nave s-au scufundat, nenumărate corăbii au dispărut! Mediterana nu-i decît un lac în comparaţie cu Pacificul, dar e un lac cu toane, cu valuri schimbătoare, cînd blajine şi binevoitoare, cînd furioase, frămîntate, răscolite de vînturi, sfărîmînd cele mai puternice corăbii, cu lovituri dese de valuri.

Astfel, în timpul scurtei noastre plimbări la mari adîncimi, am văzut zăcînd pe fund, năpădite de corali sau numai învelite într-o pojghiţă de rugină, ancore, tunuri, obuze, bucăţi de fier, braţe de elice, părţi de maşini, coşuri sfărîmate, cazane sparte, apoi schelete de corăbii, unele drepte, altele răsturnate, plutind între două straturi de apă.

Corăbiile acelea scufundate pieriseră fie ciocnindu-se unele de altele, fie izbindu-se de vreo stîncă de granit. Am văzut unele care căzuseră drept în jos, cu catargele ţepene, cu pînzele şi funiile întărite de ape. Păreau ancorate într-o uriaşă radă străină, aşteptînd momentul plecării. Cînd Nautilus trecea printre ele, învăluindu-le în luminile sale electrice, corăbiile păreau gata să-l salute, ridicîndu-şi pavilioanele şi trimiţîndu-ne numărul lor de

ordine! Dar numai tăcerea de moarte stăruia prin acele meleaguri ale nenorocirii.

Pe măsură ce ne apropiam de Gibraltar, fundul mării era tot mai plin de rămăşiţe înfiorătoare. Ţărmurile Africii şi ale Europei se strîng unul lîngă altul şi, în spaţiul strîmt, ciocnirile sînt foarte dese. Am văzut acolo o mulţime de carene de fier, ruini fantastice de vapoare, unele culcate, altele în picioare, ca nişte animale uriaşe. Unul dintre ele, cu flancurile deschise, cu coşul strîmb, cu roţi din care nu mai rămăsese decît scheletul, cu cîrma atîrnînd numai de un lanţ de fier, cu inscripţia de pe pupa roasă de sărurile marine, avea o înfăţişare cumplită. Cîte vieţi distruse în naufragiu, cîte victime înecate sub valuri! O mai fi supravieţuit oare vreun marinar, ca să povestească groaznica nenorocire, sau numai valurile singure au păstrat taina naufragiului?

Nu ştiu de ce îmi trecu prin gînd că vasul acesta îngropat în mare trebuie să fie Atlas, dispărut fără urmă de vreo 20 de ani şi de care nu s-a mai auzit niciodată! Ce sinistră istorie s-ar putea scrie despre fundul Mediteranei, acest întins cimitir unde atîtea bogăţii s-au pierdut, unde atîtea victime şi-au găsit moartea! În tot acest timp, Nautilus, sprinten şi nepăsător, trecea în plină viteză prin mijlocul ruinelor. În ziua de 18 februarie, spre ora trei dimineaţa, ne aflam în faţa Strîmtorii Gibraltar.

Există acolo doi curenţi: unul superior, cunoscut de multă vreme, care aduce apele oceanului în bazinul Mediteranei, şi altul, un contra-curent, inferior, a cărui existenţă a fost dovedită de curînd pe cale logică. În adevăr, volumul apelor Mediteranei, care sporeşte necontenit datorită valurilor Atlanticului şi fluviilor pe care le primeşte, ar trebui să crească an de an, dat fiind că evaporaţia nu e îndestulătoare ca să restabilească echilibrul. Or, fiindcă nu se întîmplă aşa, s-a ajuns la concluzia că trebuie să existe un curent inferior, care prin strîmtoarea Gibraltar varsă în Atlantic prisosul apelor Mediteranei.

Contracurentul acesta există. De el s-a folosit Nautilus ca să înainteze cu repeziciune prin strîmtoare. Am întrezărit o clipă minunatele ruine ale Templului lui Hercule, scufundat, după spusele lui Pliniu şi Avienus, odată cu insula pe care fusese clădit, şi cîteva minute mai tîrziu pluteam pe valurile Atlanticului.

Capitolul VIII GOLFUL VIGO

Atlanticul! Uriaşă întindere de apă care acoperă suprafaţa a douăzeci şi cinci milioane de mile pătrate, lungă de nouă mii şi avînd o lăţime mijlocie de două mii şapte sute de mile. Întindere de apă deosebit de însemnată şi totuşi aproape necunoscută celor vechi. În afară poate de cartaginezi, aceşti olandezi ai antichităţii, care în drumurile lor comerciale vizitau ţărmurile vestite ale Europei şi Africii. Ocean ale cărui ţărmuri cu cotituri paralele cuprinde un perimetru uriaş, udat de cele mai mari fluvii din lume: Saint Laurent, Mississippi, Amazonul, La Plata, Orinocul, Nigerul, Senegalul, Elba, Loara, Rinul, care îi aduc ape din ţările cele mai civilizate ca şi din ţinuturile cele mai sălbatice. Cîmp măreţ, brăzdat fără încetare de corăbiile tuturor naţiunilor, adăpostit sub toate pavilioanele din lume şi străjuit de cele două groaznice capuri temute de toţi navigatorii: Capul Horn şi Capul Furtunilor! Nautilus îi despica apele cu ascuţişul pintenului său, după ce străbătuse în trei luni şi jumătate aproape zece mii de leghe, drum mai lung decît circumferinţa pămîntului. Încotro ne duceam acum şi ce ne aştepta în viitor? După trecerea Gibraltarului, Nautilus porni spre larg. Ridicîndu-se la suprafaţă, ne-am putut relua plimbările zilnice pe punte.

M-am urcat îndată însoţit de Ned Land şi Conseil. La douăsprezece mile depărtare se zărea Capul Sf. Vincenţiu, care formează vîrful sud-vestic al Peninsulei spaniole. Vîntul bătea cu tărie dinspre sud. Marea, furioasă, ne clătina cu putere vasul. Era aproape cu neputinţă să stai pe puntea biciuită în fiecare clipă de valuri. Am coborît, după ce respirasem cîteva guri de aer proaspăt. Mă retrăsesem în camera mea, în timp ce Conseil se îndrepta spre cabină, cînd Ned Land veni îngrijorat după mine. Goana noastră prin Mediterana nu-i îngăduise să-şi ducă planurile la îndeplinire, de aceea canadianul abia îşi putea ascunde mîhnirea.

După ce închise uşa, el se aşeză privindu-mă tăcut.

— Dragă Ned, i-am spus, te înţeleg, dar să ştii că n-ai nici o vină. Aşa cum a călătorit pînă acum Nautilus, ar fi fost o nebunie să te gîndeşti la fugă!

Ned Land nu-mi răspunse. Numai sprîncenele lui încruntate şi buzele strînse dovedeau îndîrjirea unei idei fixe.

— Ascultă, Ned, am urmat eu, nu trebuie să deznădăjduieşti.

Mergem de-a lungul coastei portugheze. Franţa şi Anglia sînt la doi paşi şi vom găsi uşor un refugiu acolo. Dacă Nautilus s-ar fi îndreptat spre sud, după trecerea Gibraltarului, ducîndu-ne spre regiunile fără continente, ţi-aş împărtăşi îngrijorarea. Dar acum ştim că Nemo nu fuge de mările civilizate, şi în cîteva zile cred că ai să poţi încerca să evadezi, fără nici o teamă.

Ned Land mă privi şi mai neclintit, apoi se hotărî să-şi descleşteze gura:

— În seara asta! zise el.

Am sărit în picioare. Mărturisesc că nu eram pregătit pentru o asemenea veste. Aş fi voit să-i răspund canadianului, dar îmi pierise graiul.

— Ne-am înţeles să aşteptăm o împrejurare prielnică, urmă Ned Land. Acum o avem. Astă-seară vom fi numai la cîteva mile de coasta spaniolă. Noaptea e întunecoasă. Vîntul suflă dinspre larg. Mi-ai dat cuvîntul,domnule Aronnax. Mă bizui pe dumneata.

Pentru că tăceam, canadianul se ridică, apropiindu-se de mine:

— Astă-seară la ora nouă, spuse el. L-am înştiinţat şi pe Conseil. La ora aceea, căpitanul Nemo se închide în odaia lui şi se culcă. Nici mecanicii şi nici oamenii echipajului nu ne pot vedea. Conseil şi cu mine ne vom urca pe scara principală. Dumneata, domnule Aronnax, vei rămîne ca să aştepţi semnalul nostru în bibliotecă, la doi paşi de noi. Vîslele, catargul şi pînzele sînt în luntre. Am izbutit să pun acolo şi nişte provizii. Mi-am făcut rost şi de o cheie franceză, ca să dau drumul şuruburilor ce ţintuiesc luntrea de Nautilus. Aşa că totul e gata. Pe astă-seară, deci!

— Marea e agitată...

— E drept, îmi răspunse canadianul, dar trebuie să îndrăznim. Pentru libertate trebuie să faci orice. Dealtfel, luntrea e solidă, şi cîteva mile cu ajutorul vîntului nu-i mare lucru. Cine ştie dacă mîine nu vom fi la o sută de leghe în larg! Dacă împrejurările ne ajută, între orele zece şi unsprezece ori punem piciorul pe uscat, ori pierim. Aşadar, cu voia Domnului, pe deseară!

Spunînd acestea, canadianul plecă, lăsîndu-mă buimăcit. Îmi închipuisem că, atunci cînd se va ivi prilejul de fugă, voi avea vreme să mă gîndesc, să ne sfătuim pe îndelete. Acum însă încăpăţînatul meu tovarăş nu-mi îngăduia asta. Şi, la urma urmei, ce aş fi putut să-i spun? Ned Land avea de-o sută de ori dreptate! împrejurarea aproape că se ivise şi el o folosea. Puteam oare să-mi calc cuvîntul şi să pun în cumpănă viitorul tovarăşilor mei pentru un interes personal? Poate că mîine căpitanul Nemo avea să ne ducă departe de orice ţărm. În clipa aceea, o şuierătură puternică mă încunoştiinţă că rezervoarele s-au umplut şi că Nautilus se scufundă sub valurile Atlanticului.

Am rămas în camera mea, pentru că nu voiam să mă întîlnesc cu Nemo, în faţa căruia mi-aş fi putut ascunde cu greu tulburarea. Am petrecut astfel o zi tristă, frămîntîndu-mă între dorinţa de a mă vedea liber şi părerea de rău că-l părăsesc pe minunatul Nautilus, lăsîndu-mi studiile submarine neterminate! Să părăsesc astfel «Atlanticul meu», cum îmi plăcea să-i spun, fără să-i cercetez adîncurile, fără să-i fur tainele pe care mi le dezvăluiseră mările Indiilor şi Pacificului! Ar însemna să scap din mînă romanul de la primul volum, să-mi întrerup visul în clipa cea mai frumoasă! Cîte ceasuri grele se scurseră astfel, cînd închipuindu-mi că sînt în afară de orice primejdie, pe uscat, împreună cu tovarăşii mei, cînd dorind, împotriva voinţei mele, ca vreo întîmplare neaşteptată să împiedice realizarea planurilor lui Ned Land. De două ori m-am dus în salon. Voiam să cercetez busola. Voiam să ştiu dacă direcţia lui Nautilus ne apropia, într-adevăr, sau ne depărta de ţărm. Dar submarinul plutea încă în apele portugheze îndreptîndu-se spre nord, de-a lungul ţărmului. Trebuia deci să mă supun şi să-mi pregătesc fuga. Bagajul nu-mi era greu: notele zilnice— şi atît. Mă întrebam ce va gîndi căpitanul Nemo despre fuga noastră, cîte griji, cît rău îi va pricinui ea, poate, şi ce va face dacă o va descoperi sau dacă noi nu vom izbuti! În ce mă priveşte, nu-i găseam nici o vină, dimpotrivă, fusese o gazdă cum nu se poate mai primitoare. Dar nici noi nu puteam fi învinuiţi de nerecunoştinţă pentru că îl părăseam. Doar nu făcuserăm nici un jurămînt care să ne lege pentru totdeauna de el. Nemo se bizuise numai pe puterea împrejurărilor. Cerinţa lui de-a rămîne veşnic prizonieri pe vas, mărturisită pe faţă, ne îndreptăţea încercările de fugă.

Nu-l mai văzusem pe căpitan de cînd fuseserăm pe insula Santorin. Aveam să-l mai văd oare înaintea plecării ? Aş fi dorit — dar totodată mă temeam. Căutam să-mi dau seama dacă nu cumva i se aud paşii în camera de alături. Nici un zgomot. Camera părea pustie. Oare se mai afla pe bord omul acesta ciudat? Din noaptea în care luntrea plecase de pe Nautilus într-o misiune tainică, mi se schimbaseră oarecum părerile despre căpitanul Nemo. Eram încredinţat, orice ar fi spus, că tot mai avea anumite legături cu uscatul. Oare nu-şi părăsea niciodată submarinul? Se scurgeau uneori săptămîni de-a rîndul fără să-l întîlnesc. Ce făcea el în timpul acesta? Nu cumva, atunci cînd eu îl credeam retras în singurătate, căpitanul Nemo îndeplinea undeva, departe, vreo misiune despre care nu puteam şti nimic?

Mă munceau tot felul de gînduri. Într-o stare ca aceea în care mă găseam, întrebările şi presupunerile vin cu nemiluita. Mă cuprinsese o nelinişte groaznică. Ziua părea că nu se mai sfirşeşte. În aşteptare, orele treceau mai încet ca oricînd, parcă în ciuda nerăbdării mele. Mi se aduse masa, în cameră, ca de obicei. Am mîncat fără poftă, din pricina gîndurilor care mă năpădiseră. La ora şapte m-am ridicat de la masă. O sută douăzeci de minute — le socotisem bine — mă mai despărţeau de clipa în care trebuia să-l întîlnesc pe Ned Land. Mă simţeam din ce în ce mai neliniştit. Pulsul îmi bătea cu putere. Nu mai puteam sta locului. Mă plimbam întruna, încercînd să-mi liniştesc prin mişcare frămîntările minţii. Teama că am putea pieri în timpul îndrăzneţei noastre încercări de fugă nu mă tulbura defel; dar îmi bătea inima numai la gîndul că s-ar putea ca planurile să ne fie descoperite înainte de a fugi de pe Nautilus şi că va trebui să dau ochi cu căpitanul Nemo, mînios sau, şi mai rău, mîhnit de trădarea mea.

Voiam să revăd salonul pentru ultima oară. Străbătînd coridorul, ajunsei în muzeul unde petrecusem atîtea ore plăcute şi folositoare.

Priveam toate bogăţiile, toate comorile acelea, ca un om aflat în pragul unui surghiun veşnic, al unei plecări fără întoarcere. Minunile naturii, capodoperele de artă în mijlocul cărora îmi petrecusem viaţa în ultimul timp, trebuia acum să le părăsesc pentru totdeauna. Aş fi vrut să mă mai uit o dată prin fereastra salonului în apele Atlanticului, dar obloanele erau

închise ermetic şi o placă de metal mă despărţea de oceanul pe care nu-l cunoşteam încă.

Plimbîndu-mă astfel prin salon, am ajuns lîngă uşa care dădea în camera căpitanului. Spre uimirea mea, îmi dădui seama că uşa e întredeschisă. Fără voie, m-am tras înapoi. Dacă Nemo era în cameră, putea să mă vadă. Neauzind însă nici un zgomot m-am apropiat din nou. Încăperea era goală. Am deschis uşa şi am păşit înăuntru. Camera avea aceeaşi înfăţişare aspră, semănînd cu chilia unui pustnic. Privirile mi se opriră pe cîteva gravuri prinse în perete, pe care la prima vizită nu le observasem. Erau portretele acelor oameni vestiţi, a căror viaţă a fost o jertfă neîntreruptă în folosul unei măreţe idei omeneşti: Kosciuzko, eroul care a murit strigînd: «Finis Poloniae!»; Botzaris, Leonida al grecilor moderni; O'Connel, apărătorul Irlandei; Washington, întemeietorul Uniunii Americane; Manin, patriot italian, Lincoln, ucis de glonţul unui partizan al sclaviei, şi, în sfîrşit, luptătorul pentru dezrobirea negrilor, martirul John Brown, atîrnat în spînzurătoare, aşa cum l-a desenat Victor Hugo. Ce legătură exista între sufletele acelea eroice şi sufletul căpitanului Nemo? Puteam ghici, din colecţia de portrete, taina vieţii lui? Era oare şi el apărătorul popoarelor subjugate, eliberatorul sclavilor? Luase parte la ultimele ciocniri politice sau sociale ale secolului nostru?

Deodată, ornicul bătu ora opt. Prima bătaie mă smulse din visuri. Tresării ca şi cum un ochi nevăzut mi-ar fi citit gîndurile cele mai ascunse şi fugii afară din cameră. În salon, privirea mi se opri pe busolă. Ne îndreptam mereu spre nord. Indicatorul arăta o viteză potrivită, iar manometrul o adîncime de aproape şaizeci de picioare. Împrejurările erau deci prielnice planurilor canadianului.

M-am reîntors în camera mea, ca să îmbrac hainele groase: cizme de mare, căciulă de lutru şi cazaca de byssus căptuşită cu piele de focă. Eram gata. Aşteptam. Doar vîjîitul elicei mai tulbura liniştea. Ascultam atent dacă nu cumva se aude vreo larmă de voci care să mă înştiinţeze că Ned Land a fost prins pe cînd se pregătea de fugă. Mă năpădise o îngrijorare de moarte.

La ora nouă fără cîteva minute mi-am lipit urechea de uşa camerei căpitanului. Nici un zgomot. Am ieşit din camera mea şi m-am întors în salonul pustiu, cufundat în întuneric.

Am deschis uşa care dădea în bibliotecă. Aceeaşi întunecime, aceeaşi singurătate. M-am aşezat lîngă uşa dinspre scara centrală, hotărît să aştept acolo semnalul lui Ned Land. În clipa aceea, vîjîitul elicei începu să slăbească, apoi se opri cu totul. De ce îşi schimbase oare Nautilus mersul? Oprirea va înlesni sau va zădărnici planurile lui Ned Land? N-aş fi putut spune. Tăcerea era atît de adîncă, încît îmi auzeam bătăile inimii. Deodată simţii o zguduitură uşoară. Am înţeles că Nautilus s-a oprit pe fundul oceanului şi asta îmi mări îngrijorarea. Semnalul canadianului întîrzia. Mă simţeam îndemnat să-l caut pe Ned Land şi să-l conving să-şi amîne încercarea, îmi dădeam seama că nu mai navigam în condiţiile obişnuite... În clipa aceea uşa salonului se deschise şi apăru căpitanul Nemo.

— Ah, domnule profesor, mi se adresă el prieteneşte, vă căutam. Cunoaşteţi istoria Spaniei?

Chiar dacă cineva ar fi cunoscut pe de rost istoria patriei sale, fiind atît de buimăcit şi de tulburat cum eram eu în clipa aceea, sînt sigur că nu şi-ar fi amintit o iotă măcar.

— Ei, domnule profesor, repetă căpitanul Nemo, aţi auzit ce v-am întrebat? Cunoaşteţi istoria Spaniei?

— Foarte puţin, bîiguii eu.

— Aşa sînt savanţii, spuse căpitanul, nu ştiu şi pace! Atunci luaţi loc, adăugă el. Să vă povestesc un episod curios din istoria acestei ţări.

Căpitanul se întinse pe divan şi eu, vrînd, nevrînd, mă aşezai lîngă el, în semiîntuneric.

— Domnule profesor, îmi spuse el, vă rog să mă ascultaţi cu atenţie. Povestirea are să vă intereseze dintr-un anumit punct de vedere, pentru că răspunde unei probleme pe care sînt sigur că n-aţi putut-o rezolva.

— Vă ascult, domnule căpitan, zisei eu, neştiind unde vrea să ajungă şi întrebîndu-mă dacă ceea ce voia să-mi povestească avea vreo legătură cu planurile noastre de fugă.

— Domnule profesor, începu căpitanul Nemo, cu voia dumneavoastră o să ne reîntoarcem la anul 1702. Ştiţi prea bine că în epoca aceea regele Ludovic al XIV-lea, crezînd că-i destul să facă un gest de despot ca să vîre Pirineii în pămînt, i-a silit pe spanioli să-l recunoască drept rege pe ducele de Anjou, nepotul său. Ducele, care a domnit sub numele de Filip al V-lea, a avut

duşmani puternici în afară. Într-adevăr, cu un an înainte, casele regale ale Olandei, Austriei şi Angliei încheiaseră un tratat de alianţă la Haga, cu scopul de a-i răpi lui Filip al V-lea coroana Spaniei, ca să o pună pe capul unui arhiduce numit, dinainte, Carol al III-lea.

Filip trebuia deci să ţină piept coaliţiei. Dar n-avea aproape deloc soldaţi şi nici marinari. Bani ar fi avut, dacă navele spaniole, încărcate cu aur şi argint din America, ar fi putut răzbate pînă la porturi. Deci, spre sfîrşitul lui 1702, se aştepta un convoi bogat. Dar fiindcă marina puterilor coalizate străbătea Atlanticul în lung şi în lat, paza convoiului trebuia făcută de Franţa, care trimisese în acest scop o flotă de douăzeci şi trei de vase, comandată de amiralul Château-Renaud.

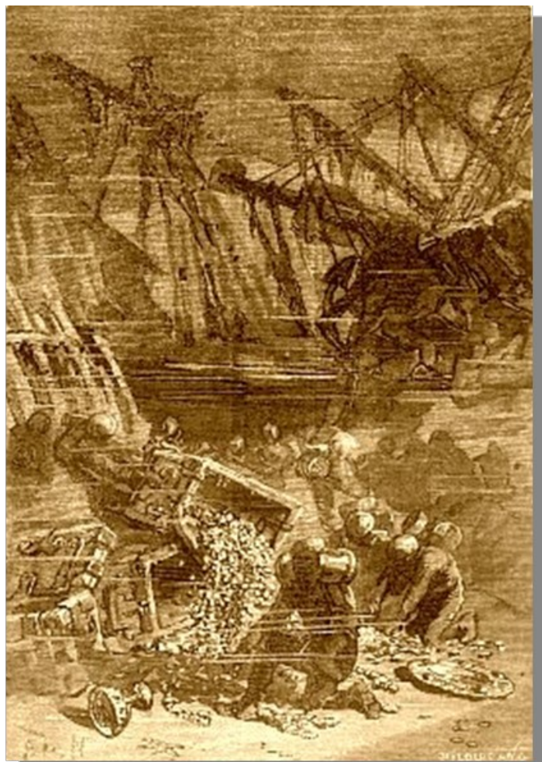
Convoiul era aşteptat să sosească la Cadix, cînd amiralul, aflînd că flota engleză stă la pîndă prin meleagurile acelea, se hotărî să debarce într-un port francez.

Comandanţii spanioli ai convoiului se ridicară împotriva acestei hotărîri. Ei ţineau morţiş să debarce într-un port spaniol şi, fiindcă nu se putea la Cadix, cerură să fie duşi în Golful Vigo, situat pe coasta nord-vestică a Spaniei, care nu era blocată. Amiralul Château-Renaud se supuse, într-o clipă de slăbiciune, cererii lor, şi corăbiile intrară în Golful Vigo. Din nenorocire, golful formează o radă deschisă, care nu poate fi apărată în nici un fel. Corăbiile trebuiau deci să fie descărcate înainte de sosirea flotei inamice şi ar fi fost timp de ajuns pentru aceasta, dacă nu s-ar fi ivit pe negîndite o ceartă nenorocită iscată din rivalitate. Urmăriţi înlănţuirea faptelor? mă întrebă căpitanul Nemo.

— Da, îi răspunsei neştiind încă unde voia să ajungă cu lecţia lui de istorie.

— Atunci să vă povestesc mai departe. Iată ce s-a întîmplat: negustorii din Cadix aveau privilegiul ca să primească numai ei mărfurile aduse din Indiile occidentale. Deci, a debarca aurul corăbiilor în Golful Vigo, însemna să le încalci privilegiul. Aşa că se plînseră la Madrid şi obţinură de la nechibzuitul Filip al V-lea hotărîrea ca întreg convoiul, cu mărfuri cu tot, să rămînă sechestrat în rada de la Vigo, pînă cînd flotele duşmane se vor depărta.

În timp ce se lua hotărîrea asta, la 22 octombrie 1702, vasele engleze sosiră în Golful Vigo. Amiralul Château-Renaud se luptă vitejeşte, cu toate că avea mai puţine forţe. Dar cînd văzu că bogăţiile convoiului sînt pe cale să cadă în mîna duşmanului, el dădu foc şi găuri corăbiile, care se scufundară împreună cu comorile lor uriaşe.

Căpitanul Nemo se opri. Mărturisesc că încă nu vedeam în ce măsură putea să mă privească povestirea asta.

— Şi apoi? îl întrebai.

— Ei bine, domnule Aronnax, ne aflăm în Golful Vigo şi dacă vreţi, puteţi să-i pătrundeţi tainele.

Căpitanul se ridică şi mă îndemnă să-l urmez. Avusesem vreme să-mi vin în fire. Salonul era întunecat, dar prin ferestrele străvezii sclipeau valurile. Am privit afară. În jurul lui Nautilus, pe o întindere de o jumătate de milă, razele electrice luminau apa. Fundul nisipos era neted şi curat. Oamenii echipajului, în costume de scafandri, se străduiau să deşerte mai multe butoaie putrezite şi lăzi sparte care zăceau în mijlocul unor resturi de nave înnegrite de vreme. Din butoaiele şi lăzile acelea se rostogoleau bucăţi de aur şi argint, cascade de pietre preţioase şi juvaeruri, acoperind

nisipul. Oamenii încărcaţi cu preţioasa lor pradă urcau pe bordul lui Nautilus şi se reîntorceau apoi ca să reînceapă nesfîrşitul pescuit de aur şi argint. Înţelesei. Aici avusese loc bătălia din 22 octombrie 1702. Chiar în locul acesta se scufundaseră corăbiile cu încărcătura lor aşteptată de guvernul spaniol. Aici venea căpitanul Nemo să încaseze, după trebuinţă, milioanele cu care îşi încărca vasul. Pentru el, şi numai pentru el, trimisese America metalele ei preţioase. El era singurul moştenitor direct al comorilor smulse de la incaşii învinşi de Fernando Cortez.

— V-aţi închipuit, domnule profesor, că marea ar putea ascunde atîtea bogăţii ? mă întrebă el zîmbind.

— Ştiam că argintul care se află în mări este socotit la două milioane de tone.

— Fără îndoială; dar ca să extragi argintul acesta, cheltuielile ar întrece cîştigul. Aici nu fac decît să culeg ceea ce oamenii au pierdut; şi nu numai în Golful Vigo, ci şi în mii de alte locuri unde s-au petrecut naufragii şi care sînt notate pe harta mea submarină. Acum înţelegeţi de ce sînt miliardar?

— Înţeleg, domnule căpitan. Daţi-mi voie cu toate astea să vă spun că, exploatînd Golful Vigo, n-aţi făcut altceva decît să o luaţi înainte unei alte societăţi.

— Nu vă înţeleg...

— Există o societate care a obţinut de la guvernul spaniol privilegiul de a căuta corăbiile înecate. Acţionarii sînt momiţi de cîştigurile nemaipomenite care îi aşteaptă, fiindcă valoarea comorilor nautragiate este preţuită la cinci sute de milioane.

— Cinci sute de milioane! Nemo surîse. Au fost, dar nu mai sînt.

— Într-adevăr! îi răspunsei. Ar fi bine să se milostivească cineva cu acţionarii şi să-i înştiinţeze. Dar te pomeneşti că au să se şi supere pe cel care îi va înştiinţa, fiindcă, de obicei, jucătorilor le pare mai rău cînd îşi pierd speranţele nesăbuite, decît atunci cînd îşi pierd banii. La urma urmei, îi plîng mai puţin pe acţionari decît pe miile de nenorociţi cărora bogăţiile astea le-ar folosi cu adevărat. Aşa, ele rămîn pierdute pentru totdeauna. Înainte încă de a termina, am simţit că vorbele mele îl răniseră pe căpitanul Nemo.

— Pierdute! spuse el, cu înflăcărare. Credeţi că bogăţiile astea sînt pierdute, dacă le culeg eu? Credeţi că pentru mine le adun? Cine vă spune că nu le folosesc cum trebuie? Vă închipuiţi

că nu ştiu că sînt pe lume fiinţe care suferă, popoare asuprite, nenorociţi de ajutat, victime de răzbunat? Nu pricepeţi?....

Căpitanul Nemo se opri deodată. Poate îi părea rău că-mi spusese prea multe. Dar eu ghicisem. Orice motive l-ar fi împins să-şi caute libertatea în fundul mărilor, el rămăsese înainte de toate om! Înţelegeam acum cui trimisese milioanele, cînd Nautilus trecuse prin apele Cretei răsculate!

Capitolul IX UN CONTINENT DISPĂRUT

A doua zi, în dimineaţa de 19 februarie, canadianul intră în camera mea. Eram sigur că o să vină. Aşa cum mă aşteptam, părea foarte dezamăgit.

— Ce mai spuneţi? mă întrebă el.

— Ce să mai spun, Ned! Soarta ne-a fost potrivnică ieri.

— Da! A trebuit ca tocmai în clipa cînd voiam să fugim, blestematul de căpitan să oprească vasul!

— Da, Ned, a avut treabă cu bancherul lui.

— Cu bancherul ?

— Cu banca, mai bine-zis. Vreau să spun, cu oceanul ăsta, în care bogăţiile lui stau mai la adăpost decît în tezaurul unui stat.

I-am povestit apoi canadianului întîmplările din ajun, nutrind speranţa că am să-l înduplec să nu-l părăsească pe căpitanul Nemo. Dar povestirea mea stîrni din partea lui Ned numai părerea de rău că n-a putut face pe socoteala lui o plimbare prin locurile unde s-a desfăşurat lupta de la Vigo.

— În sfîrşit, încheie el, nu-i încă totul pierdut! N-am nimerit-o acum, dar altă dată o să izbutim, şi chiar la noapte, dacă trebuie...

— Ce direcţie are Nautilus.? l-am întrebat.

— Habar n-am, răspunse Ned.

— La amiază o să cercetăm harta.

Canadianul plecă să-l întîlnească pe Conseil, iar eu mă îmbrăcai şi intrai în salon. Busola îmi dădu de gîndit. Nautilus se îndrepta spre sud-sud-est. Întorsesem spatele Europei.

Am aşteptat cu oarecare nerăbdare să fie însemnat pe hartă punctul în care ne aflam. Aproape de ora unsprezece şi jumătate, rezervoarele se goliră şi aparatul nostru urcă la suprafaţa apei. Am alergat pe punte. Ned Land mi-o luase înainte.

Uscatul nu se mai vedea deloc. Jur împrejurul nostru lucea numai întinderea nemărginită a apelor. La orizont se zăreau cîteva pînze. Erau fără îndoială nişte corăbii ce se îndreptau spre Capul San Roque în căutarea vînturilor prielnice, care să le poarte dincolo de Capul Bunei Speranţe. Cerul se înnorase; în aer plutea furtuna.

Spumegînd de furie, Ned încerca să străpungă cu privirea zările înceţoşate. Mai nădăjduia încă să vadă, dincolo de pîcle, ţărmul atît de dorit.

La amiază, soarele se mai ivi o clipă. Secundul folosi înseninarea aceasta ca să-i măsoare înălţimea. Apoi, pentru că marea devenea din ce în ce mai furioasă, am părăsit puntea, iar capacul a fost închis. O oră mai tîrziu, cercetînd harta, am văzut că poziţia lui Nautilus era însemnată la 16°17' longitudine şi 33°22' latitudine, adică la o sută cincizeci de leghe de coasta cea mai apropiată. Nici gînd să mai putem fugi! Şi e lesne de închipuit furia canadianului cînd i-am lămurit situaţia.... În ce mă priveşte, nu prea eram supărat. Parcă mi se luase o greutate de pe inimă. De aceea, simţindu-mă oarecum liniştit, mi-am reînceput lucrările obişnuite.

Pe la unsprezece noaptea, căpitanul Nemo veni pe neaşteptate să mă vadă. Mai întîi mă întrebă prieteneşte dacă nu mă simt ostenit după veghea din noaptea trecută, l-am răspuns că sînt destul de odihnit.

— Atunci, domnule Aronnax, am să vă propun o plimbare neobişnuită.

— Vă ascult, domnule căpitan.

— N-aţi vizitat fundurile mărilor decît ziua şi la lumina soarelui. Ce aţi spune să le vedeţi noaptea, pe întuneric?

— Aş fi încîntat.

— Vă spun însă dinainte că va fi o plimbare obositoare. Vom umbla mult şi va trebui să urcăm un munte. Drumurile nu prea sînt bine întreţinute.

— Ceea ce-mi spuneţi, domnule căpitan, îmi stîrneşte şi mai mult curiozitatea. Sînt gata să vă urmez.

— Atunci, domnule profesor, să ne îmbrăcăm costumele de scafandri!

Cînd am ajuns în vestiar, am văzut că nici unul dintre tovarăşii mei sau dintre oamenii echipajului nu avea i să ne întovărăşească. Căpitanul Nemo nu pomeni nici un cuvînt despre Ned sau despre Conseil. În cîteva clipe, ne-am îmbrăcat costumele şi ni s-au pus pe spate rezervoarele încărcate din plin. M-a mirat însă faptul că nu ni se pregătiseră lămpile electrice. Am atras atenţia căpitanului asupra acestui lucru.

— Nu ne-ar fi de nici un folos, îmi răspunse el.

Am crezut că nu auzisem bine, dar n-am putut să-i mai spun încă o dată, pentru că Nemo îşi şi pusese pe cap casca de metal. După ce mi-am încheiat costumul, am simţit că mi se pune în mînă un baston de fier, şi cîteva clipe mai tîrziu păşii pe fundul Atlanticului, la o adîncime de trei sute de metri.

Se apropia miezul nopţii. Apele erau învăluite într-un întuneric de nepătruns, dar căpitanul Nemo îmi arăta în depărtare un punct roşiatic, un fel de flacără, strălucind la vreo două mile de Nautilus. Ce era focul acela, din ce şi cum se iscase în mijlocul apelor, ce materii îl alimentau, n-aş fi putut spune. În orice caz, ne lumina destul de slab, e drept, dar m-am obişnuit cu întunericul acela ciudat şi am înţeles de ce nu era nevoie de aparatele Ruhmkorff.

Mergeam alături de căpitanul Nemo spre focul din zare. Fundul neted urca pe nesimţite. Înaintam cu paşi mari, ajutîndu-ne de bastoane. Dar drumul nostru era anevoios, căci deseori ni se înfundau picioarele într-un soi de mîl amestecat cu alge şi presărat cu pietre lunecoase. În timp ce înaintam, auzii deodată

un fel de ţîrîit deasupra capului. Zgomotul se mărea din timp în timp, semănînd cu o pîrîitură neîntreruptă. Am înţeles cine îl făcea: era ploaia care cădea cu violenţă, izbind valurile. Fără să vreau, mi-a trecut prin minte că o să fiu muiat pînă la piele de apă, în mijlocul apei! M-a pufnit rîsul la ideea asta caraghioasă. Dar, la drept vorbind, sub hainele groase de scafandru nu se mai simte apa şi te poţi foarte bine crede în mijlocul unei atmosfere ceva mai dense decît atmosfera terestră — şi atîta tot.

După o jumătate de oră de mers, pămîntul deveni pietros. Meduzele, crustaceii microscopici şi penatulele îl luminau uşor cu lucirea lor fosforescentă. Zăream movile de pietre acoperite cu milioane de zoofite şi tufe de alge. Piciorul îmi aluneca întruna pe covorul acela vîscos de iarbă de mare şi aş fi căzut de mai multe ori dacă n-aş fi avut bastonul de fier. Întorcîndu-mă, vedeam cum lucea în depărtare farul de pe Nautilus.

Movilele de pietre despre care am amintit erau aşezate pe fundul oceanului cu o anumită regularitate, şi asta mi se păru de neînţeles. Zăream brazde enorme pierzîndu-se în întunericul unei depărtări nesfîrşite. M-au uimit şi alte lucruri, la fel de ciudate, pe care nu le puteam înţelege. Mi se părea că tălpile mele greoaie, de plumb, strivesc un strat de oseminte care pîrîiau, sfărîmîndu-se. Ce era oare valea aceasta întinsă de-a lungul căreia ne purtau paşii? Aş fi vrut să-l întreb pe căpitan, dar nu pricepeam încă vorbirea prin semne, folosită de el şi de tovarăşii săi atunci cînd se găseau pe fundul apelor. Între timp, lumina roşiatică spre care ne îndreptam creştea, înflăcărînd orizontul. Vatra aceasta din mijlocul apelor îmi stîrnea grozav curiozitatea. Să fi fost vreo manifestare electrică? Aveam de-a face cu un fenomen natural, necunoscut încă de savanţi? Nu cumva — îmi dădu deodată prin minte — era la mijloc tot mîna omului? Ea aţîţase focul? Te pomeneşti că voi întîlni în fundul apelor tovarăşi sau prieteni de-ai căpitanului Nemo, trăind aceeaşi viaţă ciudată ca şi el. Poate că Nemo se ducea să-i vadă. Poate că acolo se afla o întreagă colonie de exilaţi, sătui de ticăloşiile de pe pămînt, care căutaseră şi găsiseră libertatea în adîncurile oceanului. Tot felul de idei, una mai năstruşnică decît alta, îmi treceau prin minte. Mă găseam într-o asemenea stare sufletească încît, fermecat de minunile ce mi se perindau mereu pe dinaintea ochilor, nu m-aş fi mirat deloc dacă aş fi

descoperit în fundul oceanului unul din oraşele submarine visate de căpitanul Nemo!

Drumul nostru se făcea din ce în ce mai luminos. O lumină albicioasă îşi împrăştia razele din vîrful unui munte înalt de vreo opt sute de picioare. Dar ceea ce zăream nu era decît răsfrîngerea luminii aceleia în cristalul straturilor de apă. Focarul luminos se afla de cealaltă parte a muntelui..

Căpitanul Nemo înainta fără şovăire prin labirintul pietros care brăzda fundul Atlanticului. El cunoştea bine drumul acesta întunecat. Fără îndoială că îl străbătuse de multe ori şi nu se putea rătăci. Îl urmam cu o încredere oarbă. Îmi părea un geniu al mărilor, şi, cînd mi-o lua înainte, îi admiram statura înaltă profilîndu-se pe fundul luminos al zării.

Pe la unu noaptea ne apropiarăm de primele povîrnişuri ale muntelui. Dar, ca să ajungem la ele, mai aveam de străbătut potecile încîlcite ale unui desiş uriaş.

Da! Un desiş de copaci morţi, desfrunziţi, fără sevă, copaci mineralizaţi sub acţiunea apelor, străjuiţi ici şi colo de pini gigantici. Părea o mină de cărbuni, încă în picioare, ţinîndu-se cu rădăcinile de pămîntul prăbuşit, cu ramurile desenîndu-se ca o dantelă de hîrtie neagră pe fundul apelor. Închipuiţi-vă o pădure din Hartz căţărată pe coasta unui munte, dar o pădure înecată. Printre potecile ei pline de alge şi fucuşi, mişuna o întreagă lume de crustacei. Înaintam urcîndu-ne pe stînci, sărind peste trunchiuri răsturnate, rupînd lianele de mare ce se legănau de la un arbore la altul, înspăimîntînd peştii care zburau din creangă în creangă. Îmi urmam neobosita călăuză încîntat, aproape fără să mai simt oboseala.

Cum să descriu o asemenea privelişte? Cum să înfăţişez pădurea şi stîncile înecate în întunecimile sălbatice din adîncuri, deasupra cărora pîlpîiau lumini roşiatice, crescînd în oglindirea apelor! Urcam pe stînci care se prăvăleau în urma noastră, rostogol indu-se în mormane uriaşe, cu un zgomot de tunet. De o parte şi de alta se adînceau luminişuri largi, părînd a fi făcute de mîna omului, şi uneori mă aşteptam să-mi iasă înainte, fără de veste, vreun locuitor al ţinuturilor submarine.

Dar căpitanul Nemo înainta mereu. Nevoind să rămîn în urmă, mă sileam să merg aproape de el. Bastonul mă ajuta foarte mult. Un pas greşit ar fi fost primejdios pe potecile acelea mărginite de prăpăstii; dar mergeam cu încredere şi hotărîre,

fără să simt ameţeala. Uneori săream peste vreo spărtură atît de adîncă, încît, dacă aş fi întîlnit-o pe uscat, în mijlocul gheţurilor, n-aş fi îndrăznit nici în ruptul capului să o trec; alteori mă încumetam să păşesc pe deasupra prăpăstiilor, peste trunchiuri de copaci prăbuşiţi. Nu mă uitam pe unde calc, fiindcă n-aveam ochi decît ca să admir frumuseţile sălbatice ale locurilor prin care treceam. Colo, stînci măreţe, plecîndu-se spre temeliile lor tăiate neregulat, păreau că sfidează legile echilibrului. Dintre genunchii de piatră le ţîşneau, ca sub o presiune nemaipomenită, arborii care le sprijineau şi care, la rîndul lor, se sprijineau pe stînci. Dincolo, turnuri ridicate de natură, cu metereze în vîrfuri, se înclinau pînă la un unghi pe care legile gravitaţiei nu le-ar fi încuviinţat pe uscat. Simţeam eu însumi diferenţa pricinuită de densitatea puternică a apei, cînd, cu toate hainele mele grele, casca de aramă şi tălpile de metal, mă căţăram pe povîrnişuri neînchipuit de abrupte, trecîndu-le, ca să zic aşa, cu uşurinţa unei capre negre! Îmi dau bine seama că ceea ce povestesc nu poate fi crezut. Dar întîmplările acestea au numai o aparenţă de neadevăr, ele sînt de fapt reale, de necontestat. N-a fost un vis. Am simţit şi am văzut totul cu propriii mei ochi.

După două ore de la plecarea de pe Nautilus, străbătusem zona împădurită şi vedeam înălţîndu-se la o sută de picioare deasupra capetelor noastre piscul întunecat al muntelui, profilîndu-se în lumina strălucitoare a povîrnişului din partea cealaltă. Ici-colo se înşirau cîţiva copăcei împietriţi, formînd zig-zaguri ameninţătoare. Peştii se înălţau în cîrduri la trecerea

noastră, ca nişte păsări întîlnite pe neaşteptate în stuf. În coasta muntelui se deschideau scorburi de nepătruns, peşteri adînci, grote îmunecoase în fundul cărora auzeam cum se mişcă vietăţi înfricoşătoare. Îmi îngheţa sîngele în vine de cîte ori zăream vreo antenă uriaşă barîndu-mi drumul sau vreun cleşte înspăimîntător închizîndu-se cu zgomot în întunericul grotelor! În mijlocul întunericului străluceau mii de puncte luminoase: erau ochii crustaceilor gigantici, pitiţi în ascunzătorile lor, ai homarilor care se înălţau ca nişte lăncieri, mişcîndu-şi cleştii cu zgomot, ca şi cum s-ar fi ciocnit două săbii, erau ochii crabilor uriaşi care stăteau proptiţi ca tunurile pe afeturi şi ai caracatiţelor groaznice care-şi încolăceau tentaculele ca un mărăciniş de şerpi vii. În ce lume nefirească şi necunoscută mă aflam? Din ce ordin făceau parte articulatele acelea, care se serveau de stînci ca de o a doua carapace? Unde găsise natura taina vieţii lor vegetative şi de cîte secole trăiau ele astfel, în apele cele mai adînci ale oceanului?

Dar nu era timp de stat. Căpitanul Nemo, obişnuit cu vietăţile acelea fioroase, nici nu se mai uita la ele. Ajunsesem la primul podiş, unde mă aşteptau alte minunăţii. Acolo se zăreau ruini pitoreşti care tară îndoială că fuseseră făcute, cîndva, de mîna omului. Printre mormanele de pietre se desluşeau forme nelămurite de castele şi de temple, înveşmîntate de zoofite înflorite, construcţii pe care, în lipsa iederii, algele şi fucuşii le acopereau ca nişte mantii vegetale.

Ce fusese oare partea aceasta a globului, prăbuşită de cataclisme? Cine aşezase stîncile şi pietrele ca pe nişte temple din timpuri preistorice? Unde mă aflam şi încotro mă tîra voia căpitanului Nemo?

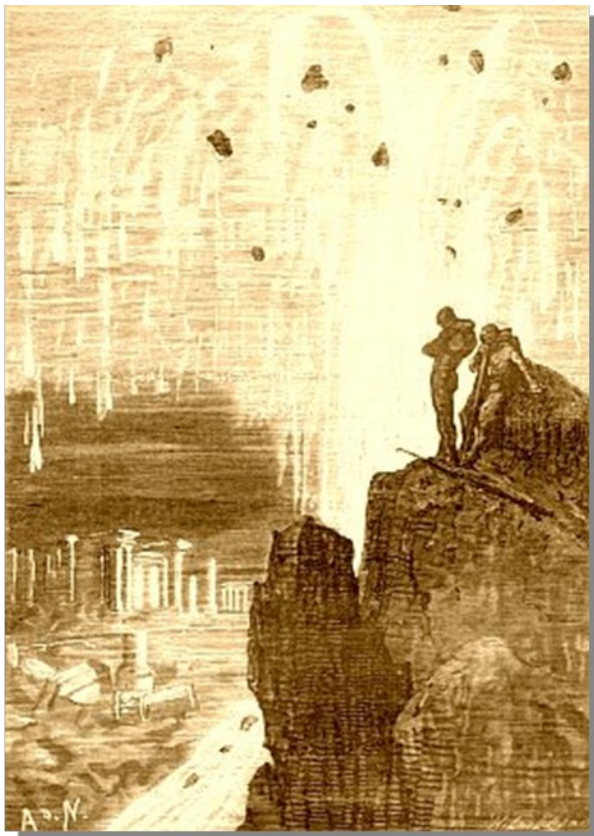
Aş fi vrut să-l întreb, dar fiindcă nu puteam, l-am oprit, apucîndu-l de braţ. El clătină capul şi-mi arătă ultimul pisc al muntelui, ca şi cum ar fi voit să-mi spună:

— Haide! Haide înainte!

L-am urmat cu o ultimă sforţare şi îndată am ajuns pe piscul care se înălţa cu vreo zece metri deasupra grămezilor de stînci.

Am privit povîrnişul pe care-l urcasem. Muntele se ridica numai cu şapte-opt sute de picioare deasupra văii, dar pe cealaltă parte, unde fundul oceanului era mult mai adînc, povîrnişul atingea de două ori înălţimea aceasta. În faţa ochilor

mei se întindea, pînă departe, un cîmp larg, învăluit într-o lumină orbitoare. Mi-am dat seama că muntele pe care ne aflam era un vulcan.

Cu cincizeci de metri mai jos de pisc, în mijlocul unei ploi de pietre şi de zgură, un crater uriaş vărsa puhoaie de lavă, care se împrăştiau în cascade de foc în sînul apelor. Astfel, vulcanul, ca o faclă uriaşă, lumina cîmpul pînă în străfundurile zării.

Am spus despre craterul submarin că zvîrlea lavă şi nu flăcări, pentru că flăcările au nevoie de oxigenul din aer şi nu se pot aprinde în apă; dar riurile de lavă pot să se înfierbînte pînă la roşu, să învingă în luptă apa şi s-o vaporizeze apoi la atingerea ei. Curenţi repezi purtau gazele care se împrăştiau, iar puhoaiele de lavă alunecau pînă la poalele muntelui, semănînd cu revărsările Vezuviului pe un alt Torre del Greco.

Acolo, sub ochii mei, se iveau ruinele unui oraş — distrus, năruit, cu acoperişurile prăvălite, cu templele prăbuşite, cu arcadele desfăcute, cu coloanele dărîmate la pămînt — ruine în care se mai simţeau încă proporţiile armonioase ale unui gen de arhitectură toscană. Mai departe se zăreau rămăşiţele unui apeduct uriaş; apoi, înălţimile năclăite ale unei acropole ale cărei forme aminteau de Parthenon; ici, urmele unui chei, ca şi cum vreun port antic ar fi adăpostit odinioară, la ţărmurile unui ocean dispărut, corăbiile comerciale şi triremele de război; dincolo, crestele prelungi ale unor ziduri năruite, străzi largi,

pustii, un întreg Pompei îngropat sub apă, pe care căpitanul Nemo îl reînvia în faţa ochilor mei!

Unde mă aflam? Unde mă aflam? Voiam să ştiu cu orice preţ, voiam să vorbesc, voiam să-mi smulg casca de aramă care îmi acoperea capul.

Dar căpitanul Nemo, venind spre mine, mă opri cu un semn. Apoi ridică de jos o piatră cretoasă, şi, apropiindu-se de o stîncă de bazalt negru, scrise un singur cuvînt:

ATLANTIDA

M-am luminat dintr-o dată! Atlantida, vechea Meropidă despre care vorbeşte Teopomp, Atlantida lui Platon, continentul acesta în a cărui existenţă Origen, Porphir, Jamblique, d'Anville, Malte-Brun şi Humboldt nu credeau, socotindu-i dispariţia drept o legendă, continentul acesta în a cărui existenţă au crezut Possidonius, Pliniu, Amian-Marcellinus, Tertulian, Engel, Sherer, Tournefort, Buffon şi d'Avezac se afla înaintea ochilor mei cu mărturia de nezdruncinat a catastrofei sale! Acesta era deci ţinutul înghiţit de ocean, care existase în afara Europei, Asiei şi Libiei, dincolo de Coloanele lui Hercule, unde trăia puternica seminţie a atlanţilor, împotriva cărora au purtat grecii vechi cele dintîi războaie!

Platon însuşi este istoricul care, în scrierile sale. a depus drept mărturii unele fapte din timpurile acelea eroice. Iar dialogul dintre Timeu şi Critias, în care Platon aminteşte de Atlantida, i-a fost inspirat, ca să zic aşa, de poetul şi legiuitorul Solon. Într-o zi, Solon stătea la sfat cu cîţiva bătrîni înţelepţi din Sais, oraş care încă de pe atunci avea o vechime de opt sute de ani, după cum arătau analele săpate pe pereţii sacri ai templelor. Unul dintre bătrînii aceia povesti istoria unui alt oraş, cu o mie de ani mai vechi decît Sais. Această primă cetate ateniană, veche de cînd lumea, fusese cucerită şi distrusă în bună parte de către atlanţi. Atlanţii, povestea bătrînul din Sais, trăiseră pe un continent uriaş, mai mare decît Africa şi Asia luate laolaltă şi care se întindea pe un pămînt cuprins între 12° şi 14° latitudine nordică! Ei stăpîneau pînă şi Egiptul şi voiau să cucerească cetăţile greceşti, dar au fost siliţi să dea înapoi în faţa împotrivirii înverşunate a elinilor. Se scurseră veacuri. Veni apoi un cataclism cu potop şi cutremure de pămînt. O zi şi o noapte au fost de ajuns ca să dispară de pe faţa pămîntului întreaga Atlantida, ale cărei piscuri înalte, Madera, Azorele,

Canarele şi insulele Capului Verde, mai răsar încă deasupra apelor.

Inscripţia căpitanului Nemo îmi adusese în minte toate amintirile acestea istorice. Aşadar, mînat de cea mai ciudată întîmplare, păşeam pe unul din munţii continentului scufundat, pipăiam cu mîinilc ruinele acelea vechi de mii de veacuri, din vremea erelor geologice! Călcam chiar pe locuri prin care trecuseră contemporanii primului om! Striveam sub tălpile mele grele scheletele animalelor preistorice pe care arborii, acum pietrificaţi, le adăpostiseră odinioară la umbra frunzişului lor!

Ah! De ce n-aveam vreme de ajuns! As fi voit să cobor povîrnişurile repezi ale muntelui, să cutreier tot continentul acela uriaş, care fără îndoială lega Africa de America, şi să cercetez marile oraşe clădite înaintea potopului. Poate că acolo, sub ochii mei, se înălţase de mult cetatea Makhimos cea războinică, sau cucernica Eusebes, ai căror locuitori uriaşi trăiau secole întregi şi aveau destulă putere ca să ridice lespezile enorme care şi acum mai rezistau apelor. Poate că, într-o zi, vreo nouă erupţie va aduce iar la suprafaţa valurilor ruinele scufundate, în regiunea aceasta oceanică au fost semnalaţi numeroşi vulcani submarini, şi multe corăbii, navigînd deasupra apelor zbuciumate, au simţit zguduituri înfricoşătoare. Unii au auzit zgomote înăbuşite ce vesteau lupta elementelor din adîncuri, alţii au cules din valuri cenuşă vulcanică. Tot solul, pînă la Ecuator, e încă frămîntat de forţele plutonice. Şi cine ştie dacă într-o epocă îndepărtată nu vor

apărea, deasupra Atlanticului, munţi din care vor ţîşni flăcări, născuţi din revărsările vulcanice si din păturile de lavă care se depun necontenit!În timp ce mă gîndeam la toate acestea. Încercînd să nu scap nici unul din amănuntele acelei privelişti măreţe, căpitanul Nemo, sprijinit de o coloană sfărîmată şi năpădită de plante, rămăsese ca împietrit, pierdut într-o visare adîncă. Se gîndea oare la generaţiile dispărute, cerîndu-le să-i dezvăluie taina destinului omenesc? Aici era locul unde venea să-şi reîmprospăteze forţele, retrăind străvechi amintiri istorice, omul acesta ciudat care fugise de viaţa modernă? Ce n-aş fi dat să-i cunosc gîndurile, să i le împărtăşesc, să i le înţeleg!

Am stat astfel o oră întreagă, contemplînd nesfîrşita cîmpie luminată de strălucirea lavei, care căpăta uneori o intensitate uimitoare. Fierberea lăuntrică zguduia scoarţa muntelui. Apele făceau să se audă şi mai limpede zgomotele adînci însoţite de ecouri puternice, în acelaşi timp, se ivise prin pînza apelor luna, aruncînd cîteva raze palide deasupra continentului scufundat. N-a fost decît o licărire, de o frumuseţe cu neputinţă de zugrăvit. Căpitanul se ridică, mai privi pentru ultima oară întinderea, apoi îmi făcu semn să-l urmez.

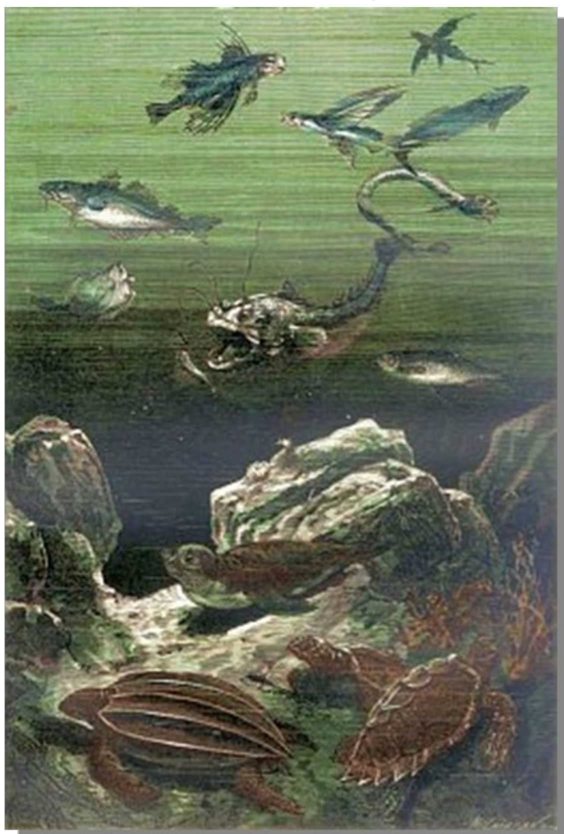
Am coborît repede muntele. După ce am trecut de pădurea împietrită, am zărit farul de pe Nautilus strălucind ca o stea. Căpitanul porni drept spre el şi am ajuns împreună pe bord în clipa în care primele licăriri ale zorilor albeau valurile oceanului.

Capitolul X CĂRBUNELE SUBMARIN

A doua zi, 20 februarie, mă trezii tîrziu, pe la unsprezece, din pricina oboselii din timpul nopţii. M-am îmbrăcat în grabă, nerăbdător să aflu direcţia lui Nautilus. Instrumentele arătau că înaintam mereu spre sud, cu o viteză de douăzeci de mile pe oră, la o adîncime de o sută de metri.

Peste cîtăva vreme veni şi Conseil în salon. I-am povestit călătoria noastră nocturnă, şi, fiindcă obloanele mai erau încă deschise, a putut să vadă şi el o parte din continentul scufundat.

Nautilus, plutind la numai zece metri deasupra pămîntului Atlantidei, gonea ca un balon dus de vînt deasupra cîmpiilor terestre; stînd la ferestrele salonului, ni se părea că sîntem nişte călători într-un vagon al unui tren rapid. Prin faţa ochilor ni se perindau stînci cioplite în forme nemaivăzute şi păduri de arbori trecuţi din regnul vegetal în cel animal, ale căror siluete neclintite se strîmbau sub valuri. Mormanele de pietre, pitite în covoare de axidii şi de anemone sau împodobite cu lungi hidrofite verticale, cît şi blocurile de lavă răsucite nefiresc stăteau mărturie a furiei erupţiilor plutonice. În timp ce priveliştile acelea ciudate străluceau în lumina farurilor noastre. Îi povestii lui Conseil istoria atlanţilor. Îi povestii luptele eroice purtate şi-i înfăţişai problema existenţei Atlantidei ca pe un fapt ce nu mai putea fi pus la îndoială. Dar Conseil părea că se gîndeşte în altă parte şi că nu mă prea ascultă. Am înţeles îndată nepăsarea lui faţă de problemele istorice. Într-adevăr, privirile îi erau atrase de o sumedenie de peşti, şi atunci cînd îi avea în faţă, pierdut în noianul clasificării, uita pe ce lume trăieşte. În asemenea împrejurări, n-am putut face altceva decît să-l urmez, reluînd, alături de el, studiile noastre ihtiologice.

Dealtfel, peştii aceia ai Atlanticului nu se deosebeau mult de cei pe care-i studiasem pînă atunci.

Dar pe cînd cercetam feluriţii reprezentanţi ai faunei marine, nu mă mai săturam privind văile Atlantidei. Uneori neregularităţile fundului oceanic îl sileau pe Nautilus să-şi încetinească viteza şi să se strecoare cu îndemînarea unui cetaceu printre trecătorile strîmte

ale colinelor. Dacă labirintul devenea prea încîlcit, submarinul se înălţa ca un balon, apoi, după ce trecea piedica, îşi relua mersul la numai cîţiva metri deasupra solului. Minunată şi încîntătoare călătorie, semănînd cu o plimbare aerostatică, de care o deosebea doar faptul că Nautilus se supunea cu desăvîrşire mîinii cîrmaciului său!

Pe la patru după-amiază, terenul, care pînă atunci fusese milos şi acoperit de crengi mineralizate, începu să se schimbe încetul cu încetul: deveni mai stîncos, părînd presărat cu conglomerate, cu tufuri bazaltice şi urme de lavă şi de obsidian sulfuros. Mă gîndeam că după şesurile lungi vor urma în curînd munţii şi, într-adevăr, cînd Nautilus făcu unele mişcări, am văzut spre sud un fel de zid înalt care părea că acoperă orice ieşire. Pesemne că era un continent sau măcar o insulă, fie una dintre insulele Canare, fie una dintre insulele Capului Verde. Poziţia vasului nefiind însemnată — poate dinadins — nu ştiam unde ne aflăm. În orice caz, zidul mi se părea că trebuie să fie marginea Atlantidei, din care nu străbătusem decît o părticică. Îmi continuai observaţiile şi în timpul nopţii. Rămăsesem singur, fiindcă Conseil plecase să se culce în cabina lui. Încetinindu-şi mersul, Nautilus sălta pe deasupra colinelor învăluite în umbră cînd atingîndu-le, ca şi cum ar fi vrut să se aşeze pe ele, cînd ridicîndu-se la suprafaţa valurilor. Prin cristalul apelor se vedeau cîteva constelaţii strălucitoare, dintre care am recunoscut cele cinci sau şase stele zodiacale care vin după Orion.

Aş fi rămas încă multă vreme în faţa ferestrei ca să admir marea şi cerul, dacă nu s-ar fi închis obloanele. În clipa aceea, Nautilus ajunsese la poalele zidului. Cum avea să iasă de acolo, nu puteam ghici. M-am dus în camera mea. Nautilus stătea nemişcat. Adormii cu gîndul să mă scol peste cîteva ore, dar nu m-am putut trezi decît a doua zi la ora opt. Am intrat atunci în salon şi, privind manometrul, îmi dădui seama că Nautilus pluteşte la suprafaţa oceanului. Dealtfel, se auzi curînd şi zgomot de paşi deasupra, pe punte.

Cu toate acestea, nici o clătinare de val nu legăna vasul. M-am urcat pînă aproape de punte. Capacul era deschis. Am scos capul, dar în loc să dau de lumina zilei, m-am pomenit înconjurat de un întuneric de nepătruns. Unde ne aflam? Mă înşelasem? Să nu fi trecut încă noaptea? Nu se vedea totuşi nici

o stea, iar bezna era cu mult mai neagră decît întunericul nopţii. Nu ştiam ce să cred, cînd deodată cineva mă întrebă:

— Dumneavoastră sînteţi, domnule profesor ?

— Ah! Domnule căpitan! Unde ne aflăm?

— Sub pămînt, domnule profesor.

— Sub pămînt? strigai eu. Şi Nautilus mai pluteşte?

— Pluteşte.

— Nu înţeleg...

— Aşteptaţi cîteva clipe. Farul se va aprinde îndată şi dacă vă plac situaţiile limpezi, veţi fi mulţumit.

Mă suii pe punte şi aşteptai. Întunericul era atît de adînc, încît nu-l vedeam nici măcar pe căpitanul Nemo. Dar, uitîndu-mă spre zenit, exact deasupra capului meu, mi se păru că întrevăd o licărire, un fel de semiîntuneric, străbătînd printr-o scobitură rotundă. În clipa aceea farul se aprinse şi lucirea lui orbitoare întunecă geana de lumină de deasupra.

După ce am închis o clipă ochii, orbiţi de puterea luminii, mă uitai în jurul meu. Nautilus plutea pe lîngă un mal, zidit ca un chei. Marea în care se oprise era un fel de lac, închis într-un cerc de ziduri, cu diametrul de două mile, adică avînd vreo şase mile de jur împrejur. Nivelul lacului — după cum arăta manometrul — nu putea fi decît cel exterior, fiindcă trebuia neapărat să existe o comunicaţie între lac şi mare. Pereţii înalţi, aplecaţi spre bază, se rotunjeau formînd un fel de pîlnie răsturnată, a cărei înălţime atingea cinci sau şase sute de metri. În vîrf se deschidea scobitura rotundă prin care zărisem licărirea datorită, fără îndoială, luminii zilei. Înainte de a cerceta mai cu atenţie aşezarea grotei aceleia uriaşe, înainte de a mă întreba dacă e făcută de natură sau de mîna omului, m-am îndreptat spre căpitanul Nemo.

— Unde sîntem? îl întrebai.

— În mijlocul unui vulcan stins, îmi răspunse el; un vulcan înecat de apele mării, în urma unor cutremure. În timp ce dumneavoastră dormeaţi, Nautilus a pătruns în lacul acesta printr-un canal natural, deschis la zece metri sub valurile oceanului. Aici e portul său, un port sigur, tainic şi la adăpostul tuturor vînturilor! Dacă puteţi, găsiţi-mi pe ţărmurile continentelor sau insulelor dumneavoastră o radă asemănătoare cu adăpostul acesta sigur împotriva furiei uraganelor.

— Aici într-adevăr sînteţi în siguranţă, domnule căpitan. Cine v-ar putea urmări în inima unui vulcan? Dar mi s-a părut că văd o deschizătură în vîrful lui...

— E craterul vulcanului. Un crater odinioară plin de lavă, vapori şi flăcări, prin care acum pătrunde aerul înviorător pe care-l respirăm.

— Dar ce munte vulcanic e acesta? întrebai eu.

— E un munte situat pe una din numeroasele insule cu care-i presărat oceanul. O stîncă oarecare pentru vapoare; pentru noi însă este o adevărată peşteră uriaşă. Am descoperit-o printr-o întîmplare; o întîmplare fericită însă.

— Oare n-ar putea coborî cineva prin gura craterului?

— Nu, domnule profesor. Pînă la o sută de picioare spre baza interioară a muntelui mai merge, dar de la o sută de picioare pereţii au asemenea povîrnişuri încît sînt de netrecut.

— Văd, domnule căpitan, că natura vă ajută totdeauna şi pretutindeni. Vă aflaţi în siguranţă pe lacul acesta şi nimeni nu poate intra aici. Nu înţeleg însă la ce vă trebuie un adăpost? Doar, Nautilus n-are nevoie de port!

— Aşa e, domnule profesor, dar are nevoie de electricitate ca să se mişte, de elemente care să-i dea electricitatea, de sodiu ca să-i alimenteze elementele, de cărbune ca să facă sodiul şi de o mină din care să se scoată cărbunele. Or, tocmai în locurile acestea, marea acoperă păduri întregi, înecate încă din timpurile geologice şi care sînt acum, pentru noi, o mină nesecată de cărbuni.

— Aşadar, domnule căpitan, oamenii dumneavoastră lucrează aici ca mineri.

— Da, domnule profesor. Minele de aici se întind, ca şi cele de la Newcastle, pe sub valuri. Oamenii mei, îmbrăcaţi în haine de scafandru, cu tîrnăcopul şi hîrleţul în mină, scot de aici cărbunele, pe care altfel ar trebui să-l iau din minele de pe continente. Iar cînd ard combustibilul pentru fabricarea sodiului, fumul care iese prin crater face ca muntele să semene cu un vulcan în activitate.

— Îi vom vedea la lucru pe tovarăşii dumneavoastră?

— De data asta nu, fiindcă mă grăbesc să continui ocolul submarin al lumii. De aceea mă voi mulţumi cu rezervele de sodiu pe care le mai am aici. Vom rămîne aici o zi, adică timpul de care e nevoie ca să urcăm sodiul pe bord, apoi ne vom urma călătoria. Aşa că, dacă doriţi să vizitaţi grota şi să faceţi înconjurul lacului, folosiţi ziua aceasta, domnule Aronnax.

I-am mulţumit căpitanului şi m-am dus să-i caut pe cei doi tovarăşi ai mei. Ei nu ieşiseră încă din cabină. Îi rugai să mă întovărăşească pe punte, fără să le spun unde ne aflam. Lui Conseil, care nu se mira niciodată de nimic, i se păru tot atît de firesc să se trezească sub un munte, pe cît i se păruse de firesc să adoarmă sub apă. Ned Land însă avea un singur gînd: să cerceteze grota ca să găsească vreo ieşire.

După ce am mîncat, pe la ora zece am coborît pe mal.

— Iată-ne din nou pe pămînt! spuse Conseil.

— Asta nu se cheamă «pămînt», îi răspunse canadianul, şi nici nu ne aflăm «pe el», ci «sub el». Între pereţii muntelui şi apa lacului se întindea un mal nisipos, care în locul cel mai lat avea cinci sute de picioare. Pe malul aceia se putea face uşor

înconjurul lacului. Dar baza pereţilor înalţi era formată dintr-un sol frămîntat pe care zăceau, într-o îngrămădire pitorească, blocuri vulcanice şi pietre ponce uriaşe, pe care flăcările subterane le acoperiseră cu un smalţ lucios ce scînteia în lumina farului. Sub paşii noştri, pulberea de mica de pe ţărm zbura ca un nor de scîntei.

Solul se ridica tot mai mult, cu cît ne îndepărtam de apă. Curînd ajunserăm la nişte dîmburi lungi şi întortocheate, adevărate urcuşuri, pe care ne-am putut căţăra; dar a trebuit să păşim cu băgare de seamă, fiindcă piciorul aluneca pe trahitele acelea sticloase, neunite între ele şi făcute din cristale de silicat şi cuarţ. Natura vulcanică a grotei se vădea pretutindeni; le atrasei atenţia tovarăşilor mei asupra acestui lucru.

— Vă puteţi închipui, îi întrebai eu, cum era pîlnia asta atunci cînd se umplea de lavă clocotită şi cînd nivelul lichidului incandescent se ridica pînă la deschizătura muntelui, ca fonta pe pereţii unui cuptor?

— Îmi închipui cît se poate de bine, răspunse Conseil. Dar domnul ar putea să-mi spună de ce uriaşul topitor şi-a oprit munca şi cum se face că acum în locul cuptorului sînt apele liniştite ale unui lac?

— După cîte s-ar părea, dragă Conseil, vreo zguduire lăuntrică a deschis în apele oceanului canalul pe care a trecut şi Nautilus. Atunci, apele au năvălit înăuntrul muntelui. O luptă înspăimîntătoare s-a dat între cele două elemente, luptă care a luat sfîrşit cu victoria lui Neptun. Dar secole nenumărate s-au scurs pînă ce vulcanul înecat a devenit o grotă liniştită.

— Foarte bine, spuse Ned Land. N-am nimic împotriva explicaţiei acesteia, numai că îmi pare rău pentru noi, că deschizătura de care vorbiţi nu s-a făcut deasupra nivelului mării.

— Păi, dragă Ned, îl luă în primire Conseil, dacă trecerea n-ar fi fost submarină. Nautilus n-ar fi putut pătrunde prin ea.

— Şi mai am să adaug, meştere Land, că apele n-ar fi năvălit sub munte, iar vulcanul ar fi rămas vulcan. Aşa că n-are de ce să-ţi pară rău.

Urcam mereu. Dîmburile erau din ce în ce mai abrupte şi mai înguste. Uneori dădeam de şanţuri adînci peste care trebuia să sărim, alteori ne tîram pe genunchi sau pe burtă şi ocoleam povîrnişurile ca să trecem peste crestele ascuţite. Dar dibăcia lui

Conseil şi forţa canadianului învinseră toate piedicile. La vreo treizeci de metri înălţime, natura solului începu să se schimbe. Drumul rămase însă la fel de anevoios. Bazalturile negre înlocuiau acum conglomeratele şi trahitele; aici se formaseră prisme regulate, exemple minunate de arhitectură naturală, asemeni unor coloane care susţineau arcadele bolţii uriaşe. Între bazalturi şerpuiau fluvii împietrite de lavă răcită, încrustate cu fişii bituminoase, iar pe alocuri se întindeau covoare largi de sulf. Lumina zilei, care pătrundea acum cu putere prin craterul de sus, scălda într-un luciu palid resturile vulcanice, îngropate pentru totdeauna în inima stinsă a muntelui.

Mai sus cu vreo două sute cincizeci de picioare a trebuit să ne oprim, în faţa noastră se ridicau obstacole de netrecut. Bolta lăuntrică se înclina în aşa fel, încît nu mai urcam, ci ne învîrteam pe loc. La înălţimea aceea, regnul vegetal începea lupta cu regnul mineral. Cîţiva copăcei şi ici-colo chiar copaci în toată puterea cuvîntului ieşeau din scobiturile stîncilor. Am recunoscut cîteva euforbii din care picura sevă caustică. Eliotrope ce nu-şi justificau numele, pentru că razele soarelui nu le mîngîiau niciodată, îşi aplecau trist capetele decolorate şi fără mireasmă; crizantemele creşteau sfioase la rădăcina unor aloeşi cu frunze lungi, mohorîte, bolnăvicioase. Dar în torentul împietrit de lavă am găsit cîteva violete mici, slab parfumate, pe care le-am mirosit cu nesaţ. Parfumul e sufletul florii, dar florile mării, splendidele hidrofite n-au suflet!

Tocmai ajunseserăm lîngă o tufă de liliac neobişnuit de mare, cînd Ned Land strigă:

— Ia uitaţi-vă, un stup!

— Un stup ? întrebai eu neîncrezător.

— Da, un stup, repetă canadianul. Şi albinele zumzăie în jurul lui. M-am apropiat şi a trebuit să recunosc că aşa era. În scorbura unui trunchi roiau cîteva mii de albine, atît de răspîndite în insulele Canare şi ale căror produse sînt foarte preţuite. Fireşte, canadianul a vrut mai întîi să-şi strîngă o provizie de miere şi n-am avut ce-i face. Aprinzînd cu bricheta un mănunchi de frunze uscate amestecate cu pucioasă, el începu să afume albinele. Zumzetul se stinse treptat şi din scorbura deschisă Ned Land strînse cîteva livre de miere aromată pe care o vîrî în torbă.

— Să vedeţi ce prăjitură straşnică am să fac din miere şi făină de artocarpus! ne spuse el.

— Tii! se bucură Conseil. O să fie ca turta dulce.

— Fie şi ca turta dulce, spusei eu, numai hai să mergem mai departe. La unele coturi ale potecii pe care mergeam se vedea lacul, în toată întinderea lui. Farul îi lumina întreaga suprafaţă, pe care nu tresărea nici un val, nici o unduire. Nautilus părea încremenit. Pe punte şi pe mal forfoteau oamenii echipajului, ca nişte năluci negre în mijlocul luminii.

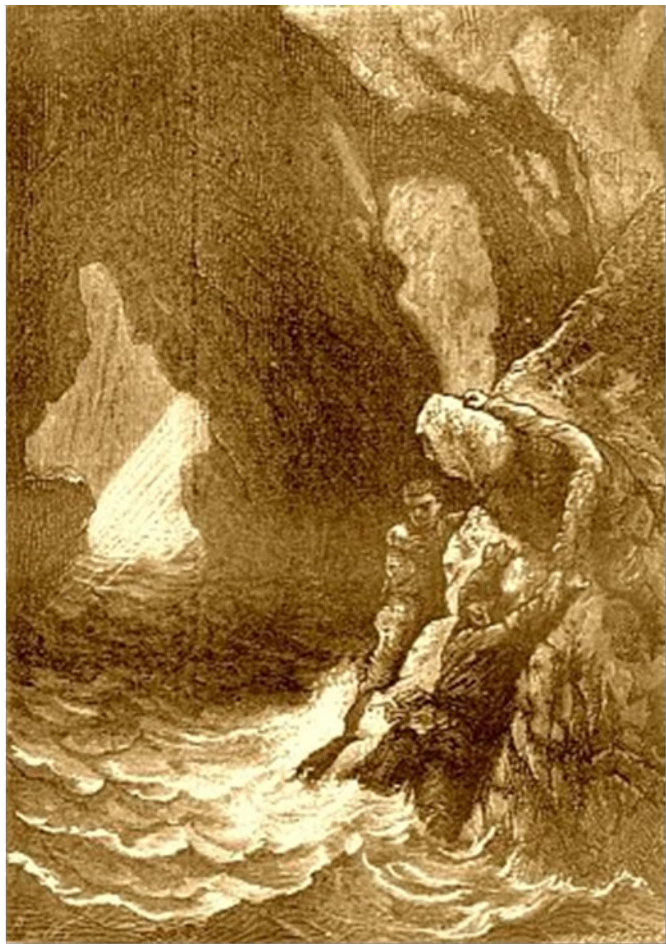
Pe cînd înconjuram vîrful înalt al stîncilor care sprijineau bolta, am descoperit că albinele nu erau singurele vieţuitoare dinăuntrul vulcanului. Păsări de pradă pluteau din loc în loc,

rotindu-se în umbră, sau îşi luau zborul din cuiburile lor cocoţate pe vîrfuri de stîncă. Erau ulii cu pîntecul alb şi un fel de şoimi care poartă numele de vînturei. Pe povîrnişuri alergau cît le ţineau picioarele dropii dolofane. E lesne de închipuit ce poftă l-a cuprins pe Ned la vederea unui vînat atît de gustos şi cît de rău i-a părut că n-avea o puşcă la îndemînă. El încercă să înlocuiască plumbul cu pietre şi, după cîteva încercări nereuşite, izbuti să rănească una din dropiile acelea minunate. Dacă aş arăta că şi-a primejduit de zeci de ori viaţa ca să prindă vînatul, n-aş minţi deloc. Dar pînă la urmă izbuti să vîre dropia în tolbă, lîngă fagurii de miere.

A trebuit să coborîm apoi spre ţărm, pentru că era cu neputinţă să mai urcăm creasta. Deasupra noastră, craterul larg deschis părea o gură uriaşă de fîntînă. Din locul în care ne aflam zăream desluşit cerul şi vedeam alergînd norii răvăşiţi de vîntul din apus, carc-şi tîrau pînă în vîrful muntelui peticele neguroase. Asta arăta că norii nu sînt prea sus, fiindcă muntele se înălţa abia cu opt sute de picioare deasupra oceanului.

La o jumătate de oră după ultima ispravă a canadianului, ajunserăm din nou jos, pe malul interior. Aici creşteau lanuri întregi de mărar de mare, un fel de plantă mică din familia umbeliferelor, bună de gătit. Conseil culese cîteva buchete. Dintre animale, am întîlnit mii de crustacei de toate soiurile, homari, crabi, palemoni, mysis şi nesfîrşit de multe scoici şi ghiocuri.

Acolo se deschidea o peştere minunată, pe al cărei nisip ne-am întins toţi trei cu plăcere. Focul lustruise pereţii smălţuiţi şi strălucitori ai peşterii, presăraţi în întregime cu pulbere de mica. Ned Land pipăia stîncă, încercînd să-i măsoare grosimea, ceea ce m-a făcut să zîmbesc fără voie. Vorbind apoi despre veşnicele sale planuri de evadare, i-am dat canadianului o oarecare speranţă, spunîndu-i că Nemo n-a venit spre sud decît ca să-şi împrospăteze provizia de sodiu. N-ar fi fost de mirare ca Nautilus să pornească spre coastele Europei şi ale Americii, înlesnind astfel canadianului o nouă încercare de fugă. Stăteam tolăniţi de o oră în peştera aceea fermecătoare. Discuţia, care la început fusese aprinsă, lîncezea acum. Ne cuprinse moleşeala. Fiindcă n-aveam de ce să mă împotrivesc somnului, m-am lăsat în voia lui.

Deodată mă trezi vocea lui Conseil.

— Alarmă! Alarmă! strigă el.

— Ce s-a întîmplat? îl întrebai ridicîndu-mă pe jumătate.

— Năvăleşte apa peste noi!

Am sărit în picioare. Marea năvălea în peşteră ca un puhoi şi, fiindcă nu eram moluşte, trebuia, nici vorbă, să fugim, în cîteva minute ne aflam la adăpost, pe vîrful grotei.

— Ce-o fi asta? întrebă Conseil. Vreun fenomen nou?

— Nicidecum, prietene, îi răspunsei. E fluxul care era cît p-aci să ne prindă pe neaşteptate, ca pe eroul lui Walter Scott! Oceanul se umflă în afară şi, printr-o lege firească a echilibrului, creşte şi nivelul lacului. Ne-am ales numai cu o baie. Haidem pe Nautilus să ne schimbăm hainele!

Trei sferturi de oră mai tîrziu, plimbarea noastră în jurul lacului luă sfîrşit şi ne urcarăm pe bord. Oamenii echipajului tocmai sfîrşeau de cărat provizia de sodiu şi Nautilus ar fi putut pleca de îndată. Cu toate astea, căpitanul Nemo nu dădu nici un ordin. Aştepta oare să se înnopteze, ca să poată ieşi în taină prin trecătoarea submarină? Se prea poate. A doua zi dimineaţa, însă, Nautilus, părăsindu-şi portul, naviga în larg, la cîţiva metri sub valurile Atlanticului.

Capitolul XI MAREA SARGASELOR

Direcţia lui Nautilus nu se schimbase. Prin urmare, orice nădejde de a ne reîntoarce spre mările europene trebuia lăsată la o parte, pînă una, alta. Căpitanul Nemo mergea întins către sud. Unde ne ducea? Nici nu îndrăzneam să mă gîndesc. În ziua aceea. Nautilus străbătu o regiune ciudată a Oceanului Atlantic. Nu există om care să nu fi auzit despre existenţa marelui curent de apă caldă, cunoscut sub numele de Golf-Stream. După ce iese din canalele Floridei, curentul se îndreaptă spre Spitzberg; dar înainte de a pătrunde în Golful Mexic, cam pe la 44° latitudine nordică, el se desparte în două braţe: cel principal porneşte spre coastele Irlandei şi ale Norvegiei, pe cînd cel de-al doilea coteşte spre sud, la înălţimea insulelor Azore; apoi, lovind ţărmurile africane şi descriind un oval alungit, se întoarce către insulele Antile.

Acest al doilea braţ — care-i mai degrabă o salbă decît un braţ — înconjură cu inelele lui de apă caldă o porţiune din Atlantic, rece, liniştită şi nemişcată, care poartă numele de Marea Sargaselor şi care formează un adevărat lac în mijlocul oceanului. Pentru a face înconjurul mării acesteia, apele marelui curent au nevoie de nu mai puţin decît trei ani.

La drept vorbind. Marea Sargaselor acoperă toată partea scufundată a Atlantidei. Unii autori au fost chiar de părere că ierburile numeroase cu care este împînzită sînt smulse din cîmpiile vechiului continent. Totuşi s-ar putea ca ierburile acestea, alge şi fucus, să fie smulse de pe ţărmurile Europei şi Americii şi tîrîte pînă acolo de Golf-Stream. Acesta a fost unul din motivele care îl făcură pe Columb să bănuiască existenţa unui nou continent. Odată ajunse în Marea Sargaselor, corăbiile acestui îndrăzneţ călător au înaintat cu greu printre ierburi, fiind silite să se oprească uneori, spre marea spaimă a echipajelor, şi astfel traversarea acestei mări dură trei săptămîni.

Aceasta era regiunea în care naviga Nautilus, o adevărată livadă, un covor de alge, de fucus-natans, de struguri tropicali, atît de des şi de compact, încît orice vas cu greu îl putea străpunge. De aceea, căpitanul Nemo, care nu voia să vîre elicea în maldărul acela de ierburi, se ţinu la cîţiva metri adîncime sub valuri.

Numele de Sargase vine de la cuvîntul spaniol «sargazzo» care înseamnă varec, adică un soi de iarbă de mare. Din iarba aceasta, numită şi varec-plutitor, e făcută cea mai mare parte a bancului uriaş. După savantul Maury, autorul lucrării «Geografia fizică a globului», iată din ce pricină se adună hidrotitele acestea în bazinul liniştit al Atlanticului:

«Explicaţia ce s-ar putea da, spune el, pare să reiasă dintr-o experienţă cunoscută de toată lumea. Dacă se pun într-un vas bucăţele de plută sau nişte corpuri plutitoare şi se dă apei din vas o mişcare circulară, se va vedea că bucăţelele împrăştiate se adună laolaltă în centrul suprafeţei lichide, adică în punctul cel mai liniştit. În fenomenul de care ne ocupăm, vasul este Atlanticul, Golf-Stream-ul este curentul circular, iar Marea Sargaselor e punctul central în care se adună corpurile plutitoare». Împărtăşesc părerea lui Maury şi am putut să studiez fenomenul în mediul acesta special, în care rareori pătrund navele. Deasupra noastră pluteau tot felul de corpuri îngrămădite printre ierburile cafenii, trunchiuri de copaci smulse din Anzi sau din Munţii Stîncoşi şi cărate de Amazon sau Mississippi, numeroase epave, resturi de tălpoaie de corăbii, din carene şi din învelişuri atît de îngreuiate de scoici şi crustacei, încît nu se mai puteau ridica la suprafaţa oceanului.

Toată ziua de 22 februarie o petrecurăm în Marea Sargaselor, în care peştii amatori de plante acvatice şi de crustacei găsesc hrană din belşug. A doua zi oceanul îşi reluă înfăţişarea lui obişnuită.

Începînd de la 23 februarie şi pînă la 12 martie, timp de nouăsprezece zile, Nautilus naviga în mijlocul Atlanticului, ducîndu-ne cu o viteză constantă de o sută de leghe în douăzeci şi patru de ore. Nu mai încăpea îndoială că Nemo voia să-şi ducă la îndeplinire programul submarin şi că, pentru aceasta, se gîndea să revină în mările australe ale Pacificului, după ce ar depăşi Capul Horn.

Aşadar, temerile lui Ned Land fuseseră îndreptăţite. În apele acestea atît de întinse, în care insulele lipsesc, nici vorbă nu putea fi să fugim de pe bord; pe de altă parte, n-aveam cum să ne împotrivim voinţei căpitanului. Singurul lucru pe care-l puteam face era să ne supunem; dar nădăjduiam să ajungem prin convingere la ceea ce forţa sau viclenia nu ne puteau duce. Poate că la sfîrşitul călătoriei, căpitanul Nemo se va învoi să ne redea libertatea, dacă îi vom jura să nu-i destăinuim existenta... Jurămîntul ni l-am fi ţinut cu cinste. Dar lucrurile acestea anevoioase trebuiau discutate mai întîi cu căpitanul. Cum va primi Nemo cererea noastră de a ne reda libertatea? Nu ne spusese el însuşi de la început, destul de limpede, că era silit să ne oprească pentru totdeauna pe bordul lui Nautilus ca să poată fi păstrat secretul vieţii sale ? Faptul că

tăcusem timp de patru luni nu însemna oare că sîntem de aceeaşi părere cu el ? Şi dacă am aduce din nou vorba despre toate acestea, nu i-am trezi anumite bănuieli care ne-ar putea zădărnici planurile, dacă mai tîrziu ni se va ivi vreun prilej potrivit ca să le reluăm? Cîntăream şi răsuceam în minte toate întrebările acestea şi apoi i le puneam lui Conseil, care era la fel de încurcat ca şi mine. Pe scurt, cu toate că nu mă descurajez uşor, îmi dădeam seama că nădejdea de a-mi revedea semenii trebuia să-mi scadă din zi în zi, mai cu seamă acum, cînd căpitanul Nemo gonea plin de îndrăzneală spre sudul Atlanticului. În cursul acestor nouăsprezece zile de călătorie nu s-a petrecut nimic deosebit. Pe căpitan îl vedeam rar: lucra. În bibliotecă găseam adesea cărţi deschise, mai ales cărţi de ştiinţe naturale. Răsfoise şi lucrarea mea asupra fundurilor submarine, făcînd numeroase note marginale, cîteodată în contrazicere cu teoriile şi sistemele mele. Căpitanul însă se mulţumea să-mi limpezească în felul acesta lucrarea şi numai rareori stăteam de vorbă amîndoi. Uneori auzeam răsunînd sunetele melancolice ale orgii la care cînta cu multă căldură, dar asta se întîmpla numai noaptea, în întunericul cel mai deplin, atunci cînd Nautilus adormea în adîncurile oceanului. În timpul acestei perioade a călătoriei navigam zile întregi la suprafaţa apei. Marea era cu totul pustie; abia cîteva corăbii cu pînze, în drum spre Indii, se îndreptau spre Capul Bunei Speranţe. Într-o zi ne-a urmărit o balenieră, care fără doar şi poate că ne lua drept o balenă uriaşă, de mare preţ. Dar căpitanul Nemo, nedorind ca bieţii oameni să-şi piardă timpul şi să se ostenească degeaba, a încheiat vînătoarea cufundîndu-se sub apă. Întîmplarea aceasta păru că-l interesează foarte mult pe Ned Land. Cred că nu mă înşel spunînd că bravului canadian trebuie să-i fi părut tare rău că pescarii n-au izbutit să ucidă cu cangea cetaceul nostru de tablă.

Peştii observaţi de Conseil şi de mine în răstimp erau cam aceiaşi pe care îi studiasem şi mai înainte, la alte latitudini. Mai deosebiţi au fost doar cîţiva reprezentanţi ai fiorosului gen de cartilaginoşi care se împart în trei subgenuri, numărînd nu mai puţin de treizeci şi două de specii: rechini dungaţi, lungi de cinci metri, cu capul turtit şi mai lat decît corpul, cu înotătoarele codale rotunjite; rechinii aceştia au pe spate dungi mari negre, paralele şi longitudinale; erau apoi rechini cenuşii, avînd şapte

deschideri branhiale şi înzestraţi cu o singură înotătoare dorsală, aşezată aproape de mijlocul corpului.

Am întîlnit de asemenea şi cîini de mare, peşti grozavi de lacomi. Avem tot dreptul să ne îndoim de povestirile pescarilor, dar iată ce ne spun ei: Odată s-a găsit în corpul unui astfel de animal un cap de bivol şi un viţel întreg. Într-un altul s-au găsit doi thoni şi un marinar în uniformă, în altul un soldat cu sabie la şold şi, în sfîrşit, în alt exemplar au dat peste un cal, cu călăreţ cu tot. La drept vorbind, toate astea nu prea sînt de crezut. E însă adevărat că nici unul din aceste animale nu s-a lăsat prins în năvoadele lui Nautilus, aşa că n-am putut să le verific lăcomia.

Turme nebunatice de delfini ne însoţiră zile de-a rîndul. Înotau cîte cinci, şase laolaltă, vînînd în haite ca lupii în cîmpie. Se pare că sînt la fel de lacomi ca şi cîinii de mare, dacă e să dăm crezare unui profesor din Copenhaga care a scos din stomacul unui delfin treisprezece marsuini şi cincisprezece foci. E drept că delfinul acela aparţinea unei specii de giganţi, cu o lungime de mai bine de douăzeci şi patru de picioare. Familia aceasta de delfini cuprinde zece genuri şi cei pe care-i vedeam aparţineau genului delfinoringilor, cu botul foarte îngust, de patru ori mai lung decît capul. Corpul lor, lung de trei metri, e negru pe spinare, iar pe burtă sînt de culoare albă-trandafirie, presărată cu pete mici şi rare. În mările acestea mai există nişte peşti din ordinul acantopterigienilor, familia scenoizilor. Unii autori — mai mult poeţi decît naturalişti — pretind că aceşti peşti cîntă melodios şi că vocile lor alcătuiesc un concert pe care nici un cor de voci omeneşti nu l-ar egala. Nu pot să contrazic asemenea afirmaţii, dar aceşti peşti nu ne-au făcut nici o serenadă, fapt pe care nu pot decît să-l regret.

Pînă la urmă, Conseil a clasat şi o mulţime de peşti zburători, pe care delfinii îi vînau cu o dibăcie neîntrecută. O asemenea vînătoare e cît se poate de interesantă. Oricît de departe ar fi încercat să zboare, oriîncotro s-ar fi îndreptat, chiar dacă ar fi sărit pe deasupra lui Nautilus, bieţii peşti nimereau totdeauna în botul deschis al delfinului, care aştepta gata să-i înhaţe. Printre peştii aceştia, Conseil a notat pirapezii, un fel de rîndunele de mare, cu gura luminoasă, care în timpul nopţii, lăsînd dîre de foc în aer, se aruncă în apele întunecoase ca nişte stele căzătoare.

Aşa s-a desfăşurat călătoria noastră pînă în ziua de 13 martie, cînd Nautilus a făcut mai multe sondaje pe care le-am urmărit cu toată atenţia.

Pînă atunci străbătusem aproape treisprezece mii de leghe de la punctul nostru de plecare, din mările de sus ale Pacificului. Ne aflam la 45° 37' latitudine sudică şi 37° 53' longitudine vestică. Eram pe aceleaşi meleaguri în care căpitanul Denham de pe Herald a desfăşurat paisprezece mii de metri de sondă, fără să dea de fund. Tot aici locotenentul Parker de pe fregata americană Congress nu putuse atinge solul submarin nici la cincisprezece mii o sută patruzeci de metri.

Căpitanul Nemo hotărî să-l cufunde pe Nautilus la cea mai mare adîncime, ca să controleze sondajele de care am pomenit. M-am pregătit să-mi notez rezultatele experienţei. Obloanele salonului s-au deschis şi au început manevrele de cufundare spre regiunile acelea nemaipomenit de adînci.

E lesne de închipuit că nu putea fi vorba de cufundare prin umplerea rezervoarelor, pentru că nu era sigur dacă ele ar fi sporit îndeajuns greutatea specifică a lui Nautilus. Dealtfel, la urcare, suprasarcina de apă ar fi trebuit înlăturată şi pompele n-ar fi fost destul de puternice ca să învingă presiunea exterioară.

Căpitanul Nemo hotărî să atingă fundul oceanului coborînd într-o diagonală alungită, cu ajutorul planurilor laterale, care au fost aşezate sub un unghi de 45° faţă de linia de plutire a lui Nautilus. Apoi se dădu viteză maximă elicei, care bătu apa cu o forţă de nedescris.

Sub impulsul ei puternic, Nautilus vibra ca o coardă întinsă şi se cufundă treptat sub apă. Stăteam împreună cu Nemo în salon şi urmăream acul manometrului care devia cu repeziciune. Curînd trecurăm dincolo de zona în care trăiesc cei mai mulţi peşti. Dacă unii peşti nu pot trăi decît la suprafaţa mărilor sau a fluviilor, alţii, mai puţin numeroşi, stau numai la adîncimi destul de mari. Printre aceştia din urmă am văzut un fel de cîine de mare, înzestrat cu şase deschideri respiratorii, cu ochi enormi, în formă de telescop; apoi un soi de peşte cu aripioarele pectorale negre şi care-i apărat de un plastron de plăci osoase roş-palide, şi în sfîrşit grenadierul, care trăieşte la o mie două sute de metri adîncime, suportînd deci o presiune de o sută douăzeci de atmosfere.

L-am întrebat pe căpitan dacă întîlnise peşti la adîncimi şi mai mari.

— Peşti? mi-a răspuns el. Rareori. Dar, în stadiul actual al ştiinţei, ce se cunoaşte, sau, mai bine zis, ce se bănuieşte în privinţa aceasta?

— Iată ce se cunoaşte, domnule căpitan: cu cît pătrundem mai mult în adîncul oceanului, viaţa vegetală dispare mai repede decît viaţa animală. Se ştie, de asemenea, că acolo unde se mai văd încă fiinţe vii, nu mai găseşti nici urmă de hidrofite. Se ştie că scoicile trăiesc la două mii de metri sub apă şi că Mac Clintock, eroul mărilor polare, a scos o stea de mare de la o adîncime de două mii cinci sute de metri. Se mai ştie că echipajul de pe Bull-Dogy al marinei regale, a pescuit o stea de mare la două mii şase sute douăzeci de brase[1], adică de la mai mult de o leghe adîncime. Dar poate o să spuneţi că nu se ştie nimic?

— Nu, domnule profesor, n-o să fiu atît de nepoliticos. Totuşi, v-aş întreba cum explicaţi dumneavoastră faptul că unele fiinţe pot să trăiască la asemenea adîncimi?

— Iată cum îmi explic: în primul rînd curenţii verticali, determinaţi de diferenţele de salinitate şi de densitate a apelor, produc o mişcare suficientă spre a menţine viaţa primitivă a crinilor şi a stelelor de mare.

— E drept, încuviinţă căpitanul.

— Apoi, deoarece oxigenul stă la baza vieţii, se ştie că o cantitate de oxigen dizolvată în apă sporeşte odată cu adîncimea, în loc să descrească, şi că presiunea păturilor joase de apă contribuie la comprimarea lui.

— A! Se ştie acest lucru ? se miră căpitanul Nemo. E bine că se ştie, fiindcă acesta e adevărul. Trebuie să mai adaug doar că vezica înotătoare a peştilor cuprinde mai mult azot decît oxigen, cînd aceştia sînt pescuiţi la suprafaţa apei, şi, dimpotrivă, mai mult oxigen decît azot cînd sînt scoşi de la adîncimi mari, ceea ce îndreptăţeşte explicaţia dumneavoastră. Să ne continuăm însă observaţiile.

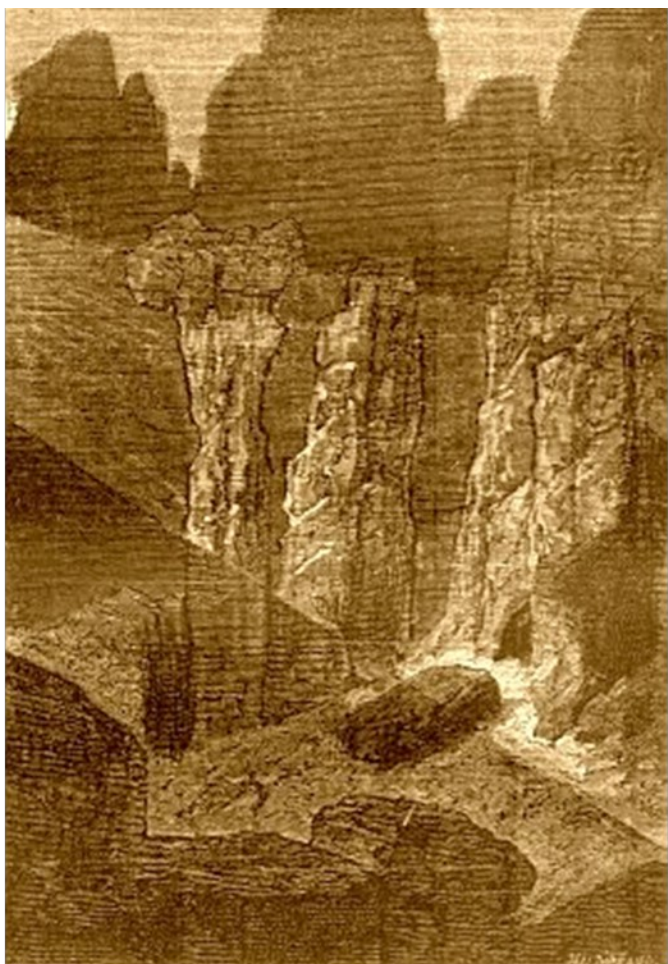
M-am uitat spre manometru. Arăta o adîncime de şase mii de metri. De o oră ne cufundam întruna. Alunecînd pe planurile lui înclinate. Nautilus cobora mereu. Apele pustii erau de-o limpezime minunată şi nespus de străvezii. Peste încă o oră am

---

[1] Bras — unitate de măsură folosită în marină, egală cu 1.62 m.

ajuns la treisprezece mii de metri — aproape trei leghe şi un sfert — dar fundul oceanului tot nu se zărea.

Pe la paisprezece mii de metri au început să se desluşească nişte piscuri negre, care se înălţau în mijlocul apelor. Piscurile însă puteau fi ale unor munţi cît Himalaia sau Mont Blanc, dacă nu şi mai înalţi, aşa că tot nu ne-am putut da seama de adîncimea oceanului.

Cu toată presiunea puternică pe care o suporta. Nautilus coborî şi mai mult. Simţeam cum îi tremură învelişul de fier la încheieturile niturilor; barele începuseră să se îndoaie, pereţii gemeau; geamurile salonului păreau că se coşcovesc sub presiunea apei, şi Nautilus, cît era el de zdravăn, ar fi cedat fără doar şi poale, dacă, aşa cum spusese căpitanul, n-ar fi fost făcut ca să reziste ca un bloc plin.

Cînd am atins povîrnişurile acestor munţi cufundaţi sub apă, se mai zăreau încă scoici, serpule, spinorbişi vii şi cîteva specimene de stele de mare.

Curînd însă dispărură şi ultimii reprezentanţi ai vieţii animale şi Nautilus, cufundat la mai mult de trei leghe, trecu de hotarele vieţii submarine, aşa cum un balon se ridică în înălţimi deasupra zonelor respirabile. Atinsesem o adîncime de

şaisprezece mii de metri — patru leghe — şi învelişul lui Nautilus suporta o presiune de o mie şase sute de atmosfere, adică o mie şase sute de kilograme pe fiecare centimetru pătrat al suprafeţei sale.

— Vă daţi seama, am strigat eu, ce înseamnă să străbaţi regiunile acestea adînci prin care omul n-a ajuns încă niciodată! Priviţi, domnule căpitan, stîncile măreţe, peşterile nelocuite, aceste ultime lăcaşuri ale Pămîntului, în care viaţa nu mai este cu putinţă! Atîtea privelişti necunoscute, şi totuşi sîntem siliţi să ne mulţumim numai cu amintirea lor!

— V-ar place să păstraţi ceva mai mult decît amintirea? mă întrebă căpitanul.

— Ce vreţi să spuneţi ?

— Că nimic nu-i mai uşor decît să fotografiem regiunea aceasta submarină.

Nici n-am apucat să-mi arăt întreaga uimire pe care mi-o stîrniseră cuvintele lui neaşteptate, cînd, la un ordin al căpitanului, un obiectiv fu adus în salon. Prin obloanele larg deschise, apele, luminate electric, se desluşeau cu o limpezime desăvîrşită. Nici o umbră, nici o degradare a luminii noastre artificiale. Nici soarele n-ar fi fost mai bun pentru ceea ce ne pregăteam să facem. Împins de elice şi silit de înclinarea planurilor lui, Nautilus stătea nemişcat. Aparatul fu îndreptat asupra priveliştilor fundului oceanic şi în cîteva secunde obţinurăm un clişeu de o mare claritate.

Dar eu am să încerc să descriu originalul: în faţă se înalţă stîncile care stau acolo de la începuturile lumii, fără să fi văzut vreodată lumina cerurilor, graniturile inferioare care alcătuiesc puternica temelie a globului, peşterile adînci scobite în masa pietroasă, profilurile tăiate în stîncă, neasemuit de clare, cu vîrfuri negre, ieşite parcă din pensula vreunui pictor flamand. Departe, în zare, linia întortocheată a unor munţi minunaţi închide priveliştea. Mi se pare cu neputinţă de redat frumuseţea îngrădirii aceleia de pietre netede, negre şi lucioase, fără un fir de muşchi, fără o pată pe ele, tăiate în forme ciudate şi stînd neclintite pe covorul de nisip care scînteia în razele luminii electrice!

Sfîrşindu-şi experienţele, căpitanul Nemo îmi spuse:

— Acum să urcăm, domnule profesor. Nu trebuie să întrecem măsura expunîndu-l prea mult timp pe Nautilus la o asemenea presiune.

— Să urcăm! răspunsei eu.

— Ţineţi-vă bine!

Nici n-am avut vreme să mă gîndesc de ce-mi dăduse căpitanul sfatul acesta, că m-am şi pomenit aruncat la podea.

Cu elicea în mişcare şi cu planurile îndreptate vertical, Nautilus, purtat ca un balon în aer, se ridica fulgerător de repede, străpungînd grosimea apei cu un freamăt răsunător. Prin ferestrele salonului nu se mai putea vedea nimic. În patru minute vasul străbătu cele patru leghe care îl despărţeau de suprafaţa oceanului şi, după ce ţîşni ca un peşte zburător, recăzu în apă împroşcînd valurile pînă la o înălţime ameţitoare.

Capitolul XII CAŞALOŢI ŞI BALENE

În timpul nopţii de 13 spre 14 martie, Nautilus îşi reluă direcţia spre sud. Nădăjduiam că, de îndată ce va ajunge în dreptul Capului Horn, va cîrmi spre vest, ca să ajungă în mările Pacificului şi să încheie astfel înconjurul Pămîntului. Dar n-a făcut aşa, ci a continuat să urce spre regiunile australe. Încotro avea de gînd să meargă? La pol? Ar fi fost o nebunie. Începeam să cred că îndrăzneala căpitanului îndreptăţea îndeajuns temerile lui Ned Land.

De cîteva zile canadianul nu-mi mai vorbea despre planurile sale de fugă. Devenise mai puţin vorbăreţ, aproape că tăcea tot timpul, îmi dădeam bine seama cît îl apăsa captivitatea prelungită pe care o îndura. Simţeam cît sînge rău îşi face. De cîte ori îl întîlnea pe căpitan, ochii i se aprindeau de mînie şi mă temeam de fiece dată ca firea lui nepotolită să nu-l împingă la cine ştie ce fapte nechibzuite. În ziua aceea de 14 martie, canadianul, urmat de Conseil, intră în camera mea. I-am întrebat care era rostul vizitei lor.

— Vrem să vă punem o mică întrebare, domnule, mi-a răspuns canadianul.

— Vorbeşte, Ned.

— Cîţi oameni credeţi că sînt pe bordul lui Nautilus?

— N-aş putea să-ţi spun, dragul meu.

— Cred, reluă Ned Land, că, aşa cum este făcut, vasul nu are nevoie de un echipaj prea numeros.

— Adevărat, îi răspunsei eu, n-ar trebui mai mult de zece oameni pentru manevrele lui Nautilus.

— Atunci, spuse canadianul, de ce ar avea mai mulţi?

— De ce? l-am întrebat, la rîndul meu. Îl priveam ţintă pe Ned Land, ghicindu-i gîndurile.

— Ştii de ce, Ned? am vorbit eu mai departe. Dacă mă încred în presimţirile mele şi dacă am înţeles viaţa căpitanului, atunci Nautilus nu este numai o navă; submarinul acesta trebuie să fie şi un loc de refugiu pentru acei care, la fel ca şi comandantul, au rupt orice legături cu uscatul.

— Tot ce se poate, încuviinţă Conseil. Cu toate astea, Nautilus nu poate adăposti decît un număr anumit de oameni. N-ar vrea domnul să ne arate care ar putea fi acest număr maxim?

— Dar cum să-l aflu, Conseil?

— Păi, faceţi socoteala: cunoaşteţi capacitatea navei şi deci cantitatea de aer pe care o conţine; dacă ne gîndim, pe de altă parte, cît aer consumă fiecare om prin respiraţie şi socotim datele astea faţă de nevoia lui Nautilus de-a ieşi la suprafaţă la fiecare douăzeci şi patru de ore...

Conseil nu şi-a isprăvit fraza, dar mi-am dat seama unde avea să ajungă.

— Înţeleg, i-am răspuns. Păcat însă că socoteala asta, care nu-i grea deloc, ne dă numai rezultate foarte nesigure.

— N-are a face! insistă Ned Land.

— Atunci să socotim, mă învoii eu. Un om consumă într-o oră oxigenul cuprins într-o sută de litri de aer; iar în douăzeci şi patru de ore oxigenul din două mii patru sute de litri. Deci se cere să ştim de cîte ori Nautilus cuprinde două mii patru sute de litri de aer.

— Întocmai! spuse Conseil.

— Or, continuai eu, capacitatea lui Nautilus fiind de o mie cinci sute de tone, iar o tonă avînd o mie de litri. Nautilus conţine un milion cinci sute de mii de litri de aer care, împărţit la două mii patru sute... Am calculat repede cu creionul:...dau un cît de şase sute douăzeci şi cinci. Ceea ce înseamnă că aerul din

Nautilus ar ajunge pentru şase sute douăzeci şi cinci de oameni timp de douăzeci şi patru de ore.

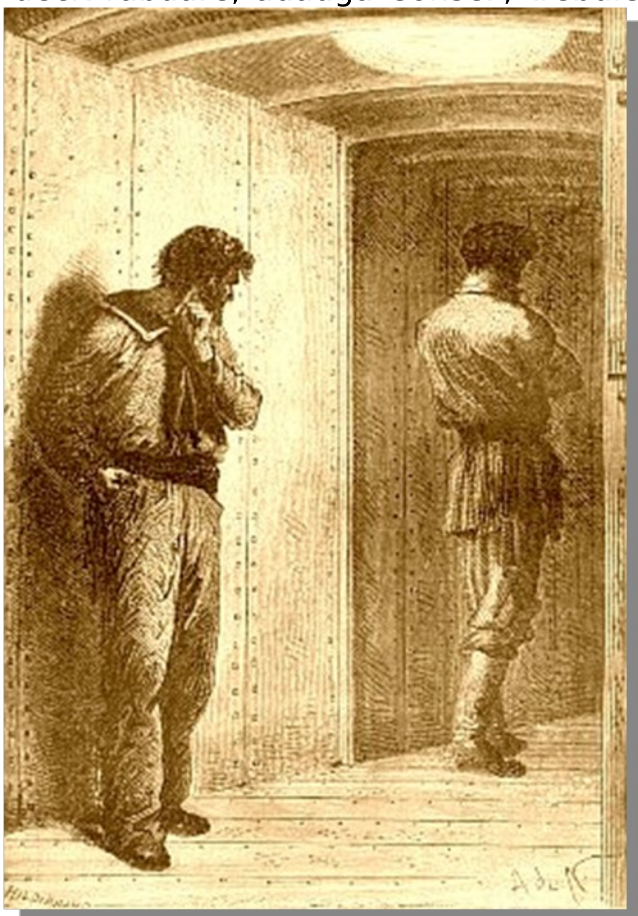
— Şase sute douăzeci şi cinci! repetă Ned.

— Dar fii sigur, am adăugat, că pasageri, mateloţi şi ofiţeri laolaltă nu sîntem nici a zecea parte din numărul acesta.

— Şi tot e prea mult pentru trei oameni! murmură Conseil.

— Aşa încît, dragă Ned, nu te pot sfătui decît să ai răbdare.

— Şi chiar mai mult decît răbdare, adăugă Conseil, trebuie resemnare. Conseil găsise cuvîntul potrivit. La urma urmei, continuă el, căpitanul Nemo nu poate merge numai spre sud! Va trebui să se oprească odată şi odată, măcar în faţa gheţurilor, şi să se întoarcă spre mări mai civilizate! Atunci o să fie timpul să reluăm planurile lui Ned Land.

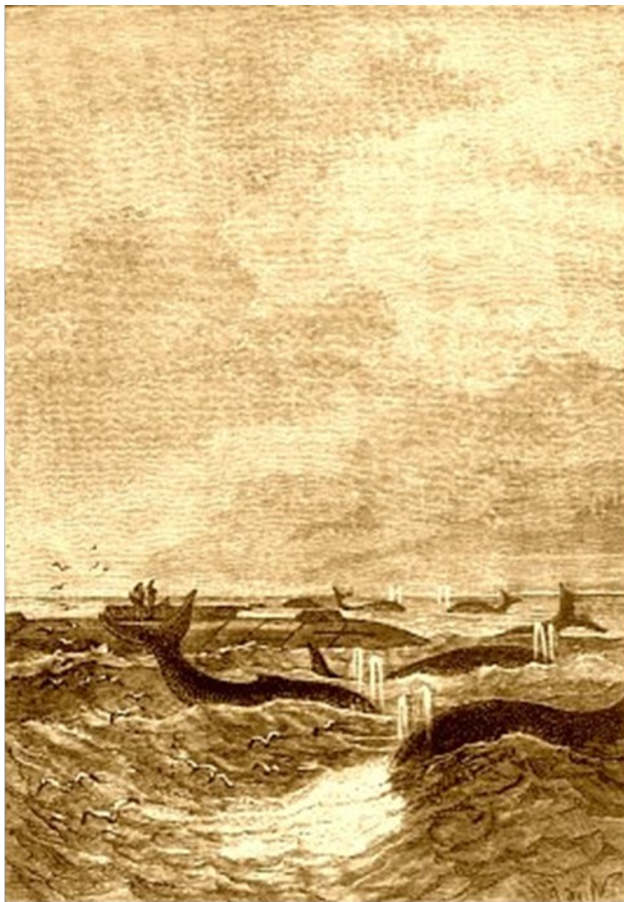

Canadianul clădină din cap şi îşi trecu mîna peste frunte. Apoi plecă fără să mai spună nimic.

— Îngăduiţi-mi să vă spun ce cred eu, mi se adresă atunci Conseil. Bietul Ned visează la ce ar putea avea. Îşi aminteşte întruna de viaţa lui de înainte. Tot ce ne lipseşte i se pare de preţ. Îl copleşesc amintirile şi e amărît. Trebuie să-l înţelegem. Ce rost are el aici? Nici unul. Nu-i nici savant, ca dumneavoastră, şi nici nu se bucură ca noi de minunăţiile mării. Ar fi în stare de orice ca să mai ajungă să pună o dată piciorul într-o crîşmă, în ţara lui!

Neîndoios că monotonia de pe bord trebuia să-i fie nesuferită canadianului, care era obişnuit cu o viaţă liberă şi

activă. Rar se mai întîmpla cîte ceva care să-l poată scoate din amorţeală. Şi totuşi, în ziua aceea s-a petrecut un fapt ce i-a amintit din plin frumoasele timpuri cînd era vînător de balene.

Cam pe la unsprezece dimineaţa, cînd Nautilus plutea la suprafaţa apei, am nimerit în mijlocul unei turme de balene. Întîlnirea nu m-a mirat, deoarece ştiam că animalele acestea, hăituite din cale afară de vînători, se adăpostesc în apele latitudinilor înalte.

Rolul pe care l-a jucat balena în lumea navigatorilor şi influenţa ei asupra descoperirilor geografice a fost dintre cele mai însemnate. Atrăgînd în urmărirea ei mai întîi pe basci, apoi pe asturieni, englezi şi olandezi, i-a deprins cu primejdiile oceanului şi i-a condus de la un capăt la celălalt al Pămîntului.

Balenelor le plac mările australe şi boreale. Vechi legende spun că aceşti cetacei au adus pe pescari pînă la şapte leghe depărtare de Polul Nord. Dacă aceasta nu e adevărat, va fi totuşi cîndva, şi poate că în felul acesta, vînînd balene în regiunile arctice sau antarctice, oamenii vor păşi pe aceste ţinuturi încă necunoscute ale globului.

Stăteam pe punte. Marea era liniştită; prin meleagurile acestea, în luna octombrie sînt zile frumoase de toamnă. Canadianul — care nu se putea înşela — semnală o balenă la orizont, spre răsărit. Privind cu atenţie, puteai vedea o spinare

neagră, ridicîndu-se şi coborîndu-se ritmic în mijlocul valurilor, la cinci mile de Nautilus.

— Ah! strigă Ned Land. Cîtă plăcere mi-ar face întîlnirea asta, dacă aş fi pe bordul unei baleniere! E un animal cît toate zilele; uitaţi-vă numai cu ce putere aruncă coloane de aburi şi aer! Mii de draci! De ce-oi fi blestemat să stau pironit pe tinicheaua asta?!

— Hei, Ned, îi răspunsei eu, încă nu te-ai săturat de vînătoare?

— Credeţi, domnule, că un vînător dc balene poate să-şi uite meseria? Poţi să te saturi vreodată de o asemenea vînătoare?

— N-ai vînat niciodată în mările astea, Ned ?

— Niciodată, domnule. Numai în mările nordice, în Strîmtoarea Bering şi Davis.

— Atunci nu cunoşti încă balenele din sud. Pînă acum ai vînat numai din cele obişnuite, care nu s-ar încumeta să treacă apele calde ale Ecuatorului.

— Ce vorbiţi, domnule profesor! spuse cam neîncrezător canadianul.

— Spun ce este.

— Ei, comedie! Eu, ăsta care vă vorbesc, în anul şaizeci şi cinci, adică acum doi ani şi jumătate, am prins lîngă Groenlanda o balenă în care mai era înfiptă o cange cu semnul unei baleniere din Bering. Şi atunci vă întreb: cum se putea ca animalul rănit în vestul Americii să fi venit în est, unde l-am ucis, dacă n-ar fi trecut Ecuatorul fie pe la Capul Horn, fie pe la Capul Bunei Speranţe?

— Sînt de aceeaşi părere cu prietenul Ned, întări Conseil, şi aş fi curios să aud ce o să-i răspundeţi.

— Am să vă răspund, dragii mei, că balenele trăiesc, fiecare după soiul din care face parte, în anumite mări, din care nu ies niciodată; şi dacă una din ele a venit din Strîmtoarea Bering în Strîmtoarea Davis, înseamnă pur şi simplu că există vreo trecere dintr-o mare într-alta, fie pe coastele nordice ale Americii, fie pe cele ale Asiei.

— Să vă cred oare? mă întrebă canadianul, închizînd un ochi.

— Trebuie să-l credem pe domnul, răspunse Conseil.

— Atunci, urmă canadianul, fiindcă n-am vînat niciodată prin meleagurile astea, înseamnă că nu cunosc deloc balenele care umblă pe aici?

— Aşa îmi închipui, Ned.

— Un motiv mai mult ca să faci cunoştinţă cu ele, adăugă Conseil.

— Ia priviţi! strigă canadianul, emoţionat. Se apropie! Vine spre noi! Nici nu-i pasă de mine; ştie că nu pot să-i fac nimic!

Ned bătea din picior. Îi tremura mîna în care învîrtea o cange închipuită.

— Cetaceii ăştia sînt tot atît de mari ca şi cei din apele Nordului? mă întrebă el.

— Aproape tot atît, Ned.

— Eu am văzut balene mari, domnule, balene care aveau şi o sută de picioare lungime; i-am auzit pe unii spunînd că hullamock-ul şi umgallick-ul din insulele Aleutine trec cîteodată de o sută cincizeci de picioare.

— Asta mi se pare cam prea mult, i-am răspuns eu. Şi unele, şi altele nu sînt decît balenoptere, cu înotătoare dorsale, şi, asemenea caşaloţilor, sînt în general mai mici decît balena adevărată.

— Hei! exclamă canadianul, cu privirea aţintită pe valuri. Se apropie, vine în apele lui Nautilus.

Apoi reluă:

— Vorbiţi de caşalot ca de un animal mărunt. Există totuşi şi caşaloţi giganţi, foarte inteligenţi. Se spune că unii dintre ei se acoperă cu alge şi fucus şi sînt luaţi drept insule. Marinarii debarcă pe ele, se instalează acolo, fac foc...

— Şi clădesc case, rîse Conseil.

— Da, glumeţule, şi într-o bună zi animalul se scufundă, trăgînd toţi locuitorii în adînc.

— Ca în călătoriile lui Sindbad marinarul, i-am întors eu vorba rîzînd. Ei, jupîne Land, mi se pare că-ţi plac povestiri din acestea extraordinare. Sper că nu crezi în ele!

— Domnule naturalist, spuse Ned serios, din partea balenelor poţi să te aştepţi la orice. Ia uite la asta cum înoată, cum se ascunde. Se spune că cetaceii pot face înconjurul lumii în 15 zile.

— Nu te contrazic.

— Şi ştiţi că la începutul lumii balenele înotau mult mai repede?

— Serios ? De ce oare ?

— Pentru că atunci aveau coada la fel ca peştii, şi loveau cu ea apa de la stînga la dreapta şi de la dreapta la stînga. Dar Creatorul, băgînd de seamă că merg prea repede, le-a răsucit coada, şi de atunci ele bat de sus în jos, pierzînd din iuţeală.

— Şi vrei să te cred?

— Nu cuvînt cu cuvînt, şi nici dacă vă spun că există balene care cîntăresc o sută de mii de livre.

— Cam mult. Într-adevăr. Totuşi trebuie spus că unii cetacei sînt destul de dezvoltaţi şi pot da pînă la 120 de tone de untură.

— Am văzut asemenea exemplare.

— Te cred, Ned, şi mai cred că unele balene sînt la fel de groase ca 100 de elefanţi. Gîndeşte-te ce efect produc asemenea exemplare înotînd cu toată viteza!

— E adevărat, întrebă Conseil, că pot scufunda un vas?

— Nu cred, dar se povesteşte totuşi că în 1820, în Mările Sudului, o balenă s-a repezit asupra vasului Essex care se scufundă cît ai clipi.

Ned mă privi cu un aer ironic.

— Pe mine, spuse el, m-a lovit o balenă cu coada, eu fiind în barcă. Am fost zvîrlit cu tovarăşii mei la o înălţime de 6 metri. Dar pe lîngă balena domnului profesor, a mea nu-i decît un pui.

— Animalele astea trăiesc mult ? întrebă Conseil.

— O mie de ani, răspunse canadianul, fără să clipească.

— De unde ştii?

— Aşa se spune.

— Şi de ce se spune aşa?

— Pentru că aşa se ştie.

— Nu, Ned, nu se ştie, se presupune, şi uite de ce: acum 400 de ani, pe vremea cînd pescarii vînau pentru prima dată balene, animalele astea erau mai mari decît acum. Logica te face deci să presupui că balenele de azi sînt inferioare celor de odinioară pentru că n-au avut timpul necesar să se dezvolte complet. De aceea a afirmat Buffon că cetaceii pot trăi 1000 de ani.

Ned Land nu mai asculta nimic şi nu mai auzea nimic. Balena se apropia mereu! Canadianul o privea cu nesaţ.

— Ah! strigă el. Nu-i numai una, sînt zece, douăzeci, o turmă întreagă! Şi eu stau aici, legat de mîini şi de picioare, şi nu pot să fac nimic.

— Ascultă, dragă Ned, îi spuse Conseil, de ce nu-i ceri voie căpitanului Nemo?

Nici nu apucase Conseil să-şi sfîrşească vorba şi Ned Land se şi repezise să-l caute pe căpitan. După cîteva clipe, amîndoi ieşeau pe punte.

Căpitanul Nemo se uită la turma de cetacei care se zbenguia în apă la o milă depărtare de Nautilus.

— Sînt balene australe, spuse el. E aici o comoară pentru o întreagă flotă de baleniere!

— Domnule căpitan, întrebă canadianul, n-aş putea să vînez vreo cîteva, măcar ca să nu-mi uit meseria ?

— La ce-ar folosi? îi răspunse căpitanul Nemo. Vrei să vînezi doar ca să distrugi? Noi n-avem ce face pe bord cu uleiul de balenă.

— Cu toate astea, domnule, în Marea Roşie ne-aţi lăsat să urmărim un dugong.

— Atunci ne trebuia carne proaspătă pentru echipaj. Acum însă ar însemna să ucidem pentru a ucide. Ştiu, omul şi-a păstrat pentru el dreptul de a face asta, dar eu sînt împotriva petrecerilor de ucigaşi.

Distrugînd balena australă ca şi balena obişnuită, care sînt nevătămătoare şi paşnice, vînătorii, meştere Land, săvîrşesc o faptă necugetată. Pînă acum au distrus toate balenele din Golful Baffin şi sînt pe cale să nimicească o clasă întreagă de animale folositoare. Dă-le pace nenorociţilor cetacei; au ei de ajuns de luptat cu duşmanii fireşti, caşaloţii, peştii-spadă şi peştii-ferăstrău, ce să te mai amesteci şi dumneata!

E lesne de închipuit cum asculta canadianul discursul acesta moralizator. Pentru un vînător de balene, asemenea idei erau sortite să se piardă în vînt. Ned Land se uita la căpitan, fără ca să priceapă o iotă din tot ce auzea. Căpitanul avea însă dreptate: îndîrjirea sălbatică şi nesocotită a vînătorilor va face să dispară într-o bună zi şi ultima balenă din ocean.

Ned Land şuieră printre dinţi «Yankee doodle», îşi vîri mîinile în buzunare şi ne întoarse spatele. În timpul acesta, căpitanul cercetă turma de cetacei.

— Pe bună dreptate spuneam că balenele au în afară de om destui duşmani fireşti. Şi cele din faţa noastră vor avea de dus în curînd o luptă grea. Ia uitaţi-vă, domnule Aronnax, vedeţi punctele acelea negre care înaintează la opt mile de aici în direcţia vîntului?

— Da, domnule căpitan.

— Sînt caşaloţi, nişte animale fioroase, pe care uneori le-am întîlnit în turme, cîte două, trei sute la un loc. Fiarele astea crude şi răufăcătoare trebuiesc stîrpite.

Auzind ultimele cuvinte, canadianul se întoarse repede spre noi.

— Atunci, domnule căpitan, îmi dădui eu părerea, ar mai fi timp, chiar în interesul balenelor...

— N-are nici un rost, domnule profesor. Nautilus poate să împrăştie singur caşaloţii. Are un pinten de oţel, care cred că nu-i cu nimic mai prejos decît cangea meşterului Land.

Canadianul ridică din umeri. Să ataci cetaceii cu un pinten! Cine a mai auzit una ca asta?

— Aveţi puţină răbdare, domnule Aronnax, urmă căpitanul Nemo. Am să vă arăt o vînătoare cum n-aţi mai văzut. Cetaceii aceştia lacomi, care sînt mai mult gură şi dinţi, trebuiesc ucişi fără milă.

Gură şi dinţi! Nici că s-ar putea descrie mai bine caşalotul macrocefal, a cărui lungime trece uneori de douăzeci şi cinci de metri. Numai capul singur cuprinde aproape o treime din întregul corp. Mult mai bine înarmat decît balena, al cărei maxilar superior are numai fanoane, caşalotul este înzestrat cu douăzeci şi cinci de dinţi mari, cilindrici şi cu vîrful conic, lungi de cîte douăzeci de centimetri, cîntărind două livre fiecare. În partea superioară a capului, în nişte adînciturí mari despărţite prin zgîrciuri, se găsesc trei pînă la patru sute de kilograme de ulei preţios, numit «alb de balenă». Între timp turma monştrilor se apropia mereu. Ea zărise balenele şi se pregătea să le atace. Se vedea cît de colo că izbînda va fi de partea caşaloţilor care, pe lîngă faptul că sînt mai bine înarmaţi decît paşnicii lor adversari, pot să stea şi sub apă mai multă vreme decît balenele, fără să iasă la suprafaţă ca să respire.

Venise timpul să ne grăbim în ajutorul balenelor. Nautilus se cufundă puţin. Conseil, Ned şi cu mine am coborît în salon şi ne-am instalat în faţa ferestrelor. Căpitanul Nemo trecuse lîngă cîrmaci, cu gîndul să-şi folosească submarinul ca armă de distrugere. Am simţit îndată cum sporesc bătăile elicei şi cum creşte viteza vasului.

Cînd Nautilus sosi pe locul de luptă, bătălia dintre caşaloţi şi balene începuse. Submarinul manevră, căutînd să împrăştie turma de macrocefali. La început, aceştia nu se sinchisiră prea mult la vederea noului monstru care intrase în luptă. Curînd însă au fost nevoiţi să se ferească de loviturile lui.

Ce luptă! Pînă şi Ned Land se înflăcărase şi începuse să aplaude. Nautilus nu mai era altceva decît o cange nemaipomenită, zvîrlită de mîna căpitanului său. Năpustindu-se asupra grămezilor de carne, el le tăia de la un capăt la celălalt, lăsînd în urmă jumătăţile încă vii ale animalelor. Fără să-i pese de puternicele lovituri de coadă ale fiarelor, Nautilus, de îndată ce isprăvea cu un caşalot, se repezea după altul, întorcîndu-se în loc ca să nu-şi scape prada, năpustindu-se înainte, dîndu-se înapoi, ascultînd de cîrmă, cufundîndu-se cînd cetaceul cobora în adîncime, urcînd după el cînd acesta se întorcea la suprafaţă, lovindu-l în plin sau pieziş, oricare i-ar fi fost direcţia sau iuţeala, tăindu-l şi sfîrtecîndu-l cu pintenul său înfricoşător.

Ce măcel! Ce zgomot deasupra apei! Cum mai şuierau şi cum mai grohăiau fiarele înspăimîntate! Cozile lor stîrneau adevărate vijelii în apele acelea, de obicei atît de liniştite.

Masacrul nemaipomenit, din care macrocefalii nu mai aveau scăpare, a ţinut o oră. De mai multe ori caşaloţii, adunaţi cîte zece, doisprezece laolaltă, încercară să strivească vasul sub greutatea lor. Prin geamuri le vedeam gurile enorme înţesate de dinţi şi ochii fioroşi. Nemaiputîndu-se stăpîni, Ned Land îi ameninţa şi-i înjura. Caşaloţii se ţineau după submarin ca nişte cîini care hăituiesc un mistreţ prin desişuri. Dar Nautilus, forţîndu-şi elicea, îi ducea după el, îi tîra sau îi urca spre suprafaţa apei, fără să-i pese nici de greutatea, nici de strînsoarea lor puternică. În cele din urmă, grămada de caşaloţi se rări şi apele se liniştiră.

Simţeam că ne ridicăm la suprafaţa oceanului. Panoul se deschise şi ne repezirăm pe punte.

Marea era acoperită de cadavre sfîrtecate. Nici o explozie, oricît de grozavă, n-ar fi putut să sfărîme, să rupă şi să sfîşie cu mai multă furie grămezile acelea de carne. Pluteam printre corpuri uriaşe, albăstrui pe spate, alburii pe pîntece şi presărate cu umflături. În zare fugeau cîţiva caşaloţi înspăimîntaţi. Valurile se înroşiseră pe o întindere de mai multe mile şi Nautilus plutea în mijlocul unei mări de sînge. Căpitanul Nemo veni spre noi.

— Ei, ce zici, meştere Land ?

— Ce să zic, domnule? răspunse canadianul, care se mai potolise. E o privelişte grozavă, ce-i drept, dar eu nu sînt măcelar, ci vînător, şi aici a fost un măcel în toată regula.

— Aici au fost ucise nişte animale răufăcătoare, îi răspunse căpitanul iar Nautilus nu-i cuţit de măcelar.

— Cangea mea îmi place totuşi mai mult...

— Fiecare cu arma lui! răspunse căpitanul, privindu-l ţintă. Mă temeam ca Ned să nu se lase cuprins de furie, ceea ce ar fi putut să aibă urmări rele. Dar el îşi uită mînia dînd cu ochii de o balenă pe lîngă care Nautilus tocmai trecea. Era o balenă australă, cu capul negru, zdrobit, care nu izbutise să scape de dinţii caşaloţilor. Nefericitul cetaceu murise culcat pe o parte. La capătul înotătoarei sale sfîrtecate plutea puiul, pe care nu-l putuse scăpa de la moarte. Din botul deschis, printre fanoane, i se scurgea apa, murmurînd ca un pîrîu.

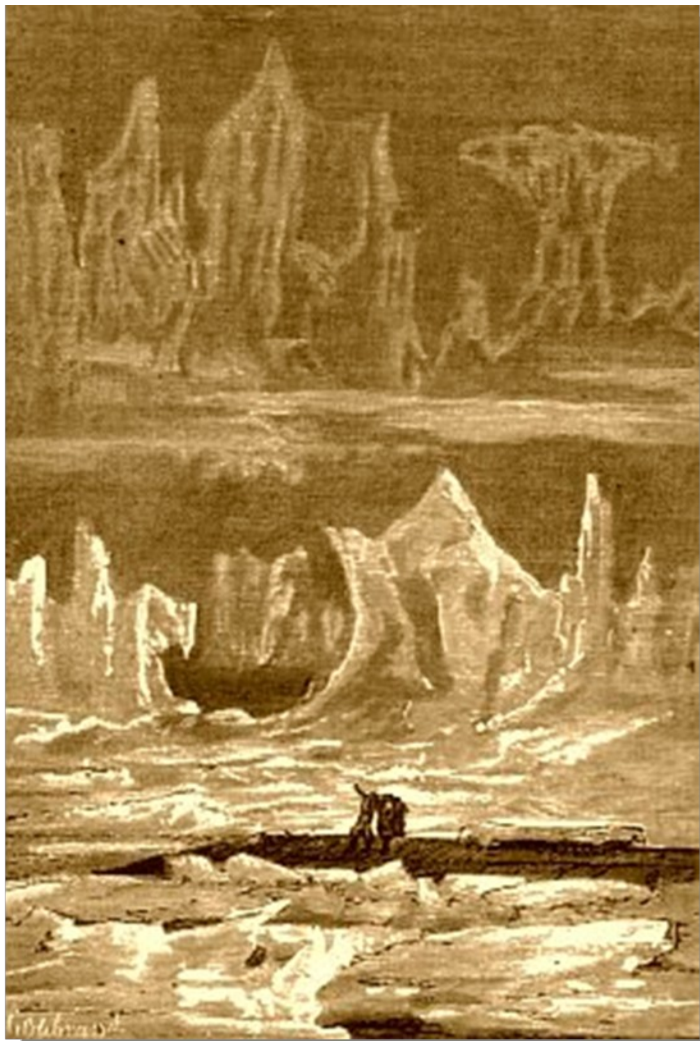
Căpitanul Nemo îl duse pe Nautilus lîngă cadavrul balenei. Doi dintre oamenii lui se urcară pe corpul ei şi, spre mirarea mea, îi scoaseră din uger tot laptele pe care-l avea, adică vreo două-trei tone.

Căpitanul îmi întinse o ceaşcă cu lapte, cald încă. Băgînd de seamă sila pe care nu mi-o puteam stăpîni în faţa băuturii aceleia, el mă asigură că laptele de balenă este cît se poate de bun şi că nu se deosebeşte cu nimic de laptele de vacă.

L-am gustat şi am fost de aceeaşi părere. Era deci o rezervă folositoare pentru noi. Laptele, sub formă de unt sărat sau brînză, avea să ne îmbogăţească hrana. În ziua aceea am băgat de seamă cu îngrijorare că Ned Land e din ce în ce mai pornit împotriva căpitanului şi am luat hotărîrea să supraveghez de aproape faptele şi gesturile canadianului.

Capitolul XIII BANCHIZA

Nautilus îşi reluă direcţia, mereu spre sud, mergînd cu mare viteză de-a lungul meridianului al cincilea. Voia oare să ajungă pînă la pol? N-aş fi crezut, fiindcă pînă atunci toate încercările de a se atinge polul dăduseră greş. Dealtfel, nici timpul nu era potrivit, deoarece 13 martie al pămînturilor antarctice corespunde cu 13 septembrie al regiunilor boreale, cînd începe perioada echinoxială. În ziua de 14 martie, la 55° latitudine, am zărit gheţuri plutitoare, nişte sfărimături neînsemnate, de douăzeci pînă la douăzeci şi cinci de picioare, ca nişte praguri de care se spărgeau valurile. Nautilus plutea la suprafaţa oceanului. Ned Land, care vînase prin mările arctice, era obişnuit cu priveliştea gheţurilor. Conseil şi cu mine le vedeam pentru întîia oară. În zare, spre sud, se întindea o fişie albă, orbitor de sclipitoare, căreia balenierele engleze i-au dat numele de «iceblinck». Fîşia asta pe care norii, oricît de deşi ar fi, nu o pot întuneca, vesteşte prezenţa unui

pack sau a unui banc de gheaţă. În adevăr, curînd se iviră blocuri tot mai mari, a căror strălucire se schimba mereu, după toanele cetii. Unele din ele erau străbătute de vine verzi, ca nişte dungi şerpuite, trase cu sulfat de cupru. Prin altele, care semănau cu nişte ametiste uriaşe, lumina pătrundea nestînjenită. Unele oglindeau razele de lumină pe miile de faţete ale cristalelor lor; altele, colorate de reflexele vii ale calcarului, ar fi ajuns pentru construirea unui întreg oraş de marmură. Cu cît coboram mai spre sud, cu atît insulele acestea plutitoare se înmulţeau şi se măreau. Mii de păsări polare işi făcuseră cuiburi pe ele. Notaliţele, damierii, furtunarii ne asurzeau cu ţipetele lor, ba chiar, luîndu-l pe Nautilus drept un cadavru de balenă, se aşezau pe el lovind cu ciocul în tabla sonoră. În timpul navigaţiei printre gheţuri, căpitanul Nemo stătea adesea pe punte, cercetînd cu atenţie ţinuturile pustii. Cîteodată, privirea lui liniştită părea că se însufleţeşte. Se gîndea că în mările acestea polare, nestrăbătute de oameni, era la el acasă, stăpîn peste întinderile de netrecut? Tot ce se poate. Dar nu spunea o vorbă. Stătea ca împietrit şi nu-şi venea în fire decît cînd simţul său de cîrmaci îl îndemna s-o facă. Îl conducea pe Nautilus cu o măiestrie desăvîrşită, ferindu-l de ciocnirile cu gheţarii, dintre care unii măsurau o lungime de mai multe mile şi o înălţime de şaptezeci pînă la optzeci de metri. Adesea, orizontul părea pe de-a-ntregul închis. La 60° latitudine nu se mai vedea nici un loc de trecere. Cu toate astea, cercetînd cu grijă, căpitanul Nemo găsea totdeauna vreo deschizătură îngustă, prin care se strecura cu îndrăzneală, ştiind bine că ea se va închide în urma noastră. În felul acesta, Nautilus, condus cu îndemînare, străbătu gheţurile, clasificate după forma sau după mărimea lor cu o precizie ce-l încînta pe Conseil: iceberguri sau munţi de gheaţă, icefielduri sau cîmpii întinse şi nesfîrşite, driftice sau gheţuri plutitoare, packuri sau cîmpuri de sfărîmături, numite şi palkuri atunci cînd sînt circulare sau streamuri, cînd sînt alcătuite din fîşii lungi.

Temperatura era destul de scăzută: termometrul de afară arăta două sau trei grade sub zero. Noi însă aveam haine călduroase, făcute din pielea focilor şi a urşilor marini. Interiorul lui Nautilus, încălzit cu regularitate de aparatele lui electrice, putea să înfrunte şi frigurile cele mai mari. Dealtfel, n-aveam

decît să ne cufundăm cîţiva metri sub valuri, ca să dăm de o temperatură potrivită.

Dacă am fi călătorit prin locurile acestea cu două luni în urmă, am fi nimerit în timpul cînd ziua este neîntreruptă; acum, însă, noaptea ţinea trei sau patru ore, şi mai tîrziu avea să întunece pentru şase luni regiunile din jurul polului.

La 15 martie am depăşit latitudinea insulelor New Sethland şi Orkney.

Căpitanul îmi spuse că odinioară numeroase turme de balene locuiau în ţinuturile acelea, dar balenierele engleze şi americane, în setea lor de distrugere, au măcelărit masculii şi femelele adulte şi au lăsat în urma lor pustiu şi moarte.

La 16 martie, pe la opt dimineaţa, Nautilus, urmînd meridianul al cincizeci şi cincilea, trecu peste Cercul polar antarctic. Gheţurile ne înconjurau din toate părţile. Nemo înainta mereu, mergînd din trecătoare în trecătoare.

— Oare încotro o fi mergînd? întrebai eu.

— Drept înainte! îmi răspunse Conseil. Pînă la urmă, dacă n-o să poată merge mai departe, o să se oprească.

— Nu-mi prea vine să cred!

Şi, la drept vorbind, excursia aceea aventuroasă nu-mi displăcea deloc. Cu greu aş putea să arăt cît mă încînta frumuseţea regiunilor pe care le străbăteam! Gheţurile luau forme minunate: îngrămădirea lor înfăţişa cînd un oraş oriental cu nenumărate minarete şi geamii, cînd o cetate prăbuşită, doborîtă la pămînt de vreun cutremur. În mijlocul furtunilor de zăpadă, priveliştea se schimba necontenit sub razele piezişe ale soarelui sau sub ceţurile fumurii. Auzeam şi vedeam pretutindeni detunături, surpări, prăbuşiri de gheţari, care se schimbau asemeni vederilor dintr-o lanternă magică.

Dacă Nautilus era scufundat în timpul acestor ruperi de echilibru, zgomotul se propaga prin apă cu o intensitate înspăimîntătoare şi prăbuşirea uriaşelor grămezi isca vîrtejuri primejdioase pînă în straturile cele mai adînci ale oceanului. Nautilus sălta şi se clătina atunci ca o corabie lăsată pradă furiei elementelor naturii. De multe ori nu se mai vedea nici o trecere şi credeam că vom rămîne acolo, prinşi pentru totdeauna. Dar căpitanul Nemo, călăuzit de instinct, descoperea noi trecători, după cele mai mici semne. Nu se înşela niciodată, observînd

firişoarele de apă albăstrie care brăzdau icefield-urile. De aceea eram sigur că se va aventura în mările antarctice.

Dar în ziua de 16 martie, cîmpurile de gheaţă ne închiseră calea cu desăvîrşire. Nu ajunseserăm încă la banchiză, dar aveam în faţă icefielduri, înţepenite laolaltă de ger. O asemenea piedică nu-l putea opri însă pe căpitanul Nemo şi el se aruncă împotriva icefîeldului cu o furie înspăimîntătoare. Nautilus intră ca o daltă în masa sfărîmicioasă, despicînd-o cu trosnituri grozave. Semăna atunci cu un berbece antic, împins de o putere nemărginită. Sfărîmăturile de gheaţă, aruncate la mari înălţimi, cădeau ca grindina în jurul nostru. Prin forţa propriului său impuls, submarinul nostru îşi croia un canal. Uneori, dus de vînt, se ridica deasupra cîmpului de gheaţă, strivindu-l sub greutatea sa. Alteori, vîrît sub icefield, îl făcea să plesnească printr-o simplă clătinare, pricinuindu-i spărturi largi. În zilele acelea am avut de înfruntat furtuni puternice. Cîteodată pîcla era atît de deasă, încît nu se mai vedea nici de la un capăt la celălalt al punţii. Vîntul se schimba pe neaşteptate dintr-o direcţie în alta. Zăpada se grămădea în troiene atît de tari, încît ar fi trebuit sfărîmată cu tîrnăcopul. La numai cinci grade sub zero, tot învelişul lui Nautilus se acoperea de gheaţă. O corabie n-ar fi putut să se mişte, căci toate funiile i s-ar fi încurcat în scripeţi. Numai un vas fără pînze, împins de motoare electrice şi nefolosind cărbuni, ar fi fost în stare să înfrunte latitudini atît de înalte. În condiţiile acestea, barometrul rămînea mereu coborît, atingînd chiar 73°5'. Nici pe indicaţiile busolei nu ne mai puteam bizui. Cu cît ne apropiam de Polul magnetic meridional, care nu trebuie confundat cu Polul Sud al globului, cu atît acele înnebunite ale busolei arătau mai anapoda. După Hansten, polul acesta se afla cam la 70° latitudine şi 130° longitudine, iar după observaţiile lui Duperrey, la 135° longitudine şi 70° 30' latitudine. Trebuia deci să facem cercetări numeroase, ducînd compasurile în diferite locuri ale navei, şi să ne oprim la o medie. Adesea însă ne mulţumeam să trasăm drumul străbătut după calcule aproximative, metodă puţin satisfăcătoare pentru trecătorile şerpuite,ale căror puncte de reper se schimbau necontenit. În sfîrşit, la 18 martie, după douăzeci de încercări zadarnice, Nautilus se văzu stăvilit de-a binelea. Nu mai erau nici streamuri, nici palkuri şi nici icefielduri, ci doar o nesfîrşită şi neclintită barieră clădită din munţi uniţi între ei.

— Banchiza! îmi spuse canadianul.

Am înţeles că pentru Ned Land, ca şi pentru toţi navigatorii dinaintea noastră, banchiza însemna un hotar de netrecut. Pentru că soarele se ivise o clipă spre sud, căpitanul Nemo făcu o măsurătoare destul de exactă, care ne situa la 51°30' longitudine şi 67°39' latitudine meridională. Era un punct înaintat al regiunilor antarctice. În faţa ochilor noştri nu mai era nici urmă de mare, de suprafaţă lichidă. Sub pintenul lui Nautilus se întindea o nesfîrşită cîmpie frămîntată, plină de movile încîlcite, cu tot amestecul acela întortocheat care se poate vedea pe un fluviu înainte de topirea gheţurilor. Aici, însă, toate acestea aveau proporţii uriaşe. Ici şi colo se ridicau pînă la o înălţime de două sute de picioare vîrfuri ascuţite, ca nişte piscuri subţiri; în altă parte, un şir de faleze cenuşii, tăiate drept, păreau oglinzi nesfîrşite, reflectînd cele cîteva raze de soare pe jumătate înecate de ceaţă. Peste priveliştea pustiită plutea o tăcere sălbatică, tulburată doar de aripile notoliţilor şi furtunarilor. Totul era îngheţat, chiar şi zgomotul! Nautilus se văzu nevoit să-şi oprească goana sa aventuroasă printre gheţuri.

— Domnule, îmi spuse în ziua aceea Ned Land, dacă ar merge mai departe căpitanul...

— Ce s-ar întîmpla ?

— Ar fi un om grozav.

— De ce, Ned?

— Fiindcă nimeni nu poate trece de banchiză. E tare căpitanul, dar, mii de draci! n-o fi mai tare decît natura; şi acolo unde a pus ea un hotar, trebuie să te opreşti, vrînd, nevrînd!

— Adevărat, Ned. Şi totuşi aş fi vrut să ştiu ce se află îndărătul banchizei. Nimic nu mă supără mai mult decît un zid!

— Aveţi dreptate, încuviinţă Conseil. Zidurile au fost născocite numai ca să-i necăjească pe savanţi. Nicăieri n-ar trebui să fie ziduri!

— Bun! făcu canadianul. Dar se ştie foarte bine ce este după banchiză.

— Ce este? am întrebat.

— Gheaţă şi iar gheaţă!

— Dumneata eşti sigur de lucrul ăsta, Ned, dar eu nu sînt. Iată de ce aş vrea să mă duc să văd.

— Renunţaţi la asemenea idei, domnule profesor, îmi răspunse canadianul. Aţi ajuns la banchiză, şi asta nu-i puţin. Mai departe n-o să mergeţi nici dumneavoastră, nici căpitanul Nemo şi nici Nautilus.

De voie, de nevoie o să ne întoarcem spre nord, adică spre ţările oamenilor de treabă.

Trebuie să recunosc că Ned Land avea dreptate şi că atît timp cît navele nu vor fi făcute ca să meargă pe cîmpuri de gheaţă, vor fi nevoite să se oprească în faţa banchizei. În adevăr, cu toate sforţările şi cu toate mijloacele puternice întrebuinţate ca să spargă gheţurile, Nautilus trebui să se oprească. De obicei, cine nu poate merge mai departe se întoarce pe unde a venit. Aici, însă, a te înapoia era tot atît de imposibil ca şi a înainta, pentru că trecătorile se închiseseră în urma noastră. Şi orice oprire în loc a lui Nautilus nu putea să aibă altă urmare decît înţepenirea lui în scurtă vreme. Asta s-a şi întîmplat, dealtfel, pe la două noaptea, cînd cu o iuţeală uimitoare s-a format o nouă

gheaţă pe ambele laturi ale vasului. Eram silit să recunosc că purtarea căpitanului Nemo fusese mai mult decît nechibzuită.

În clipa aceea eram pe punte. Căpitanul, care cercetase cîtva timp situaţia, îmi spuse:

— Ei, domnule profesor, ce credeţi?

— Cred că sîntem prinşi, domnule căpitan.

— Prinşi ? Ce înţelegeţi prin asta ?

— Vreau să spun că nu mai putem merge nici înainte, nici înapoi şi nici în lături. Cred că asta, cel puţin pe continentele locuite, înseamnă «a fi prins».

— Aşadar, domnule Aronnax, credeţi că Nautilus nu se va putea libera? '

— E greu, domnule căpitan, fiindcă anotimpul este prea înaintat ca să vă puteţi bizui pe topirea gheţii.

— Ah, domnule profesor, răspunse cu un ton ironic căpitanul Nemo, sînteţi mereu acelaşi! Pretutindeni vedeţi doar piedici şi greutăţi! Vă spun însă că Nautilus nu numai că o să scape, dar va merge şi mai departe încă!

— Mai departe, spre sud? îl întrebai mirat.

— Da, domnule, va merge la pol.

— La pol! strigai eu neîncrezător.

— Da, răspunse căpitanul, la Polul Sud, în punctul necunoscut încă, unde se întretaie toate meridianele globului. Doar ştiţi că pot face cu Nautilus tot ce vreau.

Da! Ştiam. Ştiam că îndrăzneala omului acestuia mergea pînă la vitejie! Dar ca să învingi piedicile nenumărate ale Polului Sud, care n-a fost încă atins nici de cei mai îndrăzneţi navigatori şi care, de lăpt, e mai greu de cucerit decît Polul Nord, însemna să începi o faptă cu totul nechibzuită, pe care numai mintea unui nebun putea să o plăsmuiască.

M-am gîndit atunci să-l întreb pe căpitan dacă descoperise polul acesta, necălcat încă de nici un picior omenesc.

— Nu, domnule, mi-a răspuns el, dar îl vom descoperi împreună. N-am să mă împotmolesc acolo unde s-au împotmolit alţii. Încă nu l-am dus niciodată pe Nautilus atît de departe în mările australe, dar vă repet că va merge şi mai departe.

— Aş vrea să vă cred, domnule căpitan, i-am răspuns eu, cu oarecare ironie în glas, vă cred chiar! Haidem înainte! Pentru noi nu există piedici! Să sfărîmăm banchiza! S-o aruncăm în aer şi,

dacă tot mai rezistă, să-i punem aripi lui Nautilus, ca s-o poată trece pe deasupra!

— Pe deasupra, domnule profesor? mă întrebă liniştit căpitanul Nemo. Nu pe deasupra, ci pe dedesubt.

— Pe dedesubt! strigai eu.

Planurile căpitanului mi se arătară limpezi dintr-o dată. Înţelesesem. Minunatele calităţi ale lui Nautilus aveau să-i servească iarăşi în încercarea aceea supraomenească!

— Văd că începem să ne înţelegem, domnule profesor, îmi spuse căpitanul, zîmbind uşor; ai întrevăzut posibilitatea — aş spune succesul — încercării mele. Pentru o navă obişnuită ea ar fi cu neputinţă, dar pentru Nautilus nu-i mare lucru. Dacă pînă la pol este un continent, vasul se va opri. Dar dacă, dimpotrivă, e o mare liberă, vom merge pe ea pînă la pol!

— Asta-i, am spus, urmînd raţionamentul căpitanului; dacă marea este îngheţată la suprafaţă, în schimb straturile ei inferioare sînt libere, pentru motivul binecuvîntat că apa de mare cu cît e mai densă, cu atît îngheaţă mai greu. Şi, dacă nu mă înşel, partea scufundată a banchizei este de patru ori mai mare decît partea dinafară.

— Cam atît, domnule profesor. Pentru fiecare picior înălţime deasupra apei, icebergul are trei picioare grosime sub apă. Fiindcă munţii aceştia de gheaţă nu sînt mai înalţi de o sută de metri, înseamnă că nici sub apă nu au o adîncime mai mare de trei sute de metri. Or, ce înseamnă trei sute de metri pentru Nautilus?

— Nimica toată.

— Ar putea chiar să coboare la adîncimi şi mai mari ca să caute temperatura obişnuită a mărilor, şi atunci nici nu ne-ar păsa măcar cînd afară ar fi un ger de treizeci sau patruzeci de grade.

— E drept, domnule căpitan, foarte drept! răspunsei eu.

— Singura greutate, urmă căpitanul, ar fi dacă am rămîne cufundaţi mai multe zile, fără să ne împrospătăm provizia de aer.

— Numai asta ne opreşte ? întrebai eu. Nautilus are rezervoare uriaşe pe care le putem umple şi ele ne vor da tot oxigenul de care vom avea nevoie.

— Aţi judecat bine, domnule Aronnax, răspunse zîmbind căpitanul; dar ca să nu se poată spune că sînt nechibzuit, am să vă arăt de pe acum ce greutăţi ar mai putea fi.

— Ar mai putea fi vreuna?

— Una singură. Dacă există mare la Polul Sud, s-ar putea tot aşa de bine ca ea să fie îngheţată peste tot şi prin urmare să nu ne putem urca deloc la suprafaţă!

— Bine, dar uitaţi că Nautilus e înarmat cu un pinten straşnic şi că am putea să-l lansăm pieziş, contra cîmpului de gheaţă care ar trebui spart?

— Ei. domnule profesor, aveţi multe idei astăzi!

— Şi pe urmă, domnule căpitan, am adăugat însufleţindu-mă şi mai mult, de ce să nu fie apă la Polul Sud ca şi la Polul Nord? Polii frigului nu se confundă cu polii pămîntului nici în Emisfera Australă, nici în Emisfera Boreală şi trebuie să presupunem că în punctele acestea ale globului se află ori un continent, ori un ocean fără gheaţă.

— Şi eu cred la fel, domnule Aronnax, răspunse căpitanul. Am să vă atrag numai atenţia că, după ce aţi avut atîtea de spus împotriva planului meu, acum mă daţi gata cu argumente în favoarea lui.

Căpitanul Nemo avea dreptate. Ajunsesem să fiu mai îndrăzneţ decît el. Îl îndemnam să meargă la pol! îl întreceam, i-o luam înainte... Aş! Cum ar fi cu putinţă una ca asta, biet zăpăcit! Căpitanul Nemo cunoaşte mai bine decît tine toate laturile problemei, şi acum se distrează privindu-te purtat de visuri spre lucruri cu neputinţă de realizat.

Dar căpitanul nu-şi pierdea timpul. La un semnal al său apăru secundul. Stătură de vorbă amîndoi, repede, în limba lor de neînţeles, iar secundul, fie că fusese înştiinţat de mai înainte, fie că socotea planul destul de bun, nu păru deloc surprins. Dar, oricît a fost secundul de calm, Conseil tot 1-a întrecut în privinţa asta atunci cînd i-am făcut cunoscut planul nostru de a ne îndrepta spre Polul Sud. El a primit vestea mea cu un «cum doreşte domnul» şi a trebuit să mă mulţumesc cu atît. Cît despre Ned Land, cred că nimeni n-a ridicat vreodată din umeri mai sus decît i-a ridicat el atunci.

— Să vă spun drept, mi-e milă de dumneavoastră şi de căpitanul Nemo al dumneavoastră, făcu el.

— Vom merge la pol, meştere Land.

— Tot ce se poate, dar de întors n-o să vă mai întoarceţi de acolo! Şi Ned Land intră în cabina lui, «ca să nu se întîmple vreo nenorocire», după cum spunea el. Între timp începuseră pregătirile pentru îndrăzneaţa încercare. Puternicele pompe ale lui Nautilus împingeau aerul în rezervoare şi îl înmagazinau la presiune înaltă. Pe la orele patru, căpitanul Nemo mă înştiinţa că panourile de pe punte vor fi închise. Am aruncat o ultimă privire spre banchiza pe care urma s-o străbatem. Timpul era senin, atmosfera destul de limpede, ger puternic, 12° sub zero; dar fiindcă vîntul se liniştise, frigul nu părea de neîndurat.

Vreo zece oameni se urcară ca să sfărîme cu tîrnăcoapele gheaţa din jurul carenei lui Nautilus. Treaba a mers repede, fiindcă gheaţa era încă subţire. Ne întoarserăm cu toţii înăuntru. Rezervoarele obişnuite, goale în timpul plutirii la suprafaţă, fură umplute cu apă şi Nautilus începu să se scufunde.

Stăteam în salon, împreună cu Conseil. Priveam prin geam straturile inferioare ale Oceanului Austral. Termometrul urca. Acul manometrului se mişca pe cadran.

Cam pe la trei sute de metri, aşa cum prevăzuse căpitanul Nemo, am început să plutim pe sub banchiză. Dar Nautilus se cufundă şi mai mult, atingînd o adîncime de opt sute de metri. Temperatura apei, care fusese de 12° la suprafaţă, era acum numai de 11°. E de la sine înţeles însă că temperatura din interiorul lui Nautilus, menţinută cu aparatele de încălzit, era cu mult mai ridicată. Toate manevrele se îndeplineau cu o precizie extraordinară.

— Vom trece, dacă nu-i cu supărare, spuse Conseil.

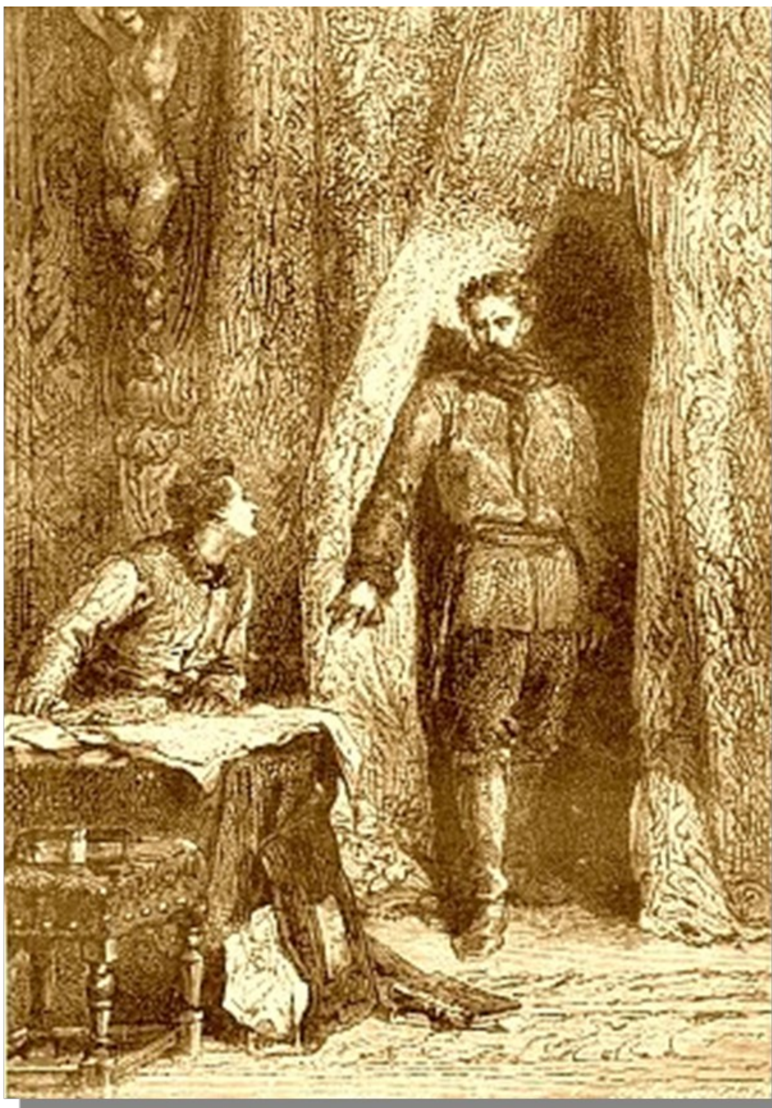
— Sînt sigur că vom trece! îi răspunsei eu, convins.

Sub apele libere. Nautilus pornise de-a dreptul spre pol, fără să se depărteze de meridianul al cincizeci şi doilea. Ne rămîneau de străbătut douăzeci şi două de grade şi jumătate de latitudine, de la 67°30' pînă la 90°, adică ceva mai mult de cinci sute de leghe. Nautilus înainta cu o viteză de douăzeci şi şase de mile pe oră, viteză egală cu aceea a unui tren expres. Dacă mergea mereu aşa, îi erau de ajuns patruzeci de ore ca să atingă polul.

Atras de noutatea situaţiei, am rămas împreună cu Conseil o parte din noapte la fereastra salonului. Marea, luminată de razele farului, era pustie. Peştii nu locuiau în apele ei captive, pe care le foloseau doar pentru trecerea din Oceanul Antarctic în

marea liberă a polului, înaintam cu repeziciune şi simţeam asta după tresăririle corpului de oţel al vasului.

Pe la orele două noaptea m-am dus să mă odihnesc puţin. Conseil îmi urmă pilda. Străbătînd coridoarele, nu l-am întîlnit pe căpitanul Nemo. Mi-am închipuit că este în cabina cîrmaciului.

A doua zi, la 19 martie, pe la cinci dimineaţa, îmi reluai postul în salon. Indicatorul electric arăta că viteza lui Nautilus nu se micşorase. Vasul se ridica spre suprafaţă cu băgare de seamă, golindu-şi rezervoarele.

Îmi bătea inima. Aveam să ieşim şi să dăm de aerul liber al polului? Nu. O zguduitură mă făcu să-mi dau seama că Nautilus se lovise de fundul banchizei, foarte groasă încă, judecind după sunetul înăbuşit al loviturii. Într-adevăr, o «atinsesem» — după cum spun marinarii — dar în sens invers şi la trei mii de picioare adîncime. Asta arăta că gheaţa de deasupra avea patru mii de picioare grosime, dintre care o mie

erau deasupra apei. Banchiza era acolo mult mai groasă decît fusese la margine, ceea ce nu era deloc îmbucurător. În timpul zilei. Nautilus repetă de mai multe ori încercarea şi de fiecare dată se lovi de zidul de deasupra. Uneori dădea de el la nouă sute de metri, ceea ce făcea o mie două sute de metri grosime, dintre care trei sute se ridicau deasupra oceanului — adică o grosime de două ori mai mare decît în locul unde Nautilus se scufundase sub apă.

Mi-am notat cu grijă diferitele adîncimi şi am obţinut astfel profilul submarin al lanţului de gheţari.

Seara nu se produsese nici o schimbare în situaţia noastră. Mereu gheaţă, de patru sau cinci sute de metri adîncime! Banchiza se subţiase destul de mult, dar mai aveam încă o grosime serioasă între noi şi suprafaţa oceanului! Se făcu ora opt. După regulile zilnice ale bordului, aerul ar fi trebuit să fie împrospătat cu patru ore mai înainte. Totuşi nu sufeream prea mult, deşi căpitanul Nemo nu dăduse încă drumul unui supliment de oxigen din rezervoare. În noaptea aceea n-am dormit bine. Speranţa şi teama mă năpădiră rînd pe rînd. M-am trezit de mai multe ori. Nautilus continua să dibuie. Pe la trei dimineaţa observai că suprafaţa inferioară a banchizei era numai de cincizeci de metri adîncime. O sută cincizeci de picioare ne mai despărţeau de suprafaţa apei. Banchiza se schimba încetul cu încetul în icefield. Muntele se prefăcea în cîmpie. Priveam cu atenţie manometrul. Vasul nostru urca întruna, urmînd pieziş o suprafaţă lucioasă ce scînteia sub razele luminii electrice. Banchiza se micşora sus şi jos prin povîrnişuri domoale, subţiindu-se din leghe în leghe. În sfîrşit, pe la şase dimineaţa, în neuitata zi de 19 martie, uşa salonului se deschise şi căpitanul Nemo apăru.

— Mare liberă! spuse el.

Capitolul XIV POLUL SUD

Alergai pe punte.

Da! Mare liberă! Se zăreau ici-colo cîteva bucăţi de gheaţă împrăştiate, dar în faţa noastră se întindea pînă departe marea;

în aer zburau o mulţime de păsări şi miliarde de peşti înotau în apele a căror culoare se schimba după adîncime, de la albastru pînă la verde măsliniu. Termometrul arăta 3° peste zero. Părea că primăvara e închisă dincolo de banchiza ai cărei munţi îndepărtaţi se profilau în zare, spre nord. Îmi simţeam inima bătînd cu putere.

— Am ajuns la pol ? îl întrebai pe căpitan.

— Nu ştiu, îmi răspunse el. La amiază vom determina locul în care ne aflăm.

— Dar va ieşi oare soarele din ceaţa asta? urmai eu privind cerul cenuşiu.

— Cît de puţin ar ieşi, tot o să-mi ajungă, îmi răspunse căpitanul. La zece mile de Nautilus, înspre sud, o insulă singuratică se înălţa cu vreo două sute de metri deasupra. Ne-am îndreptat spre ea, dar cu băgare de seamă, pentru că marea putea să aibă stînci.

După o oră am ajuns la insulă. După alte două ore îi şi făcusem înconjurul. Avea o circumferinţă de vreo patru sau cinci mile. Un canal îngust o despărţea de un ţărm întins, un continent, poate, ale cărui hotare se pierdeau departe în zare. Existenţa acestui pămînt părea că îndreptăţeşte ipotezele

americanului Maury, care, făcînd observaţia că între Polul Sud şi paralela şaizeci marea este acoperită cu gheţuri plutitoare uriaşe, cum nu se întîlnesc niciodată în Atlanticul de Nord, a tras de aici concluzia ingenioasă după care Cercul Antarctic trebuie să cuprindă uscaturi întinse, dat fiind că gheţarii nu se pot forma în mijlocul mării, ci numai pe coaste. După calculele lui, grămada de gheţuri ce acoperă polul austral formează o calotă, a cărei lăţime trebuie să atingă patru mii de kilometri.

Ca să nu se împotmolească, Nautilus se oprise la vreo şase sute de metri depărtare de plaja în spatele căreia se ridica o îngrămădire măreaţă de stînci. Luntrea fu lăsată la apă. Căpitanul, doi oameni care duceau instrumentele, Conseil şi cu mine ne-am urcat în ea. Era pe la zece dimineaţa. Nu-l văzusem încă pe Ned Land care, pesemne, se ferea de noi, ca să nu fie nevoit să ne dea dreptate. Din cîteva vîsliri, luntrea se opri pe nisipul plajei. Conseil se şi pregătea să sară pe uscat, dar l-am oprit.

— Căpitane, am spus, dumneavoastră vi se cuvine cinstea de-a pune cel dintîi piciorul pe pămîntul acesta.

— Da, răspunse căpitanul, şi dacă nu şovăi păşind pe pămîntul polului, e fiindcă pînă acum nici o fiinţă omenească nu şi-a lăsat pe aici urmele paşilor.

Spunînd acestea, el sări sprinten pe nisip. Emoţia făcea ca inima să-i bată cu putere. Suind o stîncă, în vîrful căreia locul era neted, căpitanul Nemo rămase acolo cu braţele încrucişate şi cu privirea aprinsă, neclintit şi mut, părînd că pune stăpînire pe ţinuturile australe. După ce stătu astfel cîteva minute, se întoarse spre noi.

— Poftiţi, domnule! îmi strigă el.

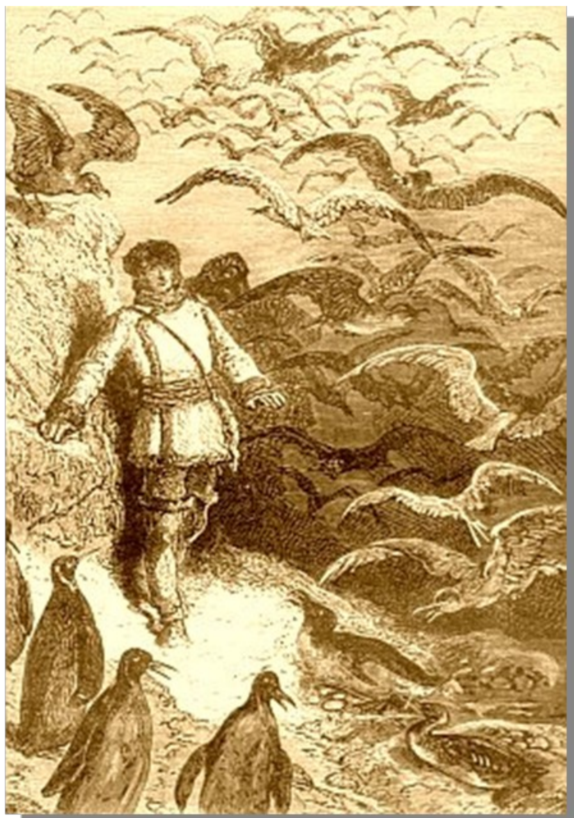
Am coborît, urmat de Conseil, lăsînd în barcă pe cei doi marinari.

Pe o întindere mare, solul semăna cu un tuf roşiatic, ca şi cum ar fi fost făcut din cărămidă pisată. Era acoperit cu zgură, lavă întărită şi piatră ponce. Originea lui vulcanică era neîndoielnică. Pe alocuri, unele crăpături, din care se ridica un miros de pucioasă, dovedeau că focul din adîncimi îşi păstra încă puterea. Cu toate acestea, deşi m-am urcat în vîrful unei stînci înalte, n-am văzut nici urmă de vulcan, pe o întindere de cîteva mile. Se ştie că în aceste ţinuturi antarctice James Ross a

găsit în plină activitate craterele lui Erebus şi ale lui Terror, pe meridianul al şaizeci şi şaptelea si la 77°32' latitudine.

Vegetaţia acestui continent pustiu mi s-a părut foarte săracă. Cîţiva licheni din specia usnea melanoxantha se întindeau pe pietrele negre.

Ţărmul era presărat cu moluşte, cu midii mici, patele, izocordii lucioase în formă de inimă, clioşi cu corpul lunguieţ şi membranos. al căror cap e compus din doi lobi rotunjiţi. În aer însă era viaţă din belşug. Mii de păsări de diferite specii zburau şi ne asurzeau cu ţipetele lor. Altele stăteau îngrămădite pe stînci, privindu-ne fără frică pe cînd treceam sau ţinîndu-se după noi. Erau pinguini, tot atît de îndemînatici şi mlădioşi în apă, unde pot fi asemănaţi cu peştii cei mai iuţi, pe cît de stîngaci şi de greoi pe uscat. Ei scoteau ţipete caraghioase, adunîndu-se în grupuri. Aveau gesturi cumpătate, dar făceau un zgomot asurzitor.

Dar ceaţa nu se ridică şi pe la unsprezece soarele nu apăruse încă. Eram neliniştit, pentru că fără soare nu puteam şti dacă am ajuns sau nu la pol.

Căutîndu-l pe căpitanul Nemo, l-am găsit cu coatele sprijinite de o stîncă, privind cerul. Era nerăbdător, necăjit. Dar ce putea face? Omul acesta îndrăzneţ şi puternic nu putea să-i comande soarelui aşa cum îi comanda mării.

Veni şi amiaza, fără ca soarele să se fi arătat măcar o clipă. Nici nu puteam ghici măcar locul unde se găsea, în dosul perdelei de ceaţă. Curînd, ceaţa se schimbă în ninsoare.

— Pe mîine! îmi spuse căpitanul şi ne-am întors pe Nautilus prin vîrtejurile viscolului. În lipsa noastră fuseseră întinse plasele şi am cercetat cu atenţie peştii care tocmai erau încărcaţi pe bord. În mările antarctice se adăposteşte un număr foarte mare de peşti migratori, care fug de furtunile din latitudini mai puţin înalte, ca apoi să cadă în gura marsuinilor şi a focelor. Viforul nu încetă. Era cu neputinţă de stat pe punte. Auzeam din salon, unde îmi însemnam întîmplările călătoriei pe continentul polar, ţipetele petrelilor şi albatroşilor, cărora puţin le păsa de furtună. Nautilus nu rămase pe loc, ci înainta de-a lungul coastei cu încă zece mile spre sud, prin lumina scăzută a soarelui ce atingea marginea zării.

A doua zi, la 20 martie, ninsoarea încetă. Frigul se înteţise. Termometrul arăta 2° sub zero. Ceaţa se împrăştia şi nădăjduiam că vom putea stabili locul unde ne aflam.

Căpitanul Nemo nu se arătase încă, aşa că luntrea ne duse la ţărm numai pe mine şi pe Conseil. Şi aici natura solului era tot vulcanică, întîlneam pretutindeni urme de lavă, zgură, bazalturi, fără ca să pot zări vulcanul care le aruncase. Şi aici, ca şi în cealaltă parte, nenumărate păsări populau ţărmul polar. Dar aici ele locuiau alături de turme mari de mamifere marine, care ne priveau cu ochi blînzi. Erau foci de felurite specii, unele stînd lungite pe pămînt, altele culcate pe bucăţile de gheaţă aduse de curenţii apei, altele ieşind din apă ori în-trînd. Fiindcă nu mai avuseseră pînă atunci de-a face cu omul, nu fugeau de noi cînd ne apropiam. Am făcut socoteala că erau destule ca să aprovizioneze cîteva sute de vase.

— Pe legea mea, bine că Ned Land n-a venit cu noi, zise Conseil.

— De ce?

— Pentru că, vînător pasionat cum e, ar fi ucis toate animalele astea.

— Chiar toate nu, dar cred într-adevăr că nu l-am fi putut împiedica să arunce cangea în cîţiva cetacei. Şi căpitanul Nemo s-ar fi supărat, căci el nu varsă fără rost sîngele acestor animale inofensive.

— Şi are dreptate.

— Bineînţeles, dragul meu Conseil. Dar, ia spune, n-ai clasat încă aceste splendide mostre ale faunei marine?

— Domnul ştie bine că nu prea sînt tare în practică. Dacă domnul mi-ar spune numele lor...

— Sînt foci şi morse.

— Două genuri care aparţin familiei pinipedelor, se grăbi să spună Conseil, ordinul carnasierelor, grupa unghicularelor, subclasa monodelfinilor, clasa mamiferelor, încrengătura vertebratelor.

— Bravo, Conseil! Dealtfel, focile şi morsele, aceste două genuri, se împart şi în specii şi, dacă nu mă înşel, aci vom avea prilejul să le studiem. Şi acum, hai să mergem.

Era ora opt dimineaţa. Mai aveam patru ceasuri pînă cînd puteam lua înălţimea soarelui. Ne-am îndreptat spre un golf larg, săpat în faleza de granit a ţărmului.

De jur împrejur, cît vedeam cu ochii, pămîntul şi sloiurile de gheaţă erau năpădite de animalele marine (şi fără să vreau l-am căutat din ochi pe bătrînul Proteu, păstorul din mitologie, care păzea uriaşele turme ale lui Neptun). Erau mai cu seamă foci care stăteau în grupuri deosebite, bărbat cu femelă. Tatăl veghea asupra familiei, iar mama îşi alăpta puii, dintre care unii mai măricei îndrăzneau să se îndepărteze cu cîţiva paşi. Cînd voiau să meargă, focile înaintau prin salturi mici, contractîndu-şi corpul şi ajutîndu-se destul de stîngaci cu înotătoarele imperfecte, care la lamantin, rubedenia lor, formează un adevărat antebraţ. Trebuie să spun că în apă, în elementul lor, animalele acestea, cu şira spinării mobilă, cu bazinul îngust, cu blana scurtă şi netedă, cu picioare palmate, înoată admirabil. Stînd pe loc, pe pămînt, ele făceau mişcări cît se poate de graţioase. Cei din antichitate, văzînd înfăţişarea lor blîndă, privirea frumoasă ca de femeie, ochii catifelaţi şi limpezi, poziţiile fermecătoare pe care le luau, poetizau în felul lor aceste animale, transformînd bărbaţii în tritoni şi femeile în sirene.

I-am atras atenţia lui Conseil asupra dezvoltării foarte mari a lobilor cerebrali la aceşti cetacei inteligenţi. Nici un mamifer, în afară de om, nu are materia cerebrală atît de bogată. De aceea focile pot primi cu uşurinţă o oarecare educaţie. Ele pot fi uşor domesticite, şi cred, ca şi alţi naturalişti, dealtfel, că, dresate cum se cuvine, ele ar putea servi foarte bine drept cîini de pescuit.

Cele mai multe dintre animalele acestea dormeau pe pietre sau pe nisip. Printre ele se strecurau elefanţi de mare, un fel de foci cu trompă scurtă şi mobilă, uriaşii speciei, avînd o circumferinţă de douăzeci de picioare şi o lungime de zece metri. Nu se fereau deloc la apropierea noastră.

— Nu sînt periculoase? mă întrebă Conseil.

— Nu, afară de cazul cînd le ataci. Cînd o focă îşi apără puiul, furia ei e grozavă, şi în asemenea cazuri se întîmplă adesea să sfarme luntrile pescarilor.

— E în legitimă apărare! îşi dădu părerea Conseil.

— Aşa cred şi eu.

Ne-am oprit la două mile mai departe, în faţa stîncii care apăra golful împotriva vînturilor din sud şi care cobora drept în marea înspumată de bătaia valurilor. Dinapoia ei se auzeau

răgete asurzitoare, cum numai o cireada de rumegătoare poate scoate.

— N-o fi cumva un concert de tauri? mă întrebă Conseil.

— De unde, i-am răspuns eu, e un concert de morse.

— Se luptă?

— Se luptă sau se joacă.

— Dacă nu-i cu supărare, aş vrea să le vedem.

— Hai să le vedem, Conseil.

Şi iată-ne străbătînd stîncile negre, printre surpături ce se iveau pe neaşteptate şi printre pietroaiele pe care gheaţa le făcea foarte lunecoase. De mai multe ori am căzut, lovindu-mă destul de tare. Conseil, mai prevăzător sau mai îndemînatic, nu se poticnea deloc, ba chiar mă ridica spunîndu-mi: «Dacă domnul ar fi bun să-şi ţină picioarele mai depărtate, şi-ar păstra mai bine echilibrul».

Ajuns pe creasta unei limbi de pămînt, am zărit o cîmpie albă, întinsă, plină de morse care se jucau. Răgetele erau răgete de bucurie şi nu de mînie.

Prin forma trupului şi a membrelor, morsele se aseamănă cu focile. Ele n-au canini şi incisivi pe maxilarul de jos, iar caninii de deasupra sînt doi fildeşi lungi de optzeci de centimetri, cu o circumferinţă de treizeci şi trei de centimetri spre gură. Aceşti colţi, dintr-un fildeş compact şi fără striuri, mai tari decît ai elefanţilor şi mai puţin supuşi îngălbenirii, sînt foarte preţuiţi. Morsele sînt vînate fără nici o socoteală, şi în scurtă vreme vor fi nimicite pînă la ultima, fiindcă vînătorii măcelăresc fără deosebire şi femelele, şi puii, ucigînd în fiecare an mai mult de patru mii dintre ele.

Trecînd pe lîngă animalele acestea curioase, am putut să le observ în toată voia, fiindcă lor nici nu le păsa de noi. Pielea le era groasă şi aspră, de culoare roşcată, iar blana scurtă şi destul de rară. Unele aveau patru metri lungime. Fiind mai liniştite şi mai puţin sperioase decît rudele lor din nord, nu puseseră santinele care să le supravegheze împrejurimile taberei.

După ce am cercetat oraşul morselor, ne-am hotărît să ne întoarcem. Era ora unsprezece şi dacă Nemo avea condiţii prielnice pentru determinarea locului, voiam să fiu şi eu de faţă. Dar nu prea nădăjduiam ca în ziua aceea să se ivească soarele! Norii îngrămădiţi la orizont ni-l ascundeau vederii. Părea că

astrul, gelos, nu voia să dezvăluie unor fiinţe omeneşti punctul de neatins al globului pămîntesc.

Ca să ne întoarcem spre Nautilus, coborîrăm rîpa dreaptă care ducea spre ţărm. La unsprezece şi jumătate ajunsesem la punctul de debarcare. Luntrea era trasă la mal. Il adusese pe căpitan. L-am zărit stînd în picioare pe o lespede de bazalt, cu instrumentele de măsurat înălţimea soarelui lîngă el. Îşi aţintise privirea spre orizontul de nord, spre partea în care soarele îşi descria curba sa alungită.

Mă aşezai lîngă căpitan, aşteptînd în tăcere. Dar, ca şi în ziua trecută, la amiază soarele nu se arătă. Parcă era un făcut. Astfel măsurătoarea n-a putut fi efectuată. Dacă nu izbuteam s-o facem nici a doua zi, trebuia să renunţăm pentru totdeauna la aflarea punctului în care ne găseam.

Toate astea se întîmplau în ziua de 20 martie. Or, după ea urma 21 martie, ziua echinocţiului, cînd, dacă lăsam la o parte refracţia, soarele trebuia să dispară sub orizont pentru şase luni, şi odată cu dispariţia lui avea să înceapă lunga noapte polară. De la echinocţiul din septembrie el ieşise de sub orizontul septentrional, ridicîndu-se prin spirale alungite pînă la 21 decembrie, ziua solstiţiului ţinuturilor boreale. De atunci, soarele începuse să coboare şi în ziua următoare avea să arunce ultimele lui raze. Îi împărtăşii căpitanului Nemo observaţiile şi temerile mele.

— Aveţi dreptate, domnule Aronnax, îmi spuse el. Dacă mîine nu obţinem înălţimea soarelui, nu voi putea să reiau operaţia decît peste şase luni. Fiindcă din întîmplare sîntem aici tocmai la 21 martie, determinarea ar fi mai uşor de făcut dacă soarele s-ar arăta la amiază.

— De ce, domnule căpitan?

— Pentru că atunci cînd soarele descrie spirale atît de lungi, este greu să-i masori exact înălţimea deasupra orizontului, fiindcă instrumentele pot face greşeli mari.

— Atunci, cum veţi proceda?

— Am să întrebuinţez numai cronometrul, îmi răspunse căpitanul Nemo. Dacă mîine, 21 martie, la amiază, discul soarelui, ţinînd seama de refracţie, este tăiat exact pe orizontul de nord, înseamnă că sîntem la Polul Sud.

— Adevărat! încuviinţai. Totuşi măsurătoarea asta nu va fi exactă matematiceşte, fiindcă echinoxul nu cade neapărat la amiază.

— Fără îndoială; dar devierea n-ar fi mai mare de o sută de metri şi n-avem nevoie de mai mult. Aşadar, pe mîine!

Căpitanul Nemo se întoarse pe bord. Conseil şi cu mine am rămas pînă la ora cinci, cutreierînd plaja, observînd şi studiind. Singurul lucru pe care l-am luat cu noi a fost un ou de pinguin, deosebit de mare şi pe care un amator ar fi dat mai mult de o mie de franci. Era de culoarea cafelei cu lapte, înfrumuseţat cu dungi şi semne, ca o podoabă rară! I l-am încredinţat grijuliului Conseil, care ştia să se ţină bine pe picioare; purtîndu-l ca pe un porţelan chinezesc de mare preţ, el 1-a dus nevătămat pînă la Nautilus. Aici l-am aşezat într-o vitrină a muzeului. La masă am mîncat cu poftă o bucată de ficat de focă, foarte gustos, asemănător la gust cu carnea de porc. Pe urmă m-am culcat, după ce am invocat, ca un hindus, bunăvoinţa soarelui.

A doua zi, 21 martie, pe la cinci dimineaţa, m-am urcat pe punte, unde l-am găsit pe căpitanul Nemo.

— Vremea se limpezeşte puţin, îmi spuse el. Sînt speranţe. După ce mîncăm, vom cobori pe uscat ca să alegem un post de observaţie. Înţelegîndu-ne cu privire la aceasta, m-am dus să-l caut pe Ned Land, pe care aş fi vrut să-l iau cu mine. Încăpăţînatul canadian n-a vrut să meargă şi am băgat de seamă că era din ce în ce mai tăcut şi mai morocănos. La urma urmelor, nu mi-a părut rău de încăpăţînarea lui; pe uscat erau prea multe foci şi vînătorul cel nestăpînit nu trebuia supus ispitei.

După ce am mîncat, pornii spre uscat. Nautilus mai străbătuse cîteva mile în timpul nopţii. Acum se afla în larg, la cîteva mile de o coastă pe care se înălţa un pisc ascuţit, înalt de patru sau cinci sute de metri. În afară de mine şi de căpitanul Nemo, se mai aflau în luntre doi oameni din echipaj şi instrumentele trebuincioase, adică un cronometru, o lunetă şi un barometru.

Pînă să ajungem la ţărm, am văzut o mulţime de balene. Adunate în turme, ele se zbenguiau în apele liniştite. Fără nici o îndoială că bazinul acela al polului antarctic servea de adăpost cetaceilor, urmăriţi cu prea multă rîvnă de vînători!

La ora nouă am coborît pe ţărm. Cerul se limpezea, norii alergau spre sud, negurile părăseau faţa rece a apelor. Căpitanul se îndreptă spre piscul ascuţit de unde voia să-şi facă măsurătorile. Urcuşul a fost greu din pricina lavei colţuroase, a pietrei ponce şi a atmosferei adeseori saturată de emanaţiile sulfuroase ale fumarolelor. Deşi se dezobişnuise să calce pe pămînt, căpitanul urca povîrnişurile cele mai aspre cu o sprinteneală şi o agerime pe care le-ar fi invidiat şi un vînător de capre sălbatice. Abia mă puteam ţine după el.

Ne-au trebuit două ore ca să ajungem pe creasta piscului format jumătate din porfir şi jumătate din bazalt. De aici îmbrăţişai cu privirea o întindere uriaşă de apă, care îşi desena limpede linia orizontului spre nord, pe fondul cerului; la picioarele noastre, cîmpuri orbitor de albe; deasupra capului, un cer albăstrui fără nori; înspre nord, discul soarelui, ca un glob de foc ştirbit de tăietura orizontului. Din sînul apelor se ridicau în mănunchiuri măreţe sute de coloane lichide, în depărtare, Nautilus părea un cetaceu adormit. În spatele nostru, spre sud si est, se desfăşura o întindere nesfîrşită de pămînt, o amestecătură haotică de pietre şi de gheţuri.

După ce urcă creasta, căpitanul Nemo îi stabili înălţimea cu ajutorul barometrului, fiindcă avea nevoie de ea în observaţia pe care urma să o facă.

La douăsprezece fără un sfert, soarele, care se vedea numai prin refracţie, se arătă ca o minge de aur, aruncîndu-şi ultimele raze peste continentul pustiu şi peste mările pe care omul nu le brăzdase încă.

Cu ajutorul unei lunete cu reticul, prevăzută cu o oglindă pentru corectat refracţia, căpitanul Nemo observă astrul ce se cufunda încetul cu încetul sub orizont, urmînd o diagonală foarte lungă. Eu ţineam în mînă cronometrul. Inima îmi bătea cu putere: dacă dispariţia jumătăţii soarelui avea să coincidă cu ora douăsprezece, indicată de cronometru, atunci însemna că sîntem chiar la pol.

— Douăsprezece! strigai.

— Polul Sud! răspunse căpitanul Nemo, cu o voce gravă, dîndu-mi luneta prin care se vedea soarele, tăiat de orizont în două jumătăţi egale.

Privii cum cele din urmă raze luminau piscul şi cum întunericul urca încet, încet spre noi.

Punîndu-mi mîna pe umăr, căpitanul Nemo rosti:

— Astăzi, 21 martie 1868, eu, căpitanul Nemo, am atins Polul Sud la gradul al nouăzecilea şi pun stăpînire pe regiunea aceasta a globului, care-i a şasea parte ca întindere faţă de continentele cunoscute.

— În numele cui, domnule căpitan?

— În numele meu, domnule!

Spunînd aceasta, căpitanul Nemo desfăşură un drapel negru, pe care era brodată cu aur litera N. Pe urmă, întorcîndu-se spre astrul zilei ale cărui ultime raze atingeau orizontul mării, strigă:

— Adio, soare! Apune sub ocean, astru luminos, şi lasă noaptea de şase luni să-şi întindă umbrele pe noul meu domeniu!

Capitolul XV ACCIDENT SAU INCIDENT?

A doua zi, 22 martie, la şase dimineaţa, se începură pregătirile de plecare. Ultimele lumini ale amurgului se topeau în noapte. Era un frig pătrunzător. Stelele sclipeau cu o tărie uimitoare. La zenit strălucea minunata Cruce a Sudului, Steaua polară a ţinuturilor antarctice.

Termometrul arăta 12° sub zero. Cînd vîntul se înteţea, frigul devenea înţepător. Sloiurile de gheaţă se înmulţiseră; marea începuse să îngheţe pe toată întinderea. Pe suprafaţa ei, numeroase pete de culoare închisă arătau locurile în care începuse să se formeze pojghiţa de gheaţă. Desigur că în bazinul central, care îngheţa timp de şase luni, cît ţinea iarna, nu se putea pătrunde. Ce se făceau atunci bietele balene? Fără îndoială că porneau pe sub banchiză spre alte mări. Cît despre foci şi morse, obişnuite cu climele cele mai aspre, ele rămîneau prin meleagurile acelea îngheţate. Instinctul le învăţa să găurească icefîeldurile şi să le ţină astfel veşnic deschise; prin găurile acestea ies ca să respire. Cînd păsările alungate de frig emigrează spre nord, mamiferele marine rămîn singurii stăpîni ai continentului polar.

Rezervoarele de apă fură umplute şi Nautilus se cufundă încet pînă la adîncimea de o mie de picioare, unde se opri. Elicea bătu apa şi vasul înainta drept spre nord, cu o viteză de cincisprezece mile pe oră. Spre seară pluteam pe sub uriaşa carapace îngheţată a banchizei.

Obloanele salonului erau închise, pentru că Nautilus s-ar fi putut lovi de vreun gheţar scufundat. De aceea mi-am petrecut întreaga zi trecîndu-mi însemnările pe curat. Retrăiam în minte toate peripeţiile călătoriei noastre pe pol. Ajunsesem la punctul acela de neatins, fără oboseală şi fără primejdii, ca şi cum vagonul nostru plutitor ar fi alunecat pe nişte şine de cale ferată. Şi acum începea adevărata întoarcere. Ce ne mai

aştepta? Puteam să-mi închipui orice, fiindcă şirul minunilor submarine este nesfîrşit! De cinci luni şi jumătate, de cînd întîmplarea ne aruncase pe bordul lui Nautilus, străbătusem paisprezece mii de leghe; şi în drumul nostru, mai lung decît Ecuatorul, se petrecuseră nenumărate întîmplări ciudate sau groaznice: vînătoarea în pădurile din Crespo, naufragiul din strîmtoarea Torres, cimitirul de mărgean, pescăriile din Ceylon, Tunelul arab, focurile din Santo-rin, milioanele din Golful Vigo, Atlantida, Polul Sud! Toată noaptea, amintirile mi-au frămîntat mintea şi nu m-au lăsat să mă odihnesc nici o clipă.

Pe la trei dimineaţa m-a trezit o zguduitură puternică. Mă ridicai ascultînd în întuneric. Deodată m-am pomenit aruncat în mijlocul camerei. Mi-am dat seama că Nautilus se izbise de ceva şi se lăsa pe o parte. Sprijinindu-mă de pereţi, mă tîrîi pînă în salon, unde ardea încă lumina. Mobilele erau răsturnate. Din fericire, vitrinele, fixate solid în perete, rezistaseră. Tablourile dinspre tribord se apropiaseră mult de perete, pe cînd cele dinspre babord se depărtaseră. Nautilus era deci culcat pe partea dreaptă şi stătea complet nemişcat.

Dinăuntrul vasului se auzeau zgomote de paşi şi voci nedesluşite. Căpitanul Nemo însă nu se ivi. Tocmai cînd voiam să ies din salon, intrară Ned Land şi Conseil.

— Ce s-a întîmplat? îi întrebai.

— Tocmai asta voiam şi eu să-l întreb pe domnul, îmi răspunse Conseil.

— Mii de draci! strigă canadianul. Eu ştiu ce s-a întîmplat. Nautilus s-a ciocnit şi, după cît stă de aplecat, nu cred s-o mai scoată la capăt cum a scos-o atunci în strîmtoarea Torres.

— Dar cel puţin o fi ajuns la suprafaţa apei ?

— Nu ştim, răspunse Conseil.

— O să aflăm îndată, spusei eu.

Am cercetat manometrul. Spre marea mea mirare, el arăta o adîncime de trei sute şaizeci de metri.

— Ce înseamnă asta? am strigat uimit.

— Ar trebui să-l întrebăm pe căpitanul Nemo, îşi dădu părerea Conseil.

— Dar unde să-l găsim? întrebă Ned Land.

— Urmaţi-mă! le spusei tovarăşilor mei.

Ieşirăm din salon. În bibliotecă, nimeni. Mi-am închipuit că Nemo trebuie să fie în cabina cîrmaciului. Cel mai bun lucru era

să aşteptăm. Ne întoarserăm tustrei din nou în salon.

Voi trece sub tăcere cuvintele canadianului, care găsise clipa prielnică să se înfurie iar. L-am lăsat să-şi descarce veninul în voie, fără ca să-i răspund.

De vreo douăzeci de minute stăteam aşa, căutînd să prindem şi cele mai mici zgomote din interiorul lui Nautilus, cînd îşi făcu apariţia căpitanul Nemo. Părea că nici nu ne vede. Înfăţişarea lui, atît de liniştită de obicei, trăda îngrijorarea. El cercetă în tăcere busola şi manometrul, apoi puse degetul pe un punct al planisferei, în partea care reprezenta mările australe.

Nu voiam să-l întrerup. Dar după cîteva clipe, cînd se întoarse spre mine, l-am întrebat, folosind o expresie pe care o mai auzisem de la el, în strîmtoarea Torres:

— Un «incident», căpitane?

— Nu, domnule, de data asta un accident.

— Grav ?

— Poate.

— Este vreun pericol imediat ?

— Nu.

— Nautilus a eşuat?

— Da.

— Şi asta din pricina...

—...unei toane a naturii şi nu din nepriceperea oamenilor. În manevră n-a fost făcută nici o greşeală. Totuşi, efectele echilibrului nu pot fi împiedicate. Poţi să înfrunţi legile omeneşti, dar nu te poţi împotrivi legilor naturii!

Ciudată clipă îşi alesese căpitanul ca să filozofeze. De fapt, răspunsul lui nu lămurise nimic.

— S-ar putea şti, l-am întrebat, care-i cauza accidentului ?

— S-a răsturnat un bloc uriaş de gheaţă, îmi răspunse. Centrul de greutate al gheţarilor se urcă atunci cînd ape mai calde sau lovituri repetate îi sapă pe dedesubt. În asemenea cazuri, gheţarii se răstoarnă, se dau peste cap. Aşa s-a întîmplat şi acum. Răsturnîndu-se, un gheţar l-a lovit pe Nautilus, care plutea pe sub el. Apoi, alunecînd pe învelişul lui şi ridicîndu-l cu o putere de neînvins, gheţarul l-a atras în straturi mai puţin dense şi l-a culcat pe o coastă.

— Nu s-ar putea cumva să-l desprindem pe Nautilus golind rezervoarele cu apă şi făcîndu-l astfel să-şi recapete echilibrul ?

— Chiar asta se şi face acum! Se poate auzi cum funcţionează pompele. Iată, acul manometrului arată că Nautilus se ridica, dar şi gheţarul se ridică odată cu el. Poziţia noastră rămîne neschimbată pînă cînd gheţarul nu va întîlni o stavilă care să-i oprească urcarea. Într-adevăr, Nautilus rămăsese tot atît de înclinat la tribord. Fără îndoială că el urma să se îndrepte odată cu oprirea gheţarului. Dar dacă asta avea să aibă loc în momentul ciocnirii de banchiza care plutea deasupra noastră, atunci cele două suprafeţe de gheaţă ne-ar fi strivit fără milă. Îmi frămîntam mintea gîndindu-mă la ceea ce putea să ni se întîmple. Căpitanul privea necontenit spre manometru. De la ciocnirea cu gheţarul. Nautilus se ridicase cu aproape o sută cincizeci de picioare, dar îşi păstrase aceeaşi înclinare. Deodată simţii o uşoară mişcare. Nautilus se îndreptase puţin. Obiectele atîrnate pe perete în salon îşi recăpătau încetul cu încetul poziţia normală. Pereţii se apropiau de verticală. Nici unul dintre noi nu mai vorbea. Adînc tulburaţi, vedeam şi simţeam cum vasul se îndreaptă. Sub picioarele noastre podeaua devenea orizontală. Se scurseră astfel zece minute.

— În sfîrşit, ne-am îndreptat! strigai eu.

— Da, spuse căpitanul Nemo, păşind spre uşa salonului.

— Dar vom mai putea pluti? l-am întrebat.

— Desigur, îmi răspunse. Cum se vor goli rezervoarele, Nautilus va urca la suprafaţa apei.

Căpitanul plecă şi peste cîtva timp am observat că, din ordinul lui. Nautilus îşi încetase ridicarea. Era bine să plutim aşa, între două ape, altfel ne-am fi putut ciocni de partea de jos a banchizei.

— Am scăpat ca prin urechile acului! spuse Conseil.

— Da, puteam fi striviţi între gheţuri sau, în cel mai bun caz, puteam rămîne ţintuiţi pe loc şi atunci n-am fi avut cum să ne primenim aerul... Da, am scăpat uşor!

— Dacă ar fi numai asta! mormăi Ned Land.

Nu voiam să încep o discuţie fără rost cu canadianul; de aceea nu i-am răspuns. Dealtfel, obloanele se deschiseră în aceeaşi clipă şi lumina de afară năvăli prin ferestre.

Eram încă sub apă, după cum ani spus; de fiecare parte a lui Nautilus, la o depărtare de zece metri, se înălţa cîte un zid de gheaţă care-ţi lua ochii cu strălucirea lui; deasupra şi dedesubt,

alte ziduri; deasupra era fundul banchizei, întinzîndu-se ca un tavan uriaş, dedesubt era gheţarul care, răsturnîndu-se încetul cu încetul, îşi găsise pe zidurile laterale două puncte de sprijin, rămînînd între ele. Nautilus se găsea închis într-un adevărat tunel de gheaţă, larg de aproape douăzeci de metri, plin cu apă liniştită. I-ar fi fost deci uşor să iasă, mergînd fie înainte, fie înapoi, şi găsind după aceea, la cîteva sute de metri mai încolo, vreo trecere liberă pe sub banchiză.

Becurile fuseseră stinse şi totuşi salonul strălucea în lumina vie pe care o dădeau razele farului, răsfrînte în pereţii de gheaţă. Îmi este cu neputinţă să descriu frumuseţea oglindirii razelor electrice pe blocurile nesfîrşite, tăiate mereu în alte forme. Lumini colorate, după cum erau vinele care brăzdau gheaţa, ţîşneau din fiecare unghi, din fiecare creastă, din fiecare faţetă. Ne simţeam ca într-o mină de pietre preţioase, mai ales de safire, care-şi amestecau scînteierile cu licăririle verzi ale smaraldelor. Ici şi colo, nuanţe de opal nespus de dulci se iveau în mijlocul unor puncte aprinse, adevărate diamante de foc, foarte strălucitoare. Puterea razelor era însutită, ca lumina ce ţîşneşte din lamelele lenticulare ale celui mai puternic far.

— Cît e de frumos! se minună Conseil.

— Da, e o privelişte cum nu se poate mai frumoasă, spusei eu. Nu-i aşa. Ned?

— Mii de draci! E nemaipomenită! încuviinţă canadianul. Turbez de necaz că n-am încotro şi trebuie să recunosc. E nemaivăzut!

Ned avea dreptate. Era ceva nemaivăzut! Deodată un strigăt al lui Conseil mă făcu să mă întorc.

— Ce s-a întîmplat? îl întrebai.

— Domnul să închidă ochii, să nu se uite! Nu vă uitaţi! Spunînd aceasta, Conseil îşi acoperi repede faţa cu mîinile.

— Dar ce-ai păţit?

— Sînt orbit, nu mai văd!

M-am uitat fără voie spre fereastră, dar n-am putut îndura focul care o mistuia.

Am înţeles ce se întîmplase: Nautilus pornise cu mare viteză. Toate sclipirile liniştite ale pereţilor de gheaţă se prefticuseră în mănunchiuri fulgerătoare. Focurile acestor miliarde de diamante se amestecau între ele. Împins de elice. Nautilus gonea parcă învăluit în fulgere.

Atunci, obloanele salonului se închiseră. Ne-am apărat cu palmele ochii în care ne jucau nenumărate globuri şi luminiţe, ca atunci cînd te uiţi prea mult spre soare. Ne-a trebuit destulă vreme ca să ne potolim vederea tulburată. În cele din urmă ne-am luat palmele de la ochi.

— Pe legea mea! N-aş fi crezut că poate exista aşa ceva, spuse Conseil.

— Mie nici acum nu-mi vine să cred! adăugă canadianul.

— Cînd vom fi înapoi pe uscat, spuse Conseil, după ce am văzut atîtea minuni ale naturii, cît de nevrednice şi de neînsemnate au să ni se pară continentele şi măruntele înfăptuiri ale omului! Nu! Lumea aceea nu mai este demnă de noi!

Asemenea cuvinte, ieşite din gura unui om de obicei atît de calm, arătau cît era el de înfierbîntat. Dar canadianul nu scăpă prilejul să pună paie pe foc.

— Lumea! făcu el clătinîndu-şi capul. Fii pe pace, prietene Conseil. N-o să ne mai întoarcem niciodată la ea!

Acestea se petreceau pe la orele cinci dimineaţa. Şi tot atunci avu loc o ciocnire în partea din faţă a lui Nautilus. Îmi dădui seama că vîrful vasului se lovise de un bloc de gheaţă. Pesemne că fusese o manevră greşită, fiindcă nu era deloc uşor să navighezi prin tunelul submarin, printre sloiuri de gheaţă. Îmi spuneam că, schimbîndu-şi drumul, căpitanul Nemo va ocoli piedicile, urmînd cotiturile tunelului. În orice caz, înaintarea noastră nu putea fi împiedicată cu desăvîrşire. Totuşi, împotriva aşteptărilor mele, Nautilus dădu înapoi destul de mult.

— Ne întoarcem? întrebă Conseil.

— Se vede că da, răspunsei eu. Pesemne că în partea asta tunelul nu are ieşire.

— Şi atunci?...

— Atunci e foarte simplu; ne întoarcem pe unde am venit şi ieşim prin partea de sud. Atîta tot.

Vorbind astfel, voiam să par mai liniştit decît eram în realitate, între timp se accelerase mişcarea înapoi a lui Nautilus care, mergînd de-a-ndăratelea, ne ducea cu o viteză tot mai mare.

— O să avem o întîrziere, făcu Ned.

— Ce contează cîteva ore mai mult ori mai puţin ? Măcar de-am ieşi odată...

— Da, repetă Ned Land. Numai de-am ieşi.

Mă plimbai cîtva timp de la salon la bibliotecă. Tovarăşii mei tăceau. Mă întinsei apoi pe un divan cu o carte în mînă. După un sfert de oră, Conseil, apropiindu-se de mine, mă întrebă:

— E interesantă cartea pe care o citiţi ?

— Foarte interesantă, îi răspunsei.

— Cred şi eu! Doar citiţi cartea pe care chiar dumneavoastră aţi scris-o!

— Cartea mea?

În adevăr, ţineam în mîini, fără să ştiu, lucrarea mea «Misterele din adîncul mărilor». Am închis cartea şi mi-am reluat plimbarea. Ned şi Conseil se ridicară să plece.

— Mai staţi, prieteni, le spusei eu. Să fim împreună pînă cînd vom ieşi din încurcătura asta.

— Cum doreşte domnul! îmi răspunse Conseil.

Mai trecură cîteva ceasuri, în care timp cercetai întruna instrumentele atîrnate pe pereţii salonului. Manometrul arăta că Nautilus pluteşte mereu la o adîncime de trei sute de metri, busola arăta că se îndreaptă înspre sud, iar indicatorul de viteză — că merge cu douăzeci de mile pe oră, ceea ce însemna prea mult pentru un spaţiu atît de îngust. Căpitanul Nemo însă ştia că trebuie să se grăbească. Acum, fiecare minut preţuia cît un secol.

La orele opt şi douăzeci avu loc cea de-a doua ciocnire, de data asta în partea de dinapoi a vasului. Pălii. Tovarăşii mei se apropiară de mine. L-am luat de mînă pe Conseil. Ne înţelegeam din priviri mai bine decît prin cuvinte. În clipa aceea intră în salon căpitanul. M-am îndreptat către el.

— Drumul spre sud ne este închis? îl întrebai.

— Da, domnule. Icebergul, răsturnîndu-se, ne-a închis orice ieşire.

— Sîntem blocaţi?

— Da.

Capitolul XVI FĂRĂ AER

Astfel, de o parte şi de alta, deasupra şi dedesubt, Nautilus se găsea împrejmuit de un zid de gheaţă, de nepătruns. Eram prizonierii banchizei! Canadianul izbi în masă cu pumnul lui puternic. Conseil tăcea. M-am uitat la căpitan. Chipul său îşi recăpătase calmul obişnuit. Stătea cu braţele încrucişate, gîndindu-se. Nautilus nu mai mişca.

După un timp, căpitanul vorbi:

— Domnilor, spuse el cu glas liniştit, în împrejurările de faţă există două feluri de a muri.

Omul acesta de neînţeles avea aerul unui profesor de matematici care face o demonstraţie elevilor.

— Primul, continuă el, este să murim striviţi. Al doilea, să murim asfixiaţi. Nu vorbesc despre posibilitatea de-a muri de foame, pentru că proviziile lui Nautilus pot ţine, fără îndoială, mai mult decît noi.

Să ne ocupăm deci de posibilităţile de strivire şi de asfixie.

— De asfixie nu trebuie să ne temem, domnule căpitan, fiindcă rezervoarele de aer sînt pline, îi răspunsei eu.

— E drept, observă căpitanul Nemo, dar ele nu ne pot ajunge decît pentru două zile. Au trecut treizeci şi şase de ore de cînd sîntem sub apă şi pînă acum ar fi trebuit să primenim aerul îngreuiat al lui Nautilus. În patruzeci şi opt de ore provizia de aer se va sfîrşi.

— Atunci, domnule căpitan, să ne eliberăm înainte de-a trece patruzeci şi opt de ore!

— Vom face-o, cel puţin încercînd să spargem zidul care ne înconjoară.

— Prin care parte?

— Asta o să ne-o arate sonda. Îl voi culca pe Nautilus peste gheţarul de dedesubt, iar oamenii mei, îmbrăcaţi în costume de scafandri, vor ataca muntele de gheaţă acolo unde va fi mai subţire.

— Putem deschide obloanele salonului?

— Fără îndoială, doar stăm pe loc.

Căpitanul Nemo ieşi. Curînd se auziră şuierăturile apei care umplea rezervoarele. Nautilus începu să se cufunde încet şi se aşeză pe gheţar la o adîncime de trei sute de picioare.

— Prieteni, spusei eu, situaţia e gravă, dar mă bizui pe curajul şi pe energia voastră.

— Domnule, îmi răspunse canadianul, acum n-o să vă mai bat capul cu cîrtelile mele. Sînt gata să fac orice pentru salvarea tuturor!

— Bine, Ned! i-am spus întinzîndu-i mîna.

— Am de adăugat că, ştiind să mînuiesc cu tot atîta îndemînare tîrnăcopul ca şi cangea, sînt la dispoziţia căpitanului.

— Nu-ţi va refuza ajutorul. Vino, Ned!

L-am condus pe canadian în camera în care echipajul lui Nautilus îşi îmbrăca hainele de scafandri. Am făcut cunoscută căpitanului propunerea lui Ned, care fu primită. Canadianul îşi îmbrăcă costumul şi fu gata odată cu ceilalţi tovarăşi de muncă. Fiecare purta în spate cîte un aparat Rouquayrol, plin cu aer curat, scos din rezervoare. Era un împrumut mare pentru rezerva de aer a lui Nautilus, dar trebuia făcut. Cît despre lămpile Ruhmkorff, ele n-ar fi avut nici un rost în apa luminată de farul electric.

După ce Ned se îmbrăcă, m-am întors în salon, unde obloanele fură deschise, şi, stînd lîngă Conseil, am privit stratul de gheaţă'pe care se sprijinea Nautilus. Peste cîteva clipe se iviră vreo doisprezece oameni din echipaj, mergînd pe bancul de gheaţă, şi printre ei am recunoscut statura înaltă a lui Ned Land. Căpitanul Nemo îi întovărăşea.

Înainte de a se începe săparea pereţilor, se făcură cîteva sondaje pentru a se hotărî în ce parte trebuiau pornite lucrările. În pereţii laterali fură înfipte sonde lungi, dar ele se opriră din pricina zidului gros, după ce pătrunseseră cincisprezece metri. Cît despre gheaţa de deasupra, era zadarnic să se încerce străpungerea ei. Acolo se înălţa banchiza care măsura mai mult

de patru sute de metri grosime. Căpitanul Nemo puse să fie sondată gheaţa de dedesubt. Aici doar zece metri ne despărţeau de apă, căci grosimea gheţarului se dovedi a nu fi mai mare de atît. Rămînea acum să se taie o bucată a cărei suprafaţă să fie egală cu linia de plutire a lui Nautilus, Cu alte cuvinte, trebuiau desprinşi peste şase mii de metri cubi, pentru a se face o scobitură prin care Nautilus să poată coborî sub cîmpul de gheaţă.

Munca începu îndată şi continuă cu înverşunare, în loc sa se sape în jurul lui Nautilus, ceea ce ar fi sporit greutăţile, căpitanul Nemo însemnă locul spărturii cam la opt metri de coasta stînga a vasului. Apoi, oamenii sfredeliră în mai multe puncte locul ales şi îndată după aceea tîrnăcoapele începură să taie cu putere gheaţa, desprinzînd blocuri mari. Printr-un efect curios al greutăţii specifice, blocurile acestea, fiind mai uşoare decît apa, zburau, ca să spun aşa, spre bolta tunelului, care se îngroşa în sus cu ceea ce pierdea din partea de jos. Dar lucrul acesta nu putea să ne supere, fiindcă zidul de dedesubt se subţia în aceeaşi măsură.

După două ore de muncă îndîrjită, Ned Land se întoarse sleit de puteri. EI şi tovarăşii lui fură înlocuiţi cu alţi lucrători, la care ne-am alăturat şi noi, eu şi Conseil. Ne-a condus secundul lui Nautilus. La început, apa mi s-a părut foarte rece, dar mînuind tîrnăcopul m-am încălzit. Cu toate că ne aflam la o presiune de treizeci de atmosfere, ne puteam mişca cu destulă uşurinţă.

Cînd după două ore de lucru m-am întors ca să mănînc ceva şi să mă odihnesc, am simţit diferenţa dintre aerul curat pe care ni-l dădea aparatul Rouquayrol şi atmosfera din Nautilus, încărcată cu acid carbonic. Aerul nu mai fusese reînnoit de patruzeci şi opt de ore şi puterea lui înviorătoare era mult slăbită. În douăsprezece ore de muncă fusese săpat, pe întinderea unde lucram, numai un strat gros de un metru, adică vreo şase sute de metri cubi. Dacă săpam tot atît în fiecare douăsprezece ore, ne-ar mai fi trebuit încă cinci nopţi şi patru zile ca să ducem lucrul la bun sfîrşit.

— Cinci nopţi şi patru zile! le spusei tovarăşilor mei. Iar aer în rezervoare nu mai avem decît pentru două zile.

— Fără să mai ţinem socoteala că, odată ieşiţi din închisoarea asta blestemată, vom fi închişi sub banchiză, fără să putem ieşi la aer! adăugă Ned.

Era adevărat. Cine ar fi fost în stare să prevadă timpul cel mai scurt care ne-ar fi trebuit ca să ne eliberăm ? Nu ne puteam asfixia mai înainte ca Nautilus să revină la suprafaţa apei ? Situaţia părea groaznică. Dar noi o priveam plini de curaj, hotărîţi să ne facem datoria pînă la capăt.

După cum socotisem, în timpul nopţii fu desprins un nou strat de un metru din alveola uriaşă. Dar dimineaţa, cînd îmbrăcat cu costumul meu de scafandru am străbătut apa la o temperatură de şase sau şapte grade sub zero, observai că zidurile laterale se apropiau încetul cu încetul. Straturile de apă, aflate mai departe de groapă, nefiind încălzite de oamenii care lucrau şi de loviturile uneltelor, începuseră să se solidifice. Care erau şansele noastre de scăpare în faţa acestei noi primejdii şi cum puteam împiedica îngheţarea apei, care ar fi sfărîmat pereţii lui Nautilus ca pe o bucată de sticlă?

N-am spus nimic celor doi tovarăşi ai mei despre noul pericol care ne pîndea. La ce ar fi folosit să-i descurajez, cînd munceau cu atîta rîvnă pentru salvare? Dar cînd am revenit pe bord, îi arătai căpitanului Nemo cum stau lucrurile.

— Ştiu, îmi spuse el cu tonul lui liniştit, pe care nici împrejurările cele mai groaznice nu i l-ar fi putut schimba. E încă un pericol, dar nu văd cum l-am putea înlătura. Singura

posibilitate de scăpare este să lucrăm mai repede decît îngheţul, să i-o luăm înainte, asta-i tot!

Să i-o luăm înainte! Adevărat, ar fi trebuit ca pînă acum să mă fi obişnuit cu felul acesta de-a vorbi. În ziua aceea am mînuit tîrnăcopul cu îndîrjire ore întregi. Munca îmi dădea puteri. Dealtfel, a lucra însemna a pleca de pe bord, însemna a părăsi un aer sărac şi stricat şi a respira aerul proaspăt din aparate.

Spre seară, groapa se mai adîncise cu un metru. Cînd m-am întors pe bord, era cît pe-aci să mă asfixieze acidul carbonic din submarin. Ah, de am fi avut mijloace chimice cu care să înlăturăm gazul acesta înăbuşitor! Oxigenul nu ne lipsea; se găsea în apă oricît de mult. Ar fi fost de ajuns să descompunem apa cu ajutorul unor pile electrice, ca să căpătăm fluidul dătător de viaţă. Mă gîndisem la asta, dar la ce-ar fi folosit, de vreme ce acidul carbonic produs de respiraţia noastră cuprinsese toate colţurile vasului? Spre a-l absorbi, ar fi trebuit să agităm fără încetare nişte vase umplute cu sodă caustică; dar n-aveam substanţa asta şi n-am fi putut-o înlocui cu nimic altceva.

Seara, căpitanul Nemo trebui să deschidă robinetele rezervoarelor şi să dea drumul la cîteva coloane de aer în interiorul lui Nautilus. Dacă n-ar fi făcut asta, în dimineaţa următoare nu ne-am mai fi trezit.

A doua zi, 26 martie, îmi reîncepui munca de miner, săpînd împreună cu tovarăşii mei al cincilea metru. Pereţii laterali şi fundul banchizei se îngroşau văzînd cu ochii. Nu mai era nici o îndoială că aveau să se unească mai înainte ca Nautilus să poată ieşi. Eram cît pe-aci să las tîrnăcopul din mînă. De ce să mai sap, cînd tot trebuia să mor înăbuşit, în chinuri pe care nu le-ar fi putut născoci nici chiar cruzimea unor sălbatici ? Mi se părea că sînt între fălcile formidabile ale unui monstru, iar ele se strîngeau necruţătoare.

Căpitanul Nemo, care conducea lucrările şi muncea el însuşi, trecu pe lîngă mine. L-am atins cu mîna şi i-am arătat pereţii închisorii noastre. Zidul dinspre tribord înaintase pînă la aproape patru metri de învelişul lui Nautilus.

Căpitanul mă pricepu şi-mi făcu semn să-l urmez. Ne-am întors pe bord. După ce mi-am scos costumul, l-am însoţit în salon.

— Domnule Aronnax, trebuie să încercăm un mijloc eroic, altfel rămînem cimentaţi în apa asta întărită.

— Da, spusei eu, dar ce putem face?

— O, dacă Nautilus ar fi destul de tare ca să suporte presiunea gheţii fără să fie strivit!

— Atunci? am întrebat neştiind la ce vrea să ajungă.

— Nu pricepeţi că îngheţarea apei ne-ar putea veni în ajutor? Nu vă daţi seama că ea ar putea face să crape cîmpul de gheaţă care ne ţine închişi, aşa cum face să crape şi pietrele cele mai tari? Nu vă dă prin gînd că ar putea să ne salveze în loc să ne ucidă ?

— Tot ce se poate, domnule căpitan; dar oricît de rezistent la strivire ar fi Nautilus, tot n-ar putea să suporte presiunea asta înspăimîntătoare şi s-ar turti ca o foaie de tablă.

— Ştiu, de asta nu trebuie să ne bizuim pe ajutorul naturii, ci pe noi înşine. Trebuie să stăvilim îngheţul. Trebuie să-l oprim! Nu numai pereţii laterali se strîng, dar şi în faţă, şi în spate n-au mai rămas nici zece picioare de apă. Gheaţa ne prinde din toate părţile.

— Cît timp ne mai ajunge aerul? îl întrebai eu. Căpitanul mă privi drept în ochi.

— Poimîine rezervoarele vor fi goale! spuse el.

Simţii cum îmi îngheaţă sîngele în vine. Şi totuşi nu puteam să mă aştept la alt răspuns. În ziua de 22 martie, Nautilus se cufundase în apele libere ale polului. Acum eram în 26. Trăisem cinci zile numai cu rezervele de pe bord! Iar aerul curat care mai rămăsese trebuia păstrat pentru lucrători. Şi astăzi, cînd scriu, îmi amintesc atît de bine de toate astea, încît mă năpădeşte fără voie spaima şi simt cum mă sufoc.

Căpitanul Nemo se gîndea, tăcut, nemişcat. Se vedea bine că-i venise o idee, pe care însă părea că o respinge. În sfîrşit, lăsă să-i scape cîteva cuvinte.

— Apă clocotită! murmură el.

— Apă clocotită?! mă mirai eu.

— Da. Sîntem închişi într-un spaţiu destul de mic. Oare apa clocotită, pe care ar arunca-o necontenit pompele lui Nautilus, n-ar ridica temperatura acestui loc, încetinind îngheţul?

— Trebuie să încercăm! spusei eu hotărît.

— Să încercăm, domnule profesor!

Termometrul arăta că afară erau mai puţin de şapte grade sub zero. Căpitanul Nemo mă duse în bucătărie, unde funcţionau puternicele aparate de distilare care prin evaporare

dădeau apa de băut. Ele fură umplute cu apă şi întreaga căldură electrică a pilelor năpădi serpentinele cufundate în lichid. În cîteva minute, apa atinse 100° şi fu trimisă spre pompe, în timp ce alta proaspătă o înlocuia. Căldura dezvoltată de pile era atît de mare, încît apa rece trasă din mare ajungea clocotită în pompe de îndată ce trecea prin aparate.

Pomparea începu. După trei ore termometrul arăta că afară sînt 6° sub zero. Cîştigasem un grad. Două ore mai tîrziu, termometrul arăta doar 4°.

— Vom izbuti! îi spusei căpitanului, după ce urmărisem şi controlasem prin numeroase observaţii mersul lucrărilor.

— Şi eu cred acelaşi lucru, îmi răspunse el. Nu vom fi striviţi. Nu ne mai ameninţă acum decît pericolul sufocării. În timpul nopţii temperatura apei se urcă la un grad sub zero. Era tot ce puteau face pompele. Dar cum îngheţul apei de mare începe numai de la două grade sub zero, m-am simţit în sfîrşit liniştit în privinţa asta.

A doua zi, 27 martie, fuseseră scoşi din groapă şase metri de gheaţă. Mai rămîneau de scos patru metri. Asta însemna încă patruzeci şi opt de ore de muncă. Aerul nu mai putea fi împrospătat în interiorul lui Nautilus, astfel că din ziua aceea lucrurile au mers din ce în ce mai greu.

Simţeam cum mă apasă o greutate de nesuferit. Pe la orele trei noaptea mă copleşise o nelinişte de neînvins. Căscam de-mi trosneau fălcile şi gîfîiam, căutînd să găsesc oxigenul care se rărea tot mai mult. Zăceam fără să mă mai pot gîndi, fără putere, aproape fără cunoştinţă. Bietul Conseil, căzut în aceeaşi stare, îndurînd aceleaşi suferinţe, nu mă părăsea. Îmi lua mîna, mă încuraja şi-l auzeam murmurînd:

— Ah! Dacă aş putea să nu respir, ca să vă las mai mult aer! îmi dădeau lacrimile cînd îl auzeam vorbind astfel.

Dacă situaţia tuturor era de neîndurat înăuntrul vasului, e lesne de închipuit cu ce grabă, cu cîtă fericire ne îmbrăcam hainele de scafandri atunci cînd ne venea rîndul ca să lucrăm! Tîrnăcoapele răsunau pe stratul îngheţat. Braţele ne osteneau,mîinile ni se jupuiau, dar nici oboseala, nici rănile nu însemnau nimic! Aerul dătător de viaţă ne pătrundea în plămîni! Respiram! Respiram!

Cu toate astea, nimeni nu-şi prelungea lucrul sub apă peste timpul hotărît. Odată sarcina îndeplinită, fiecare dintre noi trecea tovarăşilor care se sufocau rezervoarele dătătoare de viaţă. Căpitanul Nemo se supunea primul acestei discipline severe. Cînd sosea ora, dădea aparatul său altuia şi intra în aerul nesănătos de pe bord, mereu liniştit, fără urmă de slăbiciune, fără să murmure. În ziua aceea lucrul fu îndeplinit cu şi mai mult zel. Ne mai rămîneau de ridicat doi metri de pe toată întinderea săpăturii. Numai doi metri ne mai despărţeau de marea liberă. Dar în rezervoare nu mai era decît foarte puţin aer, şi acela încă trebuia păstrat pentru săpători. Nici un strop pentru Nautilus.

Cînd m-am întors pe bord, aproape că m-am sufocat. Ce noapte! Mi-e peste putinţă s-o descriu. Asemenea chinuri nu pot fi descrise. A doua zi dimineaţă, o apăsare îngrozitoare îmi tăia răsuflarea. Mă durea capul şi mă simţeam ameţit ca un om beat. Nici tovarăşii mei nu sufereau mai puţin. Cîţiva oameni din echipaj horcăiau. În ziua aceea, a şasea de cînd eram captivi, căpitanul Nemo, găsind că lucrul merge prea încet cu tîrnăcoapele şi cazmalele, hotărî să spargă stratul de gheaţă care ne mai despărţea de apă. Omul acesta îşi păstrase sîngele rece şi energia. Îşi stăpînea durerile fizice prin forţa morală. Gîndea, combina, lupta.

La ordinul său, vasul fu uşurat, adică ridicat de pe stratul de gheaţă, prin schimbarea greutăţii specifice. Şi îndată ce pluti, el fu adus deasupra săpăturii făcute pe măsura sa. După ce i se umplură rezervoarele de apă, vasul coborî pînă ce linia de plutire se potrivi cu marginile săpăturii.

Atunci, tot echipajul urcă pe bord şi uşa dublă de ieşire în apă fu închisă. Nautilus se sprijini în stratul de gheaţă care avea mai puţin de un metru grosime şi pe care sondele îl găuriseră în mii de locuri.

Robinetele rezervoarelor fură larg deschise şi o sută de metri de apă năvăliră în ele, sporind cu o sută de mii de kilograme greutatea lui Nautilus.

Aşteptam şi ascultam, uitînd suferinţele, nădăjduind încă. Încercam să ne salvăm printr-o ultimă sforţare. Cu toate că îmi vîjîiau urechile, am auzit peste puţin timp cum scîrţîie gheaţa sub Nautilus. Se produse o mişcare, gheaţa plesni cu un zgomot ciudat, ca o bucată de hîrtie care se rupe, şi Nautilus coborî.

— Trecem! îmi şopti Conseil.

N-am putut să-i răspund. I-am luat mîna şi i-am strîns-o, cutremurat de emoţie. Deodată, împins de înspăimîntătoarea greutate adăugată, Nautilus se înfundă în apă ca o ghiulea, căzînd în gol!

Atunci, întreaga forţă electrică fu îndreptată spre pompe, care începură îndată să golească apa din rezervoare După cîteva minute, căderea se încetini. Manometrul arăta chiar o mişcare de ridicare. Elicea porni cu toată viteza, făcînd să tremure din încheieturi învelişul metalic al vasului şi împingîndu-ne spre nord. Dar cît aveam să plutim pe sub banchiză, pînă la marea liberă? încă o zi? N-aveam să mai trăiesc atît! Stăteam întins pe un divan în bibliotecă. Simţeam că mă sufoc. Faţa mi se învineţise, buzele mi se albiseră şi îmi pierdusem cunoştinţa. Nu mai vedeam, nu mai auzeam, nu mai eram în stare să fac nici o mişcare. Cîte ore s-au scurs astfel, n-aş putea spune. Dar mi-am dat seama că începea agonia. Am înţeles că moartea era aproape.

Deodată însă mi-am revenit, simţind în plămîni o dîră de aer proaspăt. Ieşisem la suprafaţa apei? Trecusem banchiza?

Nu! Ned şi Conseil, bravii mei prieteni, se jertfeau ca să mă salveze. Pe fundul unui aparat mai rămăsese puţin aer. În loc să-l respire, îl păstraseră pentru mine, şi cu toate că ei înşişi se

sufocau, mi-l dădeau mie, picătură cu picătură. Voiam să dau aparatul la o parte, dar ei îmi ţineau mîinile şi cîteva clipe am respirat cu nesaţ.

Mă uitai la ceas. Era ora unsprezece dimineaţa. Trebuia să fim în 28 martie. Nautilus gonea cu o iuţeală înspăimîntătoare, de patruzeci de mile pe oră, zvîrcolindu-se în ape.

Unde era căpitanul Nemo? Murise? Dar tovarăşii săi? Muriseră şi ei? în clipa aceea manometrul arăta că sîntem la numai douăzeci de metri sub apă. Un simplu cîmp de gheaţă ne mai despărţea de aer. Oare nu-l puteam sfărîma? Oricum, Nautilus avea să încerce. L-am simţit într-adevăr luînd o poziţie oblică, coborîndu-şi partea dinapoi şi ridicîndu-şi pintenul. Fusese de ajuns să tragă puţină apă ca să-şi schimbe echilibrul. Apoi, împins de elicea lui puternică, vasul atacă gheţarul pe dedesubt, ca un berbece uriaş. Îl crăpă puţin cîte puţin, se dădu înapoi şi îşi făcu vînt, izbind din nou cîmpul de gheaţă care se crăpa. În sfîrşit, cu o ultimă sforţare. Nautilus se năpusti deasupra gheţii, pe care o sparse cu greutatea lui.

Panoul fu deschis şi valuri de aer curat năvăliră în toate ungherele vasului.

Capitolul XVII DE LA CAPUL HORN LA AMAZON

N-aş putea spune cum am ajuns pe punte. Poate că mă dusese canadianul. Tot ce ştiam este că respiram aerul înviorător al mării. Tovarăşii mei se îmbătau şi ei de prospeţimea aerului. Nefericiţii care flămînzesc prea multă vreme trebuie să fie cumpătaţi atunci cînd găsesc ceva de mîncare. Noi, dimpotrivă, n-aveam de ce să fim cumpătaţi, puteam să ne umplem plămînii cu aer şi ceea ce ne îmbăta era adierea, adierea însăşi a mării!

— Ah! făcea Conseil. Bun mai e oxigenul! Nu vă temeţi să respiraţi, domnule. E de ajuns pentru toată lumea.

Ned Land tăcea, dar căsca fălcile de ar fi putut speria şi un rechin. Şi ce respiraţie puternică! Canadianul «trăgea» ca o sobă în care s-a aprins focul.

Ne-am recăpătat curînd puterile, şi cînd m-am uitat împrejur, am văzut că sîntem singuri pe punte. Nici un om din echipaj. Nici măcar căpitanul Nemo. Ciudaţii marinari de pe Nautilus se mulţumeau cu aerul care circula înăuntru. Nici unul nu venise afară ca să se desfete în aer liber.

Primele cuvinte rostite de mine au fost cuvinte de mulţumire şi de recunoştinţă pentru cei doi tovarăşi ai mei. Ned şi Conseil îmi prelungiseră viaţa în timpul celor din urmă ceasuri ale agoniei. Toată recunoştinţa mea nu putea răsplăti un astfel de devotament.

— Lăsaţi, domnule profesor, îmi răspunse Ned Land, nu face să mai vorbim de asta! Ce merit avem noi? Nici unul. N-a fost decît o problemă de aritmetică. Viaţa dumneavoastră e mai preţioasă decît a noastră. Deci trebuia s-o păstrăm.

— Nu, Ned, i-am răspuns, nu este mai preţioasă. Nimeni nu-i superior unui om darnic şi bun aşa cum eşti dumneata!

— Bine! Bine! repetă canadianul, încurcat.

— Şi tu, dragul meu Conseil, ai suferit mult.

- Nu chiar aşa de mult. Ca să vă spun drept, mi-au lipsit şi mie vreo cîteva înghiţituri de aer, dar cred că m-aş fi obişnuit şi cu asta. Dealtfel, am văzut că domnul leşinase, aşa că mi-a trecut orice chef ca să respir. Cum se spune, mi s-a tăiat răsuflarea... Conseil, încurcat în propriile sale cuvinte, se opri. '

— Prieteni, le răspunsei eu adînc tulburat, de acum sîntem legaţi pentru totdeauna şi aveţi drepturi asupra mea...

— De care mă voi folosi din plin! spuse canadianul.

— Cum? se miră Conseil.

— Dreptul de a vă lua tu mine cînd voi părăsi acest vas infernal.

— Fiindcă veni vorba, întrebă Conseil, mergem în direcţie bună?

— Sigur, fiindcă mergem spre soare şi aici soarele e nordul, îi răspunsei eu.

— Asta aşa e, se amestecă Ned Land, dar nu ştim încă dacă mergem spre Pacific sau spre Atlantic, adică spre mări umblate sau spre mări pustii.

La asta nu ştiam ce să răspund, dar în sinea mea mă temeam că Nemo ne va duce mai degrabă spre oceanul uriaş care scaldă coastele Asiei şi ale Americii. Aşa, ar fi întregit înconjurul lumii submarine şi s-ar fi reîntors în mările în care Nautilus îşi găsea întreaga libertate. Dar dacă ne întorceam în Pacific, departe de orice pămînt locuit, cum rămînea cu planurile lui Ned Land ? În privinţa acestui punct important aveam să ne lămurim în scurtă vreme. Nautilus înainta cu toată viteza. Curînd trecurăm cercul polar, îndreptîndu-ne spre Capul Horn. La 31 martie, ora şapte seara, eram acolo.

Uitasem toate suferinţele noastre. Amintirea închisorii de gheaţă mi se ştersese încetul cu încetul din minte. Nu ne mai gîndeam decît la viitor. Căpitanul Nemo nu mai era de văzut nici prin salon, nici pe punte. Punctul însemnat în fiecare zi pe hartă de către ofiţerul secund îmi arăta direcţia exactă a lui Nautilus. În seara aceea, spre marea mea mulţumire, era vădit că ne reîntorceam spre nord, pe drumul Atlanticului. I-am înştiinţat pe canadian şi pe Conseil.

— Bună veste! îmi răspunse canadianul; dar oare unde merge Nautilus ?

— Nu ţi-aş putea spune, Ned.

— O fi avînd de gînd căpitanul ca după Polul Sud să înfrunte Polul Nord şi apoi să se întoarcă în Pacific prin faimoasa trecătoare din nord-vest?

— Să nu-i pomenim de asta, că e în stare s-o facă, ne sfătui Conseil.

— N-avea grijă, spuse canadianul, o ştergem noi mai din vreme!

— Oricum, îşi dădu părerea Conseil, căpitanul ăsta e un om straşnic şi n-o să ne pară rău că l-am cunoscut.

— Mai ales după ce-l vom părăsi! adăugă Ned Land.

A doua zi, 1 aprilie, cu puţin înainte de amiază cînd Nautilus se urcă la suprafaţa apei, zării spre apus o coastă. Era Ţara de Foc, căreia primii navigatori i-au dat acest nume văzînd fumurile numeroase care se ridicau din colibele indigenilor. Ţara de Foc este alcătuită dintr-o îngrămădire de insule ce se întind pe treizeci de leghe în lung şi optzeci de leghe în lat, între 53° şi 56' latitudine australă şi 67°50' şi 77°15' longitudine vestică. Coasta era joasă, dar în depărtare se ridicau munţi înalţi. Mi s-a părut chiar că zăresc muntele Sarmiento, care se înalţă pînă la două mii şaptezeci de metri deasupra nivelului mării, bloc piramidal de şist, cu vîrful foarte ascuţit, care, după cum spunea Ned, «anunţă vremea frumoasă sau vremea rea» după cum e învăluit sau nu în ceată.

— Un barometru grozav, prietene.

— Un barometru natural, domnule, care nu m-a înşelat niciodată cînd navigam în Strîmtoarea lui Magellan. În clipa aceea, piscul se vedea desluşit pe un cer senin. Era o prevestire de vreme frumoasă, care se şi îndeplini.

Nautilus, intrînd sub valuri, merse de-a lungul ţărmului, la o depărtare de numai cîteva mile. Prin geamul salonului vedeam liane lungi, fucusi gigantici şi alte specii de ierburi de mare, din care văzusem şi în marca liberă a polului, cu filamente vîscoase şi lustruite care aveau pînă la trei sute de metri lungime; ele păreau nişte adevărate cabluri, mai groase decît degetul cel mare, foarte tari, putînd să servească drept odgoane pentru nave. Pe fund, amestecata prin concreţiunile de mărgean, se aşternea o altă iarbă, cunoscută sub numele de «velp», cu frunze lungi de patru picioare. Ea serveşte de cuib şi de hrană nenumăraţilor crustacei, moluşte, crabi şi sepii.

Aici focile şi vidrele de mare aveau la îndemînă mîncăruri grozave, amestecînd carnea de peşte cu legume de mare, după mei oda englezească.

Nautilus trecea cu cea mai mare viteză prin apele acestea îmbelşugate. Spre seară se apropie de arhipelagul Maluinelor, ale cărui vîrfuri stîncoase le-am putut recunoaşte a doua zi dimineaţă.

M-am gîndit deci, pe bună dreptate, că aceste două insule, înconjurate de numeroase insuliţe, aparţinuseră odinioară pămînturilor descoperite de Magellan. Insulele Maluine au fost probabil descoperite de celebrul John Davis, care le-a dat numele de «Davis-Southern Islands». Mai tîrziu, Richard Hawkins le boteză Maiden Islands, Insulele Fecioarei. Apoi, la începutul secolului XVIII, nişte pescari din Saint Malo le-au dat numele de insulele Maluine. În sfîrşit, englezii, în a căror posesiune sînt, le-au numit insulele Falkland.

Prin meleagurile acelea, plasele ne-au adus alge frumoase şi mai ales un anumit fucus cu rădăcinile pline de cele mai bune midii din lume. O mulţime de gîşte şi raţe se abătură pe punte. Ele fură prinse şi duse de îndată la bucătăria bordului. În privinţa peştilor, am observat mai ales peşti osoşi din genul porcuşorilor, şi în special unii dintre ei, lungi de douăzeci de centimetri, presăraţi cu pete albicioase şi gălbui.

Mi-au plăcut de asemenea foarte mult meduzele, îndeosebi unele dintre ele, cele mai frumoase, numite «chrysaore» şi care trăiesc numai în mările Maluinelor.

Cînd cele din urmă înălţimi ale Maluinelor dispărură în zare, Nautilus se cufundă între douăzeci şi douăzeci şi cinci de metri, mergînd de-a lungul coastei americane. Pe căpitanul Nemo tot nu l-am văzut.

Pînă la 3 aprilie, n-am părăsit meleagurile Patagoniei, plutind cînd sub ocean, cînd deasupra valurilor. Nautilus trecu golful larg făcut de gurile lui La Plata şi la 4 aprilie ajunse în dreptul Uruguayului, la cincizeci de mile în larg. Vasul nostru se îndrepta mereu spre nord, de-a lungul cotiturilor coastei Americii meridionale. Străbătusem de la îmbarcarea noastră din mările Japoniei şi pînă aici şaisprezece mii de leghe. Pe la unsprezece dimineaţa am tăiat Tropicul Capricornului pe meridianul treizeci şi şapte, trecînd apoi prin largul Capului Frio. Spre marea nemulţumire a lui Ned Land, se vedea că lui Nemo

nu-i place vecinătatea coastelor locuite ale Braziliei, pentru că mergea cu o viteză ameţitoare. Nici un peşte, nici o pasăre, oricît de iute ar fi fost, nu ne puteau urmări şi nu puturăm studia nici una din curiozităţile acestei mări.

Gonind cu aceeaşi viteză timp de cîteva zile, am atins, la 9 aprilie, spre seară, punctul cel mai răsăritean al Americii de Sud, Capul San Roque. După aceea, Nautilus se depărta din nou şi coborî la adîncimi mai mari, căutînd o vale submarină care se întinde între Capul San Roque şi Sierra Leone, de pe coasta africană. Valea aceasta se bifurcă în dreptul Antilelor şi se sfîrşeşte la nord printr-o groapă uriaşă, de nouă mii de metri. Acolo secţiunea geologică a oceanului arată pînă la Antile o faleză de şase kilometri, tăiată drept, iar la înălţimea insulelor Capului Verde, un alt zid, tot atît de mare, care împreună cu celălalt mărginesc continentul scufundat al Atlantidei. Pe netezişul acestei văi se ridică vreo cîţiva munţi care dau o înfăţişare plăcută fundului submarin. Descriu toate aceste amănunte mai ales după hărţile netipărite din biblioteca lui Nautilus, făcute fără îndoială de căpitanul Nemo, pe baza observaţiilor sale personale.

Timp de două zile am colindat apele pustii şi adînci, coborînd cu ajutorul planurilor înclinate. Nautilus mergea în diagonale lungi, străbătînd astfel toate adîncimile. Dar la 11 aprilie, el se urcă deodată la suprafaţă şi zărirăm ţărmul la gura imensă a fluviului Amazoanelor, al cărui debit este atît de mare, încît desărează oceanul pe o întindere de mai multe leghe.

Tăiarăm şi Ecuatorul. În urma noastră, la douăzeci de mile spre vest, rămăsese Guyana, colonie franceză în care am fi putut găsi cu uşurinţă un refugiu. Dar vîntul sufla cu putere şi n-am fi putut înfrunta valurile furioase cu o simplă luntre. Se vede că Ned Land şi-a dat seama de lucrul acesta, fiindcă nu mi-a pomenit nimic despre fugă. Nici eu n-am spus nimic, fiindcă nu voiam să-l îndemn la o încercare sortită, fără îndoială, să dea greş.

De întîrzierea planurilor noastre mă despăgubii destul de uşor, făcînd studii interesante. În timpul celor două zile, în 11 şi 12 aprilie, Nautilus rămase la suprafaţa mării şi plasa lui ne aduse o colecţie minunată de zoofite, peşti şi reptile. Într-una din plase am găsit un fel de vulpe de mare foarte turtită, care, dacă i s-ar fi tăiat coada, ar fi format un disc perfect, cîntărind

douăzeci de kilograme. Era albă pe pîntece şi avea spinarea roşcată şi împestriţată cu pete mari, rotunde, de un albastru-închis încercuite cu negru. Pielea îi era foarte netedă, iar înotătoarea o avea despicată în două. Vulpea de mare se zbătea. Întinsă pe punte, încercînd prin mişcări convulsive să se întoarcă, şi făcu atîtea sforţări, încît era cît pe-aci să sară în mare, cînd Conseil, care ţinea la peştele lui, se aruncă peste ea şi, înainte de a-i putea spune eu ceva, o prinse cu amîndouă mîinile.

Dar, cît ai clipi, bietul băiat căzu pe spate, cu picioarele în sus, cu jumătate de corp paralizată şi strigînd:

— Domnule! Nu mă lăsa! Ajută-mă!

Era pentru prima oară cînd nu-mi vorbea «la persoana a treia». L-am ridicat împreună cu Ned Land, l-am fricţionat zdravăn şi, cînd şi-a revenit în simţiri, veşnicul clasificator îngînă cu o voce stinsă:

— Clasa cartilaginoşilor, ordinul condropterigienilor cu branhii fixe, subordinul selacienilor, familia raidelor, genul torpilelor!

— Da, prietene, îi răspunsei eu, o torpilă te-a adus în halul ăsta.

— Ah, domnule, vă rog să mă credeţi, am să mă răzbun pe animalul ăsta, ameninţă Conseil.

— Cum aşa ?

— Mîncîndu-l!

Şi a mîncat din peşte în aceeaşi seară, dar numai ca să se răzbune, pentru că, cinstit vorbind, carnea era cam tare.

Bietul Conseil dăduse peste o torpilă dintre cele mai periculoase, din specia cumana. Animalul acesta ciudat, cînd e într-un mediu bun conducător de electricitate, cum e apa, trăsneşte peştii de la o distanţă de mai mulţi metri, atît de mare este puterea organului său electric, ale cărui două feţe principale n-au mai puţin de douăzeci şi şapte picioare pătrate!

A doua zi, 12 aprilie. Nautilus se apropia de coasta numită «olandeză», spre gura lui Maroni. Acolo trăiau în familii mai multe grupuri de mănaţi, care, ca şi dugongul şi stelarul, fac parte din ordinul sirenienilor. Animalele acestea frumoase, blînde şi paşnice, lungi de şase pînă la şapte metri, cîntăreau cel puţin patru mii de kilograme.

Le-am explicat lui Ned Land şi lui Conseil că natura, prevăzătoare, hărăzise acestor mamifere un rol însemnat. Ca şi focile, ele pasc ierburile submarine şi distrug astfel aglomerarea de ierburi care astupă gura fluviilor tropicale.

Deşi nu dispreţuia această teorie, echipajul de pe Nautilus vînă totuşi vreo 6 mănaţi.

Trebuiau făcute provizii, şi carnea manaţilor este mai gustoasă decît a vacilor şi viţeilor. Vînătoarea n-a fost deloc interesantă. Manaţii s-au lăsat omorîţi fără să se apere. Am adus pe bord spre a fi puse la uscat mai multe mii de kilograme de carne. În aceeaşi zi a mai avut loc un pescuit ciudat, care a sporit proviziile lui Nautilus. Prinsesem în plase cîţiva peşti al căror cap se termina printr-o placă ovală, cu margini cărnoase. Erau echeneide din a treia familie a melacopterigenilor

subbranhiali. Discul lor turtit este alcătuit din lame cartilaginoase, transversale şi mişcătoare, între care animalul poate face vid, ceea ce îi dă putinţa să se prindă de lucruri ca ,o ventuză.

Remora pe care o întîlnisem în Mediterana aparţine acestei specii. Dar cele de aici sînt echeneide osteochere, specifice acestei mări. Pe măsură ce le prindeau, marinarii noştri le aruncau în căzi pline cu apă.

Terminînd pescuitul. Nautilus se apropia de ţărm, unde văzurăm dormind pe apă mai multe broaşte ţestoase de mare. Ar fi fost greu să prindem reptilele acestea preţioase, fiindcă ele se trezesc la cel mai uşor zgomot şi carapacea lor puternică le apără de cange. Dar echeneida avea să ni le prindă cu o siguranţă şi o precizie extraordinară. Peştele acesta este un adevărat cîrlig viu, care ar ferici şi ar îmbogăţi orice pescar cu undiţă.

Oamenii lui Nautilus prinseră de cozile echeneidelor cîte un inel destul de mare, ca să nu le împiedice mişcările, iar de inel legară o frînghie lungă, cu capătul prins de bord.

Echeneidele aruncate în mare îşi începură îndată misiunea, lipindu-se de plastronul broaştelor ţestoase. Îndîrjirea lor era atît de mare, încît mai degrabă s-ar fi lăsat rupte decît să dea drumul pradei. Apoi ele fură trase pe bord odată cu broaştele ţestoase de care se lipiseră.

Am prins astfel cîteva cacuane, late de un metru şi grele de două sute de kilograme. Carapacea lor, acoperită cu plăci mari, cornoase, subţiri şi străvezii, de culoare cafenie, împestriţate cu alb şi galben, este foarte căutată. Pe lîngă asta, ele sînt tot atît de bune de mîncat ca şi broaştele ţestoase obişnuite, a căror carne are un gust minunat. Pescuitul acesta puse capăt şederii noastre pe meleagurile fluviului Amazoanelor si, odată cu venirea nopţii, Nautilus se depărta în larg.

Capitolul XVIII CARACATIŢELE

Timp de cîteva zile, Nautilus se depărta mereu de ţărmul american. Era limpede că nu voia să treacă prin Golful Mexic sau

prin Marea Antilelor. Adîncime ar fi avut destulă, nu-i vorbă, pentru că mările acestea ating în medie o mie opt sute de metri; se vede însă că insulele sînt presărate la tot pasul şi navele care plutesc de colo-colo nu-i erau pe plac căpitanului Nemo.

La 16 aprilie, treceam pe lîngă Martinica şi Guadelupa, la o depărtare de treizeci de mile. O clipă am zărit piscurile înalte ale acestor insule.

Canadianul, care nădăjduia să-şi ducă planurile la îndeplinire în Golful Mexicului, fie coborînd pe uscat, fie acostînd pe una din numeroasele nave care trec de la o insulă la alta, fu dezamăgit. Dacă ar fi izbutit să pună mîna pe luntre, fără ştirea căpitanului, n-ar fi fost mare lucru să fugim, dar în largul oceanului nici vorbă nu putea fi de o asemenea ispravă.

Ned Land, Conseil şi cu mine am avut o lungă discuţie în privinţa asta. Eram prizonieri de şase luni. Străbătuserăm şaptesprezece mii de leghe şi, după cum spunea canadianul, călătoria noastră putea să ţină încă mult şi bine. De aceea Ned Land îmi ceru un lucru la care nu mă aşteptam; să-l întreb hotărît pe căpitanul Nemo dacă avea de gînd să ne ţină pentru totdeauna pe bordul lui Nautilus. O asemenea încercare nu-mi plăcea deloc. Eram convins că n-ar fi dus la nici un rezultat. Nu trebuia să ne bizuim pe comandantul lui Nautilus, ci numai pe noi înşine. Dealtfel, de cîtăva vreme, căpitanul Nemo devenise mai mohorît, mai retras şi mai puţin prietenos. Mi se părea că mă ocoleşte şi îl întîlneam rareori. La începutul călătoriei îmi vorbea cu plăcere despre minunile submarine; acum însă mă lăsa cu studiile mele şi nu mai dădea prin salon.

Ce se întîmplase cu el? Din ce pricină se schimbase? Eu nu eram vinovat cu nimic. Îl stînjenea prezenţa noastră pe bord ? Orice ar fi fost, era de necrezut că ne va reda libertatea. Îl rugai deci pe Ned să-mi dea răgaz să chibzuiesc înainte de a-i vorbi căpitanului. Dacă încercarea mea n-ar fi dus la nimic bun, ea îi putea trezi bănuielile, înrăutăţindu-ne astfel situaţia şi ducînd de rîpă planurile canadianului. Adăugai că în nici un caz nu-i putem cere lui Nemo să ne dea drumul sub motiv că sănătatea noastră ar avea de suferit. În afară de zilele grele pe care le petrecusem la Polul Sud, toţi trei eram cît se poate de zdraveni. Hrana sănătoasă, aerul curat, viaţa regulată, temperatura uniformă ne fereau de boli. Un astfel de trai era foarte potrivit pentru un om căruia nu-i părea rău după viaţa de pe uscat, cum era căpitanul

Nemo, care se simţea la el acasă şi umbla unde voia, urmărindu-şi ţinta pe căi misterioase pentru alţii, dar cunoscute de el. Noi însă ne simţeam legaţi de omenire. Eu, unul, de pildă, n-aş fi vrut deloc să-mi îngrop studiile atît de interesante şi de noi, pe care le făcusem. Puteam acum să scriu adevărata carte despre mare şi voiam ca ea să vadă lumina tiparului cît mai curînd.

La 20 aprilie, pluteam la o adîncime mijlocie de o mie cinci sute de metri. Pămîntul cel mai apropiat de noi era arhipelagul Lucayelor presărat ca o grămadă de pietriş în mijlocul apelor. Acolo se înălţau stînci submarine, ziduri drepte făcute din blocuri colţuroase, puse ca nişte temelii largi. Între ele se adînceau gropi întunecate, pe care razele noastre electrice nu le puteau lumina pînă la fund. Stîncile erau învăluite în ierburi mari, laminarii uriaşe, fucuşi nesfîrşiţi, ca nişte adevărate spaliere de hidrofite dintr-o lume de titani.

De la plantele uriaşe despre care tocmai discutam cu Conseil şi cu Ned, veni vorba pe nesimţite despre animalele gigantice care trăiesc în mări şi oceane. Unele bineînţeles că n-au alt rost decît să le hrănească pe celelalte. Cu toate acestea, prin fereastra lui Nautilus, care părea nemişcat, nu vedeam prin filamentele plantelor decît principalii articulaţi ai brahiurilor, lambrii cu labe lungi, crabi vineţi şi clioşi, care vieţuiesc numai în apele Antilelor.

Era aproape ora unsprezece cînd Ned Land îmi atrase atenţia că ierburile sînt mişcate cu putere de o vietate nevăzută.

— Ei bine, spusei eu, printre ierburi trebuie să fie văgăuni pline de caracatiţe şi nu m-aş mira dacă am vedea vreo cîţiva monştri dintr-ăştia.

— Cum adică ? întrebă Conseil. Sînt pe aici calmari, simpli calmari din clasa cefalopodelor?

— Nu-i vorba de calmari. Îi răspunsei eu, ci de caracatiţe mari. Dar mi se pare că Ned s-a înşelat, fiindcă nu văd nimic.

— Mi-ar părea rău să fie aşa, spuse Conseil. Tare aş vrea să văd de aproape o caracatiţă mare, despre care am auzit atîtea şi care poate tîrî corăbii la fund. Lighioanele astea mi se pare că se numesc krak...

— Numai craque[1] e de ajuns, rîse canadianul.

---

[1] Craque (se pronunţă **krak**) în franceză înseamnă **minciună gogonată.**

— Kraken, îşi isprăvi vorba Conseil, fără să ia în seamă gluma tovarăşului său.

— N-o să cred niciodată că există asemenea animale! spuse Ned Land.

— De ce nu? răspunse Conseil. În narval cum am crezut?

— Ne-am înşelat, Conseil.

— Nici vorbă. Dar poate că alţii mai cred încă şi acum.

— Tot ce se poate, îi răspunsei eu lui Conseil, dar în ceea ce mă priveşte sînt hotărît să nu admit existenţa monştrilor acestora decît atunci cînd am să-i disec cu propria mea mînă.

— Aşadar, întrebă Conseil, domnul nu crede că există caracatiţe uriaşe?

— Dar cine dracu' a văzut vreodată? se miră canadianul.

— Multă lume, prietene Ned.

— Or fi fost savanţi, nu pescari!

— Ba, să mă ierţi, Ned, şi pescari, şi savanţi!

— Eu, care vă vorbesc, spuse Conseil cu aerul cel mai serios din lume, îmi amintesc cum nu se poate mai bine că am văzut o corabie trasă la fund de braţele unui cefalopod.

— Ai văzut tu asta? întrebă canadianul.

— Da, Ned.

— Cu ochii tăi?

— Cu ochii mei.

— Şi unde, mă rog?

— La Saint-Malo, răspunse calm Conseil.

— În port? întrebă batjocoritor Ned Land.

— Nu, într-o biserică, răspunse Conseil.

— Într-o biserică! strigă canadianul.

— Da, Ned, caracatiţa de care vorbesc era zugrăvită pe un tablou!

— Straşnic! făcu Ned, izbucnind în rîs. Domnul Conseil mă ia în balon!

— De fapt, are dreptate, mă amestecai eu. Am auzit de tabloul acela; dar subiectul lui e luat dintr-o legendă şi ştiţi cît preţ au legendele pentru ştiinţele naturii! Dealtfel, cînd e vorba de monştri, imaginaţia nu cere altceva decît s-o laşi în voie. Nu numai că s-a spus despre caracatiţele astea cum că ar putea trage corăbiile la fund, dar un oarecare Olaűs Magnus vorbeşte despre un cefalopod lung de o milă, care seamănă mai mult a insulă decît a animal. Se mai povesteşte că episcopul din Nitros

a ţinut slujba religioasă pe un munte. Cînd şi-a isprăvit slujba, muntele a pornit din loc şi a intrat în mare; muntele era o caracatiţă.

— Şi asta-i tot? întrebă canadianul.

— Nu-i tot. Un alt episcop, Pontoppidan din Berghem, vorbeşte şi el despre o caracatiţă pe care putea să facă manevre un regiment de cavalerie!

— Îi ziceau bine, nu se încurcau episcopii de altădată! spuse canadianul.

— Nu numai ei, ci şi naturaliştii din vechime pomenesc de monştri cu o gură cît un golf şi care erau prea mari ca să încapă în Strîmtoarea Gibraltar.

— Asta-i bună! făcu Land.

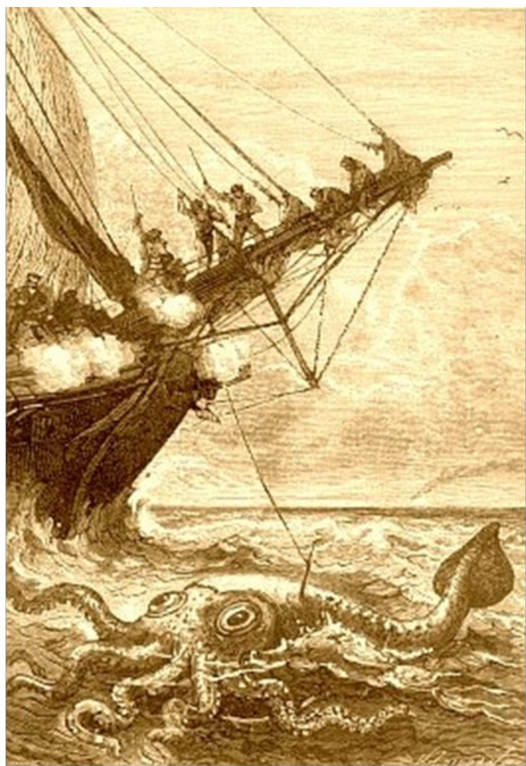
— O fi oare ceva adevărat în toate poveştile astea ? întrebă Conseil.

— Absolut nimic, dragii mei, cel puţin din ceea ce trece dincolo de limitele adevărului ca să devină fabulă sau legendă. Totuşi, imaginaţia celor care au născocit legendele trebuia să pornească de la o fărîmă de adevăr. Şi nu se poate nega că există caracatiţe şi calmari uriaşi, dar care nu-i întrec în privinţa asta pe cetacei. Aristotel a constatat mărimea unui calmar de cinci coţi, adică de trei metri şi zece centimetri. Pescarii noştri întîlnesc şi ei mulţi care trec de un metru şi optzeci de centimetri. Muzeele din Triest şi Montpellier păstrează exponate lungi de doi metri; iar după socoteala naturaliştilor, o caracatiţă de şase picioare ar avea tentacule lungi de douăzeci şi şapte de picioare. Asta ajunge ca să se facă din ea un monstru nemaipomenit.

— Şi asemenea animale se pescuiesc şi în zilele noastre ? întrebă canadianul.

— Chiar dacă nu le pescuiesc, pescarii le văd uneori. Unul dintre prietenii mei, căpitanul Paul Bos din Le Havre, m-a încredinţat că întîlnise un asemenea monstru uriaş în mările Indiilor. Dar faptul cel mai uimitor şi care nu ne îngăduie să credem că ei nu există s-a petrecut abia acum cîţiva ani, în 1861.

— Ce s-a întîmplat atunci? întrebă Ned Land.

— În 1861, la est de Teneriffe, aproape la latitudinea la care ne găsim noi acum, echipajul vasului de război Alecton a zărit un calmar cît toate zilele, care înota pe lîngă vas. Comandantul Bouguer se apropie de animal şi îl atacă cu lovituri de cange, apoi trase cu puşca, dar fără să facă nici o ispravă, căci gloanţele şi căngile străbăteau cărnurile moi ca o piftie. După mai multe încercări neizbutite, echipajul reuşi să treacă un laţ în jurul moluştei. Laţul lunecă pînă la înotătoarele codale, unde se opri. Oamenii încercară să ridice monstrul pe bord, dar greutatea lui era atît de mare, încît coada s-a rupt în locul unde era trasă de frînghie şi, lipsindu-se de podoaba aceasta, monstrul dispăru în apă.

— În sfîrşit, iată un fapt! spuse Ned Land.

— Un fapt neîndoielnic, Ned. S-a şi propus ca această caracatiţă să fie numită «calmarul lui Bouguer».

— Şi ce lungime avea? întrebă canadianul.

— Nu avea cumva aproape şase metri? întrebă şi Conseil, care stătea la geam, cercetînd din nou pereţii colţuroşi ai falezei.

— Exact! am răspuns.

— Şi pe cap, continuă Conseil, nu avea o coroană cu opt tentacule care se mişcau în apă ca nişte şerpi?

— Întocmai.

— Iar ochii bulbucaţi nu erau foarte mari?

— Ba da, Conseil.

— Şi botul nu era ca un cioc de papagal, un cioc grozav?

— Chiar aşa, Conseil.

— Atunci, dacă nu-i cu supărare, iată calmarul lui Bouguer, sau, dacă nu-i el, iată cel puţin un frate de-al lui.

M-am uitat la Conseil. Ned Land se repezi la fereastră.

— Ce lighioană îngrozitoare! strigă el.

Privii şi eu şi nu-mi putui stăpîni un gest de scîrbă. În faţa mea se zvîrcolea o dihanie groaznică, scoasă parcă din legendele cu monştri.

Era un calmar uriaş, lung de vreo opt metri, venind cu o viteză uluitoare spre Nautilus. Monstrul ne privea cu ochii lui enormi şi nemişcaţi, de culoare verde-albăstrie... Cele opt braţe, sau mai bine zis cele opt picioare prinse pe cap, din pricina cărora i s-a dat acestui animal numele de cefalopod, erau de două ori mai lungi decît corpul şi se zvîrcoleau ca nişte şerpi. Pe partea dinăuntru a tentaculelor se desluşeau bine cele două sute cincizeci de ventuze, asemănătoare cu nişte capsule emisferice. Monstrul îşi lipea din cînd în cînd ventuzele de geamul salonului, făcînd vid sub ele. Botul dihaniei — un fel de cioc cornos semănînd cu un cioc de papagal — se deschidea şi se închidea de sus în jos. Din botul ca o foarfecă îi ieşea, fremătînd, limba, făcută şi ea dintr-o substanţă cornoasă şi înarmată cu cîteva rînduri de dinţi ascuţiţi. Ce fantezie a naturii! Un cioc de pasăre la o moluscă! Corpul, în formă de fus, umflat înspre mijloc, alcătuia o masă de carne care trebuia să cîntărească douăzeci pînă la douăzeci şi cinci de mii de kilograme. Culoarea ei nestatornică, schimbîndu-se pe măsură ce dihania se înfuria, trecea cu o iuţeală de nespus de la cenuşiu-vînăt la cafeniu-roşcat.

De ce era furioasă fiara? Fără îndoială că din pricina lui Nautilus, mai puternic decît ea şi asupra căruia braţele sugătoare şi mandibulele ei n-aveau nici o putere. Şi totuşi, dihăniile acestea grozave, care au trei inimi, dau dovadă de o vitalitate şi de o vigoare în mişcări rar întîlnite.

Întîmplarea ne scosese în faţă acest calmar uriaş şi nu voiam să pierd prilejul de a-l studia cu de-amănuntul. Stăpînindu-mi dezgustul pe care mi-l insufla înfăţişarea lui, am luat un creion şi am început să-l desenez.

— Poate că-i acelaşi calmar pe care l-a întîlnit Alecton, îşi dădu părerea Conseil.

— Nu se poate, răspunse canadianul, fiindcă ăsta e întreg, iar celălalt a rămas fără coadă.

— Asta n-ar însemna nimic, le explicai eu. Braţele şi coada cefalopodelor se refac de la sine şi în şapte ani coada calmarului lui Bouguer a avut tot timpul să crească din nou.

— Atunci, o întoarse Ned, chiar dacă n-am dat încă de el, poate că îl găsim printre ceilalţi! Într-adevăr, alte caracatiţe se iveau la fereastra dinspre tribord. Am numărat şapte dihănii. Îl însoţeau pe Nautilus şi li se auzeau scrîşniturile ciocurilor pe învelişul de oţel. Nu ne puteam plînge de lipsă de caracatiţe. Mi-am urmat lucrul. Lighioanele se ţineau după noi cu atîta precizie, încît păreau nemişcate şi aş fi putut să le desenez, copiindu-le forma prin transparenţa geamului. Dealtfel nici Nautilus nu mergea prea repede.

Deodată, vasul se opri ca şi cînd s-ar fi izbit de ceva.

— Ne-am ciocnit oare? întrebai eu.

— Orice ar fi, răspunse canadianul, am scăpat, fiindcă plutim încă. Nautilus plutea, fără îndoială, dar de mers nu mai mergea. Paletele elicei nu mai băteau apa. Trecu un minut. Apoi căpitanul Nemo, urmat de secund, intră în salon.

Nu-l mai văzusem de cîtva timp. Părea posomorit. Fără să ne vorbească, poate că fără să ne vadă chiar, el merse spre fereastră, privi caracatiţele, apoi spuse cîteva cuvinte secundului. Acesta ieşi. Obloanele se închiseră îndată. Luminile din plafon se aprinseră.

M-am îndreptat spre căpitan.

— Ciudată colecţie de caracatiţe! îi spusei cu tonul nepăsător al unuia care ar privi un acvarium.

— Într-adevăr, domnule naturalist, îmi răspunse căpitanul, şi o să ne luptăm cu ele corp la corp.

Mă uitai la comandant. Credeam că nu înţelesesem bine.

— Corp la corp ?

— Da. Elicea s-a oprit. Cred că mandibulele cornoase ale unui calmar s-au încurcat în paletele ei; de aceea nu mai putem merge.

— Şi ce vreţi să faceţi?

— Să ne urcăm la suprafaţă şi să măcelărim toate lighioanele astea.

— N-o să fie tocmai uşor.

— E adevărat. Gloanţele electrice n-au nici o putere împotriva acestor cărnuri moi, în care nu găsesc destulă rezistenţă ca să explodeze. Dar le vom ataca cu topoarele.

— Şi cu cangea, domnule, adăugă canadianul; dacă primiţi, vă ajut şi eu!

— Nici vorbă că primim, meştere Land!

— Vă vom întovărăşi, spusei eu şi, urmîndu-l pe căpitanul Nemo, ne-am îndreptat spre scara centrală.

Acolo, vreo zece oameni înarmaţi cu topoare erau gata de atac. Conseil şi cu mine apucarăm două topoare. Ned Land luă cangea. Între timp. Nautilus se ridicase la suprafaţa apei. Pe ultimele trepte ale scării, unul dintre marinari deşuruba panoul. Dar abia se desfăcură piuliţele şuruburilor, cînd capacul se ridică tras cu o furie grozavă de ventuzele unui braţ de caracatiţă. Deodată, un braţ lung se strecură ca un şarpe prin deschizătură, în timp ce alte douăzeci se frămîntau deasupra noastră. Cu o lovitură de topor, căpitanul Nemo tăie braţul uriaş, care alunecă pe scări, zvîrcolindu-se. În clipa în care ne îngrămădeam unul peste altul ca să ieşim pe punte, alte două braţe, biciuind aerul, se năpustiră asupra marinarului care stătea în faţa căpitanului Nemo şi-l ridicară cu o forţă de nedescris. Căpitanul Nemo scoase un strigăt şi sări afară. Ne repezirăm şi noi după el.

Ce privelişte îngrozitoare! Nenorocitul marinar, ţinut strîns de tentaculul care îl înşfăcase şi lipit de ventuzele lui, se legăna în aer, pradă trompei uriaşe. Horcăia, se sufoca şi striga: «Ajutor! Ajutor!» Cuvintele lui, spuse în limba franceză, mă uluiră cu totul. Aşadar, aveam pe bord un compatriot, ba poate chiar mai mulţi! Strigătul acela sfişietor nu-l voi putea uita niciodată.

Nefericitul era pierdut. Cine l-ar fi putut smulge din strînsoarea puternică? Căpitanul Nemo se aruncă împotriva monstrului şi cu o lovitură de topor îi mai tăie un braţ. Secundul lupta înverşunat cu alte caracatiţe, care încercau să se apropie. Întregul echipaj lovea cu topoarele... Canadianul, Conseil şi cu mine ne înfigeam armele în maldărele de carne. Era groaznic! O clipă crezui că nenorocitul înşfăcat de caracatiţă ar fi putut scăpa; şapte din cele opt braţe fuseseră tăiate. Singurul braţ rămas se răsucea în aer, purtîndu-şi victima ca pe un fulg. Dar în clipa cînd căpitanul Nemo şi secundul se aruncară asupra ei, dihania împroşcă o coloană de lichid negricios, secretată de o pungă din abdomen; cîteva clipe am fost orbiţi. Cînd norul negru se împrăştie, calmarul dispăruse tîrînd cu el pe nefericitul meu compatriot!

Cu cîtă furie ne-am repezit atunci asupra monştrilor! Parcă ne pierdusem minţile. Pe puntea lui Nautilus năvăliseră zece sau douăsprezece caracatiţe. Ne rostogoleam unii peste alţii în mijlocul şerpilor care se zvîrcoleau, în valuri de sînge şi de cerneală neagră. Cangea lui Ned Land se înfigea, la fiecare lovitură, în ochii verzi ai calmarilor, plesnindu-i. Dar viteazul meu tovarăş fu deodată trîntit de tentaculele unui monstru de care nu se putuse feri. Ciocul uriaş al calmarului se deschise deasupra lui Ned Land. Nefericitul canadian avea să fie tăiat în două. M-am repezit în ajutorul lui. Dar căpitanul Nemo mi-o luase înainte. Toporul său dispăru între fălcile enorme ale

dihaniei, şi canadianul, salvat ca prin minune, se ridică înfigînd întreaga cange pînă în inima întreită a caracatiţei.

— Mi-am plătit datoria! îi spuse căpitanul Nemo canadianului. Ned se înclină, fără să-i răspundă.

Lupta ţinuse un sfert de oră. Monştrii învinşi părăsiră cîmpul de luptă, dispărînd sub valuri. Căpitanul Nemo roşu de sînge, stătea nemişcat lîngă far, privind marea care înghiţise pe unul din tovarăşii lui. Din ochi îi curgeau lacrimi mari.

Capitolul XIX GOLF-STREAM

Nici unul dintre noi nu va putea uita vreodată groaznica întîmplare din 20 aprilie! Am scris cum s-au desfăşurat faptele, pe cînd eram încă adînc tulburat. Pe urmă am refăcut cele scrise şi le-am citit lui Conseil şi canadianului. Ei au găsit că faptele sînt povestite întocmai, dar nu sînt redate cu destulă tărie. Ca să zugrăvesc asemenea tablouri, mi-ar fi trebuit să am pana celui mai mare poet al nostru, a ilustrului Victor Hugo.

După cum spuneam, căpitanul Nemo plînsese privind valurile. Durerea îi era nemărginită. Pierdea al doilea tovarăş de cînd ne găseam pe bord. Şi ce moarte! Prietenul acesta, zdrobit, înăbuşit de braţul puternic al caracatiţei, sfărîmat de fălcile ei tari ca fierul, n-avea să se odihnească împreună cu tovarăşii săi în apele liniştite ale cimitirului de mărgean!

Mie, ceea ce îmi sfişiase inima în toiul luptei fusese strigătul de deznădejde al nefericitului marinar. Sărmanul francez, uitîndu-şi limbajul de împrumut, folosise limba ţării şi a mamei sale ca să ne cheme pentru cea din urmă oară! Aşadar, avusesem un compatriot printre oamenii din echipajul lui Nautilus, un francez credincios trup şi suflet căpitanului Nemo, fugind ca şi el de orice legătură cu cei de pe pămînt. Să fi fost oare singurul care reprezenta Franţa în asociaţia aceasta misterioasă, alcătuită fără doar şi poate din oameni de naţionalităţi diferite? Iată încă una din întrebările fără răspuns care îmi frămîntau mintea neîncetat.

Căpitanul Nemo intră în cabina sa şi timp de cîteva zile nu l-am mai văzut. Puteam să-mi dau seama de tristeţea, de

deznădejdea şi de nehotărîrea sa, judecînd după mersul lui Nautilus, al cărui suflet era şi care îi oglindea toate simţămintele. Vasul nu mai păstra o ţintă hotărîtă. Mergea înainte şi înapoi, plutind ca un cadavru în voia valurilor. Deşi elicea îi fusese curăţată, Nautilus abia dacă se mai mişca; naviga la întîmplare, neputîndu-se smulge din locul ultimei lupte, care înghiţise pe unul dintre ai săi!

Astfel trecură zece zile. Abia la 1 mai, Nautilus îşi reluă drumul spre nord, trecînd pe lîngă insulele Lucayes, în apropierea canalului Bahama. Mergeam prin apele celui mai mare fluviu al mării, care îşi are malurile sale, peştii săi şi temperatura proprie. Cu alte cuvinte, urmam curentul Golf-Stream.

Golf-Streamul este într-adevăr un fluviu ce curge liber prin mijlocul Atlanticului şi ale cărui ape nu se amestecă cu apele oceanului. Este un fluviu sărat, mai sărat decît marea din jurul lui. Adîncimea lui mijlocie e de trei mii de picioare, iar lăţimea mijlocie de şaizeci de mile. În unele locuri, curentul atinge o viteză de patru kilometri pe oră. Volumul constant al apelor lui este cu mult mai mare decît al tuturor fluviilor de pe glob.

Adevăratul izvor sau punctul de plecare al Golf-Streamului, după părerea lui Maury, ar fi în Golful Gasconiei. Acolo încep si i se formeze apele, la o temperatură însă scăzută. Coborînd spre sud, de-a lungul Africii ecuatoriale, curentul îşi încălzeşte valurile la soarele zonei toride, străbate Atlanticul, atinge Capul San Roque pe coasta braziliană şi se desparte în două braţe, dintre care unul se duce să-şi mai încălzească apele în Marea Antilelor. Atunci, Golf-Streamul, care are menirea să echilibreze temperaturile şi să amestece apele tropicelor cu apele boreale, îşi începe rolul cumpănitor. Înfierbîntat în Golful Mexicului, el se ridică spre nord pe coastele americane, mergînd pînă la Terra Nova, unde se abate din drum sub puterea curentului rece din Strîmtoarea Davis, apoi, apucînd din nou drumul oceanului, face o curbă deosebit de largă şi se desparte la gradul al patruzeci şi treilea în două braţe: unul, ajutat de alizeul de nord-est, se întoarce în Golful Gasconiei şi în Azore, iar celălalt, după ce încălzeşte ţărmurile Irlandei şi ale Norvegiei, merge pînă dincolo de Spitzberg, unde temperatura lui coboară la 4° şi formează marea liberă a polului.

Pe acest fluviu al oceanului naviga atunci Nautilus. La ieşirea din canalul Bahama, Golf-Streamul merge cu opt kilometri pe oră, avînd o lăţime de paisprezece leghe şi o adîncime de trei sute cincizeci de metri. Viteza lui scade treptat cu cît ajunge mai spre nord şi e de dorit ca regularitatea scăderii acesteia să se menţină, căci dacă, aşa cum se pare, curentul şi-ar schimba viteza şi direcţia, clima europeană ar avea de suferit tulburări însemnate.

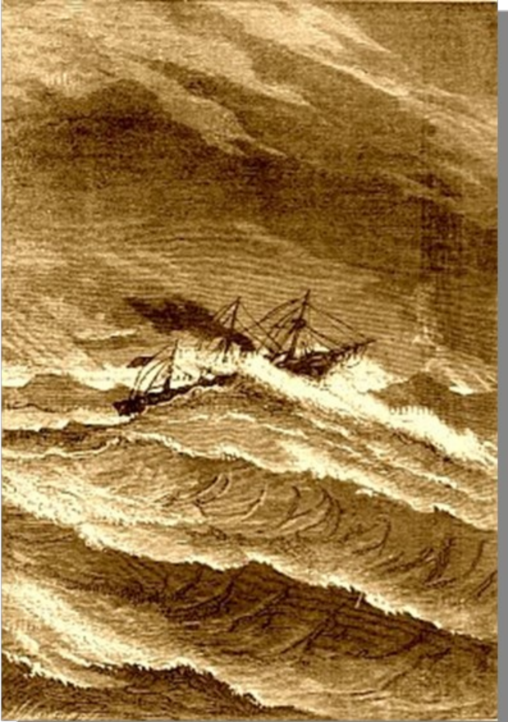
Spre amiază eram pe punte împreună cu Conseil. Îi explicam ciudăţeniile Golf-Streamului. Cînd am terminat, îl îndemnai să-şi cufunde mîna în apele curentului.

Conseil mă ascultă şi fu foarte mirat de faptul că nu simţea nici răceală, nici căldură.

— Asta înseamnă că temperatura apelor Golf-Streamului, cînd iese din Golful Mexicului, esîe aproape aceeaşi cu temperatura sîngelui — i-am spus eu. Golf-Stream e un mare calorifer, care face ca ţărmurile Europei să fie veşnic împodobite cu verdeaţă. Şi dacă îi dăm crezare lui Maury, căldura curentului, folosită în întregime, ar ajunge ca să nu lase să se răcească un fluviu de fier topit, la fel de mare ca Amazoanele sau ca Missouri. În momentul acela, viteza Golf-Streamului atingea doi metri şi douăzeci şi cinci pe secundă. Curentul se deosebeşte atît de mult de marea care îl înconjoară, încît apele lui înghesuite se ridică deasupra oceanului, făcînd o oarecare diferenţă de nivel faţă de valurile reci. Întunecate şi foarte bogate în săruri, apele curentului se deosebesc prin culoarea lor liliachie de valurile verzi dimprejur. Linia care desparte apele este atît de desluşită, încît în dreptul Carolinelor, în timp ce Nautilus străpungea cu pintenul apele Golf-Streamului, elicea sa bătea încă apele oceanului.

Curentul ducea cu el o lume întreagă de vietăţi. Printre ele am văzut cîrduri întregi de argonauţi, foarte obişnuiţi şi în Mediterana.

Mai pot adăuga că, în timpul nopţii, fosforescenţa apelor Golf-Streamului se lua la întrecere cu lumina noastră electrică, mai ales în timpul furtunilor care ne ameninţau deseori.

La 8 mai ajunsesem lîngă Capul Hatteras, în dreptul Carolinei de Nord. Acolo, Golf-Streamul are o lăţime de şaptezeci şi cinci de mile şi o adîncime de două sute zece metri. Nautilus rătăcea încă la întîmplare. Nici o supraveghere pe bord. În asemenea împrejurări, evadarea noastră putea să izbutească! Într-adevăr, ţărmurile locuite ne-ar fi înlesnit un refugiu. Marea era necontenit brăzdată de vapoarele care fac serviciul între New York sau Boston şi Golful Mexic, ca şi de micile goelete încărcate cu felurite mărfuri care opresc în mai toate punctele coastei americane. S-ar fi putut încerca de aici foarte bine o evadare, deşi ţărmul era la vreo treizeci de mile depărtare.

Un lucru supărător însă împiedica cu desăvîrşire planurile canadianului: vremea deosebit de rea. Ne apropiam de meleagurile unde furtunile sînt dese, de locurile în care însuşi Golf-Streamul dă naştere trombelor şi uraganelor. A te încumeta să străbaţi marea furioasă cu o luntre uşoară, însemna să mergi la pieire. Chiar Ned Land recunoştea asta. De aceea îşi stăpînea furia, dar îl rodea o mîhnire adîncă pe care numai fuga ar fi putut-o vindeca.

— Domnule, îmi spuse el în ziua aceea, trebuie să sfîrşim odată! Nemo ăsta al dumneavoastră iar se depărtează de uscat şi se urcă spre nord. Vă spun hotărît că mi-e de ajuns Polul Sud şi că n-am de gînd să-l urmez şi la Polul Nord.

— Ce-i de făcut, Ned? Acum nu putem evada!

— V-am mai spus o dată: trebuie să vorbim cu căpitanul dumneavoastră. Nu i-aţi spus nimic atunci cînd ne aflam în apele Franţei. Am să-i vorbesc eu acum, fiindcă sînt aproape de ţara mea. Cînd mă gîndesc că peste cîteva zile Nautilus va trece pe lîngă Noua Scoţie şi că acolo, spre Terra Nova, se deschide un golf larg, şi că în golf se varsă Saint Laurent, şi că Saint

Laurent este fluviul meu, fluviul Quebecului, oraşul în care m-am născut, ei bine, cînd mă gîndesc la toate astea mi se urcă sîngele la cap şi mă zbîrlesc tot. Vă spun drept: mai bine mă arunc în mare decît să mai rămîn aici! Nu mai pot!

Se vedea cît de colo că Ned Land ajunsese la capătul răbdării. Firea lui viguroasă nu se putea împăca defel cu închisoarea aceasta prelungită. Slăbea din zi în zi şi se făcea tot mai morocănos. Îmi dădeam seama cît suferă, fiindcă şi pe mine mă năpădise dorul. Doar se scurseseră aproape şapte luni de cînd nu mai aveam nici o ştire de pe uscat. În afară de asta, sihăstria căpitanului Nemo, schimbarea felului său de a fi, mai ales după lupta cu calmarii, faptul că devenise din cale afară de tăcut mă făceau să văd lucrurile sub o altă înfăţişare. Nu mai simţeam entuziasmul din primele zile. Ar fi trebuit să fiu un flamand, cum era Conseil, ca să mă împac cu asemenea situaţie, să trăiesc într-un mediu hărăzit cetaceilor şi celorlalţi locuitori ai mării. Cred că băiatul acesta cumsecade, dacă ar fi avut branhii în loc de plămîni, ar fi fost un peşte de soi!

— Ei. ce ziceţi, domnule? spuse Ned Land, văzînd că nu-i răspund.

— Vrei să-l întreb pe căpitan ce are de gînd în privinţa noastră ?

— Da!

— Şi asta cu toate că ne-a arătat el însuşi destul de limpede?...

— Da! Vreau să fiu sigur pentru ultima dată. Vorbiţi-i numai pentru mine, numai în numele meu, dacă vreţi.

— Vezi, greutatea este că îl întîlnesc destul de rar. Mă ocoleşte.

— N-are a face! Tocmai pentru asta!

— Bine, am să-i vorbesc, Ned.

— Cînd ? întrebă canadianul, stăruitor.

— Cînd am să-l întîlnesc.

— Domnule Aronnax, vreţi să mă duc eu să-l caut?

— Nu, lasă-mă pe mine. Mîine...

— Astăzi, zise Ned Land.

— Fie. Am să-i vorbesc astăzi! îi făgăduii eu canadianului, care ar fi fost în stare să strice totul dacă l-aş fi lăsat să vorbească el însuşi.

Am rămas singur. Mă hotărîsem să limpezesc situaţia chiar atunci, îmi place să nu las lucrurile de azi pe mîine.

M-am dus în camera mea. Alături, în cabina căpitanului, se auzeau paşi. Nu voiam să pierd prilejul de a-l întîlni. Am bătut la uşă. Nu mi-a răspuns nimeni. Am bătut din nou. Apoi am apăsat pe clanţă şi am intrat. Căpitanul, aplecat peste masa de lucru, nu mă auzise. Hotărît să nu plec fără să-l întreb ce are de gînd să facă, m-am apropiat de el. Îl văzui ridicîndu-şi deodată capul şi încruntîndu-se. După ce mă privi o clipă, îmi spuse aproape răstit:

— Dumneavoastră, aici? Ce doriţi?

— Să vă vorbesc, căpitane.

— Sînt ocupat, domnule, lucrez. Nu pot să am şi eu, ca dumneavoastră, libertatea de a rămîne nestingherit?

Primirea era puţin încurajatoare. Dar mă hotărîsem să duc lucrurile pînă la capăt.

— Domnule, i-am spus pe un ton rece, vreau să vă vorbesc despre ceva care nu suferă întîrziere.

— Despre ce anume? Aţi mai făcut vreo nouă descoperire! mă întrebă ironic. V-a destăinuit marea vreun secret pe care eu l-am scăpat din vedere?

Vedeam bine că nu ne vom înţelege. Dar înainte de a apuca să-i răspund, căpitanul Nemo îmi arătă un manuscris deschis şi-mi spuse cu multă seriozitate:

— Domnule Aronnax, iată un manuscris redactat în mai multe limbi. Este rezultatul studiilor mele asupra mării şi, dacă o vrea Dumnezeu, n-o să piară odată cu mine. E semnat cu adevăratul meu nume şi întregit cu povestea vieţii mele. Manuscrisul va fi închis într-un aparat care nu se poate cufunda. Ultimul om care va rămîne în viaţă din toţi cîţi sîntem pe bordul lui Nautilus va arunca aparatul în mare, lăsîndu-l în voia valurilor.

Adevăratul nume al căpitanului Nemo! Viaţa sa scrisă de el însuşi! Taina îi va fi, aşadar, dezvăluită? Dar în clipa aceea nu vedeam în cuvintele lui decît prilejul ca să deschid vorba despre ceea ce mă frămînta.

— Domnule căpitan, îi spusei, sînt cu totul de părerea dumneavoastră. Roadele studiilor pe care le-aţi făcut nu trebuie să se piardă. Dar mijlocul pe care-l întrebuinţaţi mi se pare primitiv. Cine ştie unde vor împinge vînturile aparatul şi în ce

mîini va cădea? N-aţi putea găsi un mijloc mai bun? Dumneavoastră sau unul dintre ai dumneavoastră n-ar putea să...?

— Niciodată, domnule! spuse cu tărie căpitanul, întrerupîndu-mă.

— Eu şi tovarăşii mei am fi gata să păstrăm manuscrisul în taină, iar dacă ne-aţi reda libertatea...

— Libertatea! Căpitanul Nemo mă privi o clipă, apoi se ridică.

— Da, şi chiar despre asta venisem să vă vorbesc. Sîntem de şapte luni pe bord. Vă întreb astăzi, în numele tovarăşilor mei şi în numele meu, dacă aveţi de gînd să ne reţineţi aici pentru totdeauna.

— Domnule Aronnax, răspunse căpitanul, vă voi spune şi astăzi ce v-am spus acum şapte luni: cine intră în Nautilus nu trebuie să-l mai părăsească!

— Ne supuneţi unei adevărate robii!

— Numiţi-o cum vă place.

— Dar pretutindeni sclavul are dreptul să-şi răscumpere libertatea! Şi oricare ar fi mijloacele de scăpare, el le găseşte bune!

— Dreptul acesta îl aveţi şi dumneavoastră. M-am gîndit eu vreodată să vă leg printr-un jurămînt?

Căpitanul mă privi încrucişîndu-şi braţele.

— Domnule, îi spusei, ne-ar fi foarte neplăcut să mai deschidem vorba despre asta. Dar fiindcă am început, să mergem pînă la capăt. Vă repet că nu este vorba numai de mine. Pentru mine, studiul este un ajutor, o plăcere, o obişnuinţă, o patimă care mă poate face să uit de toate. Ca şi dumneavoastră, mi-ar plăcea să trăiesc retras, neştiut de nimeni, cu o oarecare speranţă de-a lăsa într-o zi viitorului roadele muncii mele, într-un aparat îndoielnic, încredinţat valurilor şi vînturilor. Într-un cuvînt, pot să vă înţeleg, să vă admir şi să vă urmez cu plăcere în unele privinţe; dar mai sînt şi alte aspecte care îmi arată viaţa dumneavoastră înconjurată de taine şi de complicaţii, despre care doar eu şi tovarăşii mei nu ştim nimic. Chiar atunci cînd ne-au mişcat durerile dumneavoastră sau cînd aţi dat dovadă de înţelepciune adîncă şi de curaj, a trebuit totdeauna să închidem în noi pînă şi cele mai neînsemnate semne ale bucuriei pe care o ai văzînd un

lucru frumos sau bun, fie că-l face un prieten sau un duşman. Simţămîntul că sîntem străini de tot ce vă priveşte face ca situaţia noastră să fie de nesuferit, de neîndurat chiar pentru mine, dar mai cu seamă pentru canadian. Orice om, numai prin faptul că este om, merită să fie luat în seamă. V-aţi întrebat vreodată ce gînduri de răzbunare poate nutri o fire ca a lui Ned Land din dorinţa de libertate şi din ură împotriva sclaviei? V-aţi gîndit vreodată ce poate el gîndi, îndrăzni, încerca? Tăcui. Căpitanul Nemo se ridică:

— Ned Land n-are decît să gîndească, să îndrăznească şi să încerce tot ce vrea. Ce-mi pasă mie? Nu l-am adus eu aici. Nu-l ţin pe bord pentru plăcerea mea! Cît despre dumneavoastră, domnule Aronnax, cred că sînteţi dintre cei care pot înţelege tot, chiar şi tăcerea. Nu mai am nimic să vă spun. Aş dori să fie ultima dată cînd mai vorbim despre lucrul acesta, fiindcă a doua oară nici n-aş putea măcar să vă ascult.

Am plecat. Din ziua aceea, relaţiile noastre se înăspriră foarte mult. Povestii tovarăşilor mei convorbirea avută cu căpitanul.

— Acum ştim, spuse Ned, că nu trebuie să ne aşteptăm la nimic din partea lui. Nautilus se apropie de Long Island. Vom fugi, oricum va fi vremea.

Dar cerul devenea din ce în ce mai ameninţător. Toate semnele arătau apropierea unui uragan. Aerul se făcuse albicios ca laptele, în zare, în locul buchetelor desfăcute de nori cirus, se iveau straturile nimbo-cumuluşi. Mai jos, alergau învălmăşindu-se alţi nori. Marea creştea şi se umfla în vîrtejuri lungi. Păsările, în afară de satanicle, prietena furtunilor, dispăruseră. Barometrul coborîse mult, arătînd grozava tensiune a vaporilor din aer. Amestecul din stormglass se descompunea sub influenţa electricităţii din atmosferă. Lupta dintre elemente era aproape.

Furtuna izbucni în ziua de 18 mai, tocmai cînd Nautilus plutea pe lîngă Long Island, la cîteva mile de trecătorile New York-ului. Mi-ar fi lesne să descriu uraganul, pentru că, în loc să se adăpostească în adîncuri, căpitanul Nemo, nu ştiu de ce, a voit să înfrunte vijelia la suprafaţa apei.

Vîntul sufla dinspre sud-vest, la început cu o tărie de cincisprezece metri pe secundă, apoi, spre ora trei după-amiază,

cu douăzeci şi cinci de metri. Aceasta e tăria obişnuită a furtunilor.

Căpitanul Nemo stătea neclintit pe punte, bătut de furia vîntului. Se legase cu o frînghie pe după mijloc, ca să nu fie luat de valurile uriaşe care măturau puntea. M-am urcat şi eu, legîndu-mă la fel şi admirînd în aceeaşi măsură furtuna şi omul care o înfrunta. Nori mari şi destrămaţi măturau valurile mării dezlănţuite. Încreţiturile care de obicei se formează în golul dintre valuri nu se mai vedeau. Cît puteai cuprinde cu ochii, se înălţau talazuri întunecate, a căror creastă nu se mai spărgea, atîta era de compactă. Înălţimea lor creştea necontenit. Uriaşele talazuri se frămîntau, în timp ce Nautilus, culcat cînd pe o parte, cînd pe alta, sau ridicat în picioare ca un catarg, se clătina şi sălta îngrozitor. Pe la ora cinci căzu o ploaie torenţială; ea însă nu domoli nici vîntul şi nici marea. Uraganul se dezlănţui cu o viteză de patruzeci şi cinci de metri pe secundă, adică cu aproape patruzeci de leghe pe oră. La tăria aceasta el dărîmă casele, aruncă ţiglele de pe acoperişuri, înfigîndu-le în uşi, rupe zăbrelele de fier şi clinteşte din loc tunurile. Şi totuşi, în mijlocul vijeliei. Nautilus îndreptăţea cuvintele unui constructor savant: «Nu există vas bine construit pe care să-l poată înfrînge marea!» Era mai tare decît o stîncă, pe care valurile ar fi sfărîmat-o, era un fus de oţel ascultător şi uşor de mînuit, fără pînze şi fără catarg, căruia nu-i păsa de furia furtunii.

Priveam cu atenţie valurile dezlănţuite. Unele ajungeau pînă la cincisprezece metri înălţime şi la o sută şaptezeci şi cinci de metri lungime, iar viteza cu care înaintau, pe jumătate cît a

vîntului, era de cincisprezece metri pe secundă. Volumul şi puterea le creşteau cu cît apele erau mai adînci. Am înţeles atunci rostul valurilor care închid în sînul lor aerul, purtîndu-l astfel pînă în adîncuri şi ducînd acolo viaţa, odată cu oxigenul. Cea mai mare presiune a lor, calculată, se poate ridica pînă la trei mii de kilograme pe un picior pătrat din suprafaţa pe care o bat. Erau valuri ca acelea care în Hebride au deplasat un bloc greu de 84 mii de livre, sau care în furtuna de la 23 decembrie 1864 au dărîmat o parte din oraşul Jeddo[1] din Japonia, înaintînd cu 700 km pe oră şi sfărîmîndu-se în aceeaşi zi de coastele Americii.

Odată cu noaptea, spori şi puterea furtunii. Barometrul coborî la 710 milimetri. Pe cînd se înnopta, am văzut trecînd la orizont o navă mare, luptînd din greu cu furtuna; curînd ea se pierdu în întuneric. Trebuie să fi fost unul din vasele liniei New York —Liverpool sau Le Havre.

Pe la zece seara, cerul părea de foc; fulgere puternice brăzdau zarea. Îmi întorceam faţa, orbit de strălucirea lor, în timp ce căpitanul Nemo le privea de parcă ar fi vrut să se pătrundă de sufletul furtunii. Un huruit înfricoşător umplea cerul, huruit în care se amestecau urletele valurilor ce se prăbuşeau, mugetele vîntului şi bubuiturile tunetelor. Vîntul se muta de colo-colo, iar uraganul, pornit din răsărit, se întorcea trecînd prin nord, vest şi sud, în direcţia inversă faţă de furtunile învîrtitoare din Emisfera Australă.

Golf-Streamul îşi îndreptăţea cu prisosinţă numele de rege al furtunilor! El doar este acela care, din pricina deosebirii de temperatură a păturilor de aer de deasupra curenţilor săi, dă naştere cicloanelor înspăimîntătoare.

După ploaie începu să se reverse focul. Picăturile de apă se prefăceau în mănunchiuri de scîntei. Zvîrlit cu putere de un val, Nautilus îşi înălţă în aer pintenul de oţel, din care am văzut cum scăpărau nenumărate scîntei. Zdrobit de oboseală şi sleit de puteri, m-am tîrît spre panou. L-am deschis şi am coborît în salon. Furtuna atinsese atunci furia ei cea mai mare. În interiorul lui Nautilus era cu neputinţă de stat în picioare. Pe la miezul nopţii coborî şi căpitanul Nemo. Am auzit rezervoarele umplîndu-se încetul cu încetul, apoi Nautilus se cufundă sub valuri.

---

[1] Tokio.

Prin geamul salonului se vedeau peşti mari, înspăimîntaţi, trecînd ca nişte năluci prin apele de foc. Nautilus cobora întruna. Crezusem că la o adîncime de cincisprezece metri îşi va regăsi liniştea. Dar straturile superioare erau tulburate prea puternic. A trebuit să ne coborîm la cincizeci de metri în măruntaiele mării.

Ce linişte, ce tăcere, ce nemişcare în aceste adîncuri! Cine ar fi crezut că o furtună groaznică se dezlănţuise atunci la suprafaţa oceanului?

Capitolul XX LA 47°24' LATITUDINE ŞI 17°28' LONGITUDINE

Uraganul ne aruncase spre est. Pierdusem orice nădejde de a mai putea evada prin preajma New York-ului sau a Sf. Laurenţiu. Bietul Ned Land, deznădăjduit, stătea singur tot timpul, ca şi căpitanul Nemo. Conseil şi cu mine eram nedespărţiţi.

Am spus că Nautilus se îndepărtase spre est. Ar fi trebuit să spunem mai exact spre nord-est. Vreo cîteva zile vasul rătăci cînd la suprafaţa apei, cînd sub valuri. Treceam prin mijlocul unor ceţuri deosebit de primejdioase pentru navigatori, pricinuite mai ales de topirea gheţurilor care umezeşte peste măsură atmosfera.

Cîte corăbii au pierit prin meleagurile acestea, crezînd că se îndreaptă spre focurile nesigure de pe ţărm. Cîte nenorociri se datoresc ceţurilor de nepătruns; cîte izbiri de stîncile în preajma cărora urletul vîntului înăbuşă clipocitul valurilor! Cîte ciocniri între vapoare, cu toate semnalele sirenelor şi clopotelor de alarmă!

Fundul acestor ape avea înfăţişarea unui cîmp de luptă în care zăceau toţi cei învinşi de ocean: vase bătrîne, năclăite, şi nave noi, în ale căror alămuri se reflecta puternic lumina farului nostru.

La 15 mai, atinsesem capătul de sud al bancului Terra Nova. Bancul acesta este format din depuneri marine, îngrămădire nemaipomenită de resturi organice, cărate fie de la Ecuator de către curentul Golf-Stream, fie de la Polul Nord, de către contracurentul de apă rece ce vine de-a lungul coastei

americane. Aici se adună şi blocurile rătăcitoare cărate de gheţari cînd vine dezgheţul. Tot aci s-a format un morman de oseminte de peşti, de moluşte şi de zoofite, care pier cu miliardele.

Marea nu e prea adîncă pe bancul Terra Nova — are cel mult cîteva sute de metri. Dar mai spre sud se adînceşte dintr-o dată o depresiune foarte mare, o groapă de trei mii de metri. Acolo Golf-Streamul se lărgeşte, îşi pierde din viteză şi din căldură şi devine o mare. În timp ce pluteam aproape de fundul bancului Terra Nova, am văzut limpede undiţele lungi, prevăzute cu două sute de cîrlige, din care vasele aruncă în apă cu sutele. Fiecare undiţă avea la un capăt o mică greutate care o trăgea la fund, iar la celălalt capăt, o plută care o menţinea deasupra apei. Ca să străbată această reţea submarină. Nautilus a trebuit să manevreze cu multă îndemînare.

Dealtfel, vasul nostru nici n-a rămas multă vreme pe meleagurile acelea, atît de străbătute de corăbii. Am mers înainte, la al patruzeci şi doilea grad de latitudine, în dreptul lui Saint Jean şi Heart's Content, unde se află capătul cablului transatlantic.

Acolo, în loc să-şi continue drumul spre nord, Nautilus îşi schimbă direcţia spre răsărit, ca şi cum ar fi vrut să urmeze platoul telegrafic pe care se sprijină cablul şi al cărui relief l-am aflat cu mare precizie, făcînd nenumărate sondaje. În ziua de 17 mai, la aproape cinci sute de mile depărtare de Heart's Content şi la două mii opt sute de metri adîncime, am zărit cablul întins pe fund. Conseil, care nu ştia despre ce este vorba, crezu la început că e vreun şarpe de mare uriaş şi se pregăti să-l claseze, după obiceiul lui. Dar l-am dezamăgit spunîndu-i adevărul şi, ca să nu-l las în pagubă, i-am povestit cum a fost aşezat cablul.

Cel dintîi cablu a fost întins în cursul anilor 1857 şi 1858; dar, după ce a transmis vreo patru sute de telegrame, n-a mai funcţionat. În 1863, inginerii construiră un nou cablu, cu o lungime de trei mii patru sute de kilometri, cîntărind patru mii cinci sute de tone, care fu îmbarcat pe Great-Eastern. Dar şi încercarea aceasta dădu greş.

La 25 mai. Nautilus, cufundat la trei mii opt sute treizeci şi şase de metri adîncime, se găsea chiar în locul unde se rupsese cablul adică la sase sute treizeci şi opt de mile depărtare de

coasta Irlandei. Într-una din zile, pe la ora două după-amiază, se observase că s-au întrerupt comunicaţiile cu Europa. Electricienii de pe bordul lui Great-Eastern îl reparaseră şi îl coborîseră iar, însă cîteva zile mai tîrziu cablul se rupsese din nou şi n-a mai putut fi găsit în fundul oceanului.

Americanii nu se descurajară. Îndrăzneţul Cyrus Field, şeful întreprinderii de instalare a cablului şi care îşi pusese în joc toată averea sa, lansă o nouă subscripţie, care fu acoperită imediat. Astfel fu aşezat alt cablu. În condiţii mai bune. Mănunchiul de fire conducătoare, izolate cu o învelitoare de gutapercă, era apărat de o căptuşeală de materii textile, aflate într-o armătură metalică. Great-Eastern ieşi în larg la 13 iulie 1866. 4

Operaţia se desfăşură în condiţii bune. Totuşi se petrecu un lucru ciudat: de mai multe ori, întinzînd cablul, electricienii observară că în el fuseseră de curînd înfipte cuie, cu scopul de a-l strica. Căpitanul Anderson, ofiţerii şi inginerii se întruniră, se sfătuiră şi hotărîră că dacă-l vor prinde pe vinovat, îl vor arunca în mare fără nici o judecată. De atunci, încercarea criminală nu s-a mai repetat.

Nici vorbă nu putea fi ca să găsim cablul electric aşa cum fusese atunci cînd ieşise din ateliere. Ca un şarpe lung, acoperit de scoici, de foraminifere şi de pietriş, înfăşurat într-un înveliş pietros care-l apăra de moluştele vătămătoare, el se odihnea liniştit, la adăpost de frămîntarea mării şi sub o presiune favorabilă transmiterii scînteii electrice care trece din America în Europa în treizeci şi două de sutimi de secundă. Cablul acesta va ţine, fără îndoială, o veşnicie, fiindcă s-a observat că învelişul de gutapercă devine cu atît mai trainic cu cît stă mai mult timp în apa mării.

Dealtfel, pe podişul atît de bine ales pe care este întins, cablul nu-i niciodată cufundat la adîncimi la care ar putea să se rupă. Nautilus merse de-a lungul lui pînă la locul cel mai adînc, la patru sute treizeci şi unu de metri, şi nici acolo cablul nu era supus vreunui efort de tracţiune. Apoi ne apropiarăm de locul accidentului din 1863.

Fundul oceanului se adîncea într-o vale largă de o sută douăzeci de kilometri, în care ar fi încăput Mont-Blanc, fără ca vîrful lui să ajungă la suprafaţa apei. Valea se închidea la răsărit ca un zid drept, înalt de două mii de metri. Am ajuns acolo la 28

mai. Nautilus se găsea la numai o sută cincizeci de kilometri de Irlanda. Se gîndea oare căpitanul Nemo că ne îndreptăm spre Insulele Britanice? Nu. Spre marea mea uimire, el coborî către sud, pornind în direcţia mărilor europene. Cînd am înconjurat Insula Smaraldelor am zărit o clipă Capul Clear şi farul din Fastenet, care călăuzeşte miile de vase ieşite din Glasgow sau din Liverpool.

O întrebare importantă îmi stăruia în minte: Va îndrăzni oare Nautilus să intre în Canalul Mînecii? Ned Land, care se ivise din nou de cînd ne apropiam de pămînt, nu mai contenea cu întrebările. Cum să-i răspund? Căpitanul Nemo rămînea de nevăzut. Oare acum voia să-mi arate mie coastele Franţei, după ce îi arătase canadianului ţărmurile Americii?În timpul acesta. Nautilus cobora mereu spre sud. La 31 mai el trecu pe lîngă Land's End, între capătul extrem al Angliei şi Sorlinge, pe care le lăsă în urmă, spre tribord.

Dacă voia să intre în Marea Mînecii, ar fi trebuit să apuce de-a dreptul spre est — fapt care nu s-a întîmplat.

Spre marea mea nedumerire, în tot timpul zilei de 31 mai. Nautilus se învîrti în cerc de nenumărate ori. Părea să caute un loc pe care nu-l putea găsi uşor. La amiază, căpitanul Nemo măsură el însuşi înălţimea soarelui. Nu-mi spusese nici un cuvînt. Mi se păru mai posomorit ca de obicei. Ce-l mîhnea oare? Vecinătatea ţărmurilor europene? Amintirea ţării pe care o părăsise? Ce simţea? Remuşcări sau păreri de rău? M-am gîndit multă vreme la asta, simţind că întîmplarea avea să-mi dezvăluie foarte curînd tainele căpitanului.

A doua zi, Nautilus manevră la fel. Era vădit că voia să găsească un punct precis în ocean. Căpitanul Nemo veni ca şi în ajun să ia înălţimea soarelui. Marea era liniştită, cerul senin. La opt mile spre est, un vapor mare se desena pe linia orizontului. Pentru că nu avea nici un steag, nu i-am putut recunoaşte naţionalitatea.

Cu cîteva minute înainte de trecerea soarelui la meridian, căpitanul Nemo luă sextantul şi îi măsură înălţimea cu cea mai mare grijă. Liniştea desăvîrşită a apei îi înlesnea operaţia. Nautilus stătea nemişcat. Mă aflam atunci pe punte. După ce căpitanul îşi termină măsurătorile, îl auzii spunînd doar atît:

— Aici e!

Apoi coborî în submarin. Văzuse oare vasul care îşi schimbase direcţia părînd că se apropie de noi? N-aş putea spune.

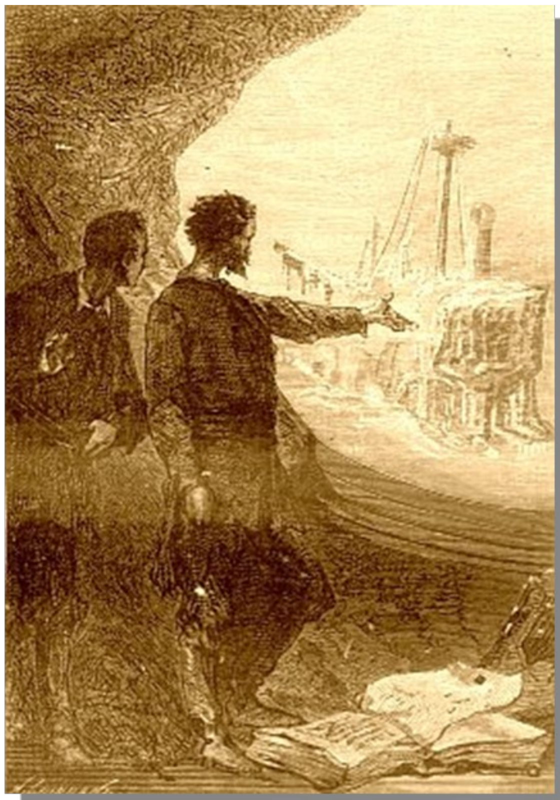

Mă întorsei în salon. Panoul se închise şi se auzi zgomotul apei în rezervoare. Nautilus începu să se scufunde, vertical, elicea fiind oprită. După cîteva minute el se opri la o adîncime de opt sute treizeci şi trei de metri, atingînd fundul.

Tavanul luminos al salonului se stinse, obloanele fură deschise şi prin ferestre se văzu marea, luminată viu de farul nostru, pe o rază de o jumătate de milă. Privind spre babord n-am văzut decît nemărginirea apelor liniştite.

La tribord, în fund, o ieşitură ca o grămadă mare îmi atrase atenţia. Aş fi putut crede că sînt nişte ruini, învăluite într-un strat de scoici albe ca într-o mantie de zăpadă. Uitîndu-mă cu băgare de seamă, am recunoscut formele îngroşate ale unui vas scufundat, fără catarge, şi care trebuie să fi zăcut multă vreme în fundul apelor.

Ce vas era acela? De ce venea Nautilus să-i viziteze mormîntul? Scufundarea lui nu se datora unui simplu naufragiu?

Nu ştiam ce să cred, cînd, lîngă mine, îl auzii pe căpitanul Nemo spunînd cu o voce potolită:

— Pe vremuri, vasul acesta se numea Marsiliezul. Avea şaptezeci şi patru de tunuri şi a fost lansat în 1762. În 1778, la 13 august, sub comanda lui La Poype-Vertrieux, el luptă vitejeşte împotriva lui Preston. În 1779, la 4 iulie, veni cu escadra amiralului d'Estaing la cucerirea Grenadei. În 1781, la 5 septembrie, luă parte la lupta din Golful Chesapa. În 1794, republica franceză îi schimbă numele. La 16 aprilie, în acelaşi an, vasul se alătură la Brest escadrei lui Villaret-Joyeuse, ca să escorteze un transport de grîu care venea din America, sub comanda amiralului Van Stabel. Acum şaptezeci şi cinci de ani, chiar în locul acesta, la 47°24' latitudine şi 17°28' longitudine, convoiul întîlni escadra engleză. Vasul acesta, după o luptă vitejească în care şi-a pierdut cele trei catarge, luînd apă şi pierzînd o treime din echipaj, a preferat să se scufunde cu cei trei sute cincizeci şi şase de marinari decît să se predea şi a dispărut sub valuri în strigătele «Trăiască Republica!»

— E Răzbunătorul! am strigat eu.

— Da, Răzbunătorul! Un nume frumos! murmură căpitanul Nemo, încrucişîndu-şi braţele.

Capitolul XXI DEZASTRUL

Felul în care vorbise căpitanul, priveliştea neaşteptată, povestea plină de patriotism a vasului scufundat, apoi tulburarea lui Nemo cînd rostise numele Răzbunătorului, al cărui tîlc nu putea să-mi scape, toate acestea mi s-au întipărit adînc în minte. L-am privit îndelung pe căpitanul Nemo. El stătea cu mîinile întinse spre mare, învăluind în priviri arzătoare rămăşiţele glorioase ale Răzbunătorului. Poate că niciodată n-aveam să ştiu cine era, de unde venea şi încotro se ducea; vedeam însă din ce în ce mai mult omul desprinzîndu-se de savant. Căpitanul Nemo şi cu tovarăşii lui se închiseseră în Nautilus dintr-o ură groaznică sau sublimă, pe care timpul n-o putea şterge.

Ura aceasta îl mai împingea încă la răzbunare? Aveam s-o aflu curînd.

Nautilus urcă pe nesimţite spre suprafaţă şi forma nedesluşită a vasului scufundat dispăru încetul cu încetul. O legănare uşoară îmi arătă că plutim deasupra valurilor. În clipa aceea se auzi o bubuitură înfundată. Mă uitai la căpitan. Rămăsese neclintit.

— Ce-a fost asta, domnule căpitan? întrebai.

Nu-mi răspunse. L-am părăsit şi m-am urcat pe punte. Conseil şi canadianul mi-o luaseră înainte.

— De unde a venit bubuitura? i-am întrebat.

Am privit înspre vasul pe care-l zărisem. Se apropiase de Nautilus şi se vedea că-şi măreşte viteza. Doar şase mile ne mai despărţeau.

— O bubuitură de tun, răspunse Ned Land.

— Ce vas e acesta, Ned ?

— După toate semnele, aş pune rămăşag că-i un vas de război. De-ar veni încoace să scufunde pe blestematul ăsta de Nautilus.

— Prietene Ned, răspunse Conseil, ce rău i-ar putea face lui Nautilus ? Crezi că o să-l atace sub apă ? Crezi că o să poată trage cu tunul după el, în fundul oceanului?

— Spune-mi, Ned, am întrebat eu, poţi recunoaşte naţionalitatea vasului?

Canadianul se încruntă şi, mijindu-şi ochii, scrută cîtva timp vasul, cu toată puterea privirii sale.

— Nu, domnule, nu ştiu cărei naţiuni aparţine. Nu are nici un steag. Pot numai să vă spun că e un vas de război.

Un sfert de oră am tot cercetat vasul care se îndrepta spre noi. Nu credeam că ar putea să-l vadă pe Nautilus de la asemenea depărtare. Şi eram sigur că oamenii de pe bord n-aveau de unde să ştie că au de-a face cu un submarin. Curînd, canadianul recunoscu în vasul care se apropia de noi un cuirasat mare de luptă, cu pinten şi cu două punţi. Din cele două coşuri ale cuirasatului ieşea un fum negru şi des. Înainta repede. Dacă Nemo l-ar fi lăsat să se apropie, am fi putut să evadăm.

— Domnule, îmi spuse Ned Land, dacă vasul ajunge la o milă de noi, mă arunc în mare şi vă sfătuiesc să faceţi la fel.

Nu i-am răspuns şi am privit mai departe cuirasatul care se mărea văzînd cu ochii. Orice ar fi fost, englez, francez, american sau rus, era sigur că ne-ar fi primit dacă am fi putut ajunge pînă la el.

— Domnul să binevoiască să-şi aducă aminte, spuse Conseil, că eu am o oarecare pricepere la înot şi să lase pe seama mea grija de a-l remorca pînă la vas, dacă este de aceeaşi părere cu prietenul Ned.

Tocmai voiam să-i răspund, cînd, deodată, un fum alb ţîşnj din partea din faţă a cuirasatului. Apoi, după cîteva clipe, apa tulburată de căderea unui corp greu stropi partea dindărăt a lui Nautilus. Îndată după aceea se auzi o detunătură.

— Cum? Trag în noi! strigai eu.

— Ce oameni cumsecade! şopti canadianul.

— Va să zică nu ne iau drept naufragiaţi agăţaţi de o epavă!

— Dacă nu-i cu supărare, au recunoscut narvalul şi trag în el, spuse Conseil, scuturîndu-se de apa cu care îl împroşcase o altă ghiulea.

— Doar au ochi să vadă că sîntem oameni! strigai eu.

— Poate tocmai de asta trag! spuse Ned Land, privindu-mă. Dintr-o dată am priceput. Fără îndoială că acum se ştia ce era cu pretinsul narval. Atunci cînd canadianul lovise monstrul cu cangea, comandantul Farragut de pe Abraham Lincoln îşi dăduse seama că are în faţă o navă submarină, mai periculoasă decît un cetaceu supranatural. Da, aşa trebuie să fi fost, iar acum submarinul era urmărit prin toate mările!

Ar fi fost într-adevăr groaznic dacă, după cum bănuiam, căpitanul Nemo îl folosea pe Nautilus ca să se răzbune. În noaptea în care fuseserăm închişi în celulă, în mijlocul Oceanului

Indian, oare nu atacase submarinul un vas? Marinarul înmormîntat în cimitirul de mărgean era cumva victima loviturii date vreunei nave de către Nautilus ? Da, sigur că aşa trebuia să fie. O parte din viaţa misterioasă a căpitanului Nemo mi se dezvăluise. Şi chiar dacă numele lui nu era cunoscut, naţiunile ce se întovărăşeau contra lui nu mai urmăreau acum o fiinţă himerică, ci un om care le jurase o ură neîmpăcată. Toate acestea mi se păreau acum limpezi. În loc să întîlnim prieteni pe vasul care se apropia, nu puteam găsi decît duşmani fără milă. În timpul acesta, ghiulelele plouau în jurul nostru. Unele, întîlnind suprafaţa apei, ricoşau în salturi mari şi se pierdeau departe. Dar nici una nu-l atinse pe Nautilus.

Vasul cuirasat nu mai era decît la trei mile de noi. Cu tot bombardamentul puternic, căpitanul Nemo nu se arătase pe punte. Şi totuşi, dacă vreo ghiulea ar fi lovit în plin învelişul lui Nautilus, submarinul ar fi fost pierdut.

Atunci canadianul îmi spuse:

— Domnule, trebuie să încercăm totul ca să ieşim din încurcătura asta. Să le facem semne. Mii de draci! Vor înţelege ei că sîntem oameni cinstiţi!

Ned îşi scoase batista ca s-o fîlfîie în aer. Dar abia o desfăcuse, cînd, cu toată puterea lui de uriaş, îl doborî o mînă ca de fier. Canadianul se prăbuşi pe punte.

— Ticălosule, strigă căpitanul, vrei să te înfig în pintenul lui Nautilus înainte de a-l repezi împotriva vasului aceluia ?

Dacă glasul căpitanului Nemo era înfricoşător, înfăţişarea sa era şi mai groaznică. Obrazul i se făcuse ca varul. Pupilele i se micşoraseră, părînd că scapără de mînie. Nu mai vorbea, ci

urla. Aplecat înainte, frîngea în mîini umerii canadianului. Apoi, lăsîndu-l şi întorcîndu-se spre vasul de luptă ale cărui ghiulele plouau în jurul nostru:

— A! Tu ştii cine sînt, navă a unei ţări blestemate! strigă el. N-am nevoie de steagul tău, ca să te recunosc! Priveşte! Am să ţi-l arăt pe al meu!

Şi căpitanul Nemo desfăşură pe partea de dinainte a punţii un steag negru, ca acela pe care-l înfipsese la Polul Sud. În clipa aceea, o ghiulea, atingînd învelişul lui Nautilus fără să-l poată sparge, ricoşa, trecînd pe lîngă căpitan şi pierzîndu-se în mare. Căpitanul Nemo înălţă din umeri, apoi, întorcîndu-se spre mine, îmi spuse cu o voce aspră:

— Coborîţi în cabină împreună cu tovarăşii dumneavoastră!

— Domnule, strigai eu, aveţi de gînd să atacaţi vasul?

— Da, am să-l scufund.

— Nu, nu faceţi una ca asta!

— Am s-o fac, îmi răspunse nepăsător căpitanul Nemo. Nu vă încumetaţi să mă judecaţi. Soarta vă arată ceea ce nu trebuia să vedeţi. Sînt atacat! Răspunsul meu o să fie groaznic! Intraţi înăuntru!

— Ce vas e acesta ?

— Nu ştiţi? Cu atît mai bine! Cel puţin naţionalitatea lui va rămîne o taină pentru dumneavoastră. Vreo cincisprezece marinari de pe Nautilus se strînseseră în jurul căpitanului şi priveau cu ură neîmpăcată vasul care înainta spre noi. Pe toate chipurile se putea citi aceeaşi dorinţă de răzbunare. Am coborît tocmai în clipa în care o altă ghiulea zgîria învelişul lui Nautilus şi l-am auzit pe căpitan strigînd:

— Loveşte, corabie smintită! împrăştie-ţi zadarnic ghiulelele! Nu vei scăpa de pintenul lui Nautilus; dar nu vei pieri aici! Nu vreau ca rămăşiţele tale să se amestece cu rămăşiţele glorioase ale Răzbunătorului!

Am intrat în camera mea. Căpitanul şi secundul rămăseseră pe punte. Elicea fu pu&ă în mişcare. Nautilus se îndepărtă cu iuţeală, ieşind din bătaia tunurilor de pe vas. Dar cum urmărirea continua, căpitanul Nemo se mulţumi să păstreze distanţa.

Pe la patru după-amiază, nemaiputînd sta locului din pricina neliniştii şi nerăbdării, m-am reîntors la scara centrală. Căpitanul se mai plimba încă acolo, neliniştit. Privirea lui urmărea cuirasatul care venea în urmă, la vreo cinci sau şase mile.

Nautilus îi dădea tîrcoale vasului ca o fiară sălbatică, atrăgîndu-l spre est şi lăsîndu-se urmărit Dar nu ataca. Poate că şovăia încă. Aş fi vrut să intervin pentru cea din urmă oară.

Dar n-am apucat să scot o vorbă măcar, şi căpitanul îmi făcu semn să tac.

— Am dreptate şi voi face dreptate! îmi spuse el. Eu sînt asupritul şi iată asupritorul. Datorită lui am pierdut tot ce mi-a fost mai drag, tot ce am iubit cu înflăcărare şi am cinstit din adîncul sufletului: patrie, soţie, copii, tatăl şi mama mea, toţi au pierit! Ceea ce urăsc este acolo! Nu-mi mai spuneţi nimic!

Mi-am aruncat o ultimă privire spre cuirasat, apoi m-am întors lîngă Ned şi Conseil.

— Vom fugi! le-am spus.

— Bine. făcu Ned. Aţi aflat ce vas este?

— Nu, dar n-are importanţă, fiindcă va fi scufundat înainte de a se înnopta. Oricum, mai bine să pierim odată cu el, decît să ne facem părtaşi la o faptă care nu ştim dacă e dreaptă.

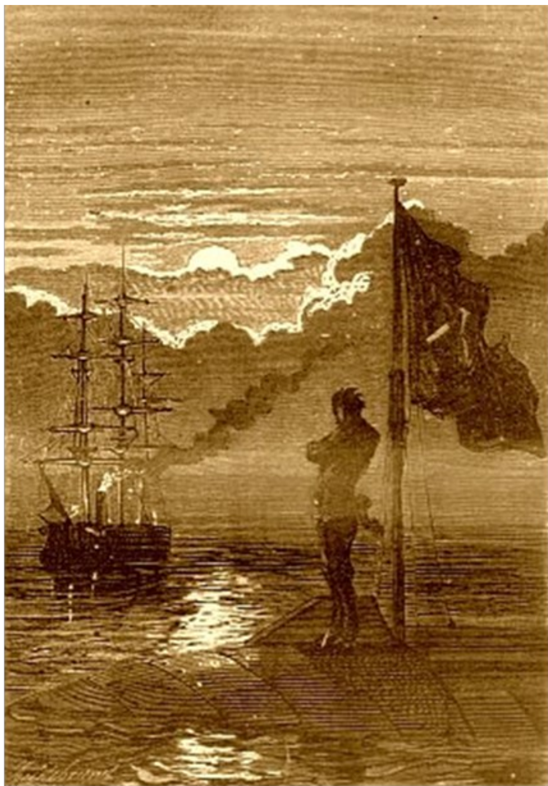
— Şi eu cred la fel, spuse scurt Ned Land. Să aşteptăm noaptea. Şi noaptea sosi! Pe bord domnea o tăcere adîncă. Nu se mai auzeau decît bătăile repezi şi regulate ale elicei. Busola ne arăta că Nautilus nu-şi schimbase direcţia. Mergea deasupra valurilor, legănîndu-se uşor cînd pe o parte, cînd pe alta.

Hotărîserăm să fugim cînd cuirasatul va fi destul de aproape ca să ne poată auzi ori vedea, căci luna — aproape plină — răspîndea raze din belşug. Odată ajunşi pe bordul cuirasatului, dacă n-am fi putut preveni lovitura care-l ameninţa, cel puţin am fi încercat tot ce ne-ar fi îngăduit împrejurările. Mi s-a părut de mai multe ori că Nautilus se pregăteşte de atac. Dar, după ce se mulţumea să-şi atragă duşmanul, submarinul îşi reîncepea goana.

Se scurse astfel o bună parte din noapte fără ca să se întîmple nimic. Pîndeam prilejul ca să fugim. Vorbeam puţin, fiind prea tulburaţi. Ned Land ar fi vrut să se arunce în mare. L-am silit să mai aştepte.

După părerea mea. Nautilus trebuia să atace cuirasatul la suprafaţa apei şi atunci nu numai că s-ar fi putut, dar ar fi fost chiar uşor de fugit.

Pe la trei dimineaţa mă urcai neliniştit pe punte. Căpitanul Nemo nu se clintise de acolo. Stătea în picioare, lîngă steagul său, care fîlfîia uşor în bătaia vîntului. Cu privirile aţintite, părea că vrea să atragă cuirasatul, să-l fascineze şi să-l tîrască după el cu mai multă putere decît dacă l-ar fi remorcat. Luna era la meridian. Jupiter se înălţa spre răsărit. În tăcerea din jurul nostru, oceanul părea că vrea să întreacă seninătatea cerului, iar luna îşi găsise în apă cea mai frumoasă oglindă care-i scăldase vreodată chipul. Şi cînd puneam în cumpănă calmul neclintit al naturii şi mînia care clocotea înăuntrul lui Nautilus, simţeam că mă cutremur! Cuirasatul venea la două mile în urma noastră. Se apropiase călăuzit de strălucirea fosforescentă a submarinului, îi vedeam cele două lumini de semnalizare, una verde, cealaltă roşie, şi felinarul alb, cocoţat în vîrful catargului mare. Mănunchiurile de scîntei şi zgură încinsă care-i ieşeau din coşuri, înstelînd cerul, arătau că focurile îi erau forţate peste măsură.

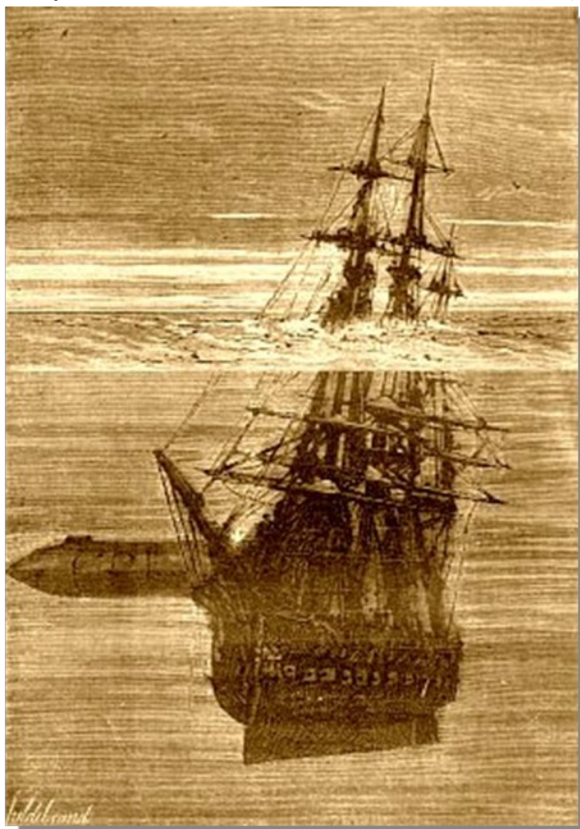

Am rămas aşa, pînă la şase dimineaţa, fără ca Nemo să fi părut măcar că mă vede. Cuirasatul era acum la o milă şi jumătate în urma noastră şi odată cu primele lumini ale zorilor începu să ne bombardeze din nou. Nu mai putea fi departe clipa în care Nautilus avea să-şi atace duşmanul, iar eu, împreună cu tovarăşii mei, aveam să-l părăsesc pentru totdeauna pe omul acesta pe care nu îndrăzneam să-l judec.

Tocmai mă pregăteam să cobor ca să-i previn pe Ned şi pe Conseil, cînd secundul, întovărăşit de mai mulţi marinari, se urca pe punte. Căpitanul Nemo nu-i văzu sau nu voi să-i vadă.

Noii veniţi luară unele măsuri foarte simple, care totuşi puteau fi numite «pregătiri de luptă»: balustrada din jurul punţii fu strînsă, cabina farului şi cea a cîrmaciului reintrară în învelişul lui Nautilus. Forma de ţigară de foi a vasului nostru nu mai avea nici o ieşitură care să-i fi putut stingheri mişcările.

M-am întors în salon. Nautilus plutea tot la suprafaţă. Lumina revărsatului de zori începuse să pătrundă prin apă. Sub unduirile valurilor, văpăile zorilor băteau în ferestre. Îngrozitoarea zi de 2 iunie începea. Pe la orele cinci, Nautilus îşi micşoră viteza. Am priceput că îşi lăsa duşmanul să se apropie. Dealtfel, bubuiturile tunurilor se auzeau tot mai puternice. Ghiulele împroşcau apa în jurul nostru, înşurubîndu-se parcă în ea cu şuierături ciudate.

— Prieteni, spusei eu, a sosit clipa. Să ne strîngem mîna şi Domnul să ne aibă în paza sa!

Ned Land era hotărît, Conseil — liniştit, iar eu — nervos, abia putîndu-mă stăpîni. Trecurăm în bibliotecă. Pe cînd deschideam uşa ce ducea spre scara centrală, am auzit deodată zgomotul panoului de deasupra, care se închidea. Canadianul dădu să se repeadă pe trepte, dar îl oprii. O vîjîitură binecunoscută mă prevesti că apa intră în rezervoare. În adevăr, peste cîteva clipe, Nautilus se cufundă la cîţiva metri sub valuri.

I-am priceput manevra. Dar era prea tîrziu ca să mai putem face ceva. Nautilus nu avea de gînd să lovească cuirasatul în partea de deasupra apei, unde se afla o platoşă de nepătruns, ci în partea de dedesubt a liniei de plutire, acolo unde lipseşte

carapacea metalică. Eram din nou prizonieri şi martori siliţi la drama înfricoşătoare ce se pregătea. Dealtfel, nici n-am avut vreme să cugetăm. Stăteam toţi trei în camera mea şi ne priveam fără să scoatem o vorbă. Nu mai puteam să mă gîndesc la nimic. Mă aflam în starea aceea de încordare dureroasă pe care o ai cînd aştepţi să izbucnească o detunătură înspăimîntătoare: aşteptam, ascultam, nu mai trăiam decît prin simţul auzului!În acest timp, Nautilus îşi mărise simţitor viteza. Se vedea că îşi lua avînt. Învelişul îi fremăta. Deodată scosei un strigăt. O ciocnire destul de uşoară avusese loc. Simţeam puterea de pătrundere a pintenului de oţel. Se auziră hîrşîituri şi trosnituri. Nautilus, dus de avîntul său, trecu prin corpul cuirasatului, cum trece un ac prin pînză! Nu m-am mai putut stăpîni. Înnebunit, pierdut, alergai afară din cameră şi mă repezii în salon. Căpitanul Nemo era acolo. Mut, întunecat, neclintit, el privea prin geamul de la babord. Ca să nu piardă nimic din agonia vasului scufundat. Nautilus cobora împreună cu el în abis. La zece metri de mine, prin învelişul spart al cuirasatului, năvălea apa cu un zgomot de tunet. Vedeam dubla linie de tunuri şi de întărituri şi puntea înţesată de umbre negre care se frămîntau. Apa urca. Nenorociţii se agăţau de odgoane, de catarguri, se zvîrcoleau sub apă. Era un furnicar omenesc înecat pe neaşteptate de apele unei mări!

Paralizat, împietrit de groază, cu părul vîlvoi şi ochii holbaţi, cu răsuflarea tăiată, amuţit, mă uitam şi eu! O putere de neînvins mă ţintuise la fereastră.

Cuirasatul uriaş se scufunda încetul cu încetul. Nautilus îl urmărea pîndindu-i toate mişcările. Deodată se auzi o explozie. Aerul comprimat zvîrli departe punţile vaporului, ca şi cum focul ar fi aprins proviziile de pulbere. Apele fură smucite cu atîta putere, încît Nautilus fu împins într-o parte. Atunci, nenorocitul cuirasat începu să se scufunde mai repede. Se iviră mai întîi platformele încărcate de victime, apoi barele îndoite sub greutatea grămezilor de oameni şi, în sfîrşit, vîrful catargului mare. După aceea, umbra întunecată dispăru în adînc. Mă întorsei spre căpitanul Nemo. Judecătorul acesta neînduplecat, adevărat arhanghel al urii, privea mereu. Cînd totul se sfîrşi, căpitanul Nemo se îndreptă spre uşa camerei sale, o deschise şi intră.

M-am uitat după el. Pe peretele din fund, sub portretele eroilor săi, am văzut portretul unei femei tinere şi a doi copilaşi. Căpitanul Nemo îi privi cîteva clipe, le întinse braţele şi, îngenunchind, izbucni în lacrimi.

Capitolul XXII ULTIMELE CUVINTE ALE CĂPITANULUI NEMO

Obloanele se închiseră acoperind această privelişte înspăimîntătoare, dar salonul rămase cufundat în întuneric. Peste tot, înăuntrul lui Nautilus, domnea bezna şi tăcerea. Pluteam la o sută de picioare adîncime, cu o viteză ameţitoare. Ne îndepărtam de locurile acelea pline de jale. Încotro? Spre nord sau spre sud?-încotro fugeau oamenii aceştia, după groaznica lor răzbunare? Mă întorsesem în camera mea, unde Ned şi Conseil mă aşteptau tăcuţi. Simţeam o groază de neînvins pentru căpitanul Nemo. Oricît ar fi suferit el din pricina oamenilor, n-avea dreptul să se răzbune astfel; iar pe mine mă făcuse, dacă nu părtaş, cel puţin martor al răzbunării sale! Era prea mult!

Pe la unsprezece se aprinse lumina electrică. Am trecut în salon. Era pustiu. Cercetai instrumentele. Nautilus gonea spre nord cu o viteză de douăzeci şi cinci de mile pe oră, cînd deasupra valurilor, cînd la treizeci de picioare sub apă. Harta îmi arătă că străbătusem Marea Mînecii şi ne îndreptam spre nord cu o viteză nemaipomenită.

Abia puteam zări ţîşnind de lîngă noi rechini cu botul lung, rechini-ciocan, cîini de mare care trăiesc în apele acestea, vulturi uriaşi de mare, cai de mare asemănători calului de la jocul de şah, ţipari care se agitau ca rachetele unui foc de artificii, armate de crabi care ţîşneau oblic în apă încrucişîndu-şi cleştii sub carapace, în sfîrşit turme de marsuini care se luau la întrecere cu Nautilus. Dar nu era momentul potrivit să-i studiez şi să-i clasez. În ziua aceea am mai parcurs două sute de leghe din Atlantic. Odată cu venirea serii, marea rămase învăluită în umbră, pînă ce răsări luna.

M-am reîntors în camera mea. N-am putut dormi. Mă chinuiau visuri groaznice. Priveliştea scufundării cuirasatului îmi stăruia mereu în minte.

Cine ar putea spune pînă unde ne-a dus de atunci Nautilus prin ceţurile Atlanticului de Nord? Gonea mereu cu aceeaşi viteză ameţitoare. Trecuse pe la Spitzberg, pe lîngă Noua Zemlie? Străbătuse mări neştiute, Marea Albă, Marea Kara, Golful Obi, arhipelagul Liarov şi ţărmurile necunoscute ale coastei asiatice? N-aş putea spune. Nu ştiu nici cît timp a ţinut drumul acela. Ceasurile fuseseră oprite pe bord. Mi se părea că ziua şi noaptea nu mai urmează una după alta cu regularitate, aşa cum se întîmplă în ţinuturile polare. Mă simţeam tîrît într-o lume ciudată, parcă ieşită din închipuirile bolnăvicioase ale lui Edgar Poe. În fiecare clipă mă aşteptam să văd, aşa cum văzuse vestitul Gordon Pym, «...acel chip omenesc acoperit de văluri, mai uriaş decît al oricărui alt locuitor de pe pămînt, culcat peste cascada care opreşte intrarea la pol!»

Socotesc — deşi poate mă înşel — că goana aceasta a lui Nautilus a ţinut cincisprezece sau douăzeci de zile, şi nu ştiu cît ar mai fi durat încă dacă nu s-ar fi întîmplat nenorocirea care i-a pus capăt. Din ziua răzbunării sale nu l-am mai văzut pe căpitanul Nemo şi nici pe ajutorul său. Şi oamenii echipajului parcă dispăruseră fără urme. Nautilus călătorea pe sub apă aproape tot timpul. Cînd ieşea la suprafaţă ca să-şi împrospăteze aerul, panoul se deschidea şi se închidea automat. Nici un punct nu mai era indicat pe hartă. Nu mai ştiam unde ne aflăm.

Canadianul, care îşi pierduse orice nădejde şi ajunsese la capătul răbdării, nu se mai arăta nici el. Conseil nu putea scoate o vorbă de la el şi se temea ca nu cumva Ned, ieşindu-şi din minţi, să se sinucidă; de aceea îl supraveghea clipă de clipă cu un devotament nemărginit. E lesne de înţeles că în asemenea împrejurări situaţia era de neîndurat. Într-o dimineaţă — n-aş putea spune a cărei zile — căzusem într-un fel de amorţeală nesănătoasă şi obositoare. Cînd m-am trezit, l-am văzut pe Ned Land aplecîndu-se spre mine şi spunîndu-mi cu voce scăzuta:

— O să fugim!

M-am ridicat în capul oaselor.

— O să fugim? Cînd? îl întrebai eu.

— La noapte. Pe bord se pare că nu mai este nici o pază. Veţi fi gata?

— Da. Unde ne aflăm?

— În preajma unui ţărm pe care l-am zărit azi-dimineaţă prin ceaţă, la douăzeci de mile spre est.

— Ce ţărm e acela?

— Nu ştiu, dar, oricare ar fi, ne vom adăposti acolo.

— Da, Ned! Fugim la noapte, chiar de-ar fi să ne înghită marea.

— Marea e agitată, vîntul puternic, dar douăzeci de mile în luntrea lui Nautilus nu mă sperie. Am dus în ea, fără să ştie nimeni niscaiva merinde şi apă de băut.

— Voi merge cu tine.

— Dealtfel, dacă sînt prins, am să mă apăr chiar de-ar fi să mor.

— Vom muri împreună, prietene Land.

Eram pe deplin hotărît. Canadianul plecă. M-am dus pe punte, unde abia m-am putut ţine pe picioare din pricina valurilor puternice. Cerul arăta că va fi furtună, dar trebuia să fugim, fiindcă undeva, prin ceţurile dese, se afla un ţărm. Nu trebuia să pierdem nici o zi, nici o oră.

M-am întors în salon, temîndu-mă şi dorind totodată să-l întîlnesc pe căpitanul Nemo, voind şi nevoind să dau ochii cu el. Ce i-aş fi spus? Puteam să-i ascund groaza pe care mi-o insufla? Nu! Mai bine să nu-l întîlnesc! Mai bine să-l uit! Şi totuşi...

Ce lungă a fost ziua aceea, cea din urmă pe care o petreceam pe bordul lui Nautilus! Am rămas singur. Ned Land şi Conseil mă ocoleau, temîndu-se să nu ne dăm de gol. Pe la şase am mîncat, cu toate că nu-mi era foame. M-am silit să mănînc ca să-mi păstrez puterile. La şase şi jumătate Ned intră în cameră şi-mi spuse:

— Nu ne vom mai vedea pînă la plecare. Pe la zece, luna încă nu va fi pe cer, aşa că plecăm pe întuneric. Veniţi la luntre. Conseil şi cu mine vă aşteptăm acolo.

Canadianul ieşi înainte de a-i fi putut răspunde.

Voiam să aflu direcţia lui Nautilus. M-am dus în salon. Înaintam spre nord-nord-est cu o iuţeală înspăimîntătoare, la cincizeci de metri adîncime.

Aruncai o ultimă privire minunăţiilor naturii, comorilor artistice îngrămădite în muzeu, colecţiei aceleia fără seamăn,

sortită să piară într-o zi în fundul mărilor, împreună cu cel care o adunase. Voiam să-mi întipăresc în minte o imagine vie şi de neuitat. Am rămas astfel o oră, scăldat de undele plafonului luminos, uitîndu-mă la bogăţiile care străluceau în vitrine. Apoi m-am întors în camera mea.

Acolo m-am îmbrăcat cu haine groase de mare şi mi-am adunat cu grijă însemnările, ca să le iau cu mine. Desigur că tulburarea m-ar fi trădat faţă de căpitan.

Oare ce făcea el în clipa aceea? Am ascultat la uşa camerei lui. Se auzea un zgomot de paşi. Căpitanul era acolo. Nu se culcase încă. La orice mişcare mi se părea că are să apară, ca să mă întrebe de ce vreau să fug. Simţeam cum mă cuprinde spaima, pe care neliniştea mi-o mărea şi mai mult. Starea aceasta devenise atît de cumplită, încît mă întrebam dacă n-ar fi mai bine să intru în camera căpitanului şi să-i înfrunt privirea, ca să mă potolesc odată..

Era un gînd nebunesc. Din fericire m-am stăpînit şi m-am dus să mă întind pe pat, ca să mă liniştesc. Nervii mi se calmară puţin, dar creierul îmi lucra cu înfrigurare şi revăzui în minte tot răstimpul petrecut pe bordul lui Nautilus, toate întîmplările fericite sau nefericite care se perindaseră de cînd căzusem în mare de pe Abraham Lincoln, vînătorile sub apă, strîmtoarea Torres, sălbaticii din Papuasia, împotmolirea, cimitirul de mărgean, Suezul, insula Santorin, cufundătorul din Creta, Golful Vigo, Atlantida, banchiza, Polul Sud, închisoarea dintre gheţari, lupta cu caracatiţele, furtuna de pe Golf-Stream, Răzbunătorul şi groaznica scenă a scufundării cuirasatului, împreună cu echipajul său!... Toate întîmplările acestea îmi trecură pe dinaintea ochilor, ca pînzele ce se schimbă într-un decor de teatru. Apoi, căpitanul Nemo îmi apăru ca un uriaş în mijlocul amintirilor acestora ciudate. Chipul său mi se limpezi tot mai mult în minte şi crescu, luînd proporţii supraomeneşti. Nu mai era semenul meu, ci omul apelor, geniul mărilor.

Se făcu ora nouă şi jumătate. Îmi ţineam fruntea în palme, simţind-o gata să-mi plesnească. Închisesem ochii. Voiam să nu mai gîndesc. Încă o jumătate de ceas de aşteptare! În clipa aceea am auzit acordurile nedesluşite ale orgei; era o armonie tristă, un cîntec nelămurit, ca plînsetele unui suflet care vrea să-şi frîngă legăturile pămînteşti. Ascultam cu toată fiinţa mea,

ţinîndu-mi răsuflarea, cufundat ca şi căpitanul Nemo în extazul muzical care-l ducea dincolo de hotarele lumii acesteia.

Deodată, un gînd mă îngrozi. Căpitanul Nemo ieşise din cameră. Era acum în salon, pe unde trebuia să trec ca să fug. Îl voi întîlni acolo, pentru cea din urmă oară. Are să mă vadă, poate îmi va vorbi, chiar! Mă putea nimici cu un gest, mă putea încătuşa pe bord cu un singur cuvînt! Peste puţin avea să fie ora zece. Venise clipa să ies şi să-mi întîlnesc tovarăşii.

Trebuia să mă hotărăsc, chiar dacă mi-ar fi stat în faţă căpitanul Nemo. Deschisei uşa cu multă grijă; totuşi mi se păru că balamalele fac un zgomot îngrozitor. Poate că zgomotul nu exista decît în închipuirea mea!

Am înaintat tiptil de-a lungul coridoarelor întunecate, oprindu-mă la fiecare pas ca să-mi potolesc bătăile inimii.

Ajuns la uşa salonului, am deschis-o încet. Încăperea era cufundată într-o beznă adîncă. Acordurile orgei răsunau potolit. Căpitanul Nemo era acolo. Nu mă vedea. Cred că nici pe lumină nu m-ar fi văzut, atît era de cufundat în muzică. M-am tîrît pe covor, ferindu-mă să fac cel mai mic zgomot care m-ar fi putut da de gol. Mi-au trebuit cinci minute pînă să ajung la uşa din fund, care dădea spre bibliotecă.

Mă pregăteam s-o deschid, cînd un oftat al căpitanului mă ţintui locului. Am înţeles că se ridică de la orgă. L-am şi zărit chiar, fiindcă din bibliotecă se strecurau cîteva raze de lumină. El venea spre mine cu braţele încrucişate, tăcut, mai mult lunecînd ca o nălucă decît mergînd. Ofta întruna. L-am auzit murmurînd cîteva cuvinte, ultimele care mi-au mai ajuns la ureche:

«Dumnezeule atotputernic! Destul! Destul!»

Era oare mărturia remuşcării care îşi tăcea drum în conştiinţa omului acestuia?

Înnebunit, mă repezii în bibliotecă. Urcînd scara centrală şi trecînd prin coridorul de sus, am ajuns la luntre. Am pătruns prin deschizătura prin care trecuseră şi tovarăşii mei.

— Să plecăm! Să plecăm! le strigai.

— Îndată! îmi răspunse canadianul.

Locul de trecere făcut în tabla învelişului lui Nautilus fu închis şi înşurubat cu o cheie franceză pe care o adusese Ned Land. Deschizătura luntrii fu de asemenea închisă şi canadianul începu să desfacă şuruburile care o mai ţineau fixată de

Nautilus. Deodată se auzi un zgomot înăuntrul submarinului. Răsunau glasuri, întrebări, răspunsuri... Ce se întîmplase? Băgaseră oare de seamă că fugim? Am simţit cum Ned Land îmi strecoară în mînă un pumnal.

— Da, şoptii eu, vom muri vitejeşte!

Canadianul se oprise din lucru. Dar un cuvînt, spus de zeci de ori, un cuvînt groaznic, mă făcu să înţeleg frămîntarea care cuprinsese bordul lui Nautilus. Nici vorbă nu era despre fuga noastră!

«Maelstrom! Maelstrom!» striga echipajul.

Maelstromul! Am fi putut auzi oare un nume mai înfricoşător într-o situaţie mai îngrozitoare? Ne găseam deci prin meleagurile primejdioase ale coastei norvegiene ? Nautilus fusese prins în uriaşul vîrtej, tocmai în clipa în care desprindeam luntrea.

Se ştie că în timpul fluxului, apele cuprinse între insulele Feroe şi Loffoden se aruncă cu o furie sălbatică. Iureşul apelor dă naştere unui vîrtej, din care n-a scăpat încă niciodată vreun vas. Din toate punctele orizontului năvălesc valuri înspăimîntătoare. Ele formează vîrtejul acesta, numit pe drept cuvînt «buricul oceanului», a cărui putere de atracţie se întinde pînă la o depărtare de cincisprezece kilometri. Spre fundul vîrtejului sînt trase nu numai navele, ci şi balenele şi urşii albi din regiunile boreale.

Acolo, fără voie, sau poate cu voia căpitanului său, intrase Nautilus, descriind o spirală a cărei rază se micşora din ce în ce. Odată cu el era tîrîtă cu iuţeală ameţitoare şi luntrea încă înşurubată de învelişul vasului. Simţeam cum mă cuprinde ameţeala bolnăvicioasă pe care o ai

atunci cînd te învîrteşti în loc vreme îndelungată. Ne zbăteam în prada spaimei, a groazei nemărginite, cu nervii zdrobiţi, scăldaţi în sudorile reci ale morţii! Ce zgomot în jurul nostru! Ce urlete, pe care ecoul le repeta la depărtări de mile! Cu ce bubuituri de tunete se spărgeau apele izbindu-se în stîncile ascuţite de pe fund, unde se sfarmă şi lucrurile cele mai tari, unde trunchiurile de lemn se rod şi îşi fac o «blană», cum spun norvegienii!

Ce grozăvie! Eram azvîrliţi fără milă de colo-colo. Nautilus se zvîrcolea ca o fiinţă omenească. Muşchii lui de oţel trosneau. Uneori se ridica — şi noi ne ridicam odată cu el!

— Trebuie să ne ţinem bine şi să prindem la loc piuliţele..Dacă rămînem agăţaţi de Nautilus, mai putem scăpa!... strigă Ned.

Dar n-a apucat să-şi termine vorba, cînd se auzi o trosnitură. Piuliţele se desprinseră şi luntrea, smulsă din locul ei, fu aruncată ca o piatră de praştie drept în mijlocul vîrtejului.

Mă izbii cu capul de un pervaz de fier şi sub lovitura aceasta groaznică îmi pierdui cunoştinţa.

Capitolul XXIII ÎNCHEIERE

Iată încheierea călătoriei noastre sub mări. N-aş putea spune ce s-a petrecut în noaptea aceea, cum a ieşit luntrea din vîrtejul Maelstromului şi cum am scăpat toţi trei, Ned Land, Conseil şi cu mine. Cînd m-am trezit, eram culcat în coliba unui pescar din insulele Loffoden. Tovarăşii mei, teferi şi nevătămaţi, erau lîngă mine şi-mi strîngeau mîinile. Ne-am îmbrăţişat din tot sufletul.

Acum nu ne putem încă gîndi să ne întoarcem în Franţa. Mijloacele de comunicaţie între Norvegia de Miazănoapte şi Sud sînt rare. Va trebui să aşteptăm trecerea vaporului care face cursa de două ori pe lună pînă la Capul Nord. Îmi revăd deci istorisirea întîmplărilor noastre aici, între oamenii aceştia de treabă care ne-au primit. Ea este exactă. N-am uitat nici un fapt, n-am exagerat nici un amănunt. Este istorisirea cît se poate de adevărată a expediţiei acesteia de necrezut, în mijlocul unui element în care omul nu poate încă să pătrundă. Sînt sigur însă că progresul îi va deschide într-o bună zi căile şi acolo.

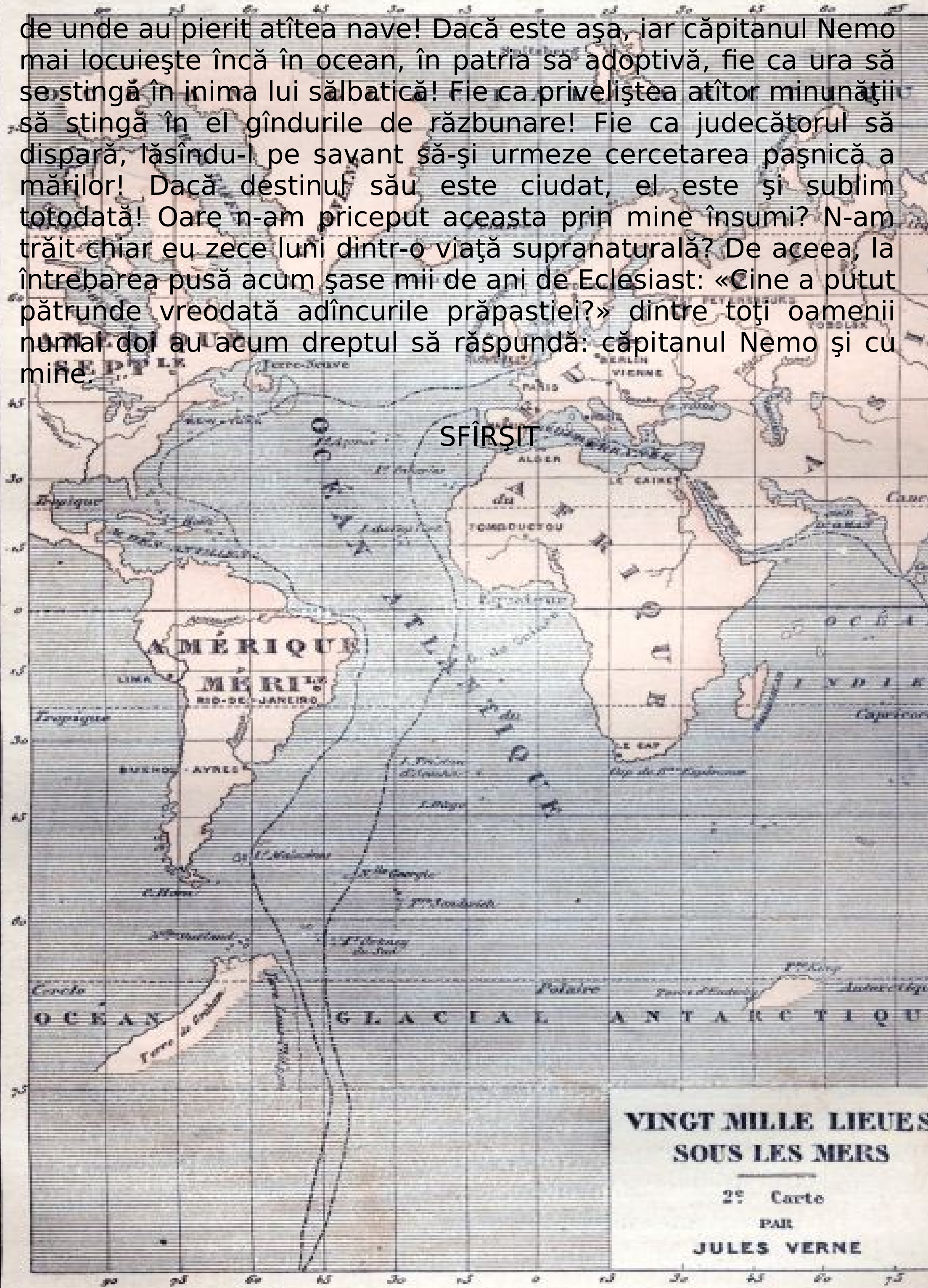
Voi fi crezut oare? Nu ştiu. Puţin îmi pasă, la urma urmei! Pot spune însă că acum am dreptul să vorbesc despre mările sub care, timp de aproape zece luni, am străbătut douăzeci de mii de leghe, că am dreptul să vorbesc despre ocolul submarin al pămîntului care mi-a destăinuit atîtea minunăţii în Pacific, în Oceanul Indian, în Marea Roşie, în Mediterana, în Oceanul Atlantic şi în mările australe şi boreale!

Dar ce s-a întîmplat cu Nautilus? A putut înfrunta Maelstromul? Mai trăieşte căpitanul Nemo? îşi mai urmează încă pe sub oceane înfricoşătoarele lui răzbunări, sau le-a părăsit odată cu ultimul dezastru? Vor aduce vreodată valurile la lumină manuscrisul care-i cuprinde întreaga poveste a vieţii ? Voi afla în cele din urmă numele acestui om? Voi afla ţara căreia a aparţinut submarinul, ţara în care s-a născut căpitanul Nemo?

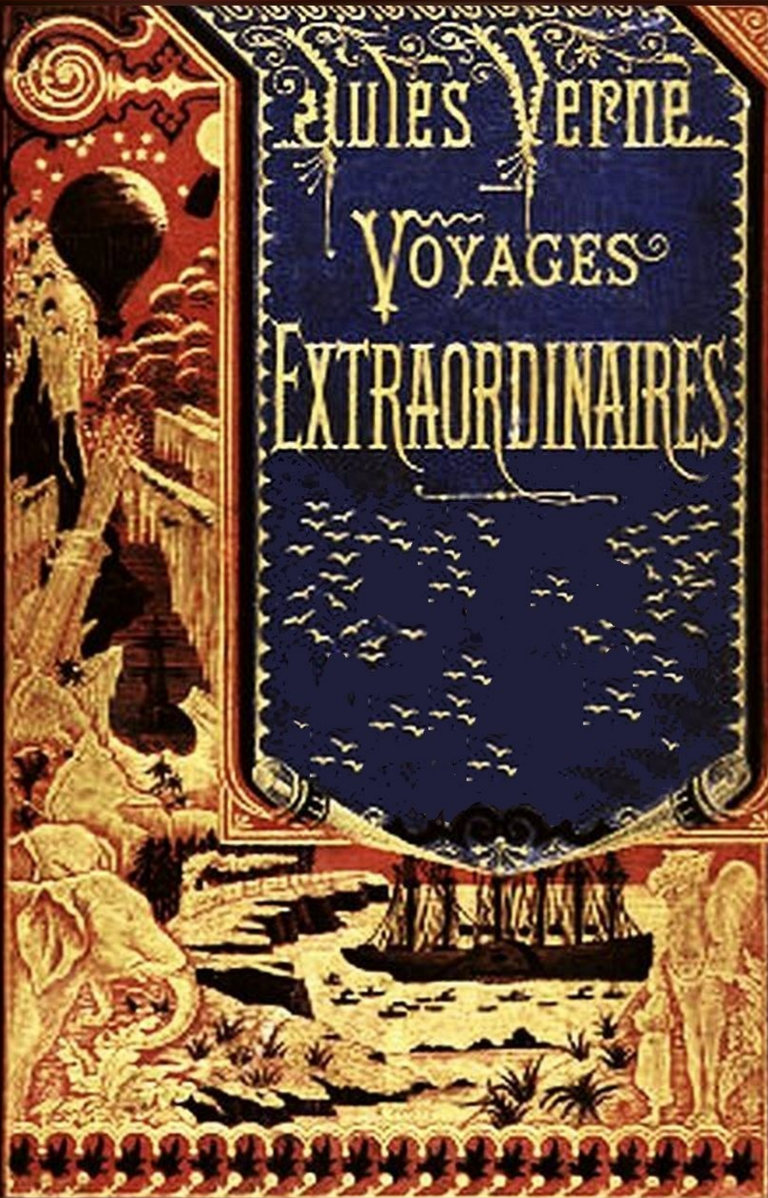
Nădăjduiesc. Mai nădăjduiesc că puternicul Nautilus a învins vîrtejul cel mai groaznic al apelor şi că a scăpat de acolo,

de unde au pierit atîtea nave! Dacă este aşa, iar căpitanul Nemo mai locuieşte încă în ocean, în patria sa adoptivă, fie ca ura să se stingă în inima lui sălbatică! Fie ca priveliştea atîtor minunăţii să stingă în el gîndurile de răzbunare! Fie ca judecătorul să dispară, lăsîndu-l pe savant să-şi urmeze cercetarea paşnică a mărilor! Dacă destinul său este ciudat, el este şi sublim totodată! Oare n-am priceput aceasta prin mine însumi? N-am trăit chiar eu zece luni dintr-o viaţă supranaturală? De aceea, la întrebarea pusă acum şase mii de ani de Eclesiast: «Cine a putut pătrunde vreodată adîncurile prăpastiei?» dintre toţi oamenii numai doi au acum dreptul să răspundă: căpitanul Nemo şi cu mine.

SFÎRŞIT

CUPRINS

Jules Verne
Voyages
Extraordinaires